

Επίσημη Εφημερίδα C 143

της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Έκδοση
στην ελληνική γλώσσα

Ανακοινώσεις και Πληροφορίες

55ο έτος
22 Μαΐου 2012

<u>Ανακοίνωση αριθ.</u>	<u>Περιεχόμενα</u>	<u>Σελίδα</u>
I Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις		
ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ		
Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή		
478η σύνοδος ολομέλειας της 22ας και 23ης Φεβρουαρίου 2012		
2012/C 143/01	Ψήφισμα της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Οικονομική και κοινωνική κατάσταση στην Ευρωπαϊκή Ένωση»	1
ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ		
Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή		
478η σύνοδος ολομέλειας της 22ας και 23ης Φεβρουαρίου 2012		
2012/C 143/02	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Τρόποι συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών στη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)	3
2012/C 143/03	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανάπτυξη και δημόσιο χρέος στην ΕΕ: δύο καινοτόμες προτάσεις» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)	10
2012/C 143/04	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Μια εσωτερική αγορά για τον πολίτη και τον άνθρωπο» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)	17

EL

Τιμή:
8 EUR

(Συνέχεια στην επόμενη σελίδα)

<u>Ανακοίνωση αριθ.</u>	Περιεχόμενα (συνέχεια)	Σελίδα
2012/C 143/05	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Κοινωνικές συνέπειες της νέας νομοθεσίας για την οικονομική διακυβέρνηση» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)	23
2012/C 143/06	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η κοινωνική οικονομία στη Λατινική Αμερική»	29
2012/C 143/07	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Γεωργία και βιοτεχνικές δραστηριότητες: ένας τελεσφόρος συνδυασμός για τις αγροτικές περιοχές» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)	35
2012/C 143/08	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η θέση της ΕΟΚΕ ενόψει της Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για την Αειφόρο Ανάπτυξη (Ρίο+20)» (πρόσθετη γνωμοδότηση)	39

III Προπαρασκευαστικές πράξεις

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

478η σύνοδος ολομέλειας της 22ας και 23ης Φεβρουαρίου 2012

2012/C 143/09	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση (2014-2020)» COM(2011) 608 final — 2011/0269 (COD)	42
2012/C 143/10	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Τροποποιημένη πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την καθιέρωση κοινού συστήματος φορολόγησης των τόκων και των δικαιωμάτων που καταβάλλονται μεταξύ συνδεδεμένων εταιρειών διαφορετικών κρατών μελών (αναδιατύπωση)» COM(2011) 714 final — 2011/0314 (CNS)	46
2012/C 143/11	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση προγράμματος δράσης για τα τελωνεία και τη φορολογία στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την περίοδο 2014-2020 (FISCUS) και την κατάργηση των αποφάσεων αριθ. 1482/2007/ΕΚ και αριθ. 624/2007/ΕΚ» COM(2011) 706 final — 2011/0341 (COD)	48
2012/C 143/12	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης 2012» COM(2011) 815 final	51
2012/C 143/13	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πράσινο βιβλίο για τη διαδικτυακή διανομή οπτικοακουστικών έργων στην Ευρωπαϊκή Ένωση: ευκαιρίες και προβλήματα στην πορεία προς την ενιαία ψηφιακή αγορά» COM(2011) 427 final	69

I

(Ψηφίσματα, συστάσεις και γνωμοδοτήσεις)

ΨΗΦΙΣΜΑΤΑ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

478Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 22ΑΣ ΚΑΙ 23ΗΣ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2012

Ψήφισμα της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Οικονομική και κοινωνική κατάσταση στην Ευρωπαϊκή Ένωση»

(2012/C 143/01)

Κατά τη σύνοδο ολομέλειας που πραγματοποιήθηκε στις 22 και 23 Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 22ας Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε το παρόν ψήφισμα με 157 ψήφους υπέρ, 30 ψήφους κατά και 12 αποχές.

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) εξέφρασε τη μεγάλη ανησυχία της για την κατάσταση στην Ένωση και απηύθυνε επείγουσα έκκληση στα ευρωπαϊκά όργανα και στις κυβερνήσεις των κρατών μελών να πράξουν ό,τι εμπίπτει στην αρμοδιότητά τους για να επιβεβαιώσουν έμπρακτα την απόλυτη και αδιαμφισβήτητη αξία της ευρωπαϊκής ενότητας και υιοθέτησε το ακόλουθο ψήφισμα.

1. Η ΕΟΚΕ:

— εκφράζει τη λύπη της για τις αναβολές και τις διχόνοιες που εκδηλώθηκαν μεταξύ κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τη στιγμή ακριβώς που η Ευρώπη όφειλε να είναι αποφασιστική, ενωμένη και αλληλέγγυα·

— εκφράζει μεν την ικανοποίησή της για τη συμφωνία που επιτεύχθηκε τη Δευτέρα 20 Ιανουαρίου στους κόλπους της Ευρωμάδας αναφορικά με το δεύτερο σχέδιο χορήγησης βοήθειας προς την Ελλάδα, αλλά αποδοκιμάζει τις καθυστερήσεις και την κωλυσιεργία που σημειώθηκαν πριν βρεθεί μια τελική λύση·

— δηλώνει ιδιαίτερα ανήσυχη ως προς τις κοινωνικές και οικονομικές συνέπειες αυτού του σχεδίου και ζητά από το Συμβούλιο να στηρίξει μέτρα υπέρ της οικονομικής ανάκαμψης, ιδίως όσων χωρών έχουν πληγεί περισσότερο από την κρίση·

— υπενθυμίζει την ανάγκη επένδυσης στην πραγματική οικονομία, μέσω ακριβώς της υιοθέτησης μιας πραγματικής βιομηχανικής πολιτικής, ώστε να απεμπλακεί η Ευρώπη από τη δίνη της τρέχουσας κρίσης·

— χαιρετίζει την πρωτοβουλία-επιστολή των 12 εθνικών κυβερνήσεων προς το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

2. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι οι πολίτες αμφισβητούν όλο και περισσότερο το έργο των οργάνων της Ένωσης, και συνεπώς αμφισβητούν και την ίδια την Ένωση, αποδίδοντας ταυτόχρονα σε αυτήν τα δεινά που υφίσταται.

3. Η ΕΟΚΕ δεν μπορεί να αποδεχθεί διατάξεις που αφορούν αποκλειστικά σε ζητήματα δημοσιονομικής λιτότητας και φορολογίας και εκτιμά ότι η οικονομική πολιτική που ακολουθείται στην ευρωζώνη και γενικότερα στην ΕΕ πρέπει να είναι πιο φιλόδοξη και σφαιρική.

4. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τον κεντρικό ρόλο που πρέπει να διαδραματίσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ως φορέας του γενικού συμφέροντος των Ευρωπαίων, κυρίως στην εφαρμογή των μέτρων της οικονομικής και νομισματικής πολιτικής, συμπεριλαμβανομένων αυτών που προβλέπει η νέα διακυβερνητική Συνθήκη.

5. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει, εν προκειμένω, την ανάγκη να δοθεί νέα ώθηση στη στρατηγική «Ευρώπη 2020» και δη σε δράσεις υπέρ των

νών, της έρευνας, της καινοτομίας και της πράσινης οικονομίας. Επίσης, το όργανο συγχαίρει τον Πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. Barroso για τις νέες δράσεις που εξήγγειλε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 30^{ης} Ιανουαρίου 2012 με αντικείμενο τη διευκόλυνση της πρόσβασης των νέων στην αγορά εργασίας και τον καλεί να προβεί στην ταχεία λήψη συγκεκριμένων πρωτοβουλιών για το εν λόγω ζήτημα. Συν τοις άλλοις, η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τα μέτρα υπέρ των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, μέτρα τα οποία συνάδουν απολύτως με το ισχύον ενωσιακό δίκαιο.

6. Η ΕΟΚΕ τονίζει το γεγονός ότι κατά τις διαπραγματεύσεις σχετικά με τις μελλοντικές πολυετείς δημοσιονομικές προοπτικές για την περίοδο 2014-2020, η ΕΕ πρέπει να διαθέτει αυξημένο και, σε κάθε περίπτωση, επαρκή προϋπολογισμό. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει εν προκειμένω την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για εξεύρεση νέων ιδίων πόρων με σκοπό τη χρηματοδότηση του ενωσιακού προϋπολογισμού, καθώς και για τη χρήση διαφόρων μορφών δημοσίων και/ή ιδιωτικών επενδύσεων. Από την πλευρά της, η ΕΟΚΕ θα εκπονήσει έκθεση με θέμα το κόστος της υποθετικής απουσίας μιας ενωμένης Ευρώπης, στην οποία θα αναδεικνύονται τα οφέλη που συνεπάγεται η ευρεία ευρωπαϊκή ολοκλήρωση. Επιπροσθέτως, η ΕΟΚΕ εμμένει στη θέση της για αποφυγή διακρίσεων εις βάρος των χωρών που προσχώρησαν στην ΕΕ μετά το 2004 όσον αφορά στα όρια και στα κριτήρια επιλεξιμότητας για την άντληση κονδυλίων από τα ευρωπαϊκά Ταμεία.

7. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την ιδέα ενίσχυσης του ρόλου της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας στην προσπάθεια σταθεροποίησης της κατάστασης στην ευρωζώνη. Επίσης τάσσεται υπέρ των μέτρων χρηματοοικονομικής μηχανικής τα οποία προκρίνουν τις ιδιωτικές αποταμιεύσεις και τις χρηματαγορές (ευρωμόλογα) ως πηγή χρηματοδότησης μακρόπνων έργων για την οικονομική ανάκαμψη.

8. Επομένως, η ΕΟΚΕ καλεί τα ευρωπαϊκά όργανα και τις εθνικές αρχές:

- να μην αποδυναμωθούν με οιονδήποτε τρόπο οι ισχύουσες Συνθήκες και τα όργανα που αυτές προβλέπουν·
- να λάβουν μέτρα στο επίπεδο της Ένωσης τα οποία να ευνοήσουν την ανάπτυξη και να υποστηρίξουν τη δημιουργία υποδομών και τις προσπάθειες των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, την πρόσβαση των νέων στην απασχόληση, καθώς και δράσεις που να συνδέονται μία ευρωπαϊκή ενεργειακή πολιτική, αποτελεσματική και οικολογική·
- να υιοθετήσουν έναν φιλόδοξο προϋπολογισμό για την εφαρμογή των μέτρων αυτών και την ενίσχυση της ευρωπαϊκής συνοχής·
- να απευθύνονται με τρόπο ενιαίο τόσο απέναντι στους ευρωπαίους πολίτες όσο και στον υπόλοιπο κόσμο·
- να στείλουν ένα θετικό μήνυμα στην ευρωπαϊκή νεολαία, προβάλλοντας την ΕΕ ως την απάντηση στην κρίση και ως μια κανονποιητική προοπτική για το μέλλον της·
- να βασίσουν τις αποφάσεις που θα ληφθούν σε όλα τα επίπεδα στην ουσιαστική συγκατάθεση των πολιτών, μέσω διαδικασιών που να προβλέπουν την πραγματική συμμετοχή του Ευρωπαϊκού και των εθνικών κοινοβουλίων, καθώς και την ουσιαστική διαβούλευση με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, αξιοποιώντας τον αυτόνομο κοινωνικό διάλογο.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

478Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 22ΑΣ ΚΑΙ 23ΗΣ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2012

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Τρόποι συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών στη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2012/C 143/02)

Εισηγητής: ο κ. **Peter MORGAN**

Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε στις 20 Ιανουαρίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2, του εσωτερικού κανονισμού της, να εκπονήσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας για το θέμα:

«Τρόποι συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών στη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών».

Το ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και νομισματική ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 2 Φεβρουαρίου 2012.

Κατά τη 478η σύνοδο ολομέλειάς της, της 22ας και 23ης Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 22ας Φεβρουαρίου 2012), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 66 ψήφους υπέρ, 53 ψήφους κατά και 41 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Ένα από τα αίτια της χρηματοπιστωτικής κρίσης ήταν η ανεπαρκής και ελλιπής ρύθμιση και εποπτεία των χρηματοπιστωτικών αγορών. Μία από τις δυσκολίες που αντιμετωπίζεται κατά τη διατύπωση νομοθεσίας για τις χρηματοπιστωτικές αγορές είναι η ισόρροπη συνεκτίμηση διαφορετικών και αντίθετων θέσεων. Δεν υπάρχει ουσιαστικό αντίβαρο στη νόμιμη εκπροσώπηση των συμφερόντων του χρηματοπιστωτικού τομέα εφόσον δεν υπάρχει συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών (ΚΠ). Οι πολιτικές αντιπαραθέσεις εκτυλίσσονται κυρίως μεταξύ του νομοθέτη και του ενδιαφερόμενου χρηματοπιστωτικού τομέα.

1.2 Ειδικά όσον αφορά τη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) βρίσκεται στην κατάλληλη θέση να μπορεί να καλύψει την ελλιπή συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών. Και τούτο, διότι στην ΕΟΚΕ εκπροσωπούνται τόσο ενώσεις του χρηματοπιστωτικού τομέα όσο και οργανώσεις προστασίας των καταναλωτών και συνδικαλιστικές οργανώσεις. Η ΕΟΚΕ ούτε προτίθεται, ούτε μπορεί να υποκαταστήσει την άμεση συμμετοχή των ενώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Ο διάλογος των πολιτών είναι μια δημοκρατική και δημόσια διαδικασία διαμόρφωσης γνώμης στην οποία πρέπει να συμμετέχουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι φορείς με αποτελεσματικό τρόπο.

1.3 Σε αυτό το πλαίσιο, για την ΕΟΚΕ δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η συμμετοχή του ίδιου του χρηματοπιστωτικού τομέα στη διαμόρφωση γνώμης είναι δικαιολογημένη. Οι χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις είναι οι άμεσα ενδιαφερόμενες από τη ρύθμιση, δεδομένου ότι οφείλουν να πληρούν τις απαιτήσεις και να τηρούν τις υποχρεώσεις που ορίζει ο νόμος. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει επίσης ότι στον

χρηματοπιστωτικό τομέα, οι περισσότεροι κλάδοι και επιχειρήσεις ενεργούν με σοβαρότητα και ακεραιότητα και δεν αποτέλεσαν την αιτία της χρηματοπιστωτικής κρίσης.

1.4 Λόγω του πολύπλοκου χαρακτήρα της λεπτομερούς νομοθεσίας, είναι καίριο οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών να μην περιορίζονται μόνο στον καθορισμό βασικών στόχων και σε αιτήματα υπέρ της μεγαλύτερης αυστηρότητας αλλά να διατυπώνουν συγκεκριμένες και αποτελεσματικές προτάσεις και επιχειρήματα. Συνεπώς, πρέπει να καταβληθούν σημαντικές προσπάθειες, προκειμένου οι οργανώσεις της ΚΠ να μπορούν να συζητήσουν ισότιμα με τον νομοθέτη και με άλλες ενώσεις.

1.5 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και τα κράτη μέλη πρέπει να αναλάβουν πρωτοβουλίες για τη συμμετοχή ευρύτερων τμημάτων της κοινωνίας των πολιτών στη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών.

1.6 Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, η ευρωπαϊκή επιτροπή συστημικών κινδύνων και οι νεοσυσταθείσες ευρωπαϊκές αρχές χρηματοπιστωτικής εποπτείας οφείλουν να επιτρέψουν τη δέουσα συμμετοχή των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Ο τρόπος

εργασίας των προβλεπομένων από τον νόμο ομάδων ενδιαφερόμενων παραγόντων στις αρχές χρηματοπιστωτικής εποπτείας θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τη σκοπιά των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

1.7 Η οικονομική στήριξη οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών με πόρους της ΕΕ μπορεί σε συγκεκριμένες περιπτώσεις να ενδεικνύεται για την εξισορρόπηση ελλειμμάτων ως προς την εκπροσώπηση σημαντικών συμφερόντων. Σε αυτό το πλαίσιο πρέπει, όμως, να εξασφαλιστούν τα ακόλουθα: ευρεία διαφάνεια των οικονομικών συνεισφορών, εγγυήσεις για την ανεξαρτησία των οργανώσεων και μέριμνα ώστε να μην υπάρχει προτίμηση έναντι των μη ενισχυόμενων ενώσεων στις σχέσεις με την Επιτροπή.

1.8 Παράλληλα με τις οργανώσεις καταναλωτών και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις υπάρχει μια σειρά άλλων ομάδων που μπορούν να συνεισφέρουν ουσιαστικά στον διάλογο για τις χρηματοπιστωτικές αγορές όπως, για παράδειγμα, φιλανθρωπικές οργανώσεις, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, οργανώσεις θεσμικών επενδυτών, βιομηχανικές επιχειρήσεις και επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών με σχετικά μεγάλη χρηματοοικονομική δράση και οι ενώσεις τους, μεσάζοντες χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, ακόμα και οι οργανισμοί αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας. Λόγω του ανταγωνισμού στις αγορές, χρήσιμη μπορεί να είναι και η συμβολή εκπροσώπων κλάδων διαφορετικών από εκείνους που αφορά ειδικά η ρύθμιση.

1.9 Δεν προσφέρονται εξίσου όλα τα θέματα για την έκφραση άποψης εκ μέρους των ενώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Τα ζητήματα της προστασίας των καταναλωτών, της χρησιμοποίησης φορολογικών πόρων για τη διάσωση χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ή της φορολόγησης του χρηματοπιστωτικού τομέα ενδεικνύονται πλήρως σε αντίθεση με τα λεπτομερή τεχνικά προβλήματα όπως, για παράδειγμα, ο υπολογισμός της φερεγγυότητας ή η χρηματοοικονομική πληροφόρηση.

1.10 Δεν αρκεί η διατύπωση γενικευμένων και αδιαφοροποίητων απαιτήσεων για αυστηρότερους κανόνες. Αυτό δεν βοηθάει τον νομοθέτη. Δεν αρκεί να διατυπώνονται όσο το δυνατόν πιο συγκεκριμένες προτάσεις, αλλά πρέπει επίσης να γίνεται στάθμιση των πλεονεκτημάτων και μειονεκτημάτων των αυστηρότερων απαιτήσεων.

1.11 Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει τις ευρωπαϊκές και εθνικές ενώσεις της κοινωνίας των πολιτών να ασχοληθούν πιο εντατικά από ό,τι στο παρελθόν με τη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών. Για μια σειρά τέτοιων ενώσεων, είναι πρόσφορο να οριστεί ως ανεξάρτητος και ενδεχομένως νέος στόχος της οργάνωσης η ενίσχυση της σταθερότητας των χρηματοπιστωτικών αγορών και να διευρυνθεί ανάλογα το πεδίο των ενδιαφερόντων και των δραστηριοτήτων τους.

1.12 Από τη σκοπιά της ΕΟΚΕ, θα ήταν επιθυμητό οι ενώσεις να χρησιμοποιούσαν τη συμμετοχή τους στη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών για μια ευρεία και θετική προβολή των επιτυχημένων δραστηριοτήτων της ΕΕ στον εν λόγω τομέα στις ενώσεις τους και στην κοινή γνώμη.

1.13 Ο ευρωπαϊκός χρηματοπιστωτικός κλάδος συγκαταλέγεται επίσης, παρά την αποδεδειγμένα εσφαλμένη συμπεριφορά του σε ορισμένες περιπτώσεις, στους πληγέντες από την κρίση. Για τον

λόγο αυτό, καλείται να συμβάλει σε μια αποτελεσματική ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών. Οι επιμέρους κλάδοι δεν πρέπει να επιδεικνύουν επιφυλακτικότητα στον σχολιασμό της ρύθμισης άλλων κλάδων προς το συμφέρον της σταθερότητας των χρηματοπιστωτικών αγορών.

1.14 Ο χρηματοπιστωτικός τομέας οφείλει να ανοιχτεί στον διάλογο με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Δεδομένης της μεγάλης προσοχής που δίνει η κοινή γνώμη στον χρηματοπιστωτικό τομέα εν μέσω χρηματοπιστωτικής κρίσης, προφανώς είναι θετικό για τις επιχειρήσεις να αρχίσουν διάλογο με την κοινωνία των πολιτών, να ανταλλάξουν επιχειρήματα και να υιοθετήσουν προτάσεις.

1.15 Στη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής κοινής γνώμης, τα μέσα ενημέρωσης δραματίζουν, ασφαλώς, εξέχοντα ρόλο. Θα ήταν λοιπόν επιθυμητό να παρουσιάζεται ευρύτερα η θέση των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

1.16 Η ΕΟΚΕ θα εξακολουθήσει να ασχολείται εντατικά με τις προτάσεις για τη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών, να τις θέτει σε ευρεία συζήτηση και να παρουσιάζει ουσιαστικές γνωμοδοτήσεις, δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στη συμπεριληψη της θέσης των εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών από στην ΕΟΚΕ. Τα ειδικευμένα τμήματα και οι ομάδες μελέτης θα πραγματοποιούν ακροάσεις στο πλαίσιο της διαδικασίας διαβούλευσης προκειμένου να συμπεριλαμβάνονται περισσότερο και πιο άμεσα στη διαδικασία επεξεργασίας των γνωμοδοτήσεων οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

1.17 Στη διαμόρφωση του προγράμματος εργασιών της, των συνόδων ολομέλειας, των συνεδριάσεων των ειδικευμένων τμημάτων και των ομάδων μελέτης, η ΕΟΚΕ θα μεριμνήσει ώστε να δοθεί αρκετό περιθώριο για έναν εντατικό διάλογο όσον αφορά τη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών. Θα διασφαλίσει, στο πλαίσιο της διαχείρισης των οικονομικών και ανθρώπινων πόρων της, ότι θα προσφερθούν στα μέλη εξειδικευμένες συμβουλές εμπειρογνομόνων σε θέματα ρύθμισης των χρηματοπιστωτικών αγορών.

2. Στόχος και ιστορικό της γνωμοδότησης

2.1 Η κρίση των χρηματοπιστωτικών αγορών⁽¹⁾ που άρχισε το 2008 είχε για τους πολίτες ολόκληρου του κόσμου και ιδίως της Ευρωπαϊκής Ένωσης σοβαρότατες αρνητικές συνέπειες, με τις οποίες ασχολήθηκε πολλές φορές επισταμένως η ΕΟΚΕ. Ένα από τα αίτια της κατάρρευσης των αγορών, της κερδοσκοπίας που προηγήθηκε και του εμπορίου χρηματοπιστωτικών προϊόντων υψηλού κινδύνου ήταν η ανεπαρκής και ελλιπής ρύθμιση και εποπτεία των χρηματοπιστωτικών αγορών.

2.2 Μία από τις δυσκολίες της θέσπισης κανόνων για τον τομέα αυτόν ήταν στο παρελθόν, και εξακολουθεί να είναι και σήμερα, η ισορροπημένη συμμετοχή διαφορετικών και αντίθετων θέσεων στην πολυφωνική και δημοκρατική διαδικασία διαμόρφωσης γνώμης. Δεν υπάρχει ουσιαστικό αντίβαρο στη νόμιμη εκπροσώπηση των συμφερόντων του χρηματοπιστωτικού τομέα μέσω των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Αυτή η έλλειψη ισορροπίας θα πρέπει να εξαλειφθεί στα πλαίσια της νέας ρύθμισης για τις χρηματοπιστωτικές αγορές.

⁽¹⁾ Η κρίση που προκλήθηκε από τα υπερβολικά δημόσια ελλείμματα δεν λαμβάνεται υπόψη στην παρούσα γνωμοδότηση, μολονότι θα μπορούσε και εδώ να τεθεί το ερώτημα γιατί η κοινωνία των πολιτών δεν άσκησε νωρίτερα, αλλά και εντονότερα, πίεση για μείωση του χρέους.

2.3 Η ΕΟΚΕ ως ευρωπαϊκό όργανο της κοινωνίας των πολιτών θεωρεί καθήκον της, εκτός από την έκδοση γνωμοδοτήσεων, και την προώθηση της ευρείας και εκτεταμένης συμπερίληψης όλων των ενδιαφερόμενων και εμπλεκόμενων στην ευρωπαϊκή νομοθετική διαδικασία. Για τον λόγο αυτόν, της προξενεί ανησυχία να βλέπει ότι σε επιμέρους τομείς πολιτικής αποτυγχάνει κατά κανόνα η διοργάνωση ενός ισορροπημένου διαλόγου.

2.4 Ως εκ τούτου, σκοπός αυτής της γνωμοδότησης πρωτοβουλίας είναι να αναλύσει τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών και να διατυπώσει συστάσεις για μια καλύτερη συμπερίληψή της.

3. Ελλείμματα και εμπόδια στη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών

3.1 Μέχρι τώρα, τη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών παρακολουθούσαν κυρίως οι ενδιαφερόμενοι κύκλοι του χρηματοπιστωτικού τομέα. Αυτή ήταν η εντύπωση που δημιουργήθηκε κατά την ακρόαση που διοργάνωσε η ΕΟΚΕ στις 28 Νοεμβρίου 2011. Ατία για αυτό δεν ήταν η έλλειψη διαφάνειας των οργάνων της ΕΕ. Απλώς, το αντικείμενο αυτό προξένισε περιορισμένο ενδιαφέρον σε οργανισμούς που δεν ανήκουν στον χρηματοπιστωτικό τομέα. Αυτό φαίνεται, για παράδειγμα, από την περιορισμένη συμμετοχή σε διαβουλεύσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, σε ακροάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ή στη δημόσια συζήτηση.

3.2 Πολιτικές αντιπαραθέσεις για οδηγίες ή κανονισμούς που αφορούν τον χρηματοπιστωτικό τομέα εκτυλίσσονται ακόμα και σήμερα μεταξύ του νομοθέτη και του ενδιαφερόμενου χρηματοπιστωτικού τομέα. Αντίθετα, σε άλλους θεματικούς τομείς, η πολιτική αντιπαραθεση, ακόμη και μεταξύ οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών στις Βρυξέλλες, βρίσκεται στον πυρήνα της πολυφωνικής αντιπαραθέσης: π.χ. μεταξύ εργοδοτών και συνδικαλιστικών οργανώσεων στην κοινωνική πολιτική, μεταξύ βιομηχανίας και περιβαλλοντικών ενώσεων στην περιβαλλοντική πολιτική ή μεταξύ εμπορικών ενώσεων και ενώσεων καταναλωτών στην πολιτική για τους καταναλωτές.

3.3 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, αυτά είναι ορισμένα από τα αίτια των παραλείψεων στη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών:

3.3.1 Στόχος της ρύθμισης των χρηματοπιστωτικών αγορών είναι να διασφαλισθεί η ασφάλεια και η σταθερότητα τους, δηλαδή ένα ελάχιστα συγκεκριμένο ή απτό δημόσιο αγαθό, το οποίο επιπλέον για πολύ καιρό φαινόταν ότι δεν διατρέχει κανένα κίνδυνο. Δεν ήταν εύκολο να διακρίνει κανείς σαφή συμφέροντα των πολιτών που θα έπρεπε να προστατευθούν. Συνεπώς, δεν υπήρχαν για τους εκτός των χρηματοπιστωτικών αγορών κύκλους πολλά κίνητρα, αφορμές ή λόγοι ενασχόλησης με αυτά τα ζητήματα.

3.3.2 Οι χρηματοπιστωτικές αγορές αποτελούν έναν εξαιρετικά πολύπλοκο τομέα, εξαιρετικά δυσνόητο για τους μη ειδικούς. Οι διάφοροι φορείς, τα πολύπλοκα προϊόντα και οι πολυεπίπεδες σχέσεις αλληλεπίδρασης καθιστούν δύσκολο σε οργανώσεις εκτός του εν λόγω κλάδου να συμμετέχουν στις συζητήσεις διαθέτοντας τις απαραίτητες γνώσεις

3.3.3 Συχνά είναι δύσκολο να διαφανούν οι έμμεσες και κυρίως οι άμεσες επιπτώσεις που έχει μία ρύθμιση για τα συμφέροντα των μελών μιας οργάνωσης της κοινωνίας των πολιτών, ιδίως όταν δεν πρόκειται για οδηγίες ή κανονισμούς αλλά για περίπλοκες διατάξεις εφαρμογής και τεχνικά πρότυπα.

3.3.4 Η διαδικασία ρύθμισης στον χρηματοπιστωτικό τομέα είναι σχετικά δυσνόητη. Εξαιτίας της παλαιότερης διαδικασίας Lamfalussy και του σημερινού συστήματος των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, εκτελεστικών πράξεων και δεσμευτικών τεχνικών προτύπων με πλήθος διαδικαστικών σταδίων και συμμετεχόντων οργανισμών και υπηρεσιών, με διαφορετικό βαθμό συμμετοχής, συχνά είναι δύσκολη η επεξεργασία στοχοθετημένων γνωμοδοτήσεων στην κατάλληλη χρονική στιγμή. Επιπροσθέτως, τα περιεχόμενα των ρυθμίσεων επιβάλλονται σε ολόένα μεγαλύτερο βαθμό από παγκόσμιους θεσμούς όπως η G20, η Επιτροπή της Βασιλείας ή ο Οργανισμός Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΟΔΛΠ), των οποίων η εργασία είναι ελάχιστα διαφανής.

3.3.5 Δεδομένων των πολυάριθμων σχεδίων ρύθμισης, της ταχύτητας της νομοθετικής διαδικασίας και του μεγάλου αριθμού ενδιαφερόμενων μερών, η ικανότητα των φορέων λήψης αποφάσεων στα θεσμικά όργανα να διεξάγουν συζητήσεις, να επεξεργάζονται έγγραφα θέσεων ή να συμμετέχουν σε διασκέψεις έχει πλέον αγγίξει τα όριά της.

3.3.6 Η έντονη παγκόσμια ολοκλήρωση των χρηματοπιστωτικών αγορών, η παγκόσμια κινητικότητα του κεφαλαίου και η υψηλή ευαισθησία των εμπορικών συναλλαγών αποτελούσαν ανέκαθεν δύσκολα αντικρουόμενα επιχειρήματα κατά των επεμβάσεων στις δραστηριότητες της αγοράς στην Ευρώπη. Ο ανταγωνισμός για την προσέλκυση ασταθών κεφαλαίων σε επενδύσεις με σκοπό την προώθηση της ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας αιτιολογούσε τη στρατηγική «ήπιας ρύθμισης» η οποία για αρκετό καιρό φαινόταν να επαρκεί.

3.4 Οι δυσκολίες αυτές αποτελούν επίσης την αφετηρία της πρωτοβουλίας «Finance Watch» που θεμελιώθηκε από ορισμένα μέλη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, η οποία συγκεντρώνει διάφορες ευρωπαϊκές και εθνικές ενώσεις με σκοπό την κριτική παρακολούθηση της νομοθεσίας που αφορά τον χρηματοπιστωτικό τομέα.

3.5 Και στα κράτη μέλη φαίνεται να υπάρχει παρόμοιος προβληματισμός. Δεν φαίνεται να έχουν αποκτήσει οι εκεί δυνάμεις της κοινωνίας των πολιτών κάποια σημαντική επιρροή στη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών.

3.6 Δυσχέρειες ανακύπτουν στην συμπερίληψη των συμφερόντων των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων του χρηματοπιστωτικού τομέα, ακριβώς όπως και στη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών. Πολλά από τα μικρότερα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα παραπονούνται για τον μεγάλο διοικητικό φόρτο και τον πολύπλοκο χαρακτήρα των κανόνων, τους οποίους δυσκολεύονται να εφαρμόσουν.

4. Βασικές παρατηρήσεις

4.1 Η συμμετοχική δημοκρατία είναι αναπόσπαστο στοιχείο του ευρωπαϊκού κοινωνικού προτύπου και της ευρωπαϊκής διακυβέρνησης. Η αντιπροσωπευτική και συμμετοχική δημοκρατία κατοχυρώνονται στη Συνθήκη της Λισαβόνας. Όμως εκεί κατοχυρώνεται μόνο η υποχρέωση να δίνεται «στους πολίτες και στις αντιπροσωπευτικές ενώσεις» η δυνατότητα να γνωστοποιούν τις γνώμες τους (άρθρο 11 ΣΕΕ). Συνεπώς, εναπόκειται στα ίδια τα ευρωπαϊκά όργανα να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες όταν ορισμένα σχέδια δεν βρίσκουν καμία ανταπόκριση ή ισορροπημένη ανταπόκριση από την κοινωνία των πολιτών.

4.2 Είναι αυτονόητο ότι οι αποφάσεις λαμβάνονται από τα όργανα με δημοκρατική νομιμοποίηση και ότι ο διάλογος των πολιτών έχει μόνο χαρακτήρα προετοιμασίας και παρακολούθησης.

4.3 Η ΕΟΚΕ είναι ο κατεξοχήν χώρος εκπροσώπησης, ανταλλαγής απόψεων και έκφρασης γνώμης της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών και συνιστά μια απολύτως απαραίτητη γέφυρα μεταξύ της Ευρώπης και των πολιτών της. Η ΕΟΚΕ αναλαμβάνει τον ρόλο αυτόν ιδίως όσον αφορά τη νομοθεσία.

4.4 Ειδικά όσον αφορά τη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών, η ΕΟΚΕ οφείλει να διαδραματίσει εξέχοντα ρόλο και να καλύψει το έλλειμμα συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών. Και τούτο, διότι στην ΕΟΚΕ εκπροσωπούνται τόσο ενώσεις του χρηματοπιστωτικού τομέα όσο και οργανώσεις προστασίας των καταναλωτών και συνδικαλιστικές οργανώσεις. Λόγω της υποχρέωσης της ΕΟΚΕ να υποβάλλει γνωμοδοτήσεις για προτάσεις της Επιτροπής, τα μέλη της ασχολούνται αυτόματα με τα νομικά κείμενα και δεν χρειάζεται για αυτό καμία περαιτέρω πρόσκληση ή παρακίνηση.

4.5 Συνεπώς, η ΕΟΚΕ έχει εκφράσει επανειλημμένα τις θέσεις της κοινωνίας των πολιτών και έχει παρουσιάσει από την έναρξη της χρηματοπιστωτικής κρίσης στα μέσα του 2008 περίπου 30 γνωμοδοτήσεις για την κρίση αυτή γενικά και για νομοθετικές πρωτοβουλίες ειδικά.

4.6 Λόγω του ελλείμματος συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών, τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα οφείλουν να δώσουν ακόμη μεγαλύτερη προσοχή στις γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ για το εν λόγω ζήτημα.

4.7 Η ΕΟΚΕ ούτε προτίθεται, ούτε μπορεί να υποκαταστήσει την άμεση συμμετοχή των ενώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Ο διάλογος των πολιτών είναι μια δημοκρατική και δημόσια διαδικασία διαμόρφωσης γνώμης στην οποία πρέπει να συμμετέχουν όσο το δυνατόν περισσότεροι φορείς με διάφορους τρόπους.

4.8 Σε αυτό το πλαίσιο, για την ΕΟΚΕ δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η συμμετοχή του χρηματοπιστωτικού κλάδου στη διαμόρφωση γνώμης έχει την ίδια νομιμοποίηση με εκείνη των άλλων οργανώσεων. Οι χρηματοπιστωτικές επιχειρήσεις είναι οι άμεσα ενδιαφερόμενες από τη νομοθεσία, δεδομένου ότι οφείλουν να πληρούν τις απαιτήσεις και να τηρούν τις υποχρεώσεις που ορίζει ο νόμος. Η συμμετοχή των ενώσεων του χρηματοπιστωτικού κλάδου είναι αναγκαία και επειδή, ασφαλώς, ο ίδιος ο κλάδος ενδιαφέρεται περισσότερο από όλους για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα. Επίσης, η εμπειρογνομosύνη του είναι απαραίτητη για τη διεξαγωγή αξιόπιστων αξιολογήσεων αντικτύπου.

4.9 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει επίσης ότι, στον χρηματοπιστωτικό τομέα, οι περισσότεροι κλάδοι και επιχειρήσεις ενεργούν με σοβαρότητα και ακεραιότητα και δεν προκάλεσαν την χρηματοπιστωτική κρίση. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι γενικευμένες επικρίσεις κατά του χρηματοπιστωτικού τομέα που κατά καιρούς διατυπώνονται δεν είναι αιτιολογημένες. Ο κλάδος περιλαμβάνει επιχειρήσεις που δεν επωφελήθηκαν από τις υπερβολές των χρηματοπιστωτικών αγορών αλλά επλήγησαν οι ίδιες από την κρίση και τις επιπτώσεις της. Ο αριθμός των πελατών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που υπέστη ζημίες παρέμεινε μικρός, χάρη επίσης στις κρατικές ενισχύσεις.

4.10 Ωστόσο, τα κύρια θύματα της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης είναι οι πολίτες ως φορολογούμενοι, εργαζόμε-

νοι και καταναλωτές. Οι πολίτες, μέσω των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, καλούνται να συμμετάσχουν στενότερα στην εκπόνηση νέων κανόνων για τον χρηματοπιστωτικό τομέα, προκειμένου να εξασφαλίσουν ότι δεν θα επαναληφθεί μια τέτοιων διαστάσεων κρίση,

4.11 Λόγω του πολύπλοκου χαρακτήρα της λεπτομερούς νομοθεσίας, είναι καιρίοι οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών να μην περιορίζονται μόνο στον καθορισμό βασικών στόχων και σε αιτήματα υπέρ της μεγαλύτερης αυστηρότητας, αλλά να διατυπώνουν συγκεκριμένες και αποτελεσματικές προτάσεις και επιχειρήματα. Συνεπώς, πρέπει να καταβληθούν σημαντικές προσπάθειες προκειμένου οι οργανώσεις της ΚΠ να μπορούν να συζητήσουν ισότιμα με τον νομοθέτη και με άλλες ενώσεις.

5. Αναλυτικές συστάσεις

5.1 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και τα κράτη μέλη πρέπει να αναλάβουν πρωτοβουλίες για τη συμμετοχή ευρύτερων τμημάτων της κοινωνίας των πολιτών στη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών.

5.1.1 Είναι σημαντικό να παρουσιάζονται στις προτάσεις οι άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις σχεδίων ρύθμισης για την κοινωνία των πολιτών με απλό, σαφή και συγκεκριμένο τρόπο ώστε να είναι αντιληπτές για τους ενδιαφερόμενους πολίτες ή οργανισμούς.

5.1.2 Εάν τελικά, όπως έχει συμβεί πολλές φορές στο παρελθόν, στις διαβουλεύσεις για τις χρηματοπιστωτικές αγορές φθάνουν λίγες μόνο συμβολές από την κοινωνία των πολιτών, πρέπει να κληθούν να συμμετάσχουν μεμονωμένες οργανώσεις. Εφόσον χρειάζεται, η διάρκεια των διαβουλεύσεων πρέπει να παρατείνεται, όπως προβλέπεται ήδη στην πρωτοβουλία της Επιτροπής για την «έξυπνη νομοθεσία». Στις διαβουλεύσεις δεν θα πρέπει να δίδεται έμφαση μόνο σε τεχνικές πτυχές αλλά ζητείται συγκεκριμένα η άποψη της κοινωνίας των πολιτών. Θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι ιδιαίτερες αντιλήψεις των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

5.1.3 Στις δημόσιες ακροάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου θα πρέπει να συμμετέχουν εξ αρχής ανάλογες οργανώσεις. Τα θεσμικά όργανα θα πρέπει ακόμη και όταν υπάρχει πίεση προθεσμιών να είναι ανοικτά στον διάλογο με τις οργανώσεις των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών και να συμμετέχουν στις εκδηλώσεις τους.

5.1.4 Οι ομάδες εμπειρογνομosύνη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου δεν θα πρέπει να αποτελούνται μόνον από εκπροσώπους του χρηματοπιστωτικού κλάδου, αλλά και από εκπροσώπους άλλων ομάδων. Σε αυτό το πλαίσιο, θα πρέπει ωστόσο να δοθεί προσοχή ώστε να επιλεγούνται πρόσωπα που να διαθέτουν την απαιτούμενη εμπειρογνομosύνη για την εκάστοτε θεματική ομάδα. Σε περίπτωση μη ισορροπημένης συμμετοχής, δεν θα υπάρξει κανένα όφελος.

5.1.5 Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται να χρειάζεται οικονομική ενίσχυση από την ΕΕ στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών προκειμένου να καλυφθεί το έλλειμμα στην εκπροσώπηση σημαντικών συμφερόντων. Ωστόσο, τούτο αντιτίθεται στην αρχή της αυτόνομης οργάνωσης και της αυτοχρηματοδότησης των πρωτοβουλιών της κοινωνίας των πολιτών και μπορεί να βλάψει την

ανεξαρτησία των οργανώσεων και να οδηγήσει σε συγκρούσεις νομιμοφροσύνης και στις δύο πλευρές. Οποσδήποτε, πρέπει να εξασφαλιστούν ευρεία διαφάνεια των οικονομικών συνεισφορών, εγγυήσεις για την ανεξαρτησία των οργανώσεων και μέριμνα ώστε να μην υπάρχει προτίμηση έναντι των μη ενισχυόμενων ενώσεων στις σχέσεις με την Επιτροπή.

5.2 Τα όργανα και οργανισμοί της ΕΕ που ασχολούνται με τη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών, όπως η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, η ευρωπαϊκή επιτροπή συστημικών κινδύνων καθώς και οι τρεις ευρωπαϊκές αρχές χρηματοπιστωτικής εποπτείας (τραπεζών, κινητών αξιών και ασφαλίσεων), θα πρέπει να ενσωματώνουν στις εργασίες τους τις θέσεις των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

5.3 Ο τρόπος εργασίας των προβλεπόμενων από τον νόμο ομάδων ενδιαφερομένων παραγόντων στις αρχές χρηματοπιστωτικής εποπτείας θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη τη σκοπιά των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, να καθιστά δυνατή την ανατροφοδότηση στις εκάστοτε ενώσεις, έτσι ώστε να διαμορφωθεί ένας ακόμα δίαυλος για τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών. Αυτό, όμως, γενικά δεν συμβαίνει σήμερα, ιδίως λόγω των απαιτήσεων εμπιστευτικότητας για τα έγγραφα και τις διαβουλεύσεις που είναι υπερβολικές από την πτυχή της διαφάνειας.

5.4 Η ευρύτερη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών δεν μπορεί να επιτευχθεί μόνο με αφηρημένα πολιτικά αιτήματα. Απαιτείται μια συγκεκριμένη ιδέα για το ποιος θα πρέπει να εκφέρει γνώμη, πότε και για ποια θέματα της χρηματοπιστωτικής αγοράς.

5.4.1 Παράλληλα με τις ενώσεις καταναλωτών και τις συνδικαλιστικές οργανώσεις, υπάρχουν πολλές άλλες ομάδες που μπορούν να συνεισφέρουν ουσιαστικά στον διάλογο για τις χρηματοπιστωτικές αγορές όπως, για παράδειγμα, φιλανθρωπικές οργανώσεις, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, οργανώσεις θεσμικών επενδυτών, βιομηχανικές επιχειρήσεις και επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών με σχετικά μεγάλη χρηματοοικονομική δράση και οι ενώσεις τους, μεσάζοντες χρηματοοικονομικών υπηρεσιών, ακόμα και οι οργανισμοί αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας. Χρήσιμη μπορεί να είναι επίσης η συμβολή εκπροσώπων και άλλων χρηματοοικονομικών κλάδων πέραν εκείνων τους οποίους αφορά ειδικά η ρύθμιση.

5.4.2 Όλα τα θέματα δεν προσφέρονται εξίσου για την έκφραση άποψης εκ μέρους των ενώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

5.4.2.1 Είναι πιο εύκολο να διατυπωθούν απόψεις για θέματα προστασίας των καταναλωτών, χρησιμοποίησης φορολογικών πόρων για τη διάσωση χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ή ακόμη φορολόγησης του χρηματοπιστωτικού τομέα, σε αντίθεση με άλλα πιο τεχνικά ζητήματα όπως ο υπολογισμός της φερεγγυότητας ή οι οικονομικές καταστάσεις.

5.4.2.2 Ωστόσο, οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών δεν θα πρέπει να εξετάζουν τις ρυθμίσεις μόνο τη στιγμή της υιοθέτησής τους αλλά σε ολόκληρο το εύρος τους, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων εφαρμογής και των τεχνικών προτύπων, ακόμη και αν αυτό φαίνεται γενικά εξαιρετικά επίπονο.

5.4.2.3 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι η μακροπρόθεσμη σταθερότητα και βιωσιμότητα των χρηματοπιστωτικών αγορών προ-

κύπτει από τον συνδυασμό μεγάλου αριθμού κατάλληλων ειδικών διατάξεων που θα εξεταστούν χωριστά. Εφόσον είναι δύσκολο να εξετάσει όλες τις διατάξεις, η κοινωνία των πολιτών οφείλει οπωσδήποτε να εξετάσει τα ζητήματα που είναι κείρια για την επιτυχία της ρύθμισης συνολικά. Και αυτό δεν περιορίζεται στη νομοθεσία για τους καταναλωτές αλλά περιλαμβάνει, για παράδειγμα, και το δικαίωμα εποπτείας, το ύψος των ιδίων κεφαλαίων ή την εταιρική διακυβέρνηση.

5.4.2.4 Επιπλέον, το ακανθώδες σημείο της υπόθεσης είναι ότι τα εξαιρετικά τεχνικά προβλήματα συχνά επισκιάζουν σημαντικά πολιτικά ζητήματα που αφορούν άμεσα τον πολίτη. Για παράδειγμα, ο καθορισμός του επιτοκίου για τον υπολογισμό των αποθεματικών των ιδιωτικών συνταξιοδοτικών ταμείων επηρεάζει σημαντικά τη δυνατότητα των ασφαλιστικών οργανισμών να εγγυώνται μακροπρόθεσμα το ύψος των συντάξεων.

5.4.2.5 Δεν αρκεί η διατύπωση γενικευμένων και αδιαφοροποίητων απαιτήσεων για αυστηρότερους κανόνες. Αυτό δεν βοηθάει τον νομοθέτη. Πρέπει όχι μόνο να διατυπώνονται όσο το δυνατόν πιο συγκεκριμένες προτάσεις αλλά και να σταθμίζονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα των αυστηρότερων απαιτήσεων, και να συνεκτιμούνται πτυχές όπως η επιβάρυνση των επιχειρήσεων (ιδίως των μικρών και μεσαίων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων), η πρόσβαση ιδιωτών και επιχειρήσεων σε πιστώσεις και η λειτουργικότητα των αγορών.

5.4.3 Η κοινωνία των πολιτών πρέπει να εκφράζεται, κατά το μέτρο του δυνατού, σε όλα τα στάδια της διαδικασίας λήψης αποφάσεων. Συχνά, ήδη από το πρώιμο στάδιο, διαμορφώνονται θεμελιώδεις θέσεις, π.χ. μετά τις αρχικές διαβουλεύσεις της Επιτροπής ή κατά την επεξεργασία σχεδίων από τις αρχές χρηματοπιστωτικής εποπτείας. Για τον σκοπό αυτό, οι οργανώσεις της ΚΠ πρέπει να εξοικειωθούν με τις προαναφερθείσες περίπλοκες διαδικασίες που αποκλίνουν από τις συνήθειες και να τις παρακολουθούν.

5.5 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή ενθαρρύνει τις ευρωπαϊκές και εθνικές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών να ασχοληθούν περισσότερο με τη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών.

5.5.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πολλές τέτοιες οργανώσεις μπορούν να ορίσουν ως αυτοτελή ή ενδεχομένως ως νέο στόχο τους την ενίσχυση της σταθερότητας των χρηματοπιστωτικών αγορών και να διευρύνουν ανάλογα το πεδίο ενδιαφερόντων και δραστηριοτήτων τους.

5.5.2 Λόγω του περίπλοκου χαρακτήρα των χρηματοπιστωτικών αγορών και των κανόνων που τις διέπουν, οι οργανώσεις της ΚΠ οφείλουν να αναπτύξουν και να διευρύνουν τους απαραίτητους ανθρώπινους πόρους με τα κατάλληλα εξειδικευμένα προσόντα. Ενδέχεται επίσης να απαιτηθεί η δημιουργία νέων οργάνων, η στενότερη συνεργασία με τις εθνικές ενώσεις και η συμμετοχή εξωτερικών εμπειρογνομόνων.

5.5.3 Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΟΚΕ επικροτεί τη σύσταση της Finance Watch, μιας νέας οργάνωσης σε ευρωπαϊκό επίπεδο, η οποία έχει ως στόχο την προαγωγή της σταθερότητας των χρηματοπιστωτικών αγορών. Αυτό και μόνο, όμως, δεν αρκεί για να επιτευχθεί ευρεία συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών.

5.5.4 Οι οργανώσεις της ΚΠ θα πρέπει επίσης να συμμετέχουν και στον δημόσιο διάλογο σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, συμβάλλοντας έτσι στη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών.

5.5.5 Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, είναι ευκαίριο να αξιοποιήσουν οι οργανώσεις αυτές το ρόλο τους στη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών προκειμένου να προβάλλουν ευρέως ένα θετικό μήνυμα σχετικά με τις επιτυχημένες δραστηριότητες της ΕΕ στον εν λόγω τομέα τόσο στα μέλη τους όσο και στην κοινή γνώμη.

5.5.6 Ακόμη, ιδιαίτερη σημασία έχει η συνεργασία μεταξύ εθνικών και ευρωπαϊκών οργανώσεων. Και τούτο διότι, αφενός, το ευρωπαϊκό επίπεδο και τα εθνικά επίπεδα ρύθμισης λειτουργούν συμπληρωματικά όσον αφορά τη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών. Αφετέρου, οι εθνικές ενώσεις συχνά διαθέτουν μεγαλύτερους πόρους από τις ευρωπαϊκές συνομοσπονδίες και μπορούν να τους αξιοποιούν για το έργο σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

5.5.7 Δεδομένης της ευκολίας στην παγκόσμια κυκλοφορία κεφαλαίων, πρέπει να επιτευχθεί παρομοίου επιπέδου ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών σε παγκόσμιο επίπεδο. Σε αυτό μπορούν να συμβάλουν ιδίως οι οργανώσεις με διεθνή προσανατολισμό ή διασυνδέσεις. Μπορούν να συνηγορήσουν διεθνώς υπέρ μιας αποτελεσματικής ρύθμισης των χρηματοπιστωτικών αγορών σε παρόμοια υψηλό επίπεδο, προκειμένου να αναχαιτίσουν τον παγκόσμιο ανταγωνισμό για τις θέσεις εγκατάστασης επιχειρήσεων με τα χαμηλότερα δυνατά πρότυπα. Το μέλημα της παγκόσμιας σταθερότητας των χρηματοπιστωτικών αγορών πρέπει να προασπίζεται με την ίδια ένταση σε όλα τα χρηματοπιστωτικά κέντρα διεθνώς.

5.6 Ο ευρωπαϊκός χρηματοπιστωτικός κλάδος συγκαταλέγεται επίσης, παρά την αποδεδειγμένα εσφαλμένη συμπεριφορά του σε επιμέρους περιπτώσεις, στους πληγέντες από την κρίση. Για τον λόγο αυτό, καλείται να συμβάλει σε μια αποτελεσματική ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών.

5.6.1 Οι επιμέρους κλάδοι δεν θα πρέπει να δείξουν επιφυλακτικότητα όταν διατυπώνουν σχόλια για τη ρύθμιση άλλων κλάδων προς το συμφέρον της σταθερότητας των χρηματοπιστωτικών αγορών.

5.6.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί αυτονόητο να εκπροσωπεί ο χρηματοπιστωτικός κλάδος τα συμφέροντά του έναντι του φορέα λήψης αποφάσεων με διαφάνεια, ακεραιότητα και σεβασμό. Οι αντιπροσωπευτικές κλαδικές οργανώσεις κατά κανόνα εκπληρώνουν αυτές τις προσδοκίες. Αυτό δεν ίσχυε πάντοτε στο παρελθόν όσον αφορά επιμέρους δραστηριότητες ορισμένων επιχειρήσεων και των εμπορικών αντιπροσώπων τους.

5.6.3 Ο χρηματοπιστωτικός τομέας καλείται να αναλάβει πρωτοβουλίες διαλόγου με οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Δεδομένης της μεγάλης προσοχής που δίνει η κοινή γνώμη στον χρηματοπιστωτικό τομέα στο πλαίσιο της χρηματοπιστωτικής κρίσης, προφανώς είναι θετικό για τις επιχειρήσεις να αρχίσουν διάλογο με την κοινωνία των πολιτών, να ανταλλάξουν επιχειρήματα και να υιοθετήσουν προτάσεις. Αυτό θα ήταν ένα σημαντικό βήμα προσέγγισης της κοινωνίας γενικότερα. Εάν ο χρηματοπιστωτικός

κλάδος θελήσει να δεσμευτεί ως προς μια συγκεκριμένη συμπεριφορά μέσω αυτορρύθμισης, είναι σκόπιμο να συμμετάσχει και η κοινωνία των πολιτών στην προετοιμασία τέτοιων κανόνων.

5.6.4 Η ΕΟΚΕ επικροτεί, προς το συμφέρον ενός δίκαιου και διαφανούς διαλόγου σε επίπεδο πολιτών, τη δημιουργία ενός κοινού μητρώου εκπροσώπων ομάδων συμφερόντων από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και εκφράζει την εκτίμησή της για το έργο της ομάδας Buzek στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ προειδοποιεί ότι η διατύπωση αυστηρότερων κανόνων δεν επιτρέπεται να επηρεάσει αρνητικά και να παρεμποδίσει τη συμμετοχή των οργανώσεων της ΚΠ. Τούτο ισχύει ιδίως για πρακτικά ζητήματα όπως η εύκολη πρόσβαση στις ευρωπαϊκές υπηρεσίες και η συμμετοχή σε δημόσιες συνεδριάσεις.

5.7 Η επιστημονική κοινότητα, τα κοινωνικά ιδρύματα και οι ομάδες προβληματισμού καλούνται να συνεισφέρουν με την κριτική τους ικανότητα, την εμπειρογνομosύνη και την πείρα τους στις συζητήσεις για τις χρηματοπιστωτικές αγορές. Ακόμη και αν η συμμετοχή σε συγκεκριμένες νομοθετικές εργασίες συχνά δεν συγκαταλέγεται στους σκοπούς τέτοιων οργανώσεων, οι τελευταίες θα πρέπει να εκμεταλλευθούν την ευκαιρία να χρησιμοποιήσουν τις ικανότητές τους για τον στόχο της αποτροπής μελλοντικών κρίσεων.

5.8 Στη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής κοινής γνώμης, τα μέσα ενημέρωσης διαδραματίζουν, ασφαλώς, εξέχοντα ρόλο. Και εκεί θα ήταν επιθυμητό να παρουσιάζεται εντονότερα η θέση των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών. Για να γίνει αυτό, ένας τρόπος θα ήταν να παρακινήθούν οι αντίστοιχες οργανώσεις να διαμορφώσουν συγκεκριμένη άποψη, καθώς επί του παρόντος μόνο λίγοι εκπρόσωποι συμμετέχουν εκούσια στον δημόσιο διάλογο.

5.9 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή προτιμάται συμμετάσχει πιο ενεργά στη συζήτηση για θέματα ρύθμισης των χρηματοπιστωτικών αγορών.

5.9.1 Η ΕΟΚΕ θα εξακολουθήσει να ασχολείται εντατικά με τις προτάσεις για τη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών, να τις θέτει σε ευρεία συζήτηση και να παρουσιάζει ουσιαστικές γνωμοδοτήσεις, δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στη συμπεριληψη της θέσης των εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών από την ΕΟΚΕ.

5.9.2 Η ΕΟΚΕ θα μεριμνήσει ώστε να μπορούν να συνεισφέρουν οι εκπρόσωποι των τριών Ομάδων στον ίδιο βαθμό στις συζητήσεις και να συμμετέχουν σε όλες τις φάσεις της διαδικασίας.

5.9.3 Τα ειδικευμένα τμήματα και οι ομάδες μελέτης θα πραγματοποιούν ακροάσεις στο πλαίσιο της διαδικασίας διαβούλευσης, προκειμένου οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών να συμπεριλαμβάνονται περισσότερο και πιο άμεσα στη διαδικασία επεξεργασίας των γνωμοδοτήσεων.

5.9.4 Στη διαμόρφωση του προγράμματος εργασίας της, των συνεδριάσεων της ολομέλειας, των συνεδριάσεων των ειδικευμένων τμημάτων και ομάδων μελέτης, η ΕΟΚΕ θα μεριμνήσει ώστε να υπάρχουν περιθώρια εντατικού διαλόγου για τη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών.

5.9.5 Η ΕΟΚΕ θα συμβάλει επίσης προκειμένου τα μέλη της από τις αντίστοιχες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών να ασχοληθούν εντατικά με τα θέματα της ρύθμισης των χρηματοπιστωτικών αγορών και να ασκήσουν την ανάλογη επίδραση στις οργανώσεις τους.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανάπτυξη και δημόσιο χρέος στην ΕΕ: δύο καινοτόμες προτάσεις» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2012/C 143/03)

Εισηγητής: **ο κ. CEDRONE**

Στις 14 Ιουλίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2 του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα:

Ανάπτυξη και δημόσιο χρέος στην ΕΕ: δύο καινοτόμες προτάσεις (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας).

Το ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και Νομισματική Ένωση, Οικονομική και Κοινωνική Συνοχή», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 2 Φεβρουαρίου 2012.

Κατά την 478^η σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23^{ης} Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 23ης Φεβρουαρίου 2012), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 121 ψήφους υπέρ, 46 κατά και 11 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Κύριες συστάσεις

J. Monnet: «Η Ευρώπη μπορεί να προοδεύσει και να ενωθεί μέσα από τις κρίσεις».

1.1 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι το κύριο πρόβλημα του ευρώ είναι πρώτα απ' όλα πολιτικό και μετά οικονομικό. Η αξιοπιστία του ευρώ έχει αποδυναμωθεί από τότε που οι οργανισμοί αξιολόγησης της πιστοληπτικής ικανότητας δεν θεωρούν πλέον τις κυβερνήσεις ικανές να αναλάβουν αποφασιστική δράση προκειμένου να αποφευχθεί η αδυναμία πληρωμής των κρατών μελών που βρίσκονται σε δεινή οικονομική κατάσταση. Πρόσφατες ενέργειες όπως η πρόταση της Επιτροπής για τα ομόλογα σταθερότητας ασχολούνται μόνο με την πτυχή της σταθερότητας και όχι της ανάπτυξης⁽¹⁾, ενώ το σχέδιο Συνθήκης του Συμβουλίου για τον συντονισμό και τη διακυβέρνηση⁽²⁾ πάσχει από ένα μεγάλο «δημοκρατικό έλλειμμα» διότι αγνοεί το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και άλλα όργανα της Ένωσης.

1.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί επίσης ότι η έξοδος από την συστημική κρίση της ευρωζώνης δεν βρίσκεται στην επιστροφή στους εθνικούς εγωισμούς ή στην απώλεια δικαιωμάτων αλλά στην αλλαγή των οικονομικών πολιτικών, την τόνωση της ανταγωνιστικότητας, την εδραίωση της δικαιοσύνης, της αλληλεγγύης και της συνοχής μεταξύ των χωρών, ειδικά σε μια εποχή όπως η τωρινή. Με τον τρόπο αυτό, θα αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη του κοινού στο ευρωπαϊκό σχέδιο και στη δυνατότητα εφαρμογής του ευρωπαϊκού κοινωνικού προτύπου σε αντιδιαστολή με τους κινδύνους που ελλοχεύουν για όλους εξαιτίας μιας αποτυχίας να επιλυθεί η κρίση, που θα μπορούσε να οδηγήσει σε κλονισμό και αποτυχία του ίδιου του ευρωπαϊκού ιδανικού.

1.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα δεν πρέπει να πέφτουν στην παγίδα να αντιδρούν με γνώμονα μόνο τους οίκους αξιολόγησης, έστω και αν τούτοι μερικές φορές εντοπίζουν τις αδυναμίες της αγοράς. Τα ευρωπαϊκά όργανα έχουν καθήκον να επισημαίνουν στους πολίτες έναν αποτελεσματικό τρόπο εξόδου από την κρίση, ο οποίος να περιλαμβάνει παράλληλα και ένα σχέδιο για το μέλλον της ΕΕ ικανό να επαναφέρει την εμπιστοσύνη και την αισιοδοξία, να ενισχύσει το αίσθημα του ανήκειν και της συμμετο-

χής στην υλοποίηση ενός κοινού οράματος ως προς την κοινωνική πρόοδο και την απασχόληση. Ειδικότερα, οι ψηφοφόροι πρέπει βλέπουν ότι η σταθερότητα συνδυάζεται με την ανάπτυξη, και όχι μόνο με τη λιτότητα, ενώ η ισχυρή οικονομική ανάπτυξη θα μπορούσε να αποκαταστήσει την εμπιστοσύνη και την αξιοπιστία της ευρωζώνης στις χρηματοπιστωτικές αγορές.

1.4 Σε αυτό το πλαίσιο, η ΕΟΚΕ επικροτεί τη πρόοδο που σημείωσαν τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα για μια κοινή δημοσιονομική και φορολογική πολιτική, έστω και αν πρόκειται για αποσπασματικά και περιορισμένα μέτρα. Ωστόσο, και με την προϋπόθεση να ενεργοποιηθεί άμεσα και να χρησιμοποιηθεί το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας (EFSF) και στη συνέχεια ο Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθερότητας (ESM), πιστεύει ότι είναι επείγουσα ανάγκη να υποβληθούν δύο συγκεκριμένες προτάσεις που μπορούν να επιλύσουν το πρόβλημα της ανάπτυξης (Eurobonds) και να σταθεροποιήσουν το χρέος (Union Bonds)⁽³⁾. Οι προτάσεις αυτές θα επιτρέψουν σε ορισμένες χώρες και στην ΕΕ να μην επιδιώκουν την υπεράσπιση του ευρώ μόνο μέσω της λιτότητας, η οποία οδηγεί σε επιδείνωση των κοινωνικών συνθηκών, σε στραγγαλισμό της ανάπτυξης και σε κινδύνους ύφεσης.

1.5 Ειδικότερα, προκειμένου να τονωθεί χωρίς καθυστέρηση η ανάπτυξη, είναι απαραίτητο να συσταθεί ένα οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό σχέδιο ανάκαμψης, ένα είδος «νέου ευρωπαϊκού συμφώνου», συγκρίσιμου με το "New Deal" των ΗΠΑ για να επιτρέψει στα κράτη μέλη να απολαμβάνουν ισχυρή και βιώσιμη ανάπτυξη που να βασίζεται στην ανταγωνιστικότητα, την

⁽¹⁾ Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Σχετικά με τη σκοπιμότητα εισαγωγής Ομολόγων Σταθερότητας, Πράσινη βίβλος, COM (2011), 23 Νοεμβρίου.

⁽²⁾ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, Σχέδιο Συνθήκης του Συμβουλίου για τη σταθερότητα, τον συντονισμό και τη διακυβέρνηση στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση. 10 Ιανουαρίου.

⁽³⁾ Πρέπει να σημειωθεί ότι ο ορισμός του «ευρωμόλογου» (Eurobond) που υιοθετείται στην παρούσα γνωμοδότηση δεν αναφέρεται άμεσα στον ορισμό που αναπτύχθηκε από άλλες πηγές. Η Πράσινη Βίβλος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναλύει τη σκοπιμότητα της καθιέρωσης των «ομολόγων της σταθερότητας», μια έννοια παρόμοια με εκείνη των «Union Bonds» που προτείνονται στην παρούσα γνωμοδότηση, με τη διαφορά ότι τέτοιου είδους ομόλογα χρειάζονται είτε κοινές, είτε πολύπλευρες εγγυήσεις. Άλλες προτάσεις, όπως εκείνες του Lorenzo Bini Smaghi χρησιμοποιούν τον όρο «ευρωμόλογα» στο ίδιο πλαίσιο επιδίωξης σταθερότητας ενώ, στην παρούσα γνωμοδότηση τα ευρωμόλογα αναφέρονται σε καθαρές εκδόσεις ομολόγων για την αποκατάσταση και τη διατήρηση της οικονομικής ανάκαμψης. Βλ. επίσης Von Weizsäcker, J. and Delpla, J. (2010). The Blue Bond Proposal. The Bruegel Institute. Policy Brief 2010:3. Schmidt, C. M et al, (2011). Proposal for a European Redemption Pact, November 9th. Sachverständigenrat zu Begutachtung der gesamtwirtschaftlichen Entwicklung.

παραγωγικότητα, την απασχόληση, το κράτος πρόνοιας, την ευημερία και, πάνω απ' όλα, τη δημοκρατική συναίνεση. Αυτό επίσης θα δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την υλοποίηση μιας αποτελεσματικής κοινής οικονομικής και δημοσιονομικής διακυβέρνησης.

1.6 Διάφορα είδη ομολόγων προτείνονται ως πιθανές λύσεις για την παρούσα κρίση, παράλληλα με τις απαραίτητες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις ⁽⁴⁾, τις οποίες αλλά κράτη μέλη θα πρέπει να ενθαρρύνουν με τα κατάλληλα κίνητρα να εφαρμόσουν. Όμως η πολιτική αδυναμία τους, συμπεριλαμβανομένων και των ομολόγων που προτείνει η Επιτροπή στην Πράσινη Βίβλο, είναι ότι περιλαμβάνουν είτε κοινές, είτε πολύπλευρες εγγυήσεις από τα κράτη μέλη, και τούτο τα καθιστά απαράδεκτα για πολλές κυβερνήσεις με αίριο ρόλο, όπως π.χ. αυτή της Γερμανίας.

1.7 Αντίθετα, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τέτοιες εγγυήσεις και μεταβιβάσεις δεν χρειάζονται ούτε για να μετατραπεί ένα μερίδιο των κρατικών ομολόγων σε ομόλογα της ΕΕ, ούτε για να εκδοθούν ευρωομόλογα. Υποστηρίζει επίσης ότι η χρηματοδότηση των ομολόγων δεν θα ενθαρρύνει τη χαλαρότητα στη διαχείριση των δημοσίων οικονομικών εφόσον η μεταφορά του εθνικού χρέους προς την Ένωση υλοποιηθεί μέσω χρεωστικού και όχι πιστωτικού λογαριασμού. Οι καθαρές εκδόσεις ομολόγων δεν θα αποτελέσουν χρηματοδότηση του ελλείμματος αλλά μεταφορά της αποταμίευσης, συμπεριλαμβανομένων των παγκόσμιων πλεονασμάτων, σε επενδύσεις που μπορούν να ενισχύσουν τη συνοχή και να αυξήσουν την ανταγωνιστικότητα.

1.8 Συνεπώς, η ΕΟΚΕ προτείνει την εισαγωγή δύο συμπληρωματικών αλλά διακριτών τύπων ομολόγων της Ευρωπαϊκής Ένωσης: τα **Union Bonds** για τη σταθεροποίηση του χρέους και τα **Eurobonds** για την ανάκαμψη και την ανάπτυξη. Η ΕΟΚΕ συνιστά επίσης τη χρησιμοποίηση ποσοστού των καθαρών εισροών σε Eurobonds για τη χρηματοδότηση ενός **ευρωπαϊκού ταμείου επιχειρηματικών κεφαλαίων**, που ήταν ένας από τους αρχικούς στόχους του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων (ΕΤαΕ) ⁽⁵⁾.

1.9 Union Bonds – Το εθνικό χρέος, που έχει σταδιακά μετατραπεί έως ένα ποσοστό ίσο με το 60 % του ΑΕγχΠ σε Union Bonds, μπορεί να διατηρείται σε έναν λογαριασμό ενοποιημένου αλλά όχι εμπορεύσιμου χρέους ⁽⁶⁾. Δεδομένου ότι δεν θα είναι εμπορεύσιμο, θα προστατεύεται από κερδοσκοπικές κινήσεις των οίκων αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας. Ωστόσο, δεν θα απαιτηθούν δημοσιονομικές μεταφορές. Τα κράτη μέλη των οποίων το χρέος θα είναι σε Union Bonds θα εξυπηρετούν το μερίδιό τους. Με τη μεταφορά αυτή επιτυγχάνεται επίσης ότι τα περισσότερα από αυτά θα τηρούν τα κριτήρια του Μάαστριχτ για το υπόλοιπο χρέος τους. Η κατάσταση της Ελλάδας θα συνεχίσει να αποτελεί ένα ιδιαίτερο πρόβλημα, το οποίο όμως θα έχει περιορισμένη έκταση και θα είναι συνεπώς διαχειρίσιμο.

⁽⁴⁾ Ξεκινώντας από την υλοποίηση της ενιαίας αγοράς όπως προτείνει η έκθεση Monti.

⁽⁵⁾ Holland, Stuart (1993). The European Imperative: Economic and Social Cohesion in the 1990s. Foreword Jacques Delors. Nottingham: Spokesman Press.

⁽⁶⁾ Οι ιδιώτες κάτοχοι των τίτλων θα είχαν έτσι πολλά πλεονεκτήματα σε σχέση με τον κίνδυνο πτώχευσης, καθώς οι εθνικοί τίτλοι θα μετατραπούν εξίσου με τα ομόλογα της Ένωσης βάσει του προϋπάρχοντος επιτοκίου.

1.10 Για την επίτευξη του στόχου αυτού, το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης δεν πρέπει να αναθεωρηθεί αντίθετα, θα βελτιωθεί η αξιοπιστία του, που σήμερα είναι πολύ μικρή στις αγορές και στο εκλογικό σώμα, δεδομένου ότι ο στόχος της σταθερότητας θα επιτευχθεί χωρίς την προσφυγή σε μέτρα λιτότητας. Επιπλέον, η μετατροπή ενός σημαντικού ποσοστού (έως 60 %) του χρέους των κρατών μελών της ΕΕ θα μπορούσε να υλοποιηθεί μέσω της «ενισχυμένης συνεργασίας». Τα κράτη μέλη που επιθυμούν να προβούν σε αυτή την ενέργεια θα μπορούν να διατηρήσουν τα δικά τους ομόλογα ⁽⁷⁾.

1.11 Σε αντίθεση με τα Union Bonds, τα Eurobonds που θα εκδοθούν για τη χρηματοδότηση της ανάκαμψης και της ανάπτυξης, θα αποτελέσουν αντικείμενο διαπραγμάτευσης για την προσέλκυση κεφαλαίων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Τον Σεπτέμβριο του 2011, οι χώρες BRICS (Βραζιλία, Ρωσία, Ινδία, Κίνα και Νότια Αφρική) επιβεβαίωσαν το ενδιαφέρον τους να διατηρούν αποθεματικά σε ευρώ, προκειμένου να συμβάλουν στη σταθεροποίηση της ευρωζώνης. Εάν χρησιμοποιηθούν Eurobonds αντί των εθνικών κρατικών ομολόγων, ενδέχεται να ενισχυθεί το ευρώ ως διεθνές αποθεματικό νόμισμα και να βοηθήσει τις χώρες αυτές να πραγματοποιήσουν τη φιλοδοξία τους υπέρ ενός πιο πλουραλιστικού παγκόσμιου συστήματος συναλλαγματικών διαθεσίμων.

1.12 Τα Eurobonds δεν πρέπει να αποδοθούν στο γερμανικό εθνικό χρέος ή στο χρέος οποιουδήποτε άλλου κράτους μέλους, ούτε απαιτούν κοινές ή πολυμερείς κρατικές εγγυήσεις. Η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων εκδίδει ομόλογα για περισσότερα από πενήντα χρόνια, χωρίς να προσφεύγει σε εθνικές εγγυήσεις με τέτοια επιτυχία που ο όγκος τους είναι ήδη διπλάσιος από αυτόν των ομολόγων της Παγκόσμιας Τράπεζας.

1.13 Η εισροή της παγκόσμιας πλεονάζουσας ρευστότητας στα Eurobonds θα επαναφέρει την ανάπτυξη η οποία αποτελεί τον πιο αποτελεσματικό τρόπο μείωσης του χρέους και των ελλειμμάτων όπως έχει αποδειχθεί από τη δεύτερη θητεία του Προέδρου Clinton κατά την οποία, κάθε χρόνο, ο ομοσπονδιακός προϋπολογισμός ήταν πλεονασματικός. Τα Eurobonds θα μπορούσαν να συμβάλουν στην από κοινού χρηματοδότηση των επενδύσεων της ΕΤΕ, οι οποίες χρηματοδοτούνται από τα έσοδα των δικαιούχων κρατών παρά μέσω δημοσιονομικών μεταβιβάσεων μεταξύ των κρατών μελών.

⁽⁷⁾ Τα κράτη μέλη που επιθυμούν να καθιερώσουν ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ τους, στο πλαίσιο των μη αποκλειστικών αρμοδιοτήτων της Ένωσης, μπορούν να προσφεύγουν στα θεσμικά της όργανα και να ασκούν τις αρμοδιότητες αυτές εφαρμόζοντας τις σχετικές διατάξεις των Συνθηκών, εντός των ορίων και σύμφωνα με τις λεπτομερείς ρυθμίσεις που προβλέπεται στο άρθρο 20 (ΣΕΕ) και στα άρθρα 326 έως 334 (ΣΛΕΕ). Η ενισχυμένη συνεργασία θα πρέπει να αποσκοπεί στην προώθηση των στόχων της Ένωσης, να διαφυλάσσει τα συμφέροντά της και να ενισχύει τη διαδικασία ολοκλήρωσής της. Η εν λόγω συνεργασία πρέπει να είναι ανοιχτή ανά πάσα στιγμή σε όλα τα κράτη μέλη. Η απόφαση με την οποία εγκρίνεται η ενισχυμένη συνεργασία θα πρέπει να υιοθετηθεί από το Συμβούλιο ως έσοχη λύση, εφόσον τούτο διαπιστώσει ότι οι στόχοι της συνεργασίας αυτής δεν μπορούν να επιτευχθούν μέσα σε εύλογο χρόνο από την Ένωση στο σύνολό της, και υπό την προϋπόθεση ότι τουλάχιστον εννέα κράτη μέλη συμμετέχουν σε αυτή. Οι πράξεις που θεσπίζονται στο πλαίσιο ενισχυμένης συνεργασίας δεσμεύουν μόνο τα συμμετέχοντα κράτη μέλη και δεν πρέπει να θεωρούνται ως μέρος του κοινοτικού κεκτημένου το οποίο πρέπει να αποδέχονται τα κράτη που είναι υποψήφια για προσχώρηση στην Ένωση (άρθρο 20 ΣΕΕ). Όλα τα μέλη του Συμβουλίου μπορούν να συμμετέχουν σε συζητήσεις σχετικά με τις διαδικασίες ενισχυμένης συνεργασίας, αλλά μόνο τα μέλη του Συμβουλίου που αντιπροσωπεύουν τα κράτη μέλη που συμμετέχουν στην ενισχυμένη συνεργασία λαμβάνουν μέρος στην ψηφοφορία (άρθρο 330 της ΣΛΕΕ).

1.14 Η ανάπτυξη που χρηματοδοτείται από τα ομόλογα και καθοδηγείται από τις επενδύσεις στο πλαίσιο της εντολής όσον αφορά τη σύγκλιση και τη συνοχή που έχει ανατεθεί στον όμιλο ΕΤΕ από το Ειδικό Πρόγραμμα Δράσης του Άμστερνταμ του 1997, θα μπορούσε να φθάσει στο επίπεδο των μακροοικονομικών δημοσιονομικών μεταβιβάσεων.

1.15 Η **συνοχή** θα αυξηθεί. Τα Eurobonds θα μπορούσαν να συγχρηματοδοτούν επενδυτικά σχέδια για τα οποία η ΕΤΕ έχει ήδη λάβει εντολή από το 1997, προκειμένου να προωθήσει τη συνοχή και τη σύγκλιση στους ακόλουθους τομείς: υγεία, εκπαίδευση, αστική ανάπτυξη, περιβάλλον, πράσινες τεχνολογίες, και στήριξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και των νέων επιχειρήσεων στον τομέα των νέων τεχνολογιών.

1.16 Η **ανταγωνιστικότητα** θα ενισχυθεί και ένα μέρος των κεφαλαίων που θα εισρεύσουν λόγω της έκδοσης Eurobonds θα διοχετεύεται στη χρηματοδότηση ενός ταμείου «επιχειρηματικών κεφαλαίων» για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Με τον τρόπο αυτό θα μπορούσε να τεθεί σε λειτουργία μια ευρωπαϊκή Mittelstandspolitik, (πολιτική για τις ΜΜΕ), όπως είχε αρχικά σχεδιαστεί για το ΕΤαΕ, το οποίο αποτελεί πλέον μέρος του ομίλου ΕΤΕ.

1.17 Ενώ η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα είναι ο θεματοφύλακας της σταθερότητας, ο Όμιλος ΕΤΕ μπορεί να διαφυλάξει την ανάπτυξη, όταν τα επενδυτικά του σχέδια συγχρηματοδοτούνται από Eurobonds. Μετά την χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, τέθηκε το ερώτημα στην ΕΤΕ εάν θα κατέχει και θα εκδίδει ομόλογα με σκοπό τη σταθεροποίηση του χρέους. Η απάντηση ήταν αρνητική, πράγμα κατανοητό για την εποχή εκείνη. Όμως ο παράλληλος κύριος στόχος του σχεδιασμού του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων ήταν ότι θα πρέπει να εκδίδει Union Bonds, όπως είχε προταθεί από τον Delors στην Λευκή Βίβλο της Επιτροπής του 1993 για την *Ανάπτυξη, την Ανταγωνιστικότητα, την Απασχόληση*. Στο πλαίσιο του Ομίλου της ΕΤΕ, και με βάση την εμπειρία της ΕΤΕ στις επιτυχημένες εκδόσεις ομολόγων, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων θα μπορούσε να αναλάβει την καθαρή έκδοση Eurobonds (βλ. παρακάτω, σημεία 5.2 - 5.8 της παρούσας γνωμοδότησης).

1.18 Συνεπώς, τα Eurobonds θα μπορούσαν να συγχρηματοδοτήσουν ένα "Ευρωπαϊκό σύμφωνο για την ανάπτυξη", στο οποίο θα συμμετέχουν οι δυναμικότεροι φορείς, δηλαδή οι επιχειρήσεις, τα συνδικάτα και οι ενώσεις, διαμορφώνοντας μια δύναμη κρούσης που θα δίνει συγκεκριμένες απαντήσεις στην τρέχουσα κρίση. Τούτο θα ήταν ένα ευρωπαϊκό «New Deal», με βάση την αμερικανική εμπειρία, το οποίο θα μπορούσε επαναφέρει την ανάπτυξη και την απασχόληση, να μειώσει το χρέος, να συμβάλει στην ανάκτηση της εμπιστοσύνης και της ελπίδας για το μέλλον της ΕΕ, μειώνοντας ειδικότερα την ανεργία των νέων.

1.19 Παράλληλα, πρέπει να θεσπιστεί διαδικασία για την άμεση αντιμετώπιση των καιρίων προβλημάτων της ΕΕ: τη δημοσιονομική και την **οικονομική διάσταση**, όπως επισημάνθηκε στη σύνοδο κορυφής στις Βρυξέλλες στις 8 και 9 Δεκεμβρίου 2011· στη διαδικασία θα πρέπει να περιλαμβάνεται η ενίσχυση της ΕΚΤ ως εγγυήτριας της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας· την **κοινωνική διάσταση** και την **πολιτική διάσταση** προκειμένου να καλυφθεί το σημερινό δημοκρατικό έλλειμμα και να επιταχυνθεί η διαδικασία λήψης αποφάσεων. Στην πράξη, τούτο σημαίνει την εξάλειψη όλων των εμποδίων (ιδίως των εμποδίων στη διαδικασία λήψης αποφάσεων και της πολιτικής αδυναμίας) που έχουν εμποδίσει και συνεχίζουν να εμποδίζουν την ΕΕ να ενεργεί γρήγορα και αποτελε-

σματικά, όχι μόνο για να στηρίξει το ευρώ αλλά και για να μην τεθεί σε κίνδυνο η ίδια η ύπαρξη και οι επιδιώξεις της, επιδεινώνοντας την παρακμή της.

2. Πλαίσιο

2.1 Ο πρωταρχικός στόχος της παρούσας γνωμοδότησης είναι η διατύπωση ενός Προγράμματος δράσης που να μπορεί να εφαρμοστεί άμεσα, χωρίς νέα θεσμικά όργανα ή αναθεωρήσεις των συνθηκών, και να θέτει τα θεμέλια για μια κοινή διαχείριση του χρέους της ευρωζώνης. Αναγνωρίζοντας την ανάγκη μείωσης μη βιώσιμων εθνικών χρεών, η γνωμοδότηση συμπληρώνει άλλες που έχουν ήδη εκπονηθεί ή εκπονούνται από την ΕΟΚΕ σχετικά με θέματα που αφορούν την ανάπτυξη, τις βιομηχανικές και χρηματοπιστωτικές πολιτικές, την παραγωγικότητα και την ανταγωνιστικότητα.

2.2 Μετά τη χρηματοπιστωτική κρίση του 2007/08, υπήρχε η ελπίδα ότι τα χειρότερα πέρασαν. Η αντιμετώπιση της κρίσης κόστισε πολύ στους ευρωπαίους πολίτες και προκάλεσε την αύξηση του δημοσίου χρέους. Όμως, δύο χρόνια αργότερα και παρά τη βραχυπρόθεσμη αύξηση του εθνικού χρέους λόγω του κόστους διάσωσης των τραπεζών, το επίκεντρο των ευθυνών μετατοπίζεται από το ιδιωτικό στο δημόσιο χρέος.

2.3 Η επίθεση σε χώρες που θεωρούνται πιο εύλωτες κατέδειξε πόσο εύθραυστη είναι η ζώνη του ευρώ, αν και το συνολικό της χρέος (που πρέπει να μειωθεί και να τεθεί υπό έλεγχο), είναι μικρότερο από αυτό των ΗΠΑ. Τα μέτρα που θεσπίστηκαν, έστω και καθυστερημένα, αντιπροσωπεύουν ένα μεγάλο βήμα προόδου αλλά είναι ανεπαρκή επειδή πρόκειται για μια συστημική κρίση και δεν εξαρτάται από το χρέος της χώρας της τάδε ή δείνα χώρας.

2.4 Τούτο κατέδειξε σαφώς ένα κρίσιμο πρόβλημα για την επιβίωση τόσο της ευρωζώνης όσο και του κοινού ευρωπαϊκού σχεδίου και συγκεκριμένα: «Ποιος υπαγορεύει τους νόμους και ποιος έχει την τελευταία λέξη;» Η ευρωπαϊκή κοινωνία των πολιτών έχει κατανοήσει ότι οι νόμιμα εκλεγμένες κυβερνήσεις δεν έχουν πλέον τον έλεγχο της κατάστασης αλλά έχουν αντικατασταθεί από μη εκλεγμένους φορείς. Ως εκ τούτου, το πρόβλημα δεν είναι πλέον η νομιμότητα των επιμέρους κυβερνήσεων αλλά η επιβίωση των δημοκρατικών διεργασιών σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

2.5 Μέχρι το 2008, το ευρώ δεν είχε επηρεαστεί από νομισματικές διακυμάνσεις και, ενισχυμένο έναντι του δολαρίου, αναδείχθηκε στο δεύτερο αποθεματικό νόμισμα παγκοσμίως. Ένας από τους λόγους για την μεταβολή της κατάστασης που κατέστησε το ευρώ στόχο επιθέσεων είναι ότι μέχρι την ελληνική κρίση οι οργανισμοί αξιολόγησης θεωρούσαν δεδομένο ότι η Ένωση δεν θα επιτρέψει σε κράτος μέλος της ευρωζώνης να καταρρεύσει. Όταν δεν υπήρξε ταχεία επίλυση της ελληνικής κρίσης, τα ασφαλιστικά κινδύνου για τις εκδόσεις νέων ομολόγων εκτινάχθηκαν στα ύψη. Η έλλειψη πολιτικής βούλησης για την εξεύρεση συμφωνίας για την κρίση δημοσίου χρέους στην Ευρώπη για περισσότερο από δύο χρόνια ώθησε τους οργανισμούς αξιολόγησης να υποβαθμίσουν το χρέος μιας σειράς κρατών ευρωζώνης, γεγονός που πλέον πλήττει τόσο τον πυρήνα όσο και την περιφέρεια.

2.6 Παρά την ανάγκη εξυγίανσης του χρέους (σταδιακά, έτσι ώστε να μην σκοτώσει τον «ένοχο» ασθενή αντί να τον θεραπεύσει⁽⁸⁾), η ΕΕ έπρεπε να δράσει με μεγαλύτερη αποφασιστικότητα. Πράγματι, τα κράτη μέλη, και όχι μόνον τα υπερχρεωμένα,

(8) "Schuld" στα γερμανικά σημαίνει "χρέος" αλλά και "ενοχή"!

περιορισμένα από την ανάγκη να μην επιβαρύνουν τα δημόσια οικονομικά τους και εξασθενημένα από τον χαμηλό ρυθμό ανάπτυξης παρέμειναν αδρανή, όπως και η ΕΕ, ή καθυστέρησαν να λάβουν αποφάσεις. Όμως, οι αγορές ομολόγων δεν καθυστερήσαν με τις πολιτικές συγκράτησης, λιτότητας και περικοπών, εφόσον τούτο ενέχει κινδύνους χαμηλής ή και αρνητικής ανάπτυξης.

2.7 Μια διάσταση είναι να παραγνωρίζεται ότι τα πλεονάσματα μιας χώρας είναι τα ελλείμματα μιας άλλης. Μια άλλη διάσταση είναι η λανθασμένη κατανόηση της υπόθεσης της "εκτόπισης των επενδύσεων" (crowding out) και η παράλληλη εσφαλμένη εκτίμηση ότι οι περικοπές των δημοσίων επενδύσεων και δαπανών θα οδηγήσουν απαραίτητα και σε περικοπές στις ιδιωτικές επενδύσεις και δαπάνες. Επίσης, έχει αγνοηθεί ότι σε ορισμένες περιπτώσεις στην ΕΕ όπου παλαιότερα προγράμματα λιτότητας σε μικρότερα κράτη μέλη οδήγησαν σε οικονομική ανάκαμψη, τούτο πραγματοποιήθηκε σε συνθήκες όπου η ΕΕ στο σύνολό της αύξησε τη ζήτηση για εξαγωγές, και σε πολλές περιπτώσεις συνοδευόταν από υποτιμήσεις νομισμάτων, κάτι που δεν αποτελεί πλέον επιλογή για τα κράτη μέλη της ευρωζώνης.

2.8 Η ΕΕ χρειάζεται να επανακτήσει την εμπιστοσύνη των λαών της Ευρώπης και να τους πείσει ότι το ενιαίο νόμισμα είναι προς το αμοιβαίο όφελός τους· τούτο συνεπάγεται ένα οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πρόγραμμα δράσης και ένα «νέο ευρωπαϊκό σύμφωνο», κατά το πρότυπο του αμερικανικού «New Deal». Η επιτυχία του «New Deal» ώθησε τον Πρόεδρο Τρούμαν να στηρίξει το «Σχέδιο Μάρσαλ» το οποίο, παράλληλα με την στήριξη της ανάκαμψης κατά την μεταπολεμική περίοδο, έδωσε τη δυνατότητα σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες να απολαμβάνουν βιώσιμη ανάπτυξη με βάση την ανταγωνιστικότητα, την παραγωγικότητα, την απασχόληση, το κράτος πρόνοιας, την ευημερία και, πάνω απ' όλα, τη συναίνεση (συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και εταιρικές σχέσεις).

2.9 Μια τέτοια προοπτική, που συμπεριλαμβάνει τόσο τη σταθερότητα όσο και την ανάπτυξη, θα δημιουργήσει την πολιτική συναίνεση για πρόσθετα μέσα της κοινής οικονομικής και δημοσιονομικής διακυβέρνησης. Είναι παράλογο να έχουμε ένα κοινό νόμισμα αλλά 17 διαφορετικές εθνικές πολιτικές διαχείρισης του χρέους. Ωστόσο, ο προϋπολογισμός δημοσιονομικής λιτότητας δεν επαρκεί για να διορθωθεί η κατάσταση. Αντίθετα, απαιτούνται τόσο συνεπείς στρατηγικές διαχείρισης του χρέους όσο και κοινά χρηματοπιστωτικά μέσα που να μπορούν να χρηματοδοτήσουν την ευρωπαϊκή ανάπτυξη όταν το υπερβολικό εθνικό χρέος μειώνεται.

2.10 Η ανταπόκριση της ΕΕ στην κρίση δεν μπορεί να περιοριστεί στις λέξεις «πειθαρχία, λιτότητα, περικοπές και θυσίες», ανεξαρτήτως των συνεπειών. Ας μην γίνει αναφορά στις επικρίσεις και στον διαχωρισμό «ενάρετων» και «μη-ενάρετων», πράγμα το οποίο συχνά δεν ανταποκρίνεται στην αλήθεια και στις πραγματικές ευθύνες. Μια τέτοια προσέγγιση δημιουργεί θυμό, εγωισμούς, δυσανεμία και πικρία, ακόμη και σε πολιτιστικό επίπεδο, και οδηγεί σε ευτελείς εκδικήσεις και σε έναν επικίνδυνο λαϊκισμό στην Ευρώπη. Επιπλέον, η διάγνωση είναι λανθασμένη και η ηθικολογική θεώρηση της κρίσης αποτρέπει τους διήθεν «ενάρετους» να βοηθήσουν τους άλλους.

2.11 Η ΕΕ πρέπει να ξεφύγει από την εξίσωση λιτότητα ίσον ανάπτυξη, με τη συναίνεση των πολιτών της, ενεργώντας σε δύο επίπεδα ταυτόχρονα, όπως αναφέρεται στις ακόλουθες δύο παραγράφους.

2.12 Πρέπει να διατυπωθεί μια νέα, πιο προχωρημένη πρόταση για το δημόσιο χρέος, μια πρόταση που να βασίζεται στην κοινή αλληλεγγύη και στις αρχές της Συνθήκης, να προβλέπει δε τη μείωση του επιπέδου του χρέους και τη διατήρηση της ευθύνης των κρατών μελών ενώ παράλληλα να αποθαρρύνει τις κερδοσκοπικές επιθέσεις. Η υπεράσπιση του ευρώ που είναι πρωτίστως πολιτικό ζήτημα, θα ωφελήσει όλες τις χώρες, ιδιαίτερα τις πλουσιότερες, θα συμβάλει στο να αποφευχθεί η παράδοση κατάσταση ενός αρχικού οράματος για ένα ενιαίο νόμισμα που μετατράπηκε σε εφιάλη για τους λαούς της ΕΕ.

2.13 Η δεύτερη πρόταση είναι να επικρατήσει εμπιστοσύνη στους λαούς της Ευρώπης. Προς τούτο, πρέπει να τεθεί σε εφαρμογή ένα οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό πρόγραμμα δράσης, προκειμένου να υλοποιηθούν οι φιλοδοξίες του «Ευρωπαϊκού σχεδίου για την ανάκαμψη της οικονομίας» για το 2020, με την πρόβλεψη της απαραίτητης χρηματοδότησης. Επίσης, η ΕΕ χρειάζεται ένα ιδανικό, ένα νέο ευρωπαϊκό σύμφωνο στο πρότυπο του αμερικανικού "New Deal". Όπως είναι γνωστό, το «Σχέδιο Μάρσαλ», παράλληλα με την στήριξη της ανάκαμψης κατά την μεταπολεμική περίοδο, έδωσε τη δυνατότητα σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες να απολαμβάνουν βιώσιμη ανάπτυξη με βάση την ανταγωνιστικότητα, την παραγωγικότητα, την απασχόληση, το κράτος πρόνοιας, την ευημερία και, πάνω απ' όλα, τη συναίνεση (συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και εταιρικές σχέσεις).

2.14 Η ΕΕ θα πρέπει, συνεπώς, να καταβάλει τη μέγιστη δυνατή προσπάθεια προκειμένου να απαντήσει με μια φωνή στις ανησυχίες των αγορών, οι οποίες έχουν δείξει τα όριά τους λειτουργώντας χωρίς κανόνες και χωρίς έλεγχο. Όμως, δεν είναι απαραίτητη η ομόφωνη συγκατάθεση όλων των κρατών για τη θέσπιση νέων χρηματοπιστωτικών μέσων. Τούτο μπορεί να υλοποιηθεί σύμφωνα με την αρχή της «ενισχυμένης συνεργασίας». Αντί να συρρικνωθεί η ευρωζώνη σε ένα «σκληρό πυρήνα» χωρών που θα μπορούσαν να υποστούν ζημία, θα πρέπει οι χώρες υπό πιεστική κερδοσκοπική επίθεση να μπορούν μεταφέρουν ένα σημαντικό τμήμα του χρέους τους, σε έναν ευρωπαϊκό χρεωστικό λογαριασμό, προς όφελος όλων των κρατών μελών.

3. Union Bonds για τη σταθεροποίηση του δημόσιου χρέους

3.1 Στην Ευρώπη, το δημόσιο χρέος δεν είναι πλέον απρόσβλητο. Οι περιορισμοί και τα λάθη της ΕΕ και των κρατών μελών σε συνδυασμό με την απουσία λειτουργικού πλαισίου εποπτείας και ελέγχου των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, διευκόλυναν την επίθεση εναντίον εθνικών νομισμάτων. Η εκμετάλλευση της κακής διαχείρισης των δημοσίων οικονομικών έχει επιδεινώσει την εθνική κυριαρχία ορισμένων ευάλωτων κρατών μελών.

3.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ουσιαστική την εξυγίανση των εθνικών προϋπολογισμών και την δημοσιονομική πειθαρχία σε ορισμένες χώρες, μέσω δικαίων και από κοινού συμφωνημένων διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων. Μακροπρόθεσμα, θα μπορούσε να υπάρξει δημοσιονομική ένωση με έναν υπουργό οικονομίας και οικονομικών της ευρωζώνης. Είναι εντελώς αντιφατικό να υπάρχει ενιαία νομισματική (και δημοσιονομική) πολιτική και 17 διαφορετικές πολιτικές όσον αφορά το χρέος. Τώρα όμως, πρέπει να ληφθούν επείγοντως

τα αναγκαία μέτρα για τη σταθεροποίηση του εθνικού χρέους, σε συνδυασμό με την κοινή διαχείριση των προϋπολογισμών των κρατών μελών μέσω εποπτείας από την ΕΕ.

3.3 Θα πρέπει να προβληθεί περισσότερο το ό,τι ενώ ορισμένα κράτη μέλη είναι υπερχρεωμένα, η ίδια η Ένωση έχει σχεδόν ανυπαρκτο χρέος. Μέχρι το Μάιο του 2010 και την έναρξη εξαγοράς του εθνικού χρέους δεν είχε καθόλου. Ακόμη και μετά τις εξαγορές και τη διάσωση των τραπεζών, το χρέος της ΕΕ ανήλθε σε μόλις πάνω από το 1 % του ΑΕγχΠ της· ο λόγος χρέους / ΑΕγχΠ είναι μικρότερος από το ένα δέκατο αυτού της δεκαετίας του τριάντα στις Ηνωμένες Πολιτείες, όταν η κυβέρνηση Ρούσβελτ άρχισε να μετατρέπει τις αποταμιεύσεις σε επενδύσεις με την επέκταση της έκδοσης εντόκων γραμματίων του δημοσίου⁽⁹⁾. **Σε αντίθεση με τις Ηνωμένες Πολιτείες του τότε, η ΕΕ έχει το πλεονέκτημα ότι άρχισε να αξιοποιεί τα ομόλογα πολύ αργότερα.**

3.4 Η εθνική κυριαρχία των κρατών μελών μπορεί πλέον να αποκατασταθεί από την Ένωση, και να επιτρέψει στις εθνικές κυβερνήσεις, και όχι στις χρηματοπιστωτικές αγορές, να ασκούν τον ρόλο τους χάρη στην ενδυνάμωση της εθνικής κυριαρχίας τους και στην υπευθυνότητα των φορέων της χρηματοπιστωτικής αγοράς, συμπεριλαμβανομένων των οργανισμών αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας. Για να γίνει αυτό, ωστόσο, δεν χρειάζονται εξαγορά χρέους, κοινές κρατικές εγγυήσεις ή δημοσιονομικές μεταβιβάσεις. Κατά τη χρηματοδότηση του New Deal, για παράδειγμα, η κυβέρνηση Ρούσβελτ δεν εξαγόρασε το χρέος των επιμέρους κρατών μελών των ΗΠΑ, ούτε τους ζήτησε να εγγυηθούν για τα κρατικά ομόλογα που εξέδωσε το Δημόσιο ούτε να προβούν σε δημοσιονομικές μεταβιβάσεις. Οι Ηνωμένες Πολιτείες χρηματοδοτούν τα έντοκα γραμμάτια του δημοσίου με ομοσπονδιακούς φόρους, ενώ η Ευρώπη δεν διαθέτει κοινή δημοσιονομική πολιτική. Ωστόσο, τα κράτη μέλη μπορούν να χρηματοδοτούν το ποσοστό των εθνικών ομολόγων τους που έχουν μετατραπεί σε Union bonds χωρίς την ανάγκη δημοσιονομικών μεταβιβάσεων.

3.5 Με την υιοθέτηση μιας στρατηγικής λιτότητας ως απάντηση στις χρηματοπιστωτικές αγορές, το Ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας (ΕΣΟΑ) τέθηκε στο αρχείο. Η πλειοψηφία του εκλογικού σώματος δεν γνωρίζει καν τη σχετική δέσμευση της ΕΕ αλλά γνωρίζει πολύ καλά τις θυσίες που ζητούνται από τον ευρωπαϊκό πληθυσμό για τη διάσωση των τραπεζών και των αμοιβαίων κεφαλαίων κινδύνου (hedge funds). Το ευρύ κοινό, αντιθέτως, ελάχιστα γνωρίζει για την ίδια την ύπαρξη του Ευρωπαϊκού σχεδίου για την ανάκαμψη της οικονομίας (ΕΣΟΑ).

3.6 Η μετατροπή ενός ποσοστού του εθνικού χρέους σε χρέος της ΕΕ θα μπορούσε επίσης να γίνει μέσω της συνεργασίας με βασικά κράτη μέλη όπως η Γερμανία τα οποία θα συνεχίσουν να διατηρούν τα εθνικά τους ομόλογα. Είναι αλήθεια ότι, σύμφωνα με τη Συνθήκη της Λισαβόνας, η ενισχυμένη συνεργασία αφορά μειοψηφία των κρατών μελών· ωστόσο, η ίδια εισαγωγή του ευρώ πραγματοποιήθηκε με ενισχυμένη συνεργασία μεταξύ της πλειοψηφίας. Το ίδρυμα Bruegel πρότεινε τη δημιουργία ενός νέου θεσμικού οργάνου που να κατέχει τα ομόλογα που θα προκύπτουν από τη μετατροπή του δημόσιου χρέους των κρατών μελών σε χρέος της Ένωσης⁽¹⁰⁾. Όμως, δεν χρειάζεται νέο θεσμικό όργανο.

⁽⁹⁾ Οι Ηνωμένες Πολιτείες είχαν επιλέξει τη χρηματοδότηση του ελλείμματος μόνο κατά τη διάρκεια της δεύτερης θητείας του Προέδρου Ρούσβελτ. Ωστόσο, τόσο στην πρώτη όσο και τη δεύτερη προεδρική θητεία, η βασική κινητήρια δύναμη της ανάκαμψης από τη Μεγάλη Ύφεση ήταν οι κοινωνικές και περιβαλλοντικές επενδύσεις που χρηματοδοτήθηκαν από ομοσπονδιακά ομόλογα: ένα παράδειγμα που η Ευρώπη θα μπορούσε τώρα να ακολουθήσει, προκειμένου να εξέλθει από την κρίση.

⁽¹⁰⁾ Von Weizsäcker, J. and Delpla, J. (2010), *The Blue Bond Proposal*, Bruegel Policy Brief 2010/03.

3.7 Το μερίδιο εθνικού χρέους που θα μετατρέπεται σε Union Bonds θα μπορούσε να υπάγεται στο Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας/EFSS, και στη συνέχεια στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας/ESM, σε ειδικό λογαριασμό μετατροπής και να μην διατίθεται προς πώληση⁽¹¹⁾. Με τον τρόπο αυτό, θα προστατεύονται από την κερδοσκοπία τα ομόλογα που έχουν μετατραπεί. Οι επενδυτές θα διατηρούν τα διαθέσιμά τους μέχρι τη λήξη των ομολόγων στο ισχύον επιτόκιο. Έτσι θα αποφευχθεί ο ηθικός κίνδυνος, επειδή τα ομόλογα σε μορφή χρεωστικού λογαριασμού δεν θα μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την καθαρή δημιουργία πίστωσης. Το πλεονέκτημα τόσο για τις κυβερνήσεις όσο και τους κάτοχους ομολόγων είναι ότι έτσι ο κίνδυνος αθέτησης υποχρεώσεων από ορισμένα κράτη μέλη θα μειωθεί σημαντικά.

4. Eurobonds, για την επιστροφή στην ανάκαμψη και τη βιώσιμη ανάπτυξη

4.1 Οι πρόσφατες εξελίξεις κατέδειξαν την ανάγκη να ακολουθήσει η Ένωση μια κοινή οικονομική και κοινωνική διακυβέρνηση, σύμφωνα με την ενότητα που δημιουργήθηκε μέσω του κοινού νομίσματος, προκειμένου να αντιμετωπιστούν πιο αποτελεσματικά οι αυξανόμενες μακροοικονομικές ανισορροπίες. Μέχρι στιγμής, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο ασχολήθηκαν μόνο με τη σταθερότητα, παραγνωρίζοντας την ανάγκη επανεκκίνησης της ανάπτυξης.

4.2 Με τον τρόπο αυτό αγνοείται τόσο η κοινωνική πτυχή και οι παγκόσμιες διαστάσεις της παρατεταμένης λιτότητας, παρά τη σημασία που έχει για τις αναδυόμενες οικονομίες η βιώσιμη ευρωπαϊκή ζήτηση για τις εξαγωγές τους. Παραβλέπεται επίσης ότι η χρηματοδότηση για την αποκατάσταση της ανάπτυξης δεν χρειάζεται να γίνει μέσω δημοσιονομικών μεταβιβάσεων μεταξύ κρατών μελών αλλά από την ανακύκλωση των πλεονασμάτων των αναδυόμενων οικονομιών.

4.3 Για παράδειγμα, ένα από τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν έντονα από διάφορες προτάσεις που δημοσιεύτηκαν στον Τύπο και απηχούν την πρόταση του Ιδρύματος Bruegel και την παλαιότερη πρόταση (1993) του Delors, είναι ότι η καθαρή έκδοση Eurobonds θα προσελκύσει πλεονάσματα από κεντρικές τράπεζες αναδυόμενων οικονομιών και από κρατικά επενδυτικά ταμεία, δημιουργώντας έτσι πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα.

4.4 Αυτές οι χρηματοπιστωτικές εισροές για την αγορά Eurobonds θα μπορούσαν να υλοποιήσουν τη δέσμευση που ανέλαβαν από το 2008 τα κράτη μέλη και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για ένα «Ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας». Αν και αρχικά, η διάθεση των ομολόγων θα είναι σταδιακή, η σωρευτική εισροή μεριδίου περίπου 3 000 δισεκ. δολαρίων ΗΠΑ από τα πλεονάσματα των κεντρικών τραπεζών των αναδυόμενων οικονομιών και των κρατικών επενδυτικών ταμείων θα είναι ουσιαστική.

4.5 Οι εισροές θα μπορούσε να είναι αντίστοιχες ή και να υπερβούν τους ίδιους πόρους της Επιτροπής, και τούτο χωρίς την ανάγκη δημοσιονομικών μεταβιβάσεων στις οποίες αντιτίθενται η Γερμανία και άλλα κράτη μέλη. Τα Eurobonds θα μπορούσαν επίσης να συγχρηματοδοτούν επενδύσεις του Ομίλου της ΕΤΕ στους ακόλουθους τομείς: υγεία, εκπαίδευση, αστική ανάπτυξη και περιβάλλον.

⁽¹¹⁾ Οι ιδιώτες κάτοχοι των μη εμπορευσίμων τίτλων θα μπορούν να τους πωλούν στον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας/ESM, εν ανάγκη, στην ονομαστική τους αξία μέχρι του προκαθορισμένου ορίου.

4.6 Το Ειδικό Πρόγραμμα Δράσης του Άμστερνταμ του 1997 ανέθεσε στον όμιλο της ΕΤΕ εντολή όσον αφορά τη σύγκλιση και τη συνοχή· έκτοτε, έχει τετραπλασιάσει με επιτυχία τον όγκο των επενδυτικών δανείων που έχει χορηγήσει. Ένας περαιτέρω τετραπλασιασμός των επενδύσεων της ΕΤΕ θα έχει αποτέλεσμα ισοδύναμο με εκείνο του Σχεδίου Μάρσαλ των ΗΠΑ κατά τη μεταπολεμική περίοδο⁽¹²⁾. Ωστόσο, σε αντίθεση με το Σχέδιο Μάρσαλ ή τα διαρθρωτικά ταμεία, η χρηματοδότηση δεν θα γίνεται μέσω επιχορηγήσεων αλλά με τη μετατροπή της αποταμίευσης σε επενδύσεις. Μέσω οικονομικών πολλαπλασιαστών, οι επενδύσεις αυτές θα δημιουργήσουν σταθερή ζήτηση στον ιδιωτικό τομέα και αύξηση της απασχόλησης. Έτσι, θα αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη τόσο στις αγορές όσο και στην κοινή γνώμη ότι η λιτότητα μπορεί να αντικατασταθεί από υψηλότερο βιοτικό επίπεδο και ευημερία. Στη συνέχεια, η ανάπτυξη και τα υψηλότερα επίπεδα απασχόλησης θα δημιουργήσουν άμεσα και έμμεσα φορολογικά έσοδα που θα μπορούσαν να βοηθήσουν στη μείωση του χρέους και των ελλειμμάτων.

5. Νομικό και θεσμικό πλαίσιο της πρότασης

5.1 Τα *Union Bonds* και το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας (EFSF)

5.1.1 Το EFSF θα μπορούσε να κρατήσει το μερίδιο του εθνικού χρέους που έχει μετατραπεί σε *Union Bonds* σε έναν ειδικολογισμένο μετατροπής: αυτό θα ήταν συνεπές με τα καθήκοντά του για σταθεροποίηση. Και θα μπορούσε να το κάνει αυτό έστω και εάν πρόκειται να αντικατασταθεί το 2012 από τον Ευρωπαϊκό μηχανισμό σταθερότητας (ESM), ο οποίος θα αναλάβει το χρέος που θα έχει μετατραπεί.

5.1.2 Η αρχή ότι το χρέος που έχει μετατραπεί σε *Union Bonds* δεν θα πρέπει να αποτελεί αντικείμενο διαπραγμάτευσης, θα είχε προφυλάξει το EFSF από υποβιβασμό από τους οργανισμούς αξιολόγησης και τις αγορές ομολόγων. Η διατήρηση των ομολόγων σε χρεωστικό λογαριασμό θα καθιστούσε τη Γερμανία και άλλα κράτη μέλη ότι τα εθνικά ομόλογα που μετατρέπονται σε *Union Bonds* δεν θα χρησιμοποιηθούν για τη δημιουργία πιστώσεων.

5.2 Σχεδιασμός του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων (ΕΤαΕ) και *Eurobonds*

5.2.1 Δεν υπάρχει καμία ανάγκη συμμετοχής της ΕΚΤ στην καθαρή έκδοση ομολόγων. Έχει προβλεφθεί εξ αρχής ότι η έκδοση ομολόγων της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα πρέπει να υλοποιείται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων, που ιδρύθηκε το 1994 και εντάχθηκε στον Όμιλο ΕΤΕ το 2000. Η αποστολή που είχε ανατεθεί κατά κύριο λόγο στο ΕΤαΕ ήταν να διασφαλίζει ότι στο κοινό νόμισμα αντιστοιχούν κοινά ομόλογα. Η δευτερεύουσα αποστολή του ήταν η χρηματοδοτική στήριξη των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων καθώς και των νέων επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας· από το 1994, ωστόσο, η δεύτερη είναι η μοναδική αποστολή του⁽¹³⁾.

5.2.2 Στον αρχική σχεδιασμό του ΕΤαΕ λαμβανόταν επίσης υπόψη το γεγονός ότι το ενιαίο νόμισμα θα στερούσε από τα κράτη μέλη τη δυνατότητα προσφυγής στην υποτίμηση για την

αποκατάσταση του ισοζυγίου πληρωμών και ότι δεν υπήρχε πολιτική στήριξη για δημοσιονομικές μεταβιβάσεις στο βαθμό που συνιστά η έκθεση MacDougall⁽¹⁴⁾. Ωστόσο, με βάση το προηγούμενο του New Deal, είχε αναγνωριστεί ότι τα ευρωπαϊκά ομόλογα θα μπορούσαν να χρηματοδοτήσουν τις διαρθρωτικές, κοινωνικές και περιφερειακές πολιτικές, όπως είχε προταθεί ήδη από το 1956 στην έκθεση Sraak για μια κοινή αγορά⁽¹⁵⁾. Τούτο εξάλλου συμφωνούσε με τους στόχους της έκθεσης MacDougall για περιφερειακές πολιτικές και πολιτικές απασχόλησης «διαρθρωτικές και κυκλικές», προκειμένου να μειωθούν οι ανισότητες μεταξύ των περιφερειών ως προς την κατανομή του κεφαλαίου και την παραγωγικότητα.

5.3 Σχεδιασμός του ΕΤαΕ όσον αφορά τα κεφάλαια επιχειρηματικού κινδύνου

5.3.1 Η σύσταση του 1993 για τη στήριξη μέσω του ΕΤαΕ των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων δεν αφορούσε μόνο την παροχή εγγυήσεων ιδίων κεφαλαίων ή δανείων προς όφελός τους, αλλά και ένα ευρωπαϊκό ταμείο για επιχειρηματικά κεφάλαια με προϋπολογισμό έως 60 δισεκ. ECU και μια ειδική αρμοδιότητα για χρηματοδότηση των νέων επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας.

5.3.2 Χρηματοδοτούμενο με ομόλογα της Ένωσης, το Ταμείο αυτό θα πραγματοποιούσε μακροχρόνιες επενδύσεις αλλά θα είχε μακροοικονομικές προοπτικές. Η χρηστή διαχείριση του Ταμείου, σε συνεργασία με εθνικούς πιστωτικούς οργανισμούς και φορείς περιφερειακής ανάπτυξης -με γνώσεις για τις τοπικές ΜΜΕ- θα έπρεπε να εξασφαλίζει τη δυνατότητα χρηματοδότησης των ομολόγων με την απόδοση του μετοχικού κεφαλαίου των ΜΜΕ, όταν θα το επέτρεπε η κατάσταση αυτών των επιχειρήσεων.

5.3.3 Ο στόχος ήταν να αντισταθμιστεί η σχετική έλλειψη ιδιωτικών κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου στην Ευρώπη σε σύγκριση με τις ΗΠΑ, να μειωθεί η εξάρτηση των ΜΜΕ από δάνεια με σταθερό επιτόκιο που επιβαρύνουν τις νέες επιχειρήσεις πριν ακόμη κατακτήσουν την αγορά, και να ενισχυθεί με τον τρόπο αυτό η καινοτομία και η ανταγωνιστικότητα σε μικροοικονομικό επίπεδο, με θετικές μακροοικονομικές και κοινωνικές συνέπειες.

5.3.4 Από το 1994 που ιδρύθηκε το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων ανοήθηκε ο ρόλος του ως εγγυητή των κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου και προωθήθηκε ο ρόλος του ως εγγυητή δανείων, με αποτέλεσμα, κατά τη στιγμή της ένταξης του στον Όμιλο ΕΤΕ (2000), το Ταμείο να έχει παράσχει εγγυήσεις μόλις 1 δισεκ. ECU για ΜΜΕ. Ο αρχικός σχεδιασμός του ΕΤαΕ ως μικροοικονομικού μέσου με μακροοικονομικές συνέπειες ήρθε εκ νέου στο προσκήνιο μόλις τον Σεπτέμβριο του 2008, όταν το Συμβούλιο ECOFIN της Νίκαιας ξεκίνησε ένα πρόγραμμα στήριξης των ΜΜΕ ύψους 30 δισεκ. ευρώ, αν και πάντα μόνο με δάνεια παρά με ίδια κεφάλαια.

5.3.5 Όσον αφορά το ΕΤαΕ θα πρέπει να εξεταστεί εκ νέου η αποστολή του ως ταμείου κεφαλαίων επιχειρηματικού κινδύνου παρά ως ταμείου δανεισμού, στο πλαίσιο της καθαρής έκδοσης *Eurobonds*, ως συμπλήρωμα της μετατροπής μεριδίου του χρέους των κρατών μελών σε χρέος της Ένωσης.

⁽¹²⁾ Από δημοσκόπηση που διεξήχθη στα μέσα του 2005 επί 2 000 ατόμων στη Γαλλία, τη Νορβηγία, τη Δανία, τις Κάτω Χώρες, την Αυστρία και την Ιταλία, προέκυψε ότι το 80 % των ερωτηθέντων γνώριζαν το Σχέδιο Μάρσαλ και το 25-40 % γνώριζε πώς λειτουργούσε.

⁽¹³⁾ Holland, Stuart (1993). *The European Imperative: Economic and Social Cohesion in the 1990s*. Βλ. ανωτέρω

⁽¹⁴⁾ From 5 % to 7 % of GDP - European Commission (1977). *Report of the Study Group on the Role of Public Finance in European Integration*.

⁽¹⁵⁾ Διακυβερνητική επιτροπή για την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση (1956). *Report on the General Common Market, 1956* ("έκθεση Sraak").

5.4 ΕΤΕ

5.4.1 Η ΕΤΕ εκδίδει πάντα δικά της ομόλογα και έχει εκφράσει την σαφή προτίμησή της να κρατήσει την ταυτότητά τους διαφορετική από εκείνη των ομολόγων της ΕΕ. Τούτο είναι ορθό. Πρώτον, η ΕΤΕ εκδίδει τα δικά της ομόλογα κυρίως για τη χρηματοδότηση έργου και θεωρεί σκόπιμο να διατηρηθεί αυτή η ιδιαίτερη ταυτότητα. Δεύτερον, εθεωρείτο ότι η εξυπηρέτηση των Eurobonds απαιτεί δημοσιονομικές μεταβιβάσεις, ενώ αντίθετα η εξυπηρέτηση του χρέους της ΕΤΕ πραγματοποιείται με έσοδα από τα έργα που χρηματοδοτεί. Τρίτον, οι δημοσιονομικές μεταβιβάσεις θα χρειαστούν αύξηση των ιδίων πόρων της Επιτροπής, πράγμα μάλλον απίθανο. Η ΕΤΕ φοβάται επίσης υποβιβασμό της πιστοληπτικής της ικανότητας λόγω της συμμετοχής της στη σταθεροποίηση του χρέους.

5.5 Συμπληρωματικότητα των ρόλων της ΕΤΕ και του ΕΤαΕ

5.5.1 Όμως, οι επιφυλάξεις αυτές δεν ισχύουν για καθαρές εκδόσεις Eurobonds από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων. Αν και αποτελούν μέρος του ίδιου ομίλου, η ΕΤΕ και το ΕΤαΕ είναι διαφορετικά ιδρύματα. Ως εκ τούτου, τα Eurobonds του ΕΤαΕ θα είναι διαφορετικά από τα ομόλογα της ΕΤΕ και από τα Union Bonds για τη σταθεροποίηση του χρέους που κατέχει το EFSF.

5.5.2 Η έκδοση Eurobonds από το ΕΤαΕ θα μπορούσε να συμπληρώνει τα ομόλογα που εκδίδει η ΕΤΕ για τη συγχρηματοδότηση σχεδίων. Η εξυπηρέτηση των ομολόγων θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί με τα έσοδα των επενδυτικών σχεδίων παρά με δημοσιονομικές μεταβιβάσεις. Η ΕΤΕ θα διατηρήσει τον έλεγχο, διατηρώντας την εξουσία να εγκρίνει και να διαχειρίζεται έργα, προσπατώντας έτσι τα προνόμιά της όσον αφορά τη διαχείριση στον τομέα αυτό.

5.5.3 Σε περίπτωση που χρειαστεί τη δέσμευση των τοπικών εταιρών, την οποία θεωρεί σημαντική, η ΕΤΕ θα μπορούσε να το κάνει μέσω της συνεργασίας στη διαχείριση των έργων με τα εθνικά ιδρύματα δανεισμού, όπως το Caisse des Dépôts et Consignations της Γαλλίας, το Ταμείο Παρακαταθηκών και Δανείων της Ιταλίας και το Kreditanstalt für Wiederaufbau της Γερμανίας.

5.6 Διαχείριση ομολόγων του ΕΤαΕ

5.6.1 Το ΕΤαΕ θα χρειαστεί ένα νέο επιχειρηματικό σχέδιο για τη διαχείριση της πώλησης ομολόγων στην ελεύθερη αγορά, δραστηριότητα που προβλεπόταν ήδη στον αρχικό σχεδιασμό του. Προς τούτο χρειάζεται μια επαγγελματική ομάδα υψηλών προσόντων, η οποία μπορεί να προέρχεται από την ΕΤΕ και να συνεργάζεται με τους εθνικούς φορείς διαχείρισης του δημόσιου χρέους. Επιπλέον, δεδομένου ότι η έκδοση των Eurobonds θα είναι σταδιακή, το ΕΤαΕ θα μπορούσε να συγκροτήσει σταδιακά μια τέτοια ομάδα με την πάροδο του χρόνου.

5.6.2 Το Συμβούλιο ECOFIN είναι το όργανο διοίκησης του Ομίλου ΕΤΕ. Η απόφαση για την έκδοση Eurobonds από το ΕΤαΕ δεν προϋποθέτει αναθεώρηση των Συνθηκών, όπως και δεν έγινε όταν δημιουργήθηκε το ΕΤαΕ το 1994.

5.7 Για να καθοριστούν τα κριτήρια ενός Ευρωπαϊκού σχεδίου για την ανάκαμψη της οικονομίας δεν χρειάζεται απόφαση του Συμβουλίου Ecofin, ούτε πρόταση της Επιτροπής. Από το Ειδικό Πρόγραμμα Δράσης του Άμστερνταμ και από τα Ευρωπαϊκά Συμβούλια του Λουξεμβούργου (1997) και της Λισαβόνας (2000), η ΕΤΕ έχει λάβει σειρά αρμοδιοτήτων από το Συμβούλιο, όσον αφορά τη συνοχή και τη σύγκλιση αλλά και τις επενδύσεις στους τομείς της υγείας, της εκπαίδευσης, της αστικής ανάπτυξης, του αστικού περιβάλλοντος, των «πράσινων» τεχνολογιών και της χρηματοδοτικής στήριξης των ΜΜΕ και των νέων επιχειρήσεων υψηλής τεχνολογίας, καθώς και των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών και επικοινωνιών.

5.8 Από το 1997 μέχρι σήμερα, η ΕΤΕ κατάφερε να τετραπλασιάσει τον ετήσιο όγκο επενδυτικής χρηματοδότησης, σε επίπεδο ίσο με τα δύο τρίτα των ιδίων πόρων της Επιτροπής. Εάν τετραπλασιαστούν και πάλι οι επενδύσεις έως το 2020, χάρη στη συγχρηματοδότηση που προκύπτει από επενδύσεις σε Eurobonds από τις κεντρικές τράπεζες και τα κρατικά επενδυτικά ταμεία χωρών με πλεονασματικές οικονομίες, τότε θα γίνει πραγματικότητα το Ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας. Αυτό καταδεικνύεται κυρίως από το γεγονός ότι το πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα των επενδύσεων είναι ίσο με τρία, και είναι συνεπώς διπλό ή τριπλό από το αποτέλεσμα των δημοσιονομικών πολλαπλασιαστών⁽¹⁶⁾.

Βρυξέλλες, 23 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽¹⁶⁾ J. Creel, P. Monperrus-Veroni & F. Saraceno (2007). *Has the Golden Rule of public finance made a difference in the United Kingdom?* Observatoire Français des Conjonctures Économiques, Working Papers 2007-13.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Μια εσωτερική αγορά για τον πολίτη και τον άνθρωπο» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2012/C 143/04)

Εισηγητής: ο κ. **Jorge Pegado LIZ**

Στις 20 Ιανουαρίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2 του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα:

"Μια εσωτερική αγορά για τον πολίτη και τον άνθρωπο"

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του την 1η Φεβρουαρίου 2012.

Κατά τη 478η σύνοδο ολομέλειάς της, της 22ας και 23ης Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 22ας Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 118 ψήφους υπέρ, 3 κατά και 8 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

"Τα επιχειρήματα υπέρ της Ευρώπης εξελίσσονται συνεχώς. Η Ευρώπη αποτελεί έννοια που πρέπει να προσαρμόζεται στις πολιτικές και οικονομικές εξελίξεις"

(Jose Manuel Durão Barroso, εφημερίδα Expresso, 19/11/2011)

1. Εισαγωγή

1.1 Καθώς πλησιάζει η συμπλήρωση 20 ετών από τότε που, σύμφωνα με τον κ. DELORS, θα είχε ολοκληρωθεί η μεγάλη ενιαία ευρωπαϊκή αγορά, χωρίς σύνορα και χωρίς φραγμούς ουδεμίας φύσεως, κρίνεται σκόπιμο και θεμιτό η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών που εκπροσωπείται στην ΕΟΚΕ να διερωτηθεί για την πρόοδο που επετεύχθη και ως προς το τι μέλλει γενέσθαι.

1.2 Ωστόσο, η εξέταση, στη σημερινή συγκυρία, της ενιαίας αγοράς συνεπάγεται την επανεξέταση του ευρωπαϊκού οικοδομήματος στο σύνολό του. Είναι πολύ λογικό να διερωτώμαστε αν η Ευρώπη, όπως κάποιοι την οραματιζόμαστε, κάποιοι αγωνίστηκαν σκληρά για να την οικοδομήσουν και άλλοι επιχειρήσαν να την αποδομήσουν σταδιακά στο διάστημα των τελευταίων εξήντα χρόνων, θα συνεχίζει να αποτελεί το 2050 πρότυπο ελευθερίας, φάρο πολιτισμού, θεματοφύλακα της ειρήνης, υπέρμαχο της αδελφοσύνης των λαών και υπερασπιστή της ισότητας των φύλων, σε ένα κόσμο χωρίς διακρίσεις και χωρίς σύνορα, όπως διερωτήθηκε ο Επίτροπος Barnier σε καλοσχεδιασμένη πρόσφατη ομιλία του στο Πανεπιστήμιο του Humboldt.

1.3 Το ερώτημα είναι ακόμα πιο εύλογο στην παρούσα ιδιαίτερα διαταραγμένη συγκυρία, όπου η Ευρώπη παλεύει με μια επίμονη συστημική και όχι συγκυριακή κρίση, μια κρίση όχι μόνο οικονομική και χρηματοπιστωτική αλλά και κρίση κοινωνικών και πολιτιστικών αξιών από την οποία το ευρύτατο φάσμα ενδιαφερομένων φορέων που εκπροσωπούνται στην ΕΟΚΕ δε διακρίνει αξιόπιστες διεξόδους.

1.4 Βρισκόμαστε αντιμέτωποι με μια κρίση απασχόλησης. Η κατάσταση είναι τέτοια που η Ευρώπη δεν είναι πλέον σε θέση να εξασφαλίσει θέσεις εργασίας στους πολίτες της. Η μόνη διέξοδος από αυτήν την κατάσταση είναι η ανάπτυξη και το κύριο μέσο ανάπτυξης πρέπει να είναι η πλήρης υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς.

1.5 Η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών διερωτάται εύλογα ως προς την ικανότητα του υφιστάμενου θεσμικού μοντέλου της ΕΕ, που πηγάζει από τη Συνθήκη της Λισαβόνας, να διαχειριστεί την κρίση: **αμφισβητεί** την ικανότητα του υφιστάμενου οικονομικού και χρηματοπιστωτικού μοντέλου να αυτορρυθμιστεί αποτελεσματικά και κατάλληλα και ανησυχεί για την έλλειψη συνεκτικών

και αποτελεσματικών ρυθμιστικών μέτρων και για τη λήψη αποσπασματικών και αντιφατικών αποφάσεων· **αναρωτιέται** πώς μπορεί να επιτευχθεί αποτελεσματικότερος και αυστηρότερος έλεγχος του χρηματοπιστωτικού συστήματος μετά τα διαδοχικά "κραχ" των χρηματαγορών και με τις αναπόφευκτες κοινωνικές και οικονομικές επιπτώσεις τους· **φοβάται** πως τα βαθεία συμπτώματα της κρίσης απέναντι στην άμεση απειλή παγκόσμιας ύφεσης θα οδηγήσουν στην κατάρρευση του υφιστάμενου ευρωπαϊκού μοντέλου. Ως εκ τούτου, η κοινωνία των πολιτών απευθύνει έκκληση στους Ευρωπαίους ηγέτες να φανούν φιλόδοξοι και οραματιστές για να φέρουν εις πέρας την αναγέννηση του οικονομικού και κοινωνικού μοντέλου, με σεβασμό στις αξίες και της αρχές της Συνθήκης.

1.6 Για αυτό το λόγο ήταν ιδιαίτερα θετικό ότι, παράλληλα με την κατάρτιση της παρούσας γνωμοδότησης, η συμβουλευτική επιτροπή της ΕΖΕΣ έκρινε αναγκαία την κατάρτιση γνωμοδότησης για το ίδιο ζήτημα και έτσι κατέστη δυνατός ο συντονισμός των απόψεων σε κοινή συνεδρίαση στο Όσλο (1).

2. Ενιαία αγορά: τι και γιατί

2.1 Η ιδέα μιας "κοινής αγοράς" υπήρχε ήδη στην ιδρυτική συνθήκη ως ζωτικής σημασίας μέσο για την αρμονική ανάπτυξη των οικονομικών δραστηριοτήτων στο σύνολο της Κοινότητας, τη συνεχή και ισόρροπη επέκταση της οικονομίας, αυξημένη σταθερότητα, επιταχυνόμενη άνοδο του βιοτικού επιπέδου και στενότερες σχέσεις μεταξύ των κρατών που συνενώνει (Άρθρο 2). **Από την αρχή, η ενιαία αγορά δε θεωρούνταν μεμονωμένη πολιτική ή απλή ζώνη ελεύθερου εμπορίου, όπως η ΕΖΕΣ, αλλά μέρος μιας γενικότερης στρατηγικής.**

2.2 Έτσι καθορίστηκε το πλαίσιο ανάπτυξης αυτού που θα αποτελούσε την πολιτική της ενιαίας αγοράς, που δίκαια θεωρείται από πολλούς ως "ακρογωνιαίος λίθος" της ευρωπαϊκής πολιτικής, η "προοδευτική" καθιέρωση της οποίας προβλεπόταν να λάβει χώρα κατά τη διάρκεια "μεταβατικής περιόδου δώδεκα ετών" (άρθρο 8), με μέγιστο όριο 15 ετών από την θέση σε ισχύ της Συνθήκης.

(1) Βλ. Κοινά συμπεράσματα της συμβουλευτικής επιτροπής ΕΖΕΣ και του ΠΕΑ: <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.smo-observatory-smo-spotlight.21343>

2.3 Παρά τα μέτρα που προβλέπονταν για την υλοποίησή της, η πολιτική, κοινωνική και οικονομική πραγματικότητα επιβλήθηκε στα ιδανικά του 1957 και ήταν εμφανές πως 15 χρόνια μετά, απείχαμε πολύ από την επίτευξη των στόχων που θα οδηγούσαν στην πραγματική υλοποίηση μιας "ενιαίας αγοράς".

2.4 Το Λευκό Βιβλίο για την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς του 1985 θέσπιζε ακριβείς στόχους για την επίτευξη της υλοποίησης της ενιαίας αγοράς μέχρι το 1992. Παράλληλα έγινε αντιληπτή η ανάγκη τροποποιήσεων στη Συνθήκη της Ρώμης για τη διευκόλυνση της επίτευξης των πολιτικών στόχων που περιγράφονταν στο Λευκό βιβλίο. Έτσι δημιουργήθηκε η **Ενιαία Ευρωπαϊκή Πράξη** (?) που, όσον αφορά την εσωτερική αγορά, εισήγαγε σημαντικές αλλαγές, από τις οποίες αξίζει να αναφερθούν:

- α) **Ο κανόνας ειδικής πλειοψηφίας** αντί ομοφωνίας για την υιοθέτηση μέτρων σχετικά με τη σύγκλιση των νομοθεσιών για την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς (άρθρα 8α και 100α).
- β) Η πρώτη αναφορά σε **υψηλό επίπεδο προστασίας** όσον αφορά μέτρα που σχετίζονται με τους τομείς της υγείας, της ασφάλειας και της προστασίας των καταναλωτών (άρθρο 100α εδάφιο 3).
- γ) Η υιοθέτηση, με γενικό χαρακτήρα, της **αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης**, που βασίζεται στη γνωστή νομολογία του Δικαστηρίου για την υπόθεση "Cassis de Dijon" (άρθρο 100β).
- δ) Η ξεκάθαρη μνεία στην **οικονομική και κοινωνική συνοχή** ως ουσιαστικό στόχο που θα συνυπολογίζεται στην υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς (άρθρο 130α και β).

2.5 Ωστόσο, οι νέες διατάξεις σχετικά με την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς δεν έγιναν πράξη παρά μόλις το 1992, με τη Συνθήκη του Μάαστριχτ για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης (3), όταν ήταν ήδη φανερό πως η προθεσμία του 1992 για την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς δεν ήταν πλέον δυνατόν να τηρηθεί (4).

2.6 Αντιθέτως, εμφανής ήταν η επιστροφή νομοθετικών και μη νομοθετικών φραγμών σε πολυάριθμα κράτη μέλη, σε συνδυασμό με μια φιλελεύθερη και ανεκτική πολιτική της Επιτροπής η οποία συνέβαλε στην πρακτική τελμάτωση της διαδικασίας υλοποίησης της εσωτερικής αγοράς σε ιδιαίτερα σημαντικούς τομείς, ειδικότερα δε τον τομέα των υπηρεσιών.

2.7 Πράγματι, πολλές από τις αναληφθείσες πρωτοβουλίες στον τομέα της υλοποίησης της εσωτερικής αγοράς μετουσιώθηκαν σε ένα **απλό σύνολο μεμονωμένων, μη συντονισμένων μέτρων νομοθετικής εναρμόνισης που στερούνταν κοινής πολιτικής**, μέτρα που τα κράτη μέλη συχνά υπονόμειαν με εθνικές πολιτικές που περιόριζαν τον ελεύθερο ανταγωνισμό, με παράνομες κρατικές

ενισχύσεις, με τη θέσπιση νέων ποσοτικών περιορισμών και συναφών μέτρων και με τη συστηματική ακύρωση κάθε προόδου σε ζωτικής σημασίας τομείς όπως η βιομηχανική ολοκλήρωση, η φορολογία ή η οικονομική διακυβέρνηση.

2.8 Ακόμα και πρωτοβουλίες που εκ πρώτης όψεως κρίνονται επιτυχημένες, όπως η υιοθέτηση των "κανόνων Σένγκεν", η εισαγωγή του ευρώ, η πιο πρόσφατη ενωσιακή διάσταση του χώρου ελευθερίας και δικαιοσύνης και η ενσωμάτωση του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ στην τελική έκδοση της Συνθήκης της Λισαβόνας, πρωτοβουλίες που επιδοκιμάστηκαν, όχι μόνο είδαν την αποτελεσματικότητά τους να περιορίζεται από τη μη προσχώρηση ή από τις επιφυλάξεις ορισμένων κρατών μελών, αλλά και περιορίστηκαν τόσο ως προς το εύρος τους όσο και ως προς την εφαρμογή τους, ενίοτε δέχτηκαν μετωπικές επιθέσεις, ενώ δεν συνοδεύτηκαν από άλλα ζωτικής σημασίας συμπληρωματικά μέτρα, όπως μια πραγματική ευρωπαϊκή χρηματοπιστωτική πολιτική – με αποτέλεσμα την **ανικανότητα της Ευρώπης να αντιμετωπίσει τη σημερινή κρίση** που την οδήγησε "στα πρόθυρα της κατάρρευσης", όπως δήλωνε ο Jacques Delors σε συνέντευξή του στις εφημερίδες *Le Soir* και *Le Temps* την 18η Αυγούστου 2011.

2.9 Εδώ και πολλά χρόνια η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στην ανάγκη ξεκάθαρης αλλαγής νοοτροπίας που θα δίνει έμφαση στην ποιότητα της υλοποίησης της εσωτερικής αγοράς, και θα θέτει στο επίκεντρο τα πρακτικά συμφέροντα και τα θεμελιώδη δικαιώματα των πολιτών εν γένει και των καταναλωτών και των εργαζομένων ειδικότερα και όπου οι κοινωνικές πτυχές είναι ισότιμες με τις οικονομικές, στο πλαίσιο μιας ανθρωπιστικής θεώρησης, σε αντίθεση με την καθαρά οικονομολογική προσέγγιση που ακολουθείτο μέχρι σήμερα και η οποία ευθύνεται για τους περιορισμούς, τις επιφυλάξεις, την αναποφασιστικότητα και τη δυσπιστία που επικρατεί (5).

2.10 Όταν, στην έναρξη της δεύτερης θητείας του, ο σημερινός Πρόεδρος της Επιτροπής παρουσίασε το νέο του όραμα για την εσωτερική αγορά του 21ου αιώνα (6), σε συνέχεια παλαιότερης Ανακοίνωσης με θέμα "**Ένα πρόγραμμα δράσης με βάση τα αιτήματα των πολιτών – Παράγοντας αποτελέσματα για την Ευρώπη**" (7), διαπιστώθηκε πως η Επιτροπή έμοιαζε να προτείνει τη ριζική αλλαγή πολιτικού προσανατολισμού όσον αφορά την ενιαία αγορά προς όφελος των πολιτών και των καταναλωτών, πράγμα που δημιούργησε, όπως είναι φυσικό, αυξημένες προσδοκίες. Πράγματι, μη θεωρώντας την πλέον μεμονωμένη πολιτική αλλά μέρος συνολικής στρατηγικής που θα προετοίμαζε τη μελλοντική Στρατηγική 2020, η Επιτροπή ανακοίνωσε ως κύριους στόχους για την εσωτερική αγορά τη βελτίωση της εμπιστοσύνης των καταναλωτών, την προώθηση της οικονομικής ολοκλήρωσης και της κοινωνικής συνοχής και την ανάπτυξη της κοινωνίας της γνώσης σε μια βιώσιμη Ευρώπη μέσα σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο. Σημαντικό εργαλείο της νέας αυτής προσέγγισης ήταν η ολοένα καλύτερη ρύθμιση σε ένα εξορθολογισμένο και απλουστευμένο νομοθετικό πλαίσιο (8).

(2) ΕΕ L 169, της 29.6.1987.

(3) ΕΕ C 191 της 29.7.1992, συνθήκη που θα μπορούσε να θεωρηθεί συνέχεια του σχεδίου Spinnelli σε μια προσπάθεια επίτευξης συμφωνίας μεταξύ των φεντεραλιστών και των αντιπάλων τους.

(4) Ανακοίνωση της Επιτροπής με θέμα "Λειτουργία της εσωτερικής αγοράς της Κοινότητας μετά το 1992 - Η συνέχεια που δόθηκε στην έκθεση Sutherland" (SEC (92) 2277 της 2.12.1992) και γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ: ΕΕ C 201 της 26.7.1993, σ.59, τα συμπεράσματα της οποίας παραμένουν επίκαιρα ακόμα και σήμερα και αξίζουν προσοχής.

(5) Πρβλ. μεταξύ άλλων, τις σημαντικές γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ: ΕΕ C 39 της 12.2.1996, σ. 70, ΕΕ C 255 της 14.10.2005, σ. 22, ΕΕ C 204 της 9.8.2008, σ. 1, ΕΕ C 347 της 18.12.2010, σ. 8, ΕΕ C 44 της 11.2.2011, σ. 68, Ενημερωτική έκθεση "Αντίκτυπος της Συνθήκης της Λισαβόνας στη λειτουργία της ενιαίας αγοράς".

(6) Ανακοίνωση "Ενιαία αγορά για τους πολίτες" (COM(2007) 60 τελικό της 21.2.2007).

(7) COM(2006) 211 τελικό της 10ης Μαΐου 2006

(8) ΕΕ C 77 της 31.03.09, σ. 15.

2.11 Για την παγίωση της νέας αυτής προσέγγισης, η Επιτροπή ανέθεσε στον πρώην επίτροπο Μάριο Μοντί μια σημαντική μελέτη, η οποία παρουσιάστηκε το Μάιο του 2010 ⁽⁹⁾· την ίδια περίοδο, το Συμβούλιο ζήτησε από "ομάδα προβληματισμού" που αποτελείται από προσωπικότητες κύρους υπό την ηγεσία του Ισπανού πρώην πρωθυπουργού Felipe Gonzalez και στην οποία επίσης συμμετείχε ο Μάριο Μοντί να καταρτίσει έκθεση για τις προοπτικές της Ευρώπης με ορίζοντα το 2030 ⁽¹⁰⁾· το ΕΚ, από την πλευρά του, επίσης το Μάιο του 2010, παρουσίασε την Έκθεση Grech, στην οποία βασίστηκε το Ψήφισμά του της 20ής Μαΐου με θέμα "Υλοποίηση μιας ενιαίας αγοράς για τους καταναλωτές και τους πολίτες" ⁽¹¹⁾.

2.12 Ουσιαστικά, όλα αυτά τα σημαντικά έγγραφα εφιστούν την προσοχή στην ανάγκη ριζικής αλλαγής νοοτροπίας όσον αφορά τον καθορισμό και την εφαρμογή της πολιτικής για την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς, ενώ κρίνουν πως το ισχύον μοντέλο εξάντλησε τις δυνατότητές του και τονίζουν πως, παρά τα αποτελέσματα που επετεύχθησαν, παρότι σημαντικά σε ορισμένους τομείς, γενικότερα κρίνονται λίγο γνωστά, ανεπαρκή και απογοητευτικά σε σχέση με πολλές πτυχές για μια Ευρώπη που αντιμετωπίζει απρόσμενες προκλήσεις και ζοφερές προοπτικές.

2.13 Αυτές οι παρατηρήσεις και τα συμπεράσματα τεκμηριώνονται ευρύτατα από τακτικούς και διαδοχικούς "πίνακες επιδόσεων" σχετικά με την εσωτερική αγορά ⁽¹²⁾, από περιοδικές λεπτομερείς αναλύσεις του Ευρωβαρομέτρου για τις απόψεις και τις εμπειρίες των πολιτών και των επιχειρήσεων σχετικά με την εσωτερική αγορά στα κράτη μέλη, από παρόμοιους "πίνακες επιδόσεων" για τους καταναλωτές στην εσωτερική αγορά ⁽¹³⁾, καθώς και από τις ετήσιες εκδόσεις της Επιτροπής σχετικά με τη γενικότερη εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου ⁽¹⁴⁾ και ειδικότερα όσον αφορά το κεκτημένο σε ζητήματα δικαιωμάτων καταναλωτή ⁽¹⁵⁾. Όλα αυτά, εάν ερμηνευτούν δεόντως, αναλυθούν ορθά και αξιολογηθούν κριτικά, επιβεβαιώνουν πλήρως τις ανησυχίες και τις επιφυλάξεις που εκφράζονται στα προαναφερθέντα έγγραφα.

2.14 Ωστόσο, ενώ αναμενόταν από την Επιτροπή μια πραγματική στροφή του πολιτικού της προσανατολισμού για την ενιαία αγορά, που θα ανακλούσε όλα αυτά τα συμπεράσματα και θα υιοθετούσε, στο πλαίσιο της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής κρίσης, πραγματικά νέα και διαφορετική προσέγγιση για την ενιαία αγορά του 21ου αιώνα σύμφωνα με τις προσδοκίες που είχαν δημιουργηθεί από μια σειρά διακηρύξεων από τους υψηλότερα ιστάμενους πολιτικούς, διαπιστώθηκε με απογοήτευση πως το έγγραφο για τις "Προτεραιότητες για μια κοινωνική οικονομία της αγοράς με υψηλό βαθμό ανταγωνιστικότητας", παρά τα πολλά θετικά του στοιχεία, δεν αποτελούσε παρά παράθεση 50 μεμονωμένων μέτρων χωρίς τον καθορισμό στρατηγικής γραμμής ⁽¹⁶⁾, ενώ οι αδυναμίες και οι ελλείψεις του επισημάνθηκαν ξεκάθαρα στο Ψήφισμα του ΕΚ της 6ης Απριλίου 2011 ⁽¹⁷⁾.

⁽⁹⁾ «Μια νέα στρατηγική για την ενιαία αγορά στην υπηρεσία της ευρωπαϊκής οικονομίας και κοινωνίας».

⁽¹⁰⁾ "Σχέδιο για την Ευρώπη με ορίζοντα το 2030 – οι προκλήσεις προς αντιμετώπιση και οι ευκαιρίες προς αξιοποίηση", που δημοσιεύθηκε επίσης το Μάιο του 2010.

⁽¹¹⁾ Ψήφισμα του ΕΚ Α7-0132/2010.

⁽¹²⁾ SEC(2011)372 τελικό της 21.03.2011.

⁽¹³⁾ SEC(2011) 299 τελικό της 4.3.2011, που επιβεβαιώνεται ευρέως από την έκθεση του Ευρωβαρομέτρου με θέμα "E-Communications Household Survey" του Ιουλίου 2011.

⁽¹⁴⁾ COM(2010)538 τελικό της 1.10.2010.

⁽¹⁵⁾ EE C 18 της 19.1.2011, σ. 100.

⁽¹⁶⁾ EE C 132 της 3.5.2011, σ. 47.

⁽¹⁷⁾ Έγγρ. Α7-0072/2011, που βασίζεται στην έκθεση της επιτροπής IMCO με θέμα "Μια ενιαία αγορά για τους Ευρωπαίους" (2010/2278 (INI)). ΕΚ 456.691v02-00 της 24.3.2011), Εισηγ. Correia de Campos.

2.15 Οι ελλείψεις αυτές δεν καλύφθηκαν με την πρόσφατη Ανακοίνωση της Επιτροπής για την επιλογή 12 "δράσεων", στην οποία δε γίνεται αντιληπτός ο κοινός άξονας της πολιτικής κατεύθυνσης για την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς που διέπει την τακτική επιλογή αυτών των 12 επονομαζόμενων "δράσεων" έναντι οποιωνδήποτε άλλων δράσεων, όπως π.χ. αυτές που η ίδια η ΕΟΚΕ παρέδωσε στη γνωμοδότησή της ⁽¹⁸⁾.

2.16 Πολυάριθμες πρόσφατες δημόσιες παρεμβάσεις, όπως αυτή του Προέδρου της Επιτροπής και του Επιτρόπου Barnier, καθώς και το Πρόγραμμα της Επιτροπής που παρουσιάστηκε εν τω μεταξύ ⁽¹⁹⁾, δείχνουν, ωστόσο, να επιβεβαιώνουν την πρόθεση πραγματικής μεταστροφής όσον αφορά τη μελλοντική πραγμάτωση της εσωτερικής αγοράς. Στην ίδια κατεύθυνση κινούνται επίσης η Διακήρυξη της Κρακοβίας ⁽²⁰⁾ και η Διακήρυξη της Ευρωπαϊκής επιτροπής προσανατολισμού της ομάδας προβληματισμού Notre Europe.

3. Νέα προσέγγιση για την υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς

3.1 Είναι σημαντικό να επαναληφθεί πως, στο πλαίσιο των πολιτικών της Ένωσης, όπως προκύπτει από τις θεμελιώδεις αρχές που είναι σήμερα ενσωματωμένες στη Συνθήκη της Λισαβόνας, η **υλοποίηση της εσωτερικής αγοράς δεν αποτελεί αυτοσκοπό αλλά μέσο, εργαλείο**, για την επίτευξη σειράς πολιτικών στόχων σε διαφορετικούς τομείς ⁽²¹⁾.

3.2 Είναι επίσης σημαντικό να τονιστεί πως αυτοί οι στόχοι είναι **ταυτόχρονα και ισότιμα οικονομικοί, κοινωνικοί και περιβαλλοντικοί** και πως όλοι αποσκοπούν εν τέλει στην ευημερία των λαών και στην προώθηση των αξιών της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, της ισότητας, της ελευθερίας, της αλληλεγγύης, της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (άρθρα 2 και 3 της ΣΕΕ) ⁽²²⁾.

3.3 Κατά συνέπεια, τα μέτρα υλοποίησης της εσωτερικής αγοράς, ο στόχος των οποίων είναι σήμερα σαφώς ευρύτερος από το 1957 βάσει της νομοθεσίας, πρέπει να διέπονται από αυτές τις αρχές, αυτές τις αξίες και αυτούς τους σκοπούς.

3.4 Η εσωτερική αγορά, που από την αρχή νοούνταν σαφώς ως ο οικονομικός πυλώνας μιας ομοσπονδιακής Ευρώπης, πρέπει σήμερα να επανεξετασθεί υπό το φως των εξελίξεων των τελευταίων 30 ετών και της σημερινής πραγματικότητας. Είναι εμφανές πως στη σημερινή συγκυρία, η εσωτερική αγορά προσεγγίζει ολοένα περισσότερο μια απλή ζώνη ελεύθερου εμπορίου, όπως ήταν η προπομπός ΕΖΕΣ, πράγμα που σημαίνει πως στο μέλλον η εσωτερική αγορά δε θα αποτελεί τη φυσική συνέπεια ενός πολιτικού εγχειρήματος υπερεθνικής φύσης αλλά τον **ελάχιστο κοινό παρονομαστή των εθνικών συμφερόντων των χωρών της Ευρώπης**.

3.5 Για αυτό το λόγο είναι αναγκαίο να τονιστεί εμφατικά πως η εσωτερική αγορά πρέπει να αποτελεί τη **συγκολλητική ουσία των**

⁽¹⁸⁾ EE C 24 της 28.1.2012, σ.99.

⁽¹⁹⁾ COM(2011)777 τελικό της 15.11.2011.

⁽²⁰⁾ Σε συνέχεια του αξιόπαινου Φόρουμ της Ενιαίας αγοράς στις 3 και 4 Οκτωβρίου 2011.

⁽²¹⁾ EE C 93 της 27.4.2007, σ. 25.

⁽²²⁾ EE C 182 της 4.8.2009, σ. 1.

εθνικών συμφερόντων μέσα σε ένα πλήρως ολοκληρωμένο σύστημα οικονομικής και χρηματοπιστωτικής διακυβέρνησης, το πρότυπο του οποίου πρέπει να επανακαθοριστεί και να παγιωθεί σύντομα.

3.6 Προς τούτο είναι αναγκαία, πρώτα από όλα, μια ρεαλιστική προσέγγιση των ορίων της ίδιας της εσωτερικής αγοράς, χωρίς να τίθενται στόχοι που ούτε μπορούν ούτε είναι σκόπιμο να επιτευχθούν με την δια της βίας επιβολή συχνά μη αναγκαίων και αυθαίρετων μέτρων που απλά δυσχεραίνουν τη λειτουργία των επιχειρήσεων, ιδίως των ΜΜΕ ⁽²³⁾ στις οποίες συγκαταλέγονται και τα ελεύθερα επαγγέλματα, ή με την αδικαιολόγητη εισαγωγή μέτρων πλήρους εναρμόνισης έναντι καταλληλότερων μέτρων διαφορετικής φύσης που επιδιώκουν για παράδειγμα τη διασφάλιση της ποιότητας, όπως συμβαίνει, π.χ., στην περίπτωση ορισμένων πτυχών των δικαιωμάτων και της προστασίας των καταναλωτών. Για το λόγο αυτό, η αρχή ή το δόγμα "Δύναμη στην πολυμορφία" θα πρέπει να διαδραματίζει και πάλι κεντρικό ρόλο στην ευρωπαϊκή πολιτική για την εσωτερική αγορά, καθώς και για τα θέματα εναρμόνισης.

3.7 Καθοριστική θα αποδειχθεί η συνέχιση, με τρόπο αποφασιστικό και χωρίς υποχωρήσεις και διστακτικότητα, του προγράμματος "Βελτίωση της νομοθεσίας" το οποίο ανέκαθεν στήριζε ενεργά η ΕΟΚΕ ⁽²⁴⁾ με στόχο όχι απλώς την παραγωγή τεχνικών ορθών κειμένων και την εξάλειψη της περιττής και επιβλαβούς γραφειοκρατίας αλλά πρωτίστως την υιοθέτηση προορατικής προσέγγισης στην κατάρτιση νομοθεσίας και τη διοικητική πρακτική, με την ενεργό συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και των ενδιαφερόμενων οικονομικών φορέων σε όλα τα στάδια σύλληψης και σχεδιασμού της, ειδικότερα δε με την ανάδειξη των εκ των προτέρων εκθέσεων αντικτύπου, με τη συστηματικότερη χρήση κανονισμών αντί οδηγιών ως μέσο επίτευξης νομοθετικής ομοιογένειας όπου αυτή είναι θεμιτή και με το θάρρος που απαιτείται για τον πειραματισμό με νέα καταλληλότερα μέσα από την σημερινή πληθώρα νομοθετικών μέτρων, όπως, π.χ., η επιλογή προαιρετικών συστημάτων όπου δικαιολογείται ⁽²⁵⁾. Παρομοίως, θα πρέπει να υπάρχει το θάρρος να μην λαμβάνονται καν ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες, εφόσον δεν μπορούν να είναι αποτελεσματικές ή δεν αποφέρουν το επιδιωκόμενο αποτέλεσμα.

3.8 Εξίσου σημαντική είναι η αναθεώρηση, απλούστευση και κωδικοποίηση του κοινοτικού κεκτημένου και των διοικητικών διατάξεων ⁽²⁶⁾ και η "χειρουργική αφαίρεση" όσων κρίνονται άσκοπα, περιττά, αντιπαραγωγικά ή ακόμα και επιβλαβή ⁽²⁷⁾. Αυτό ωστόσο πρέπει να γίνει με την προσοχή που απαιτείται ώστε να μην μείνουν, σε περίπτωση ασυντόνιστων ενεργειών, εκτός νομοθεσίας θεμελιώδεις ρυθμιστικές πτυχές που είναι απαραίτητες για σημαντικούς τομείς.

⁽²³⁾ EE C 376 της 22.12.2011, σ.51

⁽²⁴⁾ EE C 24 της 31.1.2006, σ. 39, EE C 175 της 27.7.2007, σ. 21, EE C 48 της 15.2.2011, σ. 107.

⁽²⁵⁾ EE C 24 της 31.1.2006, σ. 52, EE C 175 της 28.7.2009, σ. 26, EE C 21 της 21.1.2011, σ. 26.

⁽²⁶⁾ Πρόκειται για κατεύθυνση που όρισε η ίδια η Επιτροπή στην ανακοίνωσή της "Ενημέρωση και απλούστευση του κοινοτικού κεκτημένου" (COM(2003) 71 τελικό της 11.2.2003), την οποία στήριξε ξεκάθαρα η ΕΟΚΕ (EE C 112 της 30.4.2004, σ. 4) και η οποία έκτοτε μοιάζει να έχει λησμονηθεί.

⁽²⁷⁾ Πρβλ. γνωμοδοτήσεις EE C 14 της 16.1.2001, σ. 1, EE C 125 της 27.5.2002, σ. 105, EE C 133 της 6.6.2003, σ. 5, EE C 309 της 16.12.2006, σ. 18, EE C 10 της 15.1.2008, σ. 8,

3.9 **Σύνθημα θα πρέπει να είναι η ρύθμιση χωρίς στραγγαλισμό.** Προς τούτο είναι σημαντικό να μην είμαστε απλώς καινοτόμοι και δημιουργικοί, αλλά να επανεξετάσουμε τις προτάσεις της πρώτης έκδοσης των ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων για τη νομοθετική και διοικητική απλοποίηση, οι περισσότερες των οποίων δεν υλοποιήθηκαν και παραμένουν επίκαιρες και εν αναμονή υλοποίησης ⁽²⁸⁾.

3.10 Σημαντικό ρόλο επιτελεί η **τυποποίηση** σύμφωνα με το πρότυπο της "νέας προσέγγισης", η οποία δεν αφορά μόνο τα προϊόντα αλλά και τις υπηρεσίες ⁽²⁹⁾. Σχετικά, θα πρέπει να εξεταστούν προσεκτικά η ανάγκη, η αποτελεσματικότητα και ο αντίκτυπος των μέτρων που λαμβάνονται, έτσι ώστε η τυποποίηση των υπηρεσιών να συνοδεύεται από ουσιαστική διαφοροποίηση μεταξύ των υπηρεσιών για την εσωτερική αγορά.

3.11 Αναγκαία θα είναι επίσης η νέα ώθηση και επέκταση του **Συστήματος πληροφόρησης της εσωτερικής αγοράς (IMI)** με τη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του και τη βελτίωση της λειτουργίας διοικητικής συνεργασίας, σύμφωνα με τις προτάσεις και συστάσεις που η ΕΟΚΕ είχε την ευκαιρία να καταθέσει πρόσφατα ⁽³⁰⁾, και η παρόμοια επανεξέταση του δικτύου SOLVIT με νέο πλαίσιο και ικανά μέσα.

3.12 Είναι σημαντικό επίσης να επανεξεταστούν οι **μείζονες κατευθυντήριες αρχές του οικοδομήματος της εσωτερικής αγοράς**, ειδικότερα δε οι αρχές της αμοιβαίας αναγνώρισης ⁽³¹⁾, της επικουρικότητας ⁽³²⁾, της αναλογικότητας ⁽³³⁾ και της προφύλαξης - η οποία μέχρι σήμερα περιοριζόταν σε ειδικούς τομείς όπως η επισιτιστική ασφάλεια αλλά θα πρέπει να μετατραπεί σε γενική αρχή - με τον ορισμό νέων πεδίων και μεθόδων εφαρμογής, που θα ανταποκρίνονται καλύτερα στα πραγματικά συμφέροντα των πολιτών.

3.13 Είναι αναγκαίος ο **προσεκτικός καθορισμός προτεραιοτήτων**. Ωστόσο δεν πρόκειται περί λιγότερο ή περισσότερο αυθαιρέτης επιλογής ορισμένων εμβληματικών μέτρων, αλλά για το σεβασμό ορθώς καθορισμένων κριτηρίων στο πλαίσιο σαφούς πολιτικού προσανατολισμού που ακόμα δεν έχει ορίσει η Ευρώπη και που θα δίνει **απόλυτη προτεραιότητα στους πολίτες**.

⁽²⁸⁾ COM(95)288 τελικό της 21.6.1995.

⁽²⁹⁾ EE C 120 της 16.5.2008, σ. 1, EE C 376 της 22.12.2011, σ. 69 και EE C 68, 6.3.2012, σ. 35.

⁽³⁰⁾ EE C 43 της 15.2.2012, σ.14, καθώς και τις παλαιότερες γνωμοδοτήσεις στις οποίες παραπέμπει.

⁽³¹⁾ Ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει στις Εκθέσεις της Επιτροπής για την εφαρμογή της αρχής της αμοιβαίας αναγνώρισης, που ξεκίνησαν με την Ανακοίνωση της Επιτροπής της 16.6.1999 (COM(99) 299 τελικό) αλλά στη συνέχεια εγκαταλείφθηκαν. Πρβλ. γνωμοδότηση EE C 116 της 20.4.2001, σ. 14.

⁽³²⁾ Υπενθυμίζεται η έκθεση Molitor προκειμένου να απαλλαγεί από την άδικη κατηγορία "ενός βήματος μπροστά και δύο πίσω" που της αποδόθηκε (Πρβλ. Alexis Feral, "Le principe de subsidiarité, progrès ou statu quo après le Traité d'Amsterdam?", στην Rev. du Marché Unique Européen, I, 1998, σ. 95) λόγω του αδέξιου τρόπου εφαρμογής της από την Επιτροπή, και να μετατραπεί σε πραγματική "πρόκληση αλλαγής" όπως την εννοούσε ο Jacques Delors.

⁽³³⁾ Αυτό το έργο θα πρέπει να λάβει υπόψη τις διάφορες γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ όσον αφορά τις διαδοχικές ετήσιες εκθέσεις της Επιτροπής σε συμμόρφωση με το άρθρο 9 του Πρωτοκόλλου σχετικά με την εφαρμογή των αρχών της επικουρικότητας και της αναλογικότητας.

3.14 Μεταξύ αυτών των προτεραιοτήτων πρέπει να έχει κεντρική θέση ο **τομέας των υπηρεσιών εν γένει** ⁽³⁴⁾ και των **λιανικών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών ειδικότερα** ⁽³⁵⁾, τομέας όπου η έλλειψη υλοποίησης της εσωτερικής αγοράς είναι εντονότερη, αλλά και ο οποίος πρέπει να είναι πιο καινοτόμος όσον αφορά όχι μόνο τα μέτρα αλλά και τα μέσα που θα χρησιμοποιηθούν. Ειδικότερα, η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να παρακολουθεί και να εκπονεί έκθεση με τακτικό και διαφανή τρόπο σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας για τις υπηρεσίες, η οποία μέχρι στιγμής είναι η μόνη νομοθεσία που προβλέπει το άνοιγμα του διασυνοριακού εμπορίου υπηρεσιών.

3.15 Ιδιαίτερης προσοχής χρήζει η πρακτική υλοποίηση μιας **εσωτερικής αγοράς διασυνοριακού ηλεκτρονικού εμπορίου**, καθώς ενέχει κοινωνικοοικονομικά οφέλη για τους Ευρωπαίους καταναλωτές εν γένει και για τους κατοίκους δυσπρόσιτων περιοχών και για τα άτομα με οποιοδήποτε είδους αναπηρία ειδικότερα, καθώς και για τις επιχειρήσεις της ΕΕ και ιδίως τις ΜΜΕ καθότι επιλύει μια ολόκληρη σειρά προβλημάτων και ζητημάτων που έχουν εντοπιστεί, αν και μέχρι σήμερα δεν έχουν αναπτυχθεί τα μέσα και οι μηχανισμοί που απαιτούνται για να εξασφαλισθεί η εμπιστοσύνη και να διασφαλισθεί η προστασία των καταναλωτών και για τη δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος για τις επιχειρήσεις και τους επαγγελματίες ⁽³⁶⁾.

3.16 Αυτό αφορά συγκεκριμένα τα ζητήματα που σχετίζονται με τον κατακερματισμό της αγοράς, με την έλλειψη εφαρμοστέων κανόνων, με την έλλειψη νομικής ασφάλειας όσον αφορά την ιδιωτικότητα και την εμπιστευτικότητα των δεδομένων, με την ασφάλεια των συναλλαγών, με τη νομική προστασία σε περίπτωση διαφορών, με την ύπαρξη παράνομων υπηρεσιών στο διαδίκτυο, με την πειρατεία και την εγκληματικότητα στον κυβερνοχώρο, ζητήματα που απαιτούν κοινή αντιμετώπιση από τις διάφορες ΓΔ της Επιτροπής προκειμένου να θεσπιστεί **συνεκτικό νομικό πλαίσιο για πραγματική ψηφιακή ενιαία αγορά**.

3.17 Ιδιαίτερες προσπάθειες θα πρέπει να καταβληθούν για την **πραγματική εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας** προκειμένου να διασφαλιστεί ο σεβασμός του δικαίου και η αποτελεσματική ρύθμιση ⁽³⁷⁾ πέραν του στενού πλαισίου της απλής "διοικητικής συνεργασίας" ⁽³⁸⁾. Δυστυχώς σε αυτόν τον τομέα η ΕΕ δεν έχει επιτύχει πειστικά αποτελέσματα. Για τους Ευρωπαίους πολίτες έχει καθοριστική σημασία προς τούτο η παραχώρηση, χωρίς αμφισβησίες

και άλλες καθυστερήσεις, του **δικαιώματος συλλογικών αγωγών σε ευρωπαϊκό επίπεδο**, ως έσχατο μέσο διασφάλισης της δέουσας απόδοσης ευθυνών για τη μη συμμόρφωση με την κοινοτική νομοθεσία και άρα συμβολής στην εθελοντική συμμόρφωση ⁽³⁹⁾.

3.18 Σημαντικότερος όλων, ωστόσο, θα είναι ο καθορισμός των παραμέτρων μιας **ενιαίας αγοράς με επίκεντρο τον Άνθρωπο και τον Πολίτη**, έργο που δεν πρέπει να ανατεθεί σε κάποια ομάδα λιγότερο ή περισσότερο "πεφωτισμένων" σοφών, αλλά να ξεκινήσει από την άμεση συνεισφορά των πολιτών, της κοινωνίας των πολιτών, λαμβανομένων υπόψη των προσδοκιών και των αιτημάτων τους αλλά και των προβληματισμών και των απογοητεύσεών τους.

3.19 Αν και η ανάγκη δράσης είναι επιτακτική, πρέπει, παράλληλα, να είναι συντονισμένη και όχι παρορμητική προς τούτο η ΕΟΚΕ συνιστά την έναρξη **περιόδου προβληματισμού** κατά τη συμπλήρωση 20 ετών από το 1992. Ως απλή συνεισφορά, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να αναφέρει ορισμένα στοιχεία που κρίνει σημαντικά για μια τέτοια διαδικασία.

3.19.1 Κατ' αρχήν, θα πρέπει να εξετασθεί η πλήρης υπαγωγή της πολιτικής για την εσωτερική αγορά στις θεμελιώδεις αρχές και στόχους του **Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης**, ιδίως των Τίτλων IV και V, με ειδική έμφαση στην ενίσχυση της κοινωνικής διάστασης και των δικαιωμάτων των καταναλωτών ⁽⁴⁰⁾.

3.19.2 Επίσης, θα πρέπει να εξετασθεί ο τρόπος **διάρθρωσης των τομεακών πολιτικών σε έναν κοινό στρατηγικό στόχο** που θα περιλαμβάνει την οικονομική, τη βιομηχανική, την εμπορική, τη μεταφορική, την ενεργειακή, την περιβαλλοντική, την καταναλωτική πολιτική και την πολιτική ανταγωνισμού σε **σφαιρικό νομικό πλαίσιο που θα τονώνει την ολοκλήρωση και θα ενισχύει την εμπιστοσύνη των κοινωνικών και κοινωνιακών εταίρων** (καταναλωτών, οικογενειών, εργαζομένων, επιχειρήσεων, ΜΚΟ κλπ.), πράγμα που συνεπάγεται την **επανεξέταση και τη νέα ώθηση στη Στρατηγική 2020**.

3.19.3 Θα πρέπει ακόμα να εξετασθεί ο τρόπος ενίσχυσης και εγγύησης της **ελεύθερης κυκλοφορίας και μετακίνησης των πολιτών** εν γένει και ιδίως των εργαζομένων, είτε υπαλλήλων είτε αυτοαπασχολούμενων, των εκπαιδευτικών και των σπουδαστών, με το σεβασμό των κοινωνικών τους δικαιωμάτων (κοινωνική ασφάλιση, νομική προστασία, ασφάλεια ατυχημάτων και ασθένειας, συντάξεις κλπ.) χωρίς εξαιρέσεις και χωρίς διακρίσεις και με αναθεώρηση του συστήματος αναγνώρισης επαγγελματικών προσόντων και διπλωμάτων. Για το σκοπό αυτό, οι υψηλές απαιτήσεις ποιότητας όσον αφορά την ασφάλεια και την υγεία των καταναλωτών στην ΕΕ πρέπει να αποτελούν τον κανόνα.

⁽³⁴⁾ Πρβλ. γνωμοδοτήσεις ΕΕ C 221 της 8.9.2005, σ. 113, ΕΕ C 175 της 27.7.2007, σ. 14, ΕΕ C 318 της 29.10.2011, σ. 109.

⁽³⁵⁾ Πρβλ. γνωμοδοτήσεις ΕΕ C 56 της 24.2.1997, σ. 76, ΕΕ C 95 της 30.3.1998, σ. 72, ΕΕ C 209 της 22.7.1999, σ. 35, ΕΕ C 157 της 28.6.2005, σ. 1, ΕΕ C 302 της 7.12.2004, σ. 12, ΕΕ C 221 της 8.9.2005, σ. 126, ΕΕ C 65 της 17.3.2006, σ. 113, ΕΕ C 65 της 17.3.2006, σ. 134, ΕΕ C 309 της 16.12.2006, σ. 26, ΕΕ C 318 της 23.12.2006, σ. 51, ΕΕ C 115 της 16.5.2006, σ. 61, ΕΕ C 100 της 30.4.2009, σ. 84, ΕΕ C 27 της 3.2.2009, σ. 18, ΕΕ C 100 της 30.4.2009, σ. 22, ΕΕ C 228 της 22.9.2009, σ. 62, ΕΕ C 228 της 22.9.2009, σ. 66, ΕΕ C 218 της 11.9.2009, σ. 30, ΕΕ C 318, της 29.10.2011, σ. 133.

⁽³⁶⁾ Παρά την Ανακοίνωση της Επιτροπής της 22.10.2009 για τις **διασυνοριακές ηλεκτρονικές εμπορικές συναλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων και καταναλωτών στην ΕΕ** (COM(2009) 557 τελικό).

⁽³⁷⁾ Πρβλ. γνωμοδοτήσεις ΕΕ C 317 της 23.12.2009, σ. 67, ΕΕ C 18 της 19.1.2011, σ. 95.

⁽³⁸⁾ ΕΕ C 128 της 18.5.2010, σ. 103.

⁽³⁹⁾ Η ΕΟΚΕ θεωρείται δικαιολογημένα υπέρμαχος των συλλογικών αγωγών, καθώς τους έχει αφιερώσει πολυάριθμες γνωμοδοτήσεις εκ των οποίων ξεχωρίζουν οι γνωμοδοτήσεις CESE: ΕΕ C 309 της 16.12.2006, σ. 1, ΕΕ C 324 της 30.12.2006, σ. 1, ΕΕ C 162 της 25.6.2008, σ. 1, ΕΕ C 228 της 22.9.2009, σ. 40, ΕΕ C 128 της 18.5.2010, σ. 97.

⁽⁴⁰⁾ Προς τούτο θα πρέπει να ληφθούν υπόψη τα ευρήματα της "Έκθεσης της Επιτροπής σχετικά με την πρόοδο για την επίτευξη πραγματικής ιθαγένειας της ΕΕ 2007-2010" (COM(2010) 602 τελικό της 27/10/2010) και της παράλληλης "Έκθεσης 2010 για την ιθαγένεια της ΕΕ - Άρση των εμποδίων στα δικαιώματα των πολιτών της ΕΕ" (COM(2010) 603 τελικό της 27/10/2010).

3.19.4 Για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της απασχόλησης, πρέπει να εξετασθεί το αποτελεσματικό **άνοιγμα των αγορών εργασίας σε όλους τους ευρωπαϊούς πολίτες**, με την εξάλειψη αναίτιων περιορισμών και διακρίσεων, μετά από προσεκτική αξιολόγηση.

3.19.5 Ειδικής προσοχής χρήζει ο ήδη καθυστερημένος **καθορισμός κατάλληλου νομικού πλαισίου για τις επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας** εν γένει και ειδικότερα για τα ευρωπαϊκά ιδρύματα, αλληλασφαλιστικά ταμεία και οργανώσεις.

3.19.6 Κρίνεται εξίσου επείγουσα η εξέταση της θέσπισης **σαφούς νομικού πλαισίου για τις υπηρεσίες κοινής ωφελείας και ιδίως τις κοινωνικές υπηρεσίες**, με τον ορισμό ποιοτικών

κριτηρίων για τις ζωτικές δημόσιες υπηρεσίες και με την αποσαφήνιση των σχετικών διατάξεων για τις δημόσιες συμβάσεις, τον ανταγωνισμό και τις κρατικές ενισχύσεις ⁽⁴¹⁾.

3.20 Παράλληλα θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες και να διατεθούν μέσα για μια **αποτελεσματική επικοινωνιακή πολιτική της ενιαίας αγοράς** στο ευρύτερο πλαίσιο μιας συνεκτικής και ολοκληρωμένης πολιτικής επικοινωνίας για την Ευρώπη, στην οποία θα συμμετέχουν οι πολίτες και θα λαμβάνεται δεόντως υπόψη η κοινή γνώμη και τα ευρωπαϊκά μέσα κοινωνικής επικοινωνίας, προκειμένου να ενημερώνονται με ειλικρίνεια οι ευρωπαίοι πολίτες και ιδίως οι καταναλωτές μέσω καινοτόμου χρήσης των ψηφιακών μέσων ⁽⁴²⁾.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽⁴¹⁾ Πρβλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ, ΕΕ C 161 της 13.7.2007, σ. 80.

⁽⁴²⁾ Πρβλ. διερευνητική γνωμοδότηση ΕΟΚΕ ΕΕ C 27 της 3.2.2009, σ.152, και γνωμοδότηση πρωτοβουλίας ΕΕ C 44 της 11.2.2011, σ. 62.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Κοινωνικές συνέπειες της νέας νομοθεσίας για την οικονομική διακυβέρνηση» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2012/C 143/05)

Εισηγήτρια: η κ. **Gabriele BISCHOFF**

Στις 14 Ιουλίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2 του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα:

«Κοινωνικές συνέπειες της νέας νομοθεσίας για την οικονομική διακυβέρνηση» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 25 Ιανουαρίου 2012.

Κατά την 478η σύνοδο ολομέλειάς της, της 22ας και 23ης Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 22ας Φεβρουαρίου 2012), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 232 ψήφους υπέρ, 8 κατά και 9 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η Ευρώπη πρέπει να μιλά ομόφωνα, να ενεργεί ταχύτερα και λιγότερο διστακτικά και να ακολουθεί τις σωστές συνταγές, προκειμένου να αντιμετωπίσει με πειστικό τρόπο τη σοβαρότερη χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση και την κρίση εμπιστοσύνης που έχει βιώσει ποτέ η ΕΕ.

1.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την προσέγγιση των κυβερνήσεων να διορθώσουν τα εγγενή ελαττώματα της ευρωζώνης και να δρομολογήσουν στοιχεία μιας νέας αρχιτεκτονικής για μια ευρωπαϊκή οικονομική διακυβέρνηση. Τούτο είναι αναγκαίο διότι τα υφιστάμενα μέσα και διαδικασίες δεν οδήγησαν στην επιδιωκόμενη μείωση του χρέους και των μακροοικονομικών ανισορροπιών. Ωστόσο, η νέα αρχιτεκτονική της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης πρέπει να σέβεται τόσο τα δημοκρατικά δικαιώματα των κρατών μελών και των ελεύθερα εκλεγμένων κοινοβουλίων τους όσο και την αυτονομία των κοινωνικών εταίρων και την ελευθερία τους να προβαίνουν σε συλλογικές διαπραγματεύσεις.

1.3 Η ευρωπαϊκή οικονομική διακυβέρνηση επικεντρώνεται στην οικονομική πολιτική, αλλά θα έχει κατά μείζονα λόγο αντίκτυπο στα κοινωνικά συστήματα, υποχρεώνοντας τα κράτη μέλη να πραγματοποιούν μεταρρυθμίσεις σε αυτά, χρησιμοποιώντας την απειλή της επιβολής (ημι)αυτόματων κυρώσεων. Η ΕΟΚΕ συστήνει μια έξυπνη και βιώσιμη εξυγίανση των δημόσιων οικονομικών που να εγγυάται τις απαραίτητες κοινωνικές επενδύσεις, έτσι ώστε να αποφεύγονται οι κοινωνικές ανισότητες.

1.4 Ορισμένα από τα μέτρα λιτότητας που ήδη εφαρμόζονται ή πρόκειται να εφαρμοστούν θα έχουν αρνητικές συνέπειες π.χ. στα άτομα και στις επιχειρήσεις, δεδομένου ότι συνεπάγονται περικοπές όσον αφορά τις κοινωνικές υπηρεσίες ή τα μέτρα για την αγορά εργασίας που απευθύνονται στις ευάλωτες ομάδες και την κατάργηση απαραίτητων δημόσιων υπηρεσιών, όπως π.χ. υπηρεσίες για την παιδική μέριμνα ή την κατάρτιση. Τούτο θα έχει αρνητικές συνέπειες για την πρόσβαση στις υπηρεσίες και για την ίδια την ποιότητά τους, υποβαθμίζοντας, συνεπώς, και την ποιότητα διαβίωσης των ευάλωτων ομάδων.

1.5 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει τους αντικρουόμενους στόχους που περιέχονται στη στρατηγική «Ευρώπη 2020» και στην ευρωπαϊκή οικονομική διακυβέρνηση. Η υλοποίηση του «ευρωπαϊκού εξαμήνου» και η δέσμη νομοθετικών μέτρων σχετικά με την ευρωπαϊκή οικονομική διακυβέρνηση (γνωστή και με την ονομασία «εξάδα» μέτρων) δεν πρέπει να υπονομεύουν στόχους όπως είναι η μείωση

της φτώχειας στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», αλλά πρέπει συνεπώς να εξετάζεται κατά πόσον κάθε ένα από τα μέτρα αυτά συμβάλλει στην αύξηση της φτώχειας.

1.6 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την επείγουσα ανάγκη αξιολόγησης των κοινωνικών συνεπειών των νέων νομοθετικών μέτρων για την ευρωπαϊκή οικονομική διακυβέρνηση και ζητεί συγκεκριμένα:

- 1) την υιοθέτηση «συμφώνου κοινωνικών επενδύσεων»·
- 2) την έγκαιρη και ευρεία συμμετοχή των αντιπροσωπευτικών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, ιδίως των κοινωνικών εταίρων λόγω των ειδικών καθηκόντων και των αρμοδιοτήτων τους σε όλα τα μέτρα·
- 3) τη σύγκληση μιας συνέλευσης για τη χάραξη ενός σχεδίου που να επικεντρώνεται στην κοινωνική πρόοδο στο πλαίσιο των επικείμενων αλλαγών στη Συνθήκη·
- 4) μια «ασπίδα κοινωνικής σωτηρίας» μέσω ισότιμου «πιο κοινωνικού προσανατολισμού (κοινωνική διακυβέρνηση)»·
- 5) την εξασφάλιση και προαγωγή της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων όσον αφορά τις συλλογικές διαπραγματεύσεις·
- 6) την αναζήτηση νέων πηγών εσόδων για την εξυγίανση των δημόσιων προϋπολογισμών·
- 7) τη βελτίωση της αποτελεσματικής και εύστοχης χρήσης των δημοσίων πόρων και την καλύτερη καταπολέμηση της φοροδιαφυγής.

2. Μια νέα αρχιτεκτονική για την αντιμετώπιση της κρίσης

2.1 Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας ενισχύθηκε η κοινωνική διάσταση της Ευρώπης, κατοχυρώθηκε ως στόχος η κοινωνική οικονομία της αγοράς, τα κοινωνικά θεμελιώδη δικαιώματα έγιναν νομικά δεσμευτικά και επιβλήθηκαν ως δεσμευτικές οι εκτιμήσεις κοινωνικών επιπτώσεων για όλα τα εγχειρήματα και τις πρωτοβουλίες της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ τονίζει εδώ και καιρό ότι μια κοινωνική οικονομία της αγοράς στην Ευρώπη πρέπει να συνδυάζει την ανταγωνιστικότητα με την κοινωνική δικαιοσύνη. Σε αυτό το πλαίσιο, η οικονομική δυναμική και η κοινωνική πρόοδος δεν αποτελούν αντικρουόμενες αλλά αλληλένδετες έννοιες ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Βλ. τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την «Κοινωνική Ατζέντα» (<http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.soc-opinions.14327>), ΕΕ C 182 της 4.8.2009, σ. 65.

2.2 Η ΕΟΚΕ επικρότησε το γεγονός ότι η ΕΕ με τη νέα της στρατηγική «Ευρώπη 2020» συμφώνησε να δημιουργήσει έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη.

2.3 Η Ευρωπαϊκή Ένωση βιώνει, στο μεταξύ, τη σοβαρότερη κρίση στην ιστορία της. Σε πολλές χώρες η χρηματοπιστωτική κρίση εξελίχθηκε σε σοβαρότατη οικονομική κρίση, κρίση χρέους και κοινωνική κρίση. Επιπροσθέτως, αντιμετωπίζουμε μια κρίση όσον αφορά την ικανότητα δράσης των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων και την εμπιστοσύνη σε αυτά. Η Ευρώπη πρέπει να μιλά ομόφωνα, να ενεργεί πιο γρήγορα και λιγότερο διστακτικά και να ακολουθεί τις σωστές συνταγές.

2.3.1 Τα προγράμματα λιτότητας και οι ασπίδες σωτηρίας βρίσκονται στο επίκεντρο της προσοχής, τα μέτρα που είναι αναγκαία για μια καλύτερη οικονομική διακυβέρνηση και μεγαλύτερη ανάπτυξη παραμένουν αποσπασματικά και όχι αρκετά διαφανή, ενώ δεν γίνεται διάλογος για τα υπέρ και τα κατά μιας μεγαλύτερης ολοκλήρωσης.

2.3.2 Εκφράζονται αυξημένες ανησυχίες ότι αυτή η κρίση εμπιστοσύνης θα μετατραπεί σε κρίση της δημοκρατίας, ιδιαίτερα υπό τον φόβο των κυρώσεων. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι τα άμεσα εκλεγμένα εθνικά κοινοβούλια πρέπει να μπορούν να αποφασίζουν ελεύθερα, σύμφωνα με τις αρμοδιότητες και τις ευθύνες τους, για τους προϋπολογισμούς και τη σύνθεση των κυβερνήσεων.

2.3.3 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη τονίσει σε πολλές γνωμοδοτήσεις της ότι αυτή η κρίση έχει αναδειχθεί σε ιδιαίτερη δοκιμασία αντοχής για την Ευρώπη. Η πολιτική λιτότητας προκαλεί σε πολλές χώρες κοινωνική αναταραχή και προάγει αντιευρωπαϊκά ή εθνικιστικά συναισθήματα.

2.4 Η ΕΕ και οι εθνικές κυβερνήσεις αντέδρασαν στην αποκαλούμενη «κρίση χρέους», η οποία δημιουργήθηκε τα τελευταία χρόνια μετά την χρηματοπιστωτική κρίση (μεταξύ άλλων λόγω της εκτεταμένης απορρύθμισης των χρηματοπιστωτικών αγορών), με την επιβολή προγραμμάτων λιτότητας, σε μια προσπάθεια να καθησυχάσουν τις αγορές. Η ΕΟΚΕ επικρότησε επανειλημμένα το γεγονός ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε, παρά το πλήθος των αντιδράσεων, προτάσεις για έναν φόρο επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών και για ομόλογα σταθερότητας⁽²⁾.

2.5 Ταυτόχρονα επιχειρήθηκε να διορθωθούν μερικά από τα εγγενή ελαττώματα της ευρωζώνης και να δρομολογηθούν στοιχεία μιας νέας αρχιτεκτονικής για μια ευρωπαϊκή οικονομική διακυβέρνηση. Στόχος είναι να επιτευχθούν με τον τρόπο αυτόν ένας μελλοντικά καλύτερος συντονισμός της οικονομικής πολιτικής, αυστηρή δημοσιονομική πολιτική και δημοσιονομικός έλεγχος, καθώς και βελτίωση της ανταγωνιστικότητας⁽³⁾. Το φθινόπωρο του 2011 το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ενέκρινε πέντε κανονισμούς και μία οδηγία για τη μεταρρύθμιση της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης («εξάδα» μέτρων).

2.5.1 Αυτή η «εξάδα» προτάσεων για την οικονομική διακυβέρνηση βασίζεται σε τρεις πυλώνες:

⁽²⁾ Βλ. τις γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ με τίτλους «Φόρος επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών» ΕΕ C 44 της 11.2.2011, σ. 81, και «Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης», ΕΕ C 132 της 3.5.2011, σ. 26.

⁽³⁾ Βλ. τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης: παρουσίαση της ολοκληρωμένης απάντησης της ΕΕ στην κρίση», ΕΕ C 132 της 3.5.2011, σ. 26.

— Ενίσχυση του υφιστάμενου συμφώνου σταθερότητας και ανάπτυξης: η διαδικασία υπερβολικού ελλείμματος προβλέπει πρόσθετους, πολύ αυστηρότερους κανόνες για τη μείωση του δημόσιου ελλείμματος και του δημόσιου χρέους, απαιτώντας από τα κράτη μέλη να επαναφέρουν τα τρέχοντα επίπεδα χρέους στο ανώτατο όριο του Μάαστριχτ, ήτοι στο 60 %, εντός της προσεχούς εικοσαετίας, ανεξαρτήτως συγκυριών στον κύκλο οικονομικής δραστηριότητας. Πρόκειται για φαινόμενο προκυκλικότητας και δυνητικά καταστροφικό για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

— Καθιέρωση της «διαδικασίας υπερβολικών ανισορροπιών»: πρόκειται για εντελώς νέα διαδικασία πολιτικής, η οποία θα πραγματοποιείται σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Στόχος είναι ο εντοπισμός και η διόρθωση μακροοικονομικών ανισορροπιών που ενδέχεται να συνιστούν απειλή για τη σταθερότητα του ενιαίου νομισματός.

— Ουσιαστική εφαρμογή του συμφώνου σταθερότητας, καθώς και της «διαδικασίας υπερβολικών ανισορροπιών» με πραγματικά αποτρεπτικές κυρώσεις: ευρωπαϊκές συστάσεις για τον «εξορθολογισμό» εθνικών αποφάσεων πολιτικής που υφίστανται ήδη από την υπογραφή της Συνθήκης του Μάαστριχτ. Το εντελώς νέο στοιχείο, ωστόσο, είναι το γεγονός ότι οι εν λόγω συστάσεις θα συνοδεύονται πλέον από σχεδόν «αυτόματες» κυρώσεις σε βάρος των κρατών μελών της ευρωζώνης. Αυτό διασφαλίζεται μέσω της καθιέρωσης της ψηφοφορίας με «αντίστροφη πλειοψηφία», η οποία είναι τουλάχιστον αμφισβητήσιμη, δεδομένου ότι αποτελεί εντελώς νέα διαδικασία που δεν προβλέπεται μέχρι στιγμής από τη Συνθήκη. Με απλούς όρους, αυτό σημαίνει ότι η πρόταση της Επιτροπής να επιβληθεί στα κράτη μέλη που δεν τηρούν τις συστάσεις της ετήσια κύρωση της τάξης του 0,1 % ή του 0,2 % του ΑΕγχΠ γίνεται δεκτή, εκτός αν καταψηφιστεί με ειδική πλειοψηφία από το Συμβούλιο Υπουργών Οικονομικών εντός δέκα ημερών. Κατά αυτόν τον τρόπο οι κυρώσεις καθίστανται σε μεγάλο βαθμό αυτόματες και τα κράτη μέλη υποχρεώνονται να λαμβάνουν πραγματικά σοβαρά υπόψη τις συστάσεις πολιτικής που καταρτίζονται σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

2.5.2 Στις 23 Νοεμβρίου 2011, η Επιτροπή πρόσθεσε στην «εξάδα» δύο νέους κανονισμούς: ο ένας αφορά την ενισχυμένη εποπτεία των κρατών μελών που αντιμετωπίζουν σοβαρές δυσκολίες δημοσιονομικής σταθερότητας, ενώ ο δεύτερος αφορά τον έλεγχο και τη διόρθωση των προσχεδίων προϋπολογισμού των κρατών μελών. Ο πρώτος κανονισμός διευρύνει, ενισχύει και εμβραδύνει τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις πολιτικής για τα κράτη στα οποία εφαρμόζεται πρόγραμμα μακροοικονομικής προσαρμογής, ενώ η μη τήρησή του θα οδηγήσει σε αναστολή των πιστώσεων από τα ευρωπαϊκά διαρθρωτικά ταμεία και το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Ο δεύτερος κανονισμός ενισχύει την αρμοδιότητα της Επιτροπής όσον αφορά την επιτήρηση των εθνικών διαδικασιών του προϋπολογισμού, απαιτώντας από τα κράτη μέλη να θέτουν σε εφαρμογή δεσμευτικούς αριθμητικούς κανόνες σχετικά με τα δημοσιονομικά ελλείμματα. Αμφότεροι οι κανονισμοί αναμένεται να εντείνουν τις πιέσεις που θα ασκούν κράτη μέλη και να ισχυροποιήσουν την εγγενή προκυκλικότητα, με τις γνωστές σε όλους συνέπειές τους.

2.5.3 Η ετήσια εξάμηνη περίοδος αναθεώρησης, το αποκαλούμενο «ευρωπαϊκό εξάμηνο», δημιουργήθηκε με σκοπό την αποφυγή αντιφατικών απαιτήσεων περί δημοσιονομικών πολιτικών από τα κράτη μέλη, καθώς και τη στενή παρακολούθηση της εφαρμογής των στόχων στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Με τη νέα διαδικασία συντονισμού, επιδιώκεται να διασφαλιστεί η πραγματική ενσωμάτωση των σημαντικότερων στόχων της ΕΕ στον εθνικό

δημοσιονομικό προγραμματισμό εγκαίρως και πριν από τη διεξαγωγή της ψηφοφορίας στα εθνικά κοινοβούλια για το επόμενο οικονομικό έτος. Η ευρωπαϊκή οικονομική διακυβέρνηση επικεντρώνεται στην οικονομική πολιτική, αλλά θα έχει κατά μείζονα λόγο αντίκτυπο στα κοινωνικά συστήματα, υπό την έννοια ότι θα υποχρεώνει τα κράτη μέλη να προβαίνουν εν προκειμένω σε μεταρρυθμίσεις, χρησιμοποιώντας την απειλή της επιβολής (ημι)αυτόματων κυρώσεων.

3. Κοινωνικός αντίκτυπος των νέων κανόνων

3.1 Διανύοντας το τέταρτο έτος της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης, οι προοπτικές της Ευρώπης στον τομέα της οικονομίας και της απασχόλησης εξακολουθούν να διαγράφονται δυσόιωνες. Είκοσι τρία εκατομμύρια άνθρωποι είναι άνεργοι, καθώς τα τελευταία στοιχεία σχετικά με την ανεργία⁽⁴⁾ καταδεικνύουν ότι, τον Σεπτέμβριο του 2011, τα ποσοστά ανεργίας στην ΕΕ των 27 και στη ζώνη του ευρώ ανέρχονταν στο 9,7 % και στο 10,2 % αντίστοιχα, παρουσιάζοντας αύξηση σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2010. Μεταξύ 2008 και 2011, το ποσοστό ανεργίας των νέων αυξήθηκε από το 15,5 % στο 21,4 % και το ποσοστό των ατόμων χωρίς απασχόληση από το 55,6 % στο 56,9 %. Στην Ελλάδα και στην Ισπανία ένας νέος στους δύο είναι άνεργος.⁽⁵⁾ Τούτο αντιπροσωπεύει τουλάχιστον 5 εκατομμύρια νέους που δεν τελούν υπό καθεστώς απασχόλησης, κατάρτισης ή εκπαίδευσης. Η αύξηση της απασχόλησης κατά 1,5 εκατομμύριο θέσεις που καταγράφηκαν έως τα μέσα του 2011 δεν συνέβαλε ιδιαίτερα στην αντιστάθμιση της μαζικής απώλειας θέσεων απασχόλησης κατά τη διάρκεια της κρίσης, στο πλαίσιο της οποίας περικόπηκαν 6 εκατομμύρια θέσεις εργασίας. Η άνοδος στα ποσοστά απασχόλησης προήλθε κατά μείζονα λόγο από τον αυξημένο αριθμό των συμβάσεων εργασίας ορισμένου χρόνου και των θέσεων μερικής απασχόλησης.

3.2 Σε συνδυασμό με αυτήν την κατάσταση, επήλθε δραστική προς τα κάτω αναθεώρηση των ποσοστών ανάπτυξης στο πλαίσιο των οικονομικών προβλέψεων, με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να αναγνωρίζει, στις δημοσιευθείσες φθινοπωρινές προβλέψεις για την περίοδο 2011-2013, ότι «η ανάκαμψη της ευρωπαϊκής οικονομίας έχει σταματήσει» και ότι «δεν υπάρχουν προοπτικές ουσιαστικής βελτίωσης στα σημερινά υψηλά επίπεδα ανεργίας»⁽⁶⁾.

3.3 Η παγκόσμια τραπεζική κρίση κατά την περίοδο 2007-2009 ήταν αναπόφευκτο να οδηγήσει στην παρούσα κρίση δημόσιου χρέους, δεδομένου ότι οι κυβερνήσεις διέθεσαν σημαντικούς πόρους για τη διάσωση των τραπεζών, καθώς και κρατικές εγγυήσεις για την πρόληψη της κατάρρευσης του νομισματικού συστήματος. Κατά συνέπεια, ο μέσος όρος των επιπέδων χρέους αυξήθηκε από το 60 % στο 80 % του ΑΕγχΠ, μειώνοντας σημαντικά το περιθώριο ελιγμών για τη λειτουργία των αυτόματων σταθεροποιητών της οικονομίας και άλλων αντικυκλικών πολιτικών. Αυτό σημαίνει ότι η αγορά εργασίας και οι κοινωνικές πολιτικές θα επωμιστούν το βάρος της δημοσιονομικής προσαρμογής. Οι διάφορες ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες οριοθετούνται όλες από μια και μοναδική κόκκινη γραμμή, σύμφωνα με την οποία οι αποδοχές πρέπει να μετατραπούν σε βασικό μέσο προσαρμογής, με την προσφυγή σε μισθολογικές περικοπές και σε αποπληθωρισμό των μισθών.

⁽⁴⁾ http://epp.eurostat.ec.europa.eu/cache/ITY_PUBLIC/3-31102011-BP/EN/3-31102011-BP-EN.PDF

⁽⁵⁾ Κοινή έκθεση για την απασχόληση 2011, COM(2011) 815 final, σελίδες 2 και 4.

⁽⁶⁾ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/1331&format=HTML&aged=0&language=EL&guiLanguage=en>

3.4 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι επιπτώσεις αυτών των εξελίξεων είναι δυνητικά επικίνδυνες τόσο για τη θεμελιώδη οικονομική υγεία της Ευρώπης όσο και για τον κοινωνικό της ιστό. Όπως επεσήμανε η Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας στην έκθεσή της σχετικά με τις κοινωνικές επιπτώσεις, τα μέτρα λιτότητας που ήδη εφαρμόζονται ή πρόκειται να εφαρμοστούν θα έχουν αντίκτυπο στην κοινωνική ενσωμάτωση, περικόπτοντας τις παροχές και τις προσφορές για τις ευάλωτες ομάδες, π.χ. για τα άτομα με αναπηρία. Τούτο θα επιδράσει αρνητικά στην πρόσβαση στις δημόσιες υπηρεσίες και την ποιότητά τους, με αρνητικές επιπτώσεις σε άτομα και επιχειρήσεις⁽⁷⁾. Τα υψηλά επιτόκια καταστούν σχεδόν αδύνατη για τα πληττόμενα από την κρίση κράτη μέλη την αποτελεσματική μείωση των δημοσιονομικών τους ελλειμμάτων και των αντίστοιχων επιπέδων χρέους. Η Ελλάδα, για παράδειγμα, παρουσιάζει πρωτογενές πλεόνασμα στον κρατικό προϋπολογισμό της από την άνοιξη του 2011, αλλά τα ελλείμματα εξακολουθούν να αυξάνονται λόγω των επαχθών μη βιώσιμων επιτοκίων.

3.5 Τα μέτρα λιτότητας θέτουν σε κίνδυνο τις απαραίτητες κοινωνικές επενδύσεις και θα επιτείνουν τον επιδεινούμενο φαύλο κύκλο της ύφεσης. Ελλείψει νέων πηγών ανάπτυξης, οι ταυτόχρονες περικοπές των δαπανών συνεπάγονται δυσμενείς εξελίξεις στο σκέλος εσόδων των προϋπολογισμών, όπως πτώση των φορολογικών εσόδων και αύξηση των κοινωνικών δαπανών για τις παροχές ανεργίας. Τα δημοσιονομικά ελλείμματα διατρέχουν τον κίνδυνο περαιτέρω αύξησης, προκαλώντας δυνητικά ολέθριες αντιδράσεις των χρηματοπιστωτικών αγορών που παρακολουθούν εκ του σύνεγγυς τις τάσεις σε όλα τα κράτη μέλη.

3.5.1 Επιπλέον, τα μέτρα λιτότητας που αναχαιτίζουν την τελική ζήτηση σε ένα κράτος μέλος ενδέχεται να έχουν σημαντικές άμεσες επιπτώσεις σε άλλες χώρες, οδηγώντας σε αλυσιδωτά φαινόμενα ύφεσης τα οποία μπορούν να εκδηλωθούν είτε κατά μήκος της αλυσίδας προστιθέμενης αξίας σε ολόκληρη την ενιαία αγορά, είτε μέσω του δικτύου εμπορικής διάθεσης τελικών προϊόντων. Η οδός της ταυτόχρονης εφαρμογής προγραμμάτων λιτότητας σε πολλές χώρες θα επιδεινώσει περαιτέρω τις προοπτικές οικονομικής ανάπτυξης και ενδέχεται να πυροδοτήσει έναν φαύλο κύκλο αβεβαιότητας για τις επενδύσεις, συμπεριλαμβανομένων των επενδύσεων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση, στην έρευνα και την καινοτομία, καθώς και στην απασχόληση και την κατανάλωση.

3.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι κατά την προετοιμασία και την εφαρμογή μέτρων διακυβέρνησης της ΕΕ θα πρέπει να εξεταστεί επακριβώς εάν και κατά πόσον οι αρνητικές οικονομικές εξελίξεις στα κράτη μέλη και τις περιφέρειες σχετίζονται και με ανισορροπίες στις αγορές, με διαδικασίες οικονομικής συγκέντρωσης και με την κατάχρηση της αγοράς από μεγάλους εμπορικούς ομίλους. Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, για να αντιμετωπιστούν αυτά, πρέπει να ληφθούν σε όλα τα επίπεδα αποτελεσματικά και συντονισμένα μέτρα φορολογικής πολιτικής, και να συμπεριληφθούν στα μέτρα εξυγίανσης. Σε αυτό το πλαίσιο, πρέπει να ενισχυθούν εξίσου η ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ και ο προσανατολισμός της βιομηχανικής παραγωγής στις εξαγωγές. Αυτό θα πρέπει να συνοδεύεται από τα απαραίτητα διαρθρωτικά μέτρα για τη διαφύλαξη της ανάπτυξης και τη δημιουργία απασχόλησης.

3.7 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι όλες οι συναφείς διαδικασίες πολιτικής βασίζονται σε στοιχεία ασυμμετρίας

⁽⁷⁾ Κοινή αξιολόγηση της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τις κοινωνικές επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης και τις απαντήσεις πολιτικής για το 2010, σελίδες 9 έως 10.

και διαμορφώνουν μεροληπτική διαρθρωτική βάση. Σε επιστολή του Επιτρόπου κ. Olli Rehn αναφέρεται ότι η Επιτροπή, όσον αφορά τις ανισορροπίες στη ζώνη του ευρώ, αναγνωρίζει μεν το πρόβλημα που ενδέχεται να προκαλέσουν τα τεράστια εξωτερικά ελλείμματα, αλλά δεν θεωρεί προβληματικά τα μεγάλα, συνεχή πλεονάσματα τρεχουσών συναλλαγών για τη συνοχή του ενιαίου νομίσματος⁽⁸⁾. Ο επαναπροσδιορισμός των όρων των ανταγωνιστικών θέσεων υποδηλώνει ότι το πρόβλημα έγκειται στις χώρες που συσσωρεύουν χρεωστικά βάρη για να χρηματοδοτήσουν τα εξωτερικά τους ελλείμματα, ενώ ενθαρρύνονται να το πράξουν χώρες που παρουσιάζουν πλεόνασμα.

3.8 Κατά την κατάρτιση του πίνακα αποτελεσμάτων για τις «μακροοικονομικές ανισορροπίες», η Ευρωπαϊκή Επιτροπή καθορίζει τους δείκτες κατά τέτοιο τρόπο ώστε να εντοπίζονται και να ελέγχονται άμεσα τυχόν δυναμικές μισθολογικές εξελίξεις στους διάφορους οικονομικούς κλάδους, ενώ απλώς παραβλέπεται οιαδήποτε στρατηγική μισθολογικής στασιμότητας που δρομολογείται ενδεχομένως από κάποιο κράτος μέλος. Μελετάται επίσης η δυνατότητα πραγματοποίησης «σχετικών» συγκρίσεων της εξέλιξης του ανά μονάδα μισθολογικού κόστους με το μισθολογικό κόστος στους βασικούς ανταγωνιστές. Αυτός ο τύπος σύγκρισης μπορεί να διευκολύνει τον εντοπισμό απόκλισης ως προς την εξέλιξη της ανταγωνιστικότητας, ωστόσο δεν πρέπει να οδηγεί αυτόματα σε αρνητική αξιολόγηση κάθε μισθολογικής αύξησης και σε θετική αξιολόγηση των χαμηλών μισθών και μισθολογικών συμφωνιών. Αντίθετα, η ανάπτυξη της παραγωγικότητας και ο πληθωρισμός πρέπει να αναγνωριστούν ως κριτήριο αναφοράς για την αύξηση των μισθών.

3.9 Η ΕΟΚΕ ανησυχεί επίσης ιδιαίτερα για το γεγονός ότι οι κυβερνήσεις έχουν δεσμευθεί υπέρ της έγκρισης μέτρων και τακτικών που υπερβαίνουν τη σφαίρα και τα μέσα επιρροής τους. Στο άρθρο 3 του κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών αναφέρεται ένας μηχανισμός επαγρύπνησης, ο οποίος διαμορφώνεται από τον πίνακα αποτελεσμάτων διαφόρων δεικτών. Βάσει αυτών των δεικτών καθορίζονται τα κατώτατα και τα ανώτατα όρια εσωτερικών και εξωτερικών μακροοικονομικών ανισορροπιών και κινείται η διαδικασία υπερβολικών ανισορροπιών, μόλις διαπιστωθεί η υπέρβαση αυτών των ορίων. Στους δείκτες αυτούς συγκαταλέγονται και οι τιμές του ανά μονάδα κόστους εργασίας, παρά το γεγονός ότι αποτελούν κυρίως αποτέλεσμα των αυτόνομων συλλογικών διαπραγματεύσεων μεταξύ των κοινωνικών εταίρων και όχι αποτέλεσμα της εθνικής οικονομικής πολιτικής.

3.10 Η ΕΟΚΕ εκτιμά, συνεπώς, ότι οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να συμμετάσχουν σταθερά στην εφαρμογή του κανονισμού, τόσο σε επίπεδο ευρωζώνης όσο και σε εθνικό επίπεδο. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι, ανεξαρτήτως της μορφής που ενδέχεται να προσλάβει η θεσμοθέτηση της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων στην εφαρμογή του κανονισμού, δεν πρέπει να τεθεί υπό αμφισβήτηση η αυτονομία των κοινωνικών εταίρων, ενώ πρέπει να τηρούνται πλήρως οι συμβάσεις αριθ. 87 και αριθ. 98 της ΔΟΕ. Επιπροσθέτως, βασικό στοιχείο της θα πρέπει να αποτελεί η τήρηση των γενικών στόχων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ιδίως η κοινωνική πρόοδος και η προς τα άνω εναρμόνιση της κοινωνικής πολιτικής της ΕΕ, ενώ πρέπει να λαμβάνονται εξίσου υπόψη τα θεμελιώδη δικαιώματα που απορρέουν από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ (άρθρο 51, παράγραφος 1).

3.11 Σε περιόδους οικονομικών και κοινωνικών προβλημάτων και μεταβολών είναι σημαντική η συμμετοχή των κοινωνικών οργάνων στις διεργασίες, καθώς και στην εφαρμογή μέτρων διακυβέρνησης και εξυγίανσης. Η συμβολή τους στην εκπαίδευση, την πρόληψη, την απασχόληση και την κοινωνική ειρήνη, που βασίζεται στον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και την κοινωνική αλληλεγγύη, είναι πολύτιμη.

4. Κοινωνικές συνέπειες των μέτρων στα κράτη μέλη

4.1 Η ΕΟΚΕ ανησυχεί ιδιαίτερα για τις κοινωνικές συνέπειες αυτής της κρίσης, οι οποίες διαγράφονται ξεκάθαρα στα περισσότερα κράτη μέλη, και συνιστά οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις να πραγματοποιηθούν με τρόπο που να ευνοεί την ανάπτυξη και την απασχόληση. Η διασφάλιση και η προαγωγή των δικαιωμάτων των εργαζομένων και των θεμελιωδών κοινωνικών δικαιωμάτων επιδρά θετικά στην γενική οικονομική παραγωγικότητα. Καταρχήν, πρέπει να εξασφαλιστεί η ικανότητα δράσης των κυβερνήσεων μέσω επαρκών φορολογικών εσόδων και η αποτελεσματική καταπολέμηση της φορολογικής απάτης.

4.1.1 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει με ανησυχία τις αυξανόμενες εθνικές και περιφερειακές αποκλίσεις, οι οποίες απειλούν σαφώς τη διαδικασία ενοποίησης, διότι για πρώτη φορά μειώνεται σημαντικά η οικονομική και κοινωνική συνοχή εντός της σημερινής Ένωσης. Στο παρελθόν, οι κοινωνικές και οικονομικές αποκλίσεις είχαν αυξηθεί προσωρινά μόνο σε συνάρτηση με την ένταξη νέων κρατών μελών.

4.2 Η Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας στην έκθεσή της με τίτλο «The social impact of the crisis: State of play» (Οι κοινωνικές επιπτώσεις της κρίσης: τρέχουσα κατάσταση) καταλήγει στο συμπέρασμα ότι η κοινωνική κατάσταση μεγάλου μέρους του πληθυσμού, ιδίως των νέων, των εποχικών εργαζομένων και των μεταναστών, έχει επιδεινωθεί σημαντικά εξαιτίας της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης και ότι οι άνεργοι είναι σε όλα τα κράτη μέλη μία από τις ομάδες που απειλούνται περισσότερο από τη φτώχεια⁽⁹⁾. Οι συνέπειες είναι κοινωνικές αναταραχές και διαδηλώσεις στην Ελλάδα, στην Ισπανία και σε πολλά άλλα κράτη μέλη.

4.3 Η πρόσφατη έρευνα της Eurostat του 2011 δείχνει επίσης ότι οι πολίτες της ΕΕ ανησυχούν και διαπιστώνουν αύξηση της φτώχειας.

Η ολοένα ευρύτερη πλειονότητα των Ευρωπαίων θεωρεί ότι το φαινόμενο της φτώχειας εντείνεται. Σε ερώτηση σχετικά με το εάν η φτώχεια έχει αυξηθεί ή μειωθεί κατά την τελευταία τριετία, 87 % του συνόλου των Ευρωπαίων δηλώνουν ότι έχει αυξηθεί. Η πεποίθηση ότι έχει αυξηθεί η φτώχεια κατά την τελευταία τριετία είναι μακράν ισχυρότερη από ό,τι τον Αύγουστο του 2010. Μόνο 22 % των Ευρωπαίων εκτιμούν ότι καταβάλλονται επαρκείς προσπάθειες για την αντιμετώπιση του προβλήματος της φτώχειας⁽¹⁰⁾.

4.4 Βαθιά ανησυχία εκφράζει η ΕΟΚΕ για το γεγονός ότι οι κοινωνικές συνέπειες της διαχείρισης της κρίσης αυξάνουν περισσότερο το χάσμα στην Ευρώπη με αποτέλεσμα την απώλεια της στήριξης εκ μέρους των πολιτών. Η ΕΕ οφείλει να ανακτήσει την εμπιστοσύνη των πολιτών της Ευρώπης.

⁽⁸⁾ Επιστολή της 4ης Νοεμβρίου 2011 προς τον κ. Jan Vincent-Rostowski με θέμα τη διαχείριση των ελλειμμάτων και των πλεονασμάτων τρεχουσών συναλλαγών στη διαδικασία υπερβολικών ανισορροπιών (ΔΥΑ).

⁽⁹⁾ Βλ. κοινή έκθεση της 26ης Νοεμβρίου 2010 την οποία συνέταξε η Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (16905/10, SOC 793, ECOFIN 786), σ. 2.

⁽¹⁰⁾ Ειδικό Ευρωβαρόμετρο 377.

4.5 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να γίνουν τα πάντα προκειμένου τα μέτρα λιτότητας να μην αυξήσουν τον κίνδυνο της φτώχειας. Πρέπει να διεξαχθεί μια αποτελεσματική εκτίμηση κοινωνικών επιπτώσεων ώστε να εξεταστεί πώς μπορεί να τηρηθεί, υπό τις μεταβλημένες συνθήκες, ο στόχος να προσφερθεί τα επόμενα δέκα χρόνια σε τουλάχιστον 20 εκατομμύρια ανθρώπους μια διέξοδος από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό και ποια μέτρα απαιτούνται για αυτό. Η άλλη όψη του νομίσματος είναι η αύξηση περιουσιακών στοιχείων και κερδών φαινόμενα που, σε ορισμένα κράτη μέλη, διευκολύνονται μέσω των ακατάλληλων φορολογικών και δημοσιονομικών πολιτικών. Η αρχιτεκτονική της οικονομικής διακυβέρνησης της Ευρώπης και η υλοποίηση του «ευρωπαϊκού εξαμήνου» δεν πρέπει να θέσουν σε κίνδυνο την επίτευξη του στόχου για τη μείωση της φτώχειας στο πλαίσιο της γενικής στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

5. Ανάγκη εκτενούς αξιολόγησης του κοινωνικού αντικτύπου

5.1 Η ΕΟΚΕ υπογράμμισε το 2011 ότι η οριζόντια κοινωνική ρήτρα (άρθρο 9 ΣΔΕΕ) συνιστά ουσιαστική καινοτομία και δεσμεύει την Ένωση ως προς τον καθορισμό και την εφαρμογή των πολιτικών της. ⁽¹¹⁾

5.2 Η ΕΟΚΕ επεσήμανε ήδη σχετικά ότι η οριζόντια κοινωνική ρήτρα πρέπει να εφαρμοστεί στους σημαντικούς τομείς και τη γενική αρχιτεκτονική της νέας κοινωνικής και οικονομικής διακυβέρνησης σε επίπεδο ΕΕ στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», η οποία συμφωνήθηκε στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2010. ⁽¹²⁾ Σε αυτό συγκαταλέγονται τόσο το «ευρωπαϊκό εξάμηνο» και η επονομαζόμενη «εξάδα» μέτρων, όσο και το Σύμφωνο για το Ευρώ+ και οι μηχανισμοί διάσωσης.

5.3 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι τα μέτρα κατά της κρίσης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να θίγουν τα δικαιώματα που κατοχυρώνονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Από την άλλη πλευρά, θα πρέπει να καθοριστεί ποια μέτρα θα ληφθούν εντός ενός έτους προκειμένου να εξασφαλιστεί η τήρηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων. ⁽¹³⁾

5.4 Η Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διατύπωσαν και οι δύο επικρίσεις για το γεγονός ότι, μέχρι τώρα, μόνο λίγα κράτη μέλη αξιολόγησαν τον κοινωνικό αντίκτυπο των μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης. ⁽¹⁴⁾

5.5 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι είναι επείγουσες και απαραίτητες οι αξιολογήσεις του κοινωνικού αντικτύπου των νέων διατάξεων για την οικονομική διακυβέρνηση. Η ΕΕ δεσμεύθηκε να προαγάγει την κοινωνική ενσωμάτωση και αυτό δεν το συνέδεσε μόνο με ποσοτικούς στόχους, αλλά το κατοχύρωσε και ποιοτικά στη Συνθήκη με θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα. Το ζήτημα αυτό αφορά άμεσα την ποιότητα ζωής των ανθρώπων και πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και να παρουσιάζεται ποσοτικά και ποιοτικά στις αξιολογήσεις αντικτύ-

που. Για τις νομοθετικές προτάσεις έγιναν μόνο μεμονωμένες αξιολογήσεις αντικτύπου και, σε αυτό το πλαίσιο, ο κοινωνικός αντίκτυπος συχνά κατείχε περιθωριακό ρόλο, ενώ σε πολλές περιπτώσεις δεν ελήφθησαν καν υπόψη τα αποτελέσματα ⁽¹⁵⁾.

6. Η Ευρώπη χρειάζεται ένα σύμφωνο κοινωνικών επενδύσεων

6.1 Ενώπιον της πρωτόγνωρης άμεσης και έμμεσης παρέμβασης σε κοινωνικά δικαιώματα, δομές και επιτεύγματα απαιτείται ένα ευρύ σχέδιο στο οποίο θα συνδεθούν ενισχυτικά μεταξύ τους –βάσει διεξοδικών και ανεξάρτητων αξιολογήσεων κοινωνικού αντικτύπου– τα εξής στοιχεία:

6.1.1 Έγκαιρη και ευρεία συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων σε όλα τα μέτρα

6.1.1.1 Όλα τα μέτρα τα οποία έχουν ληφθεί έως τώρα και τα οποία σχεδιάζονται για το μέλλον θα πρέπει να λαμβάνονται μόνον κατόπιν ευρείας συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων. Αυτό προκύπτει και από το άρθρο 152 ΣΔΕΕ και ισχύει ιδίως και για τις απαιτήσεις λιτότητας οι οποίες έχουν χαρακτηριστεί καθαρά οικονομικές ή δημοσιονομικές και οδηγούν ουσιαστικά σε επιδείνωση της κατάστασης στον κοινωνικό τομέα. Ως παράδειγμα της απαραίτητης συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων πρέπει να επισημανθεί η σύσταση ειδικής ομάδας της ΕΕ για την Ελλάδα. Επιπλέον, θα πρέπει οι κοινωνικές ενώσεις και οι μη κυβερνητικές οργανώσεις να συμμετάσχουν εγκαίρως και πλήρως σε όλα τα μέτρα.

6.1.2 Σύμφωνο κοινωνικών επενδύσεων

6.1.2.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί καταρχήν ότι η έξοδος από μία κρίση τέτοιας έκτασης δεν επιτυγχάνεται με μόνο με την εφαρμογή πολιτικής λιτότητας όπως συμβαίνει στην Ελλάδα και σε άλλα κράτη μέλη αλλά μόνο με την ανάπτυξη. Προτείνει για αυτό, στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης, να πραγματοποιηθούν βιώσιμες επενδύσεις σε επαγγελματικά προσόντα, υποδομές και προϊόντα και να προωθηθούν επενδύσεις στην κοινωνική οικονομία, στην κοινωνική επιχειρηματικότητα ⁽¹⁶⁾ και σε κοινωνικές υπηρεσίες.

6.1.2.2 Ο στόχος αυτός μπορεί να υλοποιηθεί μέσω ενός Συμφώνου κοινωνικών επενδύσεων. Για τον λόγο αυτόν, η ΕΟΚΕ συντάσσεται με το αίτημα των Vandenbroucke, Hemerijk και Palier, οι οποίοι θεωρούν ως κύριο μέλημα να επιτευχθεί, τόσο σε επίπεδο ΕΕ όσο και κρατών μελών, αμοιβαία υποστήριξη μακροπρόθεσμων κοινωνικών επενδύσεων και βραχυπρόθεσμων μέτρων δημοσιονομικής εξυγίανσης. Όπως υποστηρίζουν, το σχετικό πλαίσιο μπορεί να δημιουργηθεί μέσω των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Προϋπόθεση για αυτό είναι η εδραίωση ενός συμφώνου κοινωνικών επενδύσεων της ΕΕ σε μία προσανατολισμένη προς την ανάπτυξη δημοσιονομική πολιτική και στις δημοσιονομικές διατάξεις. Αυτό θα σημαίνει ότι η νέα μακροοικονομική και δημοσιονομική εποπτεία σε επίπεδο ΕΕ πρέπει να συνοδεύεται από ένα σύμφωνο κοινωνικών επενδύσεων. ⁽¹⁷⁾

⁽¹¹⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Ενίσχυση της συνοχής της ΕΕ και του συντονισμού της κοινωνικής της πολιτικής» ([http://esppub1/esp_public/ces/soc/soc407/el/ces1591-2011_ac_el.doc](http://eescopinions.eesc.europa.eu/viewdoc.aspx?doc=//esppub1/esp_public/ces/soc/soc407/el/ces1591-2011_ac_el.doc)), (CESE 1591/2011, 26.10.2011).

⁽¹²⁾ Όπως παραπάνω.

⁽¹³⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Στρατηγική για την εφαρμογή του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων», ([http://esppub1/esp_public/ces/soc/soc401/el/ces1381-2011_ac_el.doc](http://eescopinions.eesc.europa.eu/viewdoc.aspx?doc=//esppub1/esp_public/ces/soc/soc401/el/ces1381-2011_ac_el.doc)), EE C 376, 22.12.2011, σ. 74.

⁽¹⁴⁾ «The social impact of the crisis: State of play» («Οι κοινωνικές επιπτώσεις της κρίσης: τρέχουσα κατάσταση»), έγγραφο του Συμβουλίου αριθ. 16905/10, SOC 793 ECOFIN 786, <http://register.consilium.europa.eu/pdf/en/10/st16/st16905.en10.pdf>.

⁽¹⁵⁾ Για παράδειγμα, η αξιολόγηση του Ευρωπαϊκού Δικτύου κατά της Φτώχειας (EAPN) 2011.

⁽¹⁶⁾ Η κοινωνική επιχειρηματικότητα είναι βασικό συστατικό του ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου. Η ΕΟΚΕ στηρίζει τη θέσπιση πολιτικού πλαισίου και σχεδίου δράσης προκειμένου να προωθηθεί η κοινωνική επιχειρηματικότητα στην Ευρώπη, τονίζει δε τη σημασία της πλήρους εφαρμογής του τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Βλ. τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Κοινωνική επιχειρηματικότητα και κοινωνική επιχείρηση» (CESE 1584/2011, 26.10.2011).

⁽¹⁷⁾ Vandenbroucke, Frank, et al., The EU needs a social investment pact (Η Ευρώπη χρειάζεται ένα σύμφωνο κοινωνικών επενδύσεων), OSE αριθ. 5, 2011, σ. 5.

Η ΕΟΚΕ παρατηρεί με μεγάλη ανησυχία τις κοινωνικές επιπτώσεις που έχει η μείωση ιδίως των χαμηλών συντάξεων στο πλαίσιο των μέτρων αντιμετώπισης της κρίσης. Ζητεί εκ νέου να προβεί η Επιτροπή σε κάποιες πρώτες ενέργειες ώστε να οριστεί για ολόκληρη την ΕΕ το κατάλληλο επίπεδο συντάξεων στην ΕΕ. ⁽¹⁸⁾

6.1.3 Αναζήτηση νέων πηγών εσόδων για τους δημόσιους προϋπολογισμούς

6.1.3.1 Δεν είναι δυνατό να χρησιμοποιηθούν για όλα οι δημόσιοι προϋπολογισμοί, από τη διάσωση τραπεζών και την αύξηση των κοινωνικών δαπανών έως τις καινοτόμες επενδύσεις και τη στήριξη επιχειρήσεων. Η αναζήτηση νέων πηγών εσόδων για το κράτος είναι απολύτως απαραίτητη, θα πρέπει όμως να πραγματοποιείται παράλληλα με την αύξηση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας των δημοσίων δαπανών. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι αναγκαίο να ενισχύσουν τα κράτη μέλη την φορολογική τους βάση, μεταξύ άλλων, με την επιβολή φόρου επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών, με την κατάργηση των φορολογικών παραδείσων, με τον τερματισμό του ανταγωνισμού ως προς τη μείωση των φόρων, καθώς και με μέτρα κατά της φοροδιαφυγής. Παράλληλα, πρέπει να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στην ποιότητα των επενδύσεων όταν όλα τα κράτη μέλη δεσμευτούν να πραγματοποιήσουν κοινωνικές επενδύσεις και να παγώσουν τον προϋπολογισμό τους μέσω της ανάπτυξης και των μεταρρυθμίσεων. Πέραν τούτου, χρειάζεται προφανώς μια γενική αναθεώρηση των φορολογικών συστημάτων, στο πλαίσιο της οποίας θα πρέπει να ληφθούν υπόψη θέματα που αφορούν τη φορολόγηση διαφορετικών κατηγοριών εισοδήματος και περιουσιακών στοιχείων ⁽¹⁹⁾.

6.1.4 Μια «ασπίδα κοινωνικής προστασίας» μέσω ενός ισάξιου «πιο κοινωνικού προσανατολισμού» (κοινωνική διακυβέρνηση)

6.1.4.1 Χωρίς μια «ασπίδα κοινωνικής προστασίας» (Jean-Claude Juncker), η αρχιτεκτονική της ΕΕ θα παραμείνει ανολοκλήρωτη και η Ευρώπη θα οπισθοδρομήσει. Η Ευρώπη θα υποβαθμιζόταν έτσι σε μια καθαρά οικονομική και δημοσιονομική ένωση που θα απέιχε πολύ από τα συμφωνηθέντα για μια κοινωνική οικονομία της αγοράς. Η ΕΟΚΕ απευθύνει αυστηρή προειδοποίηση σχετικά με αυτόν τον κίνδυνο.

6.1.4.2 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της υπεύθυνης κρατικής δράσης στον οικονομικό και κοινωνικό τομέα (οικονομική και κοινωνική διακυβέρνηση). Η βραχυπρόθεσμη εξυγίανση πρέπει να συνδεθεί

πολύ στενότερα με τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για την ενίσχυση της έξυπνης ανάπτυξης, της κοινωνικής συνοχής και της κοινωνικής ενσωμάτωσης.

6.1.4.3 Επίσης, η ΕΕ πρέπει να εξασφαλίσει ότι σε όλα τα οικονομικά και δημοσιονομικά μέτρα θα τηρούνται πλήρως οι κοινωνικές διατάξεις του πρωτογενούς δικαίου και τα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα, συμπεριλαμβανομένων ιδίως των δικαιωμάτων όσον αφορά τις συλλογικές διαπραγματεύσεις και την απεργία, και ότι δεν θα υπονομευθούν τα κοινωνικά επιτεύγματα.

6.1.5 Σύγκληση συνέλευσης για ένα σχέδιο επικεντρωμένο στην κοινωνική πρόοδο ενόψει των επικείμενων τροποποιήσεων της Συνθήκης

6.1.5.1 Η ΕΟΚΕ ζητεί επιτακτικά τη σύγκληση συνέλευσης. Ενόψει των εκτεταμένων τροποποιήσεων της Συνθήκης που βρίσκονται σήμερα στην ημερήσια διάταξη απαιτείται τόσο η διεξαγωγή ευρέος διαλόγου όσο και η δημοκρατική νομιμοποίηση. Όπως και στην τελευταία συνέλευση, πρέπει να κληθούν να συμμετάσχουν τα εθνικά κοινοβούλια, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, οι κοινωνικοί εταίροι και η ΕΟΚΕ. Όσον αφορά την ενδιάμεση έκδοση και τον οδικό χάρτη, πρέπει να εξασφαλιστεί ότι οι τροποποιήσεις της Συνθήκης θα τύχουν ανάλογης κοινωνικής στήριξης και ότι το αποτέλεσμα θα συμπεριληφθεί στην έκδοση για τον τρόπο εφαρμογής των συμφωνηθέντων μέτρων, η οποία προβλέπεται να παρουσιαστεί τον Μάρτιο.

6.1.6 Εξασφάλιση και προαγωγή της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων όσον αφορά τις συλλογικές διαπραγματεύσεις

6.1.6.1 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τη θέση της ότι οι δεσμεύσεις του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων ισχύουν για όλα τα θεσμικά όργανα και τους οργανισμούς της ΕΕ και ότι, για τον λόγο αυτόν, οι επεμβάσεις στην αυτονομία των κοινωνικών εταίρων όσον αφορά τις συλλογικές συμβάσεις είναι απολύτως ανεπίτρεπτες και συνιστάται στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή να τις αντιμετωπίζει άμεσα. Σε καμία περίπτωση δεν επιτρέπεται να διατυπώνει η ίδια προς κράτη μέλη συστάσεις οι οποίες συνεπάγονται παραβίαση του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Αντίθετα, η Επιτροπή έχει καθήκον να κάνει τα πάντα όχι μόνο για τη διασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων, αλλά και για την προαγωγή τους. Η κρίση αποτελεί δοκιμασία για τον βαθμό εδραίωσης του σεβασμού των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση. ⁽²⁰⁾

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽¹⁸⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Πράσινη βίβλος για επαρκή, βιώσιμα και ασφαλή ευρωπαϊκά συνταξιοδοτικά συστήματα» ΕΕ C 84 της 17.3.2011, σ. 38.

⁽¹⁹⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Αποτελέσματα της Συνόδου Κορυφής για την απασχόληση», παρ. 3.4.2, ΕΕ C 306 της 16.12.2009, σ. 70.

⁽²⁰⁾ Βλ. υποσημείωση 13.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η κοινωνική οικονομία στη Λατινική Αμερική»

(2012/C 143/06)

Εισηγητής: ο κ. Miguel ÁNGEL CABRA DE LUNA

Στις 18 Ιανουαρίου 2011, σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος 2, του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα:

«Η κοινωνική οικονομία στη Λατινική Αμερική».

Το ειδικευμένο τμήμα «Εξωτερικές Σχέσεις» στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 24 Ιανουαρίου 2012.

Κατά την 478^η σύνοδο ολομέλειας, της 22ης και 23ης Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 22ης Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 141 ψήφους υπέρ, 3 ψήφους κατά και 4 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η παρούσα γνωμοδότηση έχει ως στόχο να αναλύσει την κοινωνική οικονομία (ΚΟ) της Λατινικής Αμερικής (ΛΑ) ως έναν τομέα που οργανώνεται από την κοινωνία των πολιτών και που σε γενικές γραμμές παραμένει αποκλεισμένος από τις δραστηριότητες συνεργασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ). Η προσέγγιση αυτή πραγματοποιείται με σεβασμό προς την πολυμορφία της Λατινικής Αμερικής και με αναγνώριση των διαφορών μεταξύ των δύο περιοχών. Για τον σκοπό αυτόν, και ανεξάρτητα από άλλους πιθανούς όρους, επιλέγεται ως πιο κατάλληλη για τους σκοπούς του παρόντος κειμένου η χρησιμοποίηση του όρου «κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία» (ΚΑΟ).

1.2 Ο ΟΗΕ, με το ψήφισμα 47/90 ανακήρυξε το πρώτο Σάββατο του Ιουλίου κάθε έτους ως «Διεθνή Ημέρα Συνεταιρισμών» και το ψήφισμα 64/136 ανακήρυξε το 2012 «Παγκόσμιο Έτος Συνεταιρισμών». Η ΔΟΕ έχει αναγνωρίσει επανειλημμένως (ιδίως στο ψήφισμα 193) τις θετικές πτυχές του συνεργατισμού και της ΚΑΟ. Το ΔΝΤ και η Παγκόσμια Τράπεζα έχουν επίσης εκδηλώσει το ενδιαφέρον τους για τον συγκεκριμένο τομέα. Και η ΕΕ, όμως, έχει αποφανθεί επανειλημμένως αναγνωρίζοντας τη σημασία του συνεργατισμού και της ΚΟ. Από την πλευρά της, η ΕΤΕ συμμετέχει σε έργα με επιχειρήσεις ΚΑΟ από την Λατινική Αμερική. Σε ανάλογο πνεύμα κινούνται και οι τοποθετήσεις της MERCOSUR και άλλων θεσμικών φορέων της Λατινικής Αμερικής. Η παρούσα γνωμοδότηση ευθυγραμμίζεται με όλες αυτές τις διακηρύξεις.

1.3 Με την παρούσα γνωμοδότηση επιδιώκεται να τεθούν οι βάσεις για τις εργασίες της ΕΟΚΕ ενόψει της προετοιμασίας της 7ης συνεδρίασης των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών της ΕΕ και της ΛΑ που θα πραγματοποιηθεί το 2012 στο Σαντιάγο της Χιλής. Τόσο στις προπαρασκευαστικές εργασίες όσο και στη συνεδρίαση, προτείνεται να προσκληθούν εκπρόσωποι της ΚΑΟ της ΛΑ και της ΕΕ για να μελετήσουν το περιεχόμενο της παρούσας γνωμοδότησης μέσω εποικοδομητικού διαλόγου. Ακόμη, προτείνεται να αποφανθεί η 7^η συνεδρίαση για τα αποτελέσματα του διαλόγου αυτού. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι η ΚΑΟ διευθετεί σοβαρές καταστάσεις έλλειψης κοινωνικής και οικονομικής ισότητας και παραβίασης θεμελιωδών δικαιωμάτων στη ΛΑ. Πρόκειται για ένα καιρίο μέσο στον αγώνα υπέρ της αξιοπρεπούς εργασίας και της αντιμετώπισης των άτυπων κοινωνικοοικονομικών δραστηριοτήτων, διαδραματίζοντας έτσι ουσιαστικό ρόλο στις προσπάθειες τοπικής ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής. Η ΚΑΟ ενθαρρύνει τον πλουραλισμό και την οικονομική δημοκρατία. Ως εκ τούτου, η προώθηση όλων αυτών των δυνατοτήτων και αποτελεσμάτων θεωρείται πρωταρχικής σημασίας διότι έτσι διευκολύνεται η απαραίτητη μετατροπή του παραγωγικού προτύπου.

1.4 Η συνύπαρξη και η συνεργασία μεταξύ των επιμέρους τάσεων της ΚΑΟ στη ΛΑ θεωρείται πολύ χρήσιμη. Αφενός, ενθαρρύνουν την ΚΑΟ που έχει περισσότερο επιχειρηματικό χαρακτήρα να επιδιώκει στόχους με βάση τις αρχές της αλληλεγγύης και να μην θεωρεί προτεραιότητα την αύξηση των κερδών, συμμετέχοντας περισσότερο στη γενική ευημερία. Αφετέρου, βοηθούν την ΚΑΟ που επικεντρώνεται περισσότερο στον κοινωνικοπολιτικό μετασχηματισμό να μεριμνά για την αποδοτικότητα και την κερδοφορία των επιχειρήσεων δημιουργώντας δίκτυα που τους επιτρέπουν να διατηρηθούν στην αγορά. Ως εκ τούτου, η ΚΑΟ δεν πρέπει να οικοδομηθεί πάνω στην οικονομία της φτώχειας αλλά στην αλλαγή των τάσεων, συνδυάζοντας την ανάπτυξη, την οικονομική αποδοτικότητα και την κοινωνική δικαιοσύνη προκειμένου να εξαιρεθούν κάθε είδους ασυμμετρίες.

1.5 Η ΚΑΟ στη ΛΑ αντιμετωπίζει σημαντικά προβλήματα που δυσχεραίνουν την ανάπτυξη της: η έλλειψη κοινωνικής και θεσμικής προβολής είναι ένα από τα σοβαρότερα. Το πρόβλημα αυτό εντείνεται από την απουσία αυστηρών διαδικασιών μέτρησης και ποσοτικού προσδιορισμού, γεγονός που εμποδίζει τον υπολογισμό των διαστάσεων της και των σημαντικών κοινωνικών της επιπτώσεων. Επείγει να αναληφθεί μια πιο επιλεκτική δράση για την κατάρτιση διεθνώς εγκεκριμένων στατιστικών σε χώρες της Λατινικής Αμερικής, στην οποία να συμμετέχουν διεθνείς οργανισμοί, όπως η Οικονομική Επιτροπή για τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική (CEPAL), η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση-κλάδος Αμερικής (ACI-Américas), το Ίδρυμα Κοινωνικής Οικονομίας της Λατινικής Αμερικής (FUN-DIBES), η Διεθνής οργάνωση συνεταιρισμών βιομηχανικών παραγωγών, βιοτεχνιών και υπηρεσιών (CICOPA), το Διεθνές Κέντρο Έρευνας και Πληροφόρησης για τη Δημόσια, την Κοινωνική και τη Συνεταιριστική Οικονομία (CIRIEC). Η έλλειψη θεσμικής παρουσίας των αντιπροσωπευτικών της οργανώσεων αποτελεί ένα άλλο σοβαρό πρόβλημα που πρέπει να διευθετηθεί μέσω της αναγνώρισης της από τη δημόσια διοίκηση και τους λοιπούς κοινωνικούς φορείς ως συνομιλητή στους κόλπους των συμβουλευτικών θεσμικών οργάνων των κοινωνικών και οικονομικών πολιτικών. Οι Οικονομικές και Κοινωνικές Επιτροπές και άλλοι οργανισμοί κοινωνικής συμμετοχής αποτελούν ένα καλό εργαλείο για τη συμμετοχή και των οργανώσεων της ΚΑΟ.

1.6 Εκτός από αξιοσημείωτες εξαιρέσεις, η απουσία ολοκληρωμένων και συμμετοχικών δημόσιων πολιτικών σε σχέση με την ΚΑΟ συνιστά μεγάλο εμπόδιο για την εδραίωση και την εξέλιξή της. Κρίνεται απαραίτητο να παρακαμφθούν προτάσεις που στηρίζονται απλώς και μόνο στις άμεσες οικονομικές ενισχύσεις χωρίς αντιστάθμισμα και να προωθηθούν δράσεις που έχουν στόχο να επιλύσουν το πρόβλημα των πηγών χρηματοδότησής της. Πρέπει να εξεταστούν διαρθρωτικές πολιτικές γενικού συμφέροντος που θα περιλαμβάνουν αποφάσεις στον τομέα της κατάλληλης νομοθεσίας,

ανάπτυξη της εκπαίδευσης και καινοτομίας και δημιουργία ικανοτήτων, κυρίως στον πανεπιστημιακό χώρο. Πρέπει να ενδυναμωθεί η παρουσία της ΚΑΟ στην ανάπτυξη της κοινωνικής προστασίας μέσω της διαχείρισης των συστημάτων υγείας από τους χρήστες. Είναι απαραίτητο να παγιωθούν πραγματικές πολιτικές που να έχουν συνέχεια και να υπερβαίνουν τις διαδοχικές αλλαγές των κυβερνητικών σχημάτων.

1.7 Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και άλλοι κοινωνικοί παράγοντες, συμπεριλαμβανομένης της ΚΑΟ μπορούν, σε συνεργασία, να διαδραματίσουν θεμελιώδη ρόλο στην ανάπτυξη θεσμικών μηχανισμών για την καταπολέμηση των παρατυπιών και της απάτης, οι οποίες οφείλονται στην ανεπίσημη οικονομία και στην εμφάνιση των ψευδο-αυτοαπασχολούμενων εργαζομένων. Επίσης, μπορούν να συμβάλλουν στην διασφάλιση της αξιοπρεπούς εργασίας και των καθολικών και ποιοτικών δημόσιων υπηρεσιών και στην δημιουργία ικανοτήτων.

1.8 Οι συλλογισμοί και οι προτάσεις που επισημαίνονται στην παρούσα γνωμοδότηση πρέπει να συνεκτιμηθούν στο πλαίσιο της πολιτικής για τη διεθνή συνεργασία που ακολουθεί η ΕΕ απέναντι στη ΛΑ στον τομέα της ΚΑΟ. Πρέπει να εξεταστούν προγράμματα συνεργασίας με στόχο την εδραίωση φερέγγυων επιχειρήσεων της ΚΑΟ οι οποίες θα αποτελούν παράγοντες κοινωνικής συνοχής, τοπικής ανάπτυξης, πλουραλισμού, οικονομικής δημοκρατίας και μαζικής νομιμοποίησης της οικονομίας και της εργασίας. Η ΚΑΟ πρέπει να αναλάβει πρωταρχικό ρόλο στην αναπτυξιακή συνεργασία της ΕΕ με στόχο να ενδαρύνει την εδραίωση δικτύων που θα διαδραματίζουν λειτουργικό ρόλο κατά την εκτέλεση των πολιτικών για την οικονομική συνεργασία και την από κοινού ανάπτυξη. Τα σχέδια συνεργασίας στον τομέα της ΚΑΟ πρέπει να προωθούν τον συντονισμό των φορέων και των δικτύων τους, αποφεύγοντας τον κατακερματισμό και τις επικαλύψεις: είναι απαραίτητες οι δράσεις με πιο διεθνή και στρατηγικό χαρακτήρα.

1.9 Εξάλλου, είναι απαραίτητο σε μια εποχή παγκόσμιας κρίσης, να ενισχυθούν οι επιχειρηματικές και εμπορικές σχέσεις μεταξύ της ΚΑΟ της ΕΕ και της ΛΑ. Οι εμπειρίες των ορθών πρακτικών της ΚΑΟ της ΛΑ μπορούν να χρησιμεύσουν ως παραδείγματα προς μίμηση. Υπογραμμίζεται ότι οι εμπορικές συμφωνίες που υπογράφονται με χώρες της ΛΑ θα πρέπει να προωθούν την ανάπτυξη μεσαίων, μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων και, συγκεκριμένα, της ΚΑΟ.

2. Η κοινωνική οικονομία στη Λατινική Αμερική

2.1 Αμφισημία της έννοιας

2.1.1 Η προσέγγιση που επιχειρείται στην παρούσα γνωμοδότηση σχετικά με την ΚΑΟ της ΛΑ ξεκινά από δύο αδιαμφισβήτητες παραδοχές: από τη μία πλευρά, τη διαπίστωση των υφιστάμενων διαφορών μεταξύ των κοινωνικών πραγματικότητων της ΕΕ και της ΛΑ. Από την άλλη πλευρά, ότι η ΛΑ δεν είναι ομοιογενής. Υπό αυτήν την έννοια, η συγκεκριμένη ανάλυση έχει ως σημείο αφετηρίας τον μέγιστο σεβασμό αυτής της πολυμορφίας. Στόχος επίσης είναι να αναζητηθούν τα σημεία σύγκλισης που θα επιτρέψουν τη συνεργασία με όρους ισότητας λαμβάνοντας επίσης υπόψη τις μεταβολές που σημειώνονται την περίοδο αυτή και στις δύο περιφέρειες (1).

(1) Έγγραφο COM(2009) 647 σχετικά με τη στρατηγική «ΕΕ 2020». ΕΕ C 347, 18.12.2010 σ. 48-54, «Κοινωνικοοικονομικές πτυχές των σχέσεων ΕΕ-Λατινικής Αμερικής».

2.1.2 Στη ΛΑ χρησιμοποιούνται ως επί το πλείστον δύο όροι: «κοινωνική οικονομία» και «αλληλέγγυα οικονομία». Ο τελευταίος χρησιμοποιείται ευρύτερα ενώ εκφράζονται αντικρουόμενες εννοιολογικές προσεγγίσεις σχετικά με τη σημασία του (η έννοια της «λαϊκής οικονομίας», παραδείγματος χάρι). Ο όρος «κοινωνική οικονομία» έχει εδραιωθεί στην Ευρώπη και αντιπροσωπεύει μια έννοια με επιχειρηματικές αναμφίβολα αποχρώσεις που εντάσσεται στην οικονομία ως ένας εναλλακτικός και χωριστός τρόπος δραστηριοποίησης και δεν αναγνωρίζει αυτή καθαυτή την «κερδοφορία» ως πρόβλημα. Στο σημείο αυτό, κρίσιμο ζήτημα συνιστά ο τρόπος κατανομής του πλεονάσματος που αποκομίζεται αφού οι επιχειρηματικές δραστηριότητες της κοινωνικής οικονομίας πρέπει να είναι ανταγωνιστικές και να παράγουν κέρδη. Στην ΕΕ έχει επιτευχθεί ευρεία συναίνεση σχετικά με τον όρο «κοινωνική οικονομία» και τη σημασία του (2). Στη ΛΑ υπάρχουν διάφορα κριτήρια.

2.1.3 Τα τελευταία χρόνια, κυρίως ως συνέπεια των πολιτικών και οικονομικών αλλαγών που συντέλεστηκαν στη ΛΑ, χρησιμοποιείται συνήθως ο όρος «κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία» (ΚΑΟ) για τον συγκεκριμένο τομέα (3). Το ίδιο λοιπόν προτείνουμε και σε σχέση με τη ΛΑ.

2.1.4 Από πρώτη άποψη, μπορούμε να επισημάνουμε ότι σε κάθε ΚΑΟ η σύνθεση είναι κοινή και αποτελείται από οντότητες ιδιωτικής φύσης οι οποίες έχουν συσταθεί για να ικανοποιούν προσωπικές και κοινωνικές ανάγκες και όχι για να προσπορίσουν κέρδη σε επενδυτές κεφαλαίου. Η κατάσταση της ΚΑΟ στη ΛΑ διαφέρει από χώρα σε χώρα, αν και είναι βέβαιο ότι ορισμένα μοντέλα οργάνωσης είναι ταυτόσημα σε όλες τις χώρες. Αν ξεκινούσαμε ενδεχομένως από αυτά τα κοινά στοιχεία, θα μπορούσαμε να καταλήξουμε σε μια πιο συναινετική ερμηνεία της έννοιας. Η ΚΑΟ στη ΛΑ αποτελείται κυρίως από: συνεταιρισμούς, αλληλασφαλιστικές ενώσεις, ιδρύματα, συλλόγους, ενώσεις συνεταιριστικής εργασίας, οργανώσεις κοινωνικής αλληλεγγύης, ομάδες πολιτών και διαφόρων ειδών μικροεπιχειρήσεις. Οι συγκεκριμένες επιχειρήσεις και οντότητες στηρίζονται στην αλληλεγγύη και την κοινωνική ευθύνη. Οι περισσότερες από αυτές δραστηριοποιούνται στην αγορά αλλά ενίοτε δημιουργούν ειδικές αγορές (δίκαιο εμπόριο), στις οποίες εφαρμόζονται αρχές διαφορετικές από τις αρχές του ανταγωνισμού.

2.1.5 Αν και οι οργανώσεις και οι επιχειρήσεις της ΚΑΟ έχουν διαφορετικά χαρακτηριστικά από τις δημόσιες και ιδιωτικές επιχειρήσεις κεφαλαίου, παρ' όλα αυτά παράγουν και αυτές αγαθά και υπηρεσίες. Ως εκ τούτου, οι επιχειρήσεις της ΚΑΟ δεν είναι αποκλειστικά ή κατά προτεραιότητα φιλανθρωπικές οντότητες, ούτε όμως αποκρυσόσουν και τον κερδοσκοπικό τους χαρακτήρα: τα κέρδη είναι απαραίτητα. Το κεντρικό θέμα είναι ο τρόπος κατανομής των οφελών της δραστηριότητας, τα οποία δεν πρέπει να αποτιμώνται μόνο με βάση την οικονομική αποδοτικότητα και τη δημιουργία κερδών για τα μέλη της και για το σύνολο, αλλά και με βάση την κοινωνική αξία που προσθέτουν.

(2) Γνωμοδότηση CESE INT/447 ΕΕ C 318, 23.12.2009, σ. 22-28, με θέμα «Οι διάφοροι τύποι επιχειρήσεων» έκθεση «Τοία» INI/22502008-γνωμοδότηση CESE C234/01/2005 με θέμα την «Προώθηση των συνεταιριστικών εταιρειών στην Ευρώπη» γνωμοδότηση CESE C117/11 με θέμα την «Κοινωνική οικονομία και ενιαία αγορά» (ΕΕ C 117 της 26.4.2000). Στο ίδιο πλαίσιο, ο πρόσφατος ισπανικός και πορτογαλικός νόμος για την κοινωνική οικονομία του 2011, καθώς και άλλοι κανόνες των κρατών μελών που διέπουν τους οργανισμούς της ΚΑΟ.

(3) Τον όρο αυτόν χρησιμοποιεί, παραδείγματος χάρι, η ΔΟΕ στο πρόσφατο έγγραφο εργασίας του 2010 που εκπονήθηκε από το Διεθνές Κέντρο Κατάρτισης (ΔΚΤ-ΔΟΕ) με θέμα «Κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία: διαμορφώνοντας μια κοινή κατανόηση».

2.2 Διαστάσεις και μέτρηση

2.2.1 Ένα από τα μεγάλα προβλήματα που δυσχεραίνουν την ανάπτυξη της ΚΑΟ στη Λατινική Αμερική είναι η δυσκολία οργάνωσης των πληροφοριών σχετικά με τον συγκεκριμένο τομέα, γεγονός που εδραίωνει την κοινωνική τους αφάνεια. Είναι χρήσιμο να γνωρίζουμε, και όχι μόνο να μαντεύουμε, τον πραγματικό αντίκτυπο της ΚΑΟ. Η απουσία μετρήσεων καθιστά πολύ δύσκολη την ανάδειξη της πραγματικής κοινωνικής σημασίας και της συγκριτικής διαφοράς έναντι άλλων ειδών επιχειρήσεων ως προς τον αντίκτυπο των οικονομικών, κοινωνικών και αλληλέγγυων δραστηριοτήτων της. Το ίδιο αίτιμα υπάρχει και στην Ευρώπη για τον συγκεκριμένο τομέα: στατιστική αναγνώριση· δημιουργία φερέγγυων δημόσιων μητρώων· δορυφορικοί λογαριασμοί για κάθε θεσμικό κλάδο και τομέα δραστηριότητας προκειμένου να διασφαλίζεται μεγαλύτερη προβολή⁽⁴⁾.

2.3 Οργανώσεις της ΚΑΟ

2.3.1 Όπως και σε πολλές χώρες της ΕΕ, έτσι και στη ΛΑ έχει πρωταρχική σημασία να αντιμετωπιστεί η έλλειψη μιας αρκετά αξιόπιστης, ολοκληρωμένης και αποτελεσματικής εκπροσώπησης της ΚΑΟ. Αν και τα τελευταία χρόνια έχει σημειωθεί μεγάλη πρόοδος, είναι απαραίτητο οι αντιπροσωπευτικές δομές των επιμέρους οικογενειών της ΚΑΟ να ενοποιηθούν με βάση κριτήρια πυραμιδοειδούς σύνθεσης, από κάτω προς τα πάνω και ανά τομέα και περιφέρεια, αποφεύγοντας ωστόσο τον κατακερματισμό, τον μεταξύ τους ανταγωνισμό και τις συντεχνιακές τακτικές. Η εγγύτητα αυτών των οργανώσεων με τις τοπικές και περιφερειακές αρχές διευκολύνει την ανάδειξή τους ως πόλων κοινωνικού οφέλους, καινοτομίας και εξεύρεσης λύσεων για τα πιο σημαντικά κοινωνικοοικονομικά προβλήματα.

2.3.2 Όταν οι οργανώσεις της ΚΑΟ⁽⁵⁾ αποκτούν θέσεις αναγνώρισης που τους προσφέρουν μια πραγματική ευκαιρία να συνομι-

(4) Στη Λατινική Αμερική δεν υπάρχουν ακριβείς στατιστικές, αλλά από τις μελέτες που εκπονήθηκαν από το Ίδρυμα Κοινωνικής Οικονομίας της Λατινικής Αμερικής (FUNDIBES) από το 2009, υπολογίζεται κατά προσέγγιση και σε προσωρινή βάση ότι υπάρχουν πάνω από 700 000 οργανώσεις της ΚΑΟ, με 14 περίπου εκατομμύρια μέλη. Επιπλέον, η έκταση της άτυπης οικονομίας σε όλη την περιοχή δυσχεραίνει υπερβολικά τον ακριβή ή κατά προσέγγιση γενικό ποσοτικό προσδιορισμό της ΚΑΟ. Πάντως, η Διεθνής Συνεταιριστική Ένωση θεωρεί ότι η Λατινική Αμερική είναι η «πιο γρήγορα αναπτυσσόμενη» περιφέρεια από πλευράς νέων συνεταιρισμών και μελών (2009)· Η INACOOΠ στην Ουρουγουάη δίνει ορισμένα στοιχεία για το 2.008: 1 164 συνεταιρισμοί, 907 698 ενεργοί εταίροι, ετήσια παραγωγή αξίας 1.708 εκατ. δολαρίων (3,2 % της συνολικής παραγωγής) και 27 449 απασχολούμενοι. Τα στοιχεία για το 2.008 στην Αργεντινή έχουν ως εξής: 12 760 συνεταιρισμοί και 9 392 713 συνδεδεμένα πρόσωπα, 4 166 αλληλασφαλιστικές ενώσεις και 4 997 067 συνδεδεμένα πρόσωπα, 289 460 απασχολούμενοι (πηγή: INAES). Χιλή: 1 152 συνεταιρισμοί, 1 178 688 συνδεδεμένα πρόσωπα, 536 αλληλασφαλιστικές ενώσεις (πηγή: FUNDIBES). Κολομβία: 8 533 συνεταιρισμοί, 1 39 703 συνδεδεμένα πρόσωπα, 273 αλληλασφαλιστικές ενώσεις και 4 758 συνδεδεμένα πρόσωπα (πηγή: CONFESCOOP). Γουατεμάλα: 841 συνεταιρισμοί, 1 225 359 συνδεδεμένα πρόσωπα (διάφορες πηγές). Παραγουάη: 453 συνεταιρισμοί, 1 110 000 συνδεδεμένα πρόσωπα (πηγή: FUNDIBES). Για τη Βραζιλία, βλ. υποσημείωση 9. Επίσης υπάρχουν μελέτες που επισημαίνουν την ισχύ της ΚΑΟ απέναντι στην κρίση. Ωστόσο, τα στοιχεία και οι εκτιμήσεις αυτές στο σύνολό τους βασίζονται κυρίως στην εμπειρία και υπολογίζονται κατά προσέγγιση χωρίς να είναι δυνατή η επαλήθευσή τους.

(5) Παραδείγματα αντιπροσωπευτικών οργανώσεων: Confescoop (Κολομβία), Copascoop (Κόστα Ρίκα), Confescoop (Γουατεμάλα), Consejo Interooperativo Argentino, Coprascoop (Παραγουάη), Confederación Hondureña de Cooperativas, OCB (Βραζιλία), Copascoop (Δομινικανή Δημοκρατία), Cudescoop (Ουρουγουάη), Consejo Mexicano de Empresas de la Economía Solidaria y Cosuscoop (Μεξικό). Σε διεθνές επίπεδο: ACI-América, CICOPA και άλλες.

λήσουν και να διαπραγματευθούν, τότε εδραίωνουν χώρους επιρροής προκειμένου να επιτύχουν συνέργειες σε ό,τι αφορά τη δημιουργία ικανοτήτων, την επιχειρηματική αποδοτικότητα, την εταιρική κοινωνική ευθύνη, τα νέα μοντέλα διαχείρισης, την καταπολέμηση των αθέμιτων πρακτικών και, αναμφίβολα, σημαντικότερα αποτελέσματα στο οικονομικό σύστημα.

2.4 Δημόσιες πολιτικές

2.4.1 Ένα από τα ζητήματα που δεν έχουν ακόμα επιλυθεί από την ΚΑΟ αφορά τον τρόπο επίτευξης συμφωνιών και συμμαχιών με τις δημόσιες αρχές σε ένα πλαίσιο αλληλοσεβασμού και ανεξαρτησίας. Οι δημόσιες πολιτικές αποτελούν, κατά συνέπεια, έναν από τους προβληματισμούς και τους πρωταρχικούς στόχους της ΚΑΟ στη ΛΑ. Οι πολιτικές που θεμελιώνονται κατά προτεραιότητα σε άμεσες οικονομικές ενισχύσεις χωρίς αντισταθμίσεις συνιστούν ανεξέλεγκτες και, ενδεχομένως, απρόβλεπτες πηγές, ενώ μπορούν παράλληλα να εξελιχθούν και σε εργαλείο πίεσης και χειραγώγησης. Οι αυστηρά διορθωτικές και τονωτικές πολιτικές ενθαρρύνουν τις αξιόμιμες πρακτικές.

2.4.2 Αυτό που λείπει είναι η προώθηση ολοκληρωμένων και συμμετοχικών πολιτικών οι οποίες θα συμβαδίζουν με τους ουσιαστικούς στόχους της ΚΑΟ και των κυβερνήσεων που ενδιαφέρονται για τις ικανότητες της ΚΑΟ προκειμένου να κινητοποιηθούν πόροι της κοινότητας και να δημιουργηθούν γενικότερα οφέλη στο εσωτερικό της αγοράς τα οποία θα προσφέρουν καινοτόμες λύσεις σε δύσκολα προβλήματα. Υπάρχουν προφανείς ομοιότητες σε ό,τι αφορά τους κοινωνικούς στόχους της δημόσιας διοίκησης και των οργανώσεων της ΚΑΟ για την καινοποίηση των άμεσων αναγκών των ατόμων⁽⁶⁾.

2.4.3 Για την ΚΑΟ, η πρόσβαση στη χρηματοδότηση αποτελεί εγγενές πρόβλημα που αποτελεί ουσιαστικά τροχοπέδη στην ανάπτυξή της. Η ΚΑΟ τροφοδοτείται καταρχάς από τις εισφορές των μελών και των επιχειρηματιών της και όχι από κερδοσκοπικά κεφάλαια τρίτων. Παράλληλα διαδίδει πρακτικές που ωφελούν το γενικό συμφέρον. Γενικά, η δημόσια δράση είναι σπάνια και ανεπαρκής σε ό,τι αφορά τη διασφάλιση τακτικών οδών χρηματοδότησης μέσω των κατάλληλων νομικών μεταρρυθμίσεων και μακροοικονομικών μέτρων για την ΚΑΟ. Δεν υπάρχουν α) κρατικές πολιτικές που να συμπεριλαμβάνουν την ΚΑΟ στον γενικό προγραμματισμό της οικονομίας· β) πολιτικές χρηματοδότησης της βιομηχανίας που θα προσελκύσουν νέα κεφάλαια ενισχύοντας τα ταμεία επιχειρηματικών κεφαλαίων· γ) πολιτικές χρηματοδότησης της οικονομικής συμμετοχής των εργαζομένων και εταίρων· δ) πολιτικές στήριξης για τη δημιουργία επιχειρηματικών ομίλων και ενίσχυσης της συμμετοχής της ΚΑΟ στις δημόσιες συμβάσεις. Καθίσταται λοιπόν επιτακτική η ανάγκη αναδιαμόρφωσης των μέτρων που εγείρουν αδικαιολόγητα εμπόδια στην ανάπτυξη χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων που θα υπάγονται στην ΚΑΟ, όπως π.χ. η ηθική τράπεζα και η μικροχρηματοδότηση.

2.4.4 Τα περισσότερα κράτη μέλη δεν διαθέτουν σαφείς γραμμές πολιτικής δράσης ώστε να σχεδιάζουν συντονισμένα προγράμματα στις επιμέρους κρατικές βαθμίδες, αρμοδιότητες και διοικητικές δομές στο πλαίσιο των οποίων η ΚΑΟ θα έχει θεσμοθετημένη λειτουργία και διατομεακή αντιμετώπιση. Οι διοικητικές διαδικασίες δεν διεκπεραιώνονται αρκετά γρήγορα ενώ η αποτελεσματική κρατική και η υπερεθνική εναρμόνιση των κατευθυντήριων γραμμών για

(6) Δημόσια θεσμικά όργανα για την ΚΑΟ: «Infocoop» (Κόστα Ρίκα), «Dan-social» (Κολομβία), «Incoop» (Παραγουάη), «INAES» (Αργεντινή), «Senaes» (Βραζιλία), «Inascoop» (Ουρουγουάη) ή «Insafocoop» (Ελ Σαλβαδόρ).

την προώθηση και τη στήριξη της ΚΑΟ είναι ανύπαρκτες. Δεν υφίστανται δημόσιες πολιτικές που να αποτρέπουν την καταστροφή των μικρών κοινωνικών επιχειρήσεων και του τοπικού και αλληλέγγυου παραγωγικού ιστού, ούτε πολιτικές εργασιακής κατάρτισης και διοίκησης επιχειρήσεων, ιδίως σε επίπεδο δήμων (7), ούτε ακόμα πολιτικές για την εναρμόνιση των κανονιστικών πλαισίων που διέπουν τις διάφορες μορφές της ΚΑΟ. Ειδική αναφορά πρέπει να γίνει στην ανάγκη εφαρμογής δημόσιων εκπαιδευτικών πολιτικών (Σύσταση 193 ΔΟΕ-2002) με επίκεντρο την ΚΑΟ. Η δημόσια διοίκηση, συμπεριλαμβανομένου του πανεπιστημίου, και η ΚΑΟ δεν έχουν καταβάλει αρκετές προσπάθειες για να συνεργαστούν.

2.5 Οικονομική ανάπτυξη στη ΛΑ και ο ρόλος της ΚΑΟ

2.5.1 Οικονομική ανάπτυξη και μεγέθυνση με ισότητα

2.5.1.1 Η ΛΑ διανύει μια περίοδο ισχυρής μακροοικονομικής ανάπτυξης με συμβατικούς όρους αν και υπάρχουν διαφορές μεταξύ των χωρών. Η συγκεκριμένη ανάπτυξη, όμως, επειδή ακριβώς δεν έχουν ξεπεραστεί χρόνιες αγκυλώσεις, συντελείται μέσα σε ένα κοινωνικό πλαίσιο το οποίο χαρακτηρίζεται από τεράστιες ανισότητες, μαζική ανεργία που πλήττει συγκεκριμένους κοινωνικούς κλάδους, γενικευμένη εργασιακή ανασφάλεια, θύλακες κοινωνικού αποκλεισμού και φτώχειας. Παρ' όλα αυτά, η επάνοδος στην έννοια του «προορατικού κράτους» που έχει επίγνωση του μη βιώσιμου διττού χαρακτήρα της κοινωνίας φαίνεται να ενθαρρύνει μια ανάπτυξη με περισσότερη ισότητα (8) και σεβασμό στη φύση.

2.5.1.2 Η συμβολή μιας ισχυρής ΚΑΟ στη διαχείριση της ανάπτυξης της ΛΑ είναι καθοριστική για την αντιμετώπιση σοβαρών φαινομένων όπως είναι η φτώχεια, οι ανισότητες, ο αποκλεισμός, οι άτυπες οικονομικές δραστηριότητες, η ανθρώπινη εκμετάλλευση, η έλλειψη κοινωνικής συνοχής και οι μετεγκαταστάσεις επιχειρήσεων ώστε, σε τελική ανάλυση, να οδηγήσει σε μια πιο ισότιμη κατανομή του εισοδήματος και του πλούτου, διότι έτσι διευκολύνεται η απαραίτητη μετατροπή του παραγωγικού προτύπου. Αυτόν τον σκοπό εξυπηρετεί η ΚΑΟ η οποία δημιουργεί υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας και, σε σχέση με άλλους κλάδους, προσφέρει συγκριτικά πλεονεκτήματα αποδοτικότητας σε επίπεδο κατανομής και παραγωγής προνομιακών κοινωνικών αγαθών και υπηρεσιών. Χάρη στην ικανότητά της να καλύπτει μεγάλες κατηγορίες του πληθυσμού και περιοχές που είναι συνήθως απομονωμένες από τα κέντρα εξουσίας και τα οικονομικά κέντρα, αποτελεί το ιδανικό μέσο για την επίτευξη μιας πιο ισότιμης ανάπτυξης.

2.5.2 Άτυπη οικονομία και κοινωνικά δικαιώματα

2.5.2.1 Η άτυπη οικονομία αποτελεί μαζικό φαινόμενο στη ΛΑ το οποίο παρατηρείται και σε ορισμένες περιοχές της ΕΕ (παραοι-

κονομία) και χαρακτηρίζεται από την ανάπτυξη επαγγελματικών ή οικονομικών δραστηριοτήτων στο πλαίσιο των οποίων παρατηρείται παντελής ή μερική έλλειψη κοινωνικής κάλυψης και τήρησης της ισχύουσας νομοθεσίας. Η ανεργία, η υποαπασχόληση και οι άσχημες συνθήκες εργασίας αντιβαίνουν στις διακηρύξεις της ΔΟΕ σχετικά με την αξιοπρεπή εργασία (9). Το πρόβλημα είναι έντονο. Έχει διαπιστωθεί άμεση συσχέτιση της άτυπης απασχόλησης ή της υποαπασχόλησης με τους δείκτες της φτώχειας, και το συγκεκριμένο φαινόμενο αφορά περισσότερο τις γυναίκες, τους νέους, τους ιδιογενείς, τα άτομα αφρικανικής καταγωγής και τα άτομα με αναπηρίες, τόσο στο πλαίσιο των άτυπων μορφών εργασίας όσο και στο πλαίσιο της μισθολογικής ισότητας και της ισότιμης μεταχείρισης. Αντίθετα, από κοινού με άλλους φορείς, η ΚΑΟ αποτελεί αποτελεσματικό μέσο καταπολέμησης της άτυπης οικονομίας, παρέχοντας σε επιχειρήσεις και άτομα νομιμότητα και κοινωνική κάλυψη. Επίσης, αποτρέπει την εμφάνιση πρακτικών που προωθούν την εξωτερική δημόσιων υπηρεσιών, η οποία δεν παρέχει εγγυήσεις σε ό,τι αφορά τις παροχές, είναι χαμηλής ποιότητας και υποβαθμίζουν την κοινωνική προστασία των δικαιούχων. Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις και άλλοι κοινωνικοί εταίροι, συμπεριλαμβανομένης της ΚΑΟ, σε συνεργασία, μπορούν να διαδραματίσουν θεμελιώδη ρόλο στην ανάπτυξη θεσμικών μηχανισμών για την καταπολέμηση των παρατυπιών και της απάτης, οι οποίες οφείλονται στην ανεπίσημη οικονομία και στην εμφάνιση των ψευδο-αυτοαπασχολούμενων εργαζομένων. Επίσης, μπορούν να συμβάλλουν στην διασφάλιση της αξιοπρεπούς εργασίας και των καθολικών και ποιοτικών δημόσιων υπηρεσιών και στην ανάπτυξη ικανοτήτων.

2.5.2.2 Η ΔΟΕ αναγνωρίζει τον ρόλο της ΚΑΟ αφού οι αξίες και αρχές στις οποίες στηρίζονται οι επιχειρήσεις της περιλαμβάνουν τον σεβασμό των αρχών και των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην εργασία (10). Στο πλαίσιο αυτό, έδειξε ότι είναι ικανή να επεκτείνει τις υπηρεσίες κοινωνικής προστασίας ούτως ώστε να συμπεριλάβουν και τα άτομα και τους καταναλωτές που δεν καλύπτονται από φορολογικά συστήματα κοινωνικής ασφάλειας, προκειμένου να διευκολύνει τη διόρθωση των ανισορροπιών της αγοράς εργασίας και να διασφαλίσει συνθήκες ίσης μεταχείρισης.

2.5.2.3 Υπάρχουν πολλές άτυπες ομάδες αυτοαπασχολούμενων της ΚΑΟ στις οποίες δεν παρέχονται δυνατότητες για επαγγελματική κατάρτιση, χρηματοδότηση και επίσημη αναγνώριση. Η ύπαρξη δεσμών αμοιβαιότητας και εμπιστοσύνης μεταξύ μικρών παραγωγών και βιοτεχνών θα μπορούσε να διαμορφώσει διαδικασίες αναγνώρισης μέσω επιχειρήσεων της ΚΑΟ αφού, παραδείγματος χάρι, οι μη συνδεδεμένοι παραγωγοί ουσιαστικά δεν διαθέτουν μέσα πρόσβασης στην επίσημη αγορά. Πρέπει να ενδυναμωθεί η παρουσία της ΚΑΟ στην ανάπτυξη της κοινωνικής προστασίας μέσω της διαχείρισης των συστημάτων υγείας από τους χρήστες. Η εξάλειψη των άτυπων οικονομικών δραστηριοτήτων που ενδέχεται να υπάρχουν στο εσωτερικό της ίδιας της ΚΑΟ έχει πρωταρχική σημασία.

(7) Σύμφωνα και με τις επισημάνσεις για τις ΜΜΕ που περιλαμβάνονται στη γνωμοδότηση CESE REX/180 (15.2.2006), ΕΕ C 88, 11.4.2006, σ. 85-93, με θέμα «Οι σχέσεις ΕΕ-Μεξικού»

(8) Σύμφωνα με τον Χάρτη της Οικονομικής Αλληλεγγύης της Βραζιλίας, στη χώρα αυτή υπάρχουν 22.000 επιχειρήσεις, εκ των οποίων το ένα τρίτο αναπτύσσει άτυπες δραστηριότητες (www.fbes.org.br). Επίσης: Γνωμοδότηση CESE REX/232 με θέμα «Οι σχέσεις ΕΕ-Κεντρικής Αμερικής», γνωμοδότηση CESE SOC/250 με θέμα την «Προώθηση της αξιοπρεπούς εργασίας για όλους» και έγγραφο εργασίας της 12.10.2009 σχετικά με τις «Στρατηγικές για τη διατήρηση και τη δημιουργία απασχόλησης, ειδικά για τις γυναίκες και τους νέους» της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης ΕΕ-Λατινικής Αμερικής.

(9) Σύμφωνα με τον Χάρτη της Οικονομικής Αλληλεγγύης της Βραζιλίας, στη χώρα αυτή υπάρχουν 22 000 επιχειρήσεις, εκ των οποίων το ένα τρίτο αναπτύσσει άτυπες δραστηριότητες (www.fbes.org.br). Επίσης: Γνωμοδότηση CESE REX/232 ΕΕ C 256, 27.10.2007, σ. 138-143 με θέμα «Οι σχέσεις ΕΕ-Κεντρικής Αμερικής», γνωμοδότηση CESE SOC/250 ΕΕ C 93, 27.4.2007, σ. 38-41 με θέμα την «Προώθηση της αξιοπρεπούς εργασίας για όλους» και έγγραφο εργασίας της 12.10.2009 σχετικά με τις «Στρατηγικές για τη διατήρηση και τη δημιουργία απασχόλησης, ειδικά για τις γυναίκες και τους νέους» της Κοινοβουλευτικής Συνέλευσης ΕΕ-Λατινικής Αμερικής.

(10) Έγγραφο εργασίας 2011 «Κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία: η πορεία μας προς την αξιοπρεπή εργασία» (<http://socialeconomy.italcilo.org/en/2011-readers>). Επίσης ως αναφορά για το σημείο 3.2 της παρούσας γνωμοδότησης.

2.5.3 Τοπική ανάπτυξη και κοινωνική συνοχή

2.5.3.1 Η καθιέρωση ελάχιστων παραμέτρων κοινωνικής συνοχής, ως στόχος, θεωρείται ότι έχει εξαιρετική σημασία για κάθε αναπτυξιακό σχεδιασμό⁽¹¹⁾. Οι τοπικές κυβερνήσεις συνειδητοποιούν σταδιακά ότι είναι σημαντικό να υποστηριχθούν οι επιχειρηματίες της ΚΑΟ για την αναζωογόνηση των αγροτικών και αστικών κοινοτήτων. Οι επιχειρήσεις αυτές δημιουργούν τοπικές θέσεις απασχόλησης και τα πλεονάσματά τους κυκλοφορούν σε τοπικό επίπεδο προωθώντας τη συσσώρευση κεφαλαίων με στόχο την επανεπένδυσή τους στην ίδια περιοχή. Έτσι, διασφαλίζονται πρωτογενείς διαδικασίες κοινωνικής συνοχής με τον τοπικό έλεγχο των επενδύσεων, των προϊόντων και υπηρεσιών, και την κυκλοφορία των πλεονασμάτων προκειμένου να κινητοποιηθούν στο εσωτερικό της τοπικής και της περιφερειακής οικονομίας επιτυγχάνοντας οικονομική σταθεροποίηση.

2.5.3.2 Η ΚΑΟ αποδεικνύεται ικανή να δημιουργήσει και να επεκτείνει το επιχειρηματικό πνεύμα και τον επιχειρηματικό ιστό και να συνδέσει την οικονομική δραστηριότητα με τις τοπικές παραγωγικές ανάγκες. Η ΚΑΟ ενεργοποιεί διαδικασίες ενδογενούς ανάπτυξης σε αγροτικές περιοχές, ανάκαμψης βιομηχανικών περιοχών που έχουν περιπέσει σε παρακμή και αναζωογόνησης υποβαθμισμένων αστικών χώρων, αμβλύνοντας παράλληλα σημαντικές εδαφικές ανισορροπίες χωρίς να διατηρεί ένα ενιαίο πρότυπο τοπικής ανάπτυξης αλλά ενθαρρύνοντας τη συνυπαρξη διαφόρων μεθόδων ανάλογα με τις κοινωνικές και οικονομικές ανάγκες των περιοχών.

2.5.3.3 Η ΚΑΟ διευκολύνει την εδαφική αυτονομία δίνοντας ιδιαίτερη σημασία στην κοινωνία των πολιτών για να καθορίσει το μοντέλο ανάπτυξης της περιοχής και να ελέγξει την εξέλιξη των διαδικασιών ανάπτυξης και διαρθρωτικών αλλαγών. Ο αγροτικός συνεργατισμός αποτελεί τον θεμέλιο λίθο των συγκεκριμένων διαδικασιών. Οι πολιτικές κοινωνικής συνοχής πρέπει να επικεντρωθούν στο τοπικό (αγροτικό και αστικό) στοιχείο για να διασφαλίσουν βασικές κοινωνικές υπηρεσίες, υποδομές και εκπαίδευση. Η ΚΑΟ είναι απαραίτητη για τον σκοπό αυτόν.

2.5.4 Πλουραλισμός και οικονομική δημοκρατία

2.5.4.1 Η ΚΑΟ δεν αποτελεί περιθωριακό κλάδο· αντίθετα, συνιστά θεσμικό παράγοντα του οικονομικού συστήματος ο οποίος συνυπάρχει με τον δημόσιο τομέα και το ιδιωτικό κεφάλαιο. Παράλληλα, εγκαθιδρύει έναν οικονομικό πλουραλισμό που επιτρέπει αντίβαρα έναντι των άλλων δύο. Η ΚΑΟ συμβάλλει στη βιώσιμη ανάπτυξη, προάγει τον συνεταιριστικό ιστό και διασφαλίζει την ισότητα των ευκαιριών μέσω των συστημάτων της για την προώθηση της εκπαίδευσης. Αποδεικνύεται εξαιρετικά σημαντική για την επίτευξη της κοινωνικής σταθερότητας, τη διατήρηση της οικονομικής ανάπτυξης, την αναδιανομή του εισοδήματος και την ενεργοποίηση εναλλακτικών οικονομικών επιλογών.

⁽¹¹⁾ Μεταξύ άλλων εγγράφων: ΕΟΚΕ: 6η Συνάντηση της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών ΕΕ/ΛΑ του 2010. Έγγραφο εργασίας της Οικονομικής Επιτροπής για τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική (ECLAC) για τη σύνοδο κορυφής αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων της Λατινικής Αμερικής που πραγματοποιήθηκε στο Σαντιάγο της Χιλή το 2007. CESE REX/257 EE C 100, 30.04.2009, σ. 93-99, με θέμα «Οι σχέσεις ΕΕ-Βραζιλίας». CESE REX/232 EE C 256, 27.10.2007, σ. 138-143, με θέμα «Οι σχέσεις ΕΕ-Κεντρικής Αμερικής». CESE: Συμφωνία Σύνδεσης ΕΕ-Κεντρικής Λατινικής Αμερικής. Σύνοδος κορυφής της Γκουαταλαχάρα ΕΕ/ΛΑ. CESE: 4η Συνάντηση της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών ΕΕ-ΛΑ και Καραϊβικής του 2006. CESE REX/210 EE C 309, 16.12.2006, σ. 81-90, με θέμα «Σχέσεις ΕΕ-Κοινοτήτων των Άνδων». CESE REX/180 EE C 88, 11.4.2006, σ. 85-93, με θέμα «Οι σχέσεις ΕΕ-Μεξικού». CESE REX/135 EE C 110, 30.04.2004, σ. 40-54, με θέμα την «Αμερικανική συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών», CESE EE C 169 του 1999. Ιδιαίτερα συναφές το CESE REX /152 EE C 110, 30.04.2004, σ. 55-71, με θέμα «Η κοινωνική συνοχή στη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική».

2.5.4.2 Η λειτουργία της ΚΑΟ πάνω στη βάση της δημοκρατικής αρχής και της συμμετοχής των ατόμων στη λήψη αποφάσεων για τις οικονομικές διαδικασίες της συνιστά ένα μόνιμο σχολείο δημοκρατίας και πολιτικής αγωγής. Οικοδομεί τον κοινωνικό ιστό και οι δυνατότητές της να συμβάλει με επιτυχία στη διευθέτηση συγκρούσεων και να λειτουργεί υπέρ της ειρήνης και της κοινωνικής δικαιοσύνης την αναδεικνύουν σε αναντικατάστατο παράγοντα του οικονομικού και κοινωνικού συστήματος στη ΛΑ. Χρειάζεται να ενθαρρύνουμε αυτές τις δυνατότητες.

3. Διεθνής συνεργασία στον τομέα της ΚΑΟ

3.1 Ανάγκη για συνεργασία

3.1.1 Η ΚΑΟ συμμετέχει σε αρχές και πρακτικές που είναι κοινές τόσο στην ΕΕ όσο και στη ΛΑ. Συνεπώς, αυτά τα κοινά σημεία μπορούν να ενισχύσουν τη συνεργασία των δύο περιοχών, τόσο στον τομέα της αειφόρου ανάπτυξης όσο και στον τομέα των εμπορικών και των επιχειρηματικών συναλλαγών.

3.1.2 Με βάση όσα έχει κατά καιρούς διακηρύξει η ΕΟΚΕ, υπογραμμίζεται ότι οι εμπορικές συμφωνίες που υπογράφονται με χώρες της ΛΑ θα πρέπει να προωθούν την ανάπτυξη μεσαίων, μικρών και πολύ μικρών επιχειρήσεων και, συγκεκριμένα, της ΚΑΟ⁽¹²⁾.

3.2 Δίκτυα

3.2.1 Τα δίκτυα που συγκροτούνται από αντιπροσωπευτικές οντότητες της ΚΑΟ, κοινωνικές επιχειρήσεις, κέντρα ενημέρωσης, ποσοτικών μετρήσεων, καινοτομίας και πανεπιστημιακής κατάρτισης μπορούν να αποτελέσουν δομές που θα συμβάλουν στην αντιμετώπιση των μεγάλων ελλείψεων που έχουν επισημανθεί. Η ΕΕ μπορεί να φανεί ιδιαίτερα χρήσιμη ως προς την επίτευξη των συγκεκριμένων στόχων, αν και τα μέτρα δεν πρέπει να προορίζονται αποκλειστικά για τις χώρες ή τις περιοχές που εμφανίζουν χαμηλότερα εισοδήματα, αλλά και για τις αναδυόμενες χώρες μεσαίου εισοδήματος που πρέπει να εμπεδώσουν την κοινωνική τους συνοχή και την ανάπτυξη με ισότητα. Η ύπαρξη μιας ΚΑΟ που υποστηρίζεται από φερέγγυα δίκτυα θα βοηθούσε στον εντοπισμό των πιο άμεσων αναγκών και των πιο αποτελεσματικών προγραμμάτων, ούτως ώστε η διεθνής συνεργασία της ΕΕ να καταστεί πιο επιλεκτική. Η δράση της ΕΕ, δημιουργώντας δίκτυα μεταξύ της ΛΑ και άλλων αναπτυσσόμενων περιοχών (Αφρική, Ασία ...) με βάση την ΚΑΟ, μπορεί να έχει καιρίας σημασίας αποτελέσματα⁽¹³⁾.

3.3 Αναπτυξιακή συνεργασία και συνεργατική ανάπτυξη στην ΚΑΟ

3.3.1 Η ΕΕ μπορεί να αντιμετωπίσει την ανάπτυξη μέσω της εφαρμογής **επιχειρηματικών σχεδίων της ΚΑΟ για την αειφόρο ανάπτυξη**⁽¹⁴⁾, στα οποία θα συμμετέχουν οι ενδιαφερόμενες κυβερνήσεις της ΛΑ και θα συνεργάζονται οργανώσεις της ΚΑΟ και από

⁽¹²⁾ Γνωμοδότηση CESE 277/2010 EE C 347, 18.12.2010, σ. 48-54, «Κοινωνικοοικονομικές πτυχές των σχέσεων ΕΕ-Λατινικής Αμερικής». Βλ. επίσης, τις τοποθετήσεις της ΕΟΚΕ για τις επιμέρους εμπορικές συμφωνίες με χώρες της περιοχής.

⁽¹³⁾ Υπό αυτή την έννοια, πρέπει να εξεταστεί ο ρόλος της Κίνας σε παγκόσμιο επίπεδο και η σημασία της ως παράγων σε πολλές πτυχές των στρατηγικών συμμαχιών. Στην ΛΑ υπάρχουν πολλά σημαντικά δίκτυα όπως RED DEL SUR (MERCOSUR); UNISOL (Βραζιλία) και το Ίδρυμα FIDES (Μεξικό).

⁽¹⁴⁾ Η σύνδεση μεταξύ της ΚΑΟ και της περιβαλλοντικής αειφορίας είναι ένα από τα διακριτικά στοιχεία της ταυτότητάς της. Στο πλαίσιο αυτό: Κεφάλαιο 9 του «reader 2011» όπως επισημάνθηκε στην ως άνω υποσημείωση 10 της παρούσας γνωμοδότησης σε σχέση με τις αποκαλούμενες «πράσινες θέσεις απασχόλησης». Βλ. επίσης EE C 48, 15.2.2011, σ. 14-20 και EE C 48, 15.2.2011, σ. 65-71

τις δύο ηπείρους δημιουργώντας συνοδευτικά προγράμματα και προγράμματα τεχνικής βοήθειας για τους επιχειρηματίες στο πλαίσιο ενεργητικών πολιτικών για την απασχόληση. Με τον τρόπο αυτόν, η παρουσία της ΕΕ στη ΛΑ θα φαίνεται ως κάτι περισσότερο από ένα εμπορικό ενδιαφέρον.

4. Το 2012 ως σημείο καμπής: Διεθνές Έτος Συνεταιρισμών (ΟΗΕ): 7η Συνάντηση της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών Ευρωπαϊκής Ένωσης-Λατινικής Αμερικής

4.1 Ο ΟΗΕ, με το ψήφισμα της Γενικής Συνέλευσης (64/136), ανακήρυξε το **2012 Διεθνές Έτος Συνεταιρισμών**. Μεταξύ των σημαντικών αποφάσεων που περιλαμβάνονται στο ψήφισμα όπου

επισημαίνεται η συμβολή του συνεργατισμού στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη ολόκληρου του κόσμου, ο ΟΗΕ ενθαρρύνει την ενεργητική του προώθηση με ιδιαίτερο τρόπο το 2012. Η παρούσα γνωμοδότηση υποστηρίζει το περιεχόμενο του συγκεκριμένου ψηφίσματος στο σύνολό του και συμφωνεί με τις προτάσεις του.

4.2 Παράλληλα, το 2012 θα πραγματοποιηθεί η **7η Συνάντηση της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών Ευρωπαϊκής Ένωσης-Λατινικής Αμερικής**. Στο πλαίσιο της εν λόγω συνάντησης και των προπαρασκευαστικών εργασιών, θα πραγματοποιηθούν συνεδριάσεις σχετικά με το περιεχόμενο της παρούσας γνωμοδότησης με εκπροσώπους της ΚΑΟ, της ΛΑ και της ΕΕ, με σκοπό τη διατύπωση συστάσεων που θα συμπεριληφθούν στο τελικό έγγραφο.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Γεωργία και βιοτεχνικές δραστηριότητες: ένας τελεσφόρος συνδυασμός για τις αγροτικές περιοχές» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας)

(2012/C 143/07)

Εισηγητής: ο κ. **Adalbert KIENLE**

Στις 22 Σεπτεμβρίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 29 παράγραφος 2 του Εσωτερικού της Κανονισμού, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει γνωμοδότηση πρωτοβουλίας με θέμα:

«Γεωργία και βιοτεχνικές δραστηριότητες: ένας τελεσφόρος συνδυασμός για τις αγροτικές περιοχές» (γνωμοδότηση πρωτοβουλίας).

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη και περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 20 Ιανουαρίου 2012.

Κατά την 478η σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 23ης Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 184 ψήφους υπέρ και 8 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Περίληψη και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ, με την παρούσα γνωμοδότηση πρωτοβουλίας, επιθυμεί να δώσει ώθηση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο όσον αφορά το σχεδιασμό πολιτικής, ιδίως την περαιτέρω ανάπτυξη του δεύτερου Πυλώνα της ΚΓΠ και των διαρθρωτικών ταμείων για την περίοδο 2014 - 2020. Η γνωμοδότηση πρωτοβουλίας συμβάλλει στην εφαρμογή της στρατηγικής Ευρώπη 2020, διατυπώνοντας συγκεκριμένες προτάσεις για το μέλλον του ΕΓΤΑΑ και των διαρθρωτικών ταμείων της ΕΕ και άλλους κανονισμούς της ΕΕ. Για τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών από τη γεωργία και τη βιοτεχνία, η σαφής δέσμευση στον περιφερειακό χαρακτήρα και στην περιφερειακή αλυσίδα αξίας αποτελεί σημαντική στήριξη των δραστηριοτήτων τους. Ταυτόχρονα, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ελπίδα ότι η γνωμοδότηση θα δώσει σημαντική ώθηση στις συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο.

1.2 Σχετικά με τις νομοθετικές προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για τη χρηματοδοτική περίοδο 2014-2020, της 5ης και 12ης Οκτωβρίου 2011 με θέμα το ΕΓΤΑΑ και τα διαρθρωτικά ταμεία, η ΕΟΚΕ προβαίνει στις ακόλουθες συστάσεις:

1.2.1 Η προτεινόμενη υποστήριξη των επενδύσεων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στο πλαίσιο του ΕΓΤΑΑ πρέπει να επεκταθεί και να χαρακτηριστεί ανάλογα λαμβάνοντας υπόψη την περιφερειακή συνεργασία μεταξύ των επιχειρήσεων στις αγροτικές περιοχές και ιδίως στον τομέα της γεωργίας και της βιοτεχνίας. Για τον σκοπό αυτόν θα πρέπει να δημιουργηθούν και να στηριχθούν περιφερειακά δίκτυα επικοινωνίας και καθοδήγησης για τους επιχειρηματίες σε τοπικό επίπεδο.

1.2.2 Οι τοπικές πρωτοβουλίες υπό την καθοδήγηση της ΕΕ στο ΕΓΤΑΑ και τα διαρθρωτικά ταμεία αποτελούν σημαντικό μέσο για τη στήριξη των περιφερειακών δραστηριοτήτων στους τομείς της βιοτεχνίας, της γεωργίας, του τουρισμού και του εμπορίου. Ωστόσο, αυτού του είδους η στήριξη θα πρέπει να δίνει προτεραιότητα στα συμφέροντα των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων.

1.2.3 Πρέπει να προάγεται με αειφόρο τρόπο η μεταφορά γνώσεων, πληροφοριών και καινοτομίας στις ΜΜΕ με σκοπό την προώθηση και τη διασφάλιση απασχόλησης στην ύπαιθρο και την στήριξη μίας αποδοτικής ως προς τους πόρους και φιλικής ως προς το κλίμα οικονομικής δραστηριότητας. Οι παραδοσιακές γνώσεις και εμπειρίες δεν πρέπει να λησμονηθούν αλλά να διαφυλαχτούν και να αξιοποιηθούν ως πολύτιμη κληρονομιά.

1.2.4 Οι περιφερειακές αλυσίδες αξίας προσφέρουν σημαντικές προοπτικές στον τομέα της γεωργίας, του τουρισμού, του εμπορίου και σε όλες τις αγροτικές περιοχές. Αξίζουν επομένως ιδιαίτερης προσοχής, κυρίως όσον αφορά τα περιφερειακά εμπορικά γενικά σήματα και την από κοινού μεταποίηση και διάθεση στην αγορά.

1.2.5 Οι βιοτεχνικές και γεωργικές επιχειρήσεις εξαρτώνται από την ύπαρξη επαρκών και κατάλληλων από οικονομική άποψη υποδομών. Προς τούτο, τα διαρθρωτικά ταμεία οφείλουν να δημιουργήσουν τις κατάλληλες προϋποθέσεις, π.χ. με την διαμόρφωση ευέλικτων περιφερειακών προϋπολογισμών.

2. Εισαγωγή

2.1 Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, που κυριαρχούν στον γεωργικό και βιοτεχνικό τομέα, διαμορφώνουν ποικιλοτρόπως την οικονομία της υπαίθρου και διασφαλίζουν σε σημαντικό βαθμό τις δομές εφοδιασμού και της κοινωνικής ζωής στα χωριά και τις κομπούλες της ΕΕ.

2.2 Ενόψει της επικείμενης περαιτέρω επέκτασης των ευρωπαϊκών ενισχύσεων για τις αγροτικές περιοχές κατά την περίοδο 2014-2020, η παρούσα γνωμοδότηση πρωτοβουλίας επιδιώκει να συμβάλει στην ανάπτυξη νέων δυνατοτήτων για τη δημιουργία πρόσθετης αξίας από τη γεωργία και τη βιοτεχνία στις αγροτικές περιοχές. Οι νομοθετικές προτάσεις της Επιτροπής για την ΚΓΠ και για την πολιτική συνοχής κατά την περίοδο μετά το 2013 παρέχουν το κατάλληλο πλαίσιο. Μεταξύ άλλων επεκτείνονται οι ενισχύσεις του

ΕΓΤΑΑ στις «μικρές» ή σε όλες τις επιχειρήσεις σε αγροτικές περιοχές, γεγονός που αποτελεί σημαντική αλλαγή. Όσον αφορά τη μετάδοση γνώσεων και δεξιοτήτων, η γνωμοδότηση πρωτοβουλίας επιδιώκει να εμπλουτίσει τον ευρωπαϊκό διάλογο σχετικά με την έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Ακόμη, εξετάζει τη βελτίωση των συνθηκών έτσι ώστε διατομεακά μέτρα υπέρ της ολοκλήρωσης να μπορούν να έχουν βιώσιμο αντίκτυπο στην ποιότητα ζωής και στο οικονομικό δυναμικό της υπαίθρου καθώς και στη διαφύλαξη των δομών παροχής υπηρεσιών σε μια συγκυρία μείωσης του πληθυσμού. Σκοπός της γνωμοδότησης πρωτοβουλίας είναι επίσης να τροφοδοτήσει τόσο τη δημόσια συζήτηση για την καταπολέμηση των επιπτώσεων των δημογραφικών μεταβολών όσο και συζητήσεις σε εθνικό επίπεδο για τη διατήρηση της ανταγωνιστικότητας και της ζωτικότητας των αγροτικών περιοχών.

3. Δεδομένα

3.1 Οι μικρές και μεσαίες βιοτεχνικές και γεωργικές επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες και ριζωμένες στην υπαίθρο αντιπροσωπεύουν σημαντικό δυναμικό, τόσο λόγω των οικονομικών τους δραστηριοτήτων όσο και της κοινωνικής τους δέμευσης, διότι συμβάλλουν στην ενίσχυση των οικονομικών και κοινωνικών δομών και στην αντιμετώπιση των μελλοντικών προκλήσεων. Επίσης, έχουν άμεσο αντίκτυπο στην ποιότητα ζωής, και τα προϊόντα και οι υπηρεσίες τους βοηθούν στη διαμόρφωση των περιφερειακών ταυτοτήτων. Στηρίζουν σημαντικές παραδόσεις και, παράλληλα, είναι φορείς καινοτομίας. Η βιοτεχνία και η γεωργία αντιπροσωπεύουν τον εκσυγχρονισμό και τη βιωσιμότητα, την ποιότητα των προϊόντων, την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού, τη βιώσιμη προστασία του περιβάλλοντος και της φύσης, και τη διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς. Οι άνθρωποι που δραστηριοποιούνται στην βιοτεχνία και τη γεωργία διαθέτουν υψηλή ειδίκευση, αυτονομία και μεγάλες δυνατότητες προσαρμογής και μάθησης. Οι ιδιότητες αυτές αποτελούν τη βάση για πολλά επιτυχημένα οικονομικά και κοινωνικά πρότυπα στα χωριά και τις μικρές πόλεις της υπαίθρου.

3.2 Σχεδόν όλες οι αγροτικές περιοχές της ΕΕ εξακολουθούν να παρουσιάζουν σημαντικό δυναμικό για τη δημιουργία αξίας από τη βιοτεχνία και τη γεωργία. Το δυναμικό αυτό έγκειται στη συνεργασία των δύο τομέων για την παραγωγή, μεταποίηση και εμπορία σε περιφερειακό και διαπεριφερειακό επίπεδο. Έγκειται επίσης στον θεμιτό ανταγωνισμό μεταξύ των φορέων καθώς και στην ισότιμη συμμετοχή ανδρών και γυναικών.

3.3 Οι αγροτικές περιοχές της ΕΕ έχουν πολύ διαφορετικές δομές. Παράλληλα με τις πολύ ευημερούσες περιφέρειες με χαμηλή ανεργία και σταθερή ανάπτυξη βρίσκονται άλλες περιοχές με πολλά οικονομικά προβλήματα, αστυφιλία και γήρανση του πληθυσμού. Επιπλέον, οι ευκαιρίες για επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση δεν είναι πάντα διαθέσιμες σε λογική γεωγραφική απόσταση. Συνεπώς, ελλοχεύει ο κίνδυνος να διευρυνθεί το χάσμα όσον αφορά τις κοινωνικές και οικονομικές εξελίξεις και την ποιότητα των υποδομών.

3.4 Ειδικότερα οι ηλικιωμένοι εξαρτώνται από μικρές διαδρομές και εύκολα προσβάσιμες τοπικές υπηρεσίες και οι νέοι χρειάζονται βασικές υποδομές που να λειτουργούν ικανοποιητικά, όπως πρόσβαση στο διαδίκτυο, παιδικούς σταθμούς και δημοτικά σχολεία. Οι δημογραφικές μεταβολές καθιστούν αναγκαίες τις προσαρμογές των αγροτικών υποδομών και των υποδομών εφοδιασμού και διαχείρισης αποβλήτων. Η τεχνογνωσία των τοπικών επιχειρήσεων, ιδίως των ΜΜΕ, συχνά δεν αξιοποιείται επαρκώς για την αντιμετώπιση των

προκλήσεων αυτών. Οι κοινωνικά υπεύθυνες και δραστηριοποιούμενες τοπικά βιοτεχνικές και γεωργικές επιχειρήσεις συμβάλλουν σημαντικά στην κοινωνική ένταξη των ατόμων με αναπηρία.

3.5 Για να είναι οικονομικά επιτυχείς, είτε μεμονωμένα, είτε από κοινού, οι βιοτεχνικές και οι γεωργικές επιχειρήσεις και οι υπόλοιποι περιφερειακοί επιχειρηματικοί εταίροι χρειάζονται ταχεία τοπική σύνδεση στο διαδίκτυο. Όμως, η ευρωζωνική κάλυψη είναι συχνά ανεπαρκής, ειδικά σε απομακρυσμένες αγροτικές περιοχές.

3.6 Η περιφερειακή διάσταση τροφοδοτεί σε αυξανόμενο βαθμό τη συζήτηση στην κοινωνία. Είναι η έκφραση μιας κοινωνίας ευδυνών και αξιών, και αποτελεί προϋπόθεση για βιώσιμη οικονομική δραστηριότητα και συνύπαρξη. Ωστόσο, οι περιφέρειες συχνά δεν έχουν τη σωστή ενθάρρυνση ή ακόμη δεν υφίστανται κίνητρα μόχλευσης του περιφερειακού δυναμικού για τη δημιουργία αξίας. Οι ανταλλαγές μεταξύ επιχειρήσεων σε μια περιφέρεια συχνά απουσιάζουν ή είναι ανεπαρκείς.

3.7 Η βιοτεχνία και η γεωργία αντιμετωπίζουν από κοινού τις αυξανόμενες προκλήσεις όσον αφορά την πιο αποτελεσματική προστασία των πόρων και του κλίματος. Η αποδοτικότητα στη χρήση των πόρων και στην προστασία του κλίματος αποτελούν βασικές έννοιες για τη βιοτεχνία και τη γεωργία όσον αφορά τις μελλοντικές επιχειρηματικές στρατηγικές. Μέσω της συνεργασίας των δύο τομέων, οι αγροτικές περιοχές μπορούν να συμβάλουν σημαντικά στην αντιμετώπιση γενικότερων κοινωνικών προκλήσεων.

4. Στόχοι

4.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και οι εθνικές κυβερνήσεις και διοικητικές αρχές πρέπει οπωσδήποτε να αναγνωρίσουν με καλύτερο τρόπο το δυναμικό της βιοτεχνίας και της γεωργίας, να χαράξουν την κατάλληλη πολιτική, και να διασφαλίσουν, κατ' αυτόν τον τρόπο, τις μελλοντικές προοπτικές των αγροτικών περιοχών.

4.2 Η ΕΟΚΕ στηρίζει έντονα την αξιοποίηση του πρόσθετου κοινού δυναμικού δημιουργίας αξίας της βιοτεχνίας και της γεωργίας.

— Πρόκειται συγκεκριμένα για την δημιουργία ή την ενίσχυση των περιφερειακών αλυσίδων αξίας της βιοτεχνίας και της γεωργίας, σε συνδυασμό με άλλους κλάδους όπως το λιανικό εμπόριο, ο τουρισμός, η υγεία και η δασοκομία. Προς τούτο, απαιτούνται δίκαιοι κανόνες ανταγωνισμού καθώς και η δημιουργία δομών που να συμβάλουν στην καλύτερη αξιοποίηση του περιφερειακού οικονομικού δυναμικού με τη βοήθεια των τοπικών ΜΜΕ.

— Η διατήρηση, η διαφοροποίηση, η δημιουργία και η επέκταση των ΜΜΕ στις αγροτικές περιοχές καθώς και η διατομεακή οικονομική συνεργασία πρέπει να στηριχθούν.

— Πρέπει να βελτιωθεί η στήριξη προς τις μικρότερες επιχειρήσεις των αγροτικών περιοχών με την επέκταση προστίτων προγραμμάτων προώθησης της βιομηχανίας, της καινοτομίας και των

δεξιότητων· σε όλες τις ευρωπαϊκές περιφέρειες, θα πρέπει να υπάρχει κατάλληλη πρόσβαση στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση καθώς και μεταφορά πρακτικών γνώσεων για τις τεχνολογίες αιχμής που θα είναι καθοριστικές στο μέλλον.

- Οι μαθητές πρέπει να διδάσκονται παραδοσιακές και σύγχρονες μεθόδους παραγωγής από τεχνίτες και αγρότες της περιοχής τους, και να συνειδητοποιήσουν την αξία της υπεύθυνης και αυτόνομης εργασίας.
- Η παραγωγή, επεξεργασία και εμπορία περιφερειακών τροφίμων και άλλων περιφερειακών ακατέργαστων προϊόντων θα πρέπει να προσαρμόζονται με συνέπεια σε συγκεκριμένα τοπικά περιφερειακά πρότυπα και ποιότητες. Στον ίδιο βαθμό θα πρέπει να προωθούνται συστήματα διασφάλισης της ποιότητας, της δημιουργίας σημάτων και μάρκετινγκ.
- Πρέπει να στηρίζονται οι αποτελεσματικές οικονομικές δραστηριότητες ως προς τη χρήση των πόρων και την προστασία του κλίματος.
- Πρέπει να διασφαλιστούν και να ενισχυθούν οι υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, και η κοινωνική ζωή στις αγροτικές περιοχές.
- Πρέπει να βελτιωθούν οι συνδέσεις με τα σύγχρονα ευρυζωνικά δίκτυα, ως βασική προϋπόθεση για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων των ΜΜΕ για τη δημιουργία αξίας στην ύπαιθρο.
- Τα αποκεντρωμένα συστήματα ενεργειακού εφοδιασμού και τα μέτρα ενεργειακής απόδοσης πρέπει να εκλαμβάνονται ως μεγάλη ευκαιρία για πρόσθετες δυνατότητες δημιουργίας αξίας.
- Λαμβανομένων υπόψη των σοβαρών δημογραφικών μεταβολών, είναι ουσιαστικό να διατηρηθεί ένα ειδικευμένο εργατικό δυναμικό στην ύπαιθρο και να προσελκυστούν εργαζόμενοι σε βιώσιμες βιοτεχνικές και γεωργικές δραστηριότητες.
- Είναι απολύτως απαραίτητο να συμμετέχουν τα ιδρύματα, οι οργανισμοί και οι επιχειρήσεις στις αγροτικές περιοχές, ιδίως οι βιοτεχνικές και οι γεωργικές, σε πιο εντατικό διάλογο με την κοινωνία των πολιτών και να ενισχύσουν την οικονομική συνεργασία τους, καθώς και να αντλούν διδάγματα από τις ορθές πρακτικές.

4.3 Προκειμένου να αξιοποιηθεί το δυναμικό αυτό καλύτερα στο μέλλον προς όφελος της περιφερειακής οικονομίας, η ΕΟΚΕ επιθυμεί να προβάλλει ιδιαίτερα τρεις στόχους:

4.3.1 Στόχος «Περιφερειακή διάσταση και δημιουργία αξίας»

Ένα μεγάλο μέρος του δυναμικού της γεωργίας και της βιοτεχνίας πηγάζει από τις τοπικές και περιφερειακές ρίζες τους. Η περιφερειακή και τοπική διάσταση αποκτούν ολοένα και πιο μεγάλη σημασία σε μια παγκοσμιοποιημένη οικονομία. Το κλειδί για την επίλυση πολλών σημερινών προβλημάτων έγκειται στην ανάπτυξη δράσεων

σε τοπικό επίπεδο. Η επέκταση των περιφερειακών αλυσίδων αξίας είναι επομένως ολοένα και πιο σημαντική. Ιδιαίτερα στον τομέα των τροφίμων, σε πολλές περιφέρειες οι παραδοσιακά στενοί δεσμοί και η συνεργασία μεταξύ γεωργίας και της βιοτεχνίας, δημιουργούν σε περιφερειακό επίπεδο σημαντική προστιθέμενη αξία για τον καταναλωτή. Υπάρχουν πολλά θετικά σχετικά παραδείγματα που αξίζει να αναπτυχθούν περαιτέρω και να επεκταθούν σε άλλες περιοχές. Αυτό θα πρέπει να αποτελεί πρότυπο και για άλλους τομείς προϊόντων και υπηρεσιών όπως είναι για παράδειγμα η επεξεργασία ξύλου και ο αγροτουρισμός. Παράλληλα, μια τέτοια συνεργασία θα μπορούσε να συμβάλει στη διαφύλαξη του επιτόπιου εφοδιασμού με αγαθά και υπηρεσίες και κατά συνέπεια στη μείωση των μετακινήσεων, συμβάλλοντας έτσι στην καλύτερη προστασία του κλίματος.

Μια προσέγγιση που να βασίζεται στη στενή συνεργασία μεταξύ των σημαντικών τοπικών φορέων παρέχει επίσης τη δυνατότητα προσανατολισμού της παραγωγής και της πώλησης των τροφίμων σύμφωνα με συγκεκριμένα περιφερειακά πρότυπα και ποιότητες και κατ'επέκταση, της δημιουργίας μιας ξεχωριστής τοπικής ταυτότητας. Η ανάπτυξη γενικών περιφερειακών εμπορικών σημάτων αντανακλά την αυξανόμενη ζήτηση των καταναλωτών για προϊόντα ποιότητας και διακεκριμένης προέλευσης. Όπως συμβαίνει και με τα τρόφιμα, θα πρέπει να εισαχθούν σήματα ποιότητας και προέλευσης και για τα βιοτεχνικά προϊόντα.

4.3.2 Στόχος «Ενέργεια και πρώτες ύλες»

Η σύσταση αποκεντρωμένων συστημάτων ενεργειακού εφοδιασμού και η θέσπιση μέτρων ενεργειακής απόδοσης στην ύπαιθρο θα καταστούν πολύ πιο σημαντικές στην Ευρώπη στο μέλλον, διότι πρόκειται για έναν ιδανικό τομέα συνεργασίας της βιοτεχνίας με τη γεωργία. Τα περιβαλλοντικά οφέλη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και φυτικών πρώτων υλών μπορούν να υλοποιηθούν πλήρως μόνον εφόσον η επεξεργασία τους πραγματοποιείται στον τόπο παραγωγής τους. Προς τούτο, απαιτούνται εμπειρογνώμονες σε τοπικό επίπεδο.

Ένας άλλος πολλά υποσχόμενος τομέας περιφερειακής συνεργασίας έγκειται στην καλλιέργεια, τη μεταποίηση και την εμπορία ανανεώσιμων πρώτων υλών και υλικών.

4.3.3 Στόχος «Διασφάλιση ειδικευμένου ανθρώπινου δυναμικού»

Οι δημογραφικές μεταβολές και η αστυφιλία που καταγράφεται σε ορισμένες απομακρυσμένες αγροτικές περιοχές καθιστούν ολοένα και πιο δύσκολη την προσέλκυση πολύ ειδικευμένου προσωπικού στις γεωργικές και βιοτεχνικές επιχειρήσεις⁽¹⁾. Όπως αναφέρεται και σε άλλη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ, ιδιαίτερη βαρύτητα πρέπει να δοθεί στην απασχόληση των γυναικών⁽²⁾. Δευτερεύοντες παράγοντες εγκατάστασης όπως η ποιότητα ζωής, στέγασης, εκπαίδευσης, οι ψυχαγωγικές και πολιτιστικές δυνατότητες, και ιδιαίτερα οι δυνατότητες που προσφέρονται στις νεαρές οικογένειες, πρέπει να βελτιωθούν έτσι ώστε να διασφαλιστεί μακροπρόθεσμα η βιωσιμότητα της τοπικής οικονομίας. Οι προσπάθειες των οικονομικών εταίρων για την έγκαιρη ευαισθητοποίηση των μαθητών και των νέων ανθρώπων όσον αφορά τα επαγγέλματα του μέλλοντος στη βιοτεχνία και τη γεωργία θα πρέπει να στηρίζονται με κατάλληλα πολιτικά μέτρα που θα εφαρμόζονται μέσω των οργανισμών απασχόλησης εργατικού δυναμικού και των δημόσιων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Τα

(1) CESE 1704/2007, EE C 120 της 16.5.2008, σ. 47.

(2) CESE 1175/2011, EE C 318 της 29.10.2011, σ. 43.

άτομα που εκπαιδεύονται σε αυτά τα επαγγέλματα μπορούν να απασχοληθούν άμεσα και έχουν την ικανότητα να προσαρμόζονται στις νέες προκλήσεις της αγοράς εργασίας ⁽³⁾.

5. Μέτρα

5.1 Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο να επιδιωχθεί με συνέπεια η πολιτική της ΕΕ στο πλαίσιο της στρατηγικής Ευρώπη 2020 για την προώθηση της έξυπνης, βιώσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης, να ληφθεί κατάλληλα υπόψη η ενίσχυση της υπαίθρου μέσω του ΕΓΤΑΑ με έξι προτεραιότητες χρηματοδότησής του και μέσω των Διαρθρωτικών Ταμείων και να επιδιωχθεί η μακροπρόθεσμη βελτίωση της ποιότητας ζωής και της οικονομικής ευρωστίας της υπαίθρου μέσω ολοκληρωμένων πολιτικών προσεγγίσεων. Μια στρατηγική που περιλαμβάνει περισσότερους τομείς και περισσότερα ταμεία θα ήταν ιδιαίτερα ευνοϊκή για την ανάπτυξη κοινών αλυσίδων αξίας, τη μείωση της αστυφιλίας και τη σταθεροποίηση δομών εφοδιασμού σε αγαθά και υπηρεσίες στις αγροτικές περιοχές και, συνεπώς, προς όφελος όλων των τοπικών βιοτεχνιών και του τοπικού πληθυσμού.

5.2 Σύμφωνα με την ΕΟΚΕ, τα συγκεκριμένα σημεία δράσης της μελλοντικής διαρθρωτικής πολιτικής της ΕΕ για τις αγροτικές περιοχές είναι:

- επενδύσεις στη διαφοροποίηση, την ίδρυση, τη μεταβίβαση επιχειρήσεων και την περαιτέρω ανάπτυξη των ΜΜΕ στις αγροτικές περιοχές·
- προώθηση και δημιουργία διατομεακής συνεργασίας και πλατφορμών (για παράδειγμα, μέσω της θέσπισης τακτικών στρογγυλών τραπέζων)·
- προώθηση περιφερειακών (παραδοσιακών) οικονομικών δραστηριοτήτων που απαιτούν κοντινές μεταφορές·
- προώθηση των περιφερειακών εμπορικών γενικών σημάτων για την από κοινού μεταποίηση και εμπορία τοπικών προϊόντων και υπηρεσιών·
- στήριξη της ποιότητας και των συστημάτων ελέγχου της ποιότητας ως κλειδί για την επιτυχημένη διάθεση των προϊόντων·

- προώθηση μεθόδων παραγωγής με αποδοτικότητα στη χρήση των πόρων και στην προστασία του κλίματος·
- στήριξη της στοχοθετημένης μεταφοράς γνώσεων και δεξιοτήτων σε βιοτεχνικές και γεωργικές επιχειρήσεις, καθώς και σε άλλους επιχειρηματικούς εταίρους στις αγροτικές περιοχές·
- προώθηση συμπράξεων καινοτομίας μεταξύ έρευνας και βιομηχανίας, με ιδιαίτερη έμφαση σε καινοτόμες εφαρμογές και διαδικασίες που προσανατολίζονται στις ΜΜΕ·
- διατήρηση και ανάπτυξη οικονομικών υποδομών εγγύτητας στις αγροτικές περιοχές (κυρίως ευρυζωνική πρόσβαση)·
- στήριξη των μέτρων των οικονομικών και κοινωνικών εταίρων για την κάλυψη των μελλοντικών αναγκών σε εργατικό δυναμικό·
- προσπάθειες ευαισθητοποίησης με τη διοργάνωση επισκέψεων σχολείων και πολιτών σε επιχειρήσεις·
- περαιτέρω ανάπτυξη της υφιστάμενης προσέγγισης του προγράμματος LEADER για την επίτευξη σημαντικά μεγαλύτερης συμμετοχής των επιχειρήσεων και την αξιοποίηση του οικονομικού δυναμικού των αγροτικών περιοχών·
- ενίσχυση των υφιστάμενων δικτύων καθοδήγησης για επιχειρηματίες ΜΜΕ, ιδίως με στόχο την στήριξη συνεργασιών·
- δημιουργία και περαιτέρω ανάπτυξη πλατφορμών για τη συλλογή και διάδοση βέλτιστων πρακτικών στον τομέα της περιφερειακής ανάπτυξης και συνεργασίας μεταξύ των αγροτικών οικονομικών και κοινωνικών εταίρων·
- προώθηση των αγροτικών περιοχών με την διαμόρφωση ευέλικτων περιφερειακών προϋπολογισμών.

Βρυξέλλες, 23 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽³⁾ Βλ. ανωτέρω.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Η θέση της ΕΟΚΕ ενόψει της Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για την Αειφόρο Ανάπτυξη (Rio+20)» (πρόσθετη γνωμοδότηση)

(2012/C 143/08)

Γενικός Εισηγητής: **ο κ. WILMS**

Στις 17 Ιανουαρίου 2012 και σύμφωνα με το άρθρο 29(A) των διατάξεων εφαρμογής του Εσωτερικού Κανονισμού της, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να καταρτίσει πρόσθετη γνωμοδότηση με θέμα

Η θέση της ΕΟΚΕ ενόψει της Διάσκεψης των Ηνωμένων Εθνών για την Αειφόρο Ανάπτυξη (Rio+20) (πρόσθετη γνωμοδότηση).

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, κατά την 478η σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 22ας Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή όρισε γενικό εισηγητή τον **κ. Wilms** και υιοθέτησε με 211 ψήφους υπέρ και 3 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Εισαγωγή

1.1 Ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών έχει συγκαλέσει Διάσκεψη για την Αειφόρο Ανάπτυξη, η οποία θα πραγματοποιηθεί στις 20-22 Ιουνίου 2012 στο Ρίο ντε Τζανέιρο, στη Βραζιλία. Κατά τη δεύτερη συνεδρίασή της, η Προπαρασκευαστική Επιτροπή αυτής της διάσκεψης κάλεσε όλα τα κράτη μέλη, τους αρμόδιους οργανισμούς του συστήματος του ΟΗΕ και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη να υποβάλουν στη Γραμματεία, μέχρι την 1η Νοεμβρίου 2011, εισηγήσεις και συνεισφορές, οι οποίες θα συμπεριληφθούν σε ένα συγκεφαλαιωτικό κείμενο που θα χρησιμεύσει ως βάση για την κατάρτιση ενός προσχεδίου του τελικού εγγράφου, το οποίο θα δημοσιοποιηθεί τον Ιανουάριο του 2012.

1.2 Η ΕΟΚΕ έχει συμβάλει στην κοινή θέση της ΕΕ και των κρατών μελών της για αυτό το συγκεφαλαιωτικό έγγραφο με τη γνωμοδότησή της «Rio+20: προς μια πράσινη οικονομία και καλύτερη διακυβέρνηση - Συνεισφορά των ευρωπαϊκών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών»⁽¹⁾, την οποία υιοθέτησε τον Σεπτέμβριο του 2011.

1.3 Όπως δήλωνε στο σχέδιο δράσης στο οποίο κατέληγε η ανωτέρω γνωμοδότηση, η ΕΟΚΕ συνέχισε τον διάλογο με τις ευρωπαϊκές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών εντός και εκτός της Ευρώπης. Στο διεθνές επίπεδο, ο διάλογος αναπτύσσεται στο πλαίσιο των συνεδριάσεων των Στρογγυλών Τραπέζων της Κοινωνίας των Πολιτών ΕΕ-Βραζιλίας και ΕΕ-Κίνας, των συσκέψεων της ΕΟΚΕ με το Δημόσιο Επιμελητήριο της Ρωσίας και των συνόδων της Διεθνούς Ένωσης Οικονομικών και Κοινωνικών Επιτροπών και Παρεμφερών Οργανισμών (AICESIS). Σχεδιάζονται περαιτέρω δραστηριότητες στο πλαίσιο της συνεργασίας με τις χώρες ΑΚΕ.

1.4 Στο ευρωπαϊκό επίπεδο, η ΕΟΚΕ έχει διοργανώσει μια ευρεία διαδικασία διαλόγου σχετικά με τα θέματα της διάσκεψης Rio+20, συμπεριλαμβανομένων των πρώτων αντιδράσεων στο διαγραμματικό προσχέδιο του εγγράφου συμπερασμάτων, το οποίο δημοσιοποιήθηκε στις 10 Ιανουαρίου. Η διαδικασία αυτή αποσκοπούσε στην προετοιμασία της διάσκεψης «Βιώσιμη επιδίωξη, υπεύθυνη στάση - Η κοινωνία των πολιτών καθ' οδόν προς το Rio+20 (Go sustainable, be responsible! European civil society on the road to Rio+20)», που

διοργανώθηκε από την ΕΟΚΕ στις 7 και 8 Φεβρουαρίου 2012, και στην επίτευξη συμφωνίας σχετικά με ένα κοινό μήνυμα που θα προέκυπτε από την εν λόγω διάσκεψη.

1.5 Η παρούσα γνωμοδότηση επαναλαμβάνει τις συστάσεις και τα συμπεράσματα της προηγούμενης γνωμοδότησης της ΕΟΚΕ με τίτλο «Rio+20: προς μια πράσινη οικονομία και καλύτερη διακυβέρνηση - Συνεισφορά των ευρωπαϊκών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών»⁽²⁾ και επικροτεί πλήρως το μήνυμα της διάσκεψης «Βιώσιμη επιδίωξη, υπεύθυνη στάση - Η κοινωνία των πολιτών καθ' οδόν προς το Rio+20».

2. Συμπεράσματα και συστάσεις

2.1 Η ΕΟΚΕ έχει την πεποίθηση ότι η τρέχουσα οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική κρίση είναι στενά συνυφασμένες μεταξύ τους και ότι δεν είναι πλέον δυνατό να συνεχίσουμε να συμπεριφερόμαστε όπως κάναμε μέχρι σήμερα.

2.2 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει το ακόλουθο μήνυμα της διάσκεψης «Βιώσιμη επιδίωξη, υπεύθυνη στάση - Η κοινωνία των πολιτών καθ' οδόν προς το Rio+20», την οποία διοργάνωσε η ίδια στις Βρυξέλλες στις 7 και 8 Φεβρουαρίου 2012:

2.3 Στη διάσκεψη του ΟΗΕ Rio+20, οι παγκόσμιοι ηγέτες πρέπει να αναλάβουν τη δέσμευση να εφαρμόσουν συγκεκριμένο σχέδιο δράσης για την αειφόρο ανάπτυξη και την εξάλειψη της φτώχειας, εντός των περιορισμών που θέτει ο πλανήτης. Η προώθηση μιας πράσινης οικονομίας πρέπει να αποτελεί τμήμα μιας γενικότερης στρατηγικής για την αειφόρο ανάπτυξη, με ισορροπία μεταξύ της κοινωνικής, της οικολογικής και της οικονομικής πτυχής και ταυτόχρονα με δίκαιη κατανομή των πόρων και ισότιμη αντιμετώπιση των γενεών.

2.4 Η εξάλειψη της φτώχειας και η εξασφαλισμένη για όλους πρόσβαση σε επαρκή τρόφιμα, καθαρό νερό και βιώσιμη ενέργεια πρέπει να συγκαταληχθούν στις κορυφαίες προτεραιότητες της ημερήσιας διάταξης της διάσκεψης Rio+20. Η προώθηση της τοπικής γεωργίας με σεβασμό του περιβάλλοντος στις αναπτυσσόμενες χώρες συμβάλλει καθοριστικά στην εξάλειψη της φτώχειας και

⁽¹⁾ ΕΕ C 376 της 22.12.2011, σελ. 102.

⁽²⁾ ΕΕ C 376 της 22.12.2011, σελ. 102.

στη βελτίωση της επισιτιστικής ασφάλειας και αποτελεί κινητήρια δύναμη για τη διαμόρφωση αγροτικών περιοχών που έχουν οικονομική ευημερία. Είναι απαραίτητη η εξασφάλιση των ίσων πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών δικαιωμάτων των γυναικών.

2.5 Οι πολιτικοί ηγέτες οφείλουν να τηρήσουν τη δέσμευσή τους για την επίτευξη των Αναπτυξιακών Στόχων της Χιλιετίας και να υιοθετήσουν πρόσθετα μέτρα για την εξασφάλιση της απαραίτητης αποτελεσματικής χρηματοδότησης. Ειδικότερα, οι ανεπτυγμένες χώρες πρέπει να εφαρμόσουν πραγματικά τη δέσμευσή τους να χορηγούν τουλάχιστον το 0,7% του ακαθάριστου εθνικού τους εισοδήματος για αναπτυξιακή βοήθεια.

2.6 Οι Ευρωπαίοι εκπρόσωποι στη διάσκεψη πρέπει να δώσουν στην κοινωνική διάσταση της αιφόρου ανάπτυξης πολύ μεγαλύτερη έμφαση από αυτήν που προβλέπεται στο προσχέδιο. Οι αυξανόμενες κοινωνικές και εισοδηματικές ανισότητες εντός και μεταξύ των διάφορων χωρών επιβάλλουν επείγουσα δράση, επειδή εμποδίζουν τις προσπάθειες για την επίτευξη αιφόρου ανάπτυξης και δίκαιης κατανομής των πόρων. Επιπροσθέτως, για να είναι η μετάβαση δίκαιη, πρέπει να εγγυάται αξιοπρεπή εργασία και ποιοτικές θέσεις απασχόλησης του εργατικού δυναμικού. Είναι απαραίτητο να επικυρωθούν και να εφαρμοστούν οι βασικοί κανόνες εργασίας της ΔΟΕ και πρέπει να υποστηριχθεί πλήρως η πρωτοβουλία βάσης της ΔΟΕ για την κοινωνική προστασία (Social Protection Floor Initiative).

2.7 Οι πολιτικοί ηγέτες πρέπει να υιοθετήσουν στο Ρίο έναν δεσμευτικό χάρτη πορείας προς μια πράσινη οικονομία, με σαφείς στόχους και μηχανισμούς παρακολούθησης, που θα εξασφαλίζει μια οικονομικά αποδοτική, κοινωνικά δίκαιη και περιβαλλοντικά ορθή μετάβαση σε αιφόρους κοινωνίες. Η διαδικασία της μετάβασης πρέπει να βασίζεται σε σταθερή συνεργασία με την κοινωνία των πολιτών, μεταξύ των άλλων και στο πλαίσιο του κοινωνικού διαλόγου.

2.8 Οι ευρωπαϊκές και οι άλλες ανεπτυγμένες χώρες πρέπει να αναλάβουν στο Ρίο τη δέσμευση να μειώσουν σημαντικά από πλευράς τους την κατανάλωση των περιορισμένων φυσικών πόρων της Γης. Οι Ευρωπαίοι ηγέτες πρέπει να εφαρμόσουν τους συμφωνημένους στόχους της ΕΕ και να ετοιμαστούν για πιο φιλόδοξα μέτρα. Οι αναδυόμενες χώρες θα πρέπει να κάνουν πιο αποδοτική χρήση των φυσικών πόρων.

2.9 Οι μη βιώσιμες πρακτικές κατανάλωσης και παραγωγής πρέπει σταδιακά να εξαλειφθούν, με τη χρήση ποικίλων μέσων πολιτικής —όπως τα ρυθμιστικά μέτρα, τα εργαλεία φορολογικής πολιτικής, οι πράσινες και οι κοινωνικές δημόσιες συμβάσεις, η σταδιακή κατάργηση των επιδοτήσεων που ζημιώνουν το περιβάλλον, η έρευνα στην οικολογική καινοτομία, η εσωτερικευση του περιβαλλοντικού κόστους και άλλα κίνητρα που βασίζονται στην αγορά— και την παράλληλη προώθηση των βιώσιμων τρόπων ζωής και της ενεργού συμμετοχής των καταναλωτών στη μετάβαση. Θα πρέπει να υιοθετηθεί στο Ρίο ένα 10ετές πρόγραμμα εργασίας για τη βιώσιμη κατανάλωση και παραγωγή.

2.10 Στο διαγραμματικό προσχέδιο αναγνωρίζονται οι περιορισμοί του ΑΕγχΠ ως μέσου μέτρησης της ευημερίας. Η κοινωνία των πολιτών πρέπει τώρα να συμμετάσχει στην επείγουσα ανάπτυξη συμπληρωματικών δεικτών.

2.11 Η πρωτοβουλία να θεσπιστεί έως το 2015 ένα σύνολο παγκόσμιων Στόχων Αειφόρου Ανάπτυξης επικροτείται, καθώς προσγγίζει με ισόρροπο τρόπο και τις τρεις διαστάσεις της αιφόρου ανάπτυξης. Είναι απαραίτητο να αρχίσει στο Ρίο μία ολοκληρωμένη διαδικασία, που θα συνδέει τους Αναπτυξιακούς Στόχους της Χιλιετίας με τους Στόχους της Αειφόρου Ανάπτυξης και θα θεσπίζει συγκεκριμένη στρατηγική και συγκεκριμένους δείκτες για την αιφόρο ανάπτυξη, με σαφείς μηχανισμούς λογοδοσίας.

2.12 Είναι απαραίτητο να συναφθεί στο Ρίο μια νέα παγκόσμια συμφωνία για την εξασφάλιση των απαραίτητων επενδύσεων για το πράσινο σμα της οικονομίας.

2.13 Αναγνωρίζεται ο βασικός ρόλος και η ευθύνη του ιδιωτικού τομέα στην επίτευξη της μετάβασης σε μια αιφόρο ανάπτυξη. Το πράσινο σμα της οικονομίας παρέχει επιχειρηματικές ευκαιρίες, τις οποίες οι επιχειρήσεις και η βιομηχανία θα πρέπει να αξιοποιήσουν. Οι πολιτικοί ηγέτες πρέπει να διαμορφώσουν σαφή, σταθερά και προβλέψιμα πολιτικά πλαίσια για την πράσινη οικονομία, προκειμένου να παράσχουν στις επιχειρήσεις την εμπιστοσύνη, το ρυθμιστικό πλαίσιο και τα κίνητρα για τις απαιτούμενες επενδύσεις.

2.14 Θα πρέπει να συγκροτηθεί ένα νέο Συμβούλιο Αειφόρου Ανάπτυξης, που θα αντικαταστήσει την Επιτροπή Αειφόρου Ανάπτυξης, καθώς και ένας νέος οργανισμός του ΟΗΕ για το περιβάλλον, ο οποίος θα βασίζεται στο πρότυπο του Προγράμματος των Ηνωμένων Εθνών για το Περιβάλλον (UNEP). Αμφότεροι οι οργανισμοί θα πρέπει να διασφαλίσουν την αποτελεσματική συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών, όπως εκπροσωπείται από τις μείζονες ομάδες.

2.15 Επικροτείται η πρόταση καθιέρωσης ενός συνηγούρου (ombudsman) των μελλοντικών γενεών.

2.16 Στη διάσκεψη Ρίο+20 οι πολιτικοί ηγέτες πρέπει να συμφωνήσουν πρόσθετα μέτρα για τη βελτίωση και την ενίσχυση της αποτελεσματικής συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών στη μετάβαση σε αιφόρους κοινωνίες, σε παγκόσμιο, εθνικό και τοπικό επίπεδο. Πρέπει να θεσπιστούν νομικά και θεσμικά πλαίσια που θα εξασφαλίζουν την πρόσβαση του κοινού στην πληροφόρηση, τον διάλογο, τη δημοκρατική συμμετοχή και τον έλεγχο. Τα πλειομερή φόρουμ όπως οι Οικονομικές και Κοινωνικές Επιτροπές και τα Εθνικά Συμβούλια Αειφορίας πρέπει να προωθηθούν ως πρότυπα για την ενθάρρυνση του διαλόγου με την κοινωνία των πολιτών. Χρειάζονται περισσότερες εκστρατείες ευαισθητοποίησης και εκπαιδευτικά προγράμματα για την αιφόρο ανάπτυξη.

2.17 Η κοινωνία των πολιτών σε όλον τον κόσμο θα πρέπει να συνεχίσει να ζητά από τη διάσκεψη ένα αποτέλεσμα που θα μας επιτρέψει να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις που έχουμε ενώπιόν μας. Η κοινωνία των πολιτών πρέπει να αναλάβει παγκόσμια ευθύνη!

2.18 Το προσχέδιο του τελικού εγγράφου, που θα συνταχθεί από το Προεδρείο της διάσκεψης Ρίο+20 του ΟΗΕ, αποτελεί καλή αφετηρία για τις μετέπειτα διαπραγματεύσεις. Ωστόσο, το προσχέδιο αυτό εξακολουθεί να υπολείπεται σημαντικά των προκλήσεων.

2.19 Οι αρχηγοί των κυβερνήσεων των ευρωπαϊκών χωρών πρέπει να αναλάβουν στο Ρίο ευθύνες και δεσμεύσεις. Οι εκπρόσωποι της ΕΕ στη διάσκεψη πρέπει να επιζητήσουν ένα πιο φιλόδοξο έγγραφο όσον αφορά τους στόχους, τα χρονοδιαγράμματα, τη χρηματοδότηση, τις νομικές δεσμεύσεις και την παρακολούθηση. Μετά τη διάσκεψη Ρίο+20 θα πρέπει να επανεξεταστεί και να αναζωογονηθεί όλη η στρατηγική της ΕΕ για την αειφόρο ανάπτυξη.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

III

(Προπαρασκευαστικές πράξεις)

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

478Η ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑΣ ΤΗΣ 22ΑΣ ΚΑΙ 23ΗΣ ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 2012

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση (2014-2020)»

COM(2011) 608 final — 2011/0269 (COD)

(2012/C 143/09)

Εισηγητής: ο κ. SIECKER
Συνεισηγητής: ο κ. HABER

Το Συμβούλιο στις 24 και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο στις 25 Οκτωβρίου 2011 αποφάσισαν, αντιστοίχως, σύμφωνα με τα άρθρα 175, παράγραφος 3, και 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ), να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση 2014-2020

COM(2011) 608 τελικό – 2011/269 (COD).

Η Συμβουλευτική Επιτροπή Βιομηχανικών Μεταλλαγών (CCMI), στην οποία ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών υιοθέτησε τη γνωμοδότησή της στις 9 Φεβρουαρίου 2012.

Κατά την 478η σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 23ης Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 158 ψήφους υπέρ, 10 κατά και 8 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση παράτασης του κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη σύσταση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση. Ταυτόχρονα, η ΕΟΚΕ εκφράζει τις αμφιβολίες της σχετικά με το κατά πόσον όλες οι προτάσεις της Επιτροπής θα λύσουν τα προβλήματα του Ταμείου. Ο αριθμός των αιτήσεων προς το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση υπήρξε –και παραμένει – πολύ χαμηλός και η ΕΟΚΕ δεν πιστεύει ότι η επέκταση του Ταμείου στη γεωργία αποτελεί τον σωστό τρόπο αντιμετώπισης αυτού του προβλήματος. Αντ' αυτού, η ΕΟΚΕ προτείνει ορισμένα πρόσθετα μέτρα για τη βελτίωση της χρήσης του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση (εφεξής ΕΤΠΠ), για παράδειγμα τη μείωση των κατωφλίων και μια ταχύτερη διαδικασία, δεδομένου ότι το ίδιο το μέσο είχε σχετικά καλές επιδόσεις όποτε εφαρμόστηκε.

1.2 Ένας από τους λόγους της υποτονικής χρήσης είναι η αργή και γραφειοκρατική διαδικασία του ΕΤΠΠ, λόγω του ειδικού χαρακτήρα του. Η Επιτροπή δεν μπορεί να λάβει αποφάσεις χωρίς τη συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Αφ' ης στιγμής συμμετέχει η αρμόδια για τον προϋπολογισμό αρχή,

είναι αναγκαίο να τηρηθούν ορισμένες πολύ χρονοβόρες διαδικασίες που οδήγησαν στην έγκριση όλων των αιτήσεων και τούτο με μεγάλες διοικητικές δαπάνες οι οποίες θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν αποδοτικότερα..

1.3 Η ΕΟΚΕ συνητά να μειωθεί το όριο υποβολής αιτήσεων για στήριξη σε 200 απολύσεις αντί των προτεινόμενων 500. Συνητά επίσης να αυξηθεί το ποσοστό συγχρηματοδότησης της ΕΕ σε 75% κατ' ανώτατο όριο για την περαιτέρω βελτίωση της χρήσης του ΕΤΠΠ. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι η έννοια "εργαζόμενοι" δεν περιορίζεται στους εργαζομένους με συμβάσεις εργασίας αορίστου χρόνου, αλλά επεκτείνεται στους εργαζομένους με συμβάσεις ορισμένου χρόνου και τους προσωρινά απασχολούμενους. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι το ΕΤΠΠ πρέπει επίσης να επεκταθεί στους αυτοαπασχολούμενους εργαζομένους. Είναι σημαντικοί παράγοντες στην αγορά εργασίας και είναι από τους πρώτους που πλήττονται από τις επιπτώσεις της παγκοσμιοποίησης και των οικονομικών κρίσεων. Ωστόσο, το ΕΤΠΠ δεν είχε ποτέ ως στόχο τη στήριξη των εργοδοτών και ως εκ τούτου η ΕΟΚΕ διαφωνεί με την επέκτασή του στους ιδιοκτήτες και τους διευθυντές των ΜΜΕ. Η ΓΔ Επιχειρήσεων έχει ξεχωριστό τμήμα αφιερωμένο στις πολιτικές για τις ΜΜΕ με σημαντικά προγράμματα υποστήριξης. Το ΕΤΠΠ δεν πρέπει να εμπεβαίνει σε αυτά τα προγράμματα.

1.4 Η ΕΟΚΕ εισηγείται δύο ακόμα λύσεις για τη μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα του ΕΤΠΠ. Πρώτον προτείνεται η ενημέρωση των ΜΜΕ σχετικά με τις δυνατότητες του ΕΤΠΠ μέσω μιας εκτεταμένης ενημερωτικής εκστρατείας και δεύτερον, η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων από τα πρώτα κιάλια διαδικαστικά στάδια των εφαρμογών του. Επίσης, η ΕΟΚΕ εκφράζει την έκπληξή της για την απόφαση που έλαβε το Συμβούλιο τον Δεκέμβριο του 2011 να αναρτήσει τη δυνατότητα χρήσης του ΕΤΠΠ για την αντιμετώπιση ενδεχόμενων αναπάντεχων κοινωνικών συνεπειών της οικονομικής κρίσης στα δύο τελευταία έτη της τρέχουσας ισχύος του ΕΤΠΠ (2012 και 2013), ιδίως αν ληφθούν υπόψη τα θετικά συμπεράσματα από την επισκόπηση των έως τώρα εφαρμογών του. Επομένως, η ΕΟΚΕ προτρέπει το Συμβούλιο να αναθεωρήσει την απόφασή του και καθιστά απολύτως σαφές ότι επιθυμεί να συμπεριληφθεί αυτή η διάσταση στην επόμενη φάση του ΕΤΠΠ για την περίοδο 2014-2020.

1.5 Η ΕΟΚΕ διαφωνεί με την πρόταση επέκτασης του ΕΤΠΠ στη γεωργία αλλά αναγνωρίζει ότι όταν θα αρχίσουν να ισχύουν οι μελλοντικές εμπορικές συμφωνίες, όπως η συμφωνία Mercosur, θα πρέπει να ληφθούν μέτρα για τη γεωργία. Η συμφωνία Mercosur θα είναι προσοδοφόρα για την ΕΕ στο σύνολό της· ωστόσο, θα ωφελήσει τη βιομηχανία και τις υπηρεσίες εις βάρος της γεωργίας. Η Επιτροπή εξέφρασε την άποψη ότι οι μελλοντικές εμπορικές συμφωνίες ενδέχεται να έχουν τον ίδιο αντίκτυπο. Είναι δίκαιο να αντισταθμιστούν τέτοιου είδους μειονεκτήματα για τη γεωργία, αλλά αυτό πρέπει να γίνει με μια εξατομικευμένη λύση για τον τομέα, για παράδειγμα στο πλαίσιο των Διαρθρωτικών Ταμείων της γεωργικής πολιτικής. Η ΕΟΚΕ εισηγείται όπως το ΕΤΠΠ, το οποίο συστάθηκε για να βοηθάει τους εργαζομένους που απολύθηκαν ούτως ώστε να επανεναρχθούν στην αγορά εργασίας, εξακολουθήσει να προορίζεται αποκλειστικά για αυτόν τον σκοπό.

1.6 Η ΕΟΚΕ επιμένει ότι το Ταμείο πρέπει να συνεχίσει να λειτουργεί σε περιόδους κρίσης και ότι πρέπει ιδίως να μπορεί να χρησιμοποιείται σε περιπτώσεις μετεγκατάστασης ή επανεγκατάστασης βιομηχανικών δραστηριοτήτων στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

2. Σύνοψη της πρότασης της Επιτροπής

2.1 Το Μάρτιο του 2006, η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση για ένα Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση (EGF). Το Ταμείο έχει ως στόχο την παροχή ειδικής και έκτακτης υποστήριξης για να διευκολύνει την επανένταξη στην αγορά εργασίας ατόμων που απολύθηκαν σε περιοχές ή κλάδους λόγω σοβαρής διαταραχής της οικονομικής δραστηριότητας, όπως η μετεγκατάσταση των δραστηριοτήτων σε χώρες μη μέλη, η σημαντική αύξηση των εισαγωγών ή η σταδιακή μείωση του μεριδίου της αγοράς της Ένωσης σε έναν συγκεκριμένο τομέα. Το κύριο κριτήριο για τη χρηματοδότηση από το ΕΤΠΠ είναι να σημειώνονται περισσότερες από 1 000 απολύσεις σε μια εταιρεία ή όμιλο εταιρειών στον ίδιο τομέα σε μία ή δύο περιφέρειες που γειτονούν μεταξύ τους.

2.2 Το ΕΤΠΠ συστάθηκε για τη διάρκεια της προγραμματικής περιόδου 2007-2013. Τα προβλεπόμενα μέτρα ήταν: επανακατάρτιση, στήριξη μετεγκατάστασης, στήριξη για την έναρξη νέων επιχειρήσεων και εισοδηματική ενίσχυση. Το ΕΤΠΠ παρεμβαίνει μόνο κατόπιν αιτήσεως ενός κράτους μέλους. Το ποσό που θα καταβάλει η ΕΕ δεν υπερβαίνει το 50% του συνολικού εκτιμώμενου κόστους της συνολικής δέσμης μέτρων που προβλέπεται από το κράτος μέλος. Το 2009, τα κριτήρια για την παροχή υποστήριξης προσαρμόστηκαν υπό την πίεση της οικονομικής κρίσης. Ο αριθμός των απαιτούμενων απολύσεων μειώθηκε από 1 000 σε 500 και η συμμετοχή της ΕΕ στα προγράμματα του ΕΤΠΠ αυξήθηκε από 50% σε 65%.

2.3 Τον Οκτώβριο του 2011 η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη συνέχιση του ΕΤΠΠ κατά την προγραμματική περίοδο 2014-2020 με σκοπό την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής "Ευρώπη 2020" και την επέκταση της παροχής υποστήριξης στη γεωργία. Προκειμένου να εξασφαλιστεί ότι η στήριξη του ΕΚΠ διατίθεται σε εργαζομένους ανεξάρτητα από τη σύμβαση απασχόλησης ή τη σχέση απασχόλησης, η έννοια των «εργαζομένων» επεκτείνεται ώστε να συμπεριλάβει όχι μόνο τους εργαζομένους με συμβάσεις απασχόλησης αορίστου χρόνου αλλά και τους εργαζομένους με συμβάσεις ορισμένου χρόνου, τους προσωρινά απασχολούμενους, τους ιδιοκτήτες επιχειρηματίες πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων και τους αυτοαπασχολούμενους (συμπεριλαμβανομένων των γεωργών). Η συμμετοχή της ΕΕ στα προγράμματα του ΕΤΠΠ θα κυμαίνεται μεταξύ 50 και 65%.

2.4 Η Επιτροπή πρότεινε να τενδρί το ΕΤΠΠ εκτός πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου λόγω της απρόβλεπτης και επείγουσας φύσης των συνθηκών που δικαιολογούν τη διάθεση των πόρων του. Οι δαπάνες σε επίπεδο Ένωσης πρέπει να γίνονται βάσει των αποτελεσμάτων. Για τις δαπάνες που σχετίζονται με το ΕΤΠΠ, το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο ορίζει ως στόχο τουλάχιστον το 50% των εργαζομένων που λαμβάνουν βοήθεια μέσω του ΕΤΠΠ να βρίσκουν νέα και σταθερή θέση εργασίας μέσα σε 12 μήνες. Για να δοθεί η δυνατότητα στην Επιτροπή να παρακολουθεί αν τα κράτη μέλη επιδιώκουν με επιτυχία αυτόν τον στόχο, τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρουσιάσουν ενδιάμεση έκθεση για την εφαρμογή της υποστήριξης του ΕΤΠΠ ύστερα από 15 μήνες.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Το ΕΤΠΠ συστάθηκε ως ένα είδος "πρώτων βοηθειών", ένα μέσο το οποίο έδωσε τη δυνατότητα στην ΕΕ να ανταποκρίνεται γρήγορα και ευέλικτα, παρέχοντας υποστήριξη στους εργαζομένους που έχασαν τη δουλειά τους λόγω της παγκοσμιοποίησης. Ο προϋπολογισμός του ΕΤΠΠ ανήλθε σε 3,5 δισ ευρώ για την επταετία 2007-2013. Ωστόσο, την πρώτη πενταετία, δηλαδή από το 2007 μέχρι το 2011, χρησιμοποιήθηκαν μόνο λίγο περισσότερα από 364 εκατομμύρια ευρώ από τα 2,5 δισ. που ήταν διαθέσιμα για αυτό το διάστημα. Οι κυριότερες αιτίες της περιορισμένης χρησιμοποίησης του ΕΤΠΠ είναι η αργή και γραφειοκρατική διοικητική διαδικασία, το υψηλό όριο των 1 000 εργαζομένων, καθώς και το χαμηλό ποσοστό (50%) συγχρηματοδότησης. Η χρήση του ΕΤΠΠ βελτιώθηκε το 2009, όταν το όριο για τη δυνατότητα υποβολής αιτήσεων μειώθηκε από 1 000 απολύσεις σε 500, το ποσοστό συγχρηματοδότησης από την ΕΕ αυξήθηκε από 50 σε 65% –κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις– και οι εφαρμογές του ΕΤΠΠ αφορούσαν την αντιμετώπιση όχι μόνο των επιπτώσεων της παγκοσμιοποίησης αλλά και αυτών της οικονομικής κρίσης.

3.2 Μετά από αυτές τις προσαρμογές, η χρήση του ΕΤΠΠ αυξήθηκε από 8 αιτήσεις το 2007 και 5 το 2008 σε 29 το 2009 και το 2010. Το 2011 εγκρίθηκαν 8 αιτήσεις και άλλες 18 είναι ακόμα υπό αξιολόγηση. Το ΕΤΠΠ χρησιμοποιήθηκε περισσότερο για την καταπολέμηση των επιπτώσεων της κρίσης, παρά για την καταπολέμηση του αντικτύπου της παγκοσμιοποίησης: στα 3 χρόνια κατά τα οποία το ΕΤΠΠ επεκτάθηκε στην κάλυψη των συνεπειών της οικονομικής κρίσης (από το 2009 μέχρι το Νοέμβριο του 2011) υπεβλήθησαν 53 αιτήσεις, ενώ στα 5 χρόνια συνολικής λειτουργίας του υποβλήθηκαν μόνο 26 αιτήσεις για την αντιμετώπιση των συνεπειών της παγκοσμιοποίησης. Οι 53 αιτήσεις για την κρίση αφορούσαν 48 607 εργαζομένους και οι 26 αιτήσεις για τις συνέπειες της παγκοσμιοποίησης αφορούσαν 28 135 εργαζομένους· ως εκ τούτου, το ΕΤΠΠ βοήθησε συνολικά 76 742 εργαζομένους να διατηρήσουν τις δυνατότητές τους για εξεύρεση απασχόλησης.

3.3 Η ενδιάμεση αξιολόγηση του ΕΤΠΠ ανέλυσε πόσοι από τους εργαζόμενους που υποστηρίχθηκαν στο εν λόγω πλαίσιο βρήκαν άλλη δουλειά μέσα σε ένα έτος με βάση 15 τελικές εκδόσεις που ήταν διαθέσιμες εκείνη την εποχή για την περίοδο 2007 – 2009. Το μέσο ποσοστό επαναπασχόλησης ανήλθε σε 41,8%. Τα ποσοστά επαναπασχόλησης υπερβαίνουν το ποσοστό αναφοράς των 50% σε 6 από τις 15 πρώτες περιπτώσεις συγχρηματοδότησης του ΕΤΠΠ, ενώ υπολείπονται της υλοποίησης αυτού του στόχου σε 9 από τις 15 περιπτώσεις. Η διακύμανση της επαναπασχόλησης είναι σημαντική: κυμαίνεται μεταξύ 78,2% σε μια περίπτωση, στη Γερμανία και σημαντικά χαμηλότερων ποσοστών (4-6%) σε περιπτώσεις στην Πορτογαλία, την Ισπανία και την Ιταλία. Για να επιτευχθούν συγκρίσιμα αποτελέσματα, θα πρέπει να εξεταστεί η σύνδεση μέρους της χορηγούμενης στήριξης με τα αποτελέσματα της. Μεσοπρόθεσμα (12+ μήνες από το πέρας της στήριξης του ΕΤΠΠ), τα ποσοστά επαναπασχόλησης αυξήθηκαν πράγματι στην πλειονότητα των περιπτώσεων (όπου υπήρχαν πληροφορίες), παρά τον αντίκτυπο της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης η οποία έπληξε τις τοπικές οικονομίες. Το ποσοστό απασχόλησης των δικαιούχων του ΕΤΠΠ αυξήθηκε με την πάροδο του χρόνου σε 8 περιπτώσεις, ενώ μειώθηκε σε 3. Κατά μέσον όρο, το ποσοστό επαναπασχόλησης σε αυτές τις περιπτώσεις αυξήθηκε κατά 7%. Ως εκ τούτου, φαίνεται δικαιολογημένο να συμπεράνουμε γενικά ότι εκτός από την περιορισμένη χρήση του Ταμείου, τα αποτελέσματα είναι θετικά.

3.4 Αυτό που δεν έχει ακόμα αντιμετωπιστεί είναι η τρίτη αιτία για την ανεπαρκή αξιοποίηση του ΕΤΠΠ, δηλαδή το γεγονός ότι δεν έχει δικό του προϋπολογισμό. Ως εκ τούτου, η αρμόδια για τον προϋπολογισμό αρχή, στην προκειμένη περίπτωση το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, πρέπει να αποφασίσει για το κατά πόσον κάθε αίτηση χρήζει υποστήριξης. Παρά το γεγονός ότι το μοντέλο, ένα μέσο εκτός των υφιστάμενων δομών της ΕΕ, έκανε δυνατή την ταχεία και ευέλικτη ανταπόκριση, η διοικητική διαδικασία που έπρεπε να ακολουθηθεί για λόγους ακρίβειας είναι πολύ μακρά και συνεπάγεται σημαντική γραφειοκρατία. Πρέπει να έχουμε κατά νου το υψηλό κόστος της διαδικασίας έγκρισης, όπως η μετάφραση σε 22 γλώσσες, οι αιθουσές συνεδριάσεων, τα έγγραφα συνεδριάσεων, ο χρόνος των συμμετεχόντων και η διερμηνεία στα διάφορα στάδια της διαδικασίας έγκρισης. Κάθε αίτηση εγκρίνεται και, συνεπώς, τίθεται το ερώτημα μήπως τα χρήματα που δαπανώνται για τη διαδικασία έγκρισης θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν προς όφελος των πληγέντων εργαζομένων. Το πλεονέκτημα της τρέχουσας διαδικασίας για το ΕΤΠΠ είναι ότι η διαδικασία είναι πολύ διαφανής και ότι προβάλλει τη δέσμευση που έχει αναλάβει η ΕΕ όσον αφορά την καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού. Αν και η διαφάνεια και η προβολή έχουν εξέχουσα σημασία, πρέπει να γίνουν τα απαραίτητα για να γίνει ταχύτερη η διαδικασία και να μειωθεί το κόστος.

3.5 Άλλα δυνατά μοντέλα που αναφέρονται στην πρόταση και τα συνοδευτικά έγγραφα ⁽¹⁾ είναι η ενσωμάτωση του ΕΤΠΠ στο ΕΚΤ ή η συνέχιση της λειτουργίας του ως ανεξάρτητου φορέα με ίδιο προϋπολογισμό. Το κάθε μοντέλο έχει τα δικά του πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα. Αν το ΕΤΠΠ ενσωματωθεί στο ΕΚΤ, το κύριο μειονέκτημα θα είναι η ανάγκη σαφούς διάθεσης κονδυλίων από τον προϋπολογισμό της ΕΕ, παρά το γεγονός ότι είναι αδύνατο να σχεδιαστούν ή προγραμματιστούν μαζικές απολύσεις. Σαφή πλεονεκτήματα είναι η συνοχή και η συμπληρωματικότητα με το ΕΚΤ, η πιθανή επίτευξη της διαδικασίας λήψης αποφάσεων, καθώς και η απλούστευση και ο εξορθολογισμός των εφαρμογών του ΕΤΠΠ. Η τρίτη δυνατότητα, δηλαδή το να συνεχίσει το ΕΤΠΠ να λειτουργεί ως ανεξάρτητος ευρωπαϊκός φορέας με ίδιο προϋπολογισμό έχει πολλά μειονεκτήματα και ένα μόνο πλεονέκτημα: τη μεγαλύτερη προβολή της ευρωπαϊκής αλληλεγγύης.

4. Ειδικές Παρατηρήσεις

4.1 Πρώτα απ' όλα η ΕΟΚΕ επιθυμεί να εκφράσει την έκπληξη της όσον αφορά την απόφαση του Συμβουλίου του Δεκεμβρίου 2011 να μην επιτρέψει την περαιτέρω χρήση του ΕΤΠΠ για την αντιμετώπιση των απρόβλεπτων κοινωνικών επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης, σε περιπτώσεις που απαιτείται άμεση επέμβαση κατά τα δύο τελευταία χρόνια της τρέχουσας περιόδου του Ταμείου (2012 και 2013). Η επισκόπηση των αιτήσεων μέχρι τη 17η Νοεμβρίου 2011 δείχνει πολύ καθαρά ότι το Ταμείο λειτουργεί σχεδόν καλά σε αυτό τον τομέα και λιγότερο καλά για την εκπλήρωση του αρχικού στόχου του (δηλαδή την καταπολέμηση των συνεπειών της παγκοσμιοποίησης). Τόσο κατά το 2009 όσο και κατά το 2010, εγκρίθηκαν 23 αιτήσεις για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης, έναντι μόνο έξι για την αντιμετώπιση του αντίκτυπου της παγκοσμιοποίησης. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ καλεί το Συμβούλιο να εξετάσει το ενδεχόμενο, όσο ακόμα διαρκέσει η κρίση, το ΕΤΠΠ να χρησιμοποιηθεί και για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κρίσης. Η ΕΟΚΕ θέλει να καταστήσει απολύτως σαφές ότι επιθυμεί να συμπεριληφθεί στις μελλοντικές δραστηριότητες του Ταμείου η καταπολέμηση των συνεπειών της οικονομικής κρίσης, και παράλληλα να μειωθούν τα κατώτατα όρια για την επιλογή των αιτήσεων.

4.2 Αν και ο αριθμός των αιτήσεων αυξήθηκε μετά το 2008, το ΕΤΠΠ εξακολουθεί να μην χρησιμοποιείται επαρκώς. Ως εκ τούτου, φαίνεται λογικό να μειωθούν ακόμα περισσότερο τα κατώφλια για την υποβολή αίτησης. Στις αρχικές διαπιστώσεις της ενδιάμεσης αξιολόγησης του ΕΤΠΠ αναφέρεται (για την μείωση του κατώφλιου απολύσεων από 1 000 σε 500): "Ωστόσο, σε ορισμένα πλαίσια, αυτός ο μειωμένος αριθμός μπορεί να εξακολουθεί να θεωρείται πολύ υψηλός, καθώς ακόμη και απολύσεις 200-300 ατόμων θα μπορούσαν να προκαλέσουν σημαντικό σοκ σε τοπικό και περιφερειακό επίπεδο." Το τρέχον όριο (500 απολύσεων) ενδέχεται να παραμένει πολύ υψηλό αν εξετάσουμε τις τρέχουσες διαδικασίες μεταγκατάστασης και ανάθεσης δραστηριοτήτων σε τρίτους. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ συνιστά να μειωθεί αυτό το κατώφλι σε 200 εργαζομένων.

4.3 Η ΕΟΚΕ προτείνει επίσης τις εξής δύο λύσεις για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του ΕΤΠΠ: Γενικά, το μέγεθος και οι πόροι των ΜΜΕ δεν τους επιτρέπουν να είναι ενήμερες πλήρως για τις δυνατότητες που δημιουργεί η ΕΕ σε ορισμένες περιπτώσεις. Πιθανότατα πολλές ΜΜΕ με προβλήματα για τα οποία το ΕΤΠΠ προσφέρει λύσεις, αγνοούν ακόμα και την ύπαρξη του Ταμείου και άρα αδυνατούν να ωφεληθούν απ' αυτό. Κατά την ΕΟΚΕ, μόνο οφέλη μπορούν να προκύψουν από την ενημέρωση των ιδιοκτητών ή διευθυντών των ΜΜΕ σχετικά με τις δυνατότητες του ΕΤΠΠ, μέσω μιας εκτεταμένης ενημερωτικής εκστρατείας. Μια άλλη δε πρόταση υπέρ της ενίσχυσης των επιδόσεων του ΕΤΠΠ αφορά στη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων από τα πρώτα κιόλας διαδικαστικά στάδια των εφαρμογών του.

4.4 Η αξιολόγηση μέχρι σήμερα έχει δώσει ορισμένες ενδείξεις ότι οι έντονες επιφυλάξεις των κρατών μελών στο πρώτο στάδιο της λειτουργίας του ΕΤΠΠ βασίζονταν εν μέρει στην υψηλή ίδια συμμετοχή τους. Για αυτό τον λόγο, τα ποσοστά μεταβλήθηκαν το 2009 και φαίνεται ότι αυτό είχε θετικό αντίκτυπο. Καθώς η τρέχουσα κρίση απαιτεί ακόμα ενεργά εργαλεία για την αγορά εργασίας, η ΕΟΚΕ προτείνει να αυξηθεί η συγχρηματοδότηση της ΕΕ μέχρι και σε 75% για την περαιτέρω βελτίωση της χρήσης του ΕΤΠΠ.

⁽¹⁾ SEC (2011) 1130, 1131 και 1133 final.

4.5 Η Επιτροπή προτείνει να συνεχιστεί το ίδιο μοντέλο, δηλαδή το ΕΤΠΠ ως εργαλείο καταπολέμησης της κρίσης εκτός του δημοσιονομικού πλαισίου. Το μειονέκτημα αυτού του μοντέλου είναι η αργή και γραφειοκρατική διαδικασία. Η γραφειοκρατία οφείλεται σε "συμφόρηση", εν μέρει στις Βρυξέλλες και εν μέρει στα κράτη μέλη. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να προσπαθήσει να βρει μια λύση σε αυτό το πρόβλημα έτσι ώστε η διαδικασία να γίνει πιο ευέλικτη και σύντομη και να μην βιώνεται ως εμπόδιο από τους πιθανούς υποψηφίους. Για παράδειγμα, οι αιτήσεις υποβάλλονται από τις περιφέρειες αλλά πρέπει να περάσουν από το εθνικό επίπεδο. Τούτο επιβραδύνει σημαντικά τη διαδικασία, η οποία θα μπορούσε να γίνει πολύ πιο αποτελεσματική μετά από επανεξέταση των διαδικασιών αυτών.

4.6 Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι στον νέο κανονισμό, η έννοια "εργαζόμενοι" δεν περιορίζεται στους εργαζομένους με συμβάσεις εργασίας αορίστου χρόνου, αλλά επεκτείνεται στους εργαζομένους με συμβάσεις ορισμένου χρόνου και τους προσωρινά απασχολούμενους. Ωστόσο, διστάζει να συμφωνήσει ότι πρέπει να συμπεριληφθούν στην παραπάνω έννοια οι αυτοαπασχολούμενοι. Το ΕΤΠΠ συστάθηκε ως ευέλικτο εργαλείο για την υποστήριξη των εργαζομένων που απολύθηκαν λόγω των επιπτώσεων της παγκοσμιοποίησης. Το καθεστώς των αυτοαπασχολούμενων διαφέρει σημαντικά από το ένα κράτος μέλος στο άλλο· κυμαίνεται δε από τους εργαζομένους υψηλής εξειδίκευσης με ισχυρή θέση στην αγορά εργασίας έως τους "οικονομικά εξαρτημένους αυτοαπασχολούμενους" οι οποίοι στην πραγματικότητα βρίσκονται στην ίδια θέση με τους εργαζομένους σε "μίνι-επιχειρήσεις" ενός ατόμου. Μεγάλο μέρος αυτών των αυτοαπασχολούμενων αποτελούν σημαντικό τμήμα της αγοράς εργασίας. Οι αυτοαπασχολούμενοι είναι μεταξύ των πρώτων που θα πληγούν από τις συνέπειες τόσο της παγκοσμιοποίησης όσο και της οικονομικής κρίσης. Επομένως, η πρόταση της ΕΟΚΕ είναι να συμπεριληφθούν αυτοί οι φορείς της αγοράς εργασίας στο ΕΤΠΠ με σκοπό την περιστολή της ανεργίας και τη βελτίωση της χρήσης του.

4.7 Όσο για τους ιδιοκτήτες ή διευθυντές ΜΜΕ, η ΕΟΚΕ διατηρεί τις αμφιβολίες της· όταν πρόκειται για ιδιοκτήτες ή διευθυντές ΜΜΕ με άλλους εργαζομένους, οι ίδιοι θεωρούνται εργοδότες και δεν πληρούν τα κριτήρια του ΕΤΠΠ, το οποίο απευθύνεται σε απολυμένους εργαζομένους. Η στήριξη των συγκεκριμένων επιχειρήσεων θα μπορούσε να προκαλέσει εύκολα στρέβλωση του ανταγωνισμού με τις άλλες ΜΜΕ. Η εφαρμογή του ΕΤΠΠ σε αυτή την ομάδα θα ερχόταν σε σύγκρουση με την πολιτική της ΓΔ Επιχειρήσεων για τις ΜΜΕ που περιλαμβάνει ευρύ φάσμα προγραμμάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και καινοτομίας. Συνεπώς η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι αυτοί οι ιδιοκτήτες ή διευθυντές ΜΜΕ δεν είναι επιλέξιμοι για στήριξη από το ΕΤΠΠ. Ωστόσο, οι απασχολούμενοι

σε αυτές τις ΜΜΕ θα πρέπει να υπάγονται στο ΕΤΠΠ εφόσον έχουν απολυθεί λόγω αναπάντεχων εξελίξεων της παγκοσμιοποίησης και πληρούν τα υπόλοιπα κριτήριά του.

4.8 Η ΕΟΚΕ διαφωνεί επίσης με την επέκταση του ΕΤΠΠ στους γεωργούς. Η Επιτροπή δικαιολογεί την πρότασή της να διατεθεί μέχρι και άνω του 80% των πόρων του ΕΤΠΠ σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις κάνοντας αναφορά στις διαπραγματεύσεις για μελλοντικές εμπορικές συμφωνίες. Η ΕΕ έχει ήδη υπολογίσει ότι συμφωνίες όπως η Συμφωνία Mercosur μεταξύ της ΕΕ και ορισμένων χωρών της Νότιας Αμερικής θα είναι ωφέλιμες για την Ένωση στο σύνολό της, αλλά εντός της ΕΕ θα ωφελήσουν κυρίως τη βιομηχανία και τις υπηρεσίες, εις βάρος της γεωργίας. Πολλές από αυτές τις μελλοντικές συμφωνίες ενδέχεται να έχουν το ίδιο αποτέλεσμα.

4.9 Η πρόταση αναφέρει ότι το ΕΤΠΠ παρέχει "ειδική έκτακτη στήριξη στους εργαζομένους που απολύθηκαν κατόπιν μεγάλων διαρθρωτικών αλλαγών που πυροδότησε η όλο και μεγαλύτερη παγκοσμιοποίηση της παραγωγής και η μορφή του εμπορίου". Στην επόμενη παράγραφο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προσδίδει ότι, "μέσω του ΕΤΠΠ, η Ένωση θα είναι σε θέση να παράσχει στήριξη σε περιπτώσεις απολύσεων μεγάλης κλίμακας που προκύπτουν λόγω σοβαρής διαταραχής στην τοπική, περιφερειακή ή εθνική οικονομία η οποία προκλήθηκε από την απροσδόκητη κρίση". Το πεδίο εφαρμογής του ΕΤΠΠ θα επεκταθεί περαιτέρω για την παροχή μεταβατικής στήριξης στους γεωργούς ώστε να διευκολυνθεί η προσαρμογή τους στη νέα κατάσταση της αγοράς που προκύπτει από τη σύναψη από την ΕΕ εμπορικών συμφωνιών για τα γεωργικά προϊόντα."

4.10 Υπάρχουν ορισμένοι σημαντικοί λόγοι για τους οποίους η επέκταση του εργαλείου ΕΤΠΠ δεν κρίνεται κατάλληλη για τη γεωργία. Τα προβλήματα με τα οποία θα έρθει αντιμέτωπη η γεωργία ως αποτέλεσμα αυτών των εμπορικών συμφωνιών θα είναι δομικά, καθώς οι μελλοντικές συμφωνίες θα έχουν μάλλον το ίδιο αποτέλεσμα, ενώ το ΕΤΠΠ θα είναι μάλλον προσωρινό μέσο. Επιπλέον, εμπορικές συμφωνίες όπως η συμφωνία Mercosur συνήθως βρίσκονται υπό διαπραγμάτευση για πολλά χρόνια και δεν αποτελούν "σοβαρή διαταραχή στην τοπική, περιφερειακή ή εθνική οικονομία η οποία προκλήθηκε από την απροσδόκητη κρίση". Αντίθετα, αποτελούν σοβαρή διαταραχή στην τοπική, περιφερειακή ή εθνική οικονομία η οποία προκαλείται εσκεμμένα και από προσεκτικά προετοιμασμένη ενέργεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Είναι αυτονόητο ότι οι γεωργοί θα πρέπει να αποζημιωθούν για αυτή την επιβάρυνση. Ωστόσο, αυτό πρέπει να γίνει μέσω ενός ειδικού μέσου για τη γεωργία. Η ΕΟΚΕ εισηγείται όπως το ΕΤΠΠ, το οποίο συστάθηκε για να συνδράμει τους εργαζομένους που απολύθηκαν να επανενταχθούν στην αγορά εργασίας, εξακολουθήσει να εξυπηρετεί αποκλειστικά αυτόν τον σκοπό.

Βρυξέλλες, 23 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Τροποποιημένη πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την καθιέρωση κοινού συστήματος φορολόγησης των τόκων και των δικαιωμάτων που καταβάλλονται μεταξύ συνδεδεμένων εταιρειών διαφορετικών κρατών μελών (αναδιτύπωση)»

COM(2011) 714 final — 2011/0314 (CNS)

(2012/C 143/10)

Εισηγητής: ο κ. MORGAN

Στις 20 Δεκεμβρίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 115 της ΣΛΕΕ, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με το ακόλουθο θέμα:

Τροποποιημένη πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την καθιέρωση κοινού συστήματος φορολόγησης των τόκων και των δικαιωμάτων που καταβάλλονται μεταξύ συνδεδεμένων εταιρειών διαφορετικών κρατών μελών (αναδιτύπωση)

COM(2011) 714 τελικό – 2011/0314 (CNS).

Το ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και Νομισματική Ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 2 Φεβρουαρίου 2012.

Κατά την 478η σύνοδο ολομέλειας, που πραγματοποιήθηκε στις 22 και 23 Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 22ας Φεβρουαρίου 2012), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 230 ψήφους υπέρ, 4 κατά και 10 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ εγκρίνει το πεδίο εφαρμογής της τροποποιημένης πρότασης οδηγίας. Εκφράζει δε την ικανοποίησή της για την ευθυγράμμιση της τροποποιημένης οδηγίας προς την οδηγία για τις μητρικές και τις θυγατρικές εταιρείες. Επικροτεί ιδιαίτερα την καθιέρωση του 10 %, δηλαδή του κατώτατου ορίου συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο που απαιτείται για την απόδειξη της σύνδεσης εταιρειών. Η απαίτηση αυτή είχε επισημανθεί από την ΕΟΚΕ ήδη από τον Ιούλιο του 1998. ⁽¹⁾

1.2 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι, με την παρούσα πρόταση, σε πολλά κράτη μέλη θα σημειωθεί μείωση των φορολογικών εσόδων. Στην σημερινή περίοδο δημοσιονομικής κρίσης, αναμένεται ότι θα χρειαστεί αρκετός χρόνος για να εγκριθεί η πρόταση και από τα 27 κράτη μέλη. Η προηγούμενη οδηγία εγκρίθηκε τελικά από το Συμβούλιο πέντε ολόκληρα χρόνια μετά τη δημοσίευση της σχετικής πρότασης.

1.3 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την υπό εξέταση πρόταση και καλεί τα κράτη μέλη να την εγκρίνουν το συντομότερο δυνατόν, ούτως ώστε να εξορθολογιστεί το σύστημα παρακράτησης φόρων στην πηγή και να αρθεί άλλο ένα εμπόδιο στην ομαλή λειτουργία της εσωτερικής αγοράς.

2. Εισαγωγή

2.1 Στην Ευρωπαϊκή Ένωση υπάρχουν δύο παράλληλες δέσμες νομοθεσίας σχετικά με την εξάλειψη της διπλής φορολόγησης μητρικών εταιρειών και των θυγατρικών τους σε άλλα κράτη μέλη. Οι οδηγίες για τις μητρικές-θυγατρικές εταιρείες καλύπτουν

τη διπλή φορολογία μερισμάτων. Η δεύτερη δέσμη νομοθεσίας έχει σχεδιαστεί για την εξάλειψη της διπλής φορολόγησης τόκων και δικαιωμάτων. Οι δύο νομοθετικές δέσμες δεν έχουν όμως εναρμονιστεί.

2.2 Η πρώτη οδηγία για τις μητρικές και τις θυγατρικές εταιρείες διαφορετικών κρατών μελών (90/435/ΕΟΚ) υιοθετήθηκε το 1990. Το καθοριστικό στοιχείο ήταν ότι η μητρική εταιρεία έπρεπε να κατέχει τουλάχιστον το 25 % των μετοχών της θυγατρικής εταιρείας για την εφαρμογή της εξαίρεσης. Το Συμβούλιο υιοθέτησε μια τροποποιημένη οδηγία (2003/123/ΕΚ) στα τέλη του 2003, η οποία μέχρι τον Ιανουάριο του 2009 μείωσε σταδιακά το κατώτατο ποσοστό συμμετοχής που απαιτείται για τη χορήγηση απαλλαγής στο 10 %. Με την τροποποίηση ενημερώθηκε επίσης ο κατάλογος των εταιρειών που καλύπτονται από την οδηγία.

2.3 Υπήρξε μια πρόταση να τοποθετηθεί το θέμα των τόκων και των δικαιωμάτων στο ίδιο χρονικό πλαίσιο με την οδηγία για τις μητρικές και τις θυγατρικές εταιρείες. Πράγματι, τούτο αποτελούσε θέμα προτεραιότητας στην έκθεση Rüdiger του 1992 ⁽²⁾. Ωστόσο, δεν μπορούσε να επιτευχθεί συναίνεση μέχρι τη δημοσίευση των προτάσεων της Επιτροπής το 1998 (COM (1998) 67), οι οποίες παρέμειναν αμφιλεγόμενες - υπήρχαν νικητές και ηττημένοι μεταξύ των κρατών μελών - και έτσι χρειάστηκε να φτάσει ο Ιούνιος του 2003 για να υιοθετηθεί το Συμβούλιο την οδηγία (2003/49/ΕΚ). Λόγω των αντιρρήσεων που υπήρχαν, ορίστηκαν μεταβατικές περίοδοι για τους τόκους και τα δικαιώματα για την Ελλάδα, την Ισπανία και την Πορτογαλία. Μια άλλη οδηγία του 2004 επέκτεινε τις μεταβατικές ρυθμίσεις σε ορισμένα από τα νέα κράτη μέλη (Τσεχική Δημοκρατία, Λετονία, Λιθουανία και Πολωνία), ενώ με πρωτόκολλο του 2005 συμπεριλήφθηκαν περαιτέρω η Βουλγαρία και η Ρουμανία.

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για την καθιέρωση κοινού συστήματος φορολόγησης των τόκων και των δικαιωμάτων που καταβάλλονται μεταξύ συνδεδεμένων εταιρειών διαφορετικών κρατών μελών», ΕΕ C 284, 14.09.1998, σ. 50.

⁽²⁾ "Έκθεση της επιτροπής ανεξάρτητων εμπειρογνομόνων σχετικά με τη φορολογία των επιχειρήσεων", Μάρτιος 1992.

2.4 Η ΕΟΚΕ υιοθέτησε την πρόταση για τους τόκους και τα δικαιώματα σε γνωμοδότησή της κατά τη σύνοδο ολομέλειας του Ιουλίου 1998 ⁽³⁾. Η γνωμοδότηση περιλάμβανε τέσσερις συγκεκριμένες παρατηρήσεις: μία ήταν η πρόταση να μειωθεί το όριο από 25 % σε 10 %, ενώ οι άλλες τρεις αφορούσαν τη διασαφήνιση σημείων.

2.5 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε τον Ιούνιο του 2006 έρευνα σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας. Μετά την έρευνα, στις 11 Νοεμβρίου 2011, η Επιτροπή ενέκρινε νέα πρόταση για την αναδιατύπωση της οδηγίας, με σκοπό να επεκτείνει το πεδίο εφαρμογής της. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα ευθυγραμμιστούν οι διατάξεις περί τόκων και δικαιωμάτων προς τις διατάξεις της οδηγίας για τις μητρικές και τις θυγατρικές εταιρείες.

2.6 Η Επιτροπή πραγματοποίησε εκτίμηση του αντίκτυπου μιας σειράς επιλογών και κατόπιν αποφάσισε να προτείνει την επιλογή που θα ευθυγράμιζε την οδηγία για τους τόκους και τα δικαιώματα προς τις διατάξεις της οδηγίας για τις πληρωμές τόκων από τις μητρικές και τις θυγατρικές εταιρείες.

2.7 Από την εκτίμηση του αντίκτυπου προέκυψε ότι:

— Όσον αφορά τις πληρωμές τόκων, η απώλεια αναμένεται να μην υπερβεί τα 200 έως 300 εκατομμύρια ευρώ και θα επηρεάσει τα 13 κράτη μέλη της ΕΕ που ακόμη εφαρμόζουν παρακράτηση του φόρου στην πηγή για τις εξερχόμενες πληρωμές τόκων – Βέλγιο, Βουλγαρία, Ελλάδα, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Ιταλία, Λεττονία, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβενία και Τσεχική Δημοκρατία·

— όσον αφορά τις πληρωμές δικαιωμάτων, η απώλεια αναμένεται να μην υπερβεί τα 100 έως 200 εκατομμύρια ευρώ και θα επηρεάσει τις επτά χώρες με τα μεγαλύτερα αρνητικά ισοζύγια δικαιωμάτων ως προς το ΔΕΠ – Βουλγαρία, Ελλάδα, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία και Τσεχική Δημοκρατία. Όπως προαναφέρθηκε, αυτή είναι η λύση που προτιμούν οι ενδιαφερόμενοι που απάντησαν στη δημόσια διαβούλευση.

2.8 Σύμφωνα με την εκτίμηση του αντίκτυπου, οι πρωτοβουλίες που προβλέπονται στην παρούσα πρόταση αναδιατύπωσης, με σκοπό την κατάργηση της παρακράτησης των φόρων στην πηγή στον μεγαλύτερο αριθμό περιπτώσεων, θα αποφέρουν εξοικονόμηση 38,4 έως 58,8 εκατομμυρίων ευρώ, που υπολογίζεται ότι είναι το κόστος συμμόρφωσης.

3. Κύρια σημεία της πρότασης

3.1 Η πρόταση της 11ης Νοεμβρίου 2011 υιοθετήθηκε από την Επιτροπή με τους ακόλουθους στόχους:

— τροποποίηση του πεδίου εφαρμογής της οδηγίας με την επέκταση του καταλόγου των εταιρειών για τις οποίες ισχύει·

— μείωση του απαιτούμενου κατωφλίου συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιο από 25 % σε 10 % προκειμένου να θεωρούνται οι εταιρείες συνδεδεμένες·

— διεύρυνση του ορισμού της «συνδεδεμένης εταιρείας» ώστε να συμπεριληφθούν οι έμμεσες συμμετοχές·

— να καταστεί σαφές ότι τα κράτη μέλη οφείλουν να παρέχουν τα ευεργετήματα της οδηγίας στις σχετικές εταιρείες ενός κράτους μέλους, μόνο όταν η πληρωμή τόκων ή δικαιωμάτων δεν εξαιρείται από τη φορολογία επιχειρήσεων. Ειδικότερα, αυτό αφορά την κατάσταση μιας εταιρείας η οποία, ενώ υπόκειται σε εταιρικό φόρο, επωφελείται επίσης από ειδικό εθνικό φορολογικό καθεστώς που χορηγεί απαλλαγή για τις πληρωμές τόκων ή δικαιωμάτων που έλαβε από το εξωτερικό. Σύμφωνα με την οδηγία, σε τέτοιες περιπτώσεις, το κράτος της παρακράτησης στην πηγή δεν θα υποχρεούται να χορηγεί απαλλαγή από την παρακράτηση φόρου·

— οι μεταβατικές περίοδοι παραμένουν αμετάβλητες.

3.2 Όπως και στην περίπτωση των οδηγιών για τις συγχωνεύσεις και τις μητρικές και τις θυγατρικές εταιρείες, τα ευεργετήματα της οδηγίας για τους τόκους και τα δικαιώματα αναγνωρίζονται μόνο σε εταιρείες που υπόκεινται σε εταιρικό φόρο στην ΕΕ, έχουν τη φορολογική τους έδρα σε κράτος μέλος της ΕΕ και συγκαταλέγονται στα είδη που αναφέρονται στο παράρτημα της οδηγίας. Δεδομένου ότι το παράρτημα της οδηγίας περιλαμβάνει μόνο τα είδη των εταιρειών που υπάρχουν στα 15 κράτη που ήταν ήδη μέλη της ΕΕ πριν από την 1η Μαΐου 2004, τα είδη των εταιρειών που υπάρχουν στα νέα κράτη μέλη έχουν πλέον προστεθεί με την οδηγία 2004/66 / ΕΚ της 26ης Απριλίου 2004.

3.3 Η νέα, τροποποιημένη πρόταση που υιοθετήθηκε από την Επιτροπή αναδιατυπώνει όλες αυτές τις οδηγίες προκειμένου να ενημερωθεί ο κατάλογος των εταιρειών του παραρτήματος της οδηγίας. Στο νέο κατάλογο που προτείνεται θα συμπεριληφθούν:

— Η Ευρωπαϊκή Εταιρεία (Κανονισμός του Συμβουλίου (ΕΚ) 2157/2001 και οδηγία του Συμβουλίου 2001/86/ΕΚ) που ενδέχεται να έχει συσταθεί μετά το 2004, και

— Η Ευρωπαϊκή Συνεταιριστική Εταιρεία (Κανονισμός του Συμβουλίου (ΕΚ) 1435/2003 και οδηγία του Συμβουλίου 2003/72/ΕΚ) που ενδέχεται να έχει συσταθεί μετά το 2006.

3.4 Η τροποποιημένη οδηγία προβλέπεται να τεθεί σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2013.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽³⁾ ΕΕ C 284, 14.09.1998, σ. 50.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση προγράμματος δράσης για τα τελωνεία και τη φορολογία στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την περίοδο 2014-2020 (FISCUS) και την κατάργηση των αποφάσεων αριθ. 1482/2007/ΕΚ και αριθ. 624/2007/ΕΚ»

COM(2011) 706 final — 2011/0341 (COD)

(2012/C 143/11)

Εισηγητής: **ο κ. Bryan CASSIDY**

Στις 14 και στις 20 Δεκεμβρίου 2011 αντιστοίχως, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφάσισαν να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής, σύμφωνα με τα άρθρα 33 και 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για την

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση προγράμματος δράσης για τα τελωνεία και τη φορολογία στην Ευρωπαϊκή Ένωση για την περίοδο 2014-2020 (FISCUS) και την κατάργηση των αποφάσεων αριθ. 1482/2007/ΕΚ και αριθ. 624/2007/ΕΚ

COM(2011) 706 τελικό – 2011/0341 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Οικονομική και Νομισματική Ένωση, οικονομική και κοινωνική συνοχή», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 2 Φεβρουαρίου 2012.

Κατά τη 478η σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Φεβρουαρίου (συνεδρίαση της 22ας Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 231 ψήφους υπέρ, 3 κατά και 11 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει σε γενικές γραμμές την πρόταση για το πρόγραμμα FISCUS. Επιθυμεί, ωστόσο, να τονίσει τα εξής:

- Πρέπει να διασφαλιστεί ότι οι εθνικές τελωνειακές και φορολογικές διοικήσεις θα διαθέτουν επαρκή εξοπλισμό για να αντεπεξέλθουν στις προκλήσεις της επόμενης δεκαετίας.
- Οι τομείς της φορολογίας και των τελωνείων θα πρέπει να διαθέτουν ένα σύγχρονο και αποτελεσματικό σύστημα τεχνολογιών πληροφορικής (ΤΠ), το οποίο να περιλαμβάνει στοιχεία όπως ο Εκσυγχρονισμένος Τελωνειακός Κώδικας (ΕΤΚ).
- Η ΕΟΚΕ θα επιθυμούσε να διενεργηθούν λεπτομερέστερες εκτιμήσεις του αντικτύπου του προγράμματος στους προϋπολογισμούς της ΕΕ και των κρατών μελών.
- Η συνοπτική παρουσίαση του προϋπολογισμού του FISCUS σε σύγκριση με τις τρέχουσες δραστηριότητες δείχνει αύξηση του συνολικού προϋπολογισμού για τους τομείς της φορολογίας και των τελωνείων κατά 9%. Ο προτεινόμενος προϋπολογισμός για τον τελωνειακό τομέα είναι 479 622 792 ευρώ (ενώ για τον φορολογικό 23 692 892 ευρώ). Αυτό σημαίνει αύξηση κατά 13% για τον τελωνειακό τομέα και μείωση κατά 1% για τον φορολογικό.

1.2 Η ΕΟΚΕ έχει επίγνωση ότι υπάρχει διάσταση απόψεων μεταξύ των κρατών μελών στις ομάδες εργασίας του Συμβουλίου. Θεωρεί σημαντικό να μπορέσει η Επιτροπή να αποδείξει στα κράτη μέλη ότι θα κάνουν σημαντικές εξοικονομήσεις με τον προϋπολογισμό του FISCUS, συγκριτικά με τις ρυθμίσεις που ισχύουν για τις τρέχουσες δραστηριότητες. Θεωρεί πολύ πιθανό να δυσκολευτεί η Επιτροπή να λάβει την έγκριση του Κοινοβουλίου για αυξήσεις των

δαπανών στον προϋπολογισμό της ΕΕ, χωρίς πληροφορίες για αντισταθμιστικές εξοικονομήσεις στους προϋπολογισμούς των κρατών μελών.

1.3 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει την παρατήρηση που είχε διατυπώσει στη γνωμοδότησή της με θέμα "Πρόγραμμα δράσης για τα τελωνεία" ⁽¹⁾, όπου ζητούσε μεγαλύτερη ολοκλήρωση των τελωνειακών πρακτικών κατά την έννοια των στόχων της στρατηγικής της Λισαβόνας, τονίζοντας ωστόσο ότι αυτή η μεγαλύτερη ολοκλήρωση θα πρέπει να επιτευχθεί χωρίς ενοποίηση των ίδιων των τελωνειακών διοικήσεων.

1.4 Μία ουσιώδης συνιστώσα του νέου προγράμματος είναι η βελτίωση και η μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα της κατάρτισης των υπαλλήλων των κρατών μελών ⁽²⁾.

2. Εισαγωγή και ιστορικό

2.1 Η τελωνειακή και η φορολογική πολιτική της ΕΕ συμβάλλουν σημαντικά κάθε χρόνο στην αύξηση των δημοσιονομικών εσόδων της ΕΕ και των κρατών μελών. Επιπροσθέτως, οι πολιτικές αυτές παρέχουν σημαντικά οφέλη στους πολίτες και στις επιχειρήσεις της ΕΕ, χάρη στην αποσόβηση των επικίνδυνων ή παράνομων εισαγωγών, στην εξασφάλιση εύρυθμων εμπορικών συναλλαγών και ισχυρής ενιαίας αγοράς και στη μείωση του κόστους συμμόρφωσης και της γραφειοκρατίας για τις διασυνοριακές εταιρείες.

2.2 Η πρόταση κανονισμού (COM(2011) 706 τελικό) αποτελεί ένα σημαντικό βήμα προόδου στην πολυετή προσπάθεια εξορθολογισμού και συντονισμού της δράσης των κρατών μελών για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων των ίδιων και της Ένωσης: το 2010, οι τελωνειακοί δασμοί και οι συναφείς επιβαρύνσεις

⁽¹⁾ ΕΕ C 324, 30.12.2006, σ. 78, σημείο 1.3.

⁽²⁾ Το θέμα αυτό είχε επισημανθεί στο σημείο 1.2 της γνωμοδότησης της ΕΟΚΕ «Βελτίωση της λειτουργίας των συστημάτων φορολογίας στην εσωτερική αγορά (Fiscalis 2013)», ΕΕ C 93, 27.4.2007, σ. 1.

αντιστοιχούσαν στο 12,3% του προϋπολογισμού της ΕΕ. Το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο για την περίοδο 2014-2020, το οποίο υιοθετήθηκε από την Επιτροπή τον Ιούνιο του 2011, προτείνει, μεταξύ άλλων, μια **νέα γενιά προγραμμάτων Τελωνεία και Fiscalis**. Τα δύο αυτά προγράμματα εξελίχθηκαν στην πορεία των ετών ακολουθώντας δύο διαφορετικούς, αν και παράλληλους δρόμους, με τελευταία στη σειρά τα προγράμματα **Τελωνεία 2013** και **Fiscalis 2013**. Τώρα συνδυάζονται σε ένα **ενιαίο πρόγραμμα (FISCUS)**, γεγονός που αποτελεί πραγματική καινοτομία στη στρατηγική της Επιτροπής.

2.3 Το FISCUS δεν είναι μόνο αποτέλεσμα της «πολιτικής της Επιτροπής με στόχο την απλούστευση», για να χρησιμοποιήσουμε τα λόγια της ίδιας της Επιτροπής, αλλά και αναγνώριση της ζυτικής σημασίας που έχει η **«συνεργασία μεταξύ των τελωνειακών και των φορολογικών αρχών και άλλων ενδιαφερομένων»**. Η κυριότερη θετική πτυχή του προγράμματος είναι η **σημασία που δίνει στον ανθρώπινο παράγοντα**: η συνεργασία των τελωνείων και των φορολογικών αρχών επικεντρώνεται «στην ανθρώπινη δικτύωση και στην ανάπτυξη ικανοτήτων»⁽³⁾· η ανάπτυξη των τεχνικών ικανοτήτων και της ΤΠ είναι φυσικά απαραίτητα, αλλά πρωταρχική σημασία έχει ο άνθρωπος παράγοντας, στοιχείο το οποίο η ΕΟΚΕ εκτιμά ιδιαίτερος.

2.4 Η πρόταση της Επιτροπής για το FISCUS προβλέπει ένα πρόγραμμα διάρκειας επτά ετών, με έναρξη την 1η Ιανουαρίου 2004. Το **δημοσιονομικό κονδύλιο** που προβλέπεται για την κάλυψη του κόστους του προγράμματος καθ' όλη τη διάρκειά του (2014-2020) είναι, σε τρέχουσες τιμές, 777 600 000 ευρώ: πρόκειται για ένα σημαντικό ποσό, αλλά είναι δύσκολο να εκτιμηθεί η συνάφειά του με τους στόχους. Το πρόγραμμα προβλέπει χρηματοδοτική στήριξη (με τη μορφή επιχορηγήσεων, δημόσιων συμβάσεων ή επιστροφής των εξόδων εξωτερικών εμπειρογνομόνων) για εννέα διαφορετικούς τύπους **γενικών κοινών δράσεων**.

2.5 Οι περισσότερες δαπάνες αφορούν την κατάρτιση των υπαλλήλων και τις κοινές πρωτοβουλίες ΤΠ, αλλά η χρηματοδότηση του προγράμματος μπορεί να καλύψει και **«δαπάνες που σχετίζονται με δραστηριότητες προετοιμασίας, παρακολούθησης, ελέγχου, λογιστικού ελέγχου και αξιολόγησης»**⁽⁴⁾. Η ΕΟΚΕ κατανοεί ότι αυτή η φράση υποδηλώνει ιδιαίτερη προσοχή στην εποπτεία της υλοποίησης των **γενικών κοινών δράσεων**, αλλά ελπίζει να δοθεί ανάλογη προσοχή και στην υλοποίηση των **εθνικών δράσεων**, για να αποφευχθεί η ανομοιογένεια.

2.6 Οι **ειδικοί στόχοι** του προγράμματος δράσης είναι οι ίδιοι με τα προηγούμενα και τα τρέχοντα προγράμματα. Η ΕΟΚΕ έχει ήδη διατυπώσει τις παρατηρήσεις της και δεν θα είχε νόημα να τις επαναλάβει, εάν δεν υπήρχε ένα ζήτημα το οποίο έχει επισημάνει επανειλημμένα, χωρίς όμως να λάβει καμία σαφή απάντηση μέχρι στιγμής: την **τακτική ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των τελωνειακών και των φορολογικών αρχών** ως μέσο εντοπισμού κρουσμάτων απάτης ή/και φοροδιαφυγής⁽⁵⁾.

2.7 Η πρώτη επικέντρωση του προγράμματος, η ανθρώπινη δικτύωση, θα επιτρέψει την **ανταλλαγή ορθών πρακτικών και**

επιχειρησιακών γνώσεων: δεν πρόκειται για κάτι το καινούριο, αφού το σημείο αυτό αναφερόταν —και μάλιστα με τις ίδιες ακριβώς λέξεις— στα περισσότερα, αν όχι σε όλα τα προηγούμενα προγράμματα. Οι παλαιότερες δράσεις δεν ήταν πάντοτε απόλυτα επιτυχείς, για πολλούς λόγους, με κυριότερους τις γλωσσικές δυσκολίες και τις διαφορετικές εμπειρίες ή το διαφορετικό ιστορικό των συμμετεχόντων. Η νέα ώθηση της συνεργασίας των διάφορων διοικήσεων, που προβλέπει το FISCUS, αναμένεται ότι θα ενθαρρύνει την ανταλλαγή εμπειριών και τη διαμόρφωση επαγγελματιών υψηλού επιπέδου, στοιχεία τα οποία η ΕΕ οφείλει να υποστηρίξει.

2.8 Σύμφωνα με τη διατύπωση της Επιτροπής, η δεύτερη επικέντρωση «**παρέχει τη δυνατότητα στο πρόγραμμα να χρηματοδοτεί υποδομές και συστήματα ΤΠ αιχμής**, τα οποία θα επιτρέψουν στις τελωνειακές και φορολογικές διοικήσεις της Ένωσης να εξελιχθούν σε πλήρως ηλεκτρονικές διοικήσεις»⁽⁶⁾. Το θέμα αυτό μνημονεύεται και πάλι, με τις ίδιες περίπου λέξεις, και στα προηγούμενα προγράμματα. Τα αποτελέσματα όμως δεν ήταν ικανοποιητικά, λόγω των διαφορετικών επιπέδων των τεχνολογιών πληροφορικής στα διάφορα κράτη μέλη, αλλά επίσης — και δυστυχώς πολύ συχνά — λόγω της απροθυμίας μερικών (ή πολλών) κρατών μελών να αλλάξουν τις μεθόδους ή τον εξοπλισμό τους.

2.9 Η απροθυμία των κρατών μελών να συνεργαστούν είναι το σημαντικότερο κώλυμα στη διεργασία οικοδόμησης ενός σθεναρού **ευρωπαϊκού φορολογικού δικτύου**: ασφαλώς δεν περιορίζεται μόνο στις τεχνολογίες πληροφορικής, αλλά είναι πιο ευδιάκριτο σε αυτόν τον τομέα. Η ΕΟΚΕ έχει κατακρίνει αυτή τη στάση σε πολλές γνωμοδοτήσεις της για τις φορολογικές πρωτοβουλίες της ΕΕ⁽⁷⁾ και ελπίζει ότι η τρέχουσα κρίση θα έχει ήδη καταδείξει ότι καμία χώρα δεν μπορεί να απομονωθεί από γεγονότα με παγκόσμια εμβέλεια και ότι η μόνη απάντηση είναι η συνεργασία.

2.10 Το 2011 ένας ανάδοχος ανέλυσε, κατόπιν διαβουλεύσεων με εκπροσώπους του εμπορίου, τα ενδιάμεσα αποτελέσματα των δύο χωριστών προγραμμάτων Τελωνεία 2013 και Fiscalis 2013. Ένας άλλος ανάδοχος διενήργησε μελέτη του δυνητικού πλαισίου του μελλοντικού προγράμματος FISCUS. Τα ενδιάμεσα αποτελέσματα δεν έδειξαν κανένα αξιοσημείωτο εμπόδιο, ούτε υπέδειξαν κάποια ειδική δράση για τη διόρθωση ανεπιθύμητων στοιχείων.

2.11 Το FISCUS συνενώνει τα δύο χωριστά σημερινά προγράμματα για τη φορολογία και για τα τελωνεία σε ένα, εκπληρώνοντας έτσι τους στόχους της Επιτροπής περί απλούστευσης και περί μείωσης του κόστους, χωρίς να διακυβευονται οι δραστηριότητες σε κανέναν από τους δύο τομείς.

2.12 Ο νέος κανονισμός αντικαθιστά την απόφαση αριθ. 1482/2007/ΕΚ, με την οποία θεσπιζόταν κοινοτικό πρόγραμμα για τη βελτίωση της λειτουργίας των συστημάτων φορολογίας στην εσωτερική αγορά (Fiscalis 2013). Η απόφαση αριθ. 624/2007/ΕΚ θέσπιζε πρόγραμμα δράσης για τα τελωνεία στην Κοινότητα (Τελωνεία 2013). Επομένως, και οι δύο αυτές αποφάσεις θα καταργηθούν.

⁽⁶⁾ COM(2011) 706 τελικό, σ. 3 - Σημείο 1, 3η παράγραφος.

⁽⁷⁾ Γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ «Καταπολέμηση της απάτης στον τομέα του ΦΠΑ», ΕΕ C 347, 18.12.2010, σ. 73, «Πρώιμη της χρηστής διακυβέρνησης στον φορολογικό τομέα», ΕΕ C 255, 22.09.2010, σ. 61, «Φοροδιαφυγή που συνδέεται με την εισαγωγή», ΕΕ C 277, 17.11.2009, σ. 112, «Είσοδος απαιτήσεων σχετικών με φόρους», ΕΕ C 317, 23.12.2009, σ. 120, και «Διοικητική συνεργασία στον τομέα της φορολογίας», ΕΕ C 317, 23.12.2009, σ. 120.

⁽³⁾ COM(2011) 706 τελικό, σ. 3 - Σημείο 1, 3η παράγραφος.

⁽⁴⁾ COM(2011) 706 τελικό, σ. 24 - Άρθρο 10 παράγραφος 2.

⁽⁵⁾ Γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ «Καταπολέμηση της απάτης στον τομέα του ΦΠΑ», ΕΕ C 347, 18.12.2010, σ. 73, και «Πρώιμη της χρηστής διακυβέρνησης στον φορολογικό τομέα», ΕΕ C 255, 22.09.2010, σ. 61.

2.13 Η Επιτροπή διεξήγαγε ευρείες διαβουλεύσεις τόσο για τον **τομέα των Τελωνείων** όσο και για τον **τομέα του Fiscalis**. Αμφότερες κατέληξαν στον εντοπισμό μιας σειράς προβλημάτων, τα οποία απαριθμούνται στο Μέρος 1 (Τελωνεία) και Μέρος 2 (Fiscalis) ⁽⁸⁾ του εγγράφου εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής - Εκτίμηση αντικτύπου.

2.14 Η Επιτροπή διενήργησε εκ των προτέρων εκτίμηση αντικτύπου του νέου προγράμματος, από την οποία προκύπτει σαφώς ότι εξακολουθεί να υπάρχει μεγάλος βαθμός αβεβαιότητας όσον αφορά τα ευρωπαϊκά συστήματα πληροφοριών και την ανταλλαγή πληροφοριών σε σχέση με τις μελλοντικές εξελίξεις της πολιτικής. Μερικές από αυτές αναφέρονται στη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ «Πρόγραμμα δράσης για τα τελωνεία» ⁽⁹⁾. Οι απαιτούμενες βελτιώσεις της λειτουργίας του προγράμματος Fiscalis περιγράφονταν λεπτομερώς στη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ "Βελτίωση της λειτουργίας των συστημάτων φορολογίας στην εσωτερική αγορά (Fiscalis 2013)" ⁽¹⁰⁾.

2.15 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί κατ' αρχήν με τα μέτρα που προτείνει η Επιτροπή, αλλά επιθυμεί να επισημάνει ότι το θέμα της συνεργασίας μεταξύ διάφορων οργανισμών, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, αποτελεί τη μόνιμη επωδό σε πολλά ευρωπαϊκά ζητήματα. Η πρόοδος σε αυτό το πεδίο είναι συνήθως αργή και δύσκολη, για πολλούς λόγους, με κυριότερο την έλλειψη ενθουσιασμού από πλευράς των εθνικών αρχών.

2.16 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής για ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ των τελωνειακών και των φορολογικών αρχών. Αυτό, ωστόσο, θα πρέπει να είναι μόνο η αρχή μιας δράσης την οποία η ΕΟΚΕ έχει υποστηρίξει στο παρελθόν επανειλημμένα ⁽¹¹⁾, της οργανωμένης συνεργασίας όλων των φορέων, εθνικών και ευρωπαϊκών, που μετέχουν στην καταπολέμηση της οικονομικής απάτης και του οικονομικού εγκλήματος: της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, του οργανωμένου εγκλήματος, της τρομοκρατίας, του λαθρεμπορίου κοκ.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽⁸⁾ Έγγραφο εργασίας των υπηρεσιών της Επιτροπής - Εκτίμηση αντικτύπου, SEC(2011) 1318 final.

⁽⁹⁾ EE C 324, 30.12.2006, σ. 78.

⁽¹⁰⁾ EE C 93, 27.4.2007, σ. 1.

⁽¹¹⁾ Γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ «Καταπολέμηση της απάτης στον τομέα του ΦΠΑ», EE C 347, 18.12.2010, σ. 73, «Προώθηση της χρηστής διακυβέρνησης στον φορολογικό τομέα», EE C 255, 22.09.2010, σ. 61, «Φοροδιαφυγή που συνδέεται με την εισαγωγή», EE C 277, 17.11.2009, σ. 112, «Είσοδος απατηλών σχετικών με φόρους», EE C 317, 23.12.2009, σ. 120, και «Διοικητική συνεργασία στον τομέα της φορολογίας», EE C 317, 23.12.2009, σ. 120.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης 2012»

COM(2011) 815 final

(2012/C 143/12)

Γενικός εισηγητής: ο κ. **David CROUGHAN**

Στις 23 Νοεμβρίου 2011 και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης 2012

COM (2011) 815 τελικό.

Στις 6 Δεκεμβρίου 2011, το Προεδρείο της ΕΟΚΕ ανέθεσε στη Συντονιστική Επιτροπή «Ευρώπη 2020» τις σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες.

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, κατά την 478η σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Φεβρουαρίου (συνεδρίαση της 22ας Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή όρισε γενικό εισηγητή τον κ. David CROUGHAN και υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 171 ψήφους υπέρ, 19 ψήφους κατά και 21 αποχές:

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- i Το παρόν σχέδιο γνωμοδότησης, το οποίο καταρτίζεται ενόψει του Εαρινού Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, επικεντρώνεται στην Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης (ΕΕΑ) 2012 της Επιτροπής.
- ii Με την ΕΕΑ ξεκινά το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο οικονομικής διακυβέρνησης 2012, που είναι και το πρώτο εξάμηνο στα πλαίσια του συμφωνηθέντος ενισχυμένου νομικού πλαισίου για την οικονομική διακυβέρνηση («δέσμη έξι μέτρων»).
- iii Η ΕΕΑ καθορίζει τις προτεραιότητες που πρέπει, σύμφωνα με την Επιτροπή, να θέσει η ΕΕ κατά τους προσεχείς 12 μήνες όσον αφορά τις οικονομικές και δημοσιονομικές πολιτικές και τις μεταρρυθμίσεις, προκειμένου να ενισχυθεί η ανάπτυξη και η απασχόληση στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Αφού εγκριθούν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Μαρτίου, οι εν λόγω προτεραιότητες θα πρέπει να ληφθούν υπόψη από τα κράτη μέλη στις εθνικές τους πολιτικές και στους εθνικούς τους προϋπολογισμούς.
- iv Στο **Μέρος I**, το παρόν σχέδιο γνωμοδότησης έχει ως στόχο να εξετάσει **γενικά ζητήματα που αφορούν την ΕΕΑ**, όπως η επικέντρωσή της στην ανάπτυξη, τη δημοσιονομική εξυγίανση και την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων που συμφωνήθηκαν στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, καθώς και η συμμετοχή της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών και των κοινωνικών εταίρων στη διαδικασία της ΕΕΑ.
- v Στο **Μέρος II** παρατίθενται **συγκεκριμένα σχόλια και συστάσεις σχετικά με τις διάφορες πολιτικές της ΕΕ**. Απαντούν κατά τρόπον εμπεριστατωμένο στις πέντε προτεραιότητες που έθεσε η Επιτροπή στην ΕΕΑ: επιδίωξη διαφοροποιημένης, φιλοαναπτυξιακής δημοσιονομικής εξυγίανσης· αποκατάσταση της κανονικής χορήγησης δανείων προς την οικονομία· προώθηση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας· καταπολέμηση της ανεργίας και των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης· εκσυγχρονι-

σμός της δημόσιας διοίκησης. Οι συμβολές αυτές τροφοδοτούνται από διάφορες πρόσφατες γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ και επικαιροποιούν τη θέση της ΕΟΚΕ σχετικά με την ΕΕΑ 2011 ⁽¹⁾ που υιοθετήθηκε τον Μάρτιο του 2011.

vi Το παρόν σχέδιο γνωμοδότησης αποτελεί επίσης συνέχεια της γνωμοδότησης για το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο 2011, που υιοθετήθηκε από την ΕΟΚΕ τον Δεκέμβριο του 2011 ⁽²⁾.

ΜΕΡΟΣ I

ΜΗΝΥΜΑΤΑ ΤΗΣ ΕΟΚΕ ΕΝΟΨΕΙ ΤΟΥ ΕΑΡΙΝΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Σε αντίθεση με όλες τις πρόσφατες συνόδους κορυφής, η Ένωση πρέπει να επιδείξει την πολιτική της ικανότητα να αντιμετωπίσει την κρίση χρέους, με φιλόδοξα και επαρκή μέτρα για την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης. Ένα από αυτά τα μέτρα είναι η σαφώς μεγαλύτερη έμφαση στην ανάπτυξη.

A. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Η ΕΕΑ 2012 δημοσιεύεται από την Επιτροπή σε ένα πολύ **δυσμενές περιβάλλον**: η Ένωση διέρχεται τη χειρότερη χρηματοπιστωτική, οικονομική, κοινωνική κρίση και κρίση εμπιστοσύνης στην ιστορία της. Οι συνέπειες της κρίσης είναι ευρύτατες: δυσχέρειες για νοικοκυριά και επιχειρήσεις, αυξανόμενη μακροχρόνια ανεργία και ανεργία των νέων, αύξηση του αριθμού των ατόμων που απειλούνται από τη φτώχεια και τον αποκλεισμό, κοινωνική ανησυχία, κίνδυνος αυξημένου εθνικισμού και λαϊκισμού.

2. Η ΕΟΚΕ **ανησυχεί σοβαρά** για το γεγονός ότι οι δεσμεύσεις που συμφωνήθηκαν κατά τη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου **δεν έχουν ακόμα υλοποιηθεί σε εθνικό επίπεδο**. Η ΕΕ πρέπει περισσότερο από ποτέ να επιδείξει την ικανότητά της να αποκαταστήσει την εμπιστοσύνη των καταναλωτών και των επενδυτών,

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης: παρουσίαση της ολοκληρωμένης απάντησης της ΕΕ στην κρίση» COM(2011) 11 final, EE C 132, 3.5.2011, σ. 26–38.

⁽²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα: «Ολοκλήρωση του πρώτου Ευρωπαϊκού Εξαμήνου συντονισμού της οικονομικής πολιτικής: κατευθύνσεις για τις εθνικές πολιτικές την περίοδο 2011-2012».

δίδοντας φιλόδοξες απαντήσεις στις παρούσες προκλήσεις. Χωρίς **αποφασιστική δράση και αποτελεσματική εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων από τα θεσμικά όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη**, η Ευρώπη θα αντιμετωπίσει μακροχρόνια κρίση ανάπτυξης και αυξανόμενη απόκλιση που θα προξενήσουν περαιτέρω πίεση στην ευρωζώνη.

3. Καθώς η διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου 2012 ξεκινά με **προβλέψεις για σημαντικά μειωμένη ανάπτυξη** και με σημαντική πιθανότητα ύφεσης, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η **σύννοδος κορυφής του Δεκεμβρίου 2011** δεν μπόρεσε να αποκαταστήσει την εμπιστοσύνη στη διακυβέρνηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία πλήττεται όλο και περισσότερο σε κάθε σύνοδο κατά τους τελευταίους δεκαοκτώ μήνες. Η προφανής έλλειψη βούλησης όσων συμμετείχαν στη σύνοδο να αντιμετωπίσουν βαθιά ριζωμένα προβλήματα που αποκαλύφθηκαν από την ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, οδήγησε στη συνεχή χάραξη πολιτικών που δεν απολαύουν της εμπιστοσύνης των κυβερνήσεων και των επενδυτών σε ολόκληρο τον κόσμο και ιδίως της εμπιστοσύνης των ευρωπαίων πολιτών.

4. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τα **επανορθωτικά μέτρα** που έχουν προταθεί έως τώρα για το κρατικό χρέος και τη συναφή χρηματοπιστωτική κρίση είναι **μονομερή** και συνεπώς ενδέχεται ορισμένες υπερχρεωμένες χώρες να παραμείνουν μακριά από τις αγορές για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα από ό,τι είχε προβλεφθεί, ενώ ενέχουν και τον σοβαρό κίνδυνο περαιτέρω μετάδοσης του προβλήματος σε ορισμένα μεγαλύτερα κράτη μέλη. Ο κίνδυνος της ανεξέλεγκτης χρεοκοπίας της Ελλάδας δεν έχει αποσοβηθεί ακόμη· ένα τέτοιο γεγονός θα μπορούσε να επηρεάσει πολύ αρνητικά άλλες χώρες που αντιμετωπίζουν προβλήματα κρατικού χρέους και θα μπορούσε να αποτελέσει έναυσμα για μία σειρά γεγονότων που θα είχαν ενδεχομένως σοβαρές συνέπειες όχι μόνο για την ευρωπαϊκή, αλλά και για την παγκόσμια οικονομία. Η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν έχει βρει τρόπο ώστε η αναμφίβολη οικονομική ισχύς της να προστατεύσει τα κράτη μέλη που βρίσκονται σε δυσχερή θέση από τις χρηματοπιστωτικές επιθέσεις· αυτό είχε ως αποτέλεσμα να βλάψουν οι παγκόσμιες αγορές σοβαρά το ευρωπαϊκό οικοδόμημα πλήττοντας τη δομή του. Το πρόβλημα είναι συνεπώς τόσο πολιτικό όσο και οικονομικό.

5. Η ΕΟΚΕ φοβάται ότι ο προκαλούμενος υψηλός βαθμός αβεβαιότητας θα έχει **αρνητικές επιπτώσεις στην πραγματική οικονομία** της Ένωσης, με αποτέλεσμα τον περιορισμό των επενδύσεων, της παραγωγής και της απασχόλησης, διότι οι επενδυτές αναζητούν ασφαλέστερους προορισμούς και καταρτίζουν σχέδια ακόμα και για την περίπτωση διάλυσης της ευρωζώνης και τις τρομακτικές παγκόσμιες συνέπειες που θα προκαλέσει.

6. Από την εμπειρία των παλαιότερων κρίσεων της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης καταδεικνύεται ότι η Ευρώπη διαθέτει τις δυνατότητες εξεύρεσης λύσεων. Η ΕΟΚΕ καλεί θεσμικά όργανα της ΕΕ και τα κράτη μέλη να επιδείξουν **πολιτικό σθένος και όραμα** και να υποστηρίξουν τη μεγαλύτερη ολοκλήρωση, την οικονομία και τις επενδύσεις, τη μόνη, πλέον, δυνατή λύση εξόδου από την κρίση.

7. Η ΕΕ πρέπει να προχωρήσει πέραν της παρούσας επείγουσας αποσπασματικής προσέγγισης της κρίσεως και να επιλέξει **μόνιμες λύσεις** για τις διαρθρωτικές προκλήσεις που εμφανίστηκαν με την κρίση, εξασφαλίζοντας έτσι τη μακροπρόθεσμη ευημερία των Ευρωπαίων. Αυτό προϋποθέτει την εξασφάλιση ευρωπαϊκού χαρακτήρα προστασίας από νέες επιθέσεις, τον απαραίτητο χρόνο στις χώρες που αντιμετωπίζουν πρόβλημα για να ανακάμψουν και την εισαγωγή συγκεκριμένων πρόσθετων μέτρων για την τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης της Ευρώπης.

8. Είναι αναγκαίο να τεθεί η κρίση χρέους υπό αξιόπιστη ευρωπαϊκή διαχείριση, ενώ παράλληλα θα πρέπει να επιτευχθεί **μεγαλύτερη δημοσιονομική ένωση**. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι στη διαδικασία Ευρωπαϊκού Εξαμήνου εισάγεται η πολύ στενότερη εποπτεία της δημοσιονομικής πολιτικής των κρατών μελών καθώς και οι δεσμεύσεις που οφείλουν να αναλάβουν τα κράτη μέλη στο πλαίσιο του «δημοσιονομικού συμβολαίου», αν και πρέπει να τονιστεί ότι πρέπει να πραγματοποιηθεί ανάλυση του κοινωνικού αντικτύπου αυτών των μέτρων. Ωστόσο, η νέα διάθρωση της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης πρέπει να διαφυλάξει την αυτονομία των κοινωνικών εταίρων και την ελευθερία τους να προβαίνουν σε συλλογικές διαπραγματεύσεις.

9. Επιπροσθέτως, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει την πλήρη υποστήριξή της στην ευρεία **στρατηγική «Ευρώπη 2020»** που προσφέρει ένα θετικό όραμα για το μέλλον και ένα συνεκτικό πλαίσιο υλοποίησης προοδευτικών μεταρρυθμίσεων για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Υπενθυμίζει επίσης ότι είναι απαραίτητο να εξασφαλισθεί άρτια ισορροπία μεταξύ των πτυχών της στρατηγικής που αφορούν την οικονομία, την απασχόληση και τα κοινωνικά ζητήματα.

10. Η ΕΟΚΕ προβληματίζεται έντονα όσον αφορά την **ανησυχτική απομείωση της κοινοτικής μεθόδου** που παρατηρείται τελευταία υπέρ μιας διακυβερνητικής προσέγγισης καθοδηγούμενης κυρίως από πολύ λίγα κράτη μέλη, γεγονός που έχει συμβάλει στην περιορισμένη φύση της πολιτικής ανταπόκρισης. Τα σοβαρά προβλήματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν έχουν αντιμετωπιστεί από τη σκοπιά της Ένωσης, αλλά από τη σκοπιά μεμονωμένων κρατών μελών και σύμφωνα με τις πολιτικές απαιτήσεις τους· αυτό συμβαίνει εν μέρει διότι τα θεσμικά όργανα της Ένωσης έχουν διαδραματίσει δευτερεύοντα ρόλο στη διακυβερνητική προσέγγιση που υιοθετήθηκε τα τελευταία δύο χρόνια.

11. Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι τα αναγκαία μέτρα για την **ενσωμάτωση του ουσιαστικού περιεχομένου αυτής της Συνθήκης** στο νομικό πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα ληφθούν το αργότερο εντός πενταετίας μετά την έναρξη ισχύος της Συνθήκης για τη σταθερότητα, τον συντονισμό και τη διακυβέρνηση στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (επί της οποίας συμφώνησαν 25 κράτη μέλη στις 30 Ιανουαρίου) και με βάση την αξιολόγηση της εμπειρίας από την εφαρμογή της. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ ζητά οι χώρες οι οποίες αυτόεξαφέρθηκαν⁽³⁾ από τη διακυβερνητική διαδικασία που οδήγησε στη Συνθήκη, να επανεξετάσουν τη θέση τους σε αυτό το θέμα.

12. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τον **σημαντικό ρόλο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής** και την ενθαρρύνει να υποβάλει γενναίες προτάσεις· επίσης υποστηρίζει την **πλήρη συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου** στη διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου, ώστε να διαθέτει το τελευταίο μεγαλύτερη διαφάνεια και νομιμοποίηση.

13. Η ΕΟΚΕ ευχαριστεί την Επιτροπή που δημοσίευσε την ΕΕΑ 2012 στα τέλη Νοεμβρίου 2011, νωρίτερα από ό,τι είχε προβλεφθεί αρχικά. Αν και το χρονοδιάγραμμα παραμένει πιεστικό, εντούτοις επέτρεψε στην ΕΟΚΕ να διεξαγάγει συζητήσεις σχετικά με την ΕΕΑ, να διαβουλευθεί με το δίκτυο των εθνικών ΟΚΕ και των παρεμφερών οργανώσεων και να υιοθετήσει την παρούσα γνωμοδότηση πριν ληφθούν οι σχετικές αποφάσεις για τις ετήσιες προτεραιότητες από το Εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο.

(3) Το Ηνωμένο Βασίλειο και η Δημοκρατία της Τσεχίας.

B. ΔΕΟΥΣΑ ΕΠΙΚΕΝΤΡΩΣΗ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

14. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η ΕΕΑ 2012 βελτιώνει από πολλές απόψεις την προηγούμενη ΕΕΑ.

15. Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τη γενική επικέντρωση στην ανάπτυξη και σημειώνει με ικανοποίηση ότι η ΕΕΑ 2012 λαμβάνει υπόψη πολλές ιδέες που περιλαμβάνονται στην προηγούμενη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης 2011 ⁽⁴⁾.

16. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι **χωρίς επαρκές ποσοστό ανάπτυξης, η κρίση δημόσιου χρέους δεν μπορεί να επιλυθεί**, ιδίως σε όσες χώρες αντιμετωπίζουν προβλήματα. Η χαμηλή προτεραιότητα στην ανάπτυξη συνεπάγεται μεγάλο κίνδυνο ύφεσης για πολλές οικονομίες της ΕΕ, ορισμένες από τις οποίες μάλιστα ενδέχεται να απειληθούν και με οικονομική κρίση.

17. Η ΕΕΑ αναγνωρίζει ότι οι **χρηματοπιστωτικές αγορές** αξιολογούν τη βιωσιμότητα του δημόσιου χρέους των κρατών μελών με βάση τις μακροπρόθεσμες αναπτυξιακές προοπτικές, την ικανότητά τους να λαμβάνουν αποφάσεις μεγάλης εμβέλειας σχετικά με τη διαρθρωτική μεταρρύθμιση και τη δέσμευσή τους να βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητα.

18. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την ΕΕΑ ότι οι αναπτυξιακές προοπτικές όλων των κρατών μελών της ΕΕ εξαρτώνται από το αν **θα αντιμετωπίσουν αποφασιστικά την κρίση δημόσιου χρέους και αν θα εφαρμόσουν ασφαλείς οικονομικές πολιτικές** και ότι, ενώ καταναλώνεται υπερβολικός πολιτικός χρόνος και ενέργεια για επείγοντα μέτρα, δεν αφιερώνεται αρκετός χρόνος στην εφαρμογή των πολιτικών αλλαγών που θα επαναφέρουν τις οικονομίες μας σε υψηλότερα επίπεδα ανάπτυξης.

19. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί πλήρως με την άποψη ότι επίκεντρο των προσπαθειών πρέπει να είναι ταυτοχρόνως η λήψη μεταρρυθμιστικών μέτρων βραχυπρόθεσμου αναπτυξιακού χαρακτήρα και το ορθό αναπτυξιακό μοντέλο σε μεσοπρόθεσμη βάση.

20. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι οι 3 πτυχές της ανάπτυξης –έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς– είναι αλληλένδετες και αλληλοενισχυόμενες. Θα πρέπει να δοθεί ισότιμη προσοχή στην οικονομική, την κοινωνική και την περιβαλλοντική πτυχή.

21. Η αποκατάσταση της οικονομικής ανάπτυξης πρέπει να είναι συνακόλουθη με άλλους στόχους που προβλέπονται στη Συνθήκη της Λισαβόνας, περιλαμβανομένης της ευημερίας των πολιτών. Η ανάγκη για μεταρρύθμιση πρέπει να θεωρηθεί ως **ευκαιρία** αλλαγής του τρόπου ζωής μας με άξονα τη βιωσιμότητα.

22. Όλα τα κράτη μέλη πρέπει να δώσουν έμφαση στις μεταρρυθμίσεις που τονώνουν την ανάπτυξη.

23. Συγκεκριμένη κατάσταση πέντε κρατών μελών που υποστηρίζονται από προγράμματα χρηματοδοτικής βοήθειας της ΕΕ και του ΔΝΤ ⁽⁵⁾

23.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η Επιτροπή και το Συμβούλιο θα πρέπει, μέσω αναλυτικών ειδικών συστάσεων ανά χώρα, να εξακολουθήσουν να ενθαρρύνουν τα κράτη μέλη για την πρόβλεψη και

εφαρμογή μακροπρόθεσμων αναπτυξιακών πολιτικών. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της διότι κατά το 2011 η μόνη σύσταση που διατυπώθηκε προς τα **πέντε κράτη μέλη που υποστηρίζονται από προγράμματα χρηματοδοτικής βοήθειας της ΕΕ και του ΔΝΤ** ήταν να συνεχιστεί η εφαρμογή των μέτρων που περιλαμβάνονται στις αποφάσεις με τις οποίες τους χορηγήθηκε η χρηματοδοτική υποστήριξη.

23.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τώρα την **ανησυχία** της για την απόφαση της Επιτροπής, σύμφωνα με την οποία οι εν λόγω χώρες δεν απαιτείται να συμμετάσχουν στην προπαρασκευή του **δεύτερου γύρου των Εθνικών Προγραμμάτων Μεταρρυθμίσεων (ΕΠΜ)** το 2012. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι τα ΕΠΜ καλύπτουν σχεδόν το ίδιο περιεχόμενο και ότι οι εν λόγω χώρες υποβάλουν τους εθνικούς στόχους τους σε σχέση με τη στρατηγική "Ευρώπη 2020". Ωστόσο, αυτό εξαιρεί τις εν λόγω χώρες από τη νέα διαδικασία διακυβέρνησης στον πυρήνα της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», η οποία σχεδιάστηκε για να επιτευχθεί η αναγκαία οικονομική σύγκλιση μέσω μεταρρυθμίσεων και της υιοθέτησης βέλτιστων πρακτικών. Ειδικότερα, αυτό θα εμποδίσει, σε εθνικό επίπεδο, τη συμμετοχή των πολιτών και των κοινωνικών εταίρων στην υλοποίηση και την αναθεώρηση των ΕΠΜ. Αυτό έρχεται σε αντίθεση με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Μαρτίου 2011, με τα οποία διασφαλίστηκε η πλήρης συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων, των κοινωνικών εταίρων και των άλλων ενδιαφερόμενων φορέων στο νέο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου.

24. Επένδυση στην ανάπτυξη – μία ιδιαίτερη πρόκληση υπό τις παρούσες περιστάσεις

24.1 Η ΕΟΚΕ γνωρίζει ότι ο καθορισμός κατάλληλων αναπτυξιακών μέτρων αποτελεί ενδεχομένως σημαντική **πρόκληση**. Η παρούσα δύσκολη θέση της ΕΕ όσον αφορά την ανάπτυξη δεν οφείλεται μόνο στην κρίση, αλλά και στα πρόσθετα προβλήματα που πλήττουν την οικονομική της επίδοση, όπως είναι η απώλεια ανταγωνιστικότητας, η παγκοσμιοποίηση, η έλλειψη πόρων (ενέργεια, ικανότητες κ.λπ.), η κλιματική αλλαγή και η γήρανση του πληθυσμού.

24.2 Η επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» θα απαιτήσει **σημαντικές επενδύσεις**, π.χ. στις ΤΠΕ, στις παραδοσιακές και τις νέες υποδομές, στην έρευνα, την ανάπτυξη και την καινοτομία, στην εκπαίδευση και τις ικανότητες και στην ενεργειακή απόδοση. Οι επενδύσεις στην "πράσινη" οικονομία θα τονώσουν την καινοτομία και τη ζήτηση νέων προϊόντων αυξάνοντας το δυναμικό ανάπτυξης και συμβάλλοντας ταυτόχρονα στη βιωσιμότητα της παγκόσμιας οικονομίας.

24.3 Αυτό αποτελεί ιδιαίτερη πρόκληση σε μία εποχή λιτότητας. Ωστόσο, τα οφέλη από ανάλογες δημόσιες επενδύσεις σε εθνικό ή ευρωπαϊκό επίπεδο προς την κατεύθυνση της έξυπνης, διατηρήσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης είναι σημαντικά και μπορούν να έχουν σημαντικό **αποτέλεσμα μόχλευσης**, ενθαρρύνοντας πρόσθετες ιδιωτικές επενδύσεις.

24.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η Ένωση χρειάζεται **περισσότερες επενδύσεις σε έργα** που προωθούν τις διαρθρωτικές αλλαγές και που μπορούν να βοηθήσουν, ώστε να οδηγηθούν οι οικονομίες των κρατών μελών προς την αειφόρο ανάπτυξη. Τα σχετικά έργα θα πρέπει να είναι σύμφωνα με τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», για παράδειγμα τα μακροπρόθεσμα έργα υποδομών που παρουσιάζουν σημαντικό δημόσιο ενδιαφέρον και έχουν δυνατότητες να αποφέρουν έσοδα.

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης: παρουσίαση της ολοκληρωμένης απάντησης της ΕΕ στην κρίση» COM(2011) 11 final, ΕΕ C 132, 3.5.2011, σ. 26–38.

⁽⁵⁾ Ελλάδα, Ιρλανδία, Λετονία, Πορτογαλία και Ρουμανία.

24.5 Παράλληλα, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει πλήρως την **πρωτοβουλία για τα ομόλογα χρηματοδότησης έργων στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020»** ⁽⁶⁾ για τη χρηματοδότηση έργων υποδομών μεγάλης κλίμακας όσον αφορά την ενέργεια, τις μεταφορές και τις ΤΠΕ. Αυτό θα έχει θετικό αντίκτυπο στις αγορές ομολόγων έργων και θα βοηθήσει όσους προωθούν μεμονωμένα έργα να προσελκύσουν μακροπρόθεσμη ιδιωτική χρηματοδότηση χρέους.

24.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να καταβληθούν μεγαλύτερες προσπάθειες σε ευρωπαϊκό επίπεδο για να υπάρξουν επενδύσεις. Οι υφιστάμενοι διαρθρωτικοί πόροι πρέπει να διατεθούν ώστε να ενισχυθεί η ανταγωνιστικότητα και η επιστροφή στην ανάπτυξη. Η ενωσιακή χρηματοδότηση θα πρέπει να εξαρτάται από τα αποτελέσματα και τη συμβατότητα με τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

24.7 Η ΕΟΚΕ χαίρεται την ταχεία υιοθέτηση από το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο μίας συμφωνίας για την **αύξηση των ποσοστών συγχρηματοδότησης** για τα διαρθρωτικά ταμεία σε χώρες που λαμβάνουν χρηματοδοτική υποστήριξη από την ΕΕ, την ΕΚΤ και το ΔΝΤ, προκειμένου να καταστεί δυνατή η ταχεία κινητροποίηση ενωσιακών πόρων για τη στήριξη της ανάπτυξης και της καλύτερης απορρόφησης ⁽⁷⁾.

24.8 Δεδομένης της μεγάλης πίεσης που ασκείται στους εθνικούς και τους ευρωπαϊκούς προϋπολογισμούς, τα κράτη μέλη και οι ευρωπαίοι νομοθέτες πρέπει να πραγματοποιήσουν δύσκολες επιλογές και να καθορίσουν προτεραιότητες, προκειμένου να **επενδύσουν σε «τομείς που προωθούν την ανάπτυξη»**, όπως είναι η εκπαίδευση και οι δεξιότητες, η έρευνα, η ανάπτυξη και η καινοτομία, το περιβάλλον, τα δίκτυα, π.χ. το Διαδίκτυο υψηλής ταχύτητας, οι ενεργειακές και μεταφορικές διασυνδέσεις.

24.9 Θα πρέπει να υπογραμμιστεί ο σημαντικός ρόλος που διαδραματίζει για την ανάκαμψη **η επιχειρηματικότητα, κοινωνική επιχειρηματικότητα και δημιουργίας επιχειρήσεων –ιδίως ΜΜΕ**, στις οποίες περιλαμβάνονται οι κοινωνικές επιχειρήσεις. Αποτελούν βασική κινητήρια δύναμη της οικονομικής ανάπτυξης, της επιχειρηματικής καινοτομίας και των ικανοτήτων, καθώς και σημαντική πηγή δημιουργίας θέσεων απασχόλησης.

24.10 Σε πολλές χώρες της Ένωσης, η ανεργία έχει φτάσει σε μη βιώσιμα επίπεδα, γεγονός που συνεπάγεται τεράστιο κοινωνικό και οικονομικό κόστος. Συνεπώς έχει ζωτική σημασία να ληφθούν βραχυπρόθεσμα και μεσοπρόθεσμα μέτρα που θα διευκολύνουν την πρόσβαση των νέων και των γυναικών στην αγορά εργασίας, την επανένταξη των εργαζομένων που απώλεσαν τη θέση εργασίας τους λόγω της κρίσης, την κατάρτιση και την επαγγελματική επανεκπαίδευση. Μέχρι το 2020 θα πρέπει να δημιουργηθούν 17,6 εκατομμύρια θέσεις εργασίας στην ΕΕ

Γ. ΥΠΕΡΜΕΤΡΗ ΕΠΙΚΕΝΤΡΩΣΗ ΣΤΗ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗ ΕΞΥΓΙΑΝΣΗ

25. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί πλήρως ότι η δημοσιονομική εξυγίανση είναι απαραίτητη για τη διόρθωση τυχόν φορολογικών ανισορρο-

πιών και την αποκατάσταση της εμπιστοσύνης. Ωστόσο, ανησυχεί για τη μεγάλη σημασία που δίδεται στα **μέτρα λιτότητας** στο πλαίσιο του «δημοσιονομικού συμβολαίου». Πρέπει να γίνει αποτελεσματική αξιολόγηση του κοινωνικού αντίκτυπου των εν λόγω μέτρων και να καταβληθεί κάθε δυνατή προσπάθεια για να εξασφαλιστεί ότι δεν αυξάνουν τον κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να επιτευχθεί η κατάλληλη ισορροπία μεταξύ της δημοσιονομικής εξυγίανσης και της ανάπτυξης. Η δημοσιονομική πειθαρχία καθαυτή και η λιτότητα δεν επαρκούν για να τεθεί σε βιώσιμη τροχιά η ΕΕ. Εφόσον η λιτότητα μέχρι ενός ορισμένου βαθμού είναι απαραίτητη, τα μέτρα πρέπει να είναι κοινωνικώς ισορροπημένα και να λαμβάνουν υπόψη τον τρόπο με τον οποίο επηρεάζονται οι διάφορες κοινωνικές ομάδες. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την κα Christine Lagarde, τη διαχειριστική διευθύντρια του ΔΝΤ, η οποία προειδοποίησε ότι "η καταφυγή σε ευρείες, πανευρωπαϊκές δημοσιονομικές περιστολές θα εντείνει την ύφεση που αντιμετωπίζουμε".

26. Η ΕΟΚΕ φοβάται ότι η **Συνθήκη για τη σταθερότητα, τον συντονισμό και τη διακυβέρνηση στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση** που συμφωνήθηκε από 25 κράτη μέλη στις 30 Ιανουαρίου 2012, δεν επιλύει το πρόβλημα της τρέχουσας κρίσης. Αν και θεωρείται ότι θα οδηγήσει σε μεγαλύτερη συμμόρφωση με το ΣΣΑ στο μέλλον, είναι μολαταύτα ελλιπής, διότι επικεντρώνεται στη δημοσιονομική ισορροπία χωρίς να κάνει καμία αναφορά στο σύστημα έγκαιρης προειδοποίησης και στον πίνακα αποτελεσμάτων που έχουν σχεδιαστεί για την πρόληψη ανισορροπιών σε άλλους τομείς της οικονομίας (όπως στον ιδιωτικό τομέα), την αποφυγή της απώλειας ανταγωνιστικότητας ή την αποτροπή της δημιουργίας "φουσκών" των ακινήτων, που αποτελούν σημαντικούς παράγοντες αυτής της κρίσης. Η οικονομική ανάπτυξη είναι μέρος της λύσης και προϋποθέτει την υιοθέτηση συγκεκριμένων και αυστηρών μέτρων για την τόνωση της ανάπτυξης, ειδικά από πλευράς των κρατών μελών μελι που απειλούνται με βαθεία ύφεση. Οι προσπάθειες εξυγίανσης και μεταρρύθμισης πρέπει να συνδυαστούν με μέτρα για την τόνωση της ανάπτυξης.

27. Η ΕΟΚΕ είναι ανήσυχη για το γεγονός ότι η ΕΕΑ απαιτεί αυξημένη λιτότητα για να επιτευχθούν οι στόχοι δημοσιονομικής εξυγίανσης **ακόμη και σε περίπτωση επιδείνωσης του μακροοικονομικού κλίματος**. Ζητά από τα κράτη μέλη που επωφελούνται από προγράμματα χρηματοδοτικής βοήθειας «να εξακολουθήσουν να εκπληρώνουν τους συμφωνηθέντες δημοσιονομικούς στόχους παρά τις πιθανόν μεταβαλλόμενες μακροοικονομικές συνθήκες». Επίσης ζητά από τα κράτη μέλη που έχουν σημαντικό κενό προσαρμογής στο πλαίσιο της διαδικασίας υπερβολικού ελλείμματος «να επιταχύνουν τις προσπάθειες εξυγίανσης» οι δε πιθανές «αναθεωρήσεις προς τα κάτω του βασικού μακροοικονομικού σεναρίου δεν θα πρέπει να έχουν ως αποτέλεσμα καθυστερήσεις στη διόρθωση των υπερβολικών ελλειμμάτων».

28. Σταθεροποίηση μέσω ευρωομολόγων

28.1 Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα επενδύουν σε κρατικά ομόλογα και προσδοκούν ότι αυτά θα είναι χωρίς κίνδυνο για λόγους που σχετίζονται με τους δικούς τους ισολογισμούς: για τον λόγο αυτόν τα ιδρύματα προτιμούν την τοποθέτηση χρημάτων στην ΕΚΤ από την αγορά των πιο επικίνδυνων ομολόγων ορισμένων κρατών μελών, γεγονός που περιορίζει δραματικά τη ρευστότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος.

28.2 Για να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα απαιτείται η οικοδόμηση ενός μεγαλύτερου και πιο αξιόπιστου ευρωπαϊκού αναχώματος κατά των πιέσεων της αγοράς με την ενδυνάμωση του ρόλου

⁽⁶⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – Πιλοτική φάση της πρωτοβουλίας για τα ομόλογα χρηματοδότησης έργων στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» – COM (2011) 0660 final.

⁽⁷⁾ Θέση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου που εγκρίθηκε σε πρώτη ανάγνωση στις 13 Δεκεμβρίου 2011 ενόψει της υιοθέτησης του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. .../2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1698/2005 του Συμβουλίου όσον αφορά ορισμένες διατάξεις σχετικά με τη δημοσιονομική διαχείριση για ορισμένα κράτη μέλη τα οποία αντιμετωπίζουν ή απειλούνται με σοβαρές δυσκολίες σε σχέση με τη χρηματοοικονομική τους σταθερότητα - P7_TC1-COD(2011)0209.

που διαδραματίζει η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα, είτε κατά τρόπο άμεσο, είτε έμμεσα μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας (EFSF) ή του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθερότητας (ESM).

28.3 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει πόσο σημαντικές είναι οι επιπτώσεις του ηθικού κινδύνου και συμφωνεί ότι πρέπει να εξευρεθεί συγκεκριμένη μία λύση · ωστόσο, το πρόβλημα αυτό είναι ασήμαντο μπροστά στο ενδεχόμενο της διάλυσης της ευρωζώνης. Δεδομένης της απροθυμίας των κρατών μελών να εγγυηθούν για το χρέος άλλων κρατών μελών και της δυσκολίας της ΕΚΤ να εκπληρώσει αυτόν τον ρόλο, η ΕΟΚΕ ζητά να **εξεταστεί επείγοντως η έκδοση "ομολόγων σταθερότητας"**. Η δημοσίευση από την Επιτροπή μιας Πράσινης Βίβλου σχετικά με τα ομόλογα σταθερότητας ώθησε την ΕΟΚΕ να εξετάσει το θέμα των ομολόγων σε χωριστή γνωμοδότηση.

Δ. ΔΕΟΥΣΑ ΕΠΙΚΕΝΤΡΩΣΗ ΣΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ

29. Σκοπός της στρατηγικής "Ευρώπη 2020" είναι να εξασφαλισθεί ότι η ΕΕ μπορεί να διατηρήσει την ανταγωνιστικότητά της σε ένα περιβάλλον αυξανόμενου παγκόσμιου ανταγωνισμού. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει με θέρμη την Επιτροπή **για τη σημαντική έμφαση** που δίδει η ΕΕΑ στην έλλειψη δέουσας εφαρμογής των μεταρρυθμίσεων σε εθνικό επίπεδο.

30. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει με μεγάλη ανησυχία ότι, παρά το κατεπείγον του πράματος, η πρόοδος που σημειώνουν τα κράτη μέλη ως προς την **εφαρμογή** των κατευθυντηρίων γραμμών της ΕΕΑ 2011 **δεν ανταποκρίνεται στις προσδοκίες**. Οι αποφάσεις που λαμβάνονται σε ενωσιακό επίπεδο είναι υπερβολικά χρονοβόρες για να μετατραπούν σε αποφάσεις εθνικής πολιτικής.

31. Η ΕΟΚΕ καλεί τα κράτη μέλη να εφαρμόσουν πλήρως τις μεταρρυθμίσεις για τις οποίες έχουν δεσμευθεί με τα οικεία Εθνικά Προγράμματα Μεταρρυθμίσεων. Πρέπει να αναλάβουν την ευθύνη για τις αλλαγές που απαιτούνται όσον αφορά τη μελλοντική οικονομική διακυβέρνηση. Καταδεικνύεται έτσι η ανάγκη να ενισχυθεί η διαδικασία του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου μέσω της μεγαλύτερης συμμετοχής των εθνικών κοινοβουλίων, των κοινωνικών εταίρων και της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στα κράτη μέλη όσον αφορά την παρακολούθηση της προόδου στην εφαρμογή των ΕΠΜ και τον σχετικό διάλογο.

32. Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της διότι οι δεσμεύσεις που προβλέπονται στα Εθνικά Προγράμματα Μεταρρυθμίσεων 2011 δεν επαρκούν για την επίτευξη των περισσότερων **στόχων** σε επίπεδο ΕΕ· καθώς εντείνεται η ανησυχία ότι οι στόχοι της στρατηγικής "Ευρώπη 2020" δεν θα επιτευχθούν, η ΕΟΚΕ ζητά ιδίως από την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να εντείνουν ακόμη περισσότερο τις προσπάθειές τους για να διορθώσουν τις περαιτέρω αποκλίσεις που ήδη εντοπίστηκαν στο πρόγραμμα και να εξασφαλίσουν ότι οι κυβερνήσεις, οι ενδιαφερόμενοι φορείς και οι πολίτες κάθε χώρας οικειοποιούνται και εφαρμόζουν το πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων.

33. Η ΕΟΚΕ ζητά επίσης από την Επιτροπή να εξασφαλίσει ότι όλα τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων και όσων υποστηρίζονται από προγράμματα χρηματοδοτικής βοήθειας της ΕΕ και του ΔΝΤ, συμβάλλουν στους πρωταρχικούς στόχους σύμφωνα με τις δυνατότητές τους.

Ε. ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΗΣ ΕΕΑ ΚΑΙ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ ΤΗΣ ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΩΝ

34. Η ΕΕΑ αποτελεί τη βάση πάνω στην οποία θα στηριχθεί η αναγκαία **κοινή συναίνεση όσον αφορά τις προτεραιότητες**

δράσης σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο ΕΕ για το 2012, που θα οδηγήσουν στη συνέχεια σε εθνικές οικονομικές και δημοσιονομικές αποφάσεις και στη σύνταξη των ΕΠΜ και των προγραμμάτων σταθερότητας και σύγκλισης από τα κράτη μέλη.

35. Κατά συνέπεια, η ΕΕΑ διαδραματίζει σημαντικό **πολιτικό ρόλο** και η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι δεν θα πρέπει να περιορίζεται σε μία τεχνοκρατική διαδικασία, αλλά πρέπει να λάβει υπόψη τις θέσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των βασικών ενδιαφερόμενων φορέων, όπως είναι η οργανωμένη κοινωνία των πολιτών και οι κοινωνικοί εταίροι.

36. Σήμερα, μπροστά στην πλήρη αναξιοπιστία Στις παρούσες περιστάσεις πλήρους έλλειψης εμπιστοσύνης ως προς τον τρόπο με το οποίον αντιμετωπίστηκε έως τώρα η κρίση, καθώς και έλλειψης εμπιστοσύνης στην ίδια την Ένωση, η Ευρώπη πρέπει να έχει με το μέρος της τους πολίτες. **Ο κοινωνικός διάλογος και ο διάλογος των πολιτών** πρέπει να ενισχυθούν σε όλα τα επίπεδα, προκειμένου να οικοδομηθεί ευρεία συναίνεση για την αναγκαιότητα των μεταρρυθμίσεων.

37. Τα μέτρα που έχουν ως στόχο τη βελτίωση της ευρωπαϊκής οικονομικής διακυβέρνησης θα πρέπει να συνοδεύονται από βήματα για τη βελτίωση της νομιμότητας, της λογοδοσίας και της **ευθύνης**.

38. Η ΕΟΚΕ ζητά **καλύτερη και αποτελεσματική συμμετοχή των φορέων της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο**: σε επίπεδο ΕΕ, όσον αφορά την ΕΕΑ και την κατάρτιση των ειδικών συστάσεων ανά χώρα, και σε εθνικό επίπεδο κατά τη διαδικασία της σύνταξης, της εφαρμογής και της παρακολούθησης των μελλοντικών ΕΠΜ. Στα ΕΠΜ θα πρέπει να παρέχονται αναλυτικές πληροφορίες για τον βαθμό ενεργού συμμετοχής των ενδιαφερόμενων φορέων στη διαδικασία και τον τρόπο με τον οποίο ελήφθησαν υπόψη οι προτάσεις τους.

39. Η στρατηγική για την ανάπτυξη «Ευρώπη 2020» μπορεί μόνο να επιτευχθεί εάν ολόκληρη η κοινωνία αισθάνεται ότι συμμετέχει και εάν κάθε φορέας αναλαμβάνει πλήρως την ευθύνη του. Σε μία εποχή κατά την οποία λαμβάνονται σημαντικές αποφάσεις που επηρεάζουν τις ζωές όλων των ενδιαφερομένων φορέων, είναι περισσότερο αναγκαία από ποτέ η **από κοινού ανάληψη της ευθύνης** για τις μεταρρυθμίσεις.

40. Η ΕΟΚΕ θα εξακολουθήσει να συμμετέχει ενεργά στη φάση υλοποίησης της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και στη συνέχεια που θα δοθεί στην ΕΕΑ 2012. Θα συνεχίσει τη συνεργασία της με το δίκτυο των εθνικών ΟΚΕ και των παρεμφερών οργανώσεων, προκειμένου να βελτιώσει τη **συμμετοχή και την κινητοποίηση της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών, καθώς και τη διαβούλευση με αυτήν**, τόσο σε ευρωπαϊκό όσο και σε εθνικό επίπεδο.

ΜΕΡΟΣ II

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΟΚΕ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΕΣ ΠΟΥ ΘΘΕΣΕ Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

i Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τις πέντε προτεραιότητες στις οποίες, σύμφωνα με την Επιτροπή, θα πρέπει να επικεντρωθούν οι δράσεις των διαφόρων πολιτικών κατά το 2012: επιδίωξη διαφοροποιημένης, φιλικής προς την ανάπτυξη δημοσιονομικής εξυγίανσης·

αποκατάσταση της κανονικής χρήσης δανείων προς την οικονομία· προώθηση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας· καταπολέμηση της ανεργίας και των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης· εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης.

- ii Στο παρόν Μέρος II παρουσιάζεται μία σειρά από συγκεκριμένες συνεισφορές που συνδέονται με τις προαναφερθείσες προτεραιότητες. Οι δηλώσεις αυτές είναι κυρίως αποσπάσματα από διάφορες γνωμοδοτήσεις που υιοθέτησε η ΕΟΚΕ το 2011 και αποτελούν συνέχεια της θέσης που έλαβε η ΕΟΚΕ σχετικά με την ΕΕΑ του 2011 ⁽⁸⁾, η οποία υιοθετήθηκε τον Μάρτιο του 2011.

1. Επιδώξη διαφοροποιημένης, φιλικής προς την ανάπτυξη δημοσιονομικής εξυγίανσης

1.1 Δημοσιονομική εξυγίανση

1.1.1 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τις απόψεις που διατύπωσε στην γνωμοδότησή της για την Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης του 2011, και πιο συγκεκριμένα στις ενότητες: 1. Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης, και 2. Διόρθωση των μακροοικονομικών ανισορροπιών.

1.1.2 Όσον αφορά τη δημοσιονομική εξυγίανση, η ΕΟΚΕ φρονεί, όπως ανέφερε ήδη στα σημεία 1.1 και 1.2 της γνωμοδότησής της για την ΕΕΑ του 2011 ⁽⁹⁾, ότι το ζητούμενο είναι **να εξισορροπηθούν τα δημόσια οικονομικά και να αποφευχθεί, παράλληλα, η μείωση της ζήτησης**, η οποία θα οδηγούσε σε ύφεση που θα προκαλούσε περαιτέρω ελλείμματα και θα εξωθούσε την ευρωπαϊκή οικονομία σε έναν φαύλο κύκλο. Θα πρέπει να καταρτισθούν προγράμματα για τη μείωση του δημόσιου χρέους· αυτό θα πρέπει να πραγματοποιηθεί κατά τρόπο συμβατό με τους στόχους της οικονομικής ανάκαμψης και της απασχόλησης που έχουν τεθεί στο πλαίσιο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

1.1.3 Η Ευρώπη πρέπει να ενισχύσει την οικονομική διακυβέρνηση προκειμένου να διασφαλισθεί η δημοσιονομική πειθαρχία κάθε κράτους μέλους, ιδίως στην ευρωζώνη. Η συμφωνημένη δέσμη μεταρρυθμίσεων, η επονομαζόμενη «εξάδα», σε συνδυασμό με τις νέες νομοθετικές προτάσεις και με το αντίστοιχο «Ευρωπαϊκό εξάμηνο» για τον καλύτερο συντονισμό των οικονομικών και εθνικών δημοσιονομικών πολιτικών και τη στενότερη παρακολούθησή τους από την ΕΕ, πρέπει να εφαρμοστούν σωστά και γρήγορα.

1.1.4 Ωστόσο, η δημοσιονομική πειθαρχία στα κράτη μέλη δεν αποτελεί ικανή προϋπόθεση για την ανάπτυξη και την απασχόληση, καθώς και την οικονομική και κοινωνική συνοχή. Πράγματι, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για το γεγονός ότι οι ισχύουσες προϋποθέσεις έκδοσης κρατικών χρεογράφων οδήγησαν την αγορά σε μια κατάσταση που εγκυμονεί τον κίνδυνο να υπονομευθεί η αποκατάσταση της σταθερότητας και της ανάπτυξης.

1.1.5 Για αυτό τον λόγο, η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την Πράσινη βίβλο για τη σκοπιμότητα της έκδοσης **ομολόγων σταθερότητας**. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, υπό την προϋπόθεση αυστηρών κανόνων και μίας ανάλογης διακυβέρνησης σε επίπεδο ΕΕ για την εξουδετέρωση ηθικών κινδύνων και την προώθηση υπεύθυνης και προβλέψιμης συμπεριφοράς στα κράτη μέλη, η διαχείριση του δημόσιου χρέους με κοινές εγγυήσεις για την ευρωζώνη θα συμβάλει ουσιαστικά στην επίλυση σοβαρών προβλημάτων και στην υπέρβαση του αδιεξόδου λιτότητας-ανάπτυξης.

1.1.6 Η πρόοδος σε αυτόν τον τομέα θα επιτρέπει επίσης στην **Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ)** να καταργήσει σταδιακά το πρόγραμμα αγοράς κυβερνητικών ομολόγων, που σήμερα είναι ανα-

γκαίο προκειμένου να μπορούν τα επιμέρους κράτη μέλη να αναχρηματοδοτήσουν το δημόσιο χρέος τους. Αντ' αυτού, η ΕΚΤ θα μπορούσε να στηρίξει τα νέα ομόλογα σταθερότητας, παρέχοντας επιπλέον εχέγγυα στους φορείς της αγοράς, τουλάχιστον στο μεταβατικό στάδιο.

1.2 Προτεραιότητα στις φιλικές προς την ανάπτυξη δαπάνες

1.2.1 Η ΕΟΚΕ επιβεβαιώνει ότι υποστηρίζει πλήρως την ιδέα να δοθεί προτεραιότητα στις **φιλικές προς την ανάπτυξη δαπάνες**. Πρέπει, ειδικότερα, να διασφαλιστεί ότι τα μέτρα που θα ληφθούν για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης και του δημόσιου χρέους δεν θα αποβούν εις βάρος των δημοσίων επενδύσεων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να δώσουν ιδιαίτερη έμφαση στις δημόσιες επενδύσεις στην εκπαίδευση, την έρευνα και την επαγγελματική κατάρτιση κατά τον καθορισμό των μακροπρόθεσμων δημοσιονομικών τους στόχων.

1.2.2 Τα μέτρα δημόσιας στήριξης της **έρευνας και της καινοτομίας**, υποβοηθούμενα από εξειδικευμένα προγράμματα, αποδείχθηκαν εξαιρετικά χρήσιμα. Η ΕΟΚΕ καλεί την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να ενισχύσουν περαιτέρω όσα προγράμματα επικεντρώνονται στην ενεργειακή απόδοση και διαφοροποίηση και να τα συμπεριλάβουν σε μόνιμη βάση στις αναπτυξιακές δράσεις.

1.2.3 Επιπλέον, δεδομένης της παρούσας δυσμενούς συγκυρίας, η ΕΟΚΕ συνιστά να αυξηθούν περαιτέρω οι επενδύσεις **στην έρευνα, στην ανάπτυξη, στη διάδοση και στην κατάρτιση, καθώς και στις επιστημονικές δραστηριότητες** με εφαρμογή στις βιομηχανίες εντάσεως ενέργειας. Οι επενδύσεις αυτές θα πρέπει να υποστηρίζονται επαρκώς στο επόμενο πρόγραμμα-πλαίσιο και να επιτρέπουν την ανταλλαγή εμπειριών και αποτελεσμάτων, τουλάχιστον σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Επίσης, τα ευρωπαϊκά και τα εθνικά προγράμματα θα πρέπει να εστιάζονται περισσότερο στην έρευνα και στην καινοτομία στο πεδίο της ενεργειακής απόδοσης.

1.3 Δυναμικές πολιτικές για την αγορά εργασίας και υπηρεσίες απασχόλησης

1.3.1 Όπως ήδη τόνισε η ΕΟΚΕ στη γνωμοδότησή της για την ΕΕΑ του 2011 ⁽¹⁰⁾, η κινητοποίηση των ατόμων ώστε να αρχίσουν να αναζητούν εργασία θα πρέπει κυρίως να επιτευχθεί με την παροχή αποτελεσματικών υπηρεσιών εκ μέρους των υπηρεσιών απασχόλησης εργατικού δυναμικού και όχι τόσο με τη βοήθεια υποτιθέμενων «κινήτρων» μέσω επιδομάτων ανεργίας. Εάν ληφθούν υπόψη τα σημερινά πρωτοφανή επίπεδα ανεργίας, καθίσταται σαφές ότι το πρόβλημα στις **αγορές εργασίας** δεν συνίσταται στην έλλειψη εργατικού δυναμικού γενικά, αλλά στην έλλειψη ειδικευμένου εργατικού δυναμικού σε ορισμένα κράτη μέλη, καθώς και στη μαζική έλλειψη διαδεξιμων θέσεων εργασίας. Πρέπει να δοθεί περισσότερη προσοχή στην ανάπτυξη μιας έξυπνης πολιτικής προσφοράς που να προάγει την ανάπτυξη και την καινοτομία, συμβάλλοντας παράλληλα στην αύξηση της απασχόλησης.

1.3.2 Η ΕΟΚΕ έχει επισημάνει ότι οι **δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης εργατικού δυναμικού** έχουν την υποχρέωση να διαδραματίζουν έναν πιο ενεργό ρόλο στις πολιτικές επαγγελματικής κατάρτισης των ομάδων-στόχων προτεραιότητας, όπως τα άτομα με λιγότερες δεξιότητες και προσόντα ή που απασχολούνται σε επισφαλείς θέσεις εργασίας, καθώς και τα άτομα που ανήκουν στις πλέον ευάλωτες ομάδες, όπως τα άτομα με αναπηρία, οι μεγαλύτεροι σε ηλικία άνεργοι και οι μετανάστες. Οι δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης εργατικού δυναμικού θα πρέπει, επίσης, να αναλάβουν πιο ενεργό ρόλο στην εύρεση θέσεων εργασίας σε

⁽⁸⁾ Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ετήσια επισκόπηση της ανάπτυξης: παρουσίαση της ολοκληρωμένης απάντησης της ΕΕ στην κρίση» COM(2011) 11 τελικό, ΕΕ C 132, 3.5.2011, σελ. 26–38.

⁽⁹⁾ Ό.π.

⁽¹⁰⁾ Ό.π.

μακροχρόνια άνεργους και στην ανάπτυξη δυναμικών πολιτικών απασχόλησης και επαγγελματικής κατάρτισης. Πολλές χώρες οφείλουν να επεκτείνουν σημαντικά την στοχοθετημένη υποστήριξη που παρέχουν οι δημόσιες υπηρεσίες τους, πράγμα που θα επιτρέψει στους αναζητούντες εργασία που προέρχονται από μη προνομιούχες ομάδες να τύχουν ιδιαίτερης προσοχής.

1.4 Μεταρρύθμιση και εκσυγχρονισμός των συστημάτων συνταξιοδότησης

1.4.1 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει την ανάγκη μεταρρύθμισης και εκσυγχρονισμού των συστημάτων συνταξιοδότησης, φρονεί ωστόσο ότι η ασκούμενη πίεση στα συνταξιοδοτικά συστήματα οφείλεται περισσότερο στην έλλειψη θέσεων απασχόλησης και επενδύσεων, παρά σε δημογραφικά αίτια. Αυτό που χρειάζεται είναι πρωτοβουλίες που να προάγουν την παράταση του εργασιακού βίου, σε συνδυασμό με αποτελεσματικές πολιτικές για την ανάπτυξη και την απασχόληση. Μόνο μια ουσιαστική **πολιτική «ενεργού γήρανσης»** με στόχο την αύξηση της συμμετοχής στην επιμόρφωση και στη διά βίου μάθηση μπορεί να ενισχύσει σταθερά τα ποσοστά απασχόλησης των ηλικιωμένων ατόμων, τα οποία αναγκάζονται να εγκαταλείψουν πρόωρα την εργασία τους εξαιτίας προβλημάτων υγείας, υψηλού εργασιακού ρυθμού, πρόωρων απολύσεων και έλλειψης ευκαιριών επιμόρφωσης ή επανένταξης στην αγορά εργασίας. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ εκφράζει επιφυλάξεις όσον αφορά το κατά πόσον η παράταση της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης είναι χρήσιμη για την αντιμετώπιση των δημογραφικών προκλήσεων. Η παράταση της νόμιμης ηλικίας συνταξιοδότησης ενδέχεται να ασκήσει περαιτέρω πιέσεις σε άλλους πυλώνες της κοινωνικής ασφάλισης, όπως οι συντάξεις αναπηρίας ή η κατοχύρωση ελάχιστου εισοδήματος (πράγμα που συνέβη σε ορισμένα κράτη μέλη), και κατ'επέκταση να καταστήσει πλασματική την υποτιθέμενη προσπάθεια δημοσιονομικής εξυγίανσης. Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι το ζητούμενο πρέπει να είναι μάλλον η σύγκλιση της πραγματικής ηλικίας συνταξιοδότησης προς τη νόμιμη.

1.4.2 Πιο συγκεκριμένα, η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι χρειάζονται μεθοδευμένες αλλαγές προκειμένου οι συνθήκες εργασίας να αποβούν ευνοϊκές απέναντι στους **ηλικιωμένους εργαζόμενους**. Για να επιτευχθούν αυτές, χρειάζεται να ληφθεί μια δέσμη μέτρων που να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, τα εξής: παροχή κινήτρων στις επιχειρήσεις για τη δημιουργία θέσεων εργασίας που θα ανταποκρίνονται στις ανάγκες των ηλικιωμένων και για τη σταθεροποίηση της απασχόλησης των ηλικιωμένων εργαζομένων· μια επιθετική πολιτική αγοράς εργασίας που να συμβάλλει στην επανένταξη των ηλικιωμένων ανέργων στον εργασιακό βίο με τη βοήθεια ενός ευρέος φάσματος υπηρεσιών παροχής συμβουλών και στήριξης των ατόμων που αναζητούν εργασία· μέτρα που να διασφαλίζουν ότι οι εργαζόμενοι θα είναι σε θέση, από σωματική και διανοητική άποψη, να παρατείνουν τον εργασιακό τους βίο· μέτρα που να αυξάνουν τις δυνατότητες ένταξης των ηλικιωμένων με αναπηρία στον χώρο εργασίας· μέτρα που να ενισχύουν την ετοιμότητα των εργαζομένων να παρατείνουν τον εργασιακό τους βίο, τα οποία, μεταξύ άλλων, θα ενθαρρύνουν την υιοθέτηση θετικής στάσης απέναντι στη διά βίου μάθηση και την πρόληψη στον τομέα της υγείας· ανάπτυξη, μέσω διαπραγμάτευσης με τους κοινωνικούς εταίρους σε τομεακό και επιχειρησιακό επίπεδο, προτύπων χρόνου εργασίας που να προάγουν την υγεία καθ'όλη τη σταδιοδρομία· μέτρα στο πλαίσιο των επιχειρήσεων, μέσω συλλογικών συμβάσεων ή νομοθετικών ρυθμίσεων, για την εξασφάλιση μεγαλύτερης συμμετοχής ηλικιωμένων στα προγράμματα συνεχούς επιμόρφωσης· μέτρα ευαισθητοποίησης υπέρ των ηλικιωμένων εργαζομένων και, γενικότερα, εκστρατείες ευρύτερης ευαισθητοποίησης της κοινωνίας προκειμένου να αποδομηθούν στερεότυπα και προκαταλήψεις έναντι των ηλικιωμένων εργαζομένων και να δοθεί θετική χροιά στην έννοια της «γήρανσης»·

παροχή συμβουλών και στήριξης στις επιχειρήσεις, ιδίως τις ΜΜΕ, με σκοπό την προορατική διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού και την ανάπτυξη μιας συμβατής με τους ηλικιωμένους εργαζόμενους οργάνωσης εργασίας· παροχή των κατάλληλων κινήτρων για την προσφορά εργασίας σε ηλικιωμένους και τη διατήρησή τους στην αγορά εργασίας χωρίς στρεβλώσεις του ανταγωνισμού· δημιουργία κοινωνικά αποδεκτών κινήτρων για την παράταση του ενεργού βίου όλων εκείνων που μπορούν να βρουν απασχόληση και είναι ικανοί να εργαστούν· και, τέλος, όπου αυτό είναι εφικτό ή επιθυμητό, ανάπτυξη καινοτόμων και ελκυστικών προτύπων για την προοδευτική μετάβαση από τον επαγγελματικό βίο στη σύνταξη στο πλαίσιο των συνταξιοδοτικών συστημάτων που προβλέπει η νομοθεσία.

1.4.3 Επιπλέον, όσον αφορά την οδηγία 2003/41/ΕΚ για τις δραστηριότητες και την εποπτεία των **ιδρυμάτων που προσφέρουν υπηρεσίες επαγγελματικών συνταξιοδοτικών παροχών**, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει όσα αναφέρονται στο σημείο 5.7 της γνωμοδότησής της για την ΕΕΑ του 2011 ⁽¹⁾.

1.5 Φορολογικές πολιτικές με αναπτυξιακό προσανατολισμό

1.5.1 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει όσα αναφέρονται στο σημείο 1.4 της γνωμοδότησής της για την ΕΕΑ του 2011 ⁽²⁾, δηλαδή ότι η **φορολογική πολιτική** θα πρέπει να στραφεί προς νέες πηγές εσόδων.

1.5.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι ο **χρηματοπιστωτικός τομέας** θα πρέπει, μεταξύ άλλων, να συμβάλλει στις προσπάθειες αυτές με δίκαιο και ουσιαστικό τρόπο.

Θα πρέπει να προτιμηθεί η εισαγωγή ενός φόρου χρηματοπιστωτικών συναλλαγών (**ΦΧΣ**) σε παγκόσμια κλίμακα έναντι ενός ΦΧΣ σε ευρωπαϊκή κλίμακα. Εάν, εντούτοις, αποδειχθεί ότι η υιοθέτηση ενός ΦΧΣ σε παγκόσμια κλίμακα δεν είναι εφικτή, τότε η ΕΟΚΕ θα μπορούσε να εξετάσει το ενδεχόμενο υιοθέτησης ενός ΦΧΣ σε επίπεδο ΕΕ.

1.5.3 Στον τομέα του Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (**ΦΠΑ**), η ΕΟΚΕ εγκρίνει ανεπιφύλακτα την πρωτοβουλία της Επιτροπής να εξετάσει την περίπτωση συνολικής αναθεώρησης του συστήματος του ΦΠΑ. Θα πρέπει να μειωθούν τα λειτουργικά κόστος για τους χρήστες, ο διοικητικός φόρτος για τις διοικητικές αρχές και οι απόπειρες απάτης. Ιδιαίτερα ευαίσθητο είναι το ζήτημα των διασυνοριακών συναλλαγών.

1.5.4 Η ΕΟΚΕ στηρίζει και επικροτεί την πρόταση υιοθέτησης νέου «Κανονισμού για τη διοικητική συνεργασία στον τομέα των **ειδικών φόρων καταπόλησης**» ⁽³⁾, δεδομένου ότι πρόκειται για ένα αναγκαίο και χρήσιμο μέσο αποτελεσματικής εισπραξίας των φόρων και καταπολέμησης της φοροδιαφυγής.

1.5.5 Για την εξάλειψη της διπλής φορολόγησης και την ενίσχυση της διοικητικής απλοποίησης κατά τις διασυνοριακές συναλλαγές, εκτός από την απλοποίηση των διοικητικών διαδικασιών κατά τις εν λόγω συναλλαγές, η ΕΟΚΕ συνιστά και την καθιέρωση **ενιαίων κέντρων εξυπηρέτησης** στα οποία οι πολίτες θα έχουν τη δυνατότητα να ενημερώνονται, να καταβάλλουν φόρους και να λαμβάνουν τα απαραίτητα πιστοποιητικά και έγγραφα τεκμηρίωσης που πρέπει να χρησιμοποιούνται σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ.

1.5.6 Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ προτείνει τη σύσταση ενός **Παρατηρητηρίου Διασυνοριακής Φορολογίας** το οποίο να τελεί υπό την αιγίδα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και να έχει στόχο την εκτενή και πρακτική κατανόηση, σε συνεχή βάση, των υφισταμένων φορολογικών φραγμών και της εξέλιξής τους.

⁽¹⁾ Ό.π.

⁽²⁾ Ό.π.

⁽³⁾ Βλ. COM(2011) 730.

1.5.7 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει το σχέδιο για τη θέσπιση κοινής ενοποιημένης φορολογικής βάσης για τις εταιρείες (**ΚΕΒΦΕ**), η οποία βελτιώνει τις συνθήκες λειτουργίας των εταιρειών με διασυνοριακή δραστηριότητα.

1.5.8 Η ΕΟΚΕ αναμένει ότι η ΚΕΒΦΕ θα οδηγήσει σε σημαντική μείωση του κόστους συμμόρφωσης προς τη φορολογία και σε μείωση, στο εσωτερικό της ΕΕ, των στρεβλώσεων του ανταγωνισμού που οφείλονται σε φορολογικούς κανόνες. Επομένως, η ΚΕΒΦΕ εξασφαλίζει δίκαιες και αειφόρες συνθήκες ανταγωνισμού, πράγμα που έχει θετικές επιπτώσεις στην ανάπτυξη και την απασχόληση.

1.5.9 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την αναθεώρηση της οδηγίας για τη **φορολογία της ενέργειας**, η οποία επιτρέπει στα κράτη μέλη που το επιθυμούν να μεταφέρουν τμήμα της φορολογίας της εργασίας ή του κεφαλαίου σε μια μορφή φορολογίας που ενθαρρύνει περιβαλλοντικά υπεύθυνες συμπεριφορές και συμβάλλει στην ενεργειακή απόδοση, σύμφωνα με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020».

1.5.10 Η συνιστώσα «φόρος CO₂» συμπληρώνει το σύστημα εμπορίας εκπομπών (**ΣΕΕ** της ΕΕ).

1.5.11 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της που η αναδιτύπωση της ΟΕΦ δεν είναι πιο φιλόδοξη και πιο συνεκτική. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέλαβε την πρωτοβουλία να συμπεριλάβει στο κείμενο εξαιρέσεις ή παρεκκλίσεις οι οποίες αποσκοπούν είτε στο να μη δυσμενηθούν ορισμένα κράτη μέλη, είτε στο να ικανοποιηθούν ορισμένα άλλα.

1.5.12 Η ειδοποίηση μέσω της τιμής όσον αφορά τη φορολογία είναι αναποτελεσματική όσον αφορά τα καύσιμα θέρμανσης και ενδέχεται να παραμείνει έτσι και μετά την αναδιτύπωση της ΟΕΦ.

1.5.13 Ορισμένοι τομείς (όπως είναι η γεωργία, ο οικοδομικός τομέας, οι δημόσιες συγκοινωνίες κ.λπ.) απαλλάσσονται πλήρως ή εν μέρει. Είναι δύσκολο να εντοπιστεί κάποιας μορφής συνοχή σε όλες αυτές τις απαλλαγές, πόσο μάλλον που όσοι δεν επωφελούνται από αυτές ενδέχεται να μην μπορέσουν να κατανοήσουν την αναγκαιότητά τους.

2. Αποκατάσταση της κανονικής χορήγησης δανείων προς την οικονομία

2.1 Ένα υγιές χρηματοπιστωτικό σύστημα

2.1.1 Είναι σημαντικό να αντιμετωπισθούν οι σοβαρές ελλείψεις που υφίστανται στον **τομέα της ρύθμισης και της εποπτείας του διεθνούς χρηματοπιστωτικού τομέα**. Η εκτεινόμενη ανισότητα μεταξύ της ιδιωτικοποίησης των κερδών και της κοινωνικοποίησης των ζημιών στον χρηματοπιστωτικό τομέα πρέπει να αντιμετωπιστεί επείγοντως. Πρέπει να θεσπιστεί ρυθμιστικό πλαίσιο προκειμένου οι χρηματοπιστωτικοί ενδιάμεσοι φορείς να αναλάβουν τον πρωταρχικό τους ρόλο, δηλαδή την εξυπηρέτηση της πραγματικής οικονομίας, μέσω της παροχής πίστωσης σε πραγματικά έργα και της διενέργειας επενδύσεων στο ενεργητικό, αντί της κερδοσκοπίας στο παθητικό. Κάθε δημόσια στήριξη στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα πρέπει να συνοδεύεται από τις αναγκαίες βελτιώσεις της εταιρικής διακυβέρνησης, ως πρώτο βήμα προς τη ριζική μεταρρύθμιση της αγοράς προς όφελος του προγράμματος δράσης για την ανάπτυξη και την απασχόληση.

2.1.2 Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται τις ανησυχίες της Επιτροπής ότι η στήριξη των **προβληματικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων**, με το κόστος που έχει για τα δημόσια οικονομικά και τους ισότιμους όρους ανταγωνισμού στην εσωτερική αγορά, δεν θα είναι πλέον αποδεκτή στο μέλλον. Η ΕΟΚΕ ελπίζει πως η Επιτροπή θα προβεί σε διεξοδική εκτίμηση των επιπτώσεων από την άποψη του κόστους, των ανθρώπινων πόρων και των απαιτούμενων νομοθετικών μεταρ-

ρυθμίσεων. Μια ρεαλιστική πρόταση θα πρέπει να συνοδεύεται από χρονοδιάγραμμα προσλήψεων ανθρώπινου δυναμικού, να λαμβάνεται δε υπόψη ότι το τελευταίο ενδέχεται να μην είναι αμέσως διαθέσιμο στην αγορά.

2.1.3 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τις διάφορες πρωτοβουλίες που ανέλαβε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για την αντιμετώπιση της αυξανόμενης πολυπλοκότητας και της έλλειψης διαφάνειας στον χρηματοπιστωτικό τομέα, και καλεί, επομένως, τον χρηματοοικονομικό κλάδο **να εφαρμόζει ορθά τους νέους κανόνες** και να κάνει χρήση της αυτορρύθμισης, ώστε να παρέχει κατάλληλη και ειλικρινή ενημέρωση, διευκολύνοντας την πρόσβαση σε διαφανή χρηματοοικονομικά προϊόντα.

2.1.4 Η ΕΟΚΕ ζητά την καθιέρωση της **χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης** ως υποχρεωτικού μαθήματος στα προγράμματα σπουδών του εκπαιδευτικού συστήματος και τη συνέχισή της στα προγράμματα ανάπτυξης ικανοτήτων και επαγγελματικού αναπροσανατολισμού των εργαζομένων. Στους στόχους του εν λόγω μαθήματος πρέπει να περιλαμβάνεται η προώθηση της υπεύθυνης αποταμίευσης, που θα αναδεικνύει την αξία των κοινωνικά υπεύθυνων χρηματοοικονομικών προϊόντων. Μια χρηματοοικονομική εκπαίδευση προστιθέμενη σε όλους ωφελεί το σύνολο της κοινωνίας.

2.1.5 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει όσα αναφέρονται στο σημείο 3.6 της γνωμοδότησής της για την ΕΕΑ του 2011 ⁽¹⁴⁾ και εκφράζει την ικανοποίησή της για τις πρωτοβουλίες που προτείνονται σχετικά με **τις ακάλυπτες πωλήσεις και τις συμβάσεις αντιστάθμισης κινδύνου πιστοληπτικής ικανότητας**. Οι πρωτοβουλίες αυτές θα εξαλείψουν τα αντικρουόμενα καθεστώτα και θα αποσαφηνίσουν την κατάσταση στον τομέα αυτό των χρηματοπιστωτικών αγορών, θα επιτρέψουν δε στις αρμόδιες αρχές να απαιτούν πρόσθετη διαφάνεια για τα μέσα που καλύπτονται από τον προκείμενο κανονισμό.

2.1.6 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις διατάξεις για τη διαφάνεια της αγοράς οι οποίες αναμένεται να ασκήσουν πολύ ευεργετικές επιδράσεις. Χαίρεται το ρυθμιστικό ρόλο της Ευρωπαϊκής Αρχής Κινητών Αξιών και Αγορών (ΕΑΚΑΑ), επισύρει ωστόσο την προσοχή στο γεγονός ότι οι υπερβολικές παρεμβάσεις ενδέχεται να αποσταθεροποιήσουν τις αγορές.

2.1.7 Ωστόσο, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, προκειμένου να θεσπισθεί ένα πρακτικώς εφαρμόσιμο **σύστημα ταμείων εξυγίανσης τραπεζών**, τα κράτη μέλη πρέπει να συμφωνήσουν προηγουμένως όσον αφορά τη θέσπιση κοινών μεθόδων και ομοιόμορφων κανόνων για την αποφυγή στρεβλώσεων του ανταγωνισμού.

2.1.8 Ιδιαίτερη ανησυχία προκαλεί το μακροοικονομικό σενάριο. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία ότι τα Ταμεία εξυγίανσης τραπεζών (ΤΕΤ) θα επηρεάσουν αρνητικά τις δυνατότητες χορήγησης δανείων του τραπεζικού τομέα λόγω **εκτροπής πόρων**.

2.1.9 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι, προτού ληφθούν οποιαδήποτε μέτρα για την **επιβολή εισφορών στις τράπεζες**, η Επιτροπή πρέπει να διενεργήσει διεξοδική εκτίμηση των σωρευτικών συνεπειών των εισφορών και των Ταμείων εξυγίανσης τραπεζών. Η λήψη απόφασης για τη θέσπιση ΤΕΤ απαιτεί να εκτιμηθούν το κόστος του συνολικού συστήματος, ο βαθμός στον οποίο θα επηρεάσει τις δυνατότητες χορήγησης δανείων του τραπεζικού τομέα και ο χρόνος που θα απαιτηθεί έως ότου το ΤΕΤ καταστεί αρκετά εύρωστο ή φθάσει στο μέγεθος που έχει τεθεί ως στόχος. Η ΕΟΚΕ συνιστά την προσαρμογή των εκτιμήσεων αυτών στο δυσμενέστερο σενάριο.

2.1.10 Η ΕΟΚΕ επικροτεί ρητά το γεγονός ότι ο προτεινόμενος κανονισμός θα απαγορεύσει στο μέλλον τις **πολυμερείς διαπραγματικές προμήθειες για τις άμεσες χρεώσεις**. Αυτό δημιουργεί

(14) Ό.π.

σαφήνεια και διαφάνεια στις υποκείμενες σε περίπλοκες συμβατικές σχέσεις πράξεις πληρωμής, πράγμα που θα ωφελήσει ιδιαίτερα τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις.

2.1.11 Μολονότι από τη μελέτη αντικτύπου που διεξήγαγε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προέκυψε ότι οι ΜΜΕ δεν πλήττονται ιδιαίτερα από τις νέες κεφαλαιακές απαιτήσεις, η ΕΟΚΕ διατηρεί τις επιφυλάξεις της και ζητά από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εσποπτέψει εκ του σύνεγγυς την εξέλιξη του **τραπεζικού δανεισμού και των χρεώσεων των τραπεζών στις ΜΜΕ**. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της διαβάθμισης κατά κίνδυνο των δανειζόμενων ΜΜΕ την οποία θα πραγματοποιήσει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

2.1.12 Το αντίβαρο του νέου κανονισμού σε όλα αυτά θα πρέπει να συνίσταται στην εφαρμογή **πολιτικών ανάκαμψης και επίλυσης του προβλήματος** με μέσα όπως οι διατάξεις τελευταίας βούλησης (living will). Ενώ το κράτος θα πρέπει να εξακολουθεί να εγγυάται την ασφάλεια των μικρών καταθέσεων, κρίνεται απαραίτητο να διορθωθεί η ηθική παραφροσύνη που συνεπάγεται η παροχή εκ μέρους του απεριόριστης στήριξης προς τις απειλούμενες με χρεοκοπία τράπεζες. Εάν διασαφηνιστεί αρκετά η κατάσταση, οι επενδυτές, οι πιστωτές και οι διευθυντές των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων θα πρέπει να αναλαμβάνουν άμεσα την ευθύνη για τη μελλοντική υγεία κάθε τέτοιου ιδρύματος.

3. Προώθηση της ανάπτυξης και της ανταγωνιστικότητας για το παρόν και το μέλλον

3.1 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τις απόψεις της που εκτιθενται στην γνωμοδότησή της για την Ετήσια Επισκόπηση της Ανάπτυξης του 2011, τις συγκεκριμένα: στην ενότητα 8. Αξιοποίηση του δυναμικού της ενιαίας αγοράς, στην ενότητα 9. Προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης, και στην ενότητα 10. Δημιουργία αποτελεσματικής, ως προς το κόστος, πρόσβασης σε ενέργεια.

3.2 Έρευνα και καινοτομία

3.2.1 Η ΕΟΚΕ συνιστά, όχι μόνον να αυξήσει επιτέλους η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον μελλοντικό προϋπολογισμό υπέρ της προώθησης της έρευνας και της καινοτομίας, αλλά και να αναπτύξει μια ολοκληρωμένη στρατηγική για την **έρευνα και την καινοτομία**, λαμβάνοντας επιπλέον διαρθρωτικά μέτρα τόσο στο ίδιο το εσωτερικό της, όσο και στο εσωτερικό των συμβουλευτικών οργάνων που την υποστηρίζουν.

3.2.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει επίσης την ικανοποίησή της για την αναγνώριση του μείζονος πολιτικού καθήκοντος να διαμορφωθούν αξιόπιστες, **φιλικές προς την καινοτομία, πανευρωπαϊκές συνθήκες και πλαίσια** με επαρκή περιθώρια ευελιξίας, ώστε να απαλλαγούν οι δυνητικοί εφευρέτες και οι διαδικασίες καινοτομίας από τις επιβαρύνσεις που οφείλονται στον σημερινό κατακερματισμό και την υπερφόρτωση των διαφορετικών ρυθμιστικών πλαισίων και γραφειοκρατιών των 27 κρατών μελών και της Επιτροπής.

3.2.3 Η ΕΟΚΕ συνιστά να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες στον τομέα της **άρσης των εμποδίων** που δεν επιτρέπουν ή παρακωλύουν την ανάπτυξη καινοτομιών και τη δημιουργία μιας **Ένωσης Καινοτομίας**. Για να προωθηθεί καλύτερα η συνολική διαδικασία καινοτομίας, θα πρέπει, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, να πραγματοποιηθεί προσεκτική επανεξέταση – σε συνεργασία με τους ενδιαφερόμενους φορείς – των κανόνων που ισχύουν για τις κρατικές ενισχύσεις, τις δημόσιες συμβάσεις και τον ανταγωνισμό, οι οποίοι μπορούν να αποτελέσουν εμπόδιο⁽¹⁵⁾ στην επίτευξη του εν λόγω στόχου. Αιτία είναι η ισορροπία ή/και η πιθανή σύγκρουση μεταξύ της νομοθεσίας για τον ανταγωνισμό και των δράσεων προώθησης της καινοτομίας. Για τον λόγο αυτό, η νομοθεσία για τον ανταγωνισμό, τις επιδοτήσεις και τις δημόσιες συμβάσεις δεν θα

πρέπει να αποτελεί εμπόδιο για την καινοτομία. Ενδεχομένως, μάλιστα, απαιτούνται και μεταρρυθμίσεις. Οι καινοτομίες πρέπει σε ορισμένες περιπτώσεις να προστατεύονται, ώστε να μην αποκτηθούν από ανταγωνιστές που επιθυμούν να εμποδίσουν τη διαδικασία καινοτομίας.

3.2.4 Η ΕΟΚΕ επικροτεί ειδικότερα το γεγονός ότι η καινοτομία νοείται και ορίζεται ως μια **ευρεία και πολυδιάστατη έννοια**.

3.2.5 Η ΕΟΚΕ συνιστά την επικέντρωση των μέτρων στήριξης, της οικονομικής ενίσχυσης και των κριτηρίων αξιολόγησης, αφενός, στις πλέον **εξελικτικές** καινοτομίες, οι οποίες ανταποκρίνονται στις τρέχουσες δυνάμεις της αγοράς και στις κοινωνικές ανάγκες, και, αφετέρου, στις πιο **επαναστατικές** καινοτομίες, οι οποίες διαμορφώνουν τις δυνάμεις της αγοράς και δημιουργούν νέες κοινωνικές ανάγκες, αλλά καλούνται συνήθως να ξεπεράσουν μια ιδιαίτερα δύσκολη αρχική περίοδο.

3.2.6 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τον σπουδαίο ρόλο **των ΜΜΕ και των πολύ μικρών επιχειρήσεων** στη διαδικασία καινοτομίας και συνιστά επίσης την προσαρμογή των μέτρων και των προγραμμάτων στήριξης στις ιδιαίτερες ανάγκες τους. Συστήνεται επίσης να εκτιμηθεί το κατά πόσον και με ποιο τρόπο θα μπορούσαν να εξαιρεθούν οι νεοϊδρυθείσες εταιρείες από τις περισσότερες, κατά τα άλλα συνήθεις, απαιτήσεις και διατυπώσεις για ένα εύλογο χρονικό διάστημα, καθώς και κατά πόσον θα μπορούσαν να δοθούν ειδικά πρόσθετα κίνητρα. Το ίδιο ισχύει και για τις επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας.

3.3 Ενιαία αγορά

3.3.1 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει τη φιλοδοξία της Επιτροπής να τονώσει την ανάπτυξη και να ενισχύσει την εμπιστοσύνη των πολιτών σε αυτήν. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι η ενιαία αγορά αποτελεί **κεντρικό στοιχείο της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης** και ότι έχει τη δυνατότητα να αποφέρει άμεσα οφέλη στους ευρωπαίους ενδιαφερόμενους φορείς, καθώς και να δημιουργήσει βιώσιμη ανάπτυξη για τις οικονομίες της Ευρώπης. Υπό τις παρούσες περιστάσεις, αυτό καθιστά μία λειτουργική και προσανατολισμένη στο μέλλον ενιαία αγορά όχι απλώς επιθυμητή, αλλά και αναγκαία για το πολιτικό και οικονομικό μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Για να αποκομιστούν τα εν λόγω οφέλη, είναι σημαντικό οι προτάσεις της Επιτροπής να είναι φιλόδοξες και να μην αρκούνται στην αντιμετώπιση των προκλήσεων απλώς στο επίπεδο των λεπτομερειών.

3.3.2 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επαναλάβει την έκκλησή της για την υιοθέτηση ολιστικής προσέγγισης του θέματος. Παρόλο που θεωρεί ότι η προώθηση της ανάπτυξης και των επιχειρηματικών δυνατοτήτων είναι απαραίτητη, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι προτάσεις θα πρέπει να επικεντρωθούν περισσότερο **στους καταναλωτές και στους πολίτες**, οι οποίοι αποτελούν ανεξάρτητους παράγοντες στη δημιουργία της ενιαίας αγοράς.

3.3.3 Η ΕΟΚΕ ζητεί **μηδενική ανοχή ως προς την μη εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας από τα κράτη μέλη** και υπενθυμίζει στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή ότι η καθυστερημένη, αضعφής και ατελής εφαρμογή παραμένει μεγάλο εμπόδιο στη λειτουργία της ενιαίας αγοράς. Θα επικροτούσε ιδιαίτερος τη δημοσίευση πινάκων αντιστοιχίας εκ μέρους των κρατών μελών οι οποίοι θα συνέβαλαν στην καλύτερη προβολή και κατανόηση της ενιαίας αγοράς.

3.4 Ψηφιακή ενιαία αγορά της ΕΕ

3.4.1 Όσον αφορά την ψηφιακή ενιαία αγορά της ΕΕ, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει όσα αναφέρονται στο σημείο 8.12 της γνωμοδότησής της για την ΕΕΑ του 2011, έχει δε επιβεβαιώσει σε αρκετές

⁽¹⁵⁾ ΕΕ C 218, της 11.9.2009, σελ. 8, σημείο 4.8.

γνωμοδοτήσεις της που εκδόθηκαν το 2011⁽¹⁶⁾ ότι υποστηρίζει θερμά την εφαρμογή του **Ψηφιακού θεματολογίου για την Ευρώπη** καθώς η καθιέρωση μιας ψηφιακής ενιαίας αγοράς που θα βασίζεται σε υψηλής ποιότητας και ταχύτητας συνδέσεις στο Διαδίκτυο, σε προσιτές τιμές για όλους τους πολίτες και σε όλη την έκταση της ΕΕ, θα αποφέρει σταθερά οικονομικά και κοινωνικά οφέλη.

3.4.2 Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τη δημιουργική προσέγγιση που υιοθέτησε η Επιτροπή, χάρη στην οποία διασφαλίζεται η παροχή σημαντικής στήριξης στις συμφωνίες από κοινού πραγματοποίησης επενδύσεων ταχείας και υπερταχείας ευρυζωνικής πρόσβασης. Η ΕΟΚΕ έχει τονίσει την καίρια σημασία **των αρχών της ουδετερότητας των δικτύων**, οι οποίες συνιστούν θεμελιώδεις πολιτικούς στόχους στο επίπεδο της ΕΕ, και ζητά να υιοθετηθεί επειγόντως μία προορατική προσέγγιση, ώστε οι αρχές αυτές να συμπεριληφθούν στην ευρωπαϊκή νομοθεσία, πράγμα που θα εξασφαλίσει ότι το Διαδίκτυο θα παραμείνει ανοικτό σε όλη την έκταση της Ευρώπης.

3.4.3 Όσον αφορά το «Σχέδιο δράσης για την ηλε-διακυβέρνηση και τη διαλειτουργικότητα των ευρωπαϊκών δημόσιων υπηρεσιών», η ΕΟΚΕ υποστηρίζει το σχέδιο δράσης της Επιτροπής για μια αειφόρο και καινοτόμο μορφή **ηλεκτρονικής δημόσιας διοίκησης**, υπενθυμίζοντας ότι οι δεσμεύσεις που ελήφθησαν στην Υπουργική Διάσκεψη του Μάλμϋ το 2009 πρέπει να τηρηθούν. Η ΕΟΚΕ τάσσεται επίσης υπέρ της δημιουργίας ενός **βήματος ανταλλαγής πληροφοριών**, εμπειριών και κωδίκων βασισμένου σε λογισμικά ανοιχτής πηγής, όπως αυτά περιγράφονται στο Ευρωπαϊκό πλαίσιο για τη διαλειτουργικότητα, τονίζοντας ότι τα περισσότερα εμπόδια οφείλονται στην έλλειψη διασυνοριακής νομικής βάσης, καθώς και στις διαφορές των εθνικών νομοθεσιών και στις αμοιβαίως ασύμβατες μεταξύ τους λύσεις που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη.

3.4.4 Όσον αφορά την «Ενίσχυση του ψηφιακού γραμματισμού, των ηλεκτρονικών δεξιοτήτων και της ηλεκτρονικής ένταξης», η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η άνιση πρόσβαση στις τεχνολογίες των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ) αποτελεί κατά κύριο λόγο πρόκληση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων, τονίζει δε ότι ΟΛΟΙ οι πολίτες δικαιούνται να έχουν κριτική οικείωση με το περιεχόμενο όλων των μέσων. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι η ΕΕ και τα κράτη μέλη οφείλουν να εγγυώνται την πρόσβαση στον ψηφιακό κόσμο μέσω της **συνεχούς απόκτησης των ψηφιακών δεξιοτήτων** που απαιτούνται για την άσκηση επαγγελματών και/ή για τον ίδιο το χρήστη και για την ιδιότητά του ως πολίτη, ενώ η πρόσβαση στις υποδομές και τα μέσα πρέπει να θεωρείται θεμελιώδες δικαίωμα.

3.5 Κοινωνία της πληροφορίας

3.5.1 Όσον αφορά τον **νέο κανονισμό για την περιαγωγή**, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι οι προτεινόμενες μειώσεις στα ανώτατα επίπεδα τιμών ανταποκρίνονται στις ανάγκες και διασφαλίζουν τη διαθεσιμότητα της υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος και την πρόσβαση σε αυτή σε προσιτές τιμές. Ταυτόχρονα, αποτελούν ένα βήμα προς τη σωστή κατεύθυνση, δηλαδή προς την εξαφάνιση μεσοπρόθεσμα κάθε ειδικής μορφής τέλους περιαγωγής. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι η πρόταση της Επιτροπής δεν συνοδεύεται από εκτίμηση του αντικτύπου που τα νέα αυτά μέτρα θα έχουν στην απασχόληση και στις συνθήκες εργασίας του τομέα της κινητής τηλεφωνίας.

3.6 Ενέργεια

3.6.1 Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι η αποτελεσματικότητα των διασυνοριακών αγορών ενισχύει την ασφάλεια του εφοδιασμού,

βελτιώνει τη διαχείριση των κρίσεων και περιορίζει τους κινδύνους υπέρβασης του κόστους που βαρύνουν πάντα τους τελικούς χρήστες. Η σταδιακή βελτίωση της εσωτερικής αγοράς ενέργειας επιτρέπει σημαντικές οικονομίες, προς όφελος των επιχειρήσεων και των ιδιωτών.

3.6.2 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι στις αγορές χονδρικής πωλήσεως ενέργειας της ΕΕ εξακολουθούν να επικρατούν διαφορετικές συνθήκες και να γίνονται **διακρίσεις**. Επιπλέον, ο βαθμός ολοκλήρωσης των αγορών είναι ακόμη ανεπαρκής, εν μέρει λόγω των διαρθρωτικών ελλείψεων του δικτύου, ιδίως σε επίπεδο διασυνοριακών διασυνδέσεων. Επίσης, παραμένουν ακόμη σημαντικά εμπόδια στη δυνατότητα πρόσβασης χωρίς διακρίσεις στο δίκτυο και στην πώληση ηλεκτρικής ενέργειας.

3.6.3 Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητο να συνεχιστεί η **οικοδόμηση μιας Ευρώπης της ενέργειας**, στο πλαίσιο της οποίας θα προστατεύονται τα γενικά συμφέροντα της Ένωσης και των καταναλωτών, θα διασφαλίζεται ο ενεργειακός εφοδιασμός, θα διατηρείται η κοινωνική, περιβαλλοντική και οικονομική βιωσιμότητα με κατάλληλες πολιτικές που θα κατανέμουν δίκαια τα προνόμια και θα ελέγχουν το ύψος του κόστους, ενώ θα προστατεύεται η ακεραιότητα της αγοράς ως καίριο συστατικό της ανάπτυξης της κοινωνικής οικονομίας της αγοράς.

3.6.4 Η ΕΟΚΕ ζητά να υιοθετηθεί μια **ολοκληρωμένη προσέγγιση** που να συνδυάζει τις εσωτερικές με τις εξωτερικές πολιτικές, καθώς και με τις συναφείς πολιτικές, όπως η πολιτική γειτονίας και οι πολιτικές που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος. Κρίνεται αναγκαίο να υπερνικηθεί η ενεργειακή μονομέρεια με τη βοήθεια μιας ισχυρής κοινής πολιτικής ενεργειακής αλληλεγγύης που θα βασίζεται στη διαφοροποίηση, ένα ενεργειακό μείγμα κατάλληλα προσαρμοσμένο στις συνθήκες και στις ιδιαιτερότητες που χαρακτηρίζουν κάθε κράτος μέλος, αλλά και –προπαντός– στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα.

3.6.5 Όσον αφορά τη **συμβολή της ενέργειας στην ανάπτυξη**, η ΕΟΚΕ:

- επισημαίνει ότι η ενεργειακή απόδοση και η εξοικονόμηση ενέργειας εξαρτώνται πρωτίστως από τη στάση των πολιτών, των επιχειρήσεων και των εργαζομένων και από την αλλαγή της συμπεριφοράς τους·
- υπογραμμίζει ότι η εξοικονόμηση ενέργειας αποτελεί εργαλείο για την οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική ευημερία και την ποιότητα ζωής·
- υπογραμμίζει τη σημασία που έχει η επιλογή των κατάλληλων μέσων και πιστεύει ότι οι εθελοντικές συμφωνίες είναι μεν χρήσιμες, αλλά και ότι, όταν τα θετικά κίνητρα δεν αποδίδουν, είναι αναγκαία η θέσπιση δεσμευτικών ρυθμίσεων·
- υπογραμμίζει τη σημασία της συμπαραγωγής ως ιδιαίτερα αποδοτικής παραγωγής ενέργειας·
- δεν υποστηρίζει τον ορισμό ενός γενικού δεσμευτικού στόχου ενεργειακής απόδοσης, αλλά συνιστά οι προσπάθειες να επικεντρωθούν στην επίτευξη ουσιαστικών αποτελεσμάτων·
- τονίζει την ανάγκη εξασφάλισης χρηματοδοτικών ενισχύσεων και επενδύσεων για την αξιοποίηση των σημαντικών δυνατοτήτων των νέων κρατών μελών.

⁽¹⁶⁾ EE C 107, 6.04.2011, σ. 53, EE C 318, 29.10.2011, σ. 9, EE C 376, 22.12.2011, σ. 92, EE C 24, 28.01.2012, σ. 131.

3.6.6 Όσον αφορά το **ενεργειακό πρόγραμμα δράσης**, η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή:

- να εκπονήσει και να δημοσιεύσει διεξοδική μελέτη για τα λευκά πιστοποιητικά·
- να χρησιμοποιήσει στοχευμένα μέτρα για τη διαχείριση ατομικών περιπτώσεων μεγάλου ανεκμετάλλετου δυναμικού ενεργειακής αποδοτικότητας, εξασφαλίζοντας επίσης τη δυνατότητα παροχής, σε ορισμένες ειδικές περιπτώσεις, κρατικών ενισχύσεων·
- να απαιτεί να εξασφαλίζεται η πρόσβαση στο δίκτυο για την ηλεκτρική ενέργεια από συμπαραγωγή, για να αυξηθεί το μερίδιο της συμπαραγωγής ηλεκτρισμού-θερμότητας.

3.6.7 Όσον αφορά τα μέτρα για την ενθάρρυνση **αλλαγής συμπεριφοράς**, η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή:

- να θέσει στο επίκεντρο των δράσεων τον χρήστη ενέργειας·
- να προβάλει το ρόλο του δημόσιου τομέα στην ενεργειακή απόδοση ως παράδειγμα προς μίμηση από τις επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά·
- να μελετήσει τη συμπεριφορά των ατόμων και να διαχωρίσει τα μέτρα ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης ανάλογα με τις διαφορετικές ομάδες χρηστών·
- να διασφαλίσει ότι τα μέτρα θα αποβαίνουν προς όφελος του χρήστη·
- να παράσχει, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο, προσεκτικά σχεδιασμένα και αποτελεσματικά κίνητρα, καθώς ακόμη και τα περιορισμένα κίνητρα μπορούν να φέρουν θετικά αποτελέσματα·
- να μεριμνήσει ώστε τόσο οι κατασκευαστές όσο και οι κυβερνήσεις να διασφαλίζουν ότι οι πρόσθετες επενδύσεις στις κατασκευές θα μετατρέπονται σε έργα αντίστοιχης αξίας·
- να προωθήσει μέτρα διεύρυνσης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και προσαρμογής τους στον οικοδομικό τομέα·
- να προαγάγει την κατάρτιση των δημόσιων διοικήσεων στην ενεργειακή απόδοση, συμπεριλαμβανομένων των «πράσινων» δημόσιων συμβάσεων·
- να μελετήσει τα σχετικά προβλήματα και, εάν κριθεί αναγκαίο, να αναθεωρήσει τις διατάξεις για τα πιστοποιητικά ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων και το νέο σύστημα οικολογικής σήμανσης των συσκευών·
- να αξιολογήσει τα αποτελέσματα της εφαρμογής της έξυπνης μέτρησης για τους χρήστες ενέργειας και να προτείνει πρόσθετα μέτρα για ουσιαστικά οφέλη·
- να εξακολουθήσει να αναπτύσσει αποτελεσματικά εθνικά συστήματα μακροπρόθεσμων εθελοντικών συμφωνιών και να τα εφαρμόσει και στον δημόσιο τομέα·
- να μεριμνήσει για την ουσιαστική συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων φορέων – πολιτών, επιχειρήσεων και εργαζομένων.

3.6.8 Η ΕΟΚΕ ζητά να ληφθούν δραστικότερα μέτρα για την καταπολέμηση της **ενεργειακής φτώχειας**, εξαιτίας της οποίας κινδυνεύουν να υποστούν αποκλεισμό ολόένα και μεγαλύτερες ομάδες πολιτών (οι οικολογικές επιλογές μπορούν να αποδειχθούν δαπανηρές, καθώς οδηγούν σε υπερτιμημένα τιμολόγια ή/και φορολογικές επιβαρύνσεις, ιδίως για τα ασθενέστερα κοινωνικά στρώματα) και να αξιοποιηθεί το σύνολο της ευρωπαϊκής εμπειρογνομosύνης με στόχο, αφενός, τη δημιουργία νέων «πράσινων», αποδοτικών,

βιώσιμων και ανταγωνιστικών θέσεων εργασίας, και, αφετέρου, τον περιορισμό των ανισοτήτων⁽¹⁷⁾, ώστε οι καταναλωτές να μπορούν να έχουν «πρόσβαση στις ενεργειακές υπηρεσίες και στην απασχόληση που δημιουργείται χάρη στην οικονομία χαμηλών ανθρακικών εκπομπών»⁽¹⁸⁾.

3.7 Μεταφορές

3.7.1 Όσον αφορά την συμβολή των μεταφορών στην ανάπτυξη, η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι ο **στόχος της μείωσης των εκπομπών άνθρακα κατά 60 %** ως το 2050 που τίθεται στη Λευκή Βίβλο για τις μεταφορές συνάδει με την γενική θέση της ΕΕ όσον αφορά την προστασία του κλίματος και έχει συμβάλει στη διασφάλιση ισορροπίας μεταξύ της ανάγκης να επιτευχθεί σύντομα η μείωση των εκπομπών αερίων θερμοκηπίου και της δυνατότητας να χρησιμοποιηθούν σύντομα εναλλακτικά καύσιμα, ώστε ο τομέας των μεταφορών να συνεχίσει να συμβάλλει σημαντικά στην οικονομία της ΕΕ. Η ΕΟΚΕ συνιστά να συμπληρωθεί αυτός ο μακροπρόθεσμος στόχος του χάρτη πορείας με πιο συγκεκριμένους και μετρήσιμους μεσοπρόθεσμους στόχους όσον αφορά τον περιορισμό της εξάρτησης από το πετρέλαιο, την ιχθυόπανση και την ατμοσφαιρική ρύπανση.

3.7.2 Η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη την ανάγκη ενίσχυσης της ανταγωνιστικότητας των **εναλλακτικών οδικών μέσων μεταφοράς**. Η ΕΟΚΕ στηρίζει τον στόχο αυτό στο βαθμό που υλοποιείται μέσω της προώθησης της μεταφορικής ικανότητας και της ποιότητας των σιδηροδρομικών, πλωτών και θαλάσσιων μεταφορών μικρών αποστάσεων, καθώς και μέσω αποτελεσματικών διατροφικών μεταφορών, και δεν εμποδίζει την ανάπτυξη αποτελεσματικών και βιώσιμων υπηρεσιών οδικών μεταφορών.

3.7.3 Όσον αφορά τις μεταφορές στην εσωτερική αγορά, η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει τον ζωτικό ρόλο που διαδραματίζουν οι μεταφορές ως **παράγοντας ανταγωνιστικότητας και ευημερίας**, την ανάγκη δημιουργίας ολοκληρωμένου ευρωπαϊκού συστήματος μεταφορών, καθώς και την ανάγκη βελτίωσης της βιωσιμότητας, της προώθησης μέσω μεταφοράς με χαμηλές εκπομπές άνθρακα, της αποτελεσματικής χρήσης της ενέργειας και των πόρων, της ασφάλειας και της ανεξαρτησίας του εφοδιασμού και της μείωσης της κυκλοφοριακής συμφόρησης. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την έμφαση που δίνεται στην βελτίωση των πολυτροπικών αλυσίδων εφοδιαστικής και στην αποτελεσματικότερη χρήση των υποδομών των μεταφορών. Επίσης στηρίζει την στρατηγική του χάρτη πορείας σχετικά με την εφαρμογή περισσότερων μέτρων που βασίζονται στην αγορά, σε σύγκριση με τις προηγούμενες Λευκές Βίβλους.

3.8 Βιομηχανία

3.8.1 Όσον αφορά τη βιομηχανία, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ένθερμα την **ολιστική προσέγγιση** που υιοθετήθηκε και την ενισχυμένη διασύνδεση των ευρωπαϊκών πολιτικών, καθώς και τον καλύτερο συντονισμό μεταξύ της ΕΕ και των κρατών μελών στον συγκεκριμένο τομέα. Ο στόχος είναι η ευρωπαϊκή βιομηχανία να αποβεί ένας βιώσιμος και ανταγωνιστικός τομέας στην παγκόσμια οικονομία.

3.8.2 Η ενίσχυση της διασύνδεσης θα πρέπει, κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, να οδηγήσει σε ολοκληρωμένες προσεγγίσεις εντός μιας **πλήρους λειτουργικής εσωτερικής αγοράς** που θα αναπτυχθεί στο πλαίσιο μιας κοινωνικής οικονομίας της αγοράς, μέσω: της εφαρμογής έξυπνης νομοθεσίας της ανάπτυξης της Ε&Α και της καινοτομίας της πρόσβασης σε χρηματοδοτικούς πόρους της προώθησης μιας οικονομίας περιορισμένης κατανάλωσης ενέργειας και περιορισμένων εκπομπών άνθρακα της εφαρμογής των πολιτικών

⁽¹⁷⁾ ΕΕ C 48, 15.2.2011, σελ. 65.

⁽¹⁸⁾ ΕΕ C 48, 15.2.2011, σελ. 81.

στους τομείς του περιβάλλοντος, των μεταφορών, του ανταγωνισμού και της απασχόλησης· της βελτίωσης των δεξιοτήτων και των ικανοτήτων· της ανάπτυξης των εμπορικών σχέσεων και άλλων συναφών ζητημάτων· καθώς και της πρόσβασης σε πρώτες ύλες.

3.8.3 Παρά τη σαφή πρόοδο που έχει σημειωθεί, εξακολουθεί να παρατηρείται κατακεραματισμός της εσωτερικής αγοράς και αδυναμία επικέντρωσης στους κατάλληλους στόχους, εν μέρει λόγω των διαφορετικών προσεγγίσεων που έχουν υιοθετηθεί όσον αφορά την επιχειρηματική δραστηριότητα. Πολύ συχνά δεν δίδεται η δέουσα σημασία στη **σχέση μεταξύ βιομηχανικών πολιτικών και ολοκλήρωσης της εσωτερικής αγοράς**. Η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένως υπογραμμίσει την ανάγκη δημιουργίας των κατάλληλων προϋποθέσεων, οι οποίες θα αναγνωρίζουν την ανάγκη να υφίστανται, στους σχετικούς τομείς και ως προς τα συγκεκριμένα προβλήματα, εξατομικευμένοι κανόνες οι οποίοι θα λαμβάνουν υπόψη τα ιδιαίτερα εκτεταμένα παγκόσμια δίκτυα παραγωγής αξίας.

3.8.4 Η βιομηχανική πολιτική αφορά κάθε είδος διασυνδεδεμένων **κατασκευών και υπηρεσιών**. Τα όρια μεταξύ των τομέων καθίστανται λιγότερο ευδιάκριτα. Οι ΜΜΕ γίνονται ολοένα πιο σημαντικές, τόσο από την άποψη της προστιθέμενης αξίας, όσο και της δημιουργίας θέσεων εργασίας. Αυτοί οι παράγοντες απαιτούν έξυπνη οριζόντια και τομεακή νομοθεσία ή/και ρύθμιση, καθώς και συνοδευτικά μέτρα. Θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η πολυπλοκότητα των διεθνών δικτύων και των ολοκληρωμένων διαδικασιών παραγωγής.

3.9 Υπηρεσίες

3.9.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί πρόωρα τα συμπεράσματα της Επιτροπής σχετικά με τον **αντίκτυπο της οδηγίας για τις υπηρεσίες** και τη λειτουργία του τομέα των υπηρεσιών. Η οδηγία ισχύει εδώ και λίγα μόνο χρόνια. Δεν είναι όλα τα κράτη μέλη εξίσου ικανοποιημένα με την οδηγία, καθώς πρέπει να την ενσωματώσουν με διαφορετικό τρόπο στη νομοθεσία τους.

3.9.2 Η **οδηγία για τις υπηρεσίες** καταρτίστηκε στο πλαίσιο της παλαιάς Συνθήκης, στην οποία το οικονομικό συμφέρον αποτελούσε ακόμη την κύρια προτεραιότητα της ενιαίας αγοράς. Με τη Συνθήκη της Λισσαβόνας αναερίθηκε η υπεροχή της οικονομίας έναντι των άλλων συμφερόντων, τα οποία πλέον τοποθετούνται στο ίδιο επίπεδο. Θα ήταν ενδιαφέρον να διερευνηθεί η φύση της σχέσης μεταξύ της νομοθεσίας και της νομολογίας που αναπτύχθηκαν στο πλαίσιο της παλαιάς και της νέας Συνθήκης.

3.10 Η διάσταση της εξωτερικής ανάπτυξης

3.10.1 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ μιας πιο ενεργητικής εξωτερικής πολιτικής όσον αφορά την **ασφάλεια εφοδιασμού της βιομηχανίας της ΕΕ με πρώτες ύλες**. Προς τούτο, θα πρέπει να καθοριστούν οι κατευθυντήριες γραμμές της διπλωματίας στον τομέα των πρώτων υλών και να γίνουν αποδεκτές από τα κράτη μέλη. Οι διμερείς εμπορικές συμφωνίες και η διπλωματία διαδραματίζουν κεντρικό ρόλο στον τομέα της εξασφάλισης του εφοδιασμού της βιομηχανίας της ΕΕ με πρώτες ύλες. Το ζήτημα δε αυτό αποτελεί άμεση και δύσκολη πρόκληση για τη νεοπαγή διπλωματική υπηρεσία της ΕΕ. Δεν πρέπει να δοθεί έμφαση μόνο στην εξασφάλιση των ζωτικής σημασίας πρώτων υλών, αλλά και στη δημιουργία ευνοϊκού περιβάλλοντος για την προώθηση των συμφερόντων της ΕΕ στις χώρες-στόχους. Θα πρέπει να αξιοποιηθεί το γεγονός ότι η ΕΕ αποτελεί μία από τις σημαντικότερες και πιο δημοφιλείς αγορές παγκοσμίως.

3.10.2 Όσον αφορά την πρόσβαση στις **δημόσιες αγορές τρίτων χωρών**, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η ΕΕ πρέπει να αυξήσει τη διαπραγματευτική της ισχύ προκειμένου να μπορέσει να βελτιώσει την

πρόσβαση της σε αυτές – σύμφωνα με το πρωτογενές και το παράγωγο δίκαιο – δεδομένου ότι η ΕΕ έχει ανοίξει τις δημόσιες αγορές της περισσότερο από 80 %, ενώ οι άλλες μεγάλες ανεπτυγμένες οικονομίες έχουν ανοίξει τις αγορές τους μόνο κατά 20 %.

3.10.3 Η ΕΟΚΕ καλεί με δέριμη το ΕΚ, το Συμβούλιο και την Επιτροπή να **προασπίσουν τα συμφέροντα της ΕΕ** στον τομέα της πρόσβασης στις δημόσιες αγορές κατά τρόπο πιο αποτελεσματικό και στρατηγικό, τόσο στο εσωτερικό της Ένωσης όσο και εξωτερικό, ενισχύοντας την παγκόσμια αξιοπιστία της, αλλά και αυξάνοντας τη μακροβιότητα και προάγοντας την ανάπτυξη του ευρωπαϊκού οικονομικού και κοινωνικού προτύπου.

3.10.4 Η **εμπορική πολιτική της ΕΕ**, η οποία αποτελεί εξωτερική συνιστώσα της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», θα πρέπει να εξασφαλίζει ότι το εμπόριο θα συμβάλλει στην βιώσιμη ανάπτυξη, η οποία είναι σήμερα αναγκαία προκειμένου η ΕΕ να εξέλθει από την τρέχουσα κρίση, και παράλληλα να διασφαλίζει τη βιωσιμότητα της κοινωνικής οικονομίας της αγοράς και να στηρίζει τη μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα. Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, σε ορισμένα θέματα, είναι απαραίτητο να διασαφηνισθεί το ισχύον δίκαιο, ιδίως όσον αφορά τις επιδοτήσεις και τις κρατικές ενισχύσεις, και να προβληθούν οι αξίες και τα πρότυπά του με την προσφυγή, εάν παρίσταται ανάγκη, στη χρήση των μηχανισμών του Οργάνου επίλυσης των διαφορών του ΠΟΕ (ΟΕΔ) προκειμένου να διαμορφωθεί μια νομολογία πιο συμβατή με το όραμα του θεμιτού ανταγωνισμού, ιδίως όσον αφορά τις χώρες με αναδυόμενες οικονομίες.

3.10.5 Όσον αφορά το **εμπόριο και τις επενδύσεις**, η ΕΟΚΕ κρίνει απαραίτητη τη διατήρηση της ασφάλειας των επενδυτών, κατά τρόπο που να ωφελούνται τόσο οι επιχειρήσεις της ΕΕ όσο και οι αναπτυσσόμενες χώρες. Η ΕΟΚΕ επικριμάζει τη νέα αρμοδιότητα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στον τομέα των άμεσων ξένων επενδύσεων (ΑΞΕ), η οποία θα αυξήσει την διαπραγματευτική ικανότητα της ΕΕ και θα της επιτρέψει να ενισχύσει τη θέση της, καθώς και να βελτιώσει την πρόσβαση της σε αγορές τρίτων χωρών κίριας σημασίας, ενώ συγχρόνως θα προστατεύονται οι επενδυτές και, κατά συνέπεια, θα προαχθεί η διεθνής ανταγωνιστικότητα. Ταυτόχρονα, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι η πολιτική της ΕΕ στον τομέα του εμπορίου και των επενδύσεων θα πρέπει να παρουσιάζει συνοχή με τις οικονομικές και τις λοιπές πολιτικές της, συμπεριλαμβανομένων των πολιτικών που αποσκοπούν στην προστασία του περιβάλλοντος, στην εξασφάλιση αξιοπρεπούς εργασίας και υγείας και ασφάλειας στην εργασία, καθώς και των αναπτυξιακών πολιτικών. Οι συμφωνίες της ΕΕ σε θέματα επενδύσεων πρέπει να επιδιώκουν τον συνδυασμό ανοικτού επενδυτικού περιβάλλοντος και αποτελεσματικής προστασίας των επενδυτών της ΕΕ, και να διασφαλίζουν την επιχειρησιακή ευελιξία τους στις χώρες στις οποίες αυτοί επενδύουν. Προς τούτο, η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να εκμεταλλευθεί αυτή την ευκαιρία βελτίωσης και προσαρμογής στα τελευταία δεδομένα των επενδυτικών συμφωνιών που διαπραγματεύεται, βασιζόμενη στις δικές της δυνάμεις και όχι απλώς μιμούμενη άλλους. Η ΕΕ πρέπει να σταθεί κριτικά απέναντι στις πρόσφατες εξελίξεις στον τομέα του διεθνούς δικαίου των επενδύσεων, καθώς και απέναντι στις επενδυτικές πολιτικές και πρακτικές (συμπεριλαμβανομένης της διαίτησης μεταξύ επενδυτών και κράτους), ούτως ώστε ο τρόπος λειτουργίας της και χειρισμού των μελλοντικών συμφωνιών επενδύσεων και κεφαλαίων επενδύσεων σε συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου να είναι ταυτόχρονα προηγμένος και βιώσιμος.

3.10.6 Η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμο να επιταχυνθεί η **διεθνοποίηση των ΜΜΕ** προκειμένου να αυξηθεί η πρόσβασή τους σε νέες αγορές και, κατά συνέπεια, και η ικανότητά τους να δημιουργούν θέσεις εργασίας.

3.10.7 Οι **διμερείς εμπορικές συμφωνίες**, όπως οι συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου με την Κολομβία, το Περού και τη Νότιο Κορέα, μπορούν να αποφέρουν πολλά οφέλη, εάν αξιοποιηθούν κατάλληλα οι νέες ευκαιρίες που προσφέρουν, τα οφέλη δε αυτά θα πρέπει να γίνονται επαρκώς γνωστά στις επιχειρήσεις. Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, οι διμερείς συμφωνίες πρέπει να θεωρούνται συμβατές με το πολυμερές σύστημα, αφού ενδεχομένως, μάλιστα, το ενισχύουν. Όπως αναφέρει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η ευημερία της Ένωσης εξαρτάται από το εμπόριο. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει, εντούτοις, ότι χρειάζεται μία ποιοτική αλλαγή στην προσέγγιση της νέας αυτής σειράς διαπραγματεύσεων: η διμερής προσέγγιση παρέχει τη δυνατότητα να γίνονται περισσότερο σεβαστές οι περιφερειακές και τοπικές διαφορές, σε σύγκριση με τις πολυμερείς συμφωνίες οι οποίες ακολουθούν αναγκαστικά μία ευρύτερη προσέγγιση. Η ΕΟΚΕ εξαιρεί τη σημασία των συμφωνιών αυτών καθώς προάγουν και προωθούν την αποδοχή και την ανάπτυξη βέλτιστων πρακτικών στο χώρο της προστασίας του περιβάλλοντος, όπως προάγουν και την αειφόρο ανάπτυξη και την καθιέρωση υψηλότερων κοινωνικών προτύπων και προτύπων για την απασχόληση. Στις διμερείς διαπραγματεύσεις, η Ευρώπη οφείλει να καταστήσει σαφές ότι στηρίζει τις συλλογικές της προτιμήσεις στα κοινωνικά ζητήματα, όπως επίσης στους τομείς της ασφάλειας των τροφίμων και του περιβάλλοντος. Το διεθνές εμπόριο αποτελεί μέρος του προβλήματος, αλλά και μέρος της λύσης των ζητημάτων της παγκόσμιας επισιτιστικής ασφάλειας. Οι κανόνες του διεθνούς εμπορίου πρέπει να ευνοούν την επισιτιστική ασφάλεια, ιδίως στις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες, και να τους εξασφαλίζουν την αδασμολόγητη πρόσβαση στις αγορές των ανεπτυγμένων χωρών, αλλά και των αναδυόμενων χωρών, σύμφωνα με την αρχή της ειδικής και διαφοροποιημένης μεταχείρισης.

3.10.8 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση του Αντιπροέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κ. Antonio Tajani να καθιερωθεί η χρήση ενός **«τεστ ανταγωνιστικότητας»** πριν από την υπογραφή κάθε συμφωνίας εμπορικής συνεργασίας μεταξύ της ΕΕ και τρίτων χωρών. Συμφωνεί επίσης ότι είναι απαραίτητο, πριν από την εφαρμογή κάθε πρωτοβουλίας που αναλαμβάνεται στο πλαίσιο των άλλων ευρωπαϊκών πολιτικών (π.χ. των πολιτικών για την ενέργεια, τις συναλλαγές, το περιβάλλον, τις κοινωνικές υποθέσεις ή την προστασία των καταναλωτών), να εκτιμάται ο αντίκτυπός της στην ανταγωνιστικότητα της βιομηχανίας.

3.10.9 Για να μπορέσει να αναπτύξει μια πράσινη οικονομία μέσα σε ένα παγκοσμιοποιημένο ανταγωνιστικό περιβάλλον και να διατηρήσει την ηγετική της θέση στον τομέα αυτό, η Ευρώπη θα πρέπει, προς όφελος τόσο δικό της όσο και του κλίματος, να επιμείνει στους υψηλούς στόχους που έθεσε όσον αφορά τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου. Η ΕΟΚΕ προτείνει την εκπόνηση αναλύσεων αντικτύπου (για την ανταγωνιστικότητα, την απασχόληση και το περιβάλλον) και τη διεξαγωγή δημόσιου διαλόγου προκειμένου, αφενός μεν να σχεδιαστεί η μετάβαση από το 2020 στο 2050, αφετέρου δε να σταθεροποιηθούν οι προσδοκίες των πολιτών και των διαφόρων οικονομικών παραγόντων.

3.11 *Κινητοποίηση του προϋπολογισμού της ΕΕ για την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα*

3.11.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι λόγω της οικονομικής και χρηματοπιστωτικής κρίσης και της κλιμάκωσης της αύξησης των ελλειμμάτων στα περισσότερα κράτη μέλη, η Ευρωπαϊκή Ένωση δεν διαθέτει σήμερα τα δημοσιονομικά μέσα που θα της επιτρέψουν να υλοποιήσει την πολιτική της στρατηγική ή να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της που απορρέουν από τη νέα Συνθήκη της Λισαβώνας.

3.11.2 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι ο ευρωπαϊκός **προϋπολογισμός πρέπει να ενισχυθεί και να οδηγήσει σε αποτελέσματα μόχλευσης**. Ο ευρωπαϊκός προϋπολογισμός, αφενός, και οι εθνικοί προϋπολογισμοί, αφετέρου, πρέπει να αλληλοσυμπληρώνονται ώστε να επιτυγχάνονται οικονομίες κλίμακας που να συμβάλλουν στην υλοποίηση των κύριων πολιτικών στόχων της ΕΕ.

3.11.3 Ο ΕΟΚΕ ζητά ο προϋπολογισμός της ΕΕ να είναι **υποδειγματικός** από την άποψη της διακυβέρνησης, της αποτελεσματικότητας, της διαφάνειας και του ελέγχου των διοικητικών δαπανών.

3.11.4 Η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι πρέπει να εγκαταλειφθεί η **αρχή της «δίκαιης ανταπόδοσης»**, διότι είναι αντίθετη προς τις αρχές της αλληλεγγύης και του αμοιβαίου οφέλους που αποτελούν τη βάση της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης. Αντ' αυτής, έχει σημασία να εφαρμοστεί η αρχή της επικουρικότητας, μέσω της μεταφοράς στο ευρωπαϊκό επίπεδο των αρμοδιοτήτων εκείνων που δεν έχουν ύπαρξης και είναι αναποτελεσματικές σε εθνικό επίπεδο. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να αποκατασταθεί η αρχή των ίδιων πόρων που θα μπορούν πλέον να προσδιοριστούν σε νέα βάση ή να υποκαταστήσουν εθνικούς φόρους.

3.11.5 Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη διασφάλισης ενός κατάλληλου επιπέδου ιδιωτικών και δημοσίων χρηματοδοτικών πόρων, ούτως ώστε η **ανταγωνιστικότητα και η καινοτομία** να αντισταθμίζουν τους συρρικνούμενους προϋπολογισμούς. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την εξαγγελθείσα βελτίωση των διασυνοριακών συνθηκών για τα επιχειρηματικά κεφάλαια, καθώς και τις προτάσεις σχετικά με τα ευρωπαϊκά δημόσια και ιδιωτικά ομόλογα εκτέλεσης έργων για την πραγματοποίηση επενδύσεων στους τομείς της ενέργειας, των μεταφορών και των ΤΠΕ. Πρέπει επίσης να εξεταστεί η περίπτωση έκδοσης ευρωπαϊκών ομολόγων εκτέλεσης έργων για την πραγματοποίηση επενδύσεων σε άλλους τομείς, όπως για παράδειγμα στον τομέα της έρευνας ή των προγραμμάτων επίδειξης. Τα Διαρθρωτικά Ταμεία και το Ταμείο Συνοχής πρέπει επίσης να εστιαστούν στους στόχους της βιομηχανικής πολιτικής. Πρέπει να αναπτυχθούν νέες, καινοτόμες ιδέες για να προσελκυστούν ιδιωτικά κεφάλαια στον βιομηχανικό τομέα.

3.11.6 Ύψιστη σημασία έχει η διατήρηση, ή ακόμα και η αύξηση, των δημοσιονομικών πόρων της ΕΕ υπέρ της **E&A**. Τα **μεγάλα ευρωπαϊκά έργα** – όπως αυτά του τομέα της ενέργειας – και η υλοποίηση μιας πανευρωπαϊκής υποδομής, η οποία θα συγχρηματοδοτείται από ένα ή περισσότερα κράτη μέλη, πιστεύεται ότι θα επιτύχουν αποτελέσματα μόχλευσης.

3.11.7 Τον Οκτώβριο του 2010, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε ανακοίνωση με θέμα: «Η περιφερειακή πολιτική συμβάλλει στην έξυπνη ανάπτυξη στο πλαίσιο της Ευρώπης 2020»⁽¹⁹⁾, στην οποία παρουσιάζεται σαφώς πόσο σημαντική είναι η ανάπτυξη της καινοτομίας, της έρευνας και της ανάπτυξης σε ολόκληρη την έκταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και εξαιρείται ο ρόλος που μπορεί να διαδραματίσει σχετικά η περιφερειακή πολιτική. Στην ανακοίνωση υπογραμμίζεται επίσης η σχετικά αργή, μέχρι σήμερα, απορρόφηση των **κονδυλίων που διατίθενται υπέρ της καινοτομίας**. Συνεπώς, το γεγονός ότι η πρόταση που υπέβαλε η Επιτροπή το 2011 για την τροποποίηση του κανονισμού του Συμβουλίου (ΕΚ) αρ. 1083/2006 όσον αφορά ορισμένες διατάξεις που σχετίζονται με την δημοσιονομική διαχείριση εκ μέρους ορισμένων κρατών μελών που αντιμετωπίζουν ή κινδυνεύουν να αντιμετωπίσουν σοβαρές δυσκολίες που απειλούν την δημοσιονομική τους σταθερότητα (COM(2011) 482 τελικό) δεν επιτρέπει την πλήρη, δηλ. έως και 100 %, χρηματοδότηση εκ μέρους της ΕΕ των προγραμμάτων καινοτομίας, η οποία θα ήταν ιδιαίτερα επωφελής για τις ΜΜΕ.

3.11.8 Η ΕΟΚΕ υποστήριζε ανέκαθεν το **πρόγραμμα για τα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών** και επιβεβαιώνει, για μια ακόμη φορά, την υποστήριξή της προς αυτό. Επισημαίνει, ωστόσο, ότι οι ανάγκες της διευρυμένης Ευρώπης σε υποδομές μεταφορών έχουν αυξηθεί, με αποτέλεσμα να είναι πλέον απαραίτητο να αναζητηθεί ο τρόπος με τον οποίο η υφιστάμενη πολιτική και τα μέσα εφαρμογής της θα μπορούσαν να προσαρμοστούν στις επικείμενες προκλήσεις.

⁽¹⁹⁾ Βλ. COM (2010) 553.

3.11.9 Για να κερδίσουν τα **εναλλακτικά μέσα μεταφοράς** μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς απαιτούνται πολύ σημαντικές επενδύσεις στον τομέα των υποδομών. Η γενικευμένη προσφυγή σε ιδιωτικές επενδύσεις και σε τέλη χρήσης των υποδομών δεν μπορεί να θεωρηθεί πανάκεια. Όπως έχει αναφέρει σε παλαιότερες γνωμοδοτήσεις της, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της εσωτερικευσης του κόστους στον τομέα των μεταφορών. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι, βάσει της αρχής «**ο ρυπαίνων πληρώνει**», τα οικονομικά κίνητρα πρέπει να αντικατοπτρίζουν το πραγματικό κόστος των μεταφορών για τις κοινωνίες μας, ούτως ώστε η συμπεριφορά της αγοράς να οδηγηθεί προς μια βιώσιμη κατεύθυνση. Υπό αυτή την έννοια, τα έσοδα από τα πρόσθετα τέλη θα πρέπει να διατίθενται υπέρ της ανάπτυξης βιώσιμων μεταφορών και της βελτιστοποίησης του συνολικού συστήματος μεταφορών, προκειμένου να επιτευχθεί μια πραγματική πολιτική βιώσιμης κινητικότητας. Θα πρέπει δε, κατά την ΕΟΚΕ, τα εν λόγω τέλη να μην συγχέονται με τέλη που προορίζονται για χρηματοδοτικούς σκοπούς, βάσει δηλαδή της αρχής «ο χρήστης πληρώνει».

3.11.10 Η ΕΟΚΕ θεωρεί απολύτως αναγκαία την υιοθέτηση ενός **συνδυασμού μέτρων πολιτικής** που να συνίσταται στα εξής:

- μέτρα ενεργειακής απόδοσης·
- ασφαλή συστήματα για τη δέσμευση και την αποθήκευση του διοξειδίου του άνθρακα (CCS)·
- ανταγωνιστική ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας·
- μετατροπή των μονάδων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας, μέσω του περιορισμού του διοξειδίου του άνθρακα·
- μέτρα για την ανάπτυξη της άκρως αποδοτικής συνδυασμένης παραγωγής ηλεκτρισμού-θερμότητας (CHP).

3.11.11 Όσον αφορά τον «εξοπλισμό» της ολοκληρωμένης ευρωπαϊκής αγοράς ενέργειας, η ΕΟΚΕ θεωρεί απολύτως αναγκαίο να δρομολογηθεί –πάραυτα και κατά τρόπο προγραμματισμένο και συναινετικό– ένα **πρόγραμμα επενδύσεων** ως προς τα ακόλουθα θέματα:

- ανάπτυξη ευφυών δικτύων (smart grids) και βελτίωση των δικτύων μεταφοράς ενέργειας·
- διεξαγωγή έρευνας και ανάπτυξη κοινών προγραμμάτων στους τομείς της ενεργειακής βιωσιμότητας, των νανοεπιστημών και νανοτεχνολογιών, της εφαρμοσμένης πληροφορικής για μακροσυστήματα δικτύου και των μικροσυστημάτων οικιακού αυτοματισμού·
- ανάπτυξη των δυνατοτήτων διαχείρισης πολύπλοκων συστημάτων και διασφάλιση σταθερού πλαισίου αναφοράς για τη βιομηχανία και τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς·
- προαγωγή της διεξαγωγής διαρθρωμένου και διαδραστικού dialόγου με τους κοινωνικούς εταίρους, τους καταναλωτές και το ευρύ κοινό.

3.11.12 Η ΕΟΚΕ ζητά να δοθεί προτεραιότητα σε **έργα ενεργειακής διαφοροποίησης** που θα εκτελεστούν σε περιοχές που γειτονεύουν με την ΕΕ, όπως είναι ο ενεργειακός διάδρομος Κασπίας Θάλασσας-Εύξεινου Πόντου-ΕΕ, ειδικότερα δε η κατασκευή του αγωγού Nabucco και υποδομών υγροποιημένου φυσικού αερίου (ΥΦΑ), η διασύνδεση των δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας (Μεσογειακός Δακτύλιος) και η ολοκλήρωση των ευρωμεσογειακών δικτύων υποδομών ηλεκτρικής ενέργειας και αερίου, καθώς και η εκτέλεση νέων σχεδίων υποδομών πετρελαίου ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος, όπως τα έργα Οδησός-Γκντανσκ και Κωνσταντσα-Τεργέστη και το έργο Nord Stream.

4. Καταπολέμηση της ανεργίας και των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης

4.1.1 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η σημαντικότερη **προϋπόθεση για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας** είναι η βιώσιμη και σταθερή οικονομική ανάπτυξη. Η ΕΟΚΕ επικροτεί το γεγονός ότι ορισμένοι φορείς και οργανισμοί έχουν υποβάλει προτάσεις για την έξοδο από την κρίση στις οποίες συνεκτιμάται η κοινωνική διάσταση της οικονομικής ανάκαμψης.

4.1.2 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι είναι σημαντικό να αναπτυχθούν πρωτοβουλίες που θα διευκολύνουν την ανάπτυξη των **τομέων με το υψηλότερο δυναμικό απασχόλησης**, συμπεριλαμβανομένων της οικονομίας χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα και υψηλής ενεργειακής απόδοσης («πράσινες θέσεις εργασίας»), του τομέα της υγείας και του κοινωνικού τομέα («λευκές θέσεις εργασίας») και της ψηφιακής οικονομίας.

4.1.3 Μεταξύ των δράσεων προτεραιότητας, η ΕΟΚΕ ξεχωρίζει ιδιαίτερα τις εξής: την ανάπτυξη των δυνατοτήτων που παρέχει το **νέο επιχειρηματικό πνεύμα**, ιδίως στην περίπτωση των γυναικών· την προώθηση της απασχόλησης των νέων· και την υποστήριξη του εμβληματικού στόχου «Νεολαία σε κίνηση».

4.1.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί κεφαλαίωδους σημασίας τη διάδοση του **επιχειρηματικού πνεύματος** και του πνεύματος πρωτοβουλίας σε ένα περιβάλλον το οποίο θα υποστηρίζει τους επιχειρηματίες, θα κατανοεί τους κινδύνους της αγοράς και θα αξιοποιεί το ανθρώπινο δυναμικό, με παράλληλη τήρηση των συλλογικών συμβάσεων και των εθνικών πρακτικών.

4.1.5 Ειδικότερα, η ΕΟΚΕ ζητά την κατάρτιση Οδικού Χάρτη προκειμένου να διασφαλιστούν άμεσα οι απαιτούμενες προϋποθέσεις για την **ανάπτυξη νέων καινοτόμων επιχειρήσεων και τη στήριξη των υφιστάμενων ΜΜΕ**, με σκοπό να ενθαρρυνθεί η δημιουργία νέων θέσεων εργασίας οι οποίες είναι αναγκαίες για την έξοδο από την κρίση και την επάνοδο σε μια βιώσιμη ανάπτυξη. Οι προβλεπόμενες δράσεις θα πρέπει να αναληφθούν σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο και να εκτείνονται τόσο στις εμπορικές και τις μη εμπορικές επιχειρήσεις όσο και στις επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας. Παράλληλα με την εκπόνηση του εν λόγω Οδικού Χάρτη, κρίνεται σκόπιμο να ληφθεί μέριμνα για την κατάρτιση των ανέργων και των νέων με σκοπό την πρόσβασή τους στις νέες αυτές θέσεις εργασίας.

4.1.6 Η προώθηση των **πράσινων θέσεων εργασίας** πρέπει να πραγματοποιηθεί μέσω ενός συνδυασμού παροχής κινήτρων και επιβολής κυρώσεων, ούτως ώστε οι απαραίτητοι πόροι να ανευρίσκονται χωρίς να επιβαρύνονται τα ήδη εξαντλημένα δημόσια ταμεία. Το ζήτημα της χρηματοδότησης είναι κρίσιμο και απαιτεί τη σύμπραξη όλων των μερών, καθώς θα είναι αδύνατο να λειτουργήσουν η στρατηγική «Ευρώπη 2020» και τα προγράμματα ενισχύσεων, αν τα κράτη μέλη δεν έχουν πλέον περιθώρια δημοσιονομικών ελιγμών. Οι εταιρείες που επιδιώκουν να αναβαθμίσουν την ποιότητα της απασχόλησης, βάσει ενός πιο βιώσιμου τρόπου παραγωγής, θα πρέπει να τύχουν της κατάλληλης διευκόλυνσης και υποστήριξης. Αυτό που ζητούν οι εταιρείες είναι ένα σαφές και σταθερό ρυθμιστικό πλαίσιο, ει δυνατόν με κανόνες που θα συντονίζονται σε παγκόσμια κλίμακα. Ως εκ τούτου, μια άμεση λύση κοινής αποδοχής στο πρόβλημα του ευρωπαϊκού διπλώματος ευρεσιτεχνίας θα οδηγούσε προς τη σωστή κατεύθυνση.

4.1.7 Όπως επεσήμανε η ΕΟΚΕ στη γνωμοδότησή της για την ΕΕΑ του 2011, κεντρικό ρόλο στην αντιμετώπιση της κρίσης θα διαδραματίσουν οι **κατάλληλες μισθολογικές πολιτικές**. Η προσαρμογή των μισθών στην αύξηση της παραγωγικότητας με

γνώμονα την συνολική οικονομία διασφαλίζει την ισορροπία μεταξύ μιας ικανοποιητικής εξέλιξης της ζήτησης και της ανταγωνιστικότητας των τιμών. Συνεπώς, οι κοινωνικοί εταίροι πρέπει να αποφεύγουν τη συγκράτηση των μισθών, που οδηγεί σε πολιτική «παρασιτισμού», και να προσαρμόζουν τη μισθολογική πολιτική στην παραγωγικότητα. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ απορρίπτει κατηγορηματικά την πρόταση για παρέμβαση στα εθνικά συστήματα διαμόρφωσης των μισθών που διατυπώνει η Επιτροπή στην ανακοίνωση της σχετικά με την ΕΕΑ 2012, απαιτώντας συγκεκριμένα "μεταρρυθμιστικά μέτρα" για την αποκέντρωση των συλλογικών διαπραγματεύσεων. Όπως αναφέρεται σαφώς στον κανονισμό "Δέσμη έξι μέτρων" (Sixpack) αριθ. 1176/2011, ούτε η αυτονομία των κοινωνικών εταίρων, ούτε και η ελευθερία τους να προβαίνουν σε συλλογικές διαπραγματεύσεις πρέπει πλέον να αμφισβητούνται.

4.1.8 Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι οι επιχειρήσεις χρησιμοποιούν διάφορα είδη εργασίας. Το γεγονός αυτό οδηγεί σε **νέες μορφές απασχόλησης**. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνεται και η επισφαλής εργασία στο πλαίσιο της οποίας οι εργαζόμενοι απασχολούνται με συμβάσεις ορισμένου χρόνου, χαμηλές αμοιβές, υποτυπώδη κοινωνική προστασία και μηδενική νομική προστασία. Δεν είναι όλες οι μορφές προσωρινής απασχόλησης επισφαλείς, οι ελεύθεροι επαγγελματίες με υψηλό επίπεδο επαγγελματικής εξειδίκευσης μπορούν με την ανάληψη και εκτέλεση έργων σε ατομική βάση να διαπρέψουν στην αγορά εργασίας. Εντούτοις, η προσωρινή απασχόληση είναι εξ ορισμού επισφαλής όταν πρόκειται για ανειδίκευτη ή χαμηλής ειδίκευσης εργασία στον τομέα της παραγωγής και παροχής υπηρεσιών. Η ευελξία με ασφάλεια θα μπορούσε να καλύψει την ανάγκη των επιχειρήσεων για ευέλικτη εργασία, αυτό όμως ισχύει μόνον εφόσον το επίπεδο ασφάλειας των θέσεων αυτών είναι συγκρίσιμο με το επίπεδο ασφάλειας που παρέχει μια σταθερή εργασία.

4.2 Διαρθρωτική αναντιστοιχία μεταξύ της προσφοράς και της ζήτησης εργασίας

4.2.1 Καίριο στοιχείο για την επίλυση αυτών των προβλημάτων αποτελεί η καλή και αποδοτική **συνεργασία μεταξύ εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, επιχειρήσεων, κοινωνικών εταίρων και δημόσιων αρχών**, ιδιαίτερα όσον αφορά την πρόβλεψη των μελλοντικών αναγκών στον τομέα των δεξιοτήτων και την ανάληψη πρωτοβουλιών στους τομείς της γενικής εκπαίδευσης και της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ). Η ΕΟΚΕ ζήτησε τη βελτίωση της ποιότητας και της αποδοτικότητας της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ) προκειμένου αυτή να καταστεί ελκυστικότερη και να προβληθεί η σημασία της. Το να θεωρείται ο αριθμός των νέων που εισάγονται σε πανεπιστήμια ως ο μόνος δείκτης είναι παραπλανητικό όταν χαράσσεται μία πολιτική εκπαίδευσης, και δεν έχει καμία σχέση με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας από πλευράς δεξιοτήτων. Τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να εξισορροπούνται.

4.2.2 Οι δημογραφικές εξελίξεις (γήρανση του εργατικού δυναμικού και μείωση του αριθμού των νέων που εισέρχονται στην αγορά εργασίας), καθώς και οι ραγδαίες τεχνολογικές αλλαγές στις διαδικασίες παραγωγής φέρνουν την Ευρώπη αντιμέτωπη με το ενδεχόμενο σοβαρής έλλειψης σε **ειδικευμένο προσωπικό**. Συνεπώς, είναι πάρα πολύ σημαντικό να έχουν όλοι διαρκή πρόσβαση στην αγορά εργασίας και να μην αποκλείεται από αυτήν κανείς. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι οι εργαζόμενοι πρέπει να έχουν τη δυνατότητα να καλύπτουν και να αναβαθμίζουν τις δεξιότητες και τα επαγγελματικά τους προσόντα κατά τη διάρκεια του ενεργού βίου τους, ώστε να μπορούν να προσαρμόζονται στις αλλαγές που συντελούνται στο εργασιακό περιβάλλον τους και να καλύπτονται οι ανάγκες της αγοράς σε ειδικευμένο εργατικό δυναμικό. Η ορθή και αποτελεσματική διαχείριση αυτής της διαδικασίας είναι μια από τις πιο σημαντικές αποστολές που πρέπει να εκπληρώσει η ΕΕ για να παραμείνει ανταγωνιστική έναντι άλλων περιοχών του κόσμου.

4.2.3 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι οι εργαζόμενοι πρέπει να έχουν κυρίως πρόσβαση σε **προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης**. Επειδή οι μελέτες έχουν δείξει ότι εκείνοι που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη κατάρτισης αξιοποιούν λιγότερο αυτά τα προγράμματα, χρειάζονται διαφορετικά μέτρα για κάθε ομάδα εργαζομένων.

4.2.4 Μεγάλο μέρος του προϋπολογισμού πρέπει να διατεθεί για τους **εργαζόμενους με τα λιγότερα προσόντα**, διότι είναι αυτοί που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη πρόσθετης κατάρτισης. Αυτό θα μπορούσε να συμβεί με την πρόβλεψη για κάθε εργαζόμενο ενός προϋπολογισμού κατάρτισης που θα είναι αντιστρόφως ανάλογος προς το μορφωτικό του επίπεδο, ούτως ώστε το μεγαλύτερο μέρος των πόρων να διατεθεί για τους λιγότερο καταρτισμένους.

4.2.5 Όσον αφορά τους **μεγαλύτερης ηλικίας εργαζόμενους**, χρειάζεται μια πολιτική προσωπικού που να συνεκτιμά περισσότερο την ηλικία. Ενώ σε πολλά κράτη μέλη της ΕΕ η ηλικία συνταξιοδότησης αυξάνεται, πολλοί ηλικιωμένοι εργαζόμενοι χάνουν τη θέση εργασίας τους πριν συμπληρώσουν το σημερινό όριο ηλικίας συνταξιοδότησης, π.χ. επειδή δεν είναι σε θέση να προσαρμοστούν στις αλλαγές. Η ειδική και στοχοθετημένη κατάρτιση θα μπορούσε να βοηθήσει στην επίλυση αυτού του προβλήματος.

4.2.6 Σημαντική είναι επίσης η **αποτελεσματικότητα** της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Τα κράτη μέλη πειραματίζονται με νέες μεθόδους αποτελεσματικότερης κατάρτισης και ανακαλύπτουν εκ νέου τη σημασία της μάθησης στον χώρο εργασίας. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία της περαιτέρω ανάπτυξης τέτοιων μεθόδων και καλεί την Επιτροπή να ενθαρρύνει παρόμοιες δράσεις μεριμνώντας για την ανταλλαγή ορθών πρακτικών.

4.3 Ενίσχυση της απασχόλησης, ιδίως των νέων και των επί μακρόν ανέργων

4.3.1 Η ΕΟΚΕ επαναδιατυπώνει το αίτημά της για την θέσπιση **ευρωπαϊκών ποσοτικών στόχων στον τομέα της απασχόλησης των νέων**: ειδικότερα, 1) ενός στόχου για τη σημαντική μείωση της ανεργίας των νέων, και 2) ενός στόχου για την καθιέρωση ανώτατης περιόδου αναμονής 4 μηνών για τους νέους που αναζητούν εργασία ή εκπαίδευση. Όποτε την ευθύνη της επίτευξης των ειδικών στόχων στον τομέα της απασχόλησης των νέων ανέλαβαν τα κράτη μέλη, τα αποτελέσματα υπήρξαν πενιχρά: ελάχιστα κράτη μέλη συμπεριέλαβαν αντίστοιχους στόχους στα εθνικά τους μεταρρυθμιστικά προγράμματα.

4.3.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της που η έκκλησή της να διασφαλίζουν τα κράτη μέλη ότι όλοι οι νέοι θα έχουν την ευκαιρία περαιτέρω εκπαίδευσης ή ότι θα υπόκεινται σε μέτρα ενεργοποίησης εντός τεσσάρων μηνών από το τέλος της σχολικής τους φοίτησης, έλαβε τη μορφή της προτεινόμενης δράσης **«Εγγύηση για τη νεολαία»** στο πλαίσιο της εμβληματικής πρωτοβουλίας «Νεολαία σε κίνηση».

4.3.3 Τα κράτη μέλη που διαθέτουν ιδιαίτερα κορεσμένες συνθήκες αγοράς εργασίας όσον αφορά την απασχόληση των νέων και τα οποία αναγκάζονται τώρα να προσαρμοστούν σε περιορισμένους δημοσιονομικούς πόρους, θα πρέπει να έχουν τη δυνατότητα ευκολότερης πρόσβασης σε **ευρωπαϊκούς χρηματοδοτικούς πόρους** που προορίζονται για μέτρα όπως η «Εγγύηση για τη νεολαία». Αυτό που χρειάζεται είναι πραγματιστικές και ευέλικτες διαδικασίες και μία απλοποιημένη διαχείριση των πόρων που να προβλέπει ακόμη και την προσωρινή άρση των ρυθμίσεων εθνικής συγχρηματοδότησης, μέσω της εξασφάλισης πόρων από το ΕΚΤ και από άλλα ευρωπαϊκά ταμεία.

4.3.4 Η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένως τονίσει τη σημασία της διατήρησης και, όπου αυτό είναι απαραίτητο, της προώθησης της εθνικής και **ευρωπαϊκής χρηματοδότησης της εκπαίδευσης, κατάρτισης και απασχόλησης των νέων**, παρά το γεγονός ότι οι προτεραιότητες στον τομέα του προϋπολογισμού βρίσκονται αναγκαστικά σε στάδιο επαναπροσδιορισμού λόγω της οικονομικής κρίσης. Για το λόγο αυτό, η ΕΟΚΕ ζητά να εξασφαλισθούν επαρκείς πόροι για τη λήψη πρωτοβουλιών υπέρ των νέων στο πλαίσιο του δημοσιονομικού προγραμματισμού από το 2014 και εξής.

4.3.5 Ορισμένες χώρες έχουν βελτιώσει, κατά την παρούσα κρίση, την πρόσβαση σε **επιδόματα ανεργίας** των ομάδων μειονεκτούντων ατόμων, συμπεριλαμβανομένων των νέων, υπό ανάλογες προϋποθέσεις. Ωστόσο, τα μέτρα αυτά έχουν περιορισμένη διάρκεια ή κινδυνεύουν να ανατραπούν από προγράμματα λιτότητας. Η ΕΟΚΕ ζητά την γενική αναθεώρηση των απαιτήσεων που ισχύουν για την παροχή επιδομάτων ανεργίας σε νέους και τη βελτίωση των προοπτικών των αναζητούντων εργασία στους οποίους δεν έχει μέχρι σήμερα αναγνωριστεί κανένα τέτοιο δικαίωμα. Συνιστά, επίσης, οι αντίστοιχοι στόχοι να ενταχθούν στα εθνικά μεταρρυθμιστικά προγράμματα. Με τον τρόπο αυτό θα βελτιωθεί η επισφαλής κατάσταση των νέων που βρίσκονται στο στάδιο της μετάβασης στην αγορά εργασίας.

4.3.6 Δεν είναι μόνον το ποσοστό ανεργίας το οποίο είναι διπλάσιο στους νέους 15-24 ετών από αυτό των ενηλίκων, αλλά είναι διπλάσια αυτής των ενηλίκων εργαζόμενων και η αναλογία των νέων που αντιμετωπίζουν **επισημασμένες συνθήκες εργασίας** (μεγαλύτερη του 60 % σε ορισμένες χώρες), που συμμετέχουν σε μη ρυθμιζόμενες περιόδους άσκησης και πρακτικής (κυρίως στη Νότια Ευρώπη) και που απασχολούνται σε θέσεις που απαιτούν προσόντα πολύ κατώτερα από αυτά που οι νέοι αυτοί διαθέτουν. Η ΕΟΚΕ τάσσεται κατά των προσωρινών λύσεων που προσφέρουν λίγες μακροπρόθεσμες προοπτικές από την άποψη της ένταξης στην αγορά εργασίας: αντί της προσωρινής απασχόλησης και των εργασιακών συμβάσεων που δεν προσφέρουν ασφάλεια, θα πρέπει να ληφθούν μέτρα που να διασφαλίσουν ότι η απασχόληση με συμβάσεις ορισμένου χρόνου και οι θέσεις με χαμηλές αποδοχές και περιορισμένη κοινωνική προστασία δεν θα αποβούν κανόνες για τους νέους. Όσον αφορά την **πρωτοβουλία για τις περιόδους πρακτικής** της Επιτροπής, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ένα αντίστοιχο ευρωπαϊκό ποιοτικό πλαίσιο, το οποίο οι επιχειρήσεις θα πρέπει να πεισθούν να προσυπογράψουν, ώστε να προσφέρουν περιόδους κατάρτισης εντός των επιχειρήσεων με ασφαλείς συμβάσεις, ιδιαίτερα στους νέους χαμηλού μορφωτικού επιπέδου. Το διπλό σύστημα που συνδυάζει περιόδους μαθητείας με προγράμματα γενικής εκπαίδευσης και κατάρτισης έχει, σε ορισμένες χώρες, οδηγήσει σε θετικά αποτελέσματα και θα πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον θα μπορούσε να εφαρμοστεί εν μέρει και αλλού.

4.3.7 Η συνεχιζόμενη τελμάτωση της ζήτησης εργασίας που σχετίζεται με την κρίση οδηγεί σε αύξηση της μακροχρόνιας ανεργίας, προκαλώντας σοβαρές δυσχέρειες στην είσοδο στην αγορά εργασίας και σε αύξηση της φτώχειας, όπως μετράται από το ποσοστό του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας ή μικρότερη το οποίο διαβίει σε νοικοκυριά που δεν έχουν καμία επαφή με την αγορά εργασίας. **Η ΕΟΚΕ συνιστά στα κράτη μέλη να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στη δημιουργία ενδιάμεσων αγορών εργασίας χωρίς αποκλεισμούς, στις οποίες οι δημόσιοι πόροι θα αξιοποιούνται για τη δημιουργία ικανού αριθμού κατάλληλων θέσεων εργασίας** έτσι ώστε να διασφαλίζεται ότι οι μακροχρόνια άνεργοι θα διατηρούν την επαφή με τον κόσμο της εργασίας και θα βελτιώνουν τις γνώσεις τους. Έτσι θα αποτραπεί η αύξηση της φτώχειας, από την άποψη της απώλειας της επαφής με την αγορά εργασίας, και θα επιτρέψει στους περικλειόμενους εργαζόμενους να μεταβούν ομαλά στην ελεύθερη αγορά εργασίας μετά την πάροδο της κρίσης.

4.4 Κοινωνική επιχειρηματικότητα

4.4.1 Η κοινωνική επιχειρηματικότητα είναι βασικό συστατικό του **ευρωπαϊκού κοινωνικού μοντέλου**. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις **συμβάλλουν σημαντικά στην κοινωνία** και στους στόχους της στρατηγικής "ΕΕ 2020" καθώς δημιουργούν θέσεις εργασίας, αναπτύσσουν καινοτόμες λύσεις που ανταποκρίνονται στις ανάγκες του κοινού και προωθούν την κοινωνική συνοχή και ένταξη, και την ενεργό συμμετοχή των πολιτών.

4.4.2 Η προώθηση της κοινωνικής επιχειρηματικότητας, ιδίως στο πλαίσιο του σημερινού δυσμενούς οικονομικού κλίματος, θα έχει ως αποτέλεσμα την αξιοποίηση **τόσο του δυναμικού ανάπτυξης που αυτή διαθέτει, όσο και της προστιθέμενης κοινωνικής αξίας της**. Για να αποδώσει αυτό το δυναμικό, πρέπει να αναπτυχθεί και να τεθεί σε εφαρμογή ένα ολοκληρωμένο πολιτικό πλαίσιο που θα περιλαμβάνει ένα ευρύ φάσμα φορέων από όλους τους τομείς της κοινωνίας (κοινωνία των πολιτών, ιδιωτικός, δημόσιος) και όλα τα επίπεδα (τοπικό, περιφερειακό, εθνικό και ευρωπαϊκό).

4.4.3 Τα κράτη μέλη και τα όργανα της ΕΕ πρέπει να φροντίσουν ώστε οι κοινωνικές επιχειρήσεις να περιλαμβάνονται και να λαμβάνονται υπόψη **στις δημόσιες πρωτοβουλίες και τα προγράμματα για την προώθηση της επιχειρηματικότητας**, ισότιμα με τις λοιπές επιχειρήσεις.

4.4.4 Η βελτίωση της **πρόσβασης στο κεφάλαιο** και τα ειδικά προσαρμοσμένα μέσα χρηματοδότησης αποτελούν προτεραιότητες για τις κοινωνικές επιχειρήσεις. Η Επιτροπή θα πρέπει να συγκεντρώσει και να κοινοποιήσει τις βέλτιστες πρακτικές και καινοτόμες πρωτοβουλίες που υφίστανται στα κράτη μέλη, όπως το υβριδικό κεφάλαιο και οι μορφές αλληλεπίδρασης μεταξύ δημοσίων και ιδιωτικών κεφαλαίων, μεριμνώντας ώστε το ισχύον νομικό πλαίσιο της ΕΕ να μην εμποδίζει την ανάπτυξη νέων μέσων.

4.4.5 Έχει ζωτική σημασία κατά την **επόμενη προγραμματική περίοδο των Διαρθρωτικών Ταμείων** να ληφθούν σαφώς υπόψη τα προγράμματα σύστασης και ανάπτυξης κοινωνικών επιχειρήσεων.

4.4.6 Η Επιτροπή θα πρέπει να ξεκινήσει μια πανευρωπαϊκή κλίμακας σύγκριση των **προσεγγίσεων κρατικής χρηματοδότησης** που ανταποκρίνονται καλύτερα στις ανάγκες της κοινωνικής επιχειρηματικότητας. Η Επιτροπή πρέπει να ενθαρρύνει και να αξιολογήσει την διάδοση των προσφορών με κοινωνικές ευαισθησίες. Η Επιτροπή πρέπει επίσης, κατά την αναθεώρηση των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις, να εξετάσει το ενδεχόμενο της πλήρους εξαιρέσεως όλων των κοινωνικών υπηρεσιών κοινής ωφελείας ή της εξαιρέσεως των μικρής κλίμακας δημόσιων υπηρεσιών και ορισμένων κοινωνικών υπηρεσιών από την υποχρέωση κοινοποίησης προκειμένου να ενθαρρυνθεί η σύσταση νέων κοινωνικών επιχειρήσεων.

4.4.7 Λόγω των ποικίλων νομικών μορφών και των ειδικών κοινωνικών αποστολών τους, σε ορισμένα κράτη μέλη υφίστανται **φορολογικές ελαφρύνσεις**. Αυτές πρέπει να επανεξετασθούν και να κοινοποιηθούν προκειμένου να ενθαρρυνθεί η θέσπιση κατάλληλων κανόνων.

4.5 Προστασία των ευάλωτων ατόμων

4.5.1 Όπως η ΕΟΚΕ επεσήμανε ήδη στη γνωμοδότησή της για την ΕΕΑ του 2011, και όπως εμμέσως αναγνωρίζει η Επιτροπή, οι **κοινωνικές παροχές** πρέπει να εκλαμβάνονται ως κοινωφελείς παραγωγικές επενδύσεις. Τα επιδόματα ανεργίας που συνδέονται με δυναμικές πολιτικές της αγοράς εργασίας επιτρέπουν τη σταθεροποίηση της οικονομίας και την προώθηση μιας ενεργητικής προσαρμογής στις αλλαγές χάρη στη βελτίωση των δεξιοτήτων και σε αποτελεσματικές πρωτοβουλίες στον τομέα της αναζήτησης

εργασίας και του αναπροσανατολισμού. Θα ήταν σκόπιμο να συνεχίσουν να αντιμετωπίζονται με επιφυλακτικότητα τα μέτρα που αποσκοπούν στο να καταστούν αυστηρότερα τα κριτήρια επιλεξιμότητας. Ο κίνδυνος είναι να βρεθούν σε ακόμη πιο επισφαλή θέση τα αποκλεισμένα άτομα, πράγμα που συνιστά σοβαρό εμπόδιο σε επίπεδο επαγγελματικής (επαν)ένταξης. Αυτές οι πολιτικές θα μπορούσαν, επίσης, να έχουν ως παρενέργεια τη μετακίνηση ατόμων προς άλλους τομείς κοινωνικής προστασίας, όπως η κοινωνική αρωγή ή η ανικανότητα για εργασία, κάτι που είναι απευκταίο.

4.5.2 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι οι εργαζόμενοι χρειάζονται **εισοδηματική ασφάλεια και κοινωνική προστασία** για να αποδίδουν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο, χωρίς φόβο για το αύριο σε μια ραγδαία μεταβαλλόμενη κοινωνία.

4.5.3 Η ΕΟΚΕ καλεί τα θεσμικά όργανα της ΕΕ να τηρούν τα **ευρωπαϊκά κοινωνικά πρότυπα** επιδεικνύοντας μεγαλύτερο ζήλο. Η έλλειψη αποφασιστικότητας στο θέμα αυτό έχει οδηγήσει σε αύξηση του αριθμού των εργαζόμενων φτωχών, της ανισότητας και του φόβου για το μέλλον, αλλά ταυτόχρονα και σε μείωση της εμπιστοσύνης των πολιτών, αφενός, μεταξύ τους, και, αφετέρου, στους κοινωνικούς θεσμούς και στις κυβερνήσεις, και μάλιστα όχι μόνο στις εθνικές κυβερνήσεις, αλλά και στα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, όπως καταδεικνύει ο εντεινόμενος ευρωσκεπτικισμός σε πολλά κράτη μέλη.

4.5.4 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, τα **μέτρα λιτότητας** δεν θα πρέπει να καταλήξουν να ενισχύσουν τον κίνδυνο φτώχειας, ούτε να διευρύνουν περαιτέρω τις ανισότητες που έχουν ήδη αυξηθεί τα τελευταία χρόνια. Σε ό,τι αφορά τα μέτρα που λαμβάνονται για την αντιμετώπιση της κρίσης, πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να δοθεί προσοχή ώστε αυτά να μην αντιβαίνουν στον στόχο της τόνωσης της ζήτησης και της απασχόλησης καθώς και της μείωσης των κοινωνικών ανισοτήτων. Τα κράτη μέλη πρέπει επίσης να διασφαλίσουν ότι τα ληφθέντα μέτρα για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης και του δημόσιου χρέους δεν θέτουν σε κίνδυνο τις δημόσιες επενδύσεις υπέρ της πολιτικής απασχόλησης ούτε υπονομεύουν τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση. Η ΕΟΚΕ ζητά να διενεργηθούν αποτελεσματικές εκτιμήσεις των κοινωνικών επιπτώσεων, προκειμένου να εξεταστεί πώς μπορεί να υλοποιηθεί ο στόχος της ΕΕ που προβλέπει την έξοδο από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό τουλάχιστον 20 εκατομμυρίων ανθρώπων έως το 2020.

4.5.5 Τα μέτρα λιτότητας πλήττουν πιο σοβαρά εκείνους που εξαρτώνται από τις κρατικές κοινωνικές παροχές, καθώς και εκείνους που εργάζονται υπό επισφαλείς συνθήκες απασχόλησης ή προέρχονται από άλλες ομάδες μειονεκτούντων στην αγορά εργασίας ατόμων. Κατά κανόνα, τα άτομα που πλήττονται ισχυρότερα από την ανεργία είναι εκείνα που έχουν δύσκολη και περιορισμένη πρόσβαση σε παροχές στήριξης του εισοδήματος. Για τον λόγο αυτόν, πρέπει να δημιουργηθούν επαρκή, αποτελεσματικά και βιώσιμα δίκτυα κοινωνικής προστασίας με ξεχωριστή έμφαση στις ομάδες των πλέον πληττόμενων κοινωνικά και μειονεκτούντων στην αγορά εργασίας ατόμων.

5. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης

5.1.1 Όσον αφορά τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης, η ΕΟΚΕ είναι της γνώμης ότι χρηστή διακυβέρνηση σημαίνει **«πολυεπίπεδη διακυβέρνηση» και συμπράξεις με εκπροσώπους της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών σε περιφερειακό επίπεδο.**

5.1.2 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η **«πολυεπίπεδη διακυβέρνηση»** αποτελεί μια ευέλικτη δομή σχέσεων μεταξύ της Επιτροπής, των κυβερνήσεων και των περιφερειακών και τοπικών αρχών, προσαρμοσμένη σε ειδικές συνθήκες και σε συγκεκριμένα θεματικά

ζητήματα, και όχι ένα ιεραρχικό πλαίσιο αρμοδιοτήτων μεταξύ των επιπέδων της διακυβέρνησης. Η χρηστή διακυβέρνηση χαρακτηρίζεται από ανοικτές σχέσεις και από μια λιγότερο αυστηρή εφαρμογή της αρχής της «επικουρικότητας».

5.1.3 Η **εταιρική σχέση** αποτελεί καιρίο μέσο το οποίο προάγει τη συλλογική δέσμευση και συμβάλλει στη βελτίωση της αποδοτικότητας των δημόσιων δαπανών και των δημόσιων πολιτικών. Ένα μέσο προς την κατεύθυνση αυτή μπορεί να δημιουργηθεί από νέες μορφές αποτελεσματικής εταιρικής σχέσης που να συνοδεύουν τη στρατηγική της καινοτομίας, με τη συμμετοχή και τη συνεργασία όλων των ενδιαφερομένων φορέων, δημόσιων και ιδιωτικών, συμπεριλαμβανομένων των τραπεζών, με κανόνες απλούς, σαφείς και αποτελεσματικούς, που να διέπουν ολόκληρη την πορεία των έργων, με τον καθορισμό χρονοδιαγραμμάτων, ευθυνών και πιδανών κυρώσεων.

5.1.4 Η ΕΟΚΕ καλεί πρωτίστως τα ευρωπαϊκά όργανα, καθώς και τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες, να θέσουν τη θεμελιώδη αρχή του Νόμου για τις Μικρές Επιχειρήσεις (SMA) «Σκέψου πρώτα σε μικρή κλίμακα» στο επίκεντρο της λήψης αποφάσεων σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Συνιστά επίσης στα κράτη μέλη και τις περιφέρειες να την υιοθετήσουν ως βάση των πολιτικών τους για τις ΜΜΕ και των οικονομικών και βιομηχανικών πολιτικών τους. Εκτιμά, τέλος, ότι ο SBA πρέπει να λάβει μια πιο δεσμευτική μορφή, ιδιαίτερα για τα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα. Υπό αυτή την έννοια, η ΕΟΚΕ αντιτίθεται στην παρούσα πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να εξαφούνται οι ΜΜΕ και οι μικροεπιχειρήσεις από την ενωσιακή νομοθεσία.

5.1.5 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι ο διορισμός εθνικών **εκπροσώπων ΜΜΕ** ενδεχομένως να βοηθήσει τα κράτη μέλη στην εφαρμογή του SBA. Η ΕΟΚΕ συνιστά επίσης τον διορισμό εκπροσώπων ΜΜΕ και στις περιφέρειες.

5.1.6 Απομένει η μετάβαση στο στάδιο **«Δράσε πρώτα σε μικρή κλίμακα»**. Ο SBA δεν θα γνωρίσει την αναμενόμενη επιτυχία χωρίς την ανάπτυξη μιας πραγματικής «πολυμερούς και πολυεπίπεδης διακυβέρνησης». Πρέπει να εξασφαλιστεί ότι οι οικονομικοί και κοινωνικοί εταίροι, καθώς και όλοι οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς, θα συμμετέχουν εξ αρχής στις πολιτικές συζητήσεις και στη νομοθετική διαδικασία. Η ΕΟΚΕ ζητά, ως εκ τούτου, οι αντιπροσωπευτικές οργανώσεις των διαφόρων κατηγοριών ΜΜΕ να συμμετέχουν ουσιαστικά στη νομοθετική διαδικασία και στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σε όλα τα επίπεδα.

5.1.7 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με το Συμβούλιο και την Επιτροπή ότι είναι ευκταία η αποτελεσματική «πολυεπίπεδη διακυβέρνηση» και η καλύτερη διακυβέρνηση όσον αφορά **τη χρήση των ευρωπαϊκών ταμείων και την εφαρμογή των ευρωπαϊκών πολιτικών**. Το θέμα δεν είναι κατά πόσον αυτό θα επιτευχθεί, αλλά με ποιόν τρόπο. Η επιτυχία των στόχων αυτών εξαρτάται από την καλή προετοιμασία των πρωτοβουλιών εκ των κάτω προς τα άνω και των συνθηκών πλαισίωσης εκ των άνω προς τα κάτω.

5.1.8 Η ΕΟΚΕ εκφράζει ιδιαίτερη ικανοποίηση για την πρόθεση να εξασφαλιστεί **μεγαλύτερη συμμετοχή των πολιτών και των λοιπών ενδιαφερομένων μερών** στην εκπόνηση, τη μεταφορά και την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας, ιδίως με την παράταση των περιόδων δημόσιας διαβούλευσης και τον εξορθολογισμό και την βελτιστοποίηση των διαδικασιών που αφορούν παραβάσεις.

5.1.9 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τον εκσυγχρονισμό της πολιτικής δημόσιων συμβάσεων της ΕΕ, με σκοπό τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας μιας ενιαίας αγοράς που λειτουργεί καλύτερα, είναι πιο καινοτόμος, πιο πράσινη και πιο

κοινωνική. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τον αντίκτυπο και τη σημασία των πτυχών της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» που αφορούν την καινοτομία, το περιβάλλον, τα κοινωνικά θέματα και τις δημόσιες συμβάσεις.

5.1.10 Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι οι αρχές της δημοσιότητας και της διαφάνειας, καθώς και η αποτελεσματικότητα, η ασφάλεια δικαίου, η σωστή αξιοποίηση των πόρων, ο ανταγωνισμός, η πρόσβαση στην αγορά για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις και τα ελεύθερα επαγγέλματα, η αναλογικότητα, η αύξηση των διασυνοριακών συμβάσεων, η αποτροπή των διακρίσεων και της διαφθοράς και η ανάγκη επαγγελματισμού παραμένουν εξίσου επίκαιρες όπως κατά το παρελθόν.

5.1.11 Η υπερβολική γραφειοκρατία πρέπει να περιοριστεί για το καλό όλων. Η περίπλοκη νομοθεσία και ο κανονιστικός υπερθεματισμός πρέπει να αποφεύγονται από τα κράτη μέλη.

5.1.12 Η ΕΟΚΕ συνιστά να πραγματοποιηθεί ανάλυση των (βέλτιστων) πρακτικών και παραδειγμάτων σε κράτη μέλη και, στη συνέχεια, να ληφθούν μέτρα για το άνοιγμα των αγορών.

5.1.13 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει το ενδιαφέρον που επιδεικνύει η Επιτροπή όσον αφορά την ενίσχυση των πολιτικών, νομοθετικών και διοικητικών **διαδικασιών** για την επίτευξη πιο ορθολογικής και πρόσφορης παραγωγής και εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, σε όλες τις φάσεις του κύκλου που διαγράφουν οι πολιτικές.

5.1.14 Ειδικότερα, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι θα πρέπει να διευκρινιστούν καλύτερα κάποιες πτυχές, όπως: ο τρόπος εκπόνησης των **εκ των προτέρων μελετών αντίκτυπου** εκ μέρους όλων των κοινοτικών οργάνων που έχουν σχετικές αρμοδιότητες, η φύση και η

σύνθεση του οργάνου που θα είναι αρμόδιο για τον έλεγχο των μελετών αντίκτυπου, τα κριτήρια που θα λαμβάνονται υπόψη, ιδίως όταν πρόκειται για αντίκτυπο σε θεμελιώδη δικαιώματα, καθώς και ο τρόπος και τα μέσα εξασφάλισης μεγαλύτερης διαφάνειας.

5.1.15 Η ΕΟΚΕ χαιρετίζει την πρωτοβουλία εκσυγχρονισμού των δημόσιων υπηρεσιών με την ίδρυση των επονομαζόμενων «**κέντρων ενιαίας εξυπηρέτησης**». Η διοικητική συνεργασία στην περίπτωση διασυνοριακών υποθέσεων δεν μπορεί παρά να επιδοκιμαστεί. Πρέπει όμως να επεκταθεί σε τομείς πολιτικής στους οποίους διακυβεύεται η τήρηση υποχρεώσεων.

5.1.16 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόθεση της Επιτροπής να βελτιώσει τη διακυβέρνηση της ενιαίας αγοράς με την ενίσχυση της διοικητικής συνεργασίας και την ανάπτυξη του συστήματος πληροφόρησης για την εσωτερική αγορά («IMI»).

5.1.17 Το σύστημα πληροφόρησης της εσωτερικής αγοράς (IMI) είναι το βασικό τεχνικό μέσο συνεργασίας μεταξύ των εθνικών αρχών και έχει πρόσθετες δυνατότητες ως διεπαφή για χρήστες της ενιαίας αγοράς.

5.1.18 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι το IMI μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στη μεταρρύθμιση της διοικητικής συνεργασίας στην εσωτερική αγορά και στην προσαρμογή της στις ανάγκες και τις προσδοκίες των πολιτών, των επιχειρήσεων, αλλά και των οργάνων της κοινωνίας των πολιτών, οι οποίες θα μπορούσαν μελλοντικά να συμμετέχουν στην ανάπτυξη και στη λειτουργία του συστήματος.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πράσινο βιβλίο για τη διαδικτυακή διανομή οπτικοακουστικών έργων στην Ευρωπαϊκή Ένωση: ευκαιρίες και προβλήματα στην πορεία προς την ενιαία ψηφιακή αγορά»

COM(2011) 427 final

(2012/C 143/13)

Εισηγητής: ο κ. LEMERCIER

Στις 13 Ιουλίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

Πράσινο βιβλίο για τη διαδικτυακή διανομή οπτικοακουστικών έργων στην Ευρωπαϊκή Ένωση: ευκαιρίες και προβλήματα στην πορεία προς την ενιαία ψηφιακή αγορά

COM (2011) 427 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του την 1η Φεβρουαρίου 2012.

Κατά την 478η σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 22ας Φεβρουαρίου 2012), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 226 ψήφους υπέρ και 10 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να επιστήσει την προσοχή στη νομολογία του Δικαστηρίου της ΕΕ, η οποία επιβάλλει την τήρηση ισορροπίας μεταξύ πλειόνων θεμελιωδών δικαιωμάτων στην περίπτωση του δικαιώματος του δημιουργού κατά την ανταλλαγή αρχείων μέσω του Διαδικτύου⁽¹⁾. Το δικαίωμα του δημιουργού δεν είναι απόλυτο και ο σεβασμός του δεν μπορεί να επιβάλλεται μέσω της γενικευμένης επιτήρησης του Διαδικτύου με τη χρήση συστημάτων διήθησης από τους φορείς παροχής πρόσβασης στο Διαδίκτυο (βλ. υπόθεση SABAM κατά Scarlet). Η φορολόγηση των υποθεμάτων αποθήκευσης ψηφιακών δεδομένων σε ορισμένα κράτη μέλη δεν μπορεί να αφορά τα υποθέματα που προορίζονται για χρήση διαφορετική της αντιγραφής ψηφιακών οπτικοακουστικών έργων, όπως π.χ. τους ψηφιακούς σκληρούς δίσκους που χρησιμοποιούνται για τη διοίκηση επιχειρήσεων (υπόθεση Padawan). Ορισμένες εθνικές νομοθεσίες είναι υπερβολικές και θα πρέπει να αναθεωρηθούν, έτσι ώστε να μην εμποδίζουν την ανάπτυξη της επιγραμμικής διανομής οπτικοακουστικών έργων, λαμβάνοντας υπόψη την εξελισσόμενη νομολογία του Δικαστηρίου.

1.2 Ένας άλλος παράγοντας ανάπτυξης της αγοράς αυτών των έργων είναι η εφαρμογή ελκυστικών επιχειρηματικών μοντέλων με προσιτές τιμές, όπου η διάθεση των ψηφιακών οπτικοακουστικών έργων θα μπορεί να κοστίζει πολύ λιγότερο από ό,τι σε CD και DVD. Η σημαντική αυτή εξοικονόμηση κόστους διανομής αναμένεται ότι θα ωφελήσει τους καταναλωτές και θα εξασφαλίζει ταυτόχρονα στους δημιουργούς επαρκές εισόδημα ώστε να μπορούν να συνεχίσουν το δημιουργικό τους έργο στην τέχνη και τη λογοτεχνία. Το δικαίωμα δημιουργού θα πρέπει επίσης να διευθετηθεί έτσι ώστε να ικανοποιεί το γενικό συμφέρον και τις απαιτήσεις δημοσίου συμφέροντος, όπως π.χ. τις υποχρεώσεις προσβασιμότητας των ατόμων με αναπηρίες χωρίς υψηλότερο κόστος πρόσβασης. Πρέπει ακόμη να ληφθούν υπόψη οι δυνατότητες επέκτασης των εξαιρέσεων και των περιορισμών για να προαχθεί η πρόσβαση των πολύ μειονεκτουσών ομάδων του πληθυσμού στις βιβλιοθήκες και τα δημόσια πολιτιστικά κέντρα, όπως συνέστησε η ΕΟΚΕ σε σχετική γνωμοδότησή της του 2010⁽²⁾.

1.3 Το Διαδίκτυο αποτελεί πλέον ένα καθολικό μέσο διάθεσης επιγραμμικού περιεχομένου· θα πρέπει να καθοριστούν, με δεσμευτικές νομικές ρυθμίσεις, ορισμένες τεχνικές και νομικές απαιτήσεις για την εξασφάλιση του σεβασμού της ιδιωτικής ζωής από τους διανομείς περιεχομένου και την κατοχύρωση της ουδετερότητας του Διαδικτύου, το οποίο δεν πρέπει να υποβάλλεται σε γενικευμένη επιτήρηση με τη χρήση συστημάτων διήθησης⁽³⁾ χωρίς ρητή και ονομαστική δικαστική εντολή εάν υπάρχουν επαρκή αποδεικτικά στοιχεία παράνομης αντιγραφής, κατόπιν ονομαστικής καταγγελίας από τους κατόχους του δικαιώματος δημιουργού ή των συγγενικών δικαιωμάτων.

1.4 Βάσει της ίδιας συλλογιστικής, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι τα αρμόδια όργανα για τη διαχείριση των οπτικοακουστικών έργων και των βιβλιοθηκών δεν θα πρέπει να εμποδίζονται από τις υπερβολικές θωρακίσεις των νομοθεσιών για την προστασία του δικαιώματος του δημιουργού. Ο ρόλος τους είναι κατ' ουσίαν να διαφυλάσσουν και να προβάλλουν τα έργα, με πολιτιστικό σκοπό την ευρύτερη διάδοσή τους και τη μακροπρόθεσμη προστασία των καλλιτεχνών και των δημιουργών, και να εξασφαλίζουν την πρόσβαση του ευρύτερου κοινού και ιδιαίτερα των μαθητών και των σπουδαστών σε αυτά τα έργα του πνεύματος, με στόχους δημοσίου συμφέροντος όπως η επιτυχία της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», του ψηφιακού θεματολογίου και της πολιτιστικής στρατηγικής⁽⁴⁾. Η πρόταση οδηγίας για τα ορφανά έργα, την οποία έχει υποστηρίξει η ΕΟΚΕ⁽⁵⁾, θα πρέπει επίσης να συμβάλει πλήρως στην επιτυχία των ευρωπαϊκών και των εθνικών στρατηγικών για την προώθηση του πολιτισμού.

1.5 Η διασυνοριακή αγορά επιγραμμικής διάθεσης έργων δεν θέτει σοβαρό πρόβλημα πρόσβασης για τους τρεις μεγαλύτερους διεθνείς διανομείς που ελέγχουν τα τρία τέταρτα των αγορών και διαθέτουν όλα τα οικονομικά και τεχνολογικά μέσα για να προτείνουν τους καταλόγους τους στο ευρωπαϊκό και στο παγκόσμιο κοινό.

(1) Πρόσφατες υποθέσεις: Padawan και SABAM.

(2) ΕΕ C 228, 22.09.2009, σ. 52.

(3) Υπόθεση SABAM κατά Scarlet.

(4) COM(2007) 242 τελικό.

(5) ΕΕ C 376, 22.12.2011, σ. 66.

1.5.1 Η ΕΟΚΕ ζητά ειδικότερα από την Επιτροπή να διατυπώσει συγκεκριμένες προτάσεις για την πληθώρα των ΜΜΕ-ΜΜΒ που, με την ποικιλομορφία των γλωσσών και των λογοτεχνικών και κινηματογραφικών τους προϊόντων, αποτελούν τον πραγματικό πολιτιστικό και καλλιτεχνικό πλούτο της Ευρώπης, ώστε να τους επιτρέψει να συμμετάσχουν ενεργά στην ενιαία αγορά επιγραμμικής διανομής οπτικοακουστικού περιεχομένου.

1.6 Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή σε ορισμένες προτάσεις της μελέτης ΚΕΑ-Cema του Οκτωβρίου 2010, όπως η συνένωση των καταλόγων και τα «ενιαία κέντρα εξυπηρέτησης» για τη διανομή των περιεχομένων στο ευρωπαϊκό κοινό⁽⁶⁾. Η ανάλυση των εξελίξεων της αγοράς είναι επίσης διεξοδική και εύστοχη. Οι στρατηγικές διάδοσης και τα νέα επιχειρηματικά μοντέλα έχουν σκοπό να ενθαρρύνουν τη νόμιμη διανομή των έργων, ούτως ώστε να μεγιστοποιηθούν τα έσοδα για κάθε «παράθυρο μετάδοσης» και να επιτευχθεί η βέλτιστη αξιοποίηση των έργων. Η προβολή των προϊόντων γίνεται κατά κανόνα με χρήση των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, με τη δημιουργία «θορύβου» («buzz»), παράλληλα με τα κλασικά μέσα διαφήμισης.

1.7 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η δημιουργία ενός σφαιρικού και ενιαίου ευρωπαϊκού κώδικα δικαιωμάτων δημιουργού, όπως αυτός που προτείνει η Επιτροπή, μπορεί να συμβάλει στην απαραίτητη αύξηση της εναρμόνισης των νομοθεσιών των κρατών μελών, με τη μορφή οδηγίας, η οποία θα αντικαθιστούσε τις πολυάριθμες οδηγίες που υπάρχουν σήμερα στην ΕΕ σε σχέση με το δικαίωμα δημιουργού και θα επέβαλλε την τακτική υποβολή εκδόσεων σχετικά με την πραγματική εφαρμογή της από τα κράτη μέλη. Η στρατηγική "Ευρώπη 2020"⁽⁷⁾ θα πρέπει να ενταχθεί επίσης σε αυτόν τον ευρωπαϊκό κώδικα.

1.7.1 Με έναν τέτοιο κώδικα θα σχετικοποιηθεί το ζήτημα της «χώρας καταγωγής» όσον αφορά την εφαρμοστέα νομοθεσία, υπέρ μιας πραγματικής εναρμόνισης. Σε περίπτωση δημόσιας χρηματοδότησης της κινηματογραφικής δημιουργίας από ένα κράτος μέλος, το κράτος αυτό θα πρέπει γενικά να θεωρείται χώρα καταγωγής για τον καθορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας. Η Επιτροπή θα πρέπει να εξετάσει επίσης το ενδεχόμενο της «ευρωπαϊκής καταγωγής» για τον προσδιορισμό της εφαρμοστέας νομοθεσίας⁽⁸⁾.

1.7.2 Θα πρέπει να μελετηθεί πώς μπορούν να αποτραπούν οι καταχρηστικές ρήτρες στις συμβάσεις παραχώρησης των δικαιωμάτων από τον πραγματικό δημιουργό (ή δημιουργούς) του έργου στους παραγωγούς/διανομείς. Πράγματι, πολύ συχνά, ο δημιουργός παραχωρεί στους παραγωγούς τα δικαιώματά του για όλες τις υπάρχουσες και τις μελλοντικές τεχνολογίες, χωρίς ρήτρα συμμετοχής στα μελλοντικά έσοδα που θα παραχθούν από τη χρήση νέων υποθεμάτων και μέσων μετάδοσης (Blu-Ray, IPTV⁽⁹⁾ κλπ.).

1.7.3 Το περιεχόμενο δεν πρέπει να θεωρείται εμπόρευμα. Δεν πρέπει να το λησμονούμε αυτό στις συζητήσεις για την επιγραμμική διανομή, η οποία αποτελεί μια πολιτιστική υπηρεσία μετάδοσης νοήματος («meaning»).

⁽⁶⁾ «Multi-territory Licensing of Audiovisual Works in the European Union (Πολυεδαφική αδειοδότηση οπτικοακουστικών έργων στην Ευρωπαϊκή Ένωση)», ανεξάρτητη μελέτη για τη ΓΔ Κοινωνία της Πληροφορίας και Μέσα Επικοινωνίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Οκτώβριος 2010. Βλ. επίσης την ανακοίνωση σχετικά με «Επιγραμμικό δημιουργικό περιεχόμενο στην ενιαία αγορά», COM(2007) 836 τελικό.

⁽⁷⁾ ΕΕ C 68, 6.3.2012, σ. 28.

⁽⁸⁾ Το «28ο καθεστώς», που έχει ήδη προταθεί από την ΕΟΚΕ σε σχέση με το ευρωπαϊκό δικαίο των συμβάσεων. ΕΕ C 21, 21.01.2011, σ. 26.

⁽⁹⁾ Internet television.

1.7.4 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει για άλλη μια φορά την ανάγκη να εξασφαλιστεί η πρόσβαση σε ευρυζωνικές συνδέσεις, ώστε οι χρήστες του Διαδικτύου να απολαύουν ποιοτικής και αρκετά ταχείας λήψης των οπτικοακουστικών έργων μέσω καλωδίων TV, IPTV και VoD⁽¹⁰⁾.

1.8 Οι αρμόδιες υπηρεσίες της Επιτροπής θα πρέπει να εξετάσουν κατά πόσο μπορούν να αναπτυχθούν συστήματα διαχείρισης των δεδομένων που αφορούν την ιδιοκτησία των δικαιωμάτων για τα οπτικοακουστικά έργα⁽¹¹⁾, θέτοντας στο κέντρο του προβληματισμού τους τις ιδιαιτερότητες και τις ανάγκες των ΜΜΕ-ΜΜΒ του τομέα. Το ίδιο ισχύει και για την προβληματική της καθιέρωσης πολυεδαφικών αδειών, οι οποίες θα αποτελούν έναν ενιαίο τίτλο για την ευρωπαϊκή αγορά. Οι μικροί Ευρωπαίοι παραγωγοί θα πρέπει να ενθαρρυνθούν και να βοηθηθούν⁽¹²⁾, προκειμένου να αναπτύξουν «ευρωπαϊκούς» καταλόγους στο πλαίσιο ενός συστήματος αναγνώρισης των έργων, το οποίο θα περιλαμβάνει μία (εθελοντική) πτυχή πληροφοριών σχετικά με τους κατόχους του δικαιώματος δημιουργού και των συγγενικών δικαιωμάτων, πιστοποιούμενων με έναν πολυεδαφικό τίτλο.

1.9 Το σύστημα εκκαθάρισης των δικαιωμάτων θα πρέπει να εγγυάται τη διαφανή και δίκαιη διανομή του μέρους των εσόδων που προορίζεται για τους κατόχους των δικαιωμάτων⁽¹³⁾. Η διαχείριση από τις εταιρείες είσπραξης πρέπει υποχρεωτικά να υποβάλλεται σε ανεξάρτητους ετήσιους ελέγχους, προστούς στους δημιουργούς και στο κοινό, ώστε να ελέγχονται δημοκρατικά οι δραστηριότητές τους και η συμβολή τους στην πολιτιστική ανάπτυξη⁽¹⁴⁾.

1.10 Βάσει των απαντήσεων που ελήφθησαν από τα ενδιαφερόμενα μέρη με την ευκαιρία του Πράσινου Βιβλίου, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η Επιτροπή θα πρέπει να εξετάσει το ενδεχόμενο δημοσίευσης, ήδη το δεύτερο εξάμηνο του 2012 και αφού διοργανώσει κατά τη διάρκεια του πρώτου εξαμήνου διάσκεψη με τα ενδιαφερόμενα μέρη (συμπεριλαμβανομένων των δημόσιων οργανισμών⁽¹⁵⁾, της ίδιας της ΕΟΚΕ ως ευρωπαϊκού συμβουλευτικού οργάνου, των συνδικαλιστικών ενώσεων και των οργανώσεων εκπροσώπησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο των καταναλωτών, των δημιουργών και των διανομέων), μία Λευκή Βίβλο με πιο συγκεκριμένες προτάσεις μελλοντικών ενεργειών για τη δημιουργία ευρωπαϊκής ενιαίας αγοράς των οπτικοακουστικών έργων, παρά τους γλωσσικούς φραγμούς. Η ΕΟΚΕ έχει επίγνωση των νομικών και των τεχνικών δυσκολιών που θα πρέπει να αντιμετωπιστούν για την πρόοδο του σημαντικού αυτού φακέλου, αλλά δεν πιστεύει ότι είναι ανυπέβλητες.

⁽¹⁰⁾ Video on demand.

⁽¹¹⁾ Οι παραγωγοί επεξεργάζονται ένα διεθνές σύστημα αναγνωριστικής αρίθμησης για τα οπτικοακουστικά έργα (ISAN, International Standard Audiovisual Number – Διεθνής πρότυπος οπτικοακουστικός αριθμός). Όμως, το ISAN δεν περιέχει πληροφορίες για την ιδιοκτησία των δικαιωμάτων και η συμμετοχή είναι εθελοντική. Ορισμένα από τα μεγαλύτερα στούντιο των ΗΠΑ επεξεργάζονται ένα παρόμοιο σύστημα (EIDR, Entertainment Identifier Registry – Αναγνωριστικό μητρώο ψυχαγωγίας), eidr.org/how-eidr-works/. Το σύστημα αυτό περιλαμβάνει έναν κωδικό αριθμό που παρέχεται στους παραγωγούς από τη διεπαφή API, αλλά δεν περιλαμβάνει καμία αναφορά στην ιδιοκτησία των δικαιωμάτων για τα έργα.

⁽¹²⁾ Για παράδειγμα, μέσω του προγράμματος MEDIA, το οποίο προβλέπεται να διαρκέσει ως το 2013 και στη συνέχεια θα μπορούσε να αντικατασταθεί από ένα νέο πρόγραμμα στήριξης.

⁽¹³⁾ ΕΕ C 68, 6.3.2012, σ. 28.

⁽¹⁴⁾ Όπ. πρ.

⁽¹⁵⁾ Ήτοι των εθνικών οργανισμών χρηματοδότησης του κινηματογράφου, των βιβλιοθηκών και των πολιτιστικών κέντρων.

2. Κύρια σημεία του εγγράφου της Επιτροπής

2.1 Το υπό εξέταση έγγραφο, το οποίο συνδέεται άμεσα με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020», αποτελεί συνέχεια της ανακοίνωσης της Επιτροπής «Η ενιαία αγορά για τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας», αναφερόμενης και ως «στρατηγική για τα ΔΔΙ»⁽¹⁶⁾.

2.2 Ο πολιτιστικός τομέας είναι ένας σημαντικός κλάδος, που απασχολεί 6 εκατομμύρια εργαζομένους στην ΕΕ και αντιπροσωπεύει αξία 500 δισεκατομμυρίων ευρώ ετησίως, ήτοι στο 3% του ευρωπαϊκού ΑΕγχΠ. Υπό την ώθηση των τεχνολογικών εξελίξεων, η μετάδοση των οπτικοακουστικών έργων τελεί σήμερα υπό ριζική επανάσταση. Οι ψηφιακές τεχνολογίες, το Διαδίκτυο υψηλής και πολύ υψηλής ταχύτητας, το «υπολογιστικό νέφος» και η δυνατότητα λήψης οπτικοακουστικών έργων στους προσωπικούς υπολογιστές και στα κινητά τηλέφωνα επιφέρουν δραστικές αλλαγές στα παραδοσιακά δίκτυα διανομής.

2.3 Το Πράσινο Βιβλίο αναφέρει διάφορες επιλογές δράσης, αλλά προτάσσει ένα ενιαίο μοντέλο διαχείρισης των δικαιωμάτων δημιουργού, βάσει διασυνοριακών και πανευρωπαϊκών αδειών.

2.4 Η Επιτροπή θεωρεί ότι πρέπει να απλοποιηθεί η εκκαθάριση των δικαιωμάτων για την επιγραμμική μετάδοση οπτικοακουστικών έργων (ταινιών κλπ.) εκτός της επικράτειας της αρχικής εκπομπής τους. Το ίδιο ισχύει και για τη διάθεση προγραμμάτων κατά παραγγελία, για την οποία απαιτείται εκκαθάριση διαφορετικών δικαιωμάτων από εκείνα που αφορούν την αρχική εκπομπή.

2.5 Στο Πράσινο Βιβλίο διευκρινίζεται ότι για την ταυτόχρονη μετάδοση μιας εκπομπής απαιτείται ειδική έγκριση από τους κατόχους των δικαιωμάτων.

2.6 Για την ταυτόχρονη αναμετάδοση από άλλα κράτη μέλη, η επονομαζόμενη «οδηγία για τη δορυφορική και καλωδιακή μετάδοση»⁽¹⁷⁾ επιβάλλει τη διαχείριση των δικαιωμάτων από εταιρεία συλλογικής διαχείρισης. Τα δικαιώματα αυτά προστίθενται σε εκείνα που αδειοδοτούνται άμεσα από τους ραδιοτηλεοπτικούς φορείς.

2.7 Όσον αφορά την καλωδιακή αναμετάδοση, η Επιτροπή επισημαίνει ότι δεν διαθέτουν εκ του νόμου όλοι οι οργανισμοί εκπροσώπησης των κατόχων των δικαιωμάτων εντολή αδειοδότησης για τα εν λόγω δικαιώματα.

2.8 Τέλος, τα τελευταία χρόνια, οι πάροχοι DSL (Digital Subscriber Line – ψηφιακή συνδρομητική γραμμή), IPTV (τηλεόραση μέσω διαδικτυακού πρωτοκόλλου) και DTT (Digital Terrestrial Television – ψηφιακή επίγεια τηλεόραση), καθώς και οι νέες ψηφιακές πλατφόρμες, εκμεταλλεύονται επίσης υπηρεσίες ραδιοτηλεοπτικής αναμετάδοσης, γεγονός το οποίο καθιστά ακόμα δυσχερέστερη την τήρηση των κείμενων νομοθετικών διατάξεων.

2.9 Από οικονομική σκοπιά, το 2009 παρήχθησαν στην ΕΕ σχεδόν 1 200 ταινίες, στις οποίες αντιστοιχούσε μόλις το 25% των κινηματογραφικών εισιτηρίων στην ΕΕ, έναντι 68% που αντιστοιχούσε στις ταινίες από τις ΗΠΑ. Αντιστρόφως, το μερίδιο που κατέχουν οι ευρωπαϊκές ταινίες στην αγορά των ΗΠΑ είναι μόλις 7%. Στην ΕΕ, οι παραγωγοί και οι διανομείς, για να εξασφαλίσουν την καλύτερη προώθηση των ταινιών τους, κλιμακώνουν χρονικά την κυκλοφορία τους στα διάφορα μέσα. Κατά κανόνα, οι ταινίες

προβάλλονται πρώτα στις κινηματογραφικές αίθουσες, εν συνεχεία κυκλοφορούν σε μορφή βίντεο, κατόπιν βίντεο κατά παραγγελία, έπειτα μεταδίδονται από τη συνδρομητική τηλεόραση και, τέλος, από τα δωρεάν τηλεοπτικά κανάλια. Η ανάπτυξη των υπηρεσιών βίντεο κατά παραγγελία εκτός των συνόρων της χώρας παραγωγής πολλαπλασιάζει τον αριθμό των εταιρών και, επομένως, των συμβάσεων.

Για να μειωθεί ο αριθμός αυτών των διαδικασιών, η Επιτροπή προτείνει τη συλλογική διαχείριση των έργων και την καθιέρωση ενός μόνο αρμόδιου φορέα για τη συλλογική αδειοδότηση των δικαιωμάτων.

2.10 Το δεύτερο μέρος του Πράσινου Βιβλίου αφορά την αμοιβή των δημιουργών:

Στις περισσότερες χώρες της ΕΕ, η διαχείριση της αμοιβής των δημιουργών γίνεται από τους παραγωγούς, οι οποίοι καταβάλλουν στους δημιουργούς ένα κατ' αποκοπήν ποσό για την «εξαγορά» της συμβολής τους στο οπτικοακουστικό έργο. Στα κράτη αυτά, οι δημιουργοί δεν λαμβάνουν συνεπώς συστηματικά πρόσθετη αμοιβή για την επιγραμμική μετάδοση των έργων τους. Σε ορισμένα κράτη, οι εταιρείες συλλογικής διαχείρισης που εκπροσωπούν τους δημιουργούς εισπράττουν για λογαριασμό των μελών τους πληρωμές ανά χρήση. Σε άλλα κράτη, υπεύθυνος για την καταβολή αυτών των πληρωμών στον δημιουργό είναι ο τελικός διανομέας.

2.11 Όσον αφορά την αμοιβή των ερμηνευτών:

Επί του παρόντος, οι ερμηνευτές αμείβονται κατά κύριο λόγο μέσω σύμβασης, με κατ' αποκοπή ποσά, όπως και οι δημιουργοί. Η Επιτροπή προτείνει να θεσπιστεί ένα πιο δίκαιο σύστημα αμοιβής, με την ανάθεση της διαχείρισης του εν λόγω δικαιώματος σε εταιρείες συλλογικής διαχείρισης. Ωστόσο, το Πράσινο Βιβλίο επισημαίνει ότι αυτά τα νέα δικαιώματα θα προξενούσαν οικονομική και, επομένως, νομική αβεβαιότητα για τους παραγωγούς και θα ανέκοπταν την επιγραμμική μετάδοση των έργων.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Με τη δημοσίευση του παρόντος Πράσινου Βιβλίου, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνεχίζει την οικοδόμηση της ευρωπαϊκής ενιαίας αγοράς μέσω της σύγκλισης των εθνικών κανόνων.

Ο υπό ανάλυση τομέας άπτεται του πολιτισμού και των διαύλων ψηφιακής μετάδοσής του. Πρόκειται για έναν πολύ ιδιαίτερο και ευαίσθητο τομέα, διότι αποτελεί φορέα διάδοσης της ιστορίας μιας χώρας, της γλώσσας της, των παραδόσεων και των φιλοδοξιών της. Δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί ως κλασικός οικονομικός τομέας, ούτε καν ως παραδοσιακός τομέας γενικού οικονομικού συμφέροντος. Η προσέγγιση που υιοθετεί η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο Πράσινο Βιβλίο ίσως να φαίνεται υπερβολικά στραμμένη προς τον καταναλωτή. Εντούτοις, προβαίνει στην ανάλυση των διάφορων μηχανισμών με εμβριθεία και διεξοδικότητα.

3.2 Το ιδιαίτερα πυκνό κείμενο πραγματεύεται πολλά και ποικίλα θέματα, αλλά ο πρωταρχικός στόχος που επιδιώκει η Επιτροπή είναι η υλοποίηση της ενιαίας αγοράς στον συγκεκριμένο τομέα.

3.3 Για την αξιολόγηση της κατάστασης της διανομής οπτικοακουστικών έργων και των συναφών δικαιωμάτων, η Επιτροπή βασίζεται σε συγκεκριμένες διαπιστώσεις:

⁽¹⁶⁾ COM(2011) 287 τελικό.

⁽¹⁷⁾ Οδηγία 93/83/ΕΟΚ (ΕΕ L 248 της 6.10.1993 σελ. 15).

Η πρώτη είναι ότι το σημερινό σύστημα δεν λειτουργεί, ότι είναι πολύπλοκο και δαπανηρό για τον τελικό καταναλωτή. Η δεύτερη είναι ότι η συγκέντρωση των εθνικών παραγωγών θα μπορούσε να αυξήσει την εμπορική βιωσιμότητα του τομέα στο σύνολό του. Είναι δύσκολο να εξασφαλιστούν αποκλειστικά δικαιώματα παροχής βίντεο κατά παραγγελία για συγκεκριμένη περιοχή ή για όλη την Ευρώπη ανεξάρτητα από τους μεγάλους παρόχους πρόσβασης ή από το iTunes, για έργα των οποίων τα δικαιώματα είναι συχνά συγκεντρωμένα στους παραγωγούς, οι οποίοι επιδιώκουν τη μεγιστοποίηση των εσόδων τους με άλλους τρόπους (ιδίως με την πώληση DVD).

3.4 Προς μια κεντρική διαχείριση των αδειοδοτήσεων (συγκέντρωση των μέσων και των πηγών πληροφόρησης για την ανάπτυξη του τομέα):

Το Πράσινο Βιβλίο προτείνει, συνεπώς, επιγραμμική αδειοδότηση των δικαιωμάτων δημιουργού για πολυμεδικές υπηρεσίες και τάσσεται υπέρ της καθιέρωσης ενός ενιαίου μοντέλου αδειοδοτήσεων, το οποίο θα επιτρέπει την έκδοση πολυμεδικών αδειών.

Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι η λύση αυτή μπορεί να ενδείκνυται για ορισμένες γλωσσικές περιοχές.

3.5 Η πληθώρα των μέσων μετάδοσης, η αύξηση των διαδραστικών δεκτών και η κινητικότητα των πελατών ασκούν έντονες πιέσεις στα οικονομικά μοντέλα των δικτύων διανομής.

3.6 Επί του παρόντος, η εκκαθάριση των δικαιωμάτων και οι αδειοδοτήσεις πραγματοποιούνται κατά κύριο λόγο σε εθνικό επίπεδο και βασίζονται στη διαπραγμάτευση συμβάσεων μεταξύ του παραγωγού του έργου και του επιγραμμικού διανομέα. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι το σύστημα που προτείνει η Επιτροπή παρουσιάζει αδιαμφισβήτητα πλεονεκτήματα, ιδίως από άποψη ταχείας και απλοποιημένης πρόσβασης στα δεδομένα των παραγωγών, και ότι θα μπορούσε να δώσει πρόσθετη ώθηση για τη διανομή εθνικών έργων που διαφορετικά θα παρέμεναν τοπικά.

3.7 Πρέπει, ωστόσο, να σημειωθεί ότι η θέση σε εφαρμογή, πριν από δεκαπέντε χρόνια, της οδηγίας για τις δορυφορικές ραδιοηλεκτρικές μεταδόσεις δεν επέφερε τη δημιουργία πανευρωπαϊκών υπηρεσιών δορυφορικής μετάδοσης.

3.8 Όσον αφορά τη δημιουργία ευρωπαϊκού μητρώου των έργων, η οποία ενδέχεται να παρουσιάσει αστάθμητους κινδύνους:

Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η εν λόγω βάση δεδομένων θα πρέπει να έχει αμιγώς ενημερωτικό χαρακτήρα.

Ειδικότερα, το στοιχείο της καταχώρισης ή μη ενός έργου δεν θα πρέπει να αποτελεί προϋπόθεση για την πρόσβαση στην προστασία των δικαιωμάτων δημιουργού.

3.9 Αυτή η ευρωπαϊκή δομή θα είχε το πλεονέκτημα της συγκέντρωσης των ευρωπαϊκών δυνάμεων παραγωγής και διανομής για την αντιμετώπιση των «ισχυρών» του Hollywood που οργανώνονται στην Ευρώπη.

Είναι, εξάλλου, ενδιαφέρον να επισημανθεί ότι είναι ακριβώς τα μεγάλα στούντιο παραγωγής των ΗΠΑ (Warner Bros, Disney κλπ.) αυτά που επεξεργάζονται ένα διεθνές σύστημα αναγνωριστικής αρίθμησης για τα οπτικοακουστικά έργα (Entertainment Identifier Registry – Αναγνωριστικό μητρώο ψυχαγωγίας).

3.10 Ομοίως, οι Γάλλοι παραγωγοί, από την πλευρά τους, αναπτύσσουν από το 2004 το ISAN (International Standard Audio-visual Number – Διεθνής πρότυπος οπτικοακουστικός αριθμός). Τα στοιχεία που αναφέρθηκαν ανωτέρω σχετικά με την ευρωπαϊκή και την αμερικανική παραγωγή ταινιών είναι ανησυχητικά. Υπενθυμίζεται ότι, με το εν λόγω σύστημα, η παραγωγή των ΗΠΑ αντιπροσωπεύει το 75% των εισιτηρίων στις κινηματογραφικές αίθουσες της Ευρώπης. Ως εκ τούτου, η διοίκηση μιας τέτοιας οντότητας είναι θεμελιώδους σημασίας.

3.11 Υπενθυμίζεται ότι οι παραγωγοί είναι εκείνοι που καθορίζουν, στο πλαίσιο των εμπορικών τους διαπραγματεύσεων με τους διανομείς, το ύψος των δικαιωμάτων που καταβάλλονται μέσω συμβάσεων και κατ' αποκοπή στους δημιουργούς και τους κατόχους των δικαιωμάτων και εγγυώνται την αμοιβή τους. Το πρόβλημα της αμοιβής των κατόχων των δικαιωμάτων μπορεί να επιλυθεί εν μέρει με την καθιέρωση κεντρικής διαχείρισης. Αντιθέτως, η δελεαστική ιδέα της θέσπισης ενός συστήματος αμοιβής βάσει της μετρούμενης επί σειράν ετών ακροαματικότητας φαίνεται δύσκολη στην εφαρμογή της.

3.12 Υπάρχει πραγματική σύγκρουση συμφερόντων μεταξύ των παραγωγών, των διανομέων και των συντελεστών των κινηματογραφικών ταινιών. Από τη μία πλευρά, οι παραγωγοί επιθυμούν την αρχική κυκλοφορία των ταινιών στις αίθουσες για την εξασφάλιση της βέλτιστης προώθησης των έργων τους, ενώκαι, από την άλλη, οι διανομείς διεκδικούν την ταχύτερη διάθεση των εν λόγω έργων ώστε να μπορούν να τα διαθέτουν σε μορφή βίντεο, στη συνδρομητική τηλεόραση και ως κατά παραγγελία υπηρεσίες.

3.13 Η ΕΟΚΕ θεωρεί απαραίτητη τη διεξαγωγή διαπραγματεύσεων για την κατάλληλη προσαρμογή των εν λόγω χρονοδιαγραμμάτων, λαμβάνοντας υπόψη τις αναπτυσσόμενες δυνατότητες της IPTV (Interactive Television – Διαδραστική τηλεόραση), της ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line – Ασύμμετρη ψηφιακή συνδρομητική γραμμή), καθώς και των νέων ψηφιακών πλατφορμών. Όσον αφορά τα παλαιά έργα που δεν αποτελούν πλέον αντικείμενο αποκλειστικής εκμετάλλευσης, είναι πολύ ενδιαφέρουσα η προοπτική της ανάπτυξης ενός συστήματος ταυτοποίησης και απογραφής των έργων, σε σύνδεση με μια βάση δεδομένων των κατόχων των δικαιωμάτων.

3.14 Η Επιτροπή υποστηρίζει, συνεπώς, τη συλλογική διαχείριση των έργων (τράπεζα δεδομένων) για την τόνωση του τομέα! **Θα μπορούσε η ΕΕ να αντιταχθεί στη δύναμη των αμερικανικών πολυεθνικών; Οι κίνδυνοι που απορρέουν από την αιφνίδια εγκατάλειψη των υφιστάμενων εθνικών συστημάτων είναι υπαρκτοί.**

3.15 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, απαιτείται η διενέργεια σοβαρών αξιολογήσεων πριν ληφθεί οιαδήποτε απόφαση για την εγκατάλειψη ή την αποδυνάμωση των σημερινών εθνικών συστημάτων. Όπως επισημάνθηκε και ανωτέρω, τα λόμπι υπεράσπισης των συμφερόντων των αμερικανικών εταιρειών είναι ικανότατα και πιέζουν εμφανώς για την ελευθέρωση αυτού του εξαιρετικά επικερδούς τομέα.

3.16 Μέσω του παρόντος σχεδίου, η Επιτροπή επιθυμεί να αυξήσει και να ρυθμίσει την κυκλοφορία των έργων της ΕΕ. Ως εκ τούτου, τα τεχνικά και ρυθμιστικά μηνύματα που κομίζει είναι σημαντικά, διότι μπορούν να επιταχύνουν μια διαδικασία ελευθέρωσης που έχει ήδη αρχίσει από άλλους.

3.17 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ανεπιφύλακτα κάθε πρωτοβουλία της Επιτροπής που αποβλέπει στη διευκόλυνση της επιγραμμικής πρόσβασης των πολιτών στα έργα. Η πρόσβαση αυτή θα πρέπει να είναι δυνατή σε ολόκληρη την επικράτεια της ΕΕ, και μάλιστα σε προσιτές τιμές. Θα επιτρέψει την καλύτερη διάδοση του πολιτισμού των κρατών μελών και θα διευκολύνει την εκπαίδευση των νεαρών Ευρωπαίων. Εξάλλου, η ΕΟΚΕ πιστεύει πως ορισμένες μορφές «versioning» (χρήσης διαφορετικών εκδόσεων των έργων) ενδέχεται να αντιβαίνουν στους πολιτιστικούς στόχους της επιγραμμικής διανομής, όπως η εισαγωγή εμπορικών διαφημίσεων σε έργα που αρχικά είχαν σχεδιαστεί χωρίς διακοπές για διαφημίσεις, έστω και αν αυτές οι χαμηλότερης ποιότητας εκδόσεις θα επέτρεπαν τη διανομή αυτών των «κατακρεουργημένων» έργων δωρεάν ή με πολύ χαμηλό κόστος. Το θέμα αυτό θα μπορούσε να εγγραφεί σε έναν εθελοντικό «Κώδικα ποιότητας» για τους επιγραμμικούς διανομείς —διαδικτυακούς, καλωδιακούς και εναέριους— οι οποίοι θα δεσμεύονταν να επιδεικνύουν τον μέγιστο σεβασμό στα πρωτότυπα έργα.

3.18 Η γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για την ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο «Η ενιαία αγορά για τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας»⁽¹⁸⁾ υπενθυμίζει την ευρεία διαφοροποίηση μεταξύ των εθνικών μοντέλων και τις αντιφατικές προσεγγίσεις της διαχείρισης των δικαιωμάτων δημιουργού στον τομέα του πολιτισμού. **Γι' αυτό, έχοντας επίγνωση του γεγονότος ότι οι συζητήσεις δεν έχουν ακόμη καταλήξει, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι το πρώτο βήμα θα πρέπει να είναι ο καθορισμός των αρχών ενός ευρωπαϊκού κώδικα.** Σε πρώτη φάση, ο εν λόγω κώδικας, ο οποίος θα βασίζεται στον σεβασμό των πολιτιστικών ιδιαιτεροτήτων κάθε χώρας, θα πρέπει να περιορίζεται στη θέσπιση απλών, απaráβατων αρχών, οι οποίες θα πρέπει να τηρούνται από κάθε χώρα κατά την αδειοδότηση.

3.19 Η ΕΟΚΕ δεν θεωρεί επιθυμητή την επέκταση της αρχής της χώρας προέλευσης, διότι η επιλογή της χώρας εγκατάστασης της εταιρείας παρόχου μπορεί να παρακάμψει αυτήν την κατά τα άλλα

ορθή αρχή. Η Επιτροπή έχει ξεκινήσει παράλληλα δράσεις και διαβουλεύσεις, προκειμένου να διασφαλισθεί ότι οι φορείς μεταβίβασης δεδομένων επενδύουν σε νέα δίκτυα, ικανά να αντεπεξέλθουν σε αυτές τις ροές με καλή ποιότητα και προσιτές τιμές.

3.20 Στο υπό εξέταση Πράσινο Βιβλίο, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαβεβαιώνει ότι η συλλογική διαχείριση των δικαιωμάτων θα δώσει ώθηση στην ανάπτυξη των ψηφιακών δικτύων. Θα πρέπει όμως να διασφαλισθεί και η οικονομική δυνατότητα των φορέων εκμετάλλευσης των δικτύων να προβούν σε εκσυγχρονισμό και βελτίωση της ικανότητας διανομής τους. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο η γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Το ανοιχτό Διαδίκτυο και η δικτυακή του ουδετερότητα⁽¹⁹⁾» προσφέρει σημαντική βάση τεκμηρίωσης για ορισμένες προτάσεις που διατυπώνονται στο παρόν Πράσινο Βιβλίο.

3.21 Για την ταυτόχρονη αναμετάδοση από άλλα κράτη μέλη, η οδηγία «για τη δορυφορική και καλωδιακή μετάδοση» επιβάλλει τη διαχείριση των δικαιωμάτων από εταιρεία συλλογικής διαχείρισης. Τα δικαιώματα αυτά προστίθενται σε εκείνα που αδειοδοτούνται άμεσα από τους ραδιοηλεκτρονικούς φορείς. Αυτή η διττή διαδικασία, η οποία μπορεί να φαίνεται επαχθής, είναι απαραίτητη για να αποφευχθούν οι διακοπές κατά τη διάρκεια των προγραμμάτων (χρήση μέσων μετάδοσης που είναι ήδη κατελημμένα από άλλες εκπομπές).

3.22 Η Επιτροπή εκτιμά ότι οι εθνικές χρηματοδοτήσεις έχουν ζωτική σημασία για την ανάπτυξη του οπτικοακουστικού τομέα και στηρίζει το πρόγραμμα MEDIA, το οποίο δημιουργήθηκε για την προώθηση της πολυμεδαφικής διάδοσης των έργων. Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με αυτή τη δήλωση, αλλά διαπιστώνει μείωση των σχετικών επιδοτήσεων και μαζική συγκέντρωση χορηγών για τη χρηματοδότηση μιας κινηματογραφικής παραγωγής.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽¹⁸⁾ ΕΕ C 68, 6.3.2012, σ. 28.

⁽¹⁹⁾ ΕΕ C 24, 28.1.2012, σ. 13.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων και για την τροποποίηση του κανονισμού (EMIR) για τα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα, τους κεντρικούς αντισυμβαλλομένους και τα αρχεία καταγραφής συναλλαγών»

COM(2011) 652 final — 2011/0296 (COD)

(2012/C 143/14)

Γενικός εισηγητής: **ο κ. ΙΟΖΙΑ**

Στις 15 Νοεμβρίου 2011 και στις 25 Νοεμβρίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αντιστοίχως, αποφάσισαν να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων και για την τροποποίηση του κανονισμού [EMIR] για τα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα, τους κεντρικούς αντισυμβαλλομένους και τα αρχεία καταγραφής συναλλαγών

COM(2011) 652 final - 2011/0296 (COD).

Στις 25 Οκτωβρίου 2011, το Προεδρείο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ανέθεσε στο ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση» τις σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες.

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, κατά την 478η σύνοδο ολομέλειας, της 22ης και 23ης Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 22ης Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή όρισε γενικό εισηγητή τον κ. ΙΟΖΙΑ και υιοθέτησε με 99 ψήφους υπέρ και 5 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση κανονισμού της Επιτροπής και εύχεται να εγκριθεί γρήγορα προκειμένου να καταστεί αποτελεσματικότερη όσον αφορά την προστασία των αποταμιευτών και να εγκριθούν οι ίδιες αρχές που περιέχονται σε αυτή για όλα τα χρηματοπιστωτικά μέσα ⁽¹⁾.

1.2 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι με την πρόταση κανονισμού επιτυγχάνονται οι ακόλουθοι στόχοι:

- η μεγιστοποίηση της διαφάνειας των συναλλαγών και των πληροφοριών που παρέχονται στις αρμόδιες αρχές για τα στοιχεία των συναλλαγών·
- η υποχρεωτική διαπραγμάτευση των παραγώγων σε οργανωμένους τόπους συναλλαγών·
- η διευκόλυνση της άρσης των εμποδίων για τη μη διακριτική πρόσβαση στις υπηρεσίες εκκαθάρισης·
- η ενίσχυση της εποπτείας των χρηματοπιστωτικών μέσων και των θέσεων επί των παραγώγων·
- η διενέργεια ελέγχου της παροχής χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών από επιχειρήσεις τρίτων χωρών χωρίς υποκατάστημα εντός της ΕΕ·
- ο έλεγχος και η μείωση του αντικτύπου των μεθόδων αυτόματης και αλγοριθμικής διαπραγμάτευσης.

1.3 Ο παρών κανονισμός σηματοδοτεί τη μεγιστοποίηση της διαφάνειας στην αγορά και λαμβάνει ορισμένα μέτρα που περιορίζουν τον κατακερματισμό. Η ομοιόμορφη εφαρμογή των κανόνων

συμβάλλει στην αποφυγή του κινδύνου, πολύ υψηλού στις χρηματοπιστωτικές αγορές, του ρυθμιστικού αρμπιτράζ και ως εκ τούτου οι τελικοί χρήστες θα έχουν όφελος από την αναμενόμενη μείωση του κόστους των συναλλαγών (τουλάχιστον στη θεωρία).

1.4 Η Επιτροπή θα πρέπει να προβάλλει στις νομοθετικές προτάσεις που παρουσιάζει, ποια είναι τα οφέλη για τους διάφορους φορείς τους οποίους αφορά η νομοθεσία: μεμονωμένοι χρήστες των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, ενδιαφερόμενοι παράγοντες, δημόσια διοίκηση.

1.5 Μια πτυχή γενικού χαρακτήρα που θα έπρεπε να υποστηρίξει με σθένος η Επιτροπή είναι ένα πρόγραμμα χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης. Η ΕΟΚΕ το πρότεινε πρόσφατα σε μια γνωμοδότηση πρωτοβουλίας της ⁽²⁾.

1.6 Αν και οι δαπάνες που προκύπτουν από τον νέο κανονισμό δεν φαίνονται τόσο σημαντικές, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για τις πιθανές επιπτώσεις στο μακροοικονομικό κόστος που θα επηρεάσει το χρηματοπιστωτικό σύστημα και δεν φαίνεται να εξετάζεται δεόντως στην εκτίμηση των επιπτώσεων. Για το θέμα αυτό η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένα ζητήσει «να μελετηθούν σε βάθος οι σωρευτικές νομοθετικές πρωτοβουλίες, προκειμένου να ληφθούν τα μέτρα που είναι απαραίτητα για το χρηματοπιστωτικό σύστημα και τις αγορές κεφαλαίων. Η ύπαρξη στέρεου και αποτελεσματικού συστήματος θα ευνοήσει τη δημοσιονομική σταθερότητα και τη ρευστότητα της πραγματικής οικονομίας» ⁽³⁾. Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της που η Επιτροπή αποφάσισε να ξεκινήσει την εν λόγω μελέτη, η οποία είναι απαραίτητη για την κατανόηση του συνολικού αντικτύπου όλων των ρυθμιστικών μέτρων, και ελπίζει ότι θα δημοσιευθεί σύντομα.

⁽¹⁾ ΕΕ C 54 της 19.2.2011, σελ. 44,

⁽²⁾ ΕΕ C 318, της 29.10.2011, σελ.24.

⁽³⁾ ΕΕ C 107 της 6.4.2011, σελ. 21, εισηγητής Ιοζία.

1.7 Η ΕΟΚΕ θέτει ζήτημα συμβατότητας του άρθρου 40 του κανονισμού για τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις, με το άρθρο 290 της ΣΛΕΕ. Ο αριθμός, το περιεχόμενο και οι όροι των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων, δεν συνάδουν με τις διατάξεις της Συνθήκης και θέτουν εκτός της συνήθους νομοθετικής διαδικασίας πάρα πολλά θεμελιώδη ζητήματα της δομής του κανονισμού. Η ΕΟΚΕ συνιστά προσεκτική εξέταση προκειμένου το άρθρο 40 να συμφωνεί πλήρως με τις διατάξεις της ΣΛΕΕ.

2. Η πρόταση κανονισμού

2.1 Τα τελευταία χρόνια σημειώθηκαν τεράστιες αλλαγές στις χρηματοπιστωτικές αγορές. Η εμφάνιση νέων αγορών διαπραγμάτευσης και νέων προϊόντων, καθώς και ορισμένες τεχνολογικές εξελίξεις, όπως οι διαπραγματεύσεις υψηλής συχνότητας, έχουν μεταβάλει άρδην το τοπίο.

2.2 Οι προτάσεις αποσκοπούν στο να καταστούν οι χρηματοπιστωτικές αγορές περισσότερο αποτελεσματικές, ανθεκτικές και διαφανείς, αλλά και στο να ενισχυθεί η προστασία των επενδυτών. Με το νέο πλαίσιο θα ενισχυθούν επίσης οι εποπτικές εξουσίες των ρυθμιστικών αρχών και θα διατυπωθούν σαφείς κανόνες λειτουργίας για όλες τις δραστηριότητες διαπραγμάτευσης.

2.3 Βασικά στοιχεία της πρότασης.

2.3.1 Σταθερότερες και αποτελεσματικότερες δομές αγοράς: μολονότι η MiFID κάλυπτε ήδη τους πολυμερείς μηχανισμούς διαπραγμάτευσης και τις ρυθμιζόμενες αγορές, η αναθεώρηση θα εντάξει σήμερα στο ρυθμιστικό της πλαίσιο ένα νέο είδος αγοράς διαπραγμάτευσης: τον οργανωμένο μηχανισμό διαπραγμάτευσης (Organised Trading Facility - OTF). Πρόκειται για οργανωμένες πλατφόρμες οι οποίες δεν είναι επί του παρόντος ρυθμιζόμενες, πλην όμως παίζουν ολοένα και σημαντικότερο ρόλο. Για παράδειγμα, στις πλατφόρμες αυτές πραγματοποιούνται όλο και περισσότερες συναλλαγές σε τυποποιημένα συμβόλαια επί παραγώγων. Η νέα πρόταση επιδιώκει να καλύψει το κενό αυτό. Η αναθεωρημένη MiFID θα συνεχίσει να επιτρέπει την ύπαρξη διαφόρων οικονομικών μοντέλων, θα διασφαλίσει όμως ότι όλες οι αγορές διαπραγμάτευσης οφείλουν να τηρούν τους ίδιους κανόνες διαφάνειας και ότι θα αμβλυθούν οι κίνδυνοι σύγκρουσης συμφερόντων.

2.3.2 Προσαρμογή στις τεχνολογικές καινοτομίες: Παράλληλα, η επικαιροποιημένη MiFID θα εισαγάγει νέες διασφαλίσεις για αλγοριθμικές και υψηλής συχνότητας δραστηριότητες διαπραγμάτευσης οι οποίες έχουν αυξήσει δραστικά την ταχύτητα της διαπραγμάτευσης και ενέχουν πιθανούς συστημικούς κινδύνους.

2.3.3 Ειδικότερα, όλες οι επιχειρήσεις αλγοριθμικών διαπραγματεύσεων υπόκεινται στην κατάλληλη ρύθμιση, στην παροχή επαρκούς ρευστότητας και στην ύπαρξη κανόνων που θα τις εμποδίζουν να επιτείνουν την αστάθεια με ανεξέλεγκτη είσοδο και έξοδο από τις αγορές. Τέλος, με τις προτάσεις θα βελτιωθούν οι όροι ανταγωνισμού σε ουσιώδεις μεταδιαπραγματευτικές υπηρεσίες, όπως η εκκαθάριση, οι οποίες είναι δυνατόν σε διαφορετική περίπτωση να ακυρώσουν τον ανταγωνισμό μεταξύ αγορών διαπραγμάτευσης.

2.4 Αυξημένη διαφάνεια: με την εισαγωγή της κατηγορίας OTF, οι προτάσεις θα βελτιώσουν τη διαφάνεια των συναλλαγών στις αγορές διαπραγμάτευσης μετοχών, συμπεριλαμβανομένων των «αδιαφανών δεξαμενών» (dark pools) (όγκος συναλλαγών και ρευστότητα που δεν είναι διαθέσιμα σε δημόσιες πλατφόρμες). Εξαιρέσεις θα επιτρέπονται μόνο σε συγκεκριμένες περιπτώσεις. Θα καθιε-

ρωθεί επίσης ένα νέο καθεστώς διαφάνειας των συναλλαγών στις μη μετοχικές αγορές (δηλ. στις αγορές ομολόγων, δομημένων χρηματοοικονομικών προϊόντων και παραγώγων). Επιπλέον, χάρη στις νέες απαιτήσεις για συλλογή όλων των δεδομένων της αγοράς σε ένα μέρος, οι επενδυτές θα μπορούν να έχουν μια σφαιρική εικόνα όλων των συναλλακτικών δραστηριοτήτων στην ΕΕ, γεγονός που θα τους βοηθήσει να προβαίνουν σε επιλογές έχοντας πληρέστερη ενημέρωση.

2.5 Ενισχυμένες εποπτικές εξουσίες και αυστηρότερο πλαίσιο για τις αγορές παραγώγων εμπορευμάτων: Οι προτάσεις θα ενισχύσουν τον ρόλο και τις εξουσίες των ρυθμιστικών αρχών. Σε συντονισμό με την Ευρωπαϊκή Αρχή Κινητών Αξιών και Αγορών (ΕΑΚΑΑ) και σε καθορισμένες περιστάσεις, οι εποπτικές αρχές θα είναι σε θέση να απαγορεύουν συγκεκριμένα προϊόντα, υπηρεσίες ή πρακτικές εάν απειλείται η προστασία των επενδυτών, η χρηματοπιστωτική σταθερότητα ή η εύρυθμη λειτουργία των αγορών.

2.6 Ισχυρότερη προστασία των επενδυτών: με την αξιοποίηση του συνόλου των κανόνων που ήδη ισχύουν, η αναθεωρημένη MiFID θέτει αυστηρότερες απαιτήσεις όσον αφορά τη διαχείριση χαρτοφυλακίου, την παροχή επενδυτικών συμβουλών και την προ-σφορά σύνθετων χρηματοοικονομικών προϊόντων, όπως τα δομημένα προϊόντα. Για να αποτραπεί δυνητική σύγκρουση συμφερόντων, θα απαγορεύεται στους ανεξάρτητους συμβούλους και διαχειριστές χαρτοφυλακίων να εκτελούν ή να εισπράττουν πληρωμές τρίτων ή να αποκομίζουν άλλου είδους χρηματικά οφέλη. Τέλος, καθιερώνονται κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης και ευθύνης των διευθυντών για όλες τις επιχειρήσεις επενδύσεων.

3. Παρατηρήσεις και σκέψεις

3.1 Σύμφωνα με τα στοιχεία που έδωσε η Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών, η ονομαστική αξία των εκκρεμών παραγώγων αυξήθηκε από 601 046 δισεκατομμύρια δολάρια τον Δεκέμβριο του 2010, σε 707 569 τον Ιούνιο του 2011 (BIS Quarterly Review, Δεκέμβριος 2011).

3.2 Με τη νέα πρόταση επιδιώκεται η αύξηση του επιπέδου αποτελεσματικότητας, ακεραιότητας και διαφάνειας των αγορών, ιδίως όσων είναι λιγότερο ρυθμιζόμενες και, κατά συνέπεια, η ενίσχυση της προστασίας των επενδυτών.

3.3 Τα τελευταία 20 χρόνια, σημειώθηκε έκρηξη του όγκου των παγκόσμιων συναλλαγών που εφοδίασε με μεγάλη ρευστότητα τις χρηματοπιστωτικές αγορές. Αυτή η άνευ προηγουμένου ανάπτυξη, κυρίως λόγω της βραχυπρόθεσμης κερδοσκοπίας, δεν συνοδεύτηκε ούτε και υποστηρίχτηκε από αντίστοιχη ανάπτυξη της πραγματικής οικονομίας, της αγοράς εργασίας και των μισθών. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η πρόταση κανονισμού είναι αναγκαία και κατάλληλη προκειμένου να συμβάλει στον μετριασμό των συνεπειών αυτών στις αγορές.

3.4 Η αρχική λειτουργία των χρηματοπιστωτικών αγορών συνίσταται στη στήριξη της οικονομικής ανάπτυξης με τη μείωση των ασυμμετριών πληροφόρησης και με την προώθηση της αποτελεσματικής κατανομής των πόρων. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η κρίση κατέδειξε έναν λανθασμένο μηχανισμό λειτουργίας των αγορών, στις οποίες οι αρμόδιοι παράγοντες ενήργησαν ανταποκρινόμενοι σε μια διαφορετική λογική από το πνεύμα οικονομίας της πληροφορίας και χρησιμοποίησαν τις χρηματοπιστωτικές αγορές για καθαρά κερδοσκοπικούς σκοπούς άμεσα και βραχυπρόθεσμα.

3.5 Οι αγορές μας πλημμύρισαν συνεπώς πολύ βραχυπρόθεσμα από ρευστότητα, ενώ έλειψαν (και εξακολουθούν να λείπουν) τα κίνητρα προς όφελος της πραγματικής βιομηχανίας και όχι για του χρηματοπιστωτικού κλάδου. Αυτή η συμπεριφορά αποσυνδέει ακόμη περισσότερο το φυσικό δίνυμο μεταξύ βιομηχανίας και χρηματοπιστωτικών αγορών, οι οποίες αποτελούν ολόένα και περισσότερο αδιαφανή, αφηρημένα και περίπλοκα μέσα.

3.6 Η κερδοσκοπία αποτελεί τμήμα της λογικής της αγοράς και είναι σύμφυτη με την ίδια την αγορά, παρέχοντας ρευστότητα και επισημαίνοντας ανωμαλίες, ενώ αντιθέτως η πολύ βραχυπρόθεσμη κερδοσκοπία είναι οικονομικά και κοινωνικά άχρηστη και συμβάλλει αποφασιστικά στο να δημιουργούνται χρηματοπιστωτικές φούσκες. Είναι επείγουσα η ανάγκη να αναστραφεί η σημερινή τάση και να μετατοπιστεί η προσοχή των επενδυτών στην πραγματική μεγέθυνση.

3.7 Στο πλαίσιο αυτό, η πρόταση κανονισμού προβλέπει ασφαλώς ορθά μέτρα και μέσα με στόχο την αντιμετώπιση των εμφανών αδυναμιών και ανισορροπιών του συστήματός μας.

3.8 Το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο των μηχανισμών οργανωμένων διαπραγματεύσεων υποβάλλει όλες τις δραστηριότητες διαπραγμάτευσης σε σαφέστερους κανόνες λειτουργίας. Οι υπηρεσίες διαχείρισης χαρτοφυλακίων, η παροχή συμβουλών σχετικά με επενδύσεις σε χρεόγραφα και η προσφορά χρηματοπιστωτικών προϊόντων υπόκεινται σε αυστηρές προδιαγραφές, ως εκ τούτου, οι νέες νομοθετικές διατάξεις –με την επιβολή νέων υποχρεώσεων σχετικά με την ευθύνη των διευθυντών και την επανεξέταση της εταιρικής διακυβέρνησης– θα απαιτήσουν από τους διαμεσολαβητές σημαντικές παρεμβάσεις για την αναδιοργάνωση της εταιρικής δομής. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι υποχρεώσεις που επιβάλλονται από τη νέα κανονιστική ρύθμιση, αν και δαπανηρές, είναι κατάλληλες και σύμφωνες με τους στόχους του κανονισμού.

3.9 Η πρόταση κανονισμού εισάγει τους μηχανισμούς οργανωμένης διαπραγμάτευσης, τους αποκαλούμενους OTF (Organized Trading Facilities). Η ΕΟΚΕ δικάζεται ευνοϊκά προς αυτή την πρόβλεψη, δεδομένου ότι επιτρέπει την ενσωμάτωση των διαφόρων μηχανισμών διαπραγμάτευσης που χρησιμοποιούνται από διάφορους αντισυμβαλλόμενους. Οι μηχανισμοί αυτοί θα βοηθήσουν όλους τους παράγοντες της αγοράς να τονίσουν τη σκοπιμότητα χρήσης διαφορετικών εργαλείων σε ανταγωνισμό μεταξύ τους, με παράλληλη τήρηση ωστόσο της αρχής της βέλτιστης εκτέλεσης.

3.10 Η κανονιστική ρύθμιση αφορά επίσης το εύρος των αρμοδιοτήτων που διατηρούν οι αρχές, παρέχοντάς τους ειδικές εξουσίες σε σχέση με την πώληση στους πελάτες προϊόντων και υπηρεσιών που μπορεί να βλάψουν σοβαρά τα συμφέροντα των επενδυτών, αλλά και τη σταθερότητα της αγοράς.

3.11 Επιπλέον, η αρχή της διαφάνειας δεν εφαρμόζεται μόνο στις αγορές αλλά και σε επίπεδο Αρχών. Οι αρμόδιες αρχές μπορούν να ανταλλάσσουν πληροφορίες σχετικά με τις διαπραγματεύσεις αποφεύγοντας πιθανές και επιβλαβείς καταχρήσεις αγοράς. Η ΕΟΚΕ επικροτεί αυτές τις πτυχές της πρότασης κανονισμού εφόσον πρόκειται για σημαντικές παρεμβάσεις που αποσκοπούν στην ενίσχυση της προστασίας των επενδυτών.

3.12 Σύμφωνα με έγκυρους παράγοντες της αγοράς «ο νέος κανονισμός είναι καθοριστικής σημασίας και θα αλλάξει τη δομή των ευρωπαϊκών χρηματοπιστωτικών αγορών». Για παράδειγμα, υπάρχει ένας εγγενής συστημικός κίνδυνος που πρέπει να ληφθεί υπόψη και ο οποίος εμφανίστηκε κατά την πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση. Η αδυναμία εκπλήρωσης υποχρεώσεων μιας τράπε-

ζας είναι πιθανό να θέσει σε κίνδυνο την εκπλήρωση των υποχρεώσεων που σχετίζονται με εξωχρηματοπιστηριακές συναλλαγές και, συνεπώς, να επεκταθεί στους αντισυμβαλλομένους της και σε άλλες οντότητες. Ο νέος κανονισμός απομονώνει τον κίνδυνο του αντισυμβαλλομένου στην αγορά εξωχρηματοπιστηριακών συναλλαγών. Η πρόταση κανονισμού θα οδηγήσει σε σημαντική μείωση των εξωχρηματοπιστηριακών συναλλαγών.

3.13 Ένας άλλος στόχος του νέου κανονισμού, τον οποίο επικροτεί πλήρως η ΕΟΚΕ, είναι η υλοποίηση της συγκέντρωσης των δεδομένων για όλες τις εξωχρηματοπιστηριακές συναλλαγές και όχι μόνο για τις συναλλαγές που θα διαβιβαστούν σε έναν κεντρικό αντισυμβαλλόμενο. Οι πληροφορίες θα τίθενται στη διάθεση των εποπτικών αρχών, οι οποίες θα μπορούν με τον τρόπο αυτό να ασκούν αποτελεσματικό έλεγχο της αγοράς. Αυτή η δραστηριότητα δεν μπορεί να υλοποιηθεί σήμερα λόγω έλλειψης στοιχείων. Όσον αφορά τις πτυχές αυτές, ο κανονισμός περιγράφει ωστόσο μια ανοιχτή δομή, η οποία δεν ορίζεται εκ των προτέρων. Για παράδειγμα, θα χρειαστούν μεταγενέστερες αποφάσεις της ΕΑΚΑΑ ή φορέων για τον προσδιορισμό των κλάσεων των παραγώγων που θα πρέπει να διαβιβάζονται σε κεντρικό αντισυμβαλλόμενο. Για τον λόγο αυτό, όμως, σήμερα δεν μπορεί να ποσοτικοποιηθεί συγκεκριμένα ποιες από τις τρέχουσες συναλλαγές θα ακολουθήσουν αυτή την πορεία.

3.14 Μια άλλη σημαντική πτυχή σχετίζεται με το γεγονός ότι ο μελλοντικός ευρωπαϊκός κανονισμός δεν παρέχει καμιά ένδειξη για την αρχιτεκτονική της αγοράς των μελλοντικών κεντρικών αντισυμβαλλομένων. Θα μπορούσαν ως εκ τούτου ή να ενισχυθούν οι υφιστάμενες δομές που υπάρχουν στις επιμέρους χώρες, όπως το ταμείο αποζημιώσεων και εγγυήσεων του ιταλικού χρηματοπιστηρίου, ή να δημιουργηθούν λίγοι μεγάλοι οργανισμοί σε ευρωπαϊκή κλίμακα. Πρόκειται μόνο για υποθέσεις, καθώς ο κανονισμός δεν αναφέρει τίποτα σχετικό. Πέρα από την επιλεγμένη συγκεκριμένη αρχιτεκτονική, ωστόσο, είναι σκόπιμο να επαναληφθεί πόσο σημαντικός είναι ο τρόπος με τον οποίο θα πραγματοποιηθεί η διαχείριση του επιχειρηματικού κινδύνου και με τον οποίο θα καταστούν αποτελεσματικοί οι μηχανισμοί παρακολούθησης για την αποφυγή περαιτέρω αδυναμιών εκπλήρωσης υποχρεώσεων με καταστροφικές συνέπειες.

3.15 Επιπλέον, η διαδικασία της τυποποίησης των συναλλαγών με την υπαγωγή τους σε κεντρικούς αντισυμβαλλομένους θα πρέπει να μειώσει το κόστος. Η διαδικασία της συγκέντρωσης θα μπορούσε, αναμφίβολα, να έχει αυτό το αποτέλεσμα, αλλά δεν υπάρχει καμία βεβαιότητα ως προς αυτό. Σίγουρα, αν εφαρμοστεί σωστά, ο νέος κανονισμός θα έχει ως αποτέλεσμα τον καλύτερο υπολογισμό των κινδύνων οι οποίοι στο πρόσφατο παρελθόν συχνά υποτιμήθηκαν από τους μεσίτες πιστώσεων κατά την αναζήτηση μεγαλύτερου όγκου πωλήσεων και κερδών σε σύντομο χρονικό διάστημα.

4. Ορισμένες επικρίσεις

4.1 Μία από τις ανησυχίες αφορά το κόστος εφαρμογής του παρόντος κανονισμού το οποίο φαίνεται να έχει υποτιμηθεί και έρχεται σε μια εποχή που τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα βρίσκονται ήδη υπό πίεση από πλευράς νομοθεσίας, αποδοτικότητας και κόστους. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα πρέπει να είναι αποτελεσματικά και να στηρίζουν την οικονομία, αλλά και να διατηρούν ένα ικανοποιητικό επίπεδο αποδοτικότητας· υπάρχει φόβος μήπως το κόστος αυτό μεταφερθεί στους επενδυτές και στους πελάτες. Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι χρήστες και οι επιχειρήσεις, ιδίως οι ΜΜΕ, πρέπει εν προκειμένω να προστατεύονται.

4.2 Σύμφωνα με την Επιτροπή το κόστος συμμόρφωσης εκτιμάται εφάπαξ μεταξύ 512 και 732 εκατομμυρίων ευρώ, ενώ το τρέχον κόστος κυμαίνεται μεταξύ 312 και 586 εκατομμυρίων ευρώ. Οι δαπάνες αυτές μοιάζουν υποτιμημένες· για παράδειγμα, τα λειτουργικά έξοδα της δημιουργίας τεχνολογικών υποδομών προκειμένου να τηρούνται οι απαιτήσεις αναφοράς είναι αμφιλεγόμενα και ενδέχεται να υπερβούν από μόνα τους το συνολικό ποσό. Η Επιτροπή ξεκίνησε τελικά μια μελέτη για την αξιολόγηση του συνολικού αντίκτυπου των σωρευτικών δαπανών που προκύπτουν από τις νέες ρυθμιστικές πρωτοβουλίες, την οποία από καιρό είχε ευχηθεί και ζητήσει η ΕΟΚΕ· κρίνεται δε σκόπιμο, προκειμένου να κατανοηθεί πλήρως ο αντίκτυπος του κανονισμού από πλευράς χρόνου και κόστους, αυτή η μελέτη να ολοκληρωθεί και να δημοσιοποιηθεί σύντομα.

4.3 Από τη στιγμή που οι συνολικές νομοθετικές αλλαγές εξακολουθούν να χρεώνουν το κόστος και να αυξάνουν την πολυπλοκότητα των διαδικασιών στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, ορισμένα σημαντικά ερωτήματα θα πρέπει να τεθούν από τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα σχετικά με το ποιοι τομείς της δραστηριότητάς τους θα πρέπει να ανασταλούν ή να μεταφερθούν σε άλλη δικαιοδοσία.

4.4 Παρότι η αρχή της μείωσης του κινδύνου μέσω της μεγιστοποίησης της διαφάνειας θα χαροποιήσει πολύ κόσμο, απαιτείται ωστόσο να καταστεί καλύτερα κατανοητή η συνολική επίδραση της νομοθεσίας στην ανταγωνιστική ικανότητα της Ευρώπης στην παγκόσμια αγορά χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών.

4.5 Πάντα όσον αφορά τη μεγαλύτερη διαφάνεια που προκύπτει από τον νέο κανονισμό, είναι σημαντικό να τεθεί ένα ερώτημα σχετικά με το ποιοι είναι οι άμεσοι και πραγματικοί δικαιούχοι των νέων παρεμβάσεων. Ασφαλώς οι επενδυτικές τράπεζες ή τα αμοιβαία κεφάλαια υψηλού κινδύνου επωφελούνται από τη μεγαλύτερη πληροφόρηση, αλλά μπορεί να υποστηριχθεί το ίδιο και για τις εμπορικές αγορές;

4.6 Η ΕΟΚΕ διερωτάται κατά πόσον η εξαιρετικά περιοριστική ρύθμιση σε σχέση με τις αδιαφανείς δεξαμενές (*dark pool*) μπορεί επίσης να βλάψει την ικανότητα των εταιρειών διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων να πραγματοποιούν τις βέλτιστες δυνατές διαπραγματεύσεις για λογαριασμό των πελατών τους (σε τελευταία ανάλυση των ιδιωτών).

4.7 Ένας από τους στόχους της πρότασης κανονισμού είναι να τυποποιήσει, να εναρμονίσει και να ενοποιήσει τις χρηματοπιστωτι-

κές αγορές. Οι ιδιώτες επενδυτές συχνά δεν γνωρίζουν πολλά πράγματα σχετικά με τα χρηματοδοτικά μέσα που έχουν στη διάθεσή τους στη δική τους αγορά αναφοράς. Ωστόσο η ΕΟΚΕ, ενώ υποστηρίζει την αρχή της ενοποίησης των διαφόρων μηχανισμών διαπραγμάτευσης, συνιστά ταυτόχρονα στην Επιτροπή να προωθήσει επειγόντως προγράμματα χρηματοοικονομικής εκπαίδευσης. Η ΕΟΚΕ πιστεύει πράγματι ότι, χωρίς την κατάλληλη προετοιμασία και συνειδητοποίηση των επενδυτών, υπάρχει κίνδυνος η διαδικασία της επιδιωκόμενης εναρμόνισης να μην αποφέρει τα επιθυμητά αποτελέσματα.

4.8 Εξάλλου, μία από τις σημαντικότερες συνιστώσες του νέου κανονισμού είναι η διεύρυνση των κατηγοριών περιουσιακών στοιχείων στις οποίες απευθύνεται: πέραν των δράσεων, πρόθεση είναι να εφαρμοστεί ο κανονισμός σε όλα τα χρηματοπιστωτικά μέσα ταυτόχρονα. Εάν συνεχιστεί η ώθηση του παρόντος κανονισμού προς μια συναλλαγή ανταγωνιστική και βασισμένη στην εκκαθάριση των εισηγμένων παραγώγων, τότε θα έχει πολύ σημαντική επίδραση στη δομή της αγοράς. Μερικές αγορές σταθερού εισοδήματος, που ήδη λειτουργούν σε πολλές ηλεκτρονικές πλατφόρμες, είναι ίσως οι πιο πιθανοί υποψήφιοι για την επίτευξη ταχείας προόδου προς αυτή την κατεύθυνση.

4.9 Η πρόταση κανονισμού προβλέπει στο άρθρο 40 έναν μακρύ και πλούσιο κατάλογο των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων που μπορεί να εκδίδει η Επιτροπή. Το περιεχόμενο αυτών των πράξεων είναι αρκετά ευρύ (ενδεικτικά αναφέρονται μόνο μερικές, όπως: ο καθορισμός των τιμών προσφοράς και ζήτησης, ο τύπος και το μέγεθος των εντολών, το περιεχόμενο των πληροφοριών που οι ρυθμιζόμενες αγορές και οι επιχειρήσεις επενδύσεων πρέπει να θέτουν στη διάθεση του κοινού για κάθε κατηγορία χρηματοπιστωτικών μέσων και ούτω καθεξής). Η ΕΟΚΕ θέτει ζήτημα συμβατότητας του άρθρου 40 με το άρθρο 290 της ΣΛΕΕ, όπως τροποποιήθηκε και συμπληρώθηκε από τη Συνθήκη της Λισαβόνας. Πράγματι σύμφωνα με τη σχετική διάταξη της Συνθήκης, «με νομοθετική πράξη μπορεί να ανατίθεται στην Επιτροπή η εξουσία έκδοσης μη νομοθετικών πράξεων γενικής ισχύος που συμπληρώνουν ή τροποποιούν ορισμένα μη ουσιώδη στοιχεία της νομοθετικής πράξης...». Αναλύοντας τα στοιχεία της πρότασης κανονισμού που μπορούν να ανατεθούν κατ' εξουσιοδότηση, η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι θα πρέπει να εκληφθούν ως βασικά και όχι ως περιθωριακά στοιχεία. Ως εκ τούτου, είναι της γνώμης ότι ο κατάλογος των κατ' εξουσιοδότηση πράξεων που απαριθμούνται στο άρθρο 40 του κανονισμού πρέπει να θεωρηθεί περιττός, υπερβολικά εκτενής και μη σύμφωνος με τη ΣΛΕΕ.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2004/109/EK για την εναρμόνιση των προϋποθέσεων διαφάνειας αναφορικά με την πληροφόρηση σχετικά με εκδότες των οποίων οι κινητές αξίες έχουν εισαχθεί προς διαπραγμάτευση σε ρυθμιζόμενη αγορά και της οδηγίας 2007/14/EK της Επιτροπής»

COM(2011) 683 final — 2011/0307 (COD)

(2012/C 143/15)

Εισηγητής: ο κ. Paulo BARROS VALE

Στις 30 Νοεμβρίου 2011 και στις 15 Νοεμβρίου 2011 αντιστοίχως, και σύμφωνα με τα άρθρα 50 και 114 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφάσισαν να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το ακόλουθο θέμα:

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2004/109/EK για την εναρμόνιση των προϋποθέσεων διαφάνειας αναφορικά με την πληροφόρηση σχετικά με εκδότες των οποίων οι κινητές αξίες έχουν εισαχθεί προς διαπραγμάτευση σε ρυθμιζόμενη αγορά και της οδηγίας 2007/14/EK της Επιτροπής

COM(2011) 683 τελικό – 2011/0307 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Ενιαία αγορά, παραγωγή και κατανάλωση», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, επεξεργάστηκε τη γνωμοδότησή του την 1^η Φεβρουαρίου 2012.

Κατά την 478η σύνοδο ολομέλειας, της 22ης και 23ης Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 22ης Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 232 ψήφους υπέρ, 3 κατά και 11 αποχές.

1. Περίληψη και συμπεράσματα

1.1 Η πρόταση αναθεώρησης της Οδηγίας για τη Διαφάνεια αποτελεί μέρος ευρύτερης δέσμης μέτρων, στο πλαίσιο πρωτοβουλίας της Επιτροπής για τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση για τις Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (ΜμΕ). Ταυτόχρονα, στόχο αποτελεί και η ανάκτηση της εμπιστοσύνης των επενδυτών, καθώς και η σημασία της παροχής ποιοτικής ενημέρωσης στην αγορά. Καθώς η εν λόγω πρόταση αναθεώρησης βασίζεται σε συστάσεις ανεξάρτητης έκθεσης που κατήρτισε η συμβουλευτική εταιρία Mazars μετά από ακρόαση και διαβούλευση των ενδιαφερομένων μερών, στην έκθεση της Επιτροπής του Μαΐου 2010 και σε εκτίμηση αντικτύπου κάθε μίας εκ των προτεινόμενων επιλογών, η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τους στόχους και το περιεχόμενο της πρότασης, αλλά επιθυμεί να διατυπώσει ορισμένες παρατηρήσεις.

1.2 Οι προτεινόμενες τροποποιήσεις, που αποσκοπούν στο να καταστεί ελκυστικότερη η αγορά στις ΜμΕ, θα έχουν καθολική εφαρμογή. Ο σημαντικότερος αντίκτυπος των απλουστεύσεων ενδέχεται να μην αφορά τους πραγματικούς αποδέκτες των αλλαγών αλλά τις μεγάλες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην αγορά. Οι απαιτήσεις της Οδηγίας για τη διαφάνεια δε θεωρούνται γενικά εμπόδιο στην είσοδο των ΜμΕ στην αγορά, πράγμα που σημαίνει πως οι απλουστεύσεις αυτές δεν αποτελούν απαραίτητα καθοριστικό παράγοντα για αυτήν την απόφαση και πως ο αντίκτυπός τους στην ελκυστικότητα της αγοράς για τις ΜμΕ δεν θα είναι απαραίτητα σημαντικός. Ωστόσο, στο βαθμό που αυτές οι απλουστεύσεις, κατά την άποψη των ενδιαφερομένων μερών, δεν θίγουν την αξιοπιστία της αγοράς και την προστασία των επενδυτών, θα έχουν σημαντικό αντίκτυπο ο οποίος μπορεί μιν να είναι μεγαλύτερος στις μεγάλες εταιρίες, ωστόσο θα επηρεάσει και τις ΜμΕ, όντας συνεπώς σημαντικός για τις πιο αντιπροσωπευτικές επιχειρήσεις του ευρωπαϊκού επιχειρηματικού ιστού.

1.3 Η δημοσίευση τριμηνιαίων εκθέσεων αποτέλεσε ήδη από το 2004 ιδιαίτερα αμφιλεγόμενο ζήτημα, με αντιρρήσεις από διάφορους φορείς για την αντιμετώπιση του οποίου η ΕΟΚΕ συνέστησε

σύνηση. Οι αρνητικές συνέπειες του υποχρεωτικού χαρακτήρα της δημοσίευσης οι οποίες επισημάνθηκαν τότε (αύξηση της ποσότητας και όχι της ποιότητας της ενημέρωσης, υψηλό κόστος, τόσο οικονομικό όσο και ευκαιριακό, υιοθέτηση βραχυπρόθεσμης προσέγγισης λόγω της ανάγκης να προβληθούν αποτελέσματα σε βάρος μιας πιο στρατηγικής μακροπρόθεσμης προσέγγισης) επιβεβαιώθηκαν. Η πίεση για την επίτευξη βραχυπρόθεσμων αποτελεσμάτων μπορεί μάλιστα να θεωρηθεί ένα από τα αίτια της τρέχουσας κρίσης, καθώς ο χρηματοπιστωτικός τομέας δεχόταν πιέσεις να παρουσιάζει ολοένα καλύτερα αποτελέσματα κάθε τρίμηνο. Με την επιφύλαξη της σκόπιμης και θεμιτής διαφάνειας, και εφόσον η μετάδοση σημαντικών πληροφοριών διασφαλίζεται μέσω της συμμόρφωσης στις οδηγίες για το ενημερωτικό δελτίο και για την κατάχρηση αγοράς, η ΕΟΚΕ στηρίζει την κατάργηση του υποχρεωτικού χαρακτήρα αυτών των δημοσιεύσεων, αφήνοντας την απόφαση για την ποσότητα των αναγκαίων πληροφοριών στη διακριτική ευχέρεια της αγοράς.

1.4 Η πολυπλοκότητα του περιεχομένου των εκθέσεων επισημαίνεται από ορισμένους ως σημαντική αιτία ευκαιριακού κόστους και κόστους που σχετίζεται με την υπερβολική εμπειρογνομώνων στο αντικείμενο. Αν και δεν είναι βέβαιο πως η κατάρτιση των προτύπων εκθέσεων από την Επιτροπή Ρυθμιστικών Αρχών των Αγορών Κινητών Αξιών (ΕΑΚΑΑ) θα έχει μεγάλο θετικό αντίκτυπο στη μείωση του κόστους, η πρωτοβουλία θα μπορούσε να μειώσει το κόστος για τις ΜμΕ οι οποίες, αξιοποιώντας την, θα αποφύγουν την πρόσληψη εξωτερικών συνεργατών για την κατάρτιση των εκθέσεων. Αξίζει τέλος να επισημανθεί η δυσκολία πρόβλεψης όλων των περιπτώσεων στα πρότυπα εκθέσεων, πράγμα που μπορεί να οδηγήσει σε απλουστεύσεις όσον αφορά τις παρεχόμενες πληροφορίες, ακόμα και σε μη μετάδοση άλλων σημαντικών πληροφοριών επειδή δεν περιλαμβάνονται στο πρότυπο.

1.5 Η διεύρυνση του ορισμού των χρηματοπιστωτικών μέσων που υπόκεινται σε κοινοποίηση πληροφοριών καταδεικνύει την πρόθεση επικαιροποίησης των κανόνων για την καινοτομία της αγοράς

και κατά συνέπεια παρακολούθησης των εξελίξεων. Αυτή η αναθεώρηση ευθυγραμμίζει την Οδηγία για τη διαφάνεια με τα μέτρα που ήδη ελήφθησαν στο Ηνωμένο Βασίλειο και στην Πορτογαλία και προετοιμάζονται σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του υπόλοιπου κόσμου. Στη Γαλλία υπήρξε σχετική νομοθετική πρωτοβουλία, η οποία απεδείχθη ανεπαρκής. Αν και ο κίνδυνος "κατακλυσμού" της αγοράς με περιττές πληροφορίες υφίσταται, η εμπειρία των χωρών όπου η νομοθεσία ήδη απαιτεί αυτό το είδος κοινοποίησης τον διαψεύδει, ενώ πολλά ενδιαφερόμενα μέρη προτείνουν την άντληση διδαγμάτων από την αγγλική εμπειρία.

1.6 Όσον αφορά τη δημιουργία του ευρωπαϊκού μηχανισμού ενημέρωσης, η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στις δυνητικές δυσκολίες για την ολοκλήρωση των υφιστάμενων εθνικών βάσεων, λόγω προβλημάτων ασυμβατότητας μεταξύ των τεχνολογιών που χρησιμοποιούν οι διαφορετικές εθνικές βάσεις δεδομένων. Αν και πολυάριθμα ενδιαφερόμενα μέρη επισημαίνουν τη χρησιμότητα της δημιουργίας αυτού του μηχανισμού, ιδίως όσον αφορά την ενημέρωση των επενδυτών και των αναλυτών, πρέπει να μελετηθεί η σχέση κόστους/οφέλους της δημιουργίας και της διατήρησής του. Ωστόσο, πρόκειται για σημαντικό μέτρο για την ανάπτυξη της ενιαίας αγοράς.

1.7 Όσον αφορά τη νέα διατύπωση του άρθρου 6 της οδηγίας σχετικά με τον υποχρεωτικό χαρακτήρα της κατάρτισης έκθεσης για τις πληρωμές προς τις κυβερνήσεις, η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της διεύρυνσης της διάταξης. Η σημασία της δημοσίευσης των πληρωμών από τους εκδότες οι οποίοι δραστηριοποιούνται στους κλάδους της εξόρυξης ή της υλοτομίας από πρωτογενή δάση είναι αδιαμφισβήτητη, ωστόσο η διατύπωση του άρθρου θα μπορούσε να είναι πιο φιλόδοξη και να επεκτείνει την υποχρέωση σε ιδιωτικούς φορείς στους οποίους έχουν εκχωρηθεί δραστηριότητες κοινής ωφελείας όπως η εκμετάλλευση του δικτύου μεταφορών, τηλεπικοινωνιών, ενέργειας ή τυχερών παιγνίων, μέσω απλής εκχώρησης ή συναψης ΣΔΠ. Κάθε τέτοια συναλλαγή με τις δημόσιες αρχές, ανά χώρα και ανά έργο, πρέπει να κοινοποιείται. Δεδομένου ότι ο στόχος του μέτρου είναι η λογοδοσία των κυβερνήσεων για τη χρήση των εσόδων τους, δεν πρέπει να αγνοηθούν τα έσοδα που σχετίζονται με άλλες δραστηριότητες εκμετάλλευσης των πόρων και των υποδομών μιας χώρας, πέραν όσων ήδη περιλαμβάνονται στην οδηγία.

1.8 Όσον αφορά τις κυρώσεις, η ΕΟΚΕ υποστηρίζει ότι, εκτός της θέσπισης ανώτατων ορίων για τις προβλεπόμενες κυρώσεις, πρέπει να επιβληθούν ελάχιστα όρια, πράγμα που θα αποτρέψει την ατιμωρησία ή την επιβολή μη αποτρεπτικών κυρώσεων ή κυρώσεων που δε θα τιμωρούν αποτελεσματικά τις παράνομες συμπεριφορές. Παράλληλα θα πρέπει να εναρμονιστούν οι πρακτικές μεταξύ των κρατών μελών.

1.9 Δεδομένης της σημερινής συγκυρίας, δεν είναι πιθανή η απότομη αύξηση της ζήτησης. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στον κίνδυνο η πρόταση απλούστευσης των διατάξεων της Οδηγίας για τη διαφάνεια σε συνδυασμό με άλλες διατάξεις για την αύξηση της ελκυστικότητας της αγοράς να οδηγήσει σε αύξηση του αριθμού των συναλλαγών, με αντίκτυπο στη λειτουργία της αγοράς που δεν έχει ακόμη εκτιμηθεί. Ταυτόχρονα, η αυξημένη προβολή των ΜμΕ και η αυξημένη ελκυστικότητά τους για τους επενδυτές μπορεί να ενισχύσει τις υφιστάμενες ελλείψεις κατάρτισης των καταναλωτών οι οποίες τους εμποδίζουν να ερμηνεύσουν τις διαθέσιμες πληροφορίες και να λάβουν, κατά συνέπεια, συνειδητές αποφάσεις.

2. Πλαίσιο της πρότασης

2.1 Στο πλαίσιο του άρθρου 33 της Οδηγίας για τη Διαφάνεια (Οδηγία 2004/109/ΕΚ⁽¹⁾) η Επιτροπή παρουσίασε ενημερωτική έκθεση για την εφαρμογή της οδηγίας τα χρόνια που ακολούθησαν την υιοθέτησή της. Η έκθεση καταλήγει στη σημασία των διατάξεων της που αφορούν την κατάλληλη και αποτελεσματική λειτουργία της αγοράς για την πλειονότητα των ενδιαφερομένων μερών.

2.2 Η παρούσα πρόταση αναθεώρησης της οδηγίας υποβάλλεται λαμβανομένης υπόψη της πολιτικής προτεραιότητας της Επιτροπής όσον αφορά τη βελτίωση του κανονιστικού πλαισίου και τη διευκόλυνση της πρόσβασης στη χρηματοδότηση για τις ΜμΕ, έχει δε ως στόχο να καταστήσει τις υποχρεώσεις των εισηγμένων ΜμΕ λιγότερο δυσανάλογες χωρίς ωστόσο να υπονομεύει την προστασία των επενδυτών. Η πρόταση αναθεώρησης αποσκοπεί επίσης στην επίτευξη χρηματοπιστωτικής σταθερότητας, μέσω της διασφάλισης της διαφάνειας στις οικονομικές εξαγορές εταιριών και της εμπιστοσύνης των επενδυτών, ενώ ενθαρρύνει την έμφαση στα μακροπρόθεσμα αποτελέσματα. Τέλος, όσον αφορά τη βελτίωση της πρόσβασης σε ρυθμιζόμενες πληροφορίες στο επίπεδο της Ένωσης, αποσκοπεί στην αύξηση της λειτουργικής ολοκλήρωσης των ευρωπαϊκών αγορών κινητών αξιών και στη διασφάλιση μεγαλύτερης διασυνοριακής προβολής των εισηγμένων ΜμΕ.

2.3 Αξίζει να τονιστεί ότι η εν λόγω πρόταση αναθεώρησης βασίζεται σε ανεξάρτητη μελέτη της συμβουλευτικής εταιρίας Mazars, στόχος της οποίας ήταν να συγκεντρωθούν ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία για τη στήριξη της Επιτροπής στην κατάρτιση της έκθεσης που παρουσιάστηκε στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, όπως προβλέπεται στο άρθρο 33 της Οδηγίας που αφορά την εφαρμογή της. Ελήφθησαν επίσης υπόψη οι εκθέσεις που έχει δημοσιεύσει η Επιτροπή Ρυθμιστικών Αρχών των Αγορών Κινητών Αξιών (ΕΑΚΑΑ) και η Ομάδα εμπειρογνομόνων των ευρωπαϊκών αγορών κινητών αξιών (ESME).

2.4 Δύο σημεία χρήζουν βελτίωσης: το γεγονός ότι η οδηγία, απαιτώντας ελάχιστη εναρμόνιση, επιτρέπει στα κράτη την υιοθέτηση πιο περιοριστικών μέτρων που δημιουργούν προβλήματα στην εφαρμογή της και αυξάνουν το κόστος της και η απουσία ηπιότερων μέτρων για τις ΜμΕ, ένα βήμα που κρίνεται αποθαρρυντικό για την είσοδό τους στην αγορά. Παράλληλα, ζητούνται διευκρινίσεις όσον αφορά ορισμένες έννοιες που απαντώνται συχνά στην οδηγία καθώς και περισσότερη συνοχή και σαφήνεια όσον αφορά τη χρήση, στο κείμενο του εγγράφου, ορισμένων όρων με συναφή σημασία. Τέλος, τονίζεται η ανάγκη εισαγωγής βελτιώσεων στις διατάξεις περί κοινοποίησης.

2.5 Αναλύθηκε επίσης ο αντίκτυπος διάφορων προτάσεων, πράγμα που οδήγησε στις ακόλουθες επιλογές:

2.5.1 Για να επιτραπεί μεγαλύτερη ευελιξία αναφορικά με τη συχνότητα και τον χρόνο δημοσίευσης της περιοδικής χρηματοοικονομικής πληροφόρησης, ιδίως για τις ΜμΕ, προκρίνεται η κατάργηση της υποχρέωσης δημοσίευσης τριμηνιαίων εκθέσεων για όλες τις εισηγμένες εταιρίες. Παρότι επιδιώκεται η απλούστευση της διαδικασίας για τις ΜμΕ, η εν λόγω πρόταση δεν διακρίνει μεταξύ των αποδεκτών του μέτρου, προκειμένου να μη δημιουργηθούν διπλά κριτήρια, πράγμα που ενδέχεται να δημιουργήσει σύγχυση

⁽¹⁾ ΕΕ L 390 της 31.12.2004, σ. 38. (Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ: ΕΕ C 80 της 30.3.2004, σ. 128).

στους επενδυτές. Προσδοκάται πως το μέτρο θα οδηγήσει σε μείωση του κόστους καθώς και στην έμφαση σε πιο μακροπρόθεσμα αποτελέσματα μέσω της εξάλειψης της πίεσης για τριμηνιαία αποτελέσματα. Η προστασία του καταναλωτή δεν θίγεται καθότι παραμένουν υποχρεωτικές οι διατάξεις των Οδηγιών για το ενημερωτικό δελτίο και για την κατάχρηση αγοράς οι οποίες εγγυώνται την πληροφόρηση των αγορών για σημαντικά συμβάντα και/ή γεγονότα που ενδέχεται να επηρεάσουν την τιμή των κινητών αξιών.

2.5.2 Για την απλούστευση των αφηγηματικών τμημάτων των οικονομικών εκθέσεων για ΜμΕ, η λύση που προκρίνεται αφορά και πάλι την εφαρμογή του μέτρου σε όλους και μεταφράζεται στο να ζητηθεί από την ΕΑΚΑΑ η δημιουργία μη δεσμευτικών προτύπων για αυτά τα έγγραφα. Προσδοκάται, πέραν της μείωσης του κόστους, η δυνατότητα συγκρισιμότητας των πληροφοριών για τους επενδυτές καθώς και η αύξηση της διασυνοριακής προβολής των ΜμΕ.

2.5.3 Όσον αφορά την εξάλειψη των κενών στις προϋποθέσεις κοινοποίησης αναφορικά με σημαντικές κατοχές δικαιωμάτων ψήφου προτείνεται η διεύρυνση του μέτρου σε όλα τα μέσα που έχουν παρόμοια οικονομική επίδραση με την κατοχή μετοχών και τα δικαιώματα απόκτησης μετοχών.

2.5.4 Όσον αφορά την εξάλειψη των αποκλίσεων στις προϋποθέσεις κοινοποίησης αναφορικά με σημαντικές συμμετοχές, προτείνεται η θέσπιση απαίτησης για άδριση των κατοχών μετοχών και των κατοχών χρηματοπιστωτικών μέσων που παρέχουν πρόσβαση σε μετοχές, συμπεριλαμβανομένων των παραγώγων διακανονιζόμενων σε μετρητά.

2.6 Οι κύριες αλλαγές που εισάγονται και αποσκοπούν είτε στη διευκόλυνση της πρόσβασης των ΜμΕ στην αγορά είτε στη σαφήνεια του κειμένου της οδηγίας είναι οι ακόλουθες:

2.6.1 Για τους εκδότες τρίτων χωρών που δεν έχουν επιλέξει το κράτος μέλος προέλευσής τους εντός της τρίμηνης προθεσμίας, ορίζεται προεπιλεγμένο κράτος μέλος προέλευσης.

2.6.2 Καταργείται η απαίτηση δημοσίευσης ενδιάμεσων καταστάσεων διαχείρισης και/ή τριμηνιαίων εκθέσεων.

2.6.3 Διευρύνεται ο ορισμός των χρηματοπιστωτικών μέσων που υπόκεινται σε κοινοποίηση.

2.6.4 Οι κατοχές μετοχών και οι κατοχές χρηματοπιστωτικών μέσων αδριούνται, για την κοινοποίηση μεγάλων συμμετοχών. Ωστόσο, συνεχίζει να επιτρέπεται στα κράτη μέλη ο ορισμός χαμηλότερων από ό,τι προβλέπεται στην οδηγία ορίων κοινοποίησης των μεγάλων συμμετοχών, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαιτεροτήτων κάθε αγοράς και εφόσον αυτό είναι αναγκαίο για τη διασφάλιση της διαφάνειας στον τομέα.

2.6.5 Η εκχώρηση στην Επιτροπή της αρμοδιότητας υιοθέτησης των σχεδίων ρυθμιστικών τεχνικών προτύπων που έχει καταρτίσει η ΕΑΚΑΑ σχετικά με τις τεχνικές απαιτήσεις αναφορικά με την πρόσβαση στις ρυθμιζόμενες πληροφορίες σε επίπεδο Ένωσης, προκειμένου να βελτιωθεί η πρόσβαση σε χρηματοοικονομικές πληροφορίες και να αποφευχθεί η αναζήτηση σε 27 διαφορετικές εθνικές βάσεις δεδομένων. Στόχος είναι η δημιουργία ενός ευρωπαϊκού μηχανισμού ρυθμιζόμενων πληροφοριών.

2.6.6 Η υποχρέωση γνωστοποίησης, είτε σε ατομική είτε σε ενοποιημένη βάση, των πληρωμών κάθε εταιρίας προς όφελος των κυβερνήσεων όσον αφορά την εκμετάλλευση φυσικών πόρων.

2.6.7 Διευρύνονται οι εξουσίες επιβολής κυρώσεων από τις αρμόδιες αρχές, ενώ κυρώσεις ή άλλα μέτρα επιβάλλονται λόγω παραβίασης των εθνικών διατάξεων υπόκεινται σε δημοσίευση.

3. Ζητήματα που προκύπτουν από την πρόταση

3.1 Η παρούσα αναθεώρηση της Οδηγίας για τη διαφάνεια έχει στόχο, μεταξύ άλλων, να συμβάλει στην ελκυστικότητα των ρυθμιζόμενων αγορών για μικρούς και μεσαίους εκδότες. Η ενίσχυση της ελκυστικότητας της αγοράς για τις ΜμΕ έχει θεμελιώδη σημασία για την ανάπτυξη και τη μεγέθυνση της αγοράς. Οι αλλαγές που προτείνονται στην Οδηγία για τη διαφάνεια αποτελούν θετική πρωτοβουλία που θα επιτρέψει την απλούστευση ορισμένων διαδικασιών, χωρίς να θίγεται η ποιότητα των πληροφοριών που απαιτούνται για τη λήψη αποφάσεων από τους επενδυτές και για την ερμηνεία από τους αναλυτές της αγοράς. Αυτές οι απλουστεύσεις θα έχουν αναμφίβολα θετικό αντίκτυπο στο κόστος όλων των εισηγμένων εταιριών, ενδέχεται δε να έχουν αυξημένο αντίκτυπο στις ΜμΕ.

3.2 Ωστόσο, παρά τις απλουστεύσεις, πρόκειται για έναν τομέα όπου οι κανόνες και η ορολογία είναι δυσνόητοι για τον καταναλωτή. Παρά την πολυπλοκότητα της γενικευμένης κατάρτισης του πληθυσμού σε αυτόν τον τομέα, η προστασία των καταναλωτών από τη χρήση τεχνικής ορολογίας μέσω της κατάρτισης και της ενημέρωσης που θα είναι διαθέσιμη είτε από τις εποπτικές αρχές είτε από τις κυβερνήσεις έχει μεγάλη σημασία και πρέπει να αποτελέσει ζήτημα προβληματισμού σε μελλοντικές πρωτοβουλίες.

3.3 Η προβλεπόμενη κατάρτιση προτύπων αφηγηματικών εκθέσεων ενδέχεται να συμβάλει στη διευκόλυνση της ερμηνείας των πληροφοριών και στην αύξηση της συγκρισιμότητας μεταξύ τους. Παρά την πολυπλοκότητα της κατάρτισης των προτύπων και τον κίνδυνο είτε υπερβολικής απλούστευσης είτε μη κάλυψης όλων των περιπτώσεων, η χρήση τους μπορεί να οδηγήσει σε μείωση του κόστους, ιδίως για τις ΜμΕ, και να επιτρέψει στους καταναλωτές να ερμηνεύουν ευκολότερα τα δεδομένα.

3.4 Αξίζει επίσης να τονιστεί η σημασία της κατάργησης του υποχρεωτικού χαρακτήρα της δημοσίευσης τριμηνιαίων εκθέσεων. Η αντιμετώπιση της βραχυπρόθεσμης λογικής που κυριαρχεί στην αγορά (στην οποία θα συμβάλει σε μεγάλο βαθμό αυτό το μέτρο), κατέχει ζωτική σημασία για τη διατηρήσιμη ανάπτυξη της αγοράς. Μόνο η μακροπρόθεσμη λογική επιτρέπει την καινοτομία, βασικό παράγοντα της διατηρήσιμης και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξης η οποία εντάσσεται στις προτεραιότητες της Στρατηγικής "Ευρώπη 2020".

3.5 Η διεύρυνση του ορισμού των μέσων που υπόκεινται σε υποχρέωση κοινοποίησης αποτελεί καθοριστικό σημείο της αναθεώρησης στην Οδηγία για τη διαφάνεια. Μέσω της χρηματοπιστωτικής καινοτομίας δημιουργήθηκαν νέοι τύποι μέσων οι οποίοι πρέπει να αποκτήσουν πλαίσιο διαφάνειας. Με την εν λόγω αναθεώρηση αναμένεται η εξάλειψη των υφιστάμενων κενών όσον αφορά την απαίτηση κοινοποίησης σχετικά με σημαντικές κατοχές δικαιωμάτων ψήφου και την απαίτηση κοινοποίησης σημαντικών συμμετοχών, πράγμα που θα αποτρέψει την απόκρυψη απόκτησης μετοχών και την ανακοίνωση μεγάλων συμμετοχών στην αγορά χωρίς πρότερη ειδοποίηση, πράγμα που έχει ήδη συμβεί.

3.6 Ο στόχος της δημιουργίας ενιαίου ευρωπαϊκού μηχανισμού αποθήκευσης, που θα διασφαλίζει την αποθήκευση των ρυθμιζόμενων πληροφοριών σε επίπεδο Ένωσης είναι φιλόδοξος και πρέπει να επιδιωχθεί. Κάτι τέτοιο θα αποτελούσε αναμφίβολα σημαντικό βήμα

προς την εμβάθυνση της ενιαίας αγοράς, εφόσον ληφθεί υπόψη η σχέση κόστους/οφέλους της δημιουργίας και της συντήρησής του.

3.7 Η Οδηγία για τη διαφάνεια εξετάζει επίσης τις πληρωμές των εκδοτών που δραστηριοποιούνται στον εξορυκτικό τομέα προς τις κυβερνήσεις των χωρών όπου δραστηριοποιούνται. Αυτή η πρόταση της Επιτροπής είναι καινοτόμος και αναδεικνύει το χρηματοπιστωτικό αντίκτυπο που έχει η δραστηριότητα μιας επιχείρησης στη χώρα όπου δραστηριοποιείται, αυξάνοντας τη διαφάνεια. Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη πως το μέτρο θα μπορούσε να είναι ακόμα πιο φιλόδοξο εάν περιελάμβανε σε αυτήν την υποχρέωση κοινοποίησης των πληροφοριών άλλες δραστηριότητες που σχετίζονται με το δημόσιο συμφέρον και εκχωρούνται σε ιδιώτες ενώ διαθέτουν σημαντικό κύκλο εργασιών, και συγκεκριμένα όσον αφορά τα δίκτυα μεταφορών, τηλεπικοινωνιών και ενέργειας και τα τυχερά παιχνίδια.

3.8 Στην πρόταση αναθεωρείται επίσης το καθεστώς κυρώσεων, με την ενίσχυση των εξουσιών των αρμόδιων αρχών και τον εμπλουτισμό των μέσων που διαθέτουν μέσω του δικαιώματος κατάργησης του δικαιώματος ψήφου και δημοσίευσης των κυρώσεων. Αξίζει να

τονιστεί πως παρότι θεσπίστηκαν ανώτατα όρια για τις χρηματικές ποινές δεν συνέβη το ίδιο με τα κατώτατα όρια, η θέσπιση των οποίων θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντικό αποτρεπτικό μέτρο.

3.9 Η απλούστευση των διατάξεων και η επιδιωκόμενη ελκυστικότητα των αγορών ενδέχεται να οδηγήσουν σε αύξηση των συναλλαγών με άγνωστο αντίκτυπο στην ομαλή λειτουργία των χρηματαγορών και των ρυθμιστικών αρχών· απλώς, προσδοκάται πως αυτές θα είναι σε θέση να ανταποκριθούν στην απότομη αύξηση του αριθμού των συναλλαγών.

3.10 Αν και δεν πρόκειται για ζήτημα που σχετίζεται άμεσα με την Οδηγία για τη διαφάνεια, η ΕΟΚΕ δράττεται της ευκαιρίας να τονίσει έναν από τους μείζονες φραγμούς στη διεύρυνση της αγοράς - το υψηλό κόστος που επιβάλλουν οι Αγορές Αξιών. Πράγματι, τόσο το κόστος εισαγωγής όσο και το ετήσιο κόστος παραμονής στην αγορά, αμφότερα σημαντικά, θεωρούνται από τις εταιρίες αποτρεπτικοί παράγοντες για την εισαγωγή τους στην αγορά. Προς τούτο κάθε σχετική ενέργεια θα μπορούσε να διευκολύνει σημαντικά την απόφαση εισαγωγής στην αγορά.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1081/2006»

COM(2011) 607 final — 2011/0268 (COD)

(2012/C 143/16)

Εισηγητής: **ο κ. VERBOVEN**

Συνεισηγητής: **ο κ. CABRA DE LUNA**

Στις 27 Οκτωβρίου 2011 και στις 25 Οκτωβρίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αντιστοίχως, αποφάσισαν να ζητήσουν γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1081/2006

COM(2011) 607 τελικό – 2011/0268 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 25 Ιανουαρίου 2012.

Κατά την 478η σύνοδο ολομέλειάς της, της 22ας και 23ης Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 22ας Φεβρουαρίου 2012), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 217 ψήφους υπέρ, 5 κατά και 7 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Οι αρχές της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, καθώς και της αλληλεγγύης, κατοχυρώνονται στις Συνθήκες και συνιστούν δύο από τους σημαντικότερους πυλώνες για την ενοποίηση των λαών, των πολιτών και των περιοχών της Ένωσης. Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ), ως κύριος ευρωπαϊκός χρηματοοικονομικός μηχανισμός στήριξης των ανθρώπινων πόρων, θα εξακολουθήσει να συντελεί στην επίτευξη της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, όπως ορίζεται στο άρθρο 162 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.2 Η οικονομική, κοινωνική και εδαφική συνοχή πρέπει να συνεχίσει να βρίσκεται στο επίκεντρο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Όλοι οι φορείς της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων όσων σχετίζονται με την εθελοντική εργασία, θα πρέπει, επίσης, να αναγνωρίζονται σαφώς ως σημαντικός παράγοντας για την επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», όπως έχει εξάλλου υποστηριχθεί και στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της 3ης Οκτωβρίου 2011⁽¹⁾.

1.3 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) υποστηρίζει ότι, δυνάμει του άρθρου 10 της Συνθήκης, η υλοποίηση των δράσεων προτεραιότητας που χρηματοδοτούνται από το ΕΚΤ πρέπει να συμβάλλει στην καταπολέμηση κάθε διάκρισης λόγω φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή γενετήσιου προσανατολισμού, καθώς και να προωθεί την τήρηση όλων των υποχρεώσεων που εγγράφονται στη σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία, ειδικότερα δε όσον αφορά την παιδεία, την απασχόληση και τη δυνατότητα πρόσβασης.

1.4 Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο πρέπει να αποτελεί τον κατεξοχήν μηχανισμό για την υλοποίηση των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», ιδίως δε εκείνων που αφορούν την απασχόληση, την παιδεία, την κοινωνική ένταξη και την καταπολέμηση της φτώχειας. Πρέπει να στηρίζει τις πολιτικές που αναπτύσσουν τα κράτη μέλη στα πλαίσια των ολοκληρωμένων κατευθυντήριων γραμμών και των εθνικών μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων (ΕΜΠ). Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι τα ΕΜΠ θα πρέπει να συμπεριλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τους στόχους που αφορούν την κοινωνική ένταξη των πιο ευάλωτων ομάδων, όπως οι νέοι, οι γυναίκες, οι μετανάστες, οι μακροχρόνια άνεργοι, οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με αναπηρία—ώστε τα ΕΜΠ να προσανατολίζονται προς την τήρηση των υποχρεώσεων που θεσπίζονται βάσει της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία— και οι εθνοτικές μειονότητες. Θα πρέπει, επίσης, να περιλαμβάνουν στόχους για την επίτευξη του πρωταρχικού σκοπού της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», που είναι η μείωση του αριθμού των ατόμων που κινδυνεύουν από φτώχεια κατά 20 εκατομμύρια έως το 2020.

1.5 Η προώθηση της απασχόλησης και της κοινωνικής ένταξης (κυρίως μέσω της απασχόλησης), ειδικότερα για τις πιο ευάλωτες ομάδες—όπως οι νέοι, οι γυναίκες, οι μετανάστες, οι μακροχρόνια άνεργοι, οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με αναπηρία και οι εθνοτικές μειονότητες—, είναι και πρέπει να παραμείνει προτεραιότητα του ΕΚΤ, και μάλιστα σε όλες τις περιοχές της ΕΕ. Στο εκάστοτε κράτος μέλος, το 40 % τουλάχιστον των συνολικών πόρων του ΕΚΤ πρέπει να αξιοποιούνται για την υλοποίηση του θεματικού στόχου «προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων».

1.6 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την έμφαση που αποδίδεται στην κοινωνική καινοτομία και τις δυνατότητες στήριξης προγραμμάτων στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας, της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και των κοινωνικών επιχειρήσεων.

⁽¹⁾ 3114η συνεδρίαση του Συμβουλίου «Απασχόληση, Κοινωνική Πολιτική, Υγεία και Καταναλωτές», Λουξεμβούργο, 3 Οκτωβρίου 2011, σημείο 12.

1.7 Η αύξηση των επενδύσεων στις υποδομές, η περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και η ανάπτυξη των επιχειρήσεων πρέπει να συνοδεύονται με μέτρα που θα αποσκοπούν στη δημιουργία βιώσιμων θέσεων εργασίας στους τομείς των πολιτικών για την αγορά εργασίας, την εκπαίδευση και την κατάρτιση, την κοινωνική ένταξη, την προσαρμοστικότητα των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών, καθώς και την διοικητική επάρκεια.

1.8 Η ευρωπαϊκή στρατηγική απασχόλησης, καθώς και οι ευρωπαϊκές πολιτικές που αφορούν την κοινωνική ένταξη, πρέπει να τεθούν εκ νέου στο επίκεντρο των προτεραιοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρέπει να διατεθούν περισσότεροι πόροι για τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας.

1.9 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι το κοινό στρατηγικό πλαίσιο ανταποκρίνεται στις επενδυτικές προτεραιότητες που απορρέουν από τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», καθώς αναφέρει αναλυτικά τις δυνατότητες μιας αγοράς εργασίας πιο ανοιχτής και πιο προσιτής, ιδίως για όσους είναι πιο απομακρυσμένοι από την αγορά εργασίας (όπως οι νέοι, οι γυναίκες, οι μετανάστες, οι μακροχρόνια άνεργοι, οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με αναπηρία, οι εθνοτικές μειονότητες κλπ.).

1.10 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη συμβολή του ΕΚΤ στις λοιπές προτεραιότητες της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» – έρευνα και καινοτομία, προσβασιμότητα και χρήση των τεχνολογιών των πληροφοριών και επικοινωνιών, αύξηση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων (ΜΜΕ), προστασία του περιβάλλοντος, μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και βιώσιμη χρήση των πόρων.

1.11 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη θεματική επικέντρωση και τη συμπληρωματικότητα με τους λοιπούς υφιστάμενους χρηματοπιστωτικούς μηχανισμούς, με στόχο την επίτευξη επαρκούς και εμφανούς επίδρασης.

1.12 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση βάσει της οποίας το 20 % τουλάχιστον των συνολικών πόρων του ΕΚΤ θα αφιερώνονται στην υλοποίηση του θεματικού στόχου «προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας», ο οποίος αποβλέπει στην ένταξη των πολιτών που είναι περισσότερο απομακρυσμένοι από την αγορά εργασίας.

1.13 Η αρχή της σύμπραξης, που συμπεριλαμβάνει τους οικονομικούς και κοινωνικούς εταίρους και τις οργανώσεις που εκπροσωπούν την κοινωνία των πολιτών —μεταξύ των οποίων περιβαλλοντικοί εταίροι, μη κυβερνητικές οργανώσεις (ΜΚΟ) και οργανισμοί προώθησης της ισότητας ευκαιριών και καταπολέμησης των διακρίσεων—, συνιστά την κύρια εγγύηση για την επιτυχή λειτουργία των μέτρων που συνδέονται με τα διαρθρωτικά ταμεία, ιδίως δε με το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

1.14 Ο ευρωπαϊκός κώδικας δεοντολογίας για την υποστήριξη της εφαρμογής της εταιρικής σχέσης αναμένεται να αποσαφηνίσει και να προσδιορίσει τον ρόλο του εκάστοτε εταίρου στα διάφορα επίπεδα, καθώς και να διευκρινίσει ότι, παρά το γεγονός ότι ο κοινωνικός διάλογος υπάγεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα των κοινωνικών εταίρων, όλοι οι εταίροι που αναγνωρίζονται στο άρθρο 5 της πρότασης κανονισμού περί καθορισμού κοινών διατά-

ξεων για τα Ταμεία ⁽²⁾ πρέπει να έχουν εξασφαλισμένη πρόσβαση στις διάφορες φάσεις εκτέλεσης των Ταμείων, συμπεριλαμβανομένων του προσδιορισμού και της εφαρμογής των επιχειρησιακών προγραμμάτων, και να τους διατίθεται η κατάλληλη χρηματοδότηση για την εξασφάλιση της συμμετοχής τους.

1.15 Η ΕΟΚΕ αντιτάσσεται πλήρως στην πρόταση της Επιτροπής για επιβολή οικονομικών κυρώσεων και κινήτρων στα διαρθρωτικά ταμεία, συνδεδεμένων με το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης.

1.16 Τα διαρθρωτικά ταμεία δεν επαρκούν, από μόνα τους, για την αντιμετώπιση της κρίσης. Η Ευρώπη χρειάζεται μια διαφορετική οικονομική διακυβέρνηση, που να προσδίδει ιδιαίτερη βαρύτητα στην υπεύθυνη διαχείριση, την ανάπτυξη και τις επενδύσεις στο ανθρώπινο δυναμικό και να επιδιώκει την προώθηση των αρχών της δικαιοσύνης, της συνοχής, της αλληλεγγύης και της κοινωνικής ένταξης. Ο προϋπολογισμός της ΕΕ πρέπει να αναμορφωθεί με βάση τις αρχές αυτές.

1.17 Ο προϋπολογισμός που χορηγείται στο Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο πρέπει να παραμείνει τουλάχιστον στο ίδιο επίπεδο με της τελευταίας περιόδου προγραμματισμού. Το Ταμείο θα πρέπει να στηρίξει επίσης τη συμμετοχή των πολιτών, την κοινωνία των πολιτών και την ευαισθητοποίηση στις κοινές αξίες της Ευρώπης.

2. Ιστορικό: οι προτάσεις για το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο της ΕΕ και για την πολιτική συνοχής 2014-2020

2.1 Το νέο πολιτικό πλαίσιο για την προσεχή δεκαετία, δηλ. η στρατηγική «Ευρώπη 2020», εγκρίθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 17 Ιουνίου 2010.

2.2 Στις 29 Ιουνίου 2011, η Επιτροπή δημοσίευσε την πρόταση «Προϋπολογισμός για την “Ευρώπη 2020”», όπου προσδιορίζονται οι νέες δημοσιονομικές προοπτικές της ΕΕ για την περίοδο 2014-2020.

2.3 Στις 6 Οκτωβρίου 2011, η Επιτροπή υπέβαλε τις νομοθετικές προτάσεις της για τα διαρθρωτικά ταμεία, συμπεριλαμβανομένου του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου.

2.4 Οι προτάσεις αυτές υπεβλήθησαν σε ευρεία διαβούλευση με την κοινωνία των πολιτών και τα ενδιαφερόμενα μέρη. Η διαβούλευση ολοκληρώθηκε στα τέλη του έτους. Τον Ιανουάριο του 2012, η Επιτροπή θα δημοσιεύσει την τελευταία δέσμη προτάσεων σχετικά με το κοινό στρατηγικό πλαίσιο, η οποία θα υποβληθεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Επιτροπή των Περιφερειών και την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή.

2.5 Όσον αφορά ειδικότερα το μέλλον του ΕΚΤ, η ΕΟΚΕ υιοθέτησε στις 15 Μαρτίου 2011 γνωμοδότηση με θέμα «Το μέλλον του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου μετά το 2013» ⁽³⁾. Πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον τα κύρια στοιχεία της γνωμοδότησης εκείνης ελήφθησαν υπόψη στην πρόταση για τον νέο κανονισμό του ΕΚΤ που αποτελεί αντικείμενο της παρούσας γνωμοδότησης.

⁽²⁾ COM(2011) 615 τελικό.

⁽³⁾ ΕΕ C 132 της 3.5.2011, σ. 8-14.

2.6 Η οικονομική συγκυρία: Για μια σωστή ανάλυση των νέων δημοσιονομικών προοπτικών, δεν μπορεί να παραβλεφθεί η γενικότερη συγκυρία των προκλήσεων της παγκοσμιοποίησης, των δημογραφικών και μεταναστευτικών προοπτικών και, κυρίως, της βαθιάς οικονομικής κρίσης που μετέβαλε άρδην τις αρχές στις οποίες είχε στηριχθεί η στρατηγική «Ευρώπη 2020». Ως εκ τούτου, η αύξηση των επενδύσεων σε υποδομές, η περιφερειακή ανταγωνιστικότητα και η ανάπτυξη των επιχειρήσεων, ιδίως των ΜΜΕ και των επιχειρήσεων της κοινωνικής οικονομίας, είναι σημαντικότερο να συνοδεύονται με μέτρα για τη δημιουργία βιώσιμων θέσεων απασχόλησης στον τομέα των πολιτικών για την αγορά εργασίας, την εκπαίδευση και την κατάρτιση, την κοινωνική συνοχή, την προσαρμοστικότητα των εργαζομένων, των επιχειρήσεων και των επιχειρηματιών.

2.7 Οι στόχοι και οι μηχανισμοί που προβλέπονται στη στρατηγική «Ευρώπη 2020», που κατά βάση είναι θετικοί, πρέπει να προσανατολιστούν καλύτερα και να προσαρμοστούν στην νέα κατάσταση. Αυτό θα πρέπει να γίνει μέσα στα πλαίσια μιας αγοράς εργασίας ρυθμισμένης και χωρίς αποκλεισμούς, η οποία θα προσφέρει στους Ευρωπαίους πολίτες, ιδίως δε σε όσους είναι πιο απομακρυσμένοι από την αγορά εργασίας (όπως οι νέοι, οι γυναίκες, οι μετανάστες, οι μακροχρόνια άνεργοι, οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με αναπηρία, οι εθνοτικές μειονότητες κλπ.), δυνατότητες σταθερής και ποιοτικής απασχόλησης, ανάλογης με τα προσόντα που έχουν αποκτήσει.

2.8 Πολλές βελτιώσεις πρέπει να επέλθουν όσον αφορά την εφαρμογή και τις πρακτικές πτυχές της πρόσβασης στη χρηματοδότηση του ΕΚΤ. Οι βελτιώσεις αυτές αφορούν κυρίως τη μείωση της γραφειοκρατίας προ και κατά την εφαρμογή του εκάστοτε επιχειρησιακού προγράμματος, με πιο ευέλικτες διαδικασίες πρόσβασης στη χρηματοδότηση, ειδικότερα δε με επιτάχυνση του συστήματος πληρωμών ώστε να ελαχιστοποιείται ο οικονομικός φόρτος που βαρύνει τον εκτελεστή του προγράμματος και με απλούστευση των διατυπώσεων τιμολόγησης και τακτοποίησης των λογαριασμών. Επίσης, χρειάζεται να επεκταθεί η εφαρμογή της αρχής των ενιαίων συντελεστών, παραμένοντας πάντοτε σε ρεαλιστικά επίπεδα.

2.9 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι το κοινό στρατηγικό πλαίσιο ανταποκρίνεται στις επενδυτικές προτεραιότητες που απορρέουν από τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», καθώς απαριθμεί τις δυνατότητες μιας αγοράς εργασίας πιο ανοιχτής και πιο εύκολα προσπελάσιμης, ιδίως για όσους είναι πιο απομακρυσμένοι από την αγορά εργασίας (όπως οι νέοι, οι γυναίκες, οι μετανάστες, οι μακροχρόνια άνεργοι, οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με αναπηρία, οι εθνοτικές μειονότητες κλπ.). Οι συνολικές επιχορηγήσεις θα πρέπει να χρησιμοποιούνται περισσότερο για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των μικρών ΜΚΟ στα διαρθρωτικά ταμεία.

2.10 Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο πρέπει να αποτελεί τον κατεξοχήν μηχανισμό για την υλοποίηση των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», ιδίως δε εκείνων που αφορούν την απασχόληση, την παιδεία, την κοινωνική ένταξη και την καταπολέμηση της φτώχειας. Πρέπει να στηρίζει τις πολιτικές που αναπτύσσουν τα κράτη μέλη στα πλαίσια των ολοκληρωμένων κατευθυντήριων γραμμών και των εθνικών μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων (ΕΜΠ). Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι τα ΕΜΠ θα πρέπει να συμπεριλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τους στόχους που αφορούν την κοινωνική ένταξη των πιο ευάλωτων ομάδων, όπως οι νέοι, οι γυναίκες, οι μετανάστες, οι μακροχρόνια άνεργοι, οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με αναπηρία—ώστε τα ΕΜΠ να προσανατολίζονται προς την τήρηση των υποχρεώσεων που θεσπίζονται βάσει της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τα δικαιώματα των ατόμων με αναπηρία— και οι εθνοτικές μειονότητες. Θα πρέπει, επίσης, να περιλαμβάνουν στόχους

για την επίτευξη του πρωταρχικού σκοπού της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», που είναι η μείωση του αριθμού των ατόμων που κινδυνεύουν από φτώχεια κατά 20 εκατομμύρια έως το 2020.

2.11 Το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο οφείλει να στηρίξει τη συμμετοχή των πολιτών, την κοινωνία των πολιτών και την ευαισθητοποίηση στις κοινές αξίες της Ευρώπης.

3. Γενικές παρατηρήσεις σχετικά με την πρόταση νέου κανονισμού του ΕΚΤ

3.1 Ο προϋπολογισμός της ΕΕ πρέπει να αυξηθεί, κυρίως δε τα κεφάλαια που αφορούν τη στήριξη της οικονομικής ανάπτυξης, της κοινωνικής συνοχής, της καινοτομίας (συμπεριλαμβανομένης της κοινωνικής καινοτομίας) και της βιώσιμης ανάπτυξης, σε εθνική και σε περιφερειακή κλίμακα.

3.2 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι, βάσει της πρότασης της Επιτροπής, το συνολικό ύψος του προϋπολογισμού της ΕΕ αναμένεται να περιοριστεί, παρά την ενδεχόμενη εισαγωγή του φόρου επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών (ΦΧΣ) και την αύξηση του προϋπολογισμού του ΕΚΤ.

3.3 Όπως συμβαίνει ήδη στην τρέχουσα περίοδο προγραμματισμού, οι περιφέρειες θα λαμβάνουν διαφοροποιημένη στήριξη, σε συνάρτηση με το επίπεδο της οικονομικής τους ανάπτυξης. Ωστόσο, το επίπεδο αυτό δεν θα έπρεπε να υπολογίζεται αποκλειστικά με βάση το κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ. Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και άλλα κριτήρια, όπως τα ποσοστά ανεργίας, τα ποσοστά απασχόλησης και συμμετοχής στην αγορά εργασίας, τα επίπεδα κατάρτισης, τα ποσοστά φτώχειας, τα επίπεδα ευημερίας και κοινωνικής ένταξης, καθώς και το ποσοστό πρόωρης αποχώρησης από το σχολείο.

3.4 Όσον αφορά την εισαγωγή νέας κατηγορίας περιφερειών σε φάση «μετάβασης», με μέσο κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ μεταξύ του 75 % και του 90 %, η ΕΟΚΕ μπορεί να αποδεχθεί το μέτρο αυτό, υπό την προϋπόθεση ότι δεν θα υπονομεύει το επίπεδο των πόρων που θα χορηγούνται στην κατηγορία των λιγότερο ανεπτυγμένων περιφερειών. Οι δράσεις προώθησης της απασχόλησης που απευθύνονται σε όσους είναι πιο απομακρυσμένοι από την αγορά εργασίας (όπως οι νέοι, οι γυναίκες, οι μετανάστες, οι μακροχρόνια άνεργοι, οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με αναπηρία, οι εθνοτικές μειονότητες κλπ.), θα πρέπει να μπορούν να χρηματοδοτούνται ανεξάρτητα από την κατηγορία της περιφέρειας, εφόσον οι ομάδες αυτές είναι πιο ευάλωτες.

3.5 Τα διαρθρωτικά ταμεία συνιστούν τον κύριο μηχανισμό μείωσης της διαφοράς επιπέδου ανάπτυξης μεταξύ των διαφόρων περιοχών και των διαφόρων κοινωνικών ομάδων, καθώς και μείωσης της καθυστέρησης των πλέον μειονεκτικών περιοχών, και τούτο στα πλαίσια μιας στρατηγικής που αποβλέπει στην επίτευξη των προτεραιοτήτων αυτού που καλείται «έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη» στα κράτη μέλη, τις περιφέρειες και τις κατά τύπους περιοχές.

3.6 Εξυπακούεται ότι, στην τρέχουσα συγκυρία της οικονομικής κρίσης, η ευρωπαϊκή στρατηγική απασχόλησης πρέπει να τειθεί και πάλι στο επίκεντρο των προτεραιοτήτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να διατεθούν περισσότεροι πόροι για τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας.

3.7 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο είναι ο καταλληλότερος μηχανισμός για τη στήριξη της εφαρμογής των κοινωνικών πολιτικών της ΕΕ—ιδίως δε όσων αφορούν την απασχόληση, την παιδεία, την κοινωνική ένταξη και την καταπολέμηση της φτώχειας—, και ότι πρέπει να διατηρήσει τον πρωταρχικό αυτό ρόλο στα πλαίσια της στρατηγικής «Ευρώπη 2020».

3.8 Το ΕΚΤ δεν πρέπει να περιορίζεται στην υλοποίηση των κατευθυντήριων γραμμών για τις πολιτικές απασχόλησης όπως αυτές ορίζονται σήμερα. Πρέπει επίσης να ενισχυθεί ο ρόλος του ΕΚΤ στην υλοποίηση της κοινωνικής ατζέντας (4).

3.9 Το ΕΚΤ θα πρέπει να στηρίζει τις πολιτικές που αναπτύσσουν τα κράτη μέλη στα πλαίσια των εθνικών μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων, και παράλληλα να συμβάλλει στην επίτευξη άλλων σημαντικών προτεραιοτήτων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», όπως η προώθηση των επενδύσεων σε έρευνα και καινοτομία, η τόνωση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ, η μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών ανθρακούχων εκπομπών και η αειφόρος χρήση των πόρων.

3.10 Μέσα στην τρέχουσα έκτακτη συγκυρία, το ΕΚΤ θα πρέπει επίσης να επικεντρωθεί εκτάκτως στην καταπολέμηση της οικονομικής κρίσης και να προστατεύει από τις επιπτώσεις της τους πλέον μειονεκτούντες εργαζομένους και πολίτες: επίσης, μετά το πέρας της κρίσης, θα πρέπει να λάβει μέτρα πρόληψης και, συγκεκριμένα, να στηρίξει την ασφάλεια των ατόμων και τις ικανότητες άμυνας. Συγκεκριμένα, πρέπει να προσφέρει στήριξη, προσωρινά ελπίζουμε, στους μακροχρόνια άνεργους, σε όσους είναι πιο απομακρυσμένοι από την αγορά εργασίας, τους νέους, τις γυναίκες, τους μετανάστες, τους ηλικιωμένους, τα άτομα με αναπηρία και τις εθνοτικές μειονότητες κλπ.

3.11 Για την επίτευξη του επιδιωκόμενου αποτελέσματος, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση θα πρέπει να λειτουργεί συμπληρωματικά προς το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και, ενδεχομένως, να ενσωματωθεί μακροπρόθεσμα στο ΕΚΤ, ώστε να δίδεται περισσότερη έμφαση στην ανεργία και να διευκολύνεται η αξιοποίησή του. Καθοριστική σημασία έχει επίσης να εξασφαλιστεί ανάλογη συνεκτικότητα μεταξύ των αρχών των δύο ταμείων, κυρίως όσον αφορά τη σύμπραξη, και ειδικότερα τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων.

3.12 Η ΕΟΚΕ προτείνει να συνδυαστεί το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση με την εμπειρογνομosύνη που διαθέτει το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο σε κοινωνικά θέματα, για λόγους συμπληρωματικότητας και συνεκτικότητας. Δεδομένου ότι το ΕΚΤ διαθέτει την αναγκαία τεχνογνωσία για την αρκετά ταχεία εξέταση των αιτήσεων, η έγκριση εκ μέρους των αρμόδιων για τον προϋπολογισμό αρχών θα μπορούσε να αποτελεί τυπική διαδικασία, με βάση τη θετική γνωμοδότηση του ΕΚΤ.

3.13 Η ΕΟΚΕ δεν κρίνει σκόπιμο να συμπεριληφθούν οι γεωργοί στο πεδίο αρμοδιότητας του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση, δηλαδή να διατεθεί το κυριότερο μέρος του ταμείου, ή ακόμη και η διαχείρισή του, στον γεωργικό κλάδο. Η ΚΓΠ και το νέο της αποθεματικό για τις κρίσεις στον γεωργικό τομέα, αναμένεται να προσφέρουν αποτελεσματικότερη στήριξη στη γεωργική βιομηχανία. Η ΕΟΚΕ θα επιθυμούσε επίσης να διασφαλιστεί ότι η κοινωνία των πολιτών θα συνεχίσει να έχει πρόσβαση στα κεφάλαια τεχνικής βοήθειας του ΕΚΤ (επισημαίνεται ότι στον κανονισμό του ΕΚΤ δεν υπάρχει ειδική αναφορά στην τεχνική βοήθεια).

3.14 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η αρχή της σύμπραξης πρέπει να διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο, εξασφαλίζοντας τη σωστή λειτουργία των μέτρων που συνδέονται με τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ. Οι κανονισμοί των διαρθρωτικών ταμείων πρέπει να θεσπίζουν σαφώς την αρχή της σύμπραξης και να προσδιορίζουν σαφώς

τον ρόλο έκαστου εταίρου σε περιφερειακό και σε τοπικό επίπεδο, αντί της απλής αναφοράς στους «υφιστάμενους εθνικούς κανόνες και πρακτικές». Η ΕΟΚΕ προτείνει να αναγνωρίζεται συγκεκριμένα ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών στην υλοποίηση έργων κοινωνικής ένταξης και καταπολέμησης της φτώχειας (όπως τονίζεται στη στρατηγική «Ευρώπη 2020»).

4. Ειδικές παρατηρήσεις και προτάσεις σχετικά με τα διάφορα κεφάλαια

4.1 Γενικές διατάξεις

4.1.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη θεματική προσέγγιση που επικεντρώνεται σε τέσσερις θεματικούς στόχους, οι οποίοι αναλύονται σε κατηγορίες παρέμβασης ή επενδυτικές προτεραιότητες:

- Προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων
- Επένδυση στην εκπαίδευση, στις δεξιότητες και στη διά βίου μάθηση
- Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας
- Βελτίωση της θεσμικής επάρκειας και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης.

4.1.2 Στο εκάστοτε κράτος μέλος, το 40 % τουλάχιστον των πόρων του ΕΚΤ πρέπει να διατίθενται για την υλοποίηση του θεματικού στόχου «προώθηση της απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων». Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την πρόταση να διατίθενται τουλάχιστον 20 % των συνολικών πόρων του ΕΚΤ για την υλοποίηση του θεματικού στόχου «προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας», ούτως ώστε να προωθείται η κοινωνική ένταξη μέσω της απασχόλησης και της κατάρτισης, ιδίως για τις πιο ευάλωτες ομάδες, όπως οι νέοι, οι γυναίκες, οι μετανάστες, οι ηλικιωμένοι, τα άτομα με αναπηρία, οι εθνοτικές μειονότητες κλπ., και με την προοπτική να επιτευχθεί ο στόχος της μείωσης του αριθμού των φτωχών κατά τουλάχιστον 20 εκατομμύρια έως το 2020.

4.1.3 Στα πλαίσια της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», η προώθηση της απασχόλησης, της κοινωνικής ένταξης και της παιδείας είναι και πρέπει να παραμείνουν οι προτεραιότητες του ΕΚΤ.

4.1.4 Το ΕΚΤ πρέπει να στηρίζει τα εδαφικά σύμφωνα για την απασχόληση και τις τοπικές πρωτοβουλίες υπέρ της απασχόλησης, της κοινωνικής ένταξης και της παιδείας, καθώς επίσης και την τόνωση της αγοράς με τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων, ιδίως δε ΜΜΕ και επιχειρήσεων κοινωνικής οικονομίας, αλλά κυρίως με την προώθηση της ψηφιακής ένταξης, του πολιτισμού και της δημιουργικότητας ως παραγόντων βελτίωσης της απασχολησιμότητας των πολιτών, καθώς επίσης και τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στη λήψη αποφάσεων, την υποστήριξη της κοινωνίας των πολιτών και την ευαισθητοποίηση στις κοινές αξίες της Ευρώπης.

4.1.5 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την έμφαση που αποδίδεται στην κοινωνική καινοτομία και τις δυνατότητες στήριξης προγραμμάτων στον τομέα της κοινωνικής οικονομίας, της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και των κοινωνικών επιχειρήσεων.

(4) «Ανανεωμένη κοινωνική ατζέντα: Ευκαιρίες, πρόσβαση και αλληλεγγύη στην Ευρώπη του 21ου αιώνα», COM(2008) 412 τελικό.

4.1.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί την στήριξη της διεθνικής συνεργασίας από το ΕΚΤ ως μέσον προώθησης της αμοιβαίας μάθησης και, ως εκ τούτου, αύξησης της αποτελεσματικότητας των πολιτικών που υποστηρίζει το ΕΚΤ.

4.2 Ειδικές διατάξεις για τον προγραμματισμό και την εφαρμογή – Η αρχή της σύμπραξης

4.2.1 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η αρχή της σύμπραξης πρέπει να διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο, εξασφαλίζοντας τη σωστή λειτουργία των μέτρων που συνδέονται με τα διαρθρωτικά ταμεία της ΕΕ.

4.2.2 Οι κανονισμοί των διαρθρωτικών ταμείων θα πρέπει να θεσπίζουν σαφώς την αρχή της σύμπραξης και να προσδιορίζουν σαφώς τον ρόλο έκαστου εταίρου σε περιφερειακό και σε τοπικό επίπεδο, αντί να αναφέρονται απλά στους «υφιστάμενους εθνικούς κανόνες και πρακτικές» χρειάζεται, λοιπόν, να εξασφαλιστεί η αναγκαιότητα προς τούτο χρηματοδότηση.

4.2.3 Ο ευρωπαϊκός κώδικας δεοντολογίας για την υποστήριξη της εφαρμογής της εταιρικής σχέσης αναμένεται να αποσαφηνίσει και να προσδιορίσει τον ρόλο του εκάστοτε εταίρου στα διάφορα επίπεδα, καθώς και να διευκρινίσει ότι, παρά το γεγονός ότι ο κοινωνικός διάλογος υπάγεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα των κοινωνικών εταίρων, όλοι οι εταίροι που αναγνωρίζονται στο άρθρο 5 της πρότασης κανονισμού περί καθορισμού κοινών διατάξεων για τα Ταμεία⁽⁵⁾ πρέπει να έχουν εξασφαλισμένη πρόσβαση στις διάφορες φάσεις εκτέλεσης των Ταμείων, συμπεριλαμβανομένων του προσδιορισμού και της εφαρμογής των επιχειρησιακών προγραμμάτων, και να τους διατίθεται η κατάλληλη χρηματοδότηση για την εξασφάλιση της συμμετοχής τους.

4.2.4 Οι εταίροι πρέπει να έχουν πρόσβαση από την αρχή σε κεφάλαια τεχνικής βοήθειας, έτσι ώστε να έχουν στρατηγική συμμετοχή στον σχεδιασμό, στην υλοποίηση και στην παρακολούθηση των προγραμμάτων των Διαρθρωτικών Ταμείων. Η τεχνική βοήθεια είναι επίσης απαραίτητη για τη διασφάλιση της εκπροσώπησης στις επιτροπές παρακολούθησης που χαράσσουν και εφαρμόζουν τα επιχειρησιακά προγράμματα σε όλα τα επίπεδα, και για την εξασφάλιση της τεχνικής υποστήριξης προς πιθανούς διαχειριστές των έργων.

4.2.5 Η τρέχουσα μέθοδος διαβούλευσης με τους κοινωνικούς εταίρους και με τα κράτη μέλη εντός της επιτροπής του ΕΚΤ θα μπορούσε να αποτελέσει πρόσφορο σημείο αναφοράς για επέκταση σε όλα τα ταμεία. Η ΕΟΚΕ συνιστά να εισαχθούν στην ίδια πλατφόρμα μηχανισμοί συμμετοχής για όλους τους εταίρους που αναγνωρίζονται βάσει του άρθρου 5 του κανονισμού που θεσπίζει γενικές διατάξεις για τα ταμεία.

4.2.6 Η υποστήριξη για τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων και άλλων ενδιαφερομένων μερών, ιδίως δε των ΜΚΟ, στις δράσεις που στηρίζει το ΕΚΤ δεν πρέπει να περιορίζεται αποκλειστικά στις φτωχότερες περιφέρειες ή/και σε όσες είναι επιλέξιμες για το ταμείο συνοχής, αλλά, αντιθέτως, να επεκταθεί σε όλα τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες της ΕΕ.

4.2.7 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι ένα ποσοστό 2 % των συνολικών πόρων του ΕΚΤ πρέπει να διατεθεί για τη στήριξη της συμμετοχής των κοινωνικών εταίρων, ενώ άλλα 2 % για τη συμμετοχή, στις δράσεις που υποστηρίζει το ΕΚΤ, των λοιπών εταίρων που αναγνωρίζονται βάσει του άρθρου 5 του κανονισμού για τις κοινές διατάξεις.

4.3 Ειδικές διατάξεις σχετικά με τις διαδικασίες, τις επιτεύξεις και τις προϋποθέσεις

4.3.1 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την άποψη ότι απαιτείται καλύτερος συντονισμός μεταξύ των ταμείων και βελτίωση της αξιολόγησης, της επίδοσης και των αποτελεσμάτων από τη χρήση τους.

4.3.2 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει επίσης όλα τα μέτρα που αποβλέπουν στον περιορισμό και την εκ νέου επικέντρωση των προτεραιοτήτων των διαρθρωτικών ταμείων, στη μείωση των δεσμεύσεων και του γραφειοκρατικού φόρτου και στην επιτάχυνση των δαπανών και των πληρωμών.

4.3.3 Πρέπει, λοιπόν, να οριστούν δείκτες επιδόσεων, εξίσου σημαντικό όμως είναι να υπάρχουν ποσοτικά και ποιοτικά κριτήρια. Αυτό συμπεριλαμβάνει την αξιολόγηση των αποτελεσμάτων από άποψη αποτελεσματικότητας των ληφθέντων μέτρων, ποιότητας των θέσεων εργασίας που δημιουργήθηκαν, καθώς και καταλόγου θετικών μέτρων που εφαρμόστηκαν για την εξασφάλιση της κοινωνικής ένταξης.

4.3.4 Εντούτοις, η ΕΟΚΕ διατυπώνει σοβαρές επιφυλάξεις όσον αφορά την προσέγγιση που συνδέει παντού τη χορήγηση πόρων με τα αποτελέσματα. Όταν εξετάζεται η πολιτική υπέρ της απασχόλησης, και γενικότερα οι κοινωνικές πολιτικές, τα αποτελέσματα είναι πιο δύσκολα μετρήσιμα και λιγότερο ορατά απ' ό,τι, λόγω χάρη, στην πολιτική των μεταφορών. Τούτο ισχύει ιδιαίτερα όταν εξετάζονται αποκλειστικά τα μετρήσιμα οικονομικά αποτελέσματα («hard results»), όπως οι θέσεις εργασίας. Είναι προτιμότερο να προκρίνονται αποτελέσματα πιο κατάλληλα για τις ομάδες που είναι δυσκολότερο να βοηθηθούν, όπως η διανύομενη απόσταση, καθώς και τα ποιοτικά αποτελέσματα («soft outcomes»), συμπεριλαμβανομένου του εθελοντισμού. Επιπλέον, εάν η χορήγηση πόρων συνδεθεί με τα αποτελέσματα, όσοι βρίσκονται πιο απομακρυσμένοι από την αγορά εργασίας —και συνεπώς έχουν λιγότερες πιθανότητες ταχείας επίτευξης «θετικών» αποτελεσμάτων— κινδυνεύουν να περιοριστούν ή και να αποκλειστούν η πρόσβασή τους στα ταμεία. Ως εκ τούτου, για να μπορούν να αξιολογούνται τα αποτελέσματα που επιτυγχάνονται από τα προγράμματα που συγχρηματοδοτεί το ΕΚΤ, είναι απόλυτα αναγκαίο να καθορίσει ο κανονισμός του ΕΚΤ κατάλληλους «κοινούς δείκτες επιδόσεων» και «κοινούς δείκτες αποτελέσματος» για τους συμμετέχοντες, ώστε να αντικατοπτρίζονται οι δυσχέρειες και ο σύνθετος χαρακτήρας των αποτελεσμάτων.

4.3.5 Στους «κοινούς δείκτες επιδόσεων για φορείς», ο κανονισμός του ΕΚΤ θα πρέπει να συμπεριλάβει τον αριθμό των προγραμμάτων που αναπτύσσονται με σύμπραξη, ενώ στους «κοινούς δείκτες μακροπρόθεσμου αποτελέσματος σχετικά με τους συμμετέχοντες», θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται οι συμμετέχοντες των οποίων μειώθηκε ο βαθμός κοινωνικής εξάρτησης.

4.3.6 Οι προϋποθέσεις χρήσης των ευρωπαϊκών ταμείων θα πρέπει ασφαλώς να δίνουν έμφαση σε επιλεγμένους και αποδοτικούς στόχους, όχι όμως να θέτουν σε μειονεκτική θέση τα πιο αδύναμα κράτη μέλη, ενώ θα πρέπει να τελειοποιηθούν κατά τρόπο που να υποστηρίζουν την οικονομική ανάπτυξη και την αύξηση της απασχόλησης, καθώς και την κοινωνική συνοχή.

4.3.7 Η ΕΟΚΕ αντιτάσσεται πλήρως στην πρόταση της Επιτροπής για επιβολή οικονομικών κυρώσεων και κινήτρων στα διαρθρωτικά ταμεία, συνδεδεμένων με το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης. Τέτοιου είδους κυρώσεις, θα απέβαιναν εις βάρος των ήδη αδύναμων κρατών μελών, περιφερειών και δήμων.

⁽⁵⁾ COM(2011) 615 τελικό.

4.3.8 Επιπλέον, η ευρωπαϊκή αλληλεγγύη, που δεν έχει ακόμη αναπτυχθεί επαρκώς, θα κινδύνευε να υπονομευθεί λόγω μη τήρησης των μακροοικονομικών δεσμεύσεων. Το αποτέλεσμα θα ήταν μεγαλύτερη φτώχεια για τους πιο ευάλωτους λαούς και κοινωνικές ομάδες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πράγμα που έρχεται σε αντίθεση με τις βασικές αρχές της οικονομικής και της κοινωνικής πολιτικής, καθώς και της πολιτικής για την εδαφική συνοχή, όπως αυτή κατοχυρώνεται εκ νέου στη Συνθήκη της Λισσαβώνας.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την κοινωνική αλλαγή και την καινοτομία»

COM(2011) 609 final — 2011/0270 (COD)

(2012/C 143/17)

Γενική εισηγήτρια: **η κα ΒΑΤΥΤ**

Στις 25 Οκτωβρίου 2011 και στις 16 Νοεμβρίου 2011, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αντιστοίχως, αποφάσισαν, σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για το ακόλουθο θέμα:

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την κοινωνική αλλαγή και την καινοτομία

COM(2011) 609 τελικό – 2011/0270 (COD).

Στις 25 Οκτωβρίου 2011, το Προεδρείο της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής αποφάσισε να αναθέσει την επεξεργασία της γνωμοδότησης αυτής στο ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη» (με γενική εισηγήτρια την κα ΒΑΤΥΤ).

Λόγω του επείγοντος των εργασιών, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε, κατά την 478^η σύνοδο ολομέλειας, της 22ης και 23ης Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 23ης Φεβρουαρίου), να ορίσει την κα Laure ΒΑΤΥΤ γενική εισηγήτρια και υιοθέτησε την παρούσα γνωμοδότηση με ψήφους 168 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 7 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη εξετάσει το ζήτημα της κοινωνικής καινοτομίας υπογραμμίζοντας το γεγονός ότι είναι ακόμη ασαφής και ότι προκαλεί αβεβαιότητα ⁽¹⁾. ωστόσο, έχει ήδη αναγνωρίσει πλεονεκτήματα της καινοτομίας στον χώρο εργασίας ⁽²⁾. Επιπλέον, χωρίς να το γνωρίζουν, πολλοί φορείς συμβάλλουν καθημερινά στην κοινωνική καινοτομία, απλά και μόνο «κάνοντας καλά τη δουλειά τους».

1.2 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να ορίσει στόχους για την κοινωνική καινοτομία και την κοινωνική αλλαγή στο πρόγραμμα της για την κοινωνική αλλαγή και την καινοτομία ⁽³⁾. Αυτές οι έννοιες βρίσκονται ακόμη σε δοκιμαστικό στάδιο. Δεν πρέπει να αντικαταστήσουν ούτε τα εθνικά κοινωνικά συστήματα, ούτε την εργατική νομοθεσία. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι αν και η ένταξη απόμων στην αγορά εργασίας μπορεί να ευνοήσει την ανταγωνιστικότητα, η κρίση δεν πρέπει να αποτελέσει πρόσχημα για συστημικές αλλαγές που θα αποτελέσουν την εξαίρεση στον κανόνα.

1.3 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να ενσωματωθούν στο υπό εξέταση πρόγραμμα γραπτές ρήτρες για να εξασφαλιστεί ότι οι δραστηριότητες κοινωνικής καινοτομίας θα είναι συμπληρωματικές και δεν θα παρεμποδίσουν ούτε τα κοινωνικά συστήματα και δικαιώματα των κρατών μελών, ούτε και την ασφάλεια δικαίου που παρέχουν.

1.4 Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να αναφέρει στο σχέδιο της τον στόχο της εναρμόνισης των εθνικών κοινωνικών δικαιωμάτων με την παράλληλη διατήρηση της προόδου ⁽⁴⁾, ώστε να μην υπάρχουν ανισότητες μεταξύ τους, διευκολύνοντας κατ'αυτόν τον τρόπο την κινητικότητα.

1.5 Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να εξηγήσει τα αναμενόμενα αποτελέσματα από τις συνέργειες που αναφέρονται στα τρία προγράμματα PROGRESS, EURES και "Μικροχρηματοδότηση", τη σχέση τους με τα ευρωπαϊκά ταμεία (ιδίως το ΕΚΤ και το ΕΤΚΕ ⁽⁵⁾) και τη συμβατότητα των κανόνων διαχείρισής τους, οι οποίοι δεν προβάλλονται ακόμη αρκετά.

1.6 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων και των ΜΚΟ να αναφέρεται με σαφή τρόπο στους τρεις άξονες του ΠΚΑΚ.

1.7 Η ΕΟΚΕ ζητά να ενσωματωθεί μια ρήτρα ευελιξίας στο ΠΚΑΚ για την προσαρμογή του μετά από την ενδιάμεση επανεξέταση. Το 2017 θα μπορούσε να συνταχθεί και να υποβληθεί στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στις συμβουλευτικές επιτροπές (για την εκπόνηση γνωμοδότησης) και τις αντιπροσωπευτικές οργανώσεις τους ένας προσωρινός απολογισμός των κοινωνικών εξελίξεων.

1.8 Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι, αν παραμείνουν οι τρεις συμπληρωματικοί άξονες, τότε ο τίτλος του ΠΚΑΚ θα πρέπει να αλλάξει σε «Πρόγραμμα στήριξης για την κοινωνική πρόοδο, την κινητικότητα και την ένταξη».

1.9 Όσον αφορά το πρόγραμμα PROGRESS, η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι πρέπει:

- να απογραφούν οι θέσεις εργασίας που δημιουργήθηκαν μέσω του προγράμματος PROGRESS·
- να δημοσιευτούν τα επιτεύγματα και να προβληθούν οι θετικές πρακτικές (καθώς και η δυνατότητα ανταλλαγής τους) μέσω της δημοσίευσης ενός θησαυρού στο Διαδίκτυο·

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση CESE, EE C 100, σελ. 77, 30.04.2009.

⁽²⁾ Γνωμοδότηση CESE, EE C 132, σελ. 22, 03.05.2011.

⁽³⁾ PCIS: Πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την κοινωνική αλλαγή και την καινοτομία, COM(2011) 609 final.

⁽⁴⁾ ΣΛΕΕ, άρθρο 151

⁽⁵⁾ Ευρωπαϊκό κοινωνικό ταμείο και Ευρωπαϊκό ταμείο για την κοινωνική επιχειρηματικότητα.

- οριστεί η "δοκιμή", καθώς και το πεδίο εφαρμογής της, οι φορείς της, οι δράσεις της και οι πιθανοί δικαιούχοι·
- να εξασφαλιστεί η επιλεξιμότητα σχεδίων στα οποία λαμβάνεται υπόψη η διάσταση του φύλου ή η καταπολέμηση των διακρίσεων·
- να μην διατίθεται πλέον το μεγαλύτερο μέρος του προγράμματος PROGRESS σε διοικητικά, αναλυτικά και στατιστικά καθήκοντα ώστε να είναι προς όφελος αυτού καθεαυτού του έργου·
- να απλουστευθούν τα έγγραφα και οι διαδικασίες ελέγχου·
- να διευκρινιστεί ο ρόλος των κοινωνικών επιχειρήσεων στις κοινωνικές υπηρεσίες κοινής ωφελείας·
- να προβληθούν οι συνέργειες μεταξύ ΠΚΑΚ και ΕΤΚΕ, μεταξύ ΠΚΑΚ και ΕΚΤ και να διευκρινιστούν οι κανόνες διακυβέρνησης που πρέπει να εφαρμόζονται ανάλογα με τον βαθμό στον οποίο μια κοινωνική επιχείρηση υπηρετεί κοινωνικό σκοπό.

1.10 Όσον αφορά το EURES, η ΕΟΚΕ συνιστά τα εξής:

- να διατηρηθεί το αρχικό πνεύμα του EURES με τις περιφερειακές αρμοδιότητές του και τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων·
- να εδραιωθεί η αρχή ότι η δημιουργία αξιοπρεπών θέσεων εργασίας είναι σημαντικότερη από την προσφορά μικροχρηματοδότησης ή "μικρο" θέσεων εργασίας.
- να επιβεβαιωθεί ο στόχος της προώθησης της κινητικότητας και της καταπολέμησης του κοινωνικού ντάμπινγκ·
- να ανακοινωθεί η αλλαγή νομικής βάσης με το άνοιγμα στις ιδιωτικές υπηρεσίες επενδύσεων⁽⁶⁾ και να αποσαφηνιστούν οι συνέπειες σε σχέση με το ΕΚΤ και την κατανομή των πόρων·
- να αποσαφηνιστεί ο τρόπος με τον οποίο θα γίνει η διπλή χρηματοδότηση του EURES (ΠΚΑΚ και ΕΚΤ) καθώς και οι συνέπειες των δημοσιονομικών επικαλύψεων και των μεθόδων ελέγχου·
- να οριστεί η στοχοθετημένη κινητικότητα, να προσδιοριστεί ποιοι τύποι συμβάσεων υπογράφονται χάρη στο EURES και να γίνει αναφορά στο νέο συγκεντρωτικό ρόλο της Επιτροπής με στόχο τη διεξαγωγή συζήτησης·
- να επιβεβαιωθεί η ανάγκη για τη μεταφορά των κοινωνικών δικαιωμάτων και των συστημάτων αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων·
- να προστεθούν μέτρα που να ευνοούν την ηλεκτρονική ένταξη.

1.11 Όσον αφορά τη μικροχρηματοδότηση και την κοινωνική επιχειρηματικότητα, η ΕΟΚΕ συνιστά:

- να ληφθεί υπόψη η αρχή της επικουρικότητας·

- να εξεταστεί το ενδεχόμενο μιας κλειδας κατανομής μεταξύ κρατών μελών·
- ορισθούν σαφέστερα οι δικαιούχοι (μέγεθος των επιλέξιμων κοινωνικών επιχειρήσεων) και να προβλεφθεί μια κλίμακα των ενισχύσεων για αυτούς·
- να προβληθεί το έργο για να προστατευθούν οι επιλέξιμοι πολίτες από τους μη ρυθμισμένους και αδιστακτους φορείς μικροχρηματοδότησης και να εξασφαλιστεί ότι θα γίνεται αναφορά στη μικροχρηματοδότηση στην πρώτη σελίδα των χρήσιμων ιστοσελίδων στο Διαδίκτυο, σε όλες τις γλώσσες της Ένωσης·
- να καταστούν πιο σαφείς οι ρόλοι του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων και της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, καθώς και το πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμά τους·
- να θεσπιστούν κανόνες σε σχέση με τους δανειστές προκειμένου να αναλάβουν πλήρως τις ευθύνες τους.

2. Το πλαίσιο

2.1 Η στρατηγική της Κοινωνικής Ατζέντας για την Ευρώπη του 21^{ου} αιώνα περιλαμβάνεται στη στρατηγική "Ευρώπη 2020". Η πρόταση του προγράμματος για την κοινωνική αλλαγή και την καινοτομία (εφεξής ΠΚΑΚ) εντάσσεται σε αυτό το πλαίσιο. Η Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας διαπιστώνει ότι ένα άτομο στα πέντε στην Ευρώπη κινδυνεύει από φτώχεια και κοινωνικό αποκλεισμό και αυτή η τάση οξύνεται από τις κοινωνικές επιπτώσεις της κρίσης. Οι δράσεις της ΕΕ και των κρατών μελών αποσκοπούν να απαλλάξουν από τη φτώχεια 20 εκατομμύρια άτομα μέχρι το 2020 και τα κύρια εργαλεία τους για την απασχόληση και την κοινωνική ένταξη είναι μεταξύ άλλων το ΕΚΤ, το PROGRESS, το ΕΓΤΑΑ (?), το ΕΤΠΑ και η μικροχρηματοδότηση.

2.2 Γενικοί στόχοι του προγράμματος

2.2.1 Η Επιτροπή προτείνει να τεθούν σε μια δέσμη τρία από τα τρέχοντα προγράμματα (PROGRESS, ευρωπαϊκός μηχανισμός μικροχρηματοδοτήσεων και EURES), για τον εξορθολογισμό των επιλογών και την καλύτερη παρακολούθηση της χρήσης των πόρων σε αυτή την περίοδο κρίσης των εθνικών προϋπολογισμών.

2.3 Οι άξονες του νέου προγράμματος

2.3.1 Το πρόγραμμα **PROGRESS** (2006) για την απασχόληση και την κοινωνική αλληλεγγύη συνιστά την κατάρτιση πινάκων δεικτών της ευρωπαϊκής κοινωνικής κατάστασης, ώστε να καταστούν συγκρίσιμες οι καταστάσεις στις διάφορες χώρες.

2.3.1.1 **Την περίοδο 2014-2020**, το πρόγραμμα PROGRESS αποσκοπεί να προωθήσει την απασχόληση, να συγκεντρώσει συγκρίσιμα στοιχεία, να αξιοποιήσει τα διδάγματα από τις εμπειρίες για να προωθήσει μια προσέγγιση μέσω του αποτελέσματος με στόχο να αναπτυχθεί η ικανότητα των δικτύων της ευρωπαϊκής κοινωνίας των πολιτών να συμβάλουν στους στόχους της κοινωνικής πολιτικής της Ένωσης· διαθέτει προϋπολογισμό 575 εκατομμυρίων ευρώ για την επταετή περίοδο, δηλαδή 82,1 εκατομμύρια ευρώ το χρόνο, εκ των οποίων το 17 % διατίθεται στον κοινωνικό πειραματισμό.

⁽⁶⁾ Πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής για το έτος 2012 COM(2011) 777 final

⁽⁷⁾ Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης.

2.3.2 Το δίκτυο **EURES** είναι το ευρωπαϊκό δίκτυο που συνδέει την Επιτροπή και τις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης (ΔΥΑ). Το δίκτυο προέρχεται από μια παλιά πρακτική των συνδικάτων και των κοινωνικών εταίρων και διευκολύνει την κινητικότητα των εργαζομένων στις παραμεθόριες περιοχές. Μετά το 2002 έχει τρεις στόχους: την ανάπτυξη μιας ευρωπαϊκής πύλης για την επαγγελματική κινητικότητα, την οικοδόμηση διασυνοριακών εταιρικών σχέσεων μεταξύ ΔΥΑ και κοινωνικών εταίρων και την κατάρτιση σχεδίων δραστηριοτήτων στα κράτη μέλη, με σκοπό την εξισορρόπηση προσφοράς και ζήτησης εργασίας (20 εκατομμύρια ευρώ). Το EURES εκτείνεται σε όλη την Ένωση και τα κράτη μέλη χρησιμοποιούν το 70 % του προϋπολογισμού του για "σχέδια δραστηριοτήτων".

2.3.2.1 Την περίοδο **2014-2020** στόχος είναι να διατεθούν στο πλαίσιο του ΠΚΑΚ 143 εκατομμύρια ευρώ (20,5 εκατομμύρια ευρώ/έτος) για την κάλυψη της κινητικότητας σε όλες τις περιφέρειες της Ένωσης, ειδικότερα δε της κινητικότητας των νέων. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο η χρηματοδότηση καλύπτει επίσης τη διαχείριση στατιστικών και πληροφοριών, τον ετήσιο απολογισμό με ανταλλαγές, τη βελτίωση της δικτυακής πύλης μέσω της πολυγλωσσίας, την ένταξη ιδιωτικών φορέων στον τομέα της απασχόλησης στο εγγύς μέλλον και τη διασφάλιση του προγράμματος των εθνικών δραστηριοτήτων στον προϋπολογισμό του ΕΚΤ.

2.3.3 Ο **ευρωπαϊκός μηχανισμός μικροχρηματοδοτήσεων για την απασχόληση και την κοινωνική ένταξη** (2010) αποσκοπεί να προωθήσει την πρόσβαση σε μικροπιστώσεις για όσους αντιμετωπίζουν δυσκολίες πρόσβασης στην εργασία ή/και την πίστωση. Οι ανεξάρτητοι επαγγελματίες και οι μικροεπιχειρήσεις είναι επιλέξιμοι. Το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων είναι ο διαχειριστής του προγράμματος· επιτρέπει στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα δανεισμού να χρησιμοποιήσουν το Ευρωπαϊκό Ταμείο Επενδύσεων και την ΕΤΕ ως εγγυητές από τον κίνδυνο πτώχων ζημιών και να εξασφαλίσουν ταμειακές ροές. Την περίοδο 2010-2013, το πρόγραμμα έδωσε πρόσβαση σε χρηματοδότηση συνολικού ύψους 200 εκατομμυρίων ευρώ στην Ευρώπη των 27.

2.3.3.1 Για την περίοδο **2014-2020**, συνεχίζει να έχει ως στόχο να διευκολύνει την πρόσβαση στη μικροχρηματοδότηση και την κοινωνική επιχειρηματικότητα μέσω της εγγύησης δανείων μέχρι 25 000 ευρώ, με προϋπολογισμό 191,6 εκατομμυρίων ευρώ για 7 έτη (27 εκατομμύρια ευρώ το χρόνο).

2.4 Κύρια σημεία της πρότασης

2.4.1 Ο προτεινόμενος προϋπολογισμός του νέου προγράμματος ΠΚΑΚ ανέρχεται σε 958 εκατομμύρια ευρώ, δηλαδή μόνο 10 % περισσότερο από το 2007. Το πρόγραμμα εντάσσεται στη στρατηγική "ΕΕ 2020" και βασίζεται στις ίδιες αρχές: συνεργασία, συντονισμός, εκ των προτέρων προϋποθέσεις, υγιές δημοσιονομικό περιβάλλον, ενισχυμένη συνεργασία και εδαφική συνοχή, περαιτέρω απλούστευση.

2.4.2 Η Επιτροπή, η οποία έχει ως απώτερο στόχο τη διαρθρωτική αλλαγή της κοινωνικής κατάστασης στην Ένωση μέσω της προώθησης του "εκσυγχρονισμού" των κοινωνικών πολιτικών των κρατών μελών⁽⁸⁾, προτείνει εν προκειμένω:

- την επίτευξη συνεργιών μεταξύ των τριών προγραμμάτων, καθώς και μεταξύ αυτών και του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου·
- την ανάπτυξη εναρμονισμένων διαδικασιών πληροφόρησης, επικοινωνίας, διάδοσης, διαχείρισης και αξιολόγησης·

- την επικέντρωση του ενδιαφέροντος σε μεγάλα έργα με υψηλή ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία, με το χαμηλότερο δυνατό κόστος.

2.4.3 Το πρόγραμμα έχει πέντε στόχους:

- ενίσχυση της οικείωσης των στόχων της Ένωσης στον τομέα της απασχόλησης, των κοινωνικών υποθέσεων και της κοινωνικής ένταξης·
- προώθηση της χρηστής διακυβέρνησης, της αμοιβαίας μάθησης και της κοινωνικής καινοτομίας·
- εκσυγχρονισμός και την αποτελεσματική εφαρμογή της ευρωπαϊκής νομοθεσίας·
- προώθηση της γεωγραφικής κινητικότητας των εργαζομένων·
- αύξηση της πρόσβασης σε μικροχρηματοδότηση.

3. Γενικές παρατηρήσεις της ΕΟΚΕ

3.1 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ενδιαφέρουσα την πρόταση εξορθολογισμού των δράσεων υποστήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς όφελος όσων αναζητούν εργασία και λαμβάνει υπόψη ότι δεν είναι εύκολο να καταρτισθεί πρόγραμμα για μια επταετία όταν το προηγούμενο εξακολουθεί να καλύπτει την επόμενη διετία.

3.2 Εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι ο στόχος της εναρμόνισης των εθνικών κοινωνικών δικαιωμάτων με την παράλληλη διατήρηση της προόδου, ο οποίος αποσκοπεί στην εξάλειψη των ανισοτήτων μεταξύ τους και κατ' αυτόν τον τρόπο στη διευκόλυνση της εθνικής κινητικότητας, δεν εκλαμβάνεται ως γενικός στόχος⁽⁹⁾.

3.3 Υπενθυμίζει ότι η αρμοδιότητα της Ένωσης στον τομέα της κοινωνικής πολιτικής και της πολιτικής συνοχής είναι συντρέχουσα⁽¹⁰⁾, πράγμα που η Ένωση πρέπει να τηρεί σε κάθε της ενέργεια, όπως πρέπει να σέβεται τις διατάξεις γενικής εφαρμογής του άρθρου 9 της ΣΛΕΕ⁽¹¹⁾, και τις διατάξεις των άρθρων 8 και 10.

3.4 Από αυτή την άποψη, η ΕΟΚΕ επιθυμεί τα δύο μείζονα ζητήματα της ισότητας και της καταπολέμησης των διακρίσεων, τα οποία συνδέονταν ανέκαθεν με τις κοινωνικές πολιτικές και τα οποία έπεται ανατέθηκαν στη Γενική Διεύθυνση Δικαιοσύνης, Ελευθερίας και Ασφάλειας να εξακολουθήσουν να καλύπτονται από το πρόγραμμα PROGRESS, διότι πολλές διακρίσεις έχουν ως αποτέλεσμα μισθολογικές και κοινωνικές ανισότητες. Το σχέδιο κανονισμού για το ΕΚΤ τις αναφέρει στην αιτιολογική σκέψη 10 και στα άρθρα 7 και 8⁽¹²⁾, ενώ η ισότητα περιλαμβάνεται στο κοινωνικό κεφάλαιο της Συνθήκης.

3.5 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι οι συνέργειες που αναμένεται ότι θα προκύψουν από τη δέσμη των τριών αξόνων "PROGRESS", "EURES" και "μικροχρηματοδότηση" δεν προβάλλονται καλύτερα στο ΠΚΑΚ. Θα μπορούσε να έχει ληφθεί υπόψη ο ρόλος των περιφερειών. Δεν εξετάζονται οι πρακτικές δυνατότητες για συνέργεια με άλλα ευρωπαϊκά προγράμματα, όπως αυτά για την εκπαίδευση, αυτά που έχουν ως στόχο την υποστήριξη της απασχόλησης των νέων, ή με την emblematicή πρωτοβουλία για τους νέους "Η πρώτη σου εργασία μέσω του EURES".

⁽⁹⁾ ΣΛΕΕ, άρθρο 151, παράγραφος 1

⁽¹⁰⁾ ΣΛΕΕ, άρθρο 4.2 β) και γ)

⁽¹¹⁾ Γνωμοδότηση CESE, ΕΕ C 24, σελ. 29, 28.01.2012.

⁽¹²⁾ COM(2011) 607 final.

⁽⁸⁾ COM(2011) 609 final: σημ. 1 της αιτιολογικής έκθεσης και άρθρο 4.1 γ) του σχεδίου.

3.6 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι για να γίνει σαφέστερο το νέο πρόγραμμα, πρέπει να αξιολογηθούν τα κεφάλαια που διατίθενται πραγματικά, τα ποσοστά χρήσης τους, τα εμπόδια που τα σχέδια αντιμετώπισαν στην πράξη (βλ. μικροχρηματοδότηση και δημιουργία θέσεων εργασίας). Επιπλέον, είναι της άποψης ότι η Επιτροπή δεν εξήγησε τον τρόπο με τον οποίο θα καθοριστεί η σημαντική ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία που θα καθιστά επιλέξιμες νέες δράσεις. Έτσι, βασίζει τους στόχους της σε αστάθμητους παράγοντες, κατάσταση που οξύνεται από το γεγονός ότι δεν έχει γίνει ακόμη αξιολόγηση του προηγούμενου προγράμματος και ότι η εκτίμηση της προστιθέμενης αξίας του νέου προγράμματος είναι υποκειμενική.

3.7 Συγκρίνοντας το ΠΚΑΚ με το σχέδιο κανονισμού για το ΕΚΤ, η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι οι κοινωνικοί εταίροι θα έπρεπε να αναφέρονται στους τρεις άξονες του ΠΚΑΚ, αφού ο κανονισμός ΕΚΤ αναγνωρίζει ότι διαδραματίζουν "ζωτικό ρόλο στον τομέα της απασχόλησης, της εκπαίδευσης και της κοινωνικής ένταξης" (13).

3.8 Ομοίως, παρατηρεί ότι θα έπρεπε να γίνει αναφορά στο ΠΚΑΚ (το οποίο χρηματοδοτείται εν μέρει με πόρους του ΕΚΤ) στον ρόλο των ΜΚΟ. Πράγματι, το σχέδιο κανονισμού ΕΚΤ αναφέρει στην αιτιολογική σκέψη 9 (14) ότι "Η (...) υλοποίηση των ενεργειών που υποστηρίζονται από το ΕΚΤ βασίζεται στη χρηστή διακυβέρνηση και στην εταιρική σχέση μεταξύ όλων των σχετικών εδαφικών και κοινωνικοοικονομικών φορέων, ιδίως των κοινωνικών εταίρων και των μη κυβερνητικών οργανώσεων".

3.9 Το ΠΚΑΚ αναφέρεται στις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών (15), αλλά η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι θα έπρεπε να τονιστεί καλύτερα η θέση τους. Θα μπορούσαν τότε να συμβάλουν με τον τρόπο τους στη διαδικασία υλοποίησης των πολιτικών.

3.10 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η Επιτροπή πρέπει να μεριμνά για την ηλεκτρονική ένταξη (16) στις προβλεπόμενες δράσεις, καθώς οι ΝΤΠΕ αποτελούν εγκάρσιο μοχλό για την ένταξη και την απασχόληση.

4. Όσον αφορά την προσέγγιση

4.1 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι το σχέδιο έχει ως τίτλο "Πρόγραμμα για την κοινωνική αλλαγή και την καινοτομία" (ΠΚΑΚ) και ότι προτείνει να συνεχίσει τρεις προηγούμενες δράσεις της Ένωσης χωρίς να καινοτομήσει. Η Επιτροπή προτείνει να προσανατολιστούν οι τρεις άξονες προς την κοινωνική αλλαγή και καινοτομία διαμέσου του κοινωνικού πειραματισμού χωρίς όμως να αποσαφηνίσει το στόχο της "κοινωνικής καινοτομίας" ούτε στις αιτιολογικές σκέψεις, ούτε στο κείμενο του κανονισμού, ούτε και στην εκ των προτέρων αξιολόγηση.

4.2 Πανεπιστημιακές έρευνες που διεξήχθησαν σε διάφορες χώρες σχετικά με την "κοινωνική καινοτομία", ξεκινούν από την ιδέα ότι το μοντέλο παραγωγής-κατανάλωσης έχει φτάσει στα όριά του και καταλήγουν ότι είναι καιρός να μεταβληθούν οι κοινωνικές δομές με την αναδιανομή των ρόλων μεταξύ των διαφόρων

κατηγοριών φορέων και συμφερόντων, κάτι το οποίο (δεδομένου ότι ο ορισμός της καινοτομίας δεν είναι σαφής) θα οδηγούσε σε απροσδόκητες εξελίξεις στην επιλογή των μοντέλων διακυβέρνησης στις επιχειρήσεις, είτε αυτές είναι κοινωνικές είτε όχι, καθώς και σε ό,τι αφορά τις μισθολογικές αντιλήψεις και τη μορφή του κοινωνικού διαλόγου (17). Για αυτούς τους ερευνητές, η κοινωνική αλλαγή θα επιδράσει επίσης στα συστήματα κοινωνικής προστασίας. Πρέπει να επανεξεταστεί το ευρωπαϊκό "κοινωνικό μοντέλο" χωρίς όμως τη θέσπιση υποχρεωτικών κανόνων δικαίου, με πειραματικό τρόπο. Εξάλλου, "ο άξονας Progress (18) (...) προάγει την τεκμηριωμένη χάραξη πολιτικής" και την καινοτομία, "σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους, τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη".

4.3 Στο σχέδιό της, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, προωθεί τον "κοινωνικό πειραματισμό", χωρίς να προσδιορίσει σε ποια καινοτομία και αλλαγή αποσκοπεί. Πρόκειται για μια κοινωνιολογική προσέγγιση που θα μπορούσε να παραπλανήσει τους πολίτες οι οποίοι δεν μπορούν να αντιληφθούν τον στόχο του τελικού σχεδίου. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι πρέπει καταρχάς να διαπιστωθεί γιατί και πώς η αγορά, οι δημόσιες υπηρεσίες, οι ευρωπαϊκές ενισχύσεις δεν ανταποκρίνονται στις ανάγκες της κοινωνίας, καθώς και γιατί δεν έγινε ανακατανομή του πλούτου για την εξασφάλιση της αυτονομίας των ατόμων που αντιμετωπίζουν δυσκολίες με σεβασμό των αρχών του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

4.4 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι πρέπει να γνωρίζουμε ποια είναι η προσδοκώμενη κοινωνική αλλαγή από κάθε καινοτομία, πράγμα που δεν επιτρέπει ούτε η προσέγγιση από την βάση, ούτε το προτεινόμενο σχέδιο κανονισμού.

4.5 Τα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης που αναγνωρίζουν οι πολίτες για τη διάρκεια και τη βιωσιμότητά τους, έχουν ισχυρή νομιμοποίηση. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η "δοκιμή και η ανοδική κλιμάκωση καινοτόμων λύσεων για την αντιμετώπιση των κοινωνικών αναγκών" (19) μπορούν να οδηγήσουν στη μείωση του βαθμού αλληλεγγύης, σε πελατειακές σχέσεις και στον κατακερματισμό της κοινωνικής δράσης και των αντιπροσωπευτικών μορφών της.

4.6 Η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι το υπό εξέταση πρόγραμμα πρέπει να εγγηθεί ότι οι δραστηριότητες κοινωνικής καινοτομίας θα είναι συμπληρωματικές και δεν θα ανταγωνίζονται τα κοινωνικά δικαιώματα (20) και τα εθνικά συστήματα κοινωνικής προστασίας. Η ΕΟΚΕ τονίζει ότι η κοινωνική καινοτομία δεν πρέπει να παραγκωνίσει τα συστήματα που βασίζονται στο δίκαιο, ούτε και την ασφάλεια που παρέχουν σε βάθος χρόνου στους ανθρώπους, ακόμα και στους πλέον ευάλωτους.

(13) COM(2011) 607 final, βλ σημ. 5 των αιτιολογικών σκέψεων.

(14) COM (2011) 607 final, αιτιολογική σκέψη 9.

(15) COM (2011) 609, αιτιολογική σκέψη 9.

(16) Γνωμοδότηση CESE, EE C 318, σελ. 9, 29.10.2011.

(17) *Social Innovation Review*, Standford Graduate School of Business, Fall 2008, J.A. Phills, K. Deiglmeier, D.T. Miller; *Social Innovation*, J. Howaldt & M. Schwarz, IMO-Dortmund, Mai 2010; *Transformations et Innovation sociale en Europe: quelles sorties de crise?*, N. Richez-Battesti & D. Vallade, P.U de Louvain-Cahiers du CIRTES 5, Σεπτέμβριος 2010, σελ.45; S. Bacq & F. Janssen, ibid, σελ. 207.

(18) Άρθρο. 3 α) του σχεδίου κανονισμού και της γνωμοδότησης της ΕΟΚΕ, EE C 255, σελίδα 67, 14.10.2005.

(19) Άρθρο 9-1 και άρθρο 3 κατ'ευρεία έννοια – COM(2011) 609.

(20) ΣΛΕΕ, άρθρο 151, παράγραφος 1

4.7 Πριν από κάθε συστημική κοινωνική μεταρρύθμιση, πραγματική κοινωνική αλλαγή για τις μειονεκτούσες ομάδες αποτελεί η εύρεση εργασίας και η πρόσβαση στη στέγαση και στις μεταφορές. Όσοι ζουν στην Ένωση έχουν κυρίως ανάγκη από αξιοπρεπείς θέσεις εργασίας. Το πρόγραμμα θα έπρεπε να αναφέρει το ζήτημα της στέγασης, καθώς αυτή αφορά όλους τους φορείς εργασίας και ένταξης ⁽²¹⁾.

4.8 Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι σε ό,τι αφορά την κοινωνική προστασία με τη στενή έννοια ⁽²²⁾, το άρθρο 153.4 της ΣΛΕΕ εγγυάται την ευχέρεια των κρατών μελών να καθορίζουν τις θεμελιώδεις αρχές του δικού τους συστήματος κοινωνικής ασφάλισης, καθώς και να διατηρούν ή να θεσπίζουν αυστηρότερα προστατευτικά μέτρα τα οποία να είναι σύμφωνα με τις Συνθήκες.

5. Ειδικές παρατηρήσεις

5.1 Η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμο να περιληφθεί στο σχέδιο κανονισμού υπενθύμιση σχετικά με την αρχή της επικουρικότητας και να ορισθεί η "υψηλή προστιθέμενη αξία" την οποία αποζητούμε.

5.2 ΌΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΟ PROGRESS

5.2.1 Ο προσδιορισμός δράσεων, φορέων και πιθανών δικαιούχων του σχεδίου δεν αρκεί ⁽²³⁾. Το κείμενο δεν αναφέρει αν στα στοιχεία ανάλυσης λαμβάνεται υπόψη η άποψη των κοινωνικών εταίρων ⁽²⁴⁾ και των ΜΚΟ, ιδίως για την ανάπτυξη συνόλων δεικτών ⁽²⁵⁾.

5.2.2 Αν και το πρόγραμμα PROGRESS έχει στόχους οι οποίοι δεν μπορούν να μετρηθούν εύκολα και χρησιμοποιεί υποκειμενικές μεταβλητές, το δημοσιονομικό δελτίο του σχεδίου το εντάσσει στη διαχείριση βάσει αποτελεσμάτων ⁽²⁶⁾. Δεν έχει ακόμα μετρηθεί ο αντίκτυπος στον στόχο της απασχόλησης και το εργαλείο δεν φαίνεται να λειτουργεί. Για την ΕΟΚΕ, τα δεδομένα που έχουν ήδη συλλεχθεί θα πρέπει να επιτρέψουν τη εξαγωγή συμπερασμάτων από τα επιτεύγματα, ενώ θα πρέπει να διατεθεί επιγραμματικά ένα ηλεκτρονικό λεξικό με τις θετικές εμπειρίες. Η ΕΟΚΕ συνιστά, προτού συνεχίσουμε, να διερευνήσουμε ποιες θέσεις εργασίας έχουν δημιουργηθεί μέσω των ενισχύσεων. Κατ' αυτόν τον τρόπο, η Επιτροπή θα αποτύχει να προβεί σε συστάσεις για διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις, χωρίς μια αξιόπιστη αξιολόγηση.

5.2.3 Διαπιστώνεται αναντιστοιχία μεταξύ στόχου και μέσων: η χρηματοδότηση που ανακοινώθηκε παρέχει στους τρεις άξονες για την περίοδο 2014-2020 πόρους 10 % περισσότερους από ό,τι το 2007 και ως εκ τούτου δεν επιτρέπει την επέκταση σε νέες δράσεις.

5.2.4 Το σχέδιο δίνει πολύ μεγάλη σημασία στη διαχείριση ⁽²⁷⁾: αντ' αυτού, τα χρήματα των φορολογούμενων θα έπρεπε να βοηθούν άμεσα τους πολίτες. Θα ήταν σημαντικό για να παράδειγμα να

γνωρίζουμε το ποσό των πόρων που θα διατεθεί για την αντιμετώπιση της φτώχειας.

5.2.5 Όπως στο παρελθόν, η αξιολόγηση σχεδίων στα οποία έχουν χορηγηθεί ενισχύσεις ενδέχεται να οδηγήσει σε δαπάνες με τη προσφυγή σε ελέγχους από εξωτερικές επιχειρήσεις. Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι πρέπει να απλουστευθούν και να τυποποιηθούν τα έγγραφα και οι διαδικασίες.

5.2.6 Όσον αφορά τις κοινωνικές επιχειρήσεις ⁽²⁸⁾, η ΕΟΚΕ επιθυμεί:

— να υπενθυμίσει την αρχή της επικουρικότητας και τις ευθύνες των κρατών μελών·

— να διευκρινιστεί ο ρόλος των εν λόγω επιχειρήσεων στις κοινωνικές υπηρεσίες κοινής ωφελείας·

— να προβληθεί η συνέργεια μεταξύ του ΠΚΑΚ και της πρότασης κανονισμού της 7ης Δεκεμβρίου 2011 σχετικά με τα "Ευρωπαϊκά ταμεία κοινωνικής επιχειρηματικότητας" που αποσκοπεί στην ανάπτυξη κοινωνικών επιχειρήσεων (δημιουργία "σήματος" ΕΤΚΕ)·

— να θεσπιστούν κανόνες διακυβέρνησης, ανάλογα με το βαθμό κοινωνικού στόχου και να διευκρινιστούν οι κανόνες που εφαρμόζονται στους επενδυτές, καθώς και ο ρόλος των τραπεζών με τους απαιτούμενους κανόνες φερεγγυότητας, αν κάτι τέτοιο χρειαστεί·

— την επιλεξιμότητα των ανεξάρτητων επιχειρηματιών.

5.3 ΌΣΟΝ ΑΦΟΡΑ ΤΟ EURES

5.3.1 Το EURES θα χρηματοδοτηθεί κατά 15 % από το ΠΚΑΚ και σε μεγάλο μέρος από το ΕΚΤ. Η δημοσιονομική επικάλυψη των προγραμμάτων δεν απλοποιεί την κατάσταση για τους πολίτες: τα διαρθρωτικά ταμεία "περιφερειοποιούνται" σύμφωνα με το NUTS2, ενώ αυτό δεν ισχύει για τα κεφάλαια του ΠΚΑΚ.

5.3.2 Οι δραστηριότητες σε εθνικό και διασυνοριακό επίπεδο θα χρηματοδοτηθούν από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, ενώ οι δραστηριότητες σε ευρωπαϊκό επίπεδο ⁽²⁹⁾ θα χρηματοδοτηθούν από το ΠΚΑΚ. Ενώ στο τμήμα ΕΚΤ θα εφαρμοστούν οι κανόνες συμμετοχής των εταίρων και των ΜΚΟ, κάτι τέτοιο δεν θα συμβεί στην περίπτωση του τμήματος ΠΚΑΚ.

5.3.3 Η ΕΟΚΕ διερωτάται αν είναι χρήσιμο να συγκεντρωθούν τόσο διαφορετικά στοιχεία σε ένα ενιαίο ΠΚΑΚ, των οποίων ο δημοσιονομικός έλεγχος θα είναι ακόμα πιο δύσκολος από ό,τι με την προηγούμενη διάρθρωση. Η κατανομή της χρηματοδότησης μεταξύ του ΕΚΤ, της Επιτροπής και των κρατών μελών πρέπει να γίνει πιο σαφής. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την εφαρμογή διαφορετικών κανόνων για την επιτροπολογία και τον έλεγχο των εκτελεστικών πράξεων της Επιτροπής ⁽³⁰⁾.

⁽²⁸⁾ ΕΕ C 24, σελ. 1, 28.01.2012.

⁽²⁹⁾ Δικτυακή πύλη και σχέδιο για τη νεολαία "Η πρώτη σου εργασία μέσω του EURES"

⁽³⁰⁾ Κανονισμός (ΕΕ) Αριθμός 182/2011.

⁽²¹⁾ Άρθρα 1, 7, 15, 24, 34.3, 52.3 του Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, άρθρ. 8 της ΕΣΔΑ και άρθρα 30 και 31 του αναθεωρημένου Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη.

⁽²²⁾ COM(2011) 609, άρθρ. 4.1 α) και β).

⁽²³⁾ Παρ. Εκ των προτέρων αξιολόγηση, σελ. 42.

⁽²⁴⁾ COM(2011) 609, άρθρ. 15 α) και γ).

⁽²⁵⁾ COM(2011) 607, άρθρο 6.

⁽²⁶⁾ "Νομοθετικό δημοσιονομικό δελτίο για προτάσεις που έχουν δημοσιονομικές επιπτώσεις", σημείο 1.4.3, (παράρτημα της COM(2011) 609 final, σελ. 32).

⁽²⁷⁾ COM(2011) 609 final, άρθρο 5.3.

5.3.4 Η ΕΟΚΕ διερωτάται αν είναι σκόπιμο για την Επιτροπή να δημιουργήσει ένα συγκεντρωτικό σύστημα και να περιορίσει την περιφερειακή δυναμική του EURES, ενώ ταυτόχρονα η διάρκεια λειτουργίας αυτής της παλαιάς "κοινωνικής καινοτομίας" δείχνει ότι οι τοπικοί φορείς είναι οι πλέον αρμόδιοι. Το 2007, το Κοινοβούλιο επιθυμούσε μάλιστα να αυξήσει τον προϋπολογισμό του ⁽³¹⁾. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει ότι η κινητικότητα δεν αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά μόνο βοήθεια σε περίπτωση όπου υπάρχει ανάγκη αναζήτησης εργασίας σε μια χώρα υποδοχής της ΕΕ.

5.3.5 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι στο κείμενο πρέπει:

- να επιβεβαιωθεί ότι η δημιουργία αξιοπρεπών θέσεων εργασίας είναι σημαντικότερη από την προσφορά μικροχρηματοδοτήσεων ή "μικρο-θέσεων" εργασίας.
- να εδραιωθεί ο στόχος της προώθησης της κινητικότητας και της καταπολέμησης του κοινωνικού ντάμπινγκ·
- να γίνει αναφορά στα είδη συμβάσεων εργασίας που συνάπτονται μέσω του EURES·
- δοθεί ο ορισμός της "στοχοθετημένης κινητικότητας"·
- να γίνει αναφορά στην αναγγελθείσα αλλαγή της νομικής βάσης του EURES ⁽³²⁾·
- να προβληθεί η ανάγκη για δυνατότητα μεταφοράς των δικαιωμάτων των μετακινούμενων πολιτών και για νέα κείμενα σχετικά με την αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων ⁽³³⁾.

5.3.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντικό να διατηρηθεί με σαφή τρόπο στο EURES ο ρόλος των κοινωνικών εταίρων.

5.4 Όσον αφορά τη μικροχρηματοδότηση και την κοινωνική επιχειρηματικότητα

5.4.1 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί οι πολίτες να είναι πλήρως ενήμεροι σχετικά με το εν λόγω πρόγραμμα, έτσι ώστε να αποφεύγουν προσφορές μικροχρηματοδότησης από την άτυπη οικονομία με τοκογλυφικά επιτόκια μέσω του διαδικτύου (ανάγκη ηλεκτρονικής ένταξης). Ας υπενθυμισθεί ότι τα άτομα που αναφέρονται στο άρθρο 22 του σχεδίου είναι ευάλωτα και ότι πρέπει να τους παρασχεθεί άλλου είδους αρωγή από τις μικροπιστώσεις και τις ανταγωνιστικές δραστηριότητες. Αυτές μπορεί να είναι παραπλανητικές και επικίνδυνες και ως εκ τούτου δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να υποκαταστήσουν τη μισθωτή απασχόληση.

5.4.2 Η ΕΟΚΕ θα επιθυμούσε να εξεταστεί το ενδεχόμενο υιοθέτησης μιας κλείδας κατανομής του προγράμματος μεταξύ των κρατών μελών.

5.4.3 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι είναι αναγκαίο να προβληθεί η προσδοκώμενη μόχλευση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Επενδύσεων και της ΕΤΕ και να προσδιοριστούν με σαφή τρόπο οι δικαιούχοι. Πράγματι, το ποσό των 25 000 ευρώ θα έχει πολύ διαφορετικές επιπτώσεις (και οι πιστωτικοί φορείς θα δουν πολύ διαφορετικά τις εγγυήσεις) ανάλογα με το αν θα δοθεί σε εργαζόμενους που έχουν χάσει τη θέση τους (άρθρο 22.1.α), σε μια κοινωνική επιχείρηση (άρθρο 22.3) με υπαλλήλους και προϋπολογισμό ή σε έναν επιχειρηματία και την μικροεπιχείρησή του. Πρέπει λοιπόν να γίνει σαφές:

- τι είναι "κοινωνικό" εν προκειμένω·
- ποιοι είναι οι δικαιούχοι και ιδίως το μέγεθος των επιλέξιμων κοινωνικών επιχειρήσεων·
- τι είναι "κοινωνική μικροεπιχείρηση"·
- οι λεπτομέρειες εφαρμογής της ενίσχυσης και η συγκεκριμένη κάλυψη που παρέχεται (100%·)
- τα κριτήρια για την ενδεχόμενη εισαγωγή μιας μορφής κλιμάκωσης της ενίσχυσης·
- ποιά είναι τα μέτρα απλούστευσης της εκ των υστέρων αξιολόγησης για τη διευκόλυνση των απολογισμών και τη μείωση του κόστους των ελέγχων.

5.4.4 Από την πλευρά των δανειστών πρέπει:

- να απλουστευθούν οι κανόνες που τους αφορούν για να μπορούν να αναλάβουν τον ρόλο τους χωρίς να επιβαρύνουν τους οφειλέτες με ξεχωριστές και κρυμμένες απαιτήσεις·
- να προβλεφθούν μέτρα αξιολόγησης για έναν ταχύ απολογισμό.

5.4.5 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί η προστιθέμενη αξία αυτών των μέτρων να είναι πιο υψηλή από την εκτιμώμενη αξιολόγηση του προηγούμενου προγράμματος, σύμφωνα με την οποία δημιουργείται 1,2 θέση εργασίας ανά χορηγούμενη μικροπίστωση ⁽³⁴⁾.

Βρυξέλλες, 23 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽³¹⁾ Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 15ης Σεπτεμβρίου 2007.

⁽³²⁾ Ανακοίνωση COM(2011) 777 final.

⁽³³⁾ Πρόταση οδηγίας της 19ης Δεκεμβρίου 2011 (COM(2011) 883 final.

⁽³⁴⁾ Νομοθετικό δημοσιονομικό δελτίο για τις προτάσεις, σημείο 2.1.2, δείκτες επιδόσεων (πάρτημα της COM(2011) 609 final, σελ. 37.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών»

COM(2011) 813 final — 2011/0390 (CNS)

(2012/C 143/18)

Εισηγητής: ο κ. **Wolfgang GREIF**

Στις 12 Δεκεμβρίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 100, παράγραφος 2 και το άρθρο 304 της ΣΛΕΕ, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

«Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών»

COM(2011) 813 τελικό – 2011/0390 (CNS).

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις και δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 25 Ιανουαρίου 2012.

Κατά την 478η σύνοδο ολομέλειάς της, της 22ας και 23ης Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 22ας Φεβρουαρίου 2012), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 11 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 3 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Αιτήματα και συστάσεις

1.1 Διανύουμε την τέταρτη χρονιά της χρηματοπιστωτικής κρίσης και οι προοπτικές της αγοράς εργασίας είναι όλο και πιο δυσμενείς σε ολόκληρη την Ευρώπη. Η ΕΟΚΕ ανησυχεί βαθύτατα ότι, στο πλαίσιο των πολιτικών προϋποθέσεων λιτότητας που επιβάλλονται επί του παρόντος στην ΕΕ για την αντιμετώπιση της κρίσης, είναι μάλλον ανέφικτη η επίτευξη των στόχων για την απασχόληση που έχουν καθοριστεί βάσει της προτεραιότητας για «ανάπτυξη χωρίς κοινωνικούς αποκλεισμούς» της στρατηγικής της ΕΕ για την απασχόληση «Ευρώπη 2020». Με την ταυτόχρονη εφαρμογή προγραμμάτων λιτότητας στο σύνολο της ΕΕ υπάρχει ο κίνδυνος να επιταχυνθεί η αμοιβαία ενισχυόμενη καθοδική πορεία και να επιδεινωθούν περαιτέρω οι προοπτικές ανάπτυξης, γεγονός που θα έχει, με τη σειρά του, αρνητικές συνέπειες τόσο στην εγχώρια ζήτηση, που αποτελεί το τελευταίο στηρίγμα για την ανάκαμψη της οικονομίας, όσο και στη σταθεροποίηση και τη δημιουργία θέσεων εργασίας.

1.2 Τα προσεχή έτη η Ευρώπη οδηγείται προς μια εξαιρετικά δύσκολη κατάσταση όσον αφορά την απασχόληση. Συγκεκριμένες ομάδες πλήττονται δυσανάλογα σε σχέση με άλλες: οι νέοι, οι εργαζόμενοι με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης, οι μακροχρόνια άνεργοι, όσοι έχουν μεταναστευτική καταγωγή, οι Ρομά, οι μόνοι γονείς. Για να αντιμετωπιστεί αυτή η κατάσταση χρειάζονται άμεσα σωστά στοχευμένες ευρωπαϊκές και εθνικές επενδύσεις με υψηλό αντίκτυπο στην απασχόληση, που πρέπει να υλοποιηθούν με συντονισμένο τρόπο ώστε να αυξηθεί ο αντίκτυπος στην πολιτική απασχόλησης.

1.3 Λαμβανομένης υπόψη της επιδείνωσης της κατάστασης όσον αφορά την ανεργία των νέων και των μακροχρόνια ανέργων, η ΕΟΚΕ διατυπώνει τις ακόλουθες πολιτικές συστάσεις που εστιάζονται στην απασχόληση, με στόχο την εφαρμογή των κατευθυντηρίων γραμμών για την απασχόληση:

— Ο στόχος σχετικά με την επίτευξη ενός συνολικού ποσοστού απασχόλησης σε όλη την ΕΕ θα πρέπει στο μέλλον να συμπλη-

ρωθεί με τον καθορισμό μετρήσιμων ενωσιακών στόχων για ειδικές ομάδες-στόχους όπως οι μακροχρόνια άνεργοι, οι γυναίκες, οι εργαζόμενοι μεγαλύτερης ηλικίας και κυρίως οι νέοι (καταπολέμηση της ανεργίας, βελτίωση της κατάστασης απασχόλησης). Η γενικότερη μετατόπιση της αρμοδιότητας για τη χάραξη στόχων της πολιτικής απασχόλησης στο επίπεδο των κρατών μελών δεν αποδείχθηκε μέχρι σήμερα αποτελεσματική.

— Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση σε έναν δείκτη που αφορά την ουσιαστική μείωση του ποσοστού των νέων που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης (οι αποκαλούμενοι νέοι NEET).

— Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση της Επιτροπής για την λεγόμενη «Εγγύηση για τους Νέους», σύμφωνα με την οποία, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίζουν σε όλους τους νέους εντός τεσσάρων μηνών μετά την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής τους εκπαίδευσης μια θέση εργασίας, συνέχιση της κατάρτισής τους ή συμμετοχή σε μέτρα ενεργοποίησης και ένταξης στην αγορά εργασίας. Στο πλαίσιο των εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων θα πρέπει να καθοριστούν συγκεκριμένα μέτρα για τον σκοπό αυτό.

— Για τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα δυσχερή κατάσταση στην αγορά εργασίας όσον αφορά την απασχόληση των νέων και τα οποία οφείλουν συγχρόνως να εκπληρώσουν αυστηρούς δημοσιονομικούς στόχους, πρέπει να εξασφαλιστεί ευκολότερη πρόσβαση σε κονδύλια της ΕΕ για την προώθηση μέτρων κατά την έννοια της «Εγγύησης για τους Νέους» (απλουστεύσεις σε ό,τι αφορά τη διαχείριση των πόρων, συμπεριλαμβανομένης και της προσωρινής αναστολής της συγχρηματοδότησης από τα κράτη μέλη).

— Παρά την τεταμένη δημοσιονομική συγκυρία στα κράτη μέλη, πρέπει να διατηρηθούν και, όπου είναι αναγκαίο, να αυξηθούν οι πόροι που διατίθενται σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο για

την εκπαίδευση και την απασχόληση των νέων και των μακροχρόνια ανέργων. Για τον σκοπό αυτό θα πρέπει να εξασφαλιστούν στον νέο χρηματοδοτικό προγραμματισμό μετά το 2014 επαρκή κονδύλια στο πλαίσιο του ΕΚΤ, καθώς και άλλων ευρωπαϊκών ταμείων για πρωτοβουλίες υπέρ των νέων.

- Σε όλες τις χώρες της ΕΕ θα πρέπει να επανεξεταστούν και, όπου είναι αναγκαίο, να βελτιωθούν οι προϋποθέσεις πρόσβασης σε παροχές στήριξης για τους ανέργους νέους και τους μακροχρόνια ανέργους που αναζητούν θέση εργασίας ή κατάρτισης. Συνιστάται η συμπεριληψη αντίστοιχων στόχων στα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων.
- Όσον αφορά την ένταξη στην αγορά εργασίας, η ΕΟΚΕ τάσσεται κατά των υπεραριθμών προσωρινών λύσεων που δεν προσφέρουν προοπτικές: Αντί να συμβιβαστούμε με την αβέβαιη απασχόληση και τις επισφαλείς συμβάσεις εργασίας, κρίνεται σκόπιμο να εφαρμοστούν μέτρα που εγγυώνται ότι η απασχόληση ορισμένου χρόνου και οι χαμηλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας που παρέχουν μειωμένη κοινωνική προστασία δεν θα καταστούν μόνιμο φαινόμενο για τους νέους.
- Η ΕΟΚΕ συνιστά στα κράτη μέλη να αποδώσουν ιδιαίτερη σημασία στη δημιουργία ενδιάμεσων αγορών εργασίας χωρίς αποκλεισμούς, όπου, χάρη στην κρατική χρηματοδότηση, θα δημιουργείται ικανός αριθμός κατάλληλων θέσεων εργασίας προκειμένου να μπορούν οι μακροχρόνια άνεργοι να διατηρούν την επαφή τους με την εργασία και να βελτιώνουν τις δεξιότητές και τις γνώσεις τους. Κατ' αυτόν τον τρόπο περιορίζεται ο αριθμός των εργαζόμενων φτωχών και τους παρέχεται η δυνατότητα πιο ήπιας μετάβασης στην κύρια αγορά εργασίας μετά την πάροδο της κρίσης.
- Σχετικά με την πρωτοβουλία της Επιτροπής για τις περιόδους πρακτικής άσκησης, η ΕΟΚΕ στηρίζει τη θέσπιση ενός σχετικού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Ποιότητας, για να προωθηθούν δυνατότητες ενδούθηρειακής κατάρτισης με δεσμευτικές συμβάσεις εργασίας. Το διπολικό σύστημα εκπαίδευσης που περιλαμβάνει την γενική και την επαγγελματική κατάρτιση εφαρμόζεται με επιτυχία εδώ και πολλά χρόνια σε ορισμένα κράτη μέλη και κρίνεται σκόπιμο να εξεταστεί η δυνατότητα μερικής εφαρμογής του σε άλλα κράτη.

2. Εισαγωγή

2.1 Στις 21 Οκτωβρίου 2010 το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αποφάσισε ότι οι νέες κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση πρέπει να παραμείνουν αμετάβλητες έως το 2014, ώστε να εξασφαλιστεί η εστίαση στην εφαρμογή. Η επικαιροποίησή τους πρέπει να είναι αυστηρά περιορισμένη.

2.2 Εντούτοις, η ΕΟΚΕ αξιοποιεί την ετήσια διαβούλευσή της, όπως αυτή προβλέπεται στο άρθρο 148, παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ως ευκαιρία για να επανεξετάσει την εφαρμογή των προαναφερόμενων κατευθυντήριων γραμμών,

- προκειμένου να διαπιστώσει κατά πόσο μπορεί να προχωρήσει η επίτευξη των στόχων που έχουν οριστεί στο πλαίσιο των τρεχουσών τάσεων στις αγορές εργασίας και των πολιτικών προϋποθέσεων που επιβάλλονται επί του παρόντος στην ΕΕ για την επίλυση της κρίσης·
- εκτός αυτού, η ΕΟΚΕ θα εστιάζει την προσοχή της κυρίως στην επιδείνωση της κατάστασης όσον αφορά την ανεργία των νέων και των μακροχρόνια ανέργων και θα διατυπώσει σχετικές πολιτικές συστάσεις που είναι απολύτως αναγκαίες.

2.3 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το ότι στο τελικό κείμενο της απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση του 2010 συμπεριλήφθηκαν πολλές από τις προτάσεις της⁽¹⁾, επισημαίνει όμως ταυτόχρονα ότι δεν συνεκτιμήθηκαν άλλες ελλείψεις που είχε εντοπίσει. Ως εκ τούτου, επανέρχεται σε ορισμένες μείζονες παρατηρήσεις που διατύπωσε στη σχετική γνωμοδότησή της και οι οποίες εξακολουθούν να είναι άμεσα επίκαιρες. Συγκεκριμένα, διαπίστωσε μεταξύ άλλων:

- ότι, ενόψει της κρίσης, οι κατευθυντήριες γραμμές δεν αντικατοπτρίζουν επαρκώς το γεγονός ότι ο αγώνας κατά της ανεργίας πρέπει να αποτελέσει ύψιστη προτεραιότητα·
- ότι οι νέες κατευθυντήριες γραμμές στηρίζονται σε μια σαφώς αποδυναμωμένη ευρωπαϊκή προσέγγιση, δεδομένου ότι, εκτός από λίγους ευρωπαϊκούς κεντρικούς στόχους, ο καθορισμός διατύπωση των στόχων για την πολιτική απασχόλησης επαφίεται πλήρως στα κράτη μέλη·
- ότι ο στόχος σχετικά με την επίτευξη ενός συνολικού ποσοστού απασχόλησης θα πρέπει να συμπληρωθεί με τον καθορισμό μετρήσιμων στόχων της ΕΕ για ειδικές ομάδες όπως οι μακροχρόνια άνεργοι, οι γυναίκες, οι εργαζόμενοι μεγαλύτερης ηλικίας και οι νέοι·
- ότι είναι απαραίτητο να καθοριστούν ενωσιακοί στόχοι, μεταξύ άλλων, και για την ισότητα των φύλων, την καταπολέμηση της μακροχρόνιας ανεργίας, των επισφαλών από άποψη κοινωνικής προστασίας εργασιακών σχέσεων, της ανεργίας των νέων και της φτώχειας των παιδιών και των νέων·
- ότι οι κατευθυντήριες γραμμές δεν περιέχουν καμία συγκεκριμένη παρατήρηση σχετικά με την ποιότητα της εργασίας.

2.4 Στην παρούσα γνωμοδότηση εξετάζονται αυτά τα σημεία υπό το πρίσμα των τάσεων που παρατηρούνται στις ευρωπαϊκές αγορές εργασίας στο πλαίσιο της σημερινής οικονομικής κρίσης.

3. Επιδείνωση της κατάστασης της απασχόλησης εν μέσω κρίσης

3.1 Η χρηματοπιστωτική κρίση εξελίχθηκε σε θεμελιώδη οικονομική και κοινωνική κρίση, καθώς και σε κρίση χρέους.⁽²⁾ Επίσημως επιβεβαιώνεται ότι η οικονομία της ΕΕ έχει παύσει να ανακάμπτει. Επίσης, οι προοπτικές της αγοράς εργασίας είναι όλο και πιο δυσμενείς⁽³⁾. Οι συνέπειες της κρίσης οξύνονται – όχι μόνο λόγω της οικονομικής κατάρρευσης σε πολλές χώρες της ΕΕ, αλλά πρωτίστως και επειδή οι περισσότερες κυβερνήσεις αντιδρούν στην επονομαζόμενη κρίση χρέους – η οποία οφείλεται, μεταξύ άλλων, στη μαζική

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 27ης Μαΐου 2010 για την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών - Μέρος II των ολοκληρωμένων κατευθυντήριων γραμμών για την Ευρώπη 2020», εισηγητής: ο κ. GREIF, (ΕΕ C 21/66 της 21.1.2011).

⁽²⁾ Η ΕΟΚΕ έχει λάβει επανειλημμένα θέση σε πολλές γνωμοδοτήσεις σχετικά με τις επιπτώσεις της κρίσης και τα απαραίτητα βήματα που πρέπει να γίνουν για την αντιμετώπισή τους. Ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η δήλωση του Προέδρου της ΕΟΚΕ στη σύνοδο ολομέλειας του Δεκεμβρίου 2011· http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/di_ces20-2011_di_el.doc

⁽³⁾ Βλέπε σχετικά τις φθινοπωρινές προβλέψεις για την περίοδο 2011-2013 που δημοσίευσε πρόσφατα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

απορρύθμιση των χρηματοπιστωτικών αγορών τα τελευταία χρόνια – με την επιβολή μιας άκαμπτης πολιτικής λιτότητας σε μια προσπάθεια καθήσυχασμού των χρηματοπιστωτικών αγορών. Σε όλες σχεδόν τις χώρες της ΕΕ, στο πλαίσιο της εφαρμογής των νέων κανόνων οικονομικής διακυβέρνησης της ευρωζώνης, η μείωση των δημοσίων ελλειμμάτων βρίσκεται στο επίκεντρο της σχεδιαζόμενης δημοσιονομικής εξυγίανσης μέσω εν μέρει σημαντικών περικοπών στις δημόσιες δαπάνες που στοχεύουν κυρίως στον περιορισμό των κοινωνικών δαπανών και των δημοσίων υπηρεσιών. (4) Αυτή η πολιτική περιορίζει τις ευκαιρίες στην αγορά εργασίας κυρίως των ατόμων που κατατάσσονται ήδη στις μειονεκτούσες ομάδες.

3.2 Σε αυτό το πλαίσιο, τα προσεχή έτη, η κατάσταση της απασχόλησης στην Ευρώπη θα είναι εξαιρετικά δύσκολη. Διανύουμε την τέταρτη χρονιά της χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης και οι προοπτικές απασχόλησης εξακολουθούν να επιδεινώνονται. Παρά τα μέτρα στήριξης της οικονομίας που ελήφθησαν ως πρώτη αντίδραση στην κρίση, και παρά την οικονομική ανάκαμψη ορισμένων κρατών μελών, η **ανεργία** στην ΕΕ αυξήθηκε την περίοδο 2008-2011 από 6,9 % σε 9,4 %. (5)

3.3 Ως εκ τούτου, σήμερα, περισσότεροι από 22 εκατομμύρια άνθρωποι στην ΕΕ είναι άνεργοι, μολονότι καταγράφονται σημαντικές διαφορές μεταξύ των χωρών της Ένωσης: το δεύτερο τρίμηνο του 2011 τα **ποσοστά ανεργίας** εκτεινόταν από λιγότερο του 5,5 % στην Αυστρία, το Λουξεμβούργο και τις Κάτω Χώρες έως άνω του 14 % στην Ιρλανδία, τη Λετονία, τη Λιθουανία και την Ελλάδα, ενώ άγγιξαν το 21 % στην Ισπανία. Οι νέοι πλήττονται πολύ περισσότερο από την ανεργία. Σε πολλές χώρες – όχι μόνο στη Νότια Ευρώπη – η κατάσταση επιδεινώθηκε ανησυχητικά: τα ποσοστά ανεργίας διπλασιάστηκαν σε χώρες όπως η Ισπανία, η Ιρλανδία, αλλά και η Δανία, όπου ήταν πολύ χαμηλά, ενώ στις χώρες της Βαλτικής τριπλασιάστηκαν μάλιστα: μείωση της ανεργίας σημειώθηκε μόνο στη Γερμανία και το Λουξεμβούργο μέχρι το 2010. Παρά την αύξηση της ανεργίας, σε ορισμένες χώρες καταγράφεται επίσης αύξηση του αριθμού των κενών θέσεων εργασίας. Εξαιτίας των δημογραφικών εξελίξεων καθώς και των συνεχιζόμενων διαρθρωτικών αλλαγών, αυτή η παράδοξη κατάσταση αναμένεται να οξυνθεί ακόμη περισσότερο τα επόμενα χρόνια.

- **Οι νέοι και οι εργαζόμενοι με χαμηλό επίπεδο ειδίκευσης** επλήγησαν πολύ σοβαρά από την αυξανόμενη ανεργία κατά τη διάρκεια της κρίσης, με αμφότερες τις ομάδες να βρίσκονται σαφώς πάνω από τον μέσο όρο ήδη εκ των προτέρων.
- Το ποσοστό ανεργίας των ατόμων με χαμηλό **επίπεδο εκπαίδευσης** βρισκόταν στο 16,3 % το δεύτερο τρίμηνο του 2011, ενώ τα ποσοστά για τα άτομα με μέσο και υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης ήταν 8,6 % και 5,3 % αντιστοίχως.
- Τα ποσοστά ανεργίας αυξήθηκαν **τόσο στους άνδρες όσο και στις γυναίκες όλων των ηλικιακών ομάδων**. Το δεύτερο τρίμηνο του 2011 τα ποσοστά ανέρχονταν σε 9,4 % και 9,5 % αντιστοίχως. Η αύξηση ήταν ταχύτερη στους άνδρες κατά την πρώτη φάση της κρίσης, διότι οι ανδροκρατούμενοι τομείς επλήγησαν πιο σοβαρά (π.χ. οι τομείς της μεταποίησης

και των κατασκευών). Στη δεύτερη φάση της κρίσης τα ποσοστά ανεργίας των γυναικών αυξήθηκαν ταχύτερα καθότι οι γυναικοκρατούμενοι τομείς (π.χ. οι υπηρεσίες, ο δημόσιος τομέας) άρχισαν να πλήττονται ιδιαίτερα λόγω των μέτρων λιτότητας που εφαρμόστηκαν.

- Οι μετανάστες εργαζόμενοι, τα ποσοστά ανεργίας των οποίων ήταν ήδη υψηλότερα από τον μέσο όρο πριν από την κρίση, επλήγησαν πολύ σοβαρά από την αύξηση της ανεργίας. Το ποσοστό ανεργίας τους ανέρχεται στο 16,3 % κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2011.
- Ύστερα από μια σημαντική αλλά προσωρινή μείωση, τα στατιστικά στοιχεία του ευρωπαϊκού μέσου όρου της **μακροχρόνιας ανεργίας** (>12 μήνες) επανήλθαν το δεύτερο τρίμηνο του 2011 – εξαιτίας της αύξησης του αριθμού των ανέργων – στα επίπεδα πριν από την κρίση, και άγγιξαν το 43 %. Σημαντικές αυξήσεις καταγράφηκαν σε σχέση με το 2008 στις χώρες που επλήγησαν σοβαρά από την κρίση (Ισπανία, Ιρλανδία, χώρες της Βαλτικής). Στο άμεσο μέλλον αυτή η κατηγορία θα διογκωθεί περαιτέρω καθότι θα προκύψει περίοδος στασιμότητας της ζήτησης στην αγορά εργασίας.

3.4 Δεδομένου ότι η **ανεργία των νέων** είχε λάβει ήδη πριν από την κρίση ανησυχητικές διαστάσεις, η ΕΟΚΕ επεσήμανε ότι αποτελεί πλέον ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα της ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας (6). Σε γενικές γραμμές, η ανεργία των νέων αυξήθηκε δραματικά και σήμερα ανέρχεται σχεδόν σε 21 % σε όλη την επικράτεια της ΕΕ. Περισσότεροι από 5 εκατομμύρια νέοι (15-24 ετών) δεν έχουν ούτε θέση εργασίας ούτε θέση μαθητείας, γεγονός που έχει πολύ σοβαρές συνέπειες σε ατομικό, κοινωνικό και οικονομικό επίπεδο: τρέχουσες εκτιμήσεις του του Ευρωπαϊκού Ιδρύματος για τη βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας (EUROFOUND) καταδεικνύουν κόστος μεγαλύτερο των 100 δισεκατομμυρίων ευρώ ετησίως, το οποίο απορρέει από τον αποκλεισμό των νέων από την αγορά εργασίας. (7) Στην Ελλάδα και στην Ισπανία πάνω από το 40 % των νέων είναι άνεργοι, ενώ στη Λετονία, στη Λιθουανία και στη Σλοβακία σχεδόν ο ένας στους τρεις νέους είναι άνεργος.

- Οι ανησυχίες σχετικά με την ανεργία των νέων επιβεβαιώνονται βάσει δύο δεικτών: του ποσοστού ανεργίας (8) και του ποσοστού νέων NEET (EEAK), τα οποία αμφότερα αυξήθηκαν. Ο δείκτης **NEET** παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον καθότι παρέχει μια επιγραμματική εικόνα της κατάστασης των νέων 15-24 ετών που βρίσκονται **εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης** (Not in Education, Employment or Training - NEET).
- Μεταξύ των κρατών μελών καταγράφονται σημαντικές διαφορές: οι καλύτερες επιδόσεις εντοπίζονται στη Δανία, στις Κάτω Χώρες, στη Σλοβενία και στην Αυστρία με ποσοστά κάτω του 7 %, ενώ οι χειρότερες επιδόσεις καταγράφηκαν στην Ιταλία και στη Βουλγαρία με τα ποσοστά να κυμαίνονται μεταξύ 19,1 % and 21,8 %. Ο μέσος όρος της ΕΕ-27 το 2010 ήταν 12,8 %. Η κρίση επιδείνωσε τα ποσοστά νέων NEET ιδίως στην Ισπανία, την Ιρλανδία, τη Λιθουανία, την Εσθονία και τη Λετονία.

(4) Σχετικά με τις κοινωνικές συνέπειες της νέας οικονομικής διακυβέρνησης βλέπε τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 22.2.2012 με θέμα «Κοινωνικές συνέπειες της νομοθεσίας για τη νέα οικονομική διακυβέρνηση» (εισηγήτρια: η κ. Bischoff, Βλέπε σελίδα 23 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας.

(5) Εκτός αν ορίζεται διαφορετικά, τα στοιχεία βασίζονται στην έρευνα για το εργατικό δυναμικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης (AKE): (http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/labour_market/introduction) και αφορούν το δεύτερο τρίμηνο του 2011. Κατά κανόνα, τα στοιχεία αναφέρονται στην ηλικιακή ομάδα 15-64 ετών.

(6) Βλ. κεφάλαιο 7 της γνωμοδότησης της ΕΟΚΕ της 15ης Μαρτίου 2011 με θέμα «Νεολαία σε κίνηση», εισηγήτης: ο κ. TRANTINA, συνεισηγήτης: ο κ. MENDOZA CASTRO (ΕΕ. C 132/55 της 3.5.2011).

(7) Σύμφωνα με τις πλέον πρόσφατες εκτιμήσεις του Eurofound, το κόστος του αποκλεισμού των νέων από την αγορά εργασίας ανέρχεται στην ΕΕ σχεδόν σε 100 δισεκατομμύρια ευρώ ετησίως.

(8) Λαμβάνεται υπόψη ο συνολικός ενεργός πληθυσμός των νέων ούτως ώστε να περιοριστεί πιθανή στρέβλωση λόγω των υψηλών ποσοστών ανεργίας των νέων που βρίσκονται ακόμη στην εκπαίδευση.

— **Οι νέοι που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο** (ESL-Early School Leavers) συνιστούν άλλη μια κατηγορία που αντιμετωπίζει υψηλό κίνδυνο ανεργίας λόγω χαμηλής εκπαιδευτικής επίδοσης. Παρά το γεγονός ότι σε ορισμένες χώρες (π.χ. στην Ισπανία, την Πορτογαλία, την Εσθονία, τη Λετονία και το Ηνωμένο Βασίλειο) τα ποσοστά ESL μειώθηκαν κατά τη διάρκεια της κρίσης, το ποσοστό του ευρωπαϊκού μέσου όρου ανερχόταν το 2010 στο 14,1 % και βρισκόταν σαφώς πάνω από τον στόχο που καθορίζει η στρατηγική «Ευρώπη 2020» για κάτω από 10 %. ⁽⁹⁾ Οι διαφορές μεταξύ των χωρών είναι μεγάλες: στην Πορτογαλία και την Ισπανία τα ποσοστά υπερβαίνουν το 28 % και στη Μάλτα το ποσοστό των νέων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο αγγίζει σχεδόν το 37 %, ενώ τα ποσοστά στη Σλοβακία, τη Δημοκρατία της Τσεχίας και τη Σλοβενία κυμαίνονται κάτω του 5 %. ⁽¹⁰⁾

3.5 Αυτή η εξέλιξη στα ποσοστά ανεργίας αντανακλάται επίσης στο **ποσοστό απασχόλησης** που υποχώρησε σημαντικά κατά τη διάρκεια της κρίσης: ο ευρωπαϊκός μέσος όρος στα άτομα ηλικίας 20-64 ετών υποχώρησε από 70,5 % το δεύτερο τρίμηνο του 2008 σε 68,9 % το δεύτερο τρίμηνο του 2011. Ήδη όταν θεοπίστηκαν οι κατευθυντήριες γραμμές το 2010, ήταν σαφές ότι θα χρειαστεί μια ολόκληρη δεκαετία για να ανακτηθούν οι άνω των 10 εκατομμυρίων θέσεις εργασίας που χάθηκαν από την έναρξη της κρίσης. Έκτοτε η κατάσταση δεν βελτιώθηκε σχεδόν καθόλου. Κατά μέσο όρο σε επίπεδο ΕΕ καταγράφεται ελάχιστη αύξηση της απασχόλησης μεταξύ του δεύτερου τριμήνου του 2010 και του αντίστοιχου τριμήνου του 2011· σε ορισμένες χώρες παρουσιάστηκαν το περασμένο έτος μεγάλες αυξήσεις (Εσθονία, Λιθουανία, Λετονία και Μάλτα), ενώ σε άλλες τα ποσοστά απασχόλησης συνέχισαν την σαφή καθοδική τους πορεία (Ελλάδα, Βουλγαρία, Σλοβενία και Ρουμανία). Συνολικά, οι χώρες της Ένωσης εξακολουθούν να βρίσκονται πολύ μακριά από την επίτευξη του κεντρικού στόχου της στρατηγικής «ΕΕ 2020» για συνολικό ποσοστό απασχόλησης 75 % στην ηλικιακή ομάδα 20-64 ετών ⁽¹¹⁾. Κατά τη διάρκεια της οικονομικής κρίσης, οι νέοι όχι μόνον πλήττονται περισσότερο από την ανεργία αλλά αντιμετωπίζουν και την μεγαλύτερη υποχώρηση της απασχόλησης.

3.6 Η **μερική απασχόληση** συνέχισε να αυξάνεται σταδιακά κατά τη διάρκεια της κρίσης, επιβεβαιώνοντας τις εξελίξεις που καταγράφηκαν την περίοδο της στρατηγικής της Λισαβόνας. Λαμβανομένων υπόψη των αποκλίσεων μεταξύ των επιμέρους χωρών, ο μέσος όρος της μερικής απασχόλησης στην ΕΕ αυξήθηκε από το 17,6 % της συνολικής απασχόλησης το δεύτερο τρίμηνο του 2008 σε 18,8 % το δεύτερο τρίμηνο του 2011.

— **Οι γυναίκες** υπερεκπροσωπούνται σαφώς στην μερική απασχόληση με ποσοστό 31,6 % κατά μέσο όρο το δεύτερο τρίμηνο του 2011, σε σχέση με το αντίστοιχο των ανδρών να ανέρχεται σε 8,1 %.

— Η αύξηση της **μερικής απασχόλησης** έπληξε σε επίπεδο ΕΕ πολύ περισσότερο τους **νέους** εργαζόμενους απ' ό,τι τους εργαζόμενους σε κατ'έξοχήν παραγωγική ηλικία και τους εργαζόμενους μεγαλύτερης ηλικίας.

— Επίσης, η μερική απασχόληση αυξήθηκε πολύ περισσότερο **μεταξύ των εργαζομένων με το χαμηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης**.

— Η επιβεβλημένη μερική απασχόληση σε περιόδους κρίσης παρέχει τη δυνατότητα στον εργαζόμενο να διατηρεί την επαφή του με την αγορά εργασίας και αποτελεί καλό σημείο εκκίνησης για τη μετάβαση σε καθεστώς πλήρους απασχόλησης μετά την πάροδο της κρίσης.

— Κατά τη διάρκεια της κρίσης το μερίδιο της **ακούσιας μερικής απασχόλησης** ⁽¹²⁾ γνώρισε ωστόσο σημαντική αύξηση. Στις χώρες που επλήγησαν πιο σοβαρά από την κρίση (οι χώρες της Βαλτικής, η Ισπανία, η Ιρλανδία), τα ποσοστά της ακούσιας μερικής απασχόλησης σημείωσαν την περίοδο 2008-2010 μεγαλύτερη αύξηση σε σχέση με τον μέσο όρο. Για τις γυναίκες τα ποσοστά της ακούσιας μερικής απασχόλησης εξακολουθούν να είναι υψηλά σε πολλές χώρες λόγω της φροντίδας παιδιών ή ενηλίκων που αδυνατούν να εργαστούν.

3.7 Η **απασχόληση ορισμένου χρόνου** στην ΕΕ κορυφώθηκε στο 14,6 % κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2007. Στα στοιχεία της έρευνας για το εργατικό δυναμικό της ΕΕ συμπεριλαμβάνονται και οι εργαζόμενοι μέσω γραφείων προσωρινής απασχόλησης σε αυτή την κατηγορία, εκτός και αν υπάρχει γραπτή σύμβαση εργασίας αορίστου χρόνου. ⁽¹³⁾ Καθότι οι εργαζόμενοι ορισμένου χρόνου και μέσω γραφείων προσωρινής απασχόλησης επλήγησαν πολύ σοβαρά από την ανεργία την περίοδο της κρίσης, το αθροιστικό τους μερίδιο υποχώρησε κατά το δεύτερο τρίμηνο του 2009 στο χαμηλό του 13,5 %. Ωστόσο, η πρόσφατη αύξηση σε 14,2 % το δεύτερο τρίμηνο του 2011 καταδεικνύει την τάση που υπάρχει να επαναπροσλαμβάνουν οι επιχειρήσεις εργαζόμενους με συμβάσεις ορισμένου χρόνου, όπως επίσης να χρησιμοποιούν εργαζόμενους μέσω γραφείων προσωρινής απασχόλησης. Αυτό αντικατοπτρίζει κυρίως την έλλειψη εμπιστοσύνης εκ μέρους των εργοδοτών όσον αφορά την ανθεκτικότητα της ανάκαμψης και την προσπάθειά τους να αντεπεξέλθουν στην κατάσταση.

— Η **διακύμανση ανά χώρα** σε ό,τι αφορά την απασχόληση ορισμένου χρόνου είναι αξιοσημείωτη: – κάτω από 5 % σε ορισμένα κράτη μέλη της Κεντρικής και Ανατολικής Ευρώπης, όπως η Ρουμανία, η Βουλγαρία, η Λιθουανία και η Εσθονία, σε αντίθεση με την Πορτογαλία, την Ισπανία και την Πολωνία, όπου καταγράφονται ποσοστά της τάξης του 23-27 %.

— Οι νέοι εργαζόμενοι (ηλικίας 15-24 ετών) είναι πολύ πιο πιθανό να καλύπτουν θέση απασχόλησης ορισμένου χρόνου (42,2 % το 2010). Το φαινόμενο αυτό απαντάται σε όλες σχεδόν τις χώρες. Αποτελεί πλέον σε πολλούς κλάδους σχεδόν συνηθισμένο φαινόμενο να συνάπτουν νέοι εργαζόμενοι καταρχάς **σύμβαση ορισμένου χρόνου**. Αυτό σπανίως συμβαίνει εθελούσια και συνιστά μια από τις εξηγήσεις για την σοβαρή επιδείνωση της κατάστασης των νέων στην αγορά εργασίας κατά τη διάρκεια της κρίσης.

— Επιπλέον, περίπου 20 % των εργαζομένων **χαμηλής κατάρτισης** καταλαμβάνει θέσεις απασχόλησης ορισμένου χρόνου, ποσοστό πολύ υψηλότερο απ' ό,τι τα αντίστοιχα ποσοστά για τους εργαζόμενους με μέσο ή υψηλότερο επίπεδο εκπαίδευσης (περίπου 12 %-13 %).

⁽⁹⁾ http://ec.europa.eu/europe2020/priorities/smart-growth/index_el.htm

⁽¹⁰⁾ <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/education/introduction>

⁽¹¹⁾ Βλέπε EMCO/28/130911/EN-rev3, σ. 27 κ.εξ.

⁽¹²⁾ Η ακούσια μερική απασχόληση ορίζεται ως εξής: «αδυναμία εύρεσης θέσης πλήρους απασχόλησης».

⁽¹³⁾ Συνιστάται, μελλοντικά, η Eurostat να υποβάλλει χωριστά αριθμητικά στοιχεία για τους εργαζόμενους ορισμένου χρόνου και τους εργαζόμενους μέσω γραφείων προσωρινής απασχόλησης.

— Το μερίδιο της **ακούσιας απασχόλησης ορισμένου χρόνου** αυξήθηκε κατά 2 % περίπου μεταξύ 2008 και 2010, ιδίως στη Λιθουανία και στην Ιρλανδία, δύο από τις χώρες που επλήγησαν σοβαρότερα από την κρίση, αλλά και στην Τσεχική Δημοκρατία, στη Δανία και στη Μεγάλη Βρετανία.

3.8 Φτωχοί εργαζόμενοι: Τα στοιχεία της Eurostat για το 2009 καταδεικνύουν ότι οι εργαζόμενοι προσωρινής και ορισμένου χρόνου απασχόλησης, αλλά επίσης οι νέοι και οι μόνοι γονείς έχουν πολύ περισσότερες πιθανότητες να ανήκουν στην κατηγορία των «φτωχών εργαζομένων» απ' ό,τι οι μόνιμοι εργαζόμενοι ή οι εργαζόμενοι πλήρους απασχόλησης.

— **Ο κίνδυνος της φτώχειας των εργαζομένων** είναι σαφώς πολύ μεγαλύτερος για τους **νέους** (18-24 ετών)⁽¹⁴⁾, σε σχέση με την ηλικιακή ομάδα 25-64 του μέσου πληθυσμού, και αυτό σε πολλές χώρες της Ένωσης.

— Ομοίως, **οι μόνοι γονείς** που συχνά είναι αναγκασμένοι να εργάζονται με μερική απασχόληση και οι εργαζόμενοι χαμηλής εξειδίκευσης πλήττονται δυσανάλογα από την προσωρινή και την μερική απασχόληση, ενώ υπερεκπροσωπούνται σημαντικά στις χαμηλά αμειβόμενες θέσεις πλήρους απασχόλησης· αυτό αντανακλάται σε υψηλότερα **ποσοστά φτωχών εργαζομένων**.

4. Οι πολιτικές λιτότητας σε ολόκληρη την ΕΕ επιδεινώνουν την κατάσταση στην αγορά εργασίας και δυσχεραίνουν την επίτευξη των στόχων της πολιτικής απασχόλησης

4.1 Με την ταυτόχρονη εφαρμογή προγραμμάτων λιτότητας στο σύνολο της ΕΕ θα ενδέχεται να επιταχυνθεί η αμοιβαία ενισχυόμενη καθοδική πορεία και οι προοπτικές ανάπτυξης ενδέχεται να θα επιδεινωθούν περαιτέρω. Επειδή ορισμένες χώρες δεν δίνουν τη δέουσα προσοχή στις αναγκαίες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις και δεν διανοίγονται νέες προοπτικές ανάπτυξης, οι περικοπές δαπανών έχουν αρνητικές συνέπειες στην εγχώρια ζήτηση που αποτελεί το τελευταίο στήριγμα για την ανάκαμψη της οικονομίας και συνεπάγονται μείωση των φορολογικών εσόδων και αύξηση των κοινωνικών δαπανών. Υπάρχει κίνδυνος περαιτέρω αύξησης των δημοσιονομικών ελλειμμάτων, γεγονός που μπορεί να ενισχύσει την αδυναμία αντίδρασης όλο και περισσότερων κρατών μελών της ΕΕ σε επίπεδο οικονομικής πολιτικής. Αυτή η πορεία, δηλαδή, η δημοσιονομική εξυγίανση ως επί το πλείστον μέσω μέτρων λιτότητας, δεν είναι απλώς αμφιλεγόμενη από κοινωνική άποψη, αλλά υπονομεύει και την προοπτική μιας βιώσιμης οικονομικής ανάκαμψης. Η ΕΟΚΕ ανησυχεί βαθύτατα ότι με αυτά τα μέτρα δεν μπορεί να ξεπεραστεί η κρίση και επίσης ότι θα είναι ανέφικτη η επίτευξη των στόχων που έχουν καθοριστεί στη στρατηγική της ΕΕ για την απασχόληση.

4.2 Επομένως, η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει το αίτημά της σχετικά με ένα νέο Ευρωπαϊκό σχέδιο για την ανάκαμψη της οικονομίας της τάξης του 2 % του ΑΕγχΠ, το οποίο θα έχει ισχυρό αντίκτυπο στην πολιτική για την αγορά εργασίας⁽¹⁵⁾. Παράλληλα με πρόσθετες εθνικές επενδύσεις που πρέπει να υλοποιηθούν με συντονισμένο

τρόπο ώστε να αυξηθεί ο αντίκτυπος στην πολιτική απασχόλησης, κρίνεται απαραίτητο να καθοριστούν ευρωπαϊκά επενδυτικά σχέδια. Οι προγραμματισμένες δαπάνες, σε ποσοστό περίπου 1 % πρέπει να καλύψουν επενδύσεις με υψηλό αντίκτυπο στην απασχόληση και, επιπροσθέτως, να διοχετευτούν συγκεκριμένα σε μέτρα υπέρ της πολιτικής για την αγορά εργασίας, τα οποία, ανάλογα με την κατάσταση των τοπικών αγορών εργασίας, μπορούν να λάβουν διαφορετική μορφή.

4.3 Οι πόροι του κρατικού προϋπολογισμού δεν είναι δυνατόν να χρησιμοποιούνται για οιοδήποτε σκοπό, ήτοι από τη διάσωση τραπεζών και τις αυξήσεις στις κοινωνικές δαπάνες και καινοτόμες επενδύσεις μέχρι τη στήριξη επιχειρήσεων. Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, στο πλαίσιο της ευφύους δημοσιονομικής εξυγίανσης, πέρα από τις περικοπές δαπανών, οι οποίες πρέπει να είναι κοινωνικά αποδεκτές, είναι επίσης απολύτως αναπόφευκτη η αναζήτηση νέων πηγών εσόδων. Ειδικότερα, ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι αναγκαία η ενίσχυση της βάσης φορολογικών εσόδων των κρατών μελών. Περαιτέρω, κρίνεται απαραίτητη μια γενική αναθεώρηση ολόκληρου του φορολογικού συστήματος, στο πλαίσιο της οποίας θα εξετασθεί και το ζήτημα της δίκαιης κατανομής διαφόρων ειδών εισοδημάτων και περιουσιακών αγαθών. Αυτό πρέπει να συμβεί ταυτόχρονα με την αύξηση της αποτελεσματικότητας και της ευστοχίας των δημοσίων δαπανών.

4.4 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, τα μέτρα λιτότητας δεν θα πρέπει να ενισχύσουν τον κίνδυνο φτώχειας, ούτε να διευρύνουν περαιτέρω τις ανισότητες που έχουν ήδη αυξηθεί τα τελευταία χρόνια. Σε ό,τι αφορά τα μέτρα που λαμβάνονται για την αντιμετώπιση της κρίσης, πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να δοθεί προσοχή ούτως ώστε αυτά να μην αντιβαίνουν στον στόχο τόνωσης της ζήτησης και της απασχόλησης κατά τη διάρκεια και μετά το πέρας της κρίσης, καθώς και στο στόχο της μείωσης των κοινωνικών ανισοτήτων. Τα κράτη μέλη πρέπει επίσης να διασφαλίσουν ότι τα ληφθέντα μέτρα για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης και του δημόσιου χρέους δεν θέτουν σε κίνδυνο τις δημόσιες επενδύσεις υπέρ της πολιτικής απασχόλησης ούτε υπονομεύουν τη γενική και επαγγελματική εκπαίδευση. Η ΕΟΚΕ ζητά να διενεργηθούν αποτελεσματικές αξιολογήσεις των κοινωνικών επιπτώσεων, προκειμένου να εξεταστεί πώς μπορεί να υλοποιηθεί ο στόχος της ΕΕ, ο οποίος προβλέπει την έξοδο από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό τουλάχιστον 20 εκατομμυρίων ανθρώπων έως το 2020.

4.5 Τα μέτρα λιτότητας πλήττουν καταρχάς πιο σοβαρά εκείνους που εξαρτώνται από τις κρατικές κοινωνικές παροχές, συμπεριλαμβανομένων όσων εργάζονται σε επισφαλείς συνθήκες απασχόλησης, και άλλες μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας. Κατά κανόνα, τα άτομα που πλήττονται ισχυρότερα από την ανεργία είναι εκείνα που έχουν δύσκολη και περιορισμένη πρόσβαση σε παροχές στήριξης του εισοδήματος. Για τον λόγο αυτόν, πρέπει να δημιουργηθούν επαρκή, αποτελεσματικά και βιώσιμα δίκτυα κοινωνικής προστασίας με ξεχωριστή έμφαση στις πλέον πληττόμενες και μειονεκτούσες ομάδες στην αγορά εργασίας (μεταξύ άλλων οι νέοι, οι μετανάστες, οι Ρομά, τα άτομα με ειδικές ανάγκες, οι μόνοι γονείς, τα άτομα με χαμηλό επίπεδο εκπαίδευσης).

4.6 Όσον αφορά τις προκλήσεις που συνεπάγεται η γήρανση του πληθυσμού στην Ευρώπη για την αγορά εργασίας, η ΕΟΚΕ εξέδωσε πρόσφατα σχετική γνωμοδότηση στην οποία επισημαίνει ότι η πιο αποτελεσματική στρατηγική για τη διαχείριση του γηράσκοντος πληθυσμού της Ευρώπης είναι η όσο το δυνατό πληρέστερη αξιοποίηση του διαθέσιμου δυναμικού απασχόλησης. Αυτό

⁽¹⁴⁾ Λιγότερο από 60 % του διάμεσου ισοδύναμου εισοδήματος των νοικοκυριών.

⁽¹⁵⁾ Βλέπε παράγραφο 3.1 της γνωμοδότησης της ΕΟΚΕ της 11ης Ιουνίου 2009 με θέμα «Αποτελέσματα της Συνόδου Κορυφής για την απασχόληση», εισηγητής: ο κ. GREIF (ΕΕ. C 306/70 της 16.12.2009).

μπορεί να επιτευχθεί μόνο με μια στοχευμένη αναπτυξιακή πολιτική και την εφαρμογή μιας πολιτικής που θα προσφέρει δυνατότητες συμμετοχής. Η πολιτική αυτή συμπεριλαμβάνει τη διαμόρφωση του κόσμου της εργασίας με τρόπο που να ταιριάζει στους ηλικιωμένους, την επέκταση της εκπαίδευσης και κατάρτισης, τη δημιουργία παραγωγικών και υψηλής ποιότητας θέσεων εργασίας, την εξασφάλιση αποτελεσματικών συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης, καθώς και εκτεταμένα μέτρα για τον συνδυασμό επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής κ.ά. (16) Επιπλέον, θα πρέπει να αξιοποιηθούν πλήρως οι δυνατότητες που προσφέρει η αποκαλούμενη «οικονομία των προεσβυτέρων» ή «αργυρή οικονομία».

5. Αιτήματα και συστάσεις σχετικά με την απασχόληση των νέων και των μακροχρόνια ανέργων

5.1 Καθορισμός φιλόδοξων στόχων της ΕΕ για την απασχόληση των νέων

5.1.1 Στις υφιστάμενες κατευθυντήριες γραμμές υπάρχει ένας δείκτης που αφορά τη μείωση του ποσοστού των νέων που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης (NEET). Μολονότι τα κράτη μέλη διαφοροποίησαν τα μέτρα τους ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των υποομάδων των νέων NEET, αποδίδοντας ξεχωριστή έμφαση στις μειονεκτούσες ομάδες (17), εντούτοις, εξακολουθούν να απουσιάζουν συγκεκριμένοι στόχοι για την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων και τη βελτίωση της κατάστασης απασχόλησής τους. **Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει το αίτημά της ότι αυτό το βασικό θέμα πρέπει να τονιστεί περισσότερο στις κατευθυντήριες γραμμές, κυρίως μέσω της προσθήκης μετρήσιμων ευρωπαϊκών στόχων για την απασχόληση των νέων: ειδικότερα 1) ένας στόχος για σημαντική μείωση της ανεργίας των νέων, καθώς και 2) καθορισμός ανώτατης προθεσμίας 4 μηνών για την είσοδο στον ενεργό βίο νέων που αναζητούν εργασία ή θέση μαθητείας.** Σε κάθε περίπτωση, η ανάθεση του καθορισμού ειδικών στόχων υπέρ της απασχόλησης των νέων στα κράτη μέλη δεν αποδείχθηκε ιδιαίτερα αποτελεσματική, καθότι μερικές μόνο χώρες συμπεριέλαβαν αντίστοιχους στόχους στα εθνικά τους προγράμματα μεταρρυθμίσεων (18).

5.2 Συνεκτική εφαρμογή από τα κράτη μέλη της «Εγγύησης για τους Νέους» στην κατηγορία των νέων NEET

5.2.1 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι το αίτημά της, σύμφωνα με το οποίο τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίζουν σε όλους τους νέους εντός τεσσάρων μηνών μετά την ολοκλήρωση της υποχρεωτικής τους εκπαίδευσης μια θέση εργασίας, συνέχιση της κατάρτισής τους ή συμμετοχή σε μέτρα ενεργοποίησης και ένταξης στην αγορά εργασίας, συμπεριλήφθηκε στην εμβληματική πρωτοβουλία «Νεολαία σε κίνηση» με τη μορφή μιας προτεινόμενης «Εγγύησης για τους Νέους» (19). **Η ΕΟΚΕ συμμερίζεται πλήρως το αίτημα της Επιτροπής, η οποία ζητεί από τα κράτη μέλη να εντοπίσουν άμεσα τα εμπόδια σε αυτόν τον τομέα και, για την άρση τους, να καθορίσουν συγκεκριμένα μέτρα στο πλαίσιο των εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων.**

(16) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 13ης Ιουλίου 2011 με θέμα «Το μέλλον της ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας – αναζήτηση μιας αποτελεσματικής αντίδρασης στη δημογραφική εξέλιξη», εισηγητής: ο κ. GREIF (EE C 318/1 της 29.10.2011).

(17) «Young People and NEETs in Europe: first findings» (Οι νέοι και οι νέοι NEET στην Ευρώπη: τα πρώτα πορίσματα)– EUROFOUND – EF1172EN <http://www.eurofound.europa.eu/pubdocs/2011/72/en/1/EF1172EN.pdf>

(18) Τέσσερις μόνο χώρες (Βέλγιο, Τσεχία, Βουλγαρία, Εσθονία) καθόρισαν στα εθνικά μεταρρυθμιστικά τους προγράμματα το 2011 εθνικούς στόχους για την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων.

(19) «Νεολαία σε κίνηση» COM(2010) 477, κεφάλαιο 5.4

ων. Προς τούτο, θα χρειαστεί να ενισχυθεί δραστικά σε πολλές χώρες η ειδική στήριξη που παρέχουν οι εθνικές υπηρεσίες απασχόλησης και, στο πλαίσιο αυτό, να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στις μειονεκτούσες ομάδες (κυρίως σε όσους έχουν μεταναστευτική καταγωγή και σε Ρομά)

5.2.2 Στο πλαίσιο αυτό, τα κράτη μέλη καλούνται, επίσης, να υλοποιήσουν αποτελεσματικά τις προτεραιότητες που συμφωνήθηκαν γενικά στις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση και στον τομέα των νέων, όπως επίσης να καθορίσουν αντίστοιχους φιλόδοξους στόχους και απαιτήσεις, συμπεριλαμβανομένων, μεταξύ άλλων, ισορροπημένων μέτρων για την ενίσχυση της ευελιξίας και της ασφάλειας, την προώθηση της κινητικότητας του εργατικού δυναμικού, τη δημιουργία ενδεδειγμένων συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης προκειμένου να εξασφαλιστεί η μετάβαση στην αγορά εργασίας, καθώς και για την προαγωγή της επιχειρηματικότητας και του κατάλληλου πλαισίου με στόχο τη διατήρηση και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, ιδίως στις ΜΜΕ.

5.3 Αυξημένη ευρωπαϊκή χρηματοδότηση και ευκολότερη πρόσβαση σε ενωσιακά κονδύλια για την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων και της μακροχρόνιας ανεργίας

5.3.1 Για τη βραχυπρόθεσμη μείωση της ανεργίας των νέων και της μακροχρόνιας ανεργίας, η ΕΟΚΕ επιμένει στη λήψη ειδικών μέτρων στους τομείς της κοινωνικής, εκπαιδευτικής και εργασιακής πολιτικής, ιδίως σε περιόδους τεταμένης δημοσιονομικής συγκυρίας. Στην τρέχουσα πρωτοβουλία της «Ευκαιρίες για τους νέους» (20) η Επιτροπή σημειώνει ότι είναι απαραίτητη η παροχή ταχείας και μη γραφειοκρατικής στήριξης κυρίως στις χώρες που πλήττονται περισσότερο από την ανεργία των νέων (21). **Για τα κράτη μέλη που αντιμετωπίζουν ιδιαίτερα δυσχερή κατάσταση στην αγορά εργασίας όσον αφορά την απασχόληση των νέων και υψηλά ποσοστά μακροχρόνιας ανεργίας, τα οποία οφείλουν συγχρόνως να εκπληρώσουν επί του παρόντος αυστηρούς δημοσιονομικούς στόχους πρέπει να εξασφαλιστεί ευκολότερη πρόσβαση σε κονδύλια της ΕΕ ιδιαίτερα για την προώθηση μέτρων κατά την έννοια της «Εγγύησης για τους Νέους», καθώς και επενδύσεων για τη δημιουργία θέσεων εργασίας.** Είναι αναγκαίο να υιοθετηθούν ρεαλιστικές και ευέλικτες διαδικασίες και απλουστεύσεις στη διοίκηση σε ό,τι αφορά τη διαχείριση των πόρων, συμπεριλαμβανομένης και της προσωρινής αναστολής της συγχρηματοδότησης από τα κράτη μέλη για τις παρεμβάσεις του ΕΚΤ καθώς και άλλων ευρωπαϊκών ταμείων.

5.4 Επαρκή μέσα για την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων και της μακροχρόνιας ανεργίας στον νέο προϋπολογισμό της ΕΕ

5.4.1 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη τονίσει πόσο σημαντικό είναι, παρά την επανεξέταση των δημοσιονομικών προτεραιοτήτων την οποία επέβαλε η οικονομική κρίση σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ, να διατηρηθούν και, όπου είναι αναγκαίο, να αυξηθούν οι πόροι που διατίθενται σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο για την εκπαίδευση, την κατάρτιση και την απασχόληση των νέων και των μακροχρόνια ανέργων (22). **Για τον σκοπό αυτόν, η ΕΟΚΕ ζητεί, στον νέο**

(20) Βλέπε τις σχετικές προτάσεις της Επιτροπής στην τρέχουσα «Πρωτοβουλία Έυκαιρίες για τους νέους» COM(2011)933

(21) Στην κατευθυντήρια γραμμή 7, απόφαση του Συμβουλίου 2010/707/EU

(22) Βλέπε σχετικά τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 15ης Μαρτίου 2011 με θέμα «Νεολαία σε κίνηση» (EE 132/55 της 3.5.2011), κεφάλαιο 8, και τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 14ης Ιουλίου 2011 με θέμα «Η κρίση, η εκπαίδευση και η αγορά εργασίας», εισηγητής: ο κ. SOARES (EE C 318/50 της 29.10.2011).

χρηματοδοτικό προγραμματισμό μετά το 2014, να εξασφαλιστούν επαρκή κονδύλια στο πλαίσιο του ΕΚΤ για πρωτοβουλίες υπέρ των νέων και των μακροχρόνια ανέργων. ⁽²³⁾ Εκτός αυτού, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι θα πρέπει επίσης να εξεταστεί, μεταξύ άλλων, πώς θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν τα άλλα ταμεία της ΕΕ για δράσεις με στόχο την καταπολέμηση της ανεργίας των νέων και της μακροχρόνιας ανεργίας.

5.5 Βελτίωση της πρόσβασης των νέων και των μακροχρόνια ανέργων σε παροχές στήριξης σε περίπτωση ανεργίας

5.5.1 Υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ σε ό,τι αφορά την πρόσβαση στις παροχές κοινωνικής ασφάλισης και το επίπεδο αυτών των παροχών όχι μόνον για τους νέους. Στις κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση τα κράτη μέλη ορθώς καλούνται να προσαρμόσουν τα συστήματά τους κοινωνικής ασφάλισης, ούτως ώστε να αποφευχθούν τυχόν κενά όσον αφορά την κοινωνική ασφάλιση στο πλαίσιο πιο ευέλικτων αγορών εργασίας. Αυτό αφορά όλες τις ηλικιακές ομάδες στον ίδιο βαθμό. Εντούτοις, κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, δεν εξετάστηκε επαρκώς μέχρι σήμερα η εξαιρετικά περιορισμένη πρόσβαση των νέων σε παροχές στήριξης σε περίπτωση ανεργίας που διαπιστώνεται στα περισσότερα κράτη μέλη ⁽²⁴⁾. Την περίοδο της κρίσης, ορισμένες χώρες βελτίωσαν, κάτω από συγκεκριμένες προϋποθέσεις, την πρόσβαση σε επιδόματα ανεργίας για μειονεκτούσες ομάδες, συμπεριλαμβανομένων των νέων. Τα μέτρα αυτά, όμως, ήταν περιορισμένης χρονικής διάρκειας και κινδυνεύουν να ανακληθούν στο πλαίσιο προγραμματισμένων μέτρων λιτότητας.

5.5.2 Η ΕΟΚΕ ζητεί, να επανεξεταστούν και, όπου είναι αναγκαίο, να βελτιωθούν σε όλα τα κράτη μέλη, οι προϋποθέσεις πρόσβασης σε παροχές στήριξης για τους άνεργους νέους και τους μακροχρόνια άνεργους που είναι πρόθυμοι να εργαστούν και αναζητούν θέση εργασίας ή κατάρτισης. Συνιστάται επίσης η συμπερίληψη των αντίστοιχων στόχων στα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων. Αυτό θα μπορούσε να συμβάλει καθοριστικά στη βελτίωση της επισφαλούς κατάστασης που αντιμετωπίζουν πολλοί νέοι κατά την ένταξή τους στην αγορά εργασίας.

5.6 Καταπολέμηση της επισφαλούς απασχόλησης και των άτυπων μορφών εργασίας στον χώρο της μαθητείας και στις περιόδους πρακτικής άσκησης

5.6.1 Στην ηλικιακή ομάδα των νέων 15 έως 24 ετών δεν είναι μόνο το ποσοστό της ανεργίας διπλάσιο σε σχέση με το αντίστοιχο των ενηλίκων, αλλά και η αναλογία των επισφαλών συνθηκών εργασίας (σε ορισμένες χώρες υπερβαίνει το 60 %), η αύξηση των άτυπων περιόδων μαθητείας και πρακτικής άσκησης (κυρίως στις χώρες της Νότιας Ευρώπης ⁽²⁵⁾), καθώς και οι θέσεις απασχόλησης χαμη-

λότερου επιπέδου από την αρχική εκπαίδευση και κατάρτιση. Όσον αφορά την ένταξη στην αγορά εργασίας, η ΕΟΚΕ τάσσεται κατά των υπερρίθμων προσωρινών λύσεων που δεν προσφέρουν προοπτικές: Αντί να συμβιβαστούμε με την αβέβαιη απασχόληση και τις επισφαλείς συμβάσεις εργασίας, κρίνεται σκόπιμο να εφαρμοστούν μέτρα που εγγυώνται ότι η απασχόληση ορισμένου χρόνου και οι χαμηλά αμειβόμενες θέσεις εργασίας που παρέχουν χαμηλής ποιότητας κοινωνική προστασία δεν θα καταστούν μόνιμο φαινόμενο για τους νέους.

5.6.2 Η ΕΟΚΕ έχει διατυπώσει τις παρατηρήσεις της σε πολλές γνωμοδότησης σχετικά με τα πεδία όπου είναι αναγκαία η ανάληψη δράσης όσον αφορά την προσαρμογή στους τομείς της κατάρτισης και των προσόντων ώστε να εξασφαλιστεί ότι, μεταξύ άλλων, οι νέοι αποκτούν την κατάρτιση για την οποία υπάρχει ζήτηση στην αγορά εργασίας. ⁽²⁶⁾ Για να αντιμετωπιστούν οι αναντιστοιχίες μεταξύ προσφοράς και ζήτησης στην αγορά εργασίας, που οφείλονται, μεταξύ άλλων, σε ανεπάρκεια δεξιοτήτων, περιορισμένη γεωγραφική κινητικότητα ή ανεπάρκεια αμοιβών σε όλους τους οικονομικούς κλάδους, ⁽²⁷⁾ τα ιδρύματα κατάρτισης καλούνται να προσαρμόσουν τα αναλυτικά τους προγράμματα σπουδών στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας, οι εργοδότες να επεκτείνουν τους διαύλους τους για την πρόσληψη νέων εργαζομένων και οι αρχές να επενδύσουν σε ενεργητικά μέτρα για την αγορά εργασίας. Αλλά και οι ίδιοι οι εκπαιδευόμενοι οφείλουν να μεριμνούν για τις μελλοντικές τους προοπτικές απασχόλησης.

5.6.3 Σχετικά με την πρωτοβουλία της Επιτροπής για τις περιόδους πρακτικής άσκησης, η ΕΟΚΕ στηρίζει τη θέσπιση ενός σχετικού Ευρωπαϊκού Πλαισίου Ποιότητας στο οποίο θα πρέπει να ενθαρρυνθούν να συμμετάσχουν και οι επιχειρήσεις, ώστε να μπορούν να προσφέρουν δυνατότητες ενδοϋπηρεσιακής κατάρτισης με αμοιβαία δεσμευτικές συμβάσεις εργασίας, ιδίως για νέους χαμηλού εκπαιδευτικού επιπέδου. Το διπολικό σύστημα εκπαίδευσης που περιλαμβάνει την γενική και την επαγγελματική κατάρτιση έχει αποδώσει θετικά αποτελέσματα σε πολλές χώρες και κρίνεται σκόπιμο να εξεταστεί η δυνατότητα μερικής εφαρμογής του σε άλλα κράτη.

5.7 Βασικές αρχές για την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων

5.7.1 Η ΕΟΚΕ προτείνει τη λήψη μέτρων για την αντιμετώπιση της ανεργίας των νέων σύμφωνα με τις ακόλουθες βασικές αρχές: βελτίωση της απασχολησιμότητας των νέων με τη μεταρρύθμιση των συστημάτων γενικής και επαγγελματικής εκπαίδευσης, ώστε τα προσόντα να αντιστοιχούν περισσότερο στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας, περιλαμβανομένων των εταιρικών σχέσεων μεταξύ των σχολείων, της οικονομίας και των κοινωνικών εταίρων ενεργά μέτρα για την αγορά εργασίας, στα οποία περιλαμβάνονται η μεγαλύτερη υποστήριξη και περισσότερα κίνητρα για τους νέους ώστε να δέχονται μία θέση εργασίας· εξέταση του αντικτύπου της νομοθεσίας για την προστασία της απασχόλησης και την προστασία από την απόλυση· υποστήριξη της επιχειρηματικότητας των νέων.

⁽²³⁾ Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ ζητεί να διατεθεί ποσοστό τουλάχιστον 40 % των πόρων του ΕΚΤ για την προώθηση της απασχόλησης, καθώς και της επαγγελματικής κινητικότητας, ενέργεια που θα επιτρέψει να τεθούν στο επίκεντρο πολλών νέων σχεδίων μέτρα υπέρ της νεολαίας. Βλέπε σχετικά γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα "Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο", Βλέπε σελίδα 82 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας, Εισηγητής: ο κ. VERBOVEN, Συνεισηγητής: ο κ. CABRA DE LUNA παράγραφοι 1.5 και 4.1.2.

⁽²⁴⁾ Στοιχεία της έρευνας για το εργατικό δυναμικό (ΕΕΔ) της Eurostat καταδεικνύουν ότι, κατά μέσο όρο στην ΕΕ-27, οι νέοι (ηλικίας 15-24 ετών) έχουν τρεις φορές λιγότερες πιθανότητες πρόσβασης σε επιδόματα ανεργίας απ'ότι άλλες ομάδες· κατά την περίοδο της κρίσης δεν διαπιστώθηκε καμία βιώσιμη βελτίωση.

⁽²⁵⁾ Το πρόβλημα αυτό δεν αφορά τόσο τις βορειοευρωπαϊκές χώρες που διαθέτουν πολυετή εμπειρία στις ρυθμισμένες σχέσεις εργασίας μεταξύ ασκούμενων, ιδρυμάτων κατάρτισης και εργοδοτών. Το ίδιο ισχύει και για τις χώρες που διαθέτουν ένα εδραιωμένο και καλά ανεπτυγμένο διπολικό σύστημα επαγγελματικής κατάρτισης (Γερμανία, Αυστρία).

⁽²⁶⁾ Βλέπε την υπό κατάρτιση γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Εκσυγχρονισμός των συστημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης της Ευρώπης» (ΕΕ C XX της XX)· τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 18.1.2012 με θέμα «Απασχόληση των νέων, τεχνικές δεξιότητες και κινητικότητα» (ΕΕ C 68/11 της 6.3.2012), Εισηγήτρια: η κ. Dorthe Andersen και τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 19.1.2012 με θέμα «Επιδίωξη ελκυστικότερης μεταδευτεροβάθμιας επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης» (ΕΕ C 68/1 της 6.3.2012), Εισηγήτρια: Η κ. Vladimíra Drbalová.

⁽²⁷⁾ Βλέπε την ανακοίνωση COM(2011) 933: Πρωτοβουλία «Ευκαιρίες για τους νέους».

5.8 Αντιμετώπιση της μακροχρόνιας ανεργίας και της απώλειας επαφής με την αγορά εργασίας

5.8.1 Η συνεχιζόμενη τελμάτωση της ζήτησης εργασίας που σχετίζεται με την κρίση οδηγεί σε άνοδο της μακροχρόνιας ανεργίας, προκαλώντας σοβαρές δυσχέρειες στην είσοδο στην αγορά εργασίας και αυξανόμενους αριθμούς φτωχών εργαζόμενων. Η ΕΟΚΕ συνιστά στα κράτη μέλη να δώσουν ιδιαίτερη έμφαση στη σύσταση ενδιάμεσων αγορών εργασίας χωρίς αποκλεισμούς στις οποίες οι δημόσιοι πόροι θα αξιοποιούνται για τη δημιουργία ικανού αριθμού κατάλληλων θέσεων εργασίας. Με αυτόν τον τρόπο, οι μακροχρόνια άνεργοι θα διατηρήσουν την επαφή τους με την αγορά εργασίας και θα βελτιώσουν τις δεξιότητες και τις γνώσεις τους. Έτσι θα αποτραπεί η αύξηση του αριθμού των φτωχών εργαζόμενων και θα τους επιτραπεί η ομαλή μετάβαση στην κύρια αγορά εργασίας όταν ξεπεραστεί η κρίση.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση του προγράμματος “Υγεία για την ανάπτυξη” του τρίτου πολυετούς προγράμματος δράσης της ΕΕ στον τομέα της υγείας για την περίοδο 2014-2020»

COM(2011) 709 final — 2011/0339 (COD)

(2012/C 143/19)

Γενική εισηγήτρια: η κ. OUIIN

Στις 30 Νοεμβρίου 2011 και στις 12 Δεκεμβρίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αντιστοίχως, αποφάσισαν να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση του προγράμματος “Υγεία για την ανάπτυξη” του τρίτου πολυετούς προγράμματος δράσης της ΕΕ στον τομέα της υγείας για την περίοδο 2014-2020»

COM(2011) 709 final – 2011/0339 (COD).

Στις 6 Δεκεμβρίου 2011, το Προεδρείο της ΕΟΚΕ ανέθεσε στο ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη» τις σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες (γενική εισηγήτρια η κ. OUIIN).

Λόγω του επείγοντος χαρακτήρα των εργασιών, κατά την 478^η σύνοδο ολομέλειας, στις 22 και 23 Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 23^{ης} Φεβρουαρίου 2012), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή όρισε γενική εισηγήτρια την κ. Béatrice OUIIN και υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 169 ψήφους υπέρ, 1 ψήφο κατά και 4 αποχές.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρωτοβουλία της Επιτροπής: η ύπαρξη αυτού του τρίτου προγράμματος στην παρούσα περίοδο κρίσης, αποτελεί ένα θετικό μήνυμα προς τους ευρωπαίους πολίτες. Εκφράζει την ικανοποίησή της για το πρόγραμμα που αφορά ειδικά την υγεία και του οποίου ο προϋπολογισμός, αν και ανεπαρκής, αυξήθηκε.

1.2 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την επικέντρωση του ενδιαφέροντος σε περιορισμένο αριθμό προτεραιοτήτων και την αύξηση του ανώτατου ορίου επιδότησης για τις χώρες των οποίων το ακαθάριστο εθνικό εισόδημα ανά κάτοικο είναι μικρότερο από το 90% του μέσου όρου της ΕΕ⁽¹⁾.

1.3 Η ΕΟΚΕ συμπεριφέρει την άποψη να αναζητηθεί μια καλύτερη χρήση των οικονομικών και ανθρώπινων πόρων, αλλά προειδοποιεί ότι πρέπει να προβάλλεται αντίσταση στον πειρασμό που αντιμετωπίζεται σε περιόδους κρίσης για μείωση των προϋπολογισμών και των δημόσιων υπηρεσιών υγείας.

1.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι, στον τομέα της υγείας, η ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία συνίσταται στην ενθάρρυνση της ανταλλαγής ορθών πρακτικών και της διάδοσης των αρχών ένταξης της υγείας σε όλες τις πολιτικές, της καταπολέμησης των ανισοτήτων στον τομέα της υγείας, και της καταπολέμησης της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού.

1.5 Η ΕΟΚΕ δίνει έμφαση στην πρόληψη για τη διατήρηση ενός υγιούς πληθυσμού: εκπαίδευση σε θέματα υγείας, βελτίωση των συνθηκών εργασίας, διαβίωσης και στέγασης. Η υγιής γήρανση απαιτεί προετοιμασία καθ' όλη τη διάρκεια του βίου.

1.6 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι, αν η έλλειψη εργατικού δυναμικού είναι γενική σε αυτόν τον τομέα, μπορούν να βρεθούν κοινές λύσεις: επαγγελματική ισότητα, εκ νέου αξιολόγηση των δεξιοτήτων και των μισθών, αναγνώριση υψηλής τεχνικής εμπειρογνομosύνης, συνεκτίμηση της τεχνογνωσίας που προκύπτει από την άτυπη εργασία εντός της οικογένειας, μικτή απασχόληση, βελτίωση των συνθηκών εργασίας και της οργάνωσης του χρόνου εργασίας, δια βίου εκπαίδευση, εξέλιξη των στόχων σταδιοδρομίας λαμβανομένων υπόψη των φυσικών και ψυχολογικών αναγκών του νοσηλευτικού προσωπικού.

1.7 Η ΕΟΚΕ θεωρεί προτιμότερη την εκπαίδευση ανέργων σε αυτά τα επαγγέλματα παρά την άφιξη προσωπικού που έχει ήδη εκπαιδευτεί σε τρίτες χώρες ή άλλες χώρες της ΕΕ, ούτως ώστε οι χώρες αυτές να μη στερούνται το εκπαιδευτικό δυναμικό τους.

1.8 Η ΕΟΚΕ τονίζει την ανάγκη να δοθούν στις οικογένειες και στην κοινότητα (φίλους, γείτονες ..) τα μέσα ώστε να φροντίζουν τους ασθενείς και τα εξαρτώμενα άτομα, με καλύτερη κατανομή του χρόνου εργασίας καθ' όλη τη διάρκεια ζωής.

1.9 Η ΕΟΚΕ ενθαρρύνει την ανταλλαγή εμπειριών όσον αφορά τη χρήση ηλεκτρονικών συστημάτων υγείας από τους επαγγελματίες και τους ιδιώτες, και ζητεί να καθοριστούν ευρωπαϊκά πλαίσια:

— για την προστασία των εμπιστευτικών στοιχείων σε περίπτωση διασυννοριακής ανταλλαγής των φακέλων των ασθενών ή της συνταγογράφησης,

(¹) Βλ: ΕΕ, ΗΥ, ΛΥ κ.λπ.

— για την εξασφάλιση της ακρίβειας των πληροφοριών που δημοσιεύονται σε δικτυακούς τόπους για όλους μέσω ενός συστήματος διαπίστευσης από τις αρμόδιες υγειονομικές αρχές.

1.10 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι μεταξύ των προτεραιοτήτων (καπνός, αλκοόλ, παχυσαρκία και HIV), θα πρέπει να προστεθούν νέοι κίνδυνοι που συνδέονται:

— με την αλλαγή του κλίματος, τη ρύπανση, τη διάχυση χημικών προϊόντων, τις нанοτεχνολογίες,

— με την ασφάλεια των φαρμάκων και των προθέσεων, με την υπερβολική κατανάλωση φαρμάκων,

— με τις αλλαγές του τρόπου ζωής και του τρόπου διατροφής και με τις συνέπειές τους στην αναπαραγωγή του ανθρώπου,

— με την ψυχική υγεία, όπως το άγχος, η κατάθλιψη, η νόσος του Αλτσχάιμερ.

1.11 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι είναι αναγκαία η περαιτέρω ενθάρρυνση νέων τεχνολογιών στον τομέα της υγειονομικής περιθαλψής για τη μείωση του φόρτου εργασίας του υγειονομικού προσωπικού, τη βελτίωση της ποιότητας της μέριμνας και της υποστήριξης των ασθενών και τη βελτίωση και διατήρηση της κινητικότητας των ηλικιωμένων.

2. Το ιστορικό

2.1 Από την καταπολέμηση των ανισοτήτων στον τομέα της υγείας έως την καταπολέμηση του αλκοολισμού, από τη νόσο του Αλτσχάιμερ έως τον καρκίνο, από την καταπολέμηση του καπνίσματος έως την ασφάλεια των ασθενών, οι γνωμοδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινωνικής Επιτροπής την τελευταία διετία σχετικά με τα θέματα υγείας είναι πολυάριθμες ⁽²⁾.

2.2 Εάν ο τομέας των υπηρεσιών υγείας μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην οικονομική ανάπτυξη, η υγεία δεν μπορεί να περιορίζεται μόνο σε αυτό. Προκειμένου να βελτιωθεί η βιωσιμότητα των συστημάτων υγείας, τα οποία παρεμβαίνουν όταν η ασθένεια ήδη υπάρχει, πρέπει πρώτα να διατηρηθεί η καλή υγεία του πληθυσμού με μέτρα πρόληψης και δημόσιας υγείας και να περιλαμβάνεται ο τομέας της υγείας σε όλες τις πολιτικές. Θα ήταν χρήσιμο να υπάρχουν περισσότερα στατιστικά στοιχεία σχετικά με τις δράσεις των συστημάτων περιθαλψής.

2.3 Η οικονομική κρίση οδηγεί σε δραστικές περικοπές των προϋπολογισμών οι οποίες απειλούν την ποιότητα της δημόσιας υγείας, και την πρόσβαση όλων στην περιθαλψή. Η διατήρηση της καλής υγείας του πληθυσμού σε ένα περιβάλλον δημογραφικών και κλιματικών αλλαγών απαιτεί τη διάθεση επαρκών πόρων.

⁽²⁾ Βλέπε τις γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ:

EE C 18/74 της 19.01.2011

EE C 339/1 της 14.12.2010

EE C 255/72 και 76 της 22.09.2010

EE C 128/89 της 18.05.2010

EE C 228/113 της 22.09.2009

EE C 318/10 της 23.12.2009

EE C 306/64 της 16.12.2009

EE C 317/105 της 23.12.2009

EE C 218/91 της 11.09.2009

EE C 175/116 της 28.07.2009

EE C 77/115 της 31.03.2009

EE C 224/88 της 30.08.2008

EE C 77/96 της 31.03.2009

2.4 Η διατήρηση της καλής υγείας απαιτεί την εκπαίδευση σε θέματα υγείας από την παιδική ηλικία (από την οικογένεια, το σχολείο και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης), μια υγιεινή διατροφή σε όλες τις ηλικίες, τον περιορισμό της έκθεσης σε επικίνδυνα υλικά, αξιοπρεπείς συνθήκες διαβίωσης, αξιοπρεπείς συνθήκες εργασίας και ούτω καθεξής. Ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην υγιή γήρανση, καθώς οι μεγαλύτεροι καταναλωτές των συστημάτων υπηρεσιών υγείας είναι - εκτός από τα νεογέννητα - οι ηλικιωμένοι. Η υγιής γήρανση χρήζει έγκαιρης προετοιμασίας.

2.5 Η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας και η πρόληψη αποτελούν τα καλύτερα μέσα διατήρησης της υγείας του πληθυσμού και κατά συνέπεια της μείωσης των συχνών απουσιών των εργαζομένων και του κόστους των υπηρεσιών υγείας.

2.6 Η πρώτη μάστιγα που πρέπει να καταπολεμηθεί είναι η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός: το κρύο, η πείνα, η μη ισορροπημένη διατροφή, η έλλειψη υγιεινής - συχνά σε συνδυασμό με τη μοναξιά-, οι κακές συνθήκες στέγασης, η απουσία προληπτικής ιατρικής κλπ. ευνοούν την ανάπτυξη των ασθενειών, ιδιαίτερα δε χρόνιων ασθενειών, που αντιπροσωπεύουν ένα πολύ υψηλό κόστος για τα συστήματα κοινωνικής προστασίας, δηλαδή για όλους τους πολίτες που συνεισφέρουν στη χρηματοδότησή τους.

2.7 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τον στόχο συμβολής σε καινοτόμα και βιώσιμα συστήματα υγείας, τα οποία απαιτούν την ανάπτυξη κοινών εργαλείων και μηχανισμών για την αντιμετώπιση της έλλειψης ανθρώπινων και οικονομικών πόρων. Είναι απαραίτητο να επενδυθούν περισσότεροι πόροι στην κατ' οίκον περιθαλψή και στη μη επείγουσα ή χειρουργική περιθαλψή προσαρμόζοντας τις νοσοκομειακές δαπάνες για την υγεία, γεγονός που θα επιτρέψει να αναγνωριστεί ο σημαντικός ρόλος των οικογενειών όσον αφορά τη διατήρηση ενός υγιούς πληθυσμού και τη βελτίωση της βιωσιμότητας του συστήματος υγειονομικής περιθαλψής.

2.8 Η εκπαίδευση σε θέματα υγείας, που περιλαμβάνει τις έννοιες της υγιεινής, της ισορροπημένης διατροφής, της συμπεριφοράς αλλά και ενός σταθερού συναισθηματικού περιβάλλοντος ξεκινά από την πολύ νεαρή ηλικία και στους κόλπους της οικογένειας. Εάν η οικογένεια αποτελεί τον πρώτο χώρο εκμάθησης των κανόνων διατήρησης της καλής υγείας, είναι επίσης αυτή η ίδια που φροντίζει τον άρρωστο, αφενός, επειδή πολλές ασθένειες δεν απαιτούν νοσηλεία και οι άνθρωποι μένουν στα σπίτια τους, στις οικογένειές τους, αφετέρου δε, γιατί όταν ένας ασθενής είναι στο νοσοκομείο, οι επισκέψεις της οικογένειας και των συγγενών του παρέχουν ψυχολογική και υλική υποστήριξη, μαζί με το προσωπικό του νοσοκομείου. Πρέπει να διατηρηθεί αυτός ο βασικός ρόλος της οικογένειας και του στενού περιβάλλοντος, γιατί όταν η ασθένεια μειώνει τις ικανότητες, ο ασθενής έχει ανάγκη να περιβάλλεται και να στηρίζεται από την οικογένειά του.

2.9 Οι αλλαγές στη δομή της οικογένειας έχουν συνέπειες στην ψυχική και σωματική υγεία και θα πρέπει επίσης να αναζητηθεί τι είναι αυτό που καθιστά την οικογένεια ασφαλές περιβάλλον.

2.10 «Η μείωση της παροχής άτυπης φροντίδας μέσα στην οικογένεια» δεν είναι αναπόφευκτο δεδομένο. Η επιθυμία των ασθενών δεν είναι να λαμβάνουν φροντίδα μόνο από επαγγελματίες. Η οικογένεια δεν μπορεί να αντικαταστήσει τους επαγγελματίες για πράξεις που απαιτούν εξειδικευμένες τεχνικές γνώσεις. Όμως, οι ασθενείς και οι οικογένειές τους πρέπει να έχουν τη δυνατότητα επιλογής όσον αφορά όλες τις ενέργειες που συνοδεύουν την υποστήριξη της

κατ' οίκον φροντίδας. Εξ ου και η ανάγκη να μπορεί ο καθένας να απουσιάζει από την εργασία του όταν ένα μέλος της οικογένειας χρειάζεται φροντίδα.

2.11 Τη στιγμή που όλα τα συναξιοδοτικά συστήματα πρέπει να αναθεωρηθούν, θα πρέπει να αξιοποιηθεί η ευκαιρία ώστε να εξισορροπηθεί εκ νέου ο χρόνος εργασίας καθ' όλη τη διάρκεια του βίου. Αν η επιμήκυνση της ζωής καθιστά δυνατή την επιμήκυνση του εργατικού βίου, οι άνδρες και οι γυναίκες θα πρέπει να μπορούν να ζητούν μακράς διάρκειας άδεια κατά την ενεργό ζωή, με πλήρη ή μερική απασχόληση, που να χρηματοδοτείται όπως η φροντίδα ασθενών στην οικογένεια, εξαρτημένων ηλικιωμένων. Πρέπει να καθιερωθεί μεγαλύτερη ελευθερία επιλογής ώστε οι εργαζόμενοι να μπορούν να διαθέτουν ανάλογα με τις ανάγκες τους πίστωση χρόνου, ο οποίος να χρηματοδοτείται από την εργασία τους, και αυτό όχι μόνο κατά τη σύνταξη. Οι ευρωπαίοι κοινωνικοί εταίροι οι οποίοι διαπραγματεύθηκαν ήδη τη γονική άδεια θα μπορούσαν να συνεχίσουν σε αυτή τη βάση και να συμφωνήσουν σχετικά με αυτές τις άδειες, και την πίστωση χρόνου εργασίας, που απαιτούνται για να αντιμετωπιστεί η ανάγκη καλύτερης συμφιλίωσης οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής.

2.12 Προκειμένου να παραμείνει η οικογένεια βασικός χώρος αλληλεγγύης, πρέπει να διαθέτει τα απαραίτητα μέσα. Πρέπει, από σήμερα ήδη, να συνυπολογίζεται ο χρόνος που αφιερώνουν όσοι φροντίζουν έναν άρρωστο συγγενή ή εξαρτώμενο άτομο, κατά τον καθορισμό των δικαιωμάτων κοινωνικής ασφάλειας και συναξιοδοτήσης.

2.13 Πρέπει επίσης να αναπτυχθούν υπηρεσίες που να βοηθούν εξαρτώμενα άτομα να ανταπεξέρχονται στις ανάγκες της καθημερινής ζωής: σωματική περιποίηση, νοικοκυριό, προετοιμασία γευμάτων, νυχτερινός νοσοκόμος. Ο τομέας αυτός των θέσεων εργασίας της κατ' οίκον φροντίδας είναι υπό ανάπτυξη: δημιουργεί θέσεις εργασίας. Σε πάρα πολλές χώρες, η εργασία στο σπίτι εξακολουθεί να είναι άτυπη, αδήλωτη, απροστάτευτη, χωρίς αναγνωρισμένη εξειδίκευση και συχνά εκτελείται από μετανάστριες. Πρόκειται για έναν βασικό τομέα για την ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, όπου επικρατούν τα στερεότυπα, η τεχνική εμπειρογνομosύνη δεν είναι αναγνωρισμένη, οι συμβάσεις είναι προσωρινές ή οι μισθοί χαμηλοί, ενώ αυτές οι θέσεις εργασίας είναι απαραίτητες για την λειτουργία της οικονομίας. Η σύμβαση που μόλις εγκρίθηκε από τη ΔΟΕ για την αξιοπρεπή εργασία όσον αφορά τις οικιακές βοηθούς πρέπει να συμβάλει στην ανάπτυξη ήθους και επαγγελματισμού στον τομέα αυτό, με την προϋπόθεση να βρεθούν οι όροι χρηματοδότησης, η οποία δεν μπορεί να προέλθει μόνο από την τσέπη των ασθενών που έχουν ανάγκη ή των οικογενειών τους.

3. Στόχοι του προγράμματος

3.1 Το πρόγραμμα προτείνει τη διάδοση καινοτόμων λύσεων για την αντιμετώπιση της έλλειψης εργατικού δυναμικού. Σε αυτή την περίοδο της μαζικής ανεργίας στην Ευρώπη, πρέπει κανείς να αναρωτηθεί για τα αίτια που δημιουργούν τις δυσκολίες πρόσληψης στον τομέα των υπηρεσιών υγείας. Αυτός ο επαγγελματικός κλάδος, όπου οι περισσότεροι εργαζόμενοι είναι γυναίκες, δεν προσελκύει αρκετούς νέους, ούτε άνδρες, λόγω της ανεπαρκούς αναγνώρισης των επαγγελματικών προσόντων και δεξιοτήτων, των ωραρίων και των δύσκολων συνθηκών εργασίας, των χαμηλών μισθών. Η επαγγελματική ισότητα επιτυγχάνεται με την αύξηση των μισθών και την καλύτερη αναγνώριση των τεχνικών δεξιοτήτων καθώς και με την πρόσβαση στην δια βίου εκπαίδευση.

3.2 Μια σημαντική καινοτομία θα ήταν να αυξηθεί η παρουσία των ανδρών με τη λήψη των απαραίτητων μέτρων. Οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να προωθήσουν πολιτικές ώστε να αυξηθεί η παρουσία ομάδων που υποεκπροσωπούνται. Πρέπει να ληφθεί μέριμνα ώστε το καθεστώς του αυτοαπασχολούμενου να μην οδηγήσει το νοσηλευτικό προσωπικό στην παραμέληση του χρόνου παύσης και στην εξοντωτική εργασία. Έμφαση πρέπει να δοθεί επίσης σε όλες τις τεχνολογικές, οργανωτικές και κοινωνικές καινοτομίες που θα βελτιώσουν τις συνθήκες εργασίας και θα μειώσουν το επίπονο της εργασίας.

3.3 Στον τομέα των υπηρεσιών υγείας όπου είναι έντονες οι πιέσεις, οι ασθενείς χρειάζονται φροντίδα 24 ώρες το 24ωρο και 7 ημέρες την εβδομάδα. Αυτό προϋποθέτει νυχτερινή εργασία και ωράρια εργασίας που δύσκολα συνδυάζονται με την οικογενειακή ζωή. Η επίτευξη ικανοποιητικών συνθηκών εργασίας απαιτεί τη στενή συμμετοχή του προσωπικού στη λήψη των αποφάσεων. Οι κοινωνικοί εταίροι, στα πλαίσια του τομεακού κοινωνικού διαλόγου, θα πρέπει να εξετάσουν την εφαρμογή καινοτόμου σχεδιασμού του τόπου εργασίας όπως η ατομική διαχείριση του χρόνου εργασίας (self-rostering) και η χρήση εργαλείων των ΤΠΕ (Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας).

3.4 Οι κοινωνικοί εταίροι πρέπει να συνεργαστούν με τις δημόσιες αρχές για την στήριξη της κατάρτισης της δια βίου μάθησης, την εσωτερική επαγγελματική κινητικότητα και την απόκτηση δεξιοτήτων στη διαχείριση και την οργάνωση. Προκειμένου να καταστεί ευκολότερος ο συνδυασμός εργασίας και μάθησης, οι κοινωνικοί εταίροι πρέπει να λάβουν υπόψη μια σειρά επιλογών, όπως οι αποσπάσεις, η εκπαίδευση στην εργασία, η μάθηση μέσω υπολογιστών. Η διεύρυνση των δυνατοτήτων σταδιοδρομίας είναι απαραίτητη για τη διατήρηση του προσωπικού.

3.5 Η αντιμετώπιση της έλλειψης εργατικού δυναμικού με την υποστήριξη της κατάρτισης των νέων και με έναν κατάλληλο μισθό φαίνεται καλύτερη λύση από την προσέλκυση ήδη εκπαιδευμένων εργαζομένων από τρίτες χώρες: πράγματι, αυτοί οι γιατροί, οι νοσηλευτές, οι φυσικοθεραπευτές κ.α. από την Αφρική, την Ασία και τη Λατινική Αμερική θα λείψουν από τις χώρες τους οι οποίες χρηματοδότησαν την κατάρτισή τους. Οι ευρωπαίοι κοινωνικοί εταίροι του τομέα της υγείας έχουν αναπτύξει έναν κώδικα συμπεριφοράς όσον αφορά τη διασυνοριακή δεοντολογία πρόσληψης και παραμονής στον νοσοκομειακό τομέα. Ενδείκνυται να εφαρμοστεί και να επεκταθεί. Όταν επαγγελματίες από τρίτες χώρες, ωστόσο, επιθυμούν να εγκατασταθούν στην Ευρώπη, η ΕΟΚΕ στη γνωμοδότησή της του 2007 με θέμα την υγεία και τη μετανάστευση πρότεινε τη δημιουργία ενός ειδικού ταμείου αποζημίωσης ώστε και άλλοι επαγγελματίες να μπορούν να εκπαιδευτούν στις χώρες τους (?).

3.6 Ο πρώτος στόχος του προγράμματος αποσκοπεί στο να «ενισχυθεί η ευρωπαϊκή συνεργασία για την αξιολόγηση των τεχνολογιών της υγείας και να διερευνηθούν οι δυνατότητες της ηλεκτρονικής υγείας και των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας (ΤΠΕ) για την υγεία». Θα πρέπει να καθοριστούν ευρωπαϊκά πλαίσια για την προστασία των εμπιστευτικών στοιχείων σε περίπτωση διασυνοριακής ανταλλαγής (π.χ. φακέλων ασθενών ή συνταγογραφησών).

(?) Γνωμοδότηση ΕΟΚΕ, ΕΕ C 256 της 27.10.2007, σελ. 123.

3.7 Ο δεύτερος στόχος του προγράμματος είναι η «Βελτίωση της πρόσβασης στην ιατρική εμπειρογνομosύνη και ενημέρωση για ειδικά θέματα και πέρα από τα εθνικά σύνορα και ανάπτυξη κοινών λύσεων και κατευθυντήριων γραμμών για τη βελτίωση της ποιότητας της υγειονομικής περίθαλψης και της ασφάλειας των ασθενών, ούτως ώστε να βελτιωθεί η πρόσβαση των πολιτών της ΕΕ σε καλύτερη και ασφαλέστερη υγειονομική περίθαλψη». Δικτυακοί τόποι για θέματα υγείας και με αποδέκτη το ευρύ κοινό έχουν δημιουργηθεί σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες, παρέχουν πληροφορίες για την υγεία και συμβάλλουν στην εκπαίδευση σε θέματα υγείας. Για καλοήθεις διαταραχές, η ανάγνωση τους προλαμβάνει την ανώφελη επίσκεψη σε γιατρό. Με την παροχή πληροφοριών για τα οφέλη της παραδοσιακής ιατρικής ή της εναλλακτικής ιατρικής, των φυτοθεραπειών, των ειδικών θεραπειών, των μασάζ κλπ. αυτοί οι δικτυακοί τόποι συμβάλλουν στη διατήρηση της καλής υγείας. Η διάδοση της καλύτερης αυτογνωσίας, ψυχολογικών και φυσιολογικών αναγκών, είναι απαραίτητη για τη βελτίωση της υγείας του πληθυσμού, για τον περιορισμό των θεραπειών και της υπερκατανάλωσης τόσο υπηρεσιών υγείας όσο και φαρμάκων. Πρέπει να οργανωθούν οι ανταλλαγές και να καθοριστούν ευρωπαϊκά πλαίσια για τη διασφάλιση της ακρίβειας των πληροφοριών που διαδίδονται στο κοινό (διαπίστευση) προκειμένου να αποφευχθεί ο πολλαπλασιασμός όσων αναζητούν μόνο το κέρδος εκμεταλλεύμενοι την εμπιστία των ασθενών.

3.8 Πρέπει να ενθαρρυνθεί η ανταλλαγή ορθών πρακτικών σχετικά με τους μηχανισμούς που εφαρμόζονται σε μια συγκεκριμένη περιοχή για τη βελτίωση της πρόσβασης στην περίθαλψη, τη διατήρηση ή την άφιξη γιατρών και ειδικευμένου νοσηλευτικού προσωπικού στις αγροτικές περιοχές ή στις φτωχότερες συνοικίες, με τον προγραμματισμό συστημάτων και πολιτικών υγείας καθώς και προσωπικών υπηρεσιών.

3.9 Ο τρίτος στόχος αφορά τον «Εντοπισμό, διάδοση και προώθηση της υιοθέτησης βέλτιστων πρακτικών για οικονομικώς αποδοτικά μέτρα πρόληψης, μέσω της αντιμετώπισης των κρίσιμων παραγόντων κινδύνου και συγκεκριμένα του καπνίσματος, της κατάχρησης οινόπνευματος και της παχυσαρκίας, όπως και του VIH/AIDS». Σε ένα πρόγραμμα όπου κυριαρχεί η καινοτομία, πρέπει επίσης να προωθούνται ανταλλαγές πρακτικών όσον αφορά τους νέους παράγοντες κινδύνου, τόσο σημαντικούς για το μέλλον.

3.10 Εμφανίζονται νέες διαταραχές και νέες χρόνιες παθήσεις που θα είναι τα σημαντικά προβλήματα του εικοστού πρώτου αιώνα, οφείλονται δε στην αλλαγή του κλίματος, στην αύξηση της ρύπανσης, στην αλλαγή του τρόπου ζωής (καθιστική ζωή, πολύωρο κάθισμα μπροστά από μια οθόνη κλπ.) και στη διάχυση πολλών χημικών ουσιών των οποίων οι μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στην υγεία είναι άγνωστες.

3.11 Από τα τέλη του δέκατου ένατου αιώνα, όταν άρχισε να χρησιμοποιείται στη βιομηχανία και στις κατασκευές έως την απαγόρευσή του στα τέλη του εικοστού αιώνα, ο αμιάντος έχει προκαλέσει το θάνατο δεκάδων χιλιάδων εργαζομένων.

3.12 Στη γεωργία χρησιμοποιούνται φυτοφάρμακα και άλλα χημικά προϊόντα η βλαβερότητα των οποίων για τον οργανισμό αποκαλύπτεται πολύ αργότερα. Σε μελέτες εκφράζονται ανησυχίες

για τα ποσοστά καρκίνου μεταξύ των αγροτών. Αυτά τα προϊόντα διαχέονται στον αέρα, το νερό και τα τρόφιμα. Για να διατηρηθούν τα τρόφιμα περισσότερο, για να αλλάξει η γεύση τους, η βιομηχανία τροφίμων χρησιμοποιεί και προσθετικές ουσίες.

3.13 Σε αυτά προστίθενται τα προϊόντα καθαρισμού για το σπίτι και τον χώρο εργασίας, τα πολλά προϊόντα που χρησιμοποιούνται στη βιομηχανία και τα φάρμακα. Η υπερκατανάλωση φαρμάκων έχει ήδη αυξήσει την ανθεκτικότητα στα αντιβιοτικά. Αυτά τα αντιβιοτικά δίνονται και στα ζώα και διαχέονται στο νερό. Άλλα προϊόντα όπως φυσικό αέριο, αιθάλη κλπ διαχέονται στην ατμόσφαιρα. Τα προϊόντα αυτά σχηματίζουν όλα μαζί μια «χημική σούπα», παρούσα στο περιβάλλον, μία από τις συνέπειες της οποίας φαίνεται να είναι η ταχεία αύξηση των αλλεργιών και των καρκίνων. Τα ηλεκτρομαγνητικά κύματα αποτελούν επίσης πηγή οχλήσεων.

3.14 Ένα άλλο ζήτημα που προβληματίζει είναι η επίδραση της έκθεσης σε προϊόντα και σε ακτινοβολίες και των αλλαγών του τρόπου ζωής στην αναπαραγωγική ικανότητα των ανθρώπων. Εάν τα αίτια της μείωσης της γεννητικότητας είναι κατά κύριο λόγο κοινωνιολογικού χαρακτήρα, ας μην αγνοηθούν οι αυξανόμενες φυσιολογικές δυσκολίες πολλών ζευγαριών όταν αποφασίζουν να κάνουν ένα παιδί.

3.15 Μεταξύ των νέων κινδύνων, το άγχος στον χώρο εργασίας είναι μία από τις αιτίες κατάθλιψης που μπορεί να οδηγήσει έως και την αυτοκτονία. Πρέπει να καταπολεμηθεί επίσης το άγχος των ανέργων και, γενικότερα, όλων όσοι νιώθουν ότι είναι άχρηστοι για την κοινωνία. Η ψυχική υγεία είναι βασικός παράγοντας της κατάστασης της υγείας του πληθυσμού.

3.16 Η ευγηρία αποτελεί αντικείμενο προετοιμασίας καθόλη τη διάρκεια του βίου. Οι συνθήκες εργασίας διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο, εφόσον το προσδόκιμο ζωής δεν είναι το ίδιο για τους υπαλλήλους γραφείου, τους εργαζόμενους με βάρδιες ή τους γεωργικούς εργάτες. Η μείωση της κόπωσης, ο περιορισμός της νυκτερινής εργασίας, η μείωση του άγχους αποτελούν διάφορους τρόπους προετοιμασίας για μια υγιή γήρανση.

3.17 Για μία υγιή γήρανση, είναι σημαντικό να διατηρηθεί ένα αίσθημα κοινωνικής χρησιμότητας να υπάρχει ένα δίκτυο κοινωνικών σχέσεων, να διατηρείται η περιέργεια σε εγρήγορση, να συνεχίζεται μία επαγγελματική ή εθελοντική δραστηριότητα, να ασκείται μία αθλητική δραστηριότητα και να υπάρχει μέριμνα για έναν υγιεινό τρόπο ζωής.

3.18 Ένα άλλο θέμα, το τέλος της ζωής, χρήζει ανταλλαγής απόψεων σε ευρωπαϊκό επίπεδο επειδή αφορά την ευθύνη του κάθε ατόμου και τη σχέση του με την αντίληψη για μια αξιοπρεπή ζωή. Σήμερα, η συντριπτική πλειοψηφία του πληθυσμού πεθαίνει στο νοσοκομείο· για τον λόγο αυτό το τέλος της ζωής είναι ένα σημαντικό θέμα.

3.19 Είναι απαραίτητη η ανάπτυξη υπηρεσιών παρηγορητικής αγωγής προς αποφυγή του πόνου, όταν ο ασθενής είναι καταδικασμένος και η θεραπευτική αγωγή αναποτελεσματική. Οι υπηρεσίες αυτές δεν είναι διαθέσιμες σε όλα τα νοσοκομεία, ή δεν μπορούν να καλύψουν όλους όσους τις χρειάζονται.

3.20 Ο τέταρτος στόχος του προγράμματος αφορά την «ανάπτυξη κοινών προσεγγίσεων και απόδειξη της αξίας τους για τη βελτίωση της ετοιμότητας και του συντονισμού σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης στον τομέα της υγείας, με στόχο την προστασία των πολιτών από διασυνοριακές απειλές υγείας». Επειδή οι επιδημίες δεν γνωρίζουν σύνορα, είναι απαραίτητη η συνεργασία στον τομέα αυτό. Θα πρέπει να αντληθούν διδάγματα από τα μέτρα που λαμβάνονται ώστε να αποφευχθεί στο μέλλον η κατασπατάληση πόρων. Πρέπει να γίνει διάκριση μεταξύ των προληπτικών μέτρων, που εντάσσονται στην εκπαίδευση, τα οποία θα μπορούσαν να έχουν μόνιμο χαρακτήρα, και των μέτρων που συνεπάγεται η αγορά προϊόντων των οποίων η διάρκεια ζωής είναι περιορισμένη. Η ανταλλαγή απόψεων όσον αφορά τις δαπάνες και τα αποτελέσματα θα μπορούσε να βοηθήσει στην ανάπτυξη μεθόδων κατάλληλων για την επίτευξη των στόχων.

Βρυξέλλες, 23 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ασφάλεια των υπεράκτιων δραστηριοτήτων αναζήτησης, εξερεύνησης και παραγωγής πετρελαίου και φυσικού αερίου»

COM(2011) 688 final — 2011/0309 (COD)

(2012/C 143/20)

Εισηγητής: ο κ. **George T. LYON**

Στις 17 Νοεμβρίου 2011 και στις 29 Νοεμβρίου 2011 αντίστοιχα, σύμφωνα με το άρθρο 192, παράγραφος 1, της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποφάσισαν να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ασφάλεια των υπεράκτιων δραστηριοτήτων αναζήτησης, εξερεύνησης και παραγωγής πετρελαίου και φυσικού αερίου

COM(2011) 688 τελικό – 2011/0309 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Γεωργία, αγροτική ανάπτυξη και περιβάλλον», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 20 Ιανουαρίου 2012.

Κατά την 478^η σύνοδο ολομέλειάς της, που πραγματοποιήθηκε στις 22 και 23 Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 22ας Φεβρουαρίου 2012), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε, με 111 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 9 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Μολονότι τα μείζονα υπεράκτια συμβάντα είναι σπάνια, οι συνέπειες των κινδύνων που συνεπάγονται για την ανθρώπινη ζωή, το περιβάλλον, την οικονομία και το κλίμα είναι συχνά ολέθριες.

1.2 Η ανάγκη να υιοθετηθεί μια συνεκτική προσέγγιση της ΕΕ για την ασφάλεια των υπεράκτιων δραστηριοτήτων εκμετάλλευσης κοιτασμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου αναγνωρίζεται ευρέως.

1.3 Ο καλύτερος τρόπος για να επιτευχθεί ο συγκεκριμένος στόχος είναι με την τήρηση των υψηλότερων δυνατών προτύπων που ισχύουν ήδη στο μεγαλύτερο μέρος του κλάδου.

1.4 Η ΕΟΚΕ στηρίζει τη σύσταση της Επιτροπής που αποκαλείται «Επιλογή 2» ως τη δέσμη μέτρων που έχει τις περισσότερες πιθανότητες να επιτύχει τους στόχους της πρότασης.

1.5 Ο κανονισμός πρέπει να συμβάλλει στην ανάθεση της ευθύνης για τη θέσπιση των μέτρων μεταρρύθμισης στις αρμόδιες εθνικές αρχές και τα ενδιαφερόμενα μέρη, επιφυλάσσοντας έναν σαφώς ορισμένο – πλην περιορισμένο – ρόλο στην προτεινόμενη ομάδα αρχών εποπτείας υπεράκτιων δραστηριοτήτων της ΕΕ.

1.6 Η ΕΟΚΕ προτρέπει την Επιτροπή να λάβει το ταχύτερο δυνατό τις αποφάσεις της για την ασφάλεια προϊόντων, την οικονομική ικανότητα και κυρίως την εταιρική ευθύνη.

1.7 Θα πρέπει να παρασχεθούν κίνητρα στους φορείς της ΕΕ που συμμετέχουν σε δραστηριότητες εξερεύνησης και παραγωγής εκτός της επικράτειας της ΕΕ να «εξάγουν» τις καλύτερες ενωσιακές προδιαγραφές.

2. Εισαγωγή

2.1 Στις 27/10/2011 η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση κανονισμού για την ασφάλεια των υπεράκτιων δραστηριοτήτων αναζήτησης, εξερεύνησης και παραγωγής πετρελαίου και φυσικού αερίου.

2.2 Μετά την καταστροφή στην εξέδρα Deepwater Horizon στον Κόλπο του Μεξικού τον Απρίλιο του 2010 και ενόψει του σοβαρού, όπως τον χαρακτήρισε η Επιτροπή, κινδύνου μεγάλου υπεράκτιου συμβάντος στον ευρωπαϊκό κλάδο υπεράκτιων δραστη-

ριοτήτων, δεν υπάρχει αμφιβολία ότι τα ζητήματα που περιγράφει η Επιτροπή στην εκτίμηση επιπτώσεων (που συνοδεύει την πρόταση) πρέπει να αντιμετωπιστούν επείγοντως και να υιοθετηθούν κατάλληλα μέτρα. Τα ζητήματα αυτά είναι τα εξής:

— η πρόβλεψη και, στο μέτρο του δυνατού, η εξάλειψη συμβάντων υψηλού κινδύνου·

— ο περιορισμός και η αναχίτηση των συνεπειών μιας μείζονος καταστροφής·

— η αυξημένη προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των παράκτιων οικονομιών από τις επιπτώσεις της ρύπανσης·

— η ανάγκη να βελτιωθεί το εύρος και η αποτελεσματικότητα, μεταξύ των κρατών μελών, των δραστηριοτήτων αντιμετώπισης καταστροφών·

— η ανάγκη να καταρτιστούν, αργά ή γρήγορα, σαφείς κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την ευθύνη των ανάδοχων υπεράκτιων έργων για άμεσες και έμμεσες ζημιές τρίτων·

— η ανάγκη να καταρτιστεί και να εναρμονιστεί ένα πλαίσιο απαραίτητων προϋποθέσεων για την ασφαλή λειτουργία υπεράκτιων εγκαταστάσεων και μονάδων, και

— η αποκατάσταση της εμπιστοσύνης του κοινού σε έναν ασφαλή, ορθά προσανατολισμένο και ρυθμισμένο κλάδο υπεράκτιων δραστηριοτήτων εκμετάλλευσης κοιτασμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου.

2.3 Η Επιτροπή θεωρεί ότι αυτά τα ζητήματα μπορούν να αντιμετωπιστούν με τον βέλτιστο τρόπο μέσω:

— βελτιώσεων των διαδικασιών αξιολόγησης, αδειοδότησης, ρύθμισης και παρακολούθησης αναδόχων και φορέων εκμετάλλευσης του κλάδου·

— της ενθάρρυνσης μιας επιχειρηματικής νοοτροπίας που υιοθετεί πρόθυμα βελτιωμένες πρακτικές ασφαλείας·

— της εξάλειψης των ασυνεπειών σε πρακτικό επίπεδο μεταξύ των κρατών μελών·

- της καλύτερης διαχείρισης και συντονισμού των πόρων και ικανοτήτων αντιμετώπισης περιστατικών·
- της βελτίωσης του ελέγχου κρίσιμων ζητημάτων εξοπλισμού ασφαλείας (συμπεριλαμβανομένων των ελέγχων από ανεξάρτητους φορείς) και
- της αξιολόγησης της πολιτικής των μέτρων που αφορούν την ασφάλεια των προϊόντων, τις εγγυήσεις οικονομικής ικανότητας, την αστική ευθύνη και τα συστήματα αποζημίωσης των φορέων εκμετάλλευσης υπεράκτιων εγκαταστάσεων.

2.4 Πιο συγκεκριμένα, η Επιτροπή ευελπιστεί να επιτύχει αυτούς τους φιλόδοξους στόχους προωθώντας ένα «μοντέλο βέλτιστων πρακτικών της ΕΕ», εφαρμόζοντας μια δέσμη μεταρρυθμίσεων που βασίζεται, σε μεγάλο βαθμό, σε μια πρακτική στον τομέα της Βόρειας Θάλασσας που έχει καθιερωθεί εδώ και πολύ καιρό και χαιρεί ιδιαίτερης εκτίμησης. Αυτό θα οδηγούσε σε στενότερη συνεργασία κατά την αξιολόγηση των κινδύνων, τον σχεδιασμό της αντιμετώπισης έκτακτων περιστατικών, την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών, την ανταλλαγή πληροφοριών, εμπειρογνωμοσύνης και πόρων. Σε αυτό το μοντέλο (αναφέρεται ως «Επιλογή 2» στην εκτίμηση επιπτώσεων) εξετάζεται το ενδεχόμενο ίδρυσης μιας «αρμόδιας αρχής» σε κάθε κράτος μέλος, η οποία θα έχει ως βασική ευθύνη ζητήματα που αφορούν τον κλάδο, καθώς και το ενδεχόμενο ίδρυσης, μεταξύ των κρατών μελών, μιας ομάδας αρχών εποπτείας υπεράκτιων δραστηριοτήτων της ΕΕ για τη θέσπιση νέων προτύπων ασφαλείας, τη διευκόλυνση των ρυθμιστικών προγραμμάτων της ΕΕ και τη διασφάλιση της υποβολής τυποποιημένων εκθέσεων σε διασυνοριακό επίπεδο.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Ο ευρωπαϊκός τομέας των υπεράκτιων δραστηριοτήτων εκμετάλλευσης κοιτασμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου αριθμεί περίπου 1 000 υπεράκτιες εγκαταστάσεις. Η γεωγραφική κατανομή αυτών των εγκαταστάσεων έχει ως εξής: 486 στο Ηνωμένο Βασίλειο, 181 στις Κάτω Χώρες, 123 στην Ιταλία, 61 στη Δανία, 7 στη Ρουμανία, 4 στην Ισπανία, 3 στην Πολωνία, 2 στη Γερμανία, 2 στην Ελλάδα, 2 στην Ιρλανδία και 1 στη Βουλγαρία.

3.2 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι η ασφάλεια κάθε πτυχής των υπεράκτιων δραστηριοτήτων εκμετάλλευσης κοιτασμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου, και κάθε αποτελέσματος που σχετίζεται με τον κλάδο είναι ύψιστης σημασίας, επικροτεί δε τη συγκεκριμένη πρωτοβουλία της Επιτροπής.

3.3 Μολονότι ο κανονισμός επικεντρώνεται σε μεγάλο βαθμό στην πρόληψη ή τον περιορισμό των περιβαλλοντικών επιπτώσεων υπεράκτιων συμβάντων ή ατυχημάτων, η ΕΟΚΕ σημειώνει με ικανοποίηση ότι, στην εκτίμηση επιπτώσεων, η υγεία, η ασφάλεια και η καλή διαβίωση των εργαζομένων στον κλάδο των υπεράκτιων δραστηριοτήτων εκμετάλλευσης κοιτασμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου δεν παραβλέπονται.

3.4 Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει την ισορροπία που πρέπει να επιτευχθεί μεταξύ των επιταγών της πρότασης και των αναγκών της ΕΕ όσον αφορά την ενέργεια και την ασφάλεια του ενεργειακού εφοδιασμού.

3.5 Ενώ δεν υπάρχει νομοθεσία της ΕΕ η οποία να αφορά ρητά την ασφάλεια των δραστηριοτήτων εκμετάλλευσης κοιτασμάτων πετρελαίου και φυσικού αερίου, αρκετές από τις υφιστάμενες οδηγίες εξετάζουν ζητήματα που συνδέονται στενά με αυτά της πρότασης, όπως: η οδηγία σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη (2004/35/ΕΚ), η οδηγία πλαίσιο για τα απόβλητα (2008/98/ΕΚ), η τροποποιημένη οδηγία για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον (85/337/ΕΟΚ), τα μέτρα που θεσπίστηκαν βάσει της οδηγίας πλαίσιο

για την υγεία και την ασφάλεια (89/391/ΕΟΚ) περί των ελαχίστων προδιαγραφών για τη βελτίωση της προστασίας, της ασφαλείας και της υγείας των εργαζομένων στις εξορυκτικές διά γεωτρήσεων βιομηχανίες και η οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική (2008/56/ΕΚ). Καθώς οι παραπάνω νομοθετικές πράξεις δεν συνάδουν πλήρως με τους στόχους της πρότασης, μπορούν να εφαρμοστούν μόνο αποσπασματικά, εάν μπορούν καν να εφαρμοστούν χωρίς προσαρμογή. Η οδηγία σχετικά με την περιβαλλοντική ευθύνη, για παράδειγμα, ενώ ασχολείται με την υπεράκτια ρύπανση, δεν επεκτείνει το πεδίο αναφοράς της στη ζημία που προκαλείται στα ύδατα της Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης ή της υφαλοκρηπίδας, που πρέπει να τυγχάνουν προστασίας βάσει της οδηγίας για τη θαλάσσια στρατηγική.

3.6 Έχουν διατυπωθεί επανειλημμένα επικριτικά σχόλια ότι τα υφιστάμενα πρότυπα ασφαλείας, αποκατάστασης, ευθύνης και αποζημίωσης (που επιβάλλονται μέσω οδηγίας, αυτορρυθμισης, διεθνών συμβάσεων και πρωτοκόλλων) είναι συχνά «ασύνδετα» και τηρούνται ανεπαρκώς λόγω διαφορών έμφασης και ερμηνείας, αδιαφορίας προς το πνεύμα, αν όχι στις λεπτομέρειες των μηχανισμών εφαρμογής και επιβολής, και λόγω επιχειρηματικής νοοτροπίας χαμηλού επιπέδου. Αυτό απαξιώνει τη νομοθετική διαδικασία, κατάσταση που δεν κρίνεται ικανοποιητική. Πρέπει να επικροτηθεί η νέα αρχή που περιγράφεται στην πρόταση.

3.7 Στον τομέα της Βόρειας Θάλασσας, οι πρακτικές και οι διαδικασίες του κλάδου, τόσο οι εθελοντικές όσο και οι προβλεπόμενες από τη νομοθεσία, έχουν περιγραφεί από την Επιτροπή ως «βέλτιστες επιχειρησιακές πρακτικές», «βέλτιστες πρακτικές στην Ένωση», «βέλτιστες πρακτικές που ορίζονται στα επίσημα πρότυπα και έγγραφα καθοδήγησης», «τρέχον βέλτιστο πρότυπο», «υπερσύγχρονες πρακτικές» και «αναγνωρισμένες παγκόσμιες ορθές πρακτικές για τον έλεγχο της επικινδυνότητας επέλευσης μεγάλων κινδύνων», με μια ρυθμιστική προσέγγιση για τη θέσπιση στόχων που θεωρείται «παγκόσμιας κλάσης». Εντούτοις, η ΕΟΚΕ εκφράζει την ανησυχία της για τον σχετικά υψηλό κίνδυνο που εξακολουθεί να υφίσταται και θεωρεί ότι ο προτεινόμενος κανονισμός θα προαγάγει την εταιρική νοοτροπία υπέρ της ασφαλείας.

3.8 Αυτές οι πρακτικές έχουν εξελιχθεί και ωριμάσει μέσω της εξερεύνησης, της μηχανικής και της επιχειρησιακής πείρας (και των ενίοτε άσχημων εμπειριών, εάν θυμηθούμε τις καταστροφές στις εξέδρες Alexander Kielland (1980) και Piper Alpha (1988)). Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ότι πρόκειται για μια συνεχή διαδικασία, η οποία απαιτεί διαρκή αξιολόγηση, και πιστεύει ότι οι φορείς εκμετάλλευσης στον κλάδο ούτε έχουν επαναπαυθεί ούτε καθυστερούν να εισαγάγουν νέα μέτρα και κατευθυντήριες γραμμές ή να προσαρμοστούν στα υφιστάμενα πρότυπα ή διαδικασίες, όποτε αυτό είναι απαραίτητο ή ενδεδειγμένο. Ο κανονισμός θα παράσχει ενιαίο πλαίσιο για την εφαρμογή αυτών των πρακτικών.

3.9 Ένα σύνολο αρχών, διαδικασιών και ελέγχων, εντός της ΕΕ, συνεκτικό, ολοκληρωμένο και καθολικής εφαρμογής, όπως εξετάζεται στον κανονισμό, αποτελεί μια έγκαιρη και απαραίτητη απάντηση για τη χρηστή διακυβέρνηση του κλάδου, καθώς αναπτύσσει νέους τομείς εξερεύνησης και παραγωγής. Η ΕΟΚΕ καταγράφει τη σύσταση της Επιτροπής που αφορά την «Επιλογή 2» ως την πλέον αποδεκτή προσέγγιση.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η Επιτροπή υπογραμμίζει σε αρκετά σημεία ότι οι κίνδυνοι ενός μείζονος σημασίας ατυχήματος σε κοιτάσματα πετρελαίου και φυσικού αερίου στα ύδατα της ΕΕ είναι «σημαντικοί σε όλα τα μέρη της Ένωσης», «πιο πραγματικοί από ό,τι ίσως φαίνονται» και «απαράδεκτα υψηλοί». Η ΕΟΚΕ θα ήθελε να μάθει πώς τεκμηριώνεται αυτός ο ισχυρισμός.

4.2 Η ΕΟΚΕ διατηρεί ορισμένες επιφυλάξεις διότι, προκρίνοντας τον κανονισμό ως νομικό μέσο, η πρόταση της Επιτροπής ενδέχεται να οδηγήσει:

- σε κατάργηση ή αποδόμηση της «βέλτιστης πρακτικής» των φορέων εκμετάλλευσης και των κρατών μελών που ακολουθούν το «βασικό μοντέλο της Βόρειας Θάλασσας», καθώς θεσπίζονται νέες περίπλοκες νομοθετικές διαδικασίες, με συνοδευτικές προσθήκες και τροποποιήσεις μη δεσμευτικής νομοθεσίας στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων που ανατίθενται στην Επιτροπή, και
- σε επιπρόσθετες και, πιθανότατα, περιττές δαπάνες, διαταραχές, καθυστερήσεις, αλληλεπικαλύψεις και σύγχυση εντός και εκτός του τομέα και, ενδεχομένως κατά το μεταβατικό στάδιο, σε διακύβευση της ασφάλειας, ελπίζει δε ότι ένας προσεκτικά διατυπωμένος κανονισμός θα διασκεδάσει αυτούς τους φόβους.

4.3 Παρά την άποψη ότι το καθεστώς βέλτιστων πρακτικών (το μοντέλο της Βόρειας Θάλασσας) σε συνδυασμό με τον ρόλο που διαδραματίζουν ορισμένες οργανώσεις –π.χ. το Φόρουμ των αρχών εποπτείας υπεράκτιων δραστηριοτήτων της Βόρειας Θάλασσας (North Sea Offshore Authorities Forum), η Συμβουλευτική ομάδα για την πρόληψη και αντιμετώπιση πετρελαιοκηλίδων (Oil Spill Prevention and Response Advisory Group), η Ε.Π.Ε. για την Υπεράκτια ρύπανση με πετρέλαιο (Offshore Oil Pollution Liability Association Ltd), το Διεθνές φόρουμ των ρυθμιστικών φορέων (International Regulators Forum) και ο Συνεταιρισμός φορέων εκμετάλλευσης για υπηρεσίες εκτάκτου ανάγκης (Operators Co-operative Emergency Services)– παρέχουν ουκ ολίγα περιθώρια επικοινωνικότητας, μέσω και της δράσης των κρατών μελών, και σημαίνουν ότι η εξισωτική προσπάθεια της Επιτροπής θα μπορούσε

να ευοδωθεί διά μιας οδηγίας, η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ευθέως και μετά βεβαιότητας τα βασικά πλεονεκτήματα ενός κανονισμού και αντιλαμβάνεται τους λόγους για τους οποίους η Επιτροπή τον προκρίνει ως νομικό μέσο. Η ΕΟΚΕ προσδοκά ότι ο εν λόγω κανονισμός αφενός θα διορθώσει τις μέχρι στιγμής ανακολουθίες μεταξύ των κρατών μελών, και αφετέρου θα αφομοιώσει και θα αποτυπώνει τα καλύτερα στοιχεία, αρχές και πρότυπα του μοντέλου της Βόρειας Θάλασσας.

4.4 Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να αναφέρει εάν, και σε ποιον βαθμό, οι διατάξεις της ΣΛΕΕ, και συγκεκριμένα το άρθρο 194, παράγραφος 2, ελήφθησαν υπόψη κατά την προετοιμασία των διατάξεων της πρότασης.

4.5 Η ενωσιακή νοοτροπία υπέρ της ασφάλειας θα πρέπει να ακολουθείται, ει δυνατόν, ομοιόμορφα από τους ευρωπαϊκούς φορείς εκμετάλλευσης που δραστηριοποιούνται τόσο εντός όσο και εκτός των χωρικών υδάτων της ΕΕ. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ προτείνει να εξεταστεί το ενδεχόμενο καδιέρωσης ενός μηχανισμού επαλήθευσης από ανεξάρτητο τρίτο μέρος για την επίτευξη ακριβώς αυτού του στόχου.

4.6 Η καταστροφή του Deepwater Horizon στις ΗΠΑ συνηγορεί υπέρ της ανάγκης ενίσχυσης των οικονομικών απαιτήσεων προς τους φορείς εκμετάλλευσης να εγγυώνται την πλήρη κάλυψη τυχόν ζημίας και καταβολή αποζημιώσεων σε οιαδήποτε περίπτωση ατυχήματος. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ συνιστά να διερευνηθεί περαιτέρω η παράμετρος της υποχρεωτικής αστικής ευθύνης έναντι τρίτων (ή αντίστοιχη και κατάλληλη ασφάλιση ευθύνης) και εισηγείται την προσθήκη ρήτρας αναθεώρησης του κανονισμού για τη ρύθμιση αυτού του τόσο επείγοντος ζητήματος στο άμεσο μέλλον.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου περί δημιουργίας κοινοτικού συστήματος καταχώρισης των μεταφορέων ραδιενεργών υλικών»

COM(2011) 518 final

(2012/C 143/21)

Εισηγητής: ο κ. **JÍROVEC**

Στις 30 Αυγούστου 2011 και σύμφωνα με το άρθρο 31 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου περί δημιουργίας κοινοτικού συστήματος καταχώρισης των μεταφορέων ραδιενεργών υλικών

COM(2011) 518 τελικό.

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 3 Φεβρουαρίου 2012.

Κατά την 478η σύνοδο ολομέλειάς της, που πραγματοποιήθηκε στις 22 και 23 Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 22ας Φεβρουαρίου 2012), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε, με 117 ψήφους υπέρ, 3 κατά και 2 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ συνιστά την έγκριση του προτεινόμενου κανονισμού. Συμφωνεί με την ανάγκη να αξιολογηθεί ο αντίκτυπος του κανονισμού δύο χρόνια μετά την έναρξη ισχύος του. Επίσης, θα είναι χρήσιμη η επανεξέταση του ζητήματος έπειτα από μια πενταετία, ώστε να παρακολουθούνται όποιοι φραγμοί εξακολουθούν ενδεχομένως να υφίστανται στην ομαλή και ασφαλή λειτουργία των μεταφορών ραδιενεργών υλικών εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

1.2 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της δεύτερης επιλογής που προτείνεται στην έκθεση εκτίμησης επιπτώσεων, δηλαδή ενός κανονισμού με εναρμονισμένους κανόνες και πιο αποτελεσματικού ρόλου των αρμόδιων αρχών.

1.3 Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίσουν ότι εφαρμόζονται εναρμονισμένα κριτήρια για την καταχώριση.

1.4 Το σύστημα καταχώρισης των μεταφορέων στο Διαδίκτυο πρέπει να είναι διαθέσιμο, να έχει δοκιμαστεί και να λειτουργεί κατά την ημερομηνία έναρξης ισχύος του κανονισμού.

1.5 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η σύσταση ενός νέου οργανισμού –σύμφωνα με την Επιλογή 3– θα αύξανε τη γραφειοκρατία για τις επιχειρήσεις και θα αποδυνάμωνε τον αντίκτυπο του κανονισμού στο σύνολό του.

1.6 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η ασφαλιστική κάλυψη που απαιτείται για τους μεταφορείς διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών. Παρότι αυτή η ασφαλιστική κάλυψη δεν μπορεί να συμπεριληφθεί στη διαδικασία καταχώρισης λόγω της νομικής βάσης, η ΕΟΚΕ καλεί τα κράτη μέλη να προβούν σε εναρμόνιση των απαιτούμενων ασφαλιστικών ρυθμίσεων.

1.7 Οι ορισμοί που παρέχονται στον κανονισμό –και ιδιαίτερα ο ορισμός του «μεταφορέα»– θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο εναρμονισμένοι με το Γλωσσάριο του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας, χωρίς να λησμονείται ότι πρέπει να συνάδουν και με τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας και ιδίως με την οδηγία 96/29/Ευρατόμ.

1.8 Ο αιτών θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να διορθώσει ή να συμπληρώσει τις πληροφορίες της αίτησής του αντί να απορρίπτεται χωρίς περαιτέρω εξέταση (άρθρο 5 παράγραφοι 7 και 10).

2. Εισαγωγή και κύρια σημεία του προτεινόμενου κανονισμού

2.1 Σκοπός της πρότασης είναι η αντικατάσταση των εθνικών διαδικασιών γνωστοποιήσεων και αδειοδότησης με ένα ενιαίο σύστημα καταχώρισης των μεταφορέων ραδιενεργών υλικών, το οποίο θα συμβάλει στην απλοποίηση της διαδικασίας, θα μειώσει τη γραφειοκρατία και θα εξαλείψει τους φραγμούς εισόδου στην αγορά, διατηρώντας παράλληλα τα υψηλά επίπεδα προστασίας από την ακτινοβολία που έχουν επιτευχθεί μέχρι σήμερα.

2.2 Σε ευρωπαϊκό επίπεδο, οι μεταφορείς ραδιενεργών υλικών καλύπτονται από τη νομοθεσία περί μεταφορών στο πλαίσιο της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) και από τη νομοθεσία για θέματα ακτινοβολιών, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας της υγείας των εργαζομένων και του πληθυσμού, στο πλαίσιο της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας (Ευρατόμ).

2.3 Η νομοθεσία ΣΛΕΕ απλοποιήθηκε με την οδηγία 2008/68/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Σεπτεμβρίου 2008, σχετικά με τις εσωτερικές μεταφορές επικίνδυνων εμπορευμάτων με συνδυασμό όλων των τρόπων εσωτερικών μεταφορών.

2.4 Η οδηγία 96/29/Ευρατόμ της 13ης Μαΐου 1996 καθορίζει βασικούς κανόνες ασφάλειας για την προστασία της υγείας των εργαζομένων και του πληθυσμού από τους κινδύνους που προκύπτουν από ιονίζουσες ακτινοβολίες. Σύμφωνα με το άρθρο 30 της Συνθήκης, οι βασικοί αυτοί κανόνες είναι:

- ανώτατες επιτρεπτές δόσεις που παρέχουν επαρκή ασφάλεια·
- ανώτατες επιτρεπτές εκθέσεις και μολύνσεις·
- θεμελιώδεις αρχές ιατρικής επίβλεψης των εργαζομένων.

Το άρθρο 33 απαιτεί από τα κράτη μέλη να καθορίζουν κατάλληλες διατάξεις για τη διασφάλιση της τήρησης των βασικών κανόνων.

2.5 Για να προστατεύσουν την υγεία των εργαζομένων και του πληθυσμού και να εστιάσουν καλύτερα στο έργο τους, οι αρχές των κρατών μελών πρέπει να γνωρίζουν ποια πρόσωπα, οργανισμούς ή επιχειρήσεις πρέπει να ελέγχουν. Για τον σκοπό αυτό, βάσει των άρθρων 3 και 4 της οδηγίας, απαιτείται από τα κράτη μέλη να υποβάλλουν ορισμένες πρακτικές που εγκλείουν κίνδυνο από ιονίζουσες ακτινοβολίες σε σύστημα γνωστοποιήσεων (κοινοποιήσεων) και προηγούμενης αδειοδότησης ή να απαγορεύουν ορισμένες πρακτικές.

Η οδηγία 96/29/Ευρατόμ αφορά όλες τις πρακτικές που συνεπάγονται κίνδυνο από ιονίζουσες ακτινοβολίες εκπεμπόμενες είτε από τεχνητή είτε από φυσική πηγή ακτινοβολίας, συμπεριλαμβανομένης της μεταφοράς.

2.6 Δεδομένου ότι οι μεταφορές συχνά έχουν διασυνοριακό χαρακτήρα, ενδέχεται ένας μεταφορέας να πρέπει να εφαρμόζει αυτές τις διαδικασίες γνωστοποιήσεων και αδειοδότησης σε όλα τα εμπλεκόμενα κράτη μέλη. Επιπλέον, τα κράτη μέλη εφαρμόζουν τις διαδικασίες αυτές στο πλαίσιο συστημάτων τα οποία διαφέρουν μεταξύ τους, καθιστώντας με αυτόν τον τρόπο ακόμα πιο περίπλοκη την εκτέλεση των μεταφορών.

2.7 Ο προτεινόμενος κανονισμός αντικαθιστά τα συστήματα γνωστοποιήσεων και αδειοδότησης στα κράτη μέλη βάσει της οδηγίας 96/29/Ευρατόμ με μια ενιαία καταχώριση, μέσω ενός ευρωπαϊκού συστήματος καταχώρισης μεταφορών. Οι μεταφορείς πρέπει να υποβάλλουν αίτηση μέσω μιας κεντρικής διεπαφής ιστού (web interface). Οι αιτήσεις αυτές θα ελέγχονται από την αντίστοιχη εθνική αρμόδια αρχή, η οποία θα εκδίδει την καταχώριση αν ο αιτών πληροί τους βασικούς κανόνες ασφάλειας. Ταυτόχρονα, το σύστημα επιτρέπει στις αρμόδιες αρχές να έχουν μια πληρέστερη συνολική εικόνα των μεταφορών που δραστηριοποιούνται στη χώρα τους.

2.8 Ο κανονισμός θεσπίζει μια διαφοροποιημένη («διαβαθμισμένη») προσέγγιση, αποκλείοντας από τη διαδικασία καταχώρισης τους μεταφορείς οι οποίοι διακινούν αποκλειστικά «εξαιρούμενα δέματα». Από την άλλη πλευρά, επιτρέπει στα κράτη μέλη να προσθέσουν επιπλέον απαιτήσεις καταχώρισης για τους μεταφορείς σχάσιμων και εξαιρετικά ραδιενεργών υλικών.

2.9 Εξακολουθούν να εφαρμόζονται οι λοιποί κανόνες του ενωσιακού και του διεθνούς δικαίου σχετικά με τη φυσική προστασία, τις διασφαλίσεις και την ευθύνη έναντι τρίτων, κυρίως δε η οδηγία 2008/68/ΕΚ.

2.10 Ο κανονισμός θα αποδεσμεύσει πόρους στις αρμόδιες αρχές που εμπλέκονται επί του παρόντος σε αυτές τις διοικητικές διαδικασίες, καθώς η καταχώριση θα ελέγχεται από μία μόνο αρμόδια αρχή.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ τάσσεται υπέρ της δεύτερης επιλογής που προτείνεται στην έκθεση εκτίμησης επιπτώσεων, δηλαδή ενός κανονισμού με εναρμονισμένους κανόνες και πιο αποτελεσματικού ρόλου των αρμόδιων αρχών.

3.2 Ένας κανονισμός προχωρεί ένα βήμα πιο πέρα από ό,τι μια σύσταση, καθώς α) προτείνει άμεσα εφαρμόσιμους εναρμονισμένους κανόνες, όπως ένα κοινό σύστημα καταχωρίσεων των μεταφορών, το οποίο καταργεί τα διαφορετικά συστήματα που χρησιμοποιούνται στα κράτη μέλη για τις γνωστοποιήσεις και την αδειοδότηση, και β) παρέχει στους μεταφορείς πρόσβαση στην αγορά μεταφορών της ΕΕ των 27 με μια συνοπτικότερη διαδικασία, εφαρμόζοντας παράλληλα μια διαφοροποιημένη προσέγγιση. Η Επιτροπή θα συστήσει ένα ασφαλές επιγραμμικό σύστημα καταχωρίσεων, ούτως ώστε να καταστεί δυνατή η απαραίτητη ανταλλαγή δεδομένων.

3.3 Μολονότι οι επιλογές που αναλύθηκαν από την ECORYS –τους ανεξάρτητους εμπειρογνώμονες που διενήργησαν υποστηρικτική μελέτη για την Επιτροπή– εμφανίζουν σχετικά περιορισμένο αντίκτυπο σε παγκόσμιο επίπεδο, ο αντίκτυπος αυτός έχει εντούτοις σημασία για έναν τόσο μικρό κλάδο. Οι επιπτώσεις κατατάσσονται σε πέντε ομάδες, συγκεκριμένα: δαπάνες και τέλη του δημόσιου τομέα, ρυθμιστικές επιπτώσεις, μεταφορές, ασφάλεια και περιβάλλον, και κοινωνικές επιπτώσεις.

3.4 Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις αναμένεται ότι θα ωφεληθούν αναλογικά προς τη συνολική εξοικονόμηση που επιτυγχάνεται με τις εν λόγω επιλογές: όσο μεγαλύτερη είναι η συνολική εξοικονόμηση, τόσο μεγαλύτερη θα είναι και η εξοικονόμηση για αυτές τις επιχειρήσεις, οι οποίες συχνά, λόγω των πολύπλοκων διαδικασιών και του υψηλού κόστους, αποκλείονται επί του παρόντος από την αγορά.

3.5 Ένας κανονισμός θα επέφερε οικονομίες 13,6 εκατομμυρίων ευρώ ετησίως σύμφωνα με το βασικό σενάριο, εξασφαλίζοντας, μεταξύ άλλων, την αμοιβαία αναγνώριση των αδειών των μεταφορών. Μια τέτοια προσέγγιση θα μείωνε τη γραφειοκρατία για τους μεταφορείς, τους χρήστες και τους παραγωγούς, αποδεσμεύοντας παράλληλα πόρους στις διάφορες αρχές. Οι πόροι αυτοί θα μπορούσαν στη συνέχεια να χρησιμοποιηθούν, τουλάχιστον εν μέρει, για ελέγχους συμμόρφωσης, των οποίων η έλλειψη είναι ένα από τα προβλήματα που αναφέρθηκαν ανωτέρω.

3.6 Καθώς ένας κανονισμός είναι δεσμευτικός, η επιλογή αυτή θα συμβάλει αποτελεσματικά στην επίτευξη των στόχων –δηλαδή στην απλοποίηση του συστήματος, την εξασφάλιση διαφάνειας και την εξάλειψη των φραγμών εισόδου σε μια εύρυθμη εσωτερική αγορά, διατηρώντας παράλληλα υψηλά επίπεδα ασφάλειας.

3.7 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η σύσταση ενός νέου οργανισμού –σύμφωνα με την Επιλογή 3– θα αύξανε τη γραφειοκρατία για τις επιχειρήσεις και θα αποδυνάμωνε τον αντίκτυπο του κανονισμού στο σύνολό του.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Οι ορισμοί που παρέχονται στον κανονισμό –και ιδιαίτερα ο ορισμός του «μεταφορέα»– θα πρέπει να είναι όσο το δυνατόν περισσότερο εναρμονισμένοι με το Γλωσσάριο του Διεθνούς Οργανισμού Ατομικής Ενέργειας, χωρίς να λημονείται ότι πρέπει να συνάδουν και με τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Κοινότητας Ατομικής Ενέργειας και ιδίως με την οδηγία 96/29/Ευρατόμ.

4.2 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την ανάγκη να αξιολογηθεί ο αντίκτυπος του κανονισμού δύο έτη μετά την έναρξη ισχύος του. Επίσης, θα είναι χρήσιμη η επανεξέταση του ζητήματος έπειτα από μια πενταετία, ώστε να παρακολουθούνται όποιοι φραγμοί εξακολουθούν ενδεχομένως να υφίστανται στην ομαλή και ασφαλή λειτουργία των μεταφορών ραδιενεργών υλικών εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

4.3 Με την υπό εξέταση πρόταση θα δημιουργηθεί ένα κοινό και ομοιόμορφο σύστημα καταχώρισης των μεταφορέων ραδιενεργών υλικών στην ΕΕ. Το άρθρο 3 παράγραφος 3 επιτρέπει σε έναν μεταφορέα να διακινεί ραδιενεργά υλικά χωρίς πρόσθετη καταχώριση δυνάμει του παρόντος κανονισμού, εάν ο εν λόγω μεταφορέας ήδη διαθέτει καταχώριση για τη χρήση ή τον χειρισμό και τη μεταφορά αυτού του υλικού. Η ΕΟΚΕ καλεί την Επιτροπή να μελετήσει από κοινού με τα ενδιαφερόμενα μέρη τη δυνατότητα θέσπισης μεταβατικών ρυθμίσεων για τους κατόχους έγκυρων καταχωρίσεων.

4.4 Το άρθρο 3 παράγραφος 4 επιτρέπει τη θέσπιση πρόσθετων απαιτήσεων καταχώρισης για τα υλικά που συνεπάγονται αυξημένο κίνδυνο για την υγεία. Η ΕΟΚΕ θα επιθυμούσε ο κατάλογος αυτών των υλικών να περιλαμβάνει τα υλικά που μεταφέρονται στο πλαίσιο πολυμερών εγκρίσεων.

4.5 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η ασφαλιστική κάλυψη που απαιτείται για τους μεταφορείς διαφέρει μεταξύ των κρατών μελών. Δεδομένου ότι αυτή η ασφαλιστική κάλυψη δεν μπορεί να συμπεριληφθεί στη διαδικασία καταχώρισης λόγω της νομικής βάσης, η ΕΟΚΕ καλεί τα κράτη μέλη να προβούν σε εναρμόνιση των απαιτούμενων ασφαλιστικών ρυθμίσεων.

4.6 Το σύστημα καταχώρισης των μεταφορέων στο Διαδίκτυο πρέπει να είναι διαθέσιμο εκ των προτέρων, να έχει δοκιμαστεί και να λειτουργεί. Αυτό θα καθιστούσε τους μεταφορείς και τις αρμόδιες αρχές το ίδιο ισχύει και για την παράταση της μεταβατικής περιόδου πριν από την έναρξη ισχύος, ανάλογα με τις συγκεκριμένες μεταβατικές ρυθμίσεις δυνάμει του άρθρου 4 παράγραφος 3.

4.7 Ο αιτών θα πρέπει να έχει τη δυνατότητα να διορθώσει ή να συμπληρώσει τις πληροφορίες της αίτησής του αντί να απορρίπτεται χωρίς περαιτέρω εξέταση (άρθρο 5 παράγραφοι 7 και 10).

4.8 Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίσουν ότι εφαρμόζονται εναρμονισμένα κριτήρια για την καταχώριση.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τον καθορισμό βασικών κανόνων ασφαλείας για την προστασία από τους κινδύνους που προκύπτουν από ιονίζουσες ακτινοβολίες»

COM(2011) 593 final — 2011/0254 (NLE)

(2012/C 143/22)

Εισηγητής: ο κ. ADAMS

Στις 28 Σεπτεμβρίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 31 της Συνθήκης Ευρατόμ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τον καθορισμό βασικών κανόνων ασφαλείας για την προστασία από τους κινδύνους που προκύπτουν από ιονίζουσες ακτινοβολίες

(COM(2011) 593 τελικό – 2011/0254 (NLE)).

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 3 Φεβρουαρίου 2012.

Κατά την 478η σύνοδο ολομέλειάς της, που πραγματοποιήθηκε στις 22 και 23 Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 22ας Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε, με 118 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 5 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Συμπεράσματα

1.1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την υπό εξέταση πρόταση, η οποία χρησιμοποιεί τις πιο πρόσφατες επιστημονικές αναλύσεις σχετικά με τους κινδύνους της ιονίζουσας ακτινοβολίας για την αντιμετώπιση, τον καθορισμό και την επέκταση των αναγκών προστασίας της υγείας του ανθρώπου και του περιβάλλοντος.

1.1.2 Ειδικότερα, η υιοθέτηση μιας συνεπούς, συνεκτικής και ενιαίας προσέγγισης έναντι της ασφάλειας, δια της ενοποίησης πέντε ήδη υφιστάμενων οδηγιών, αναμένεται ότι θα έχει πρακτικό και θετικό λειτουργικό αποτέλεσμα.

1.2 Συστάσεις

1.2.1 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι υπάρχει ενδεχόμενο να επιβληθούν πρόσθετες απαιτήσεις στα κράτη μέλη έπειτα από τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο. Κατά συνέπεια, η ΕΟΚΕ θεωρεί εξαιρετικά σημαντικό – για τη συμμόρφωση τόσο προς το πνεύμα όσο και προς την ουσία της νομοθεσίας – να διατεθούν επαρκείς πόροι στις αρχές που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο· τούτο ισχύει ιδιαίτερα όσον αφορά την εγκαθίδρυση μιας ποιοτικής προσέγγισης με τη διασφάλιση ολοκληρωμένης εκπαίδευσης και κατάρτισης.

1.2.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί πλήρως την προσέγγιση με την οποία επιδιώκεται η επέκταση των απαιτήσεων προστασίας στο περιβάλλον και συνιστά σθεναρά την έγκριση των διατάξεων του Κεφαλαίου ΙΧ, με δέουσα αναγνώριση της αναφοράς στα κριτήρια, που εκκρεμούν ακόμη, (οδηγίες εφαρμογής) της Διεθνούς Επιτροπής Ακτινοπροστασίας (ICRP) μόλις τα εν λόγω κριτήρια επισημοποιηθούν.

1.2.3 Η ΕΟΚΕ χαίρεται το εξαιρετικά εμπεριστατωμένο έργο που επιτέλεσαν όλοι οι φορείς οι οποίοι συμμετείχαν στην υλοποίηση της παρούσας πρότασης και συνιστά να κινηθεί το συντομότερο δυνατό η διαδικασία έγκρισής της.

2. Ιστορικό της προτεινόμενης οδηγίας

2.1 Η ιονίζουσα ακτινοβολία είναι πανταχού παρούσα στο περιβάλλον. Κάθε άνθρωπος στον πλανήτη μας είναι εκτεθειμένος σε ένα

φυσικό υπόστρωμα ακτινοβολίας που προκύπτει από τα φυσικά ραδιενεργά υλικά τα οποία υπάρχουν στα πετρώματα, στο έδαφος, στα τρόφιμα και στον αέρα. Δεδομένου ότι τα είδη των πετρωμάτων ποικίλλουν σημαντικά, το ίδιο ισχύει και όσον αφορά το επίπεδο της ακτινοβολίας και των ραδιενεργών ουσιών (ραδόνιο) που προέρχεται από το έδαφος· επομένως, η έκθεση σε ακτινοβολία εξαρτάται από την τοποθεσία. Επιπλέον, υφίσταται μια επίδραση η οποία προκύπτει από την κοσμική ακτινοβολία· οι κοσμικές ακτίνες είναι πιο έντονες στα μεγαλύτερα ύψη και γεωγραφικά πλάτη, με αποτέλεσμα τα πληρώματα αεροσκαφών και τα άτομα που ταξιδεύουν συχνά να είναι περισσότερο εκτεθειμένα. Κάθε άνθρωπος είναι επίσης εκτεθειμένος σε ανθρωπογενή ακτινοβολία· η σημαντικότερη από τις τεχνητές πηγές ακτινοβολίας αυτού του είδους είναι η έκθεση σε ιονίζουσες ακτινοβολίες για ιατρικούς σκοπούς. Υπάρχει επίσης η επαγγελματική έκθεση η οποία συναρτάται με ορισμένες βιομηχανικές πρακτικές, όπως η ακτινογραφική εξέταση συγκόλλησης, καθώς και η έκθεση του πληθυσμού σε κατάλοιπα πυρηνικών εργοστασίων, καθώς και σε ίχνη ραδιενέργειας που παραμένουν στο περιβάλλον μετά από δοκιμές πυρηνικών όπλων και στρατιωτική χρήση βλημάτων απεμπλουτισμένου ουρανίου.

2.2 Η ακτινοβολία έχει πολυάριθμες πρακτικές χρήσεις στον ιατρικό, τον ερευνητικό και τον κατασκευαστικό τομέα, καθώς και σε διάφορους άλλους τομείς. Ο κίνδυνος που ενέχει η ακτινοβολία έγκειται στην ικανότητά της να ιονίζει τα μόρια ζωντανών κυττάρων, επιφέροντας κατ' αυτόν τον τρόπο βιοχημικές αλλαγές. Εάν οι αλλαγές που συντελούνται σε ένα ζωντανό κύτταρο είναι αρκετά εκτεταμένες, τότε μπορεί να επέλθει κυτταρικός θάνατος ή ανεπανόρθωτη αλλοίωση των γενετικών πληροφοριών (DNA) του κυττάρου. Το ενδεχόμενο αυτό είχε ως αποτέλεσμα, αφενός, την ταχεία έγκριση εθνικών προστατευτικών και κανονιστικών μέτρων – προτού καν γίνει γνωστός ο ακριβής μηχανισμός πρόκλησης της βλάβης – και, αφετέρου, την εξ' αρχής διαμόρφωση κοινών μέτρων για το σύνολο της ΕΕ δυνάμει της Συνθήκης Ευρατόμ.

2.3 Κατά τον καθορισμό των ενδεδειγμένων μέτρων προστασίας, η ευρωπαϊκή νομοθεσία ακολουθεί ανέκαθεν τις συστάσεις της Διεθνούς Επιτροπής Ακτινοπροστασίας (ICRP)· το 2007 η ICRP εξέδωσε νέες και ενδεδειγμένες οδηγίες σχετικά με τις ανάγκες προστασίας

από την ακτινοβολία συνεκτιμώντας τις εξελίξεις κατά τη διάρκεια της τελευταίας εικοσαετίας. Μεταξύ των εξελίξεων αυτών περιλαμβάνεται η εξάπλωση των ανθρωπογενών πηγών ακτινοβολίας και η επί του παρόντος διεξαγόμενη έρευνα σχετικά με τις επιπτώσεις των φυσικών πηγών ακτινοβολίας, όπως το αέριο ραδόνιο. Πρόθεση της υπό εξέταση οδηγίας είναι η παροχή στους εργαζομένους, στους ασθενείς και στον συνολικό πληθυσμό υψηλού επιπέδου προστασίας από τις δυσμενείς επιπτώσεις της ιονίζουσας ακτινοβολίας στην υγεία, με βάση τις διαθέσιμες επιστημονικές γνώσεις. Η εν λόγω οδηγία πραγματεύεται επίσης νέους τομείς, όπως η προστασία του περιβάλλοντος.

2.4 Πρόκειται για σημαντικότατο πόνημα άνω των 100 σελίδων, το οποίο απαρτίζεται από 110 άρθρα και περιλαμβάνει 16 παραρτήματα. Ουσιαστικά, το εν λόγω έγγραφο αναδιατυπώνει και ενοποιεί πέντε υφιστάμενες οδηγίες⁽¹⁾ σε μια ενιαία οδηγία και εισάγει δεσμευτικές απαιτήσεις για την προστασία από το ραδόνιο σε εσωτερικούς χώρους και τη χρήση οικοδομικών υλικών, ενώ συγχρόνως προβαίνει σε εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων των απορριψών ραδιενεργών καταλοίπων από πυρηνικές εγκαταστάσεις και μεριμνά για την πρόληψη περιβαλλοντικής ζημίας σε περίπτωση ατυχήματος.

2.5 Εν συντομία, οι ευρωπαίοι πολίτες θα επωφεληθούν από αυτή τη νέα οδηγία, με την οποία βελτιώνεται η προστασία της υγείας από τις ιονίζουσες ακτινοβολίες, ιδίως όσον αφορά τα εξής:

- τη διοργάνωση αποτελεσματικότερων εκστρατειών και τη λήψη μέτρων στήριξης για την προστασία από την έκθεση σε ραδόνιο σε εσωτερικούς χώρους·
- τη βελτίωση της προστασίας των εργαζομένων σε βιομηχανίες επεξεργασίας φυσικών ραδιενεργών υλικών·
- τη διασφάλιση καλύτερης προστασίας στο πλαίσιο ιατρικών εφαρμογών της ιονίζουσας ακτινοβολίας και τον έλεγχο του αριθμού των εκθέσεων στην εν λόγω ακτινοβολία·
- τη μεγιστοποίηση της παρεχόμενης προστασίας και της κινητικότητας των διακινούμενων εξειδικευμένων εργαζομένων στην πυρηνική βιομηχανία.

2.6 Οι κανονιστικές απαιτήσεις στις χώρες της ΕΕ θα εναρμονιστούν και θα ευθυγραμμιστούν με τα διεθνή πρότυπα. Στον απόηχο της ιδιαίτερης έμφασης που δόθηκε στην πυρηνική ασφάλεια λόγω της κρίσης στη Φουκουσίμα, η παρούσα πρόταση προωθεί υψηλότερες απαιτήσεις για τη διαχείριση καταστάσεων έκθεσης έκτακτης ανάγκης.

2.7 Η υπό εξέταση οδηγία συμπληρώνει την οδηγία σχετικά με τις ραδιενεργές ουσίες που περιέχονται στο νερό ανθρώπινης κατανάλωσης, η οποία αποτέλεσε αντικείμενο πρόσφατης γνωμοδότησης της ΕΟΚΕ⁽²⁾.

2.8 Οι διεθνείς βασικοί κανόνες ασφαλείας, οι οποίοι εγκρίθηκαν από τον Διεθνή Οργανισμό Ατομικής Ενέργειας (ΙΑΕΑ) αντανακλούν την ύπαρξη διεθνούς συναίνεσης και –παρότι λεπτομερείς– είναι μη δεσμευτικοί, με αποτέλεσμα να αφήνουν περιθώρια διαφορών από πλευράς εθνικών ικανοτήτων σε παγκόσμια κλίμακα. Η προτεινόμενη οδηγία υπερέβη αυτό το στάδιο και προέβη στη θέσπιση ενιαίων κανόνων για τα κράτη μέλη, με παράλληλη αναγνώριση των κανόνων της εσωτερικής αγοράς. Η εν λόγω οδηγία επωφελήθηκε από εκτεταμένη διαδικασία διαβούλευσης στην οποία συμμετείχαν τα μέλη της ομάδας εμπειρογνομώνων του άρθρου 31, οι εκπρόσωποι της ΙΑΕΑ, οι Επικεφαλής των Ευρωπαϊκών Αρμόδιων Αρχών για την Προστασία από τη Ραδιενέργεια (HERCA), οι εκπρόσωποι του Διεθνούς Οργανισμού Προστασίας από τη Ραδιενέργεια (IRPA), καθώς και άλλοι ενδιαφερόμενοι φορείς.

2.9 Νομική βάση της οδηγίας είναι η Συνθήκη Ευρατόμ. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει –και εν μέρει συμμερίζεται– τις ανησυχίες που εκφράζονται σχετικά με το εάν και κατά πόσον η Συνθήκη Ευρατόμ, η οποία δεν έχει υποστεί τροποποίηση από το 1957, εξακολουθεί να αποτελεί ενδεδειγμένη βάση για τη διευθέτηση περιβαλλοντικών θεμάτων. Εντούτοις, οι πιθανότητες αναθεώρησης της Συνθήκης Ευρατόμ στο άμεσο μέλλον είναι ελάχιστες, ενώ οι ανησυχίες που σχετίζονται με την προστασία του περιβάλλοντος αποτελούν πραγματικότητα και χρήζουν αντιμετώπισης. Αξίζει να σημειωθεί ότι το άρθρο 37 της Συνθήκης Ευρατόμ αντιπροσώπευε το 1957 μια πρωτοποριακή διάταξη του πρωτογενούς δικαίου, η οποία προέβλεπε την επιβολή δεσμευτικών διασυνοριακών υποχρεώσεων όσον αφορά τόσο τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις όσο και την προστασία του ανθρώπου.

3. Συνοπτική παρουσίαση της προτεινόμενης οδηγίας

3.1 Στην περίπτωση μιας τόσο πολυσύνθετης οδηγίας δεν είναι ούτε σκόπιμο, ούτε ενδεδειγμένο –λόγω των επιβεβλημένων περιορισμών που τίθενται ως προς την κατάρτιση των γνωμοδοτήσεων της ΕΟΚΕ– να πραγματοποιηθεί εκτενής ανάλυση. Ωστόσο, μια σύντομη παρουσίαση της προσέγγισης που ακολουθείται από την Επιτροπή, σε συνδυασμό με τις επικεφαλίδες των κεφαλαίων που περιλαμβάνονται στην υπό εξέταση οδηγία, μπορούν να συμβάλουν στη διαμόρφωση γενικής εικόνας.

Γενική προσέγγιση	Επικεφαλίδες των κεφαλαίων
— Αναθεώρηση και ενοποίηση της οδηγίας για τους βασικούς κανόνες ασφαλείας	Κεφάλαιο I: Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής
— Καταστάσεις έκθεσης	Κεφάλαιο II: Ορισμοί
— Σύστημα προστασίας	Κεφάλαιο III: Σύστημα ακτινοπροστασίας
— Υφιστάμενες καταστάσεις έκθεσης	Κεφάλαιο IV: Απαιτήσεις εκπαίδευσης, κατάρτισης και ενημέρωσης για την προστασία από την ακτινοβολία
— Ραδόνιο (στο χώρο εργασίας, στις κατοικίες)	Κεφάλαιο V: Αιτιολόγηση και κανονιστικός έλεγχος πρακτικών
— Οικοδομικά υλικά	
— Διαβίωση σε μολυσμένες περιοχές	

(¹) ΕΕ L 180 της 9.7.1997, σσ. 22-27.
 ΕΕ L 346 της 31.12.2003, σσ. 57-64.
 ΕΕ L 349 της 13.12.1990, σσ. 21-25.
 ΕΕ L 357 της 7.12.1989, σσ. 31-34.
 ΕΕ L 159 της 29.6.1996, σσ. 1-114

(²) ΕΕ C 24 της 28.1.2012, σ. 122

Γενική προσέγγιση	Επικεφαλίδες των κεφαλαίων
— Προγραμματισμένες καταστάσεις έκθεσης	Κεφάλαιο VI: Προστασία εργαζομένων, μαθητευόμενων και σπουδαστών
— Αιτιολόγηση και κανονιστικός έλεγχος	Κεφάλαιο VII: Προστασία ασθενών και άλλων ατόμων που υποβάλλονται σε έκθεση για ιατρικούς λόγους
— Διαβαθμισμένη προσέγγιση	Κεφάλαιο VIII: Προστασία του κοινού
— Κατηγορίες έκθεσης	Κεφάλαιο IX: Προστασία του περιβάλλοντος
— Καταστάσεις έκθεσης έκτακτης ανάγκης	Κεφάλαιο X: Απαιτήσεις κανονιστικού ελέγχου
— Εργαζόμενοι έκτακτης ανάγκης	Κεφάλαιο XI: Τελικές διατάξεις
— Σχεδιασμός και αντιμετώπιση καταστάσεων έκτακτης ανάγκης	
— Ενημέρωση του κοινού	
— Θεσμική υποδομή	
— Αναδιатύπωση οδηγιών	
Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο	

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι κατά την προετοιμασία της παρούσας οδηγίας χρησιμοποιήθηκαν οι πιο πρόσφατες επιστημονικές αναλύσεις σχετικά με τους κινδύνους της ιονίζουσας ακτινοβολίας και επικροτεί την προσέγγιση που ακολουθείται για την αντιμετώπιση, τον καθορισμό και την επέκταση των αναγκών προστασίας της υγείας του ανθρώπου και του περιβάλλοντος.

4.2 Η Επιτροπή επέλεξε να αναδιатύψει και να ενοποιήσει πέντε ήδη υφιστάμενες οδηγίες σε ένα ενιαίο σύνολο, πράγμα το οποίο αναμένεται ότι θα έχει πρακτικό και θετικό λειτουργικό αποτέλεσμα, ενώ συγχρόνως διασφαλίζει μια συνεπή, συνεκτική και ενιαία προσέγγιση έναντι της ασφάλειας.

4.3 Μια σειρά συγκριτικών αναλύσεων της εφαρμογής και της λειτουργίας των προηγούμενων οδηγιών κατά τη μεταφορά τους στο εθνικό δίκαιο έφερε στο φως διάφορες αδυναμίες. Δεν υφίσταται πρόβλημα μεταφοράς, αλλά εφαρμογής – π.χ. πόροι που διατίθενται για την εκπαίδευση και την κατάρτιση, προώθηση προγραμμάτων για την ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης, αναγνώριση των τοπικών επαγγελματιών, ενημέρωση του πληθυσμού σχετικά με το τι πρέπει να κάνει σε περίπτωση ατυχήματος κλπ.

4.4 Για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των αυξανόμενων απαιτήσεων που τίθενται όσον αφορά τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και την κάλυψη τυχόν υπαρχουσών αδυναμιών, η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να επιδιώξει να διευκολύνει το έργο των εθνικών αρχών με τη διοργάνωση εργαστηρίων για την εξέταση των νομικών και πρακτικών δυσκολιών που παρατηρούνται κατά την

εφαρμογή σε εθνικό επίπεδο. Κρίνεται επίσης σκόπιμο να ενθαρρυνθεί η χρήση των παρατηρητηρίων της κοινωνίας των πολιτών για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της εφαρμογής της νομοθεσίας, με τη λήψη συγκεκριμένων μέτρων – κατά τρόπο συμπληρωματικό προς το έργο που επιτελούν οι αρμόδιες εθνικές αρχές.

4.5 Η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι – αν και η οδηγία εξετάζει διεξοδικά τις φυσικές και τις μη στρατιωτικές πηγές ακτινοβολίας – η ακτινοβολία που εκλύεται από στρατιωτικές εγκαταστάσεις δύναται να εξαιρεθεί, δεδομένου ότι η Συνθήκη Ευρατόμ ισχύει μόνον όσον αφορά μη στρατιωτικές καταστάσεις ⁽³⁾.

4.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ενθαρρυντικό το γεγονός ότι η οδηγία προνοεί και προβλέπει την προστασία του δικαιώματος των πολιτών για την ελαχιστοποίηση της έκθεσής τους σε ανθρωπογενείς πηγές ακτινοβολίας, παραδείγματος χάρι μέσω της αυξανόμενης χρήσης συσκευών ασφαλείας, όπως οι σαρωτές ακτίνων X για ολόκληρο το σώμα.

4.7 Η ΕΟΚΕ, αν και υποστηρίζει πλήρως τη νέα προσέγγιση σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος, σημειώνει ότι πρώτα απ' όλα πρέπει να επισημοποιηθούν όλα τα εκκρεμή κριτήρια (και οδηγίες εφαρμογής) της ICRP (Διεθνής Επιτροπή Ακτινοπροστασίας) πριν από τον καθορισμό δεσμευτικών ποσοτικών κανόνων. Οι εν λόγω κανόνες θα παρουσιάσουν μια κοινή επιστημονική ερμηνεία σχετικά με τα ειδικά κριτήρια που πρέπει να εφαρμόζονται στην περίπτωση αυτή, προκειμένου να παρέχεται μια κοινή βάση για όλα τα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽³⁾ ΑΕΔ υπόθεση C-61/03 η οποία εκδόθηκε 12/04 2005.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη σύσταση της διευκόλυνσης “Συνδέοντας την Ευρώπη”»

COM(2011) 665 final — 2011/0302 (COD)

(2012/C 143/23)

Εισηγητής: ο κ. HENCKS

Το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφάσισαν στις 17 Νοεμβρίου και στις 13 Δεκεμβρίου 2011 αντίστοιχα, σύμφωνα με τα άρθρα 172 και 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη σύσταση της Διευκόλυνσης "Συνδέοντας την Ευρώπη"»

COM(2011) 665 final – 2011/0302 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 3 Φεβρουαρίου 2012.

Κατά την 478η σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 22ας Φεβρουαρίου 2012), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 132 ψήφους υπέρ και 3 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

Η παρούσα γνωμοδότηση αποτελεί μέρος δέσμης 5 γνωμοδοτήσεων που προπαρασκευάζει η ΕΟΚΕ σχετικά με τη **Διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη»** και τις κατευθυντήριες γραμμές της που δημοσιεύθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Οκτώβριο του 2011. Η δέση περιλαμβάνει τις γνωμοδοτήσεις **TEN/468** σχετικά με τη Διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη» (εισηγητής ο κ. Hencks), **TEN/469** σχετικά με τους προσανατολισμούς για τα δίκτυα **τηλεπικοινωνιών** (εισηγητής ο κ. Longo), **TEN/470** σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις **ενεργειακές** υποδομές (εισηγητής ο κ. Biermann), **TEN/471** σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις υποδομές **μεταφορών** (εισηγητής ο κ. Back) και **TEN/472** σχετικά με την πρωτοβουλία για τα **ομόλογα** έργων (εισηγητής ο κ. Duttine).

1. Συμπεράσματα

1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί το σχέδιο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να διαθέσει 50 δισεκατομμύρια ευρώ από το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2014-2020, προκειμένου να βελτιωθεί η διασύνδεση των δικτύων μεταφορών, ενέργειας και ψηφιακής επικοινωνίας στην ΕΕ· επίσης, επικροτεί καταρχήν τα ευρωπαϊκά ομολογιακά δάνεια για έργα υποδομών, τα «ομόλογα έργων της ΕΕ», που μπορούν να επιτύχουν πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα, προσελκύοντας τα απαιτούμενα δημόσια και ιδιωτικά κεφάλαια για την κάλυψη επενδυτικών αναγκών ύψους ενός τρισεκατομμυρίου ευρώ.

1.2 Η υλοποίηση στοχευμένων επενδύσεων σε αυτές τις βασικές υποδομές θα συμβάλει στην εκ νέου ανάπτυξη των συναλλαγών, την οικονομική μεγέθυνση, την ανταγωνιστικότητα και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, σε μια περίοδο όπου τα στοιχεία αυτά είναι πραγματικά απαραίτητα για την Ευρώπη.

1.3 Δεδομένου ότι η συμβατική χρηματοδότηση των επενδύσεων από δημόσια κεφάλαια καθίσταται όλο και πιο δυσχερής σε αυτή την περίοδο κρίσης, η προσφυγή σε χρηματοδοτικά μέσα νέου τύπου στην ΕΕ, σε στενή συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, θα αποτελέσει (με ορισμένες επιφυλάξεις - βλ. γνωμοδότηση TEN 472) συμπληρωματική και καινοτόμο λύση για την προσέλκυση κεφαλαίων από συνταξιοδοτικά ταμεία, ασφαλιστικές εταιρίες και άλλους φορείς της αγοράς κεφαλαίων που ενδιαφέρονται να επενδύσουν σε μακροπρόθεσμα έργα.

1.4 Αν και η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόθεση της Επιτροπής να βρει «καινοτόμες λύσεις για να κινητοποιηθεί επιπλέον μεγαλύτερο μερίδιο ιδιωτικών αποταμιεύσεων», πιστεύει ότι αυτές οι λύσεις

δεν πρέπει να απευθύνονται μόνο στους μεγάλους και θεσμικούς επενδυτές, αλλά θα πρέπει να διαμορφωθούν κατά τρόπον ώστε να προσελκύσουν και τους μικρούς.

1.5 Ωστόσο, η σημασία επαρκών επενδύσεων σε κατάλληλα, σύγχρονα, ευέλικτα, βιώσιμα και προσβάσιμα (ιδίως από άτομα με αναπηρία) δίκτυα υποδομών δεν μπορεί να γίνει αντιληπτή μόνο με χρηματικούς όρους: οι επενδύσεις αυτές θα πρέπει επίσης να εξεταστούν από τη σκοπιά της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, του σεβασμού προς το περιβάλλον και της ασφάλειας του εφοδιασμού.

1.6 Οι στόχοι που αφορούν τη διασύνδεση των δικτύων υποδομών θα επιτευχθούν μόνο αν οι χρηματοδοτικοί πόροι της ΕΕ συνδυαστούν με δημόσιες εθνικές, περιφερειακές και τοπικές χρηματοδοτήσεις και με ιδιωτικές χρηματοδοτήσεις.

1.7 Ως εκ τούτου, όταν η Επιτροπή επιλέγει τα σχέδια προς συγχρηματοδότηση, η επιλογή θα πρέπει βέβαια να προσανατολίζεται προς έργα με υψηλή ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία, αλλά και να λαμβάνει ιδίως υπόψη τις ανάγκες της ανάπτυξης υποδομών εθνικού ή περιφερειακού ενδιαφέροντος.

1.8 Οι επενδύσεις υποδομών διαθέτουν και σημαντικές ενωσιακές και εθνικές πτυχές ασφαλείας που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον σχεδιασμό των έργων και την έναρξη των διαδικασιών έγκρισής τους. Αποτελούν προϋποθέσεις για τη φυσική ολοκλήρωση της ένταξης στην Ένωση των «νήσων» που εξακολουθούν να υφίστανται.

1.9 Επομένως, η Ένωση θα πρέπει να συνεχίσει να χορηγεί κονδύλια στα κράτη μέλη κατά τρόπο διαρκή και αναλογικό, για την κάλυψη κάθε κοινωνικού και γεωγραφικού χάσματος πρόσβασης στις υποδομές εθνικών δικτύων μέσω των ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών Ταμείων.

1.10 Η ΕΟΚΕ επιδοκμάζει την πρόταση για κεντρική διαχείριση των έργων διασύνδεσης των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών, ενέργειας και ψηφιακών υποδομών. Η εκμετάλλευση των συνεργειών αυτών των τριών τομέων και η βελτίωση των κανόνων λειτουργίας, ιδίως δε η απλούστευση των διαδικασιών χορήγησης αδειών για έργα κοινού ενδιαφέροντος και η μείωση των προθεσμιών εκτέλεσής τους, θα επιτρέψουν τη μείωση του κόστους και την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των έργων.

1.11 Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση προς τα κράτη μέλη να στηρίξουν τις πρωτοβουλίες της Επιτροπής επί του θέματος, καθώς και να ευαισθητοποιήσουν και να ενθαρρύνουν τις κεφαλαιαγορές και τους άλλους επενδυτές να συμμετάσχουν ενεργά στην επιτυχή τους έκβαση.

2. Εισαγωγή

2.1 Στο πλαίσιο της πρότασης για το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο 2014-2020, η Επιτροπή πρότεινε συγκεκριμένα μέτρα για την προώθηση ολοκληρωμένων ευρωπαϊκών υποδομών στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και της ψηφιακής επικοινωνίας.

2.2 Οι δαπάνες για τις υποδομές μειώθηκαν συνολικά κατά τα τελευταία δέκα έτη, ενώ οι στοχευμένες επενδύσεις σε αυτόν τον τομέα αποτελούν σημαντικό στοιχείο ανάκαμψης από την οικονομική κρίση και έχουν ζωτική σημασία για το οικονομικό μέλλον της Ευρώπης.

2.3 Για να σημειωθεί πρόοδος στις προαναφερθείσες υποδομές και για να επιτευχθούν οι στόχοι που έχουν οριστεί ως προτεραιότητες ανάπτυξης στο πλαίσιο της νέας στρατηγικής για την ενιαία αγορά, η Επιτροπή προτείνει ένα νέο εργαλείο, τη Διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη».

2.4 Είναι προφανές – και η ΕΟΚΕ το έχει επισημάνει σε πολλές γνωμοδοτήσεις της – ότι τα πλέον προηγμένα, έξυπνα και βιώσιμα δίκτυα για την άσωση διασύνδεση δρόμων, σιδηροδρόμων, πλωτών και εναερίων οδών, πολυτροπικών μεταφορών, ηλεκτρισμού, πετρελαίου, φυσικού αερίου και ευρυζωνικών ηλεκτρονικών επικοινωνιών που αξιοποιούν τις πιο πρόσφατες τεχνολογίες, έχουν ζωτική σημασία για τον ενοποιημένο οικονομικό χώρο. Τα τμήματα που λείπουν και τα σημεία συμφόρησης στη διασύνδεση των ευρωπαϊκών δικτύων εμποδίζουν την ολοκλήρωση της εσωτερικής αγοράς, δημιουργούν χάσματα μεταξύ των περιφερειών και, ιδιαίτερα στον τομέα της ενέργειας, ευθύνονται για την εξάρτηση της Ευρώπης από τρίτες χώρες.

2.5 Στοχευμένες επενδύσεις σε αυτές τις βασικές υποδομές θα συμβάλουν στην ανάκαμψη των συναλλαγών, την ανάπτυξη, την ανταγωνιστικότητα και τη δημιουργία θέσεων εργασίας, σε μια περίοδο κατά την οποία η Ευρώπη χρειάζεται πραγματικά τα εν λόγω στοιχεία.

2.6 Εντούτοις, τα έργα μεγάλων δικτύων υποδομής είναι εκ φύσεως μακροπρόθεσμα έργα που απαιτούν μαζικές επενδύσεις και των οποίων η οικονομική απόδοση ενέχει υψηλό κίνδυνο (υποτίμηση του κόστους, υπερτίμηση των επιπέδων κυκλοφορίας, κίνδυνοι που αφορούν τον σύνθετο χαρακτήρα του χρηματοδοτικού μηχανισμού), ιδιαίτερα στα στάδια κατασκευής και πρώτης λειτουργίας τους.

2.7 Δεδομένου ότι οι δημόσιοι προϋπολογισμοί σε εθνικό, τοπικό και ευρωπαϊκό επίπεδο δεν θα μπορέσουν από μόνοι τους να χρηματοδοτήσουν αυτά τα έργα, η Επιτροπή προτείνει ένα νέο δημοσιονομικό μέσο, τη Διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη»,

καθώς και αναθεωρημένες κατευθυντήριες γραμμές για τις μεταφορές, την ενέργεια και τις ΤΠΕ, προκειμένου να προσελκύσει και άλλους ιδιωτικούς και δημόσιους πόρους, παρέχοντας παράλληλα αξιοπιστία στα έργα υποδομής και καθιστώντας τα πιο προσφιλή στους επενδυτές από την άποψη των χαρακτηριστικών κινδύνου τους.

2.8 Προς τον σκοπό αυτό, η Επιτροπή υπέβαλε τις ακόλουθες προτάσεις:

- πρόταση κανονισμού για τη σύσταση της Διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη» (γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ: TEN/468)·
- πρόταση κανονισμού για καθορισμό των γενικών κανόνων για τη χορήγηση κοινοτικής οικονομικής συνδρομής στον τομέα των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών και ενέργειας (γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ: TEN/472)·
- πρόταση κανονισμού σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές της Ένωσης για την ανάπτυξη του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών (γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ: TEN/471)·
- πρόταση κανονισμού σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές (γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ: TEN/470)·
- πρόταση κανονισμού σχετικά με προσανατολισμούς για τα διευρωπαϊκά δίκτυα τηλεπικοινωνιών (γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ: TEN/469).

3. Περιεχόμενο της ανακοίνωσης για τις ολοκληρωμένες ευρωπαϊκές υποδομές και της πρότασης κανονισμού για τη Διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη»

3.1 Για να επιταχύνει τις επενδύσεις στα διευρωπαϊκά δίκτυα μεταφορών, ενέργειας και ψηφιακής επικοινωνίας και για να προσελκύσει τους απαιτούμενους πόρους από τον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, η Επιτροπή προτείνει για την περίοδο 2014-2020:

- να προβλεφθούν επενδύσεις στα δίκτυα διασύνδεσης περίπου ενός τρισεκατομμυρίου ευρώ, τα οποία θα κατανεμηθούν ως εξής

Ενέργεια	Ηλεκτρισμός	140 δισεκατομμύρια ευρώ
	Αέριο	70 δισεκατομμύρια ευρώ
	CO ₂	2,5 δισεκατομμύρια ευρώ
	Πετρέλαιο	p.m.
Μεταφορές (οδικές, σιδηροδρομικές, θαλάσσιες μεταφορές, πλωτές και εναερίες οδοί)		500 δισεκατομμύρια ευρώ εκ των οποίων 250 δισεκατομμύρια για το κεντρικό δίκτυο· η κατανομή των χρηματοδοτικών αναγκών για τα διάφορα μέσα μεταφοράς θα γίνει ανάλογα με τα έργα που επιλέγονται
	Ευρυζωνικό δίκτυο	270 δισεκατομμύρια ευρώ

- να τεθεί στη διάθεση των επενδυτικών σχεδίων για τη διασύνδεση των πανευρωπαϊκών δικτύων ποσό ύψους 50 δισεκατομμυρίων Ευρώ από τον προϋπολογισμό της Ένωσης, από τα οποία 10 δισεκατομμύρια ευρώ εγγράφονται στο Ταμείο Συνοχής για υποδομές μεταφορών. Αυτοί οι πόροι θα κατανεμηθούν ως εξής:

Ενέργεια	9,1 δισεκατομμύρια ευρώ
Μεταφορές	31,7 δισεκατομμύρια ευρώ
Τηλεπικοινωνίες/Ψηφιοποίηση	9,2 δισεκατομμύρια ευρώ

- να συγχρηματοδοτηθούν διευρωπαϊκά έργα διασύνδεσης κοινού ενδιαφέροντος, τα οποία θα επιλέξει η Επιτροπή μετά από πρόταση των κρατών μελών, σε ποσοστά που κυμαίνονται μεταξύ 20 και 75% του επιλέξιμου κόστους (και σε εξαιρετικές περιπτώσεις, ακόμα και 80-100% του κόστους)
- να αυξηθεί το δυναμικό προσέλκυσης χρηματοδότησης του ιδιωτικού τομέα μέσω της εισαγωγής ευρωπαϊκών ομολόγων για έργα υποδομών (ομόλογα έργων της ΕΕ) για να μειωθεί ο κίνδυνος που φέρουν τρίτοι επενδυτές. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο προϋπολογισμός της ΕΕ θα χρησιμοποιηθεί για να παρέχει στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕ) κεφάλαια για την κάλυψη ενός μέρους του κινδύνου που αναλαμβάνει όταν συγχρηματοδοτεί τα επιλεγμένα έργα. Ως εκ τούτου, ο προϋπολογισμός της ΕΕ θα παρέχει μια μορφή εγγύησης, για να μπορεί η ΕΤΕ να χρηματοδοτεί τα εν λόγω έργα, αλλά η ΕΤΕ θα πρέπει να αναλάβει το υπόλοιπο του κινδύνου.

Στη διάρκεια μιας πιλοτικής φάσης (2012-2013) που αφορά 5 με 10 έργα, τα κονδύλια που θα παρέχει κατ' αυτόν τον τρόπο η ΕΕ στην ΕΤΕ (μέγιστου ύψους 230 εκατομμυρίων ευρώ) χρηματοδοτημένα εξ ολοκλήρου από την ανακατανομή αχρησιμοποίητων κονδυλίων από τα υφιστάμενα επενδυτικά προγράμματα θα πρέπει, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις της Επιτροπής, να προσελκύσουν και άλλους επενδυτές για ποσό το οποίο ενδέχεται να φτάσει τα 4,6 δισεκατομμύρια ευρώ.

- να μεγιστοποιηθούν οι συνέργειες μεταξύ των προγραμμάτων στους τομείς της ενέργειας, των μεταφορών και των ΤΠΕ για να δοθεί απάντηση, αφενός, στο μέλημα για συνεκτική στρατηγική και επιλογή έργων από την Επιτροπή με βάση σαφή και εναρμονισμένα κριτήρια και, αφετέρου, να γίνει η παρακολούθηση και ο έλεγχος, ούτως ώστε η χρηματοδότηση της ΕΕ να είναι καλά στοχευμένη και αποτελεσματική.
- να εισαχθούν μέτρα απλούστευσης των υφιστάμενων κανόνων, ιδίως η ευθυγράμμιση των δεικτών με τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», η μείωση των προθεσμιών έγκρισης, μια κεντρική διαχείριση για τους 3 τομείς, ενδεχομένως η δημιουργία ενός εκτελεστικού φορέα, κριτηρίων ανάθεσης και επίσημων κοινών προγραμμάτων εργασίας, η σύσταση συντονιστικής επιτροπής για τη διευκόλυνση και, τέλος, η ανάθεση στην Επιτροπή της εξουσίας έκδοσης πράξεων κατ' εξουσιοδότηση.

4. Γενικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί τις πρωτοβουλίες που έλαβε η Επιτροπή προκειμένου να προωθήσει και να συντονίσει επενδύσεις σε στρατηγικά έργα με ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία και να προτείνει χρηματοδότηση εναλλακτική προς τις συμβατικές επιχορηγήσεις για το χρονικό διάστημα 2014-2020.

4.2 Η ΕΟΚΕ επικροτεί την προτεινόμενη διευκόλυνση για κεντρική χρηματοδότηση και διαχείριση, καθώς και για κοινά προγράμματα εργασίας για τα έργα διασύνδεσης των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών, ενέργειας και ψηφιακών υποδομών, που θα παρέχονται απευθείας από την Επιτροπή, με τη συνδρομή ενός εκτελεστικού οργανισμού εάν κριθεί απαραίτητο. Η εκμετάλλευση των συνεργιών μεταξύ αυτών των τριών τομέων, καθώς και η βελτίωση των κανόνων λειτουργίας, ιδίως δε η απλούστευση των διαδικασιών χορήγησης αδειών για έργα κοινού ενδιαφέροντος και η μείωση των προθεσμιών εκτέλεσής τους, θα επιτρέψουν τη μείωση του κόστους και την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας των έργων.

4.3 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση να δοθεί προτεραιότητα στα ευρωπαϊκά έργα με προστιθέμενη αξία για να συνδεθούν τα διευρωπαϊκά δίκτυα με τα δίκτυα υποδομών των κρατών μελών. Ωστόσο, επιθυμεί να σημειωθεί ότι, στο πνεύμα της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, η Ένωση θα πρέπει να εξακολουθήσει να χορηγεί κεφάλαια στα κράτη μέλη κατά τρόπο διαρκή και αναλογικό, για την αντιμετώπιση κάθε κοινωνικού και γεωγραφικού χάσματος όσον αφορά την πρόσβαση στα εθνικά δίκτυα και υποδομές, καθώς και για την εξασφάλιση της ασφάλειας του εφοδιασμού μέσω των ευρωπαϊκών διαρθρωτικών ταμείων.

4.4 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει επίσης ότι η ανάγκη να υπάρχουν κατάλληλα, σύγχρονα, ευέλικτα, βιώσιμα και προσβάσιμα (ιδίως σε άτομα με αναπηρία) δίκτυα υποδομών δεν μπορεί να γίνει αντιληπτή μόνο με χρηματικούς όρους· οι εν λόγω επενδύσεις είναι επίσης εξαιρετικής σημασίας από τη σκοπιά της κοινωνικής και εδαφικής συνοχής, καθώς και της προστασίας του περιβάλλοντος, παράγοντες τους οποίους πρέπει να λαμβάνει υπόψη η Επιτροπή κατά την επιλογή έργων προς συγχρηματοδότηση.

4.5 Οι επενδύσεις υποδομών διαδέχονται και σημαντικές ενωσιακές και εθνικές πτυχές ασφαλείας που θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά τον σχεδιασμό των έργων και την έναρξη των διαδικασιών έγκρισής τους. Αποτελούν προϋποθέσεις για τη φυσική ολοκλήρωση της ένταξης στην Ένωση των «νήσων» που εξακολουθούν να υφίστανται.

4.6 Όσο σημαντική και να είναι η χρηματοδοτική συνεισφορά της Ένωσης (ύψους 50 δισεκατομμυρίων ευρώ), δεν αντιπροσωπεύει παρά ένα μικρό τμήμα των αναγκών για επενδύσεις που έχει καταγράψει η Επιτροπή.

4.7 Σε κάθε περίπτωση, τις περισσότερες επενδύσεις θα πρέπει να τις παρέχουν τα κράτη μέλη και οι ιδιώτες επενδυτές, ενώ η οικονομική συνεισφορά της Ένωσης πρέπει να χρησιμεύσει ως κεφάλαιο αρχικής ώθησης το οποίο θα ενθαρρύνει τα κράτη μέλη και τις αγορές να επενδύσουν περισσότερο.

4.8 Ωστόσο, τα δημοσιονομικά προβλήματα και η απαραίτητη εξυγίανση των δημοσίων οικονομικών οδηγούν τα περισσότερα κράτη μέλη στο να εξετάσουν την περιστολή ή και την αναστολή των επενδυτικών προγραμμάτων τους, κάτι που πρόκειται σίγουρα να επηρεάσει αρνητικά τη ροή των επενδύσεων από ιδιωτικές πηγές.

4.9 Οι στόχοι που αφορούν τη διασύνδεση των δικτύων υποδομών θα επιτευχθούν μόνο αν οι χρηματοδοτικοί πόροι της ΕΕ συνδυαστούν με δημόσιες εθνικές και τοπικές χρηματοδοτήσεις, καθώς και με ιδιωτικές χρηματοδοτήσεις.

4.10 Οι επενδύσεις σε υποδομές θα πρέπει να συμβάλουν με θετικό τρόπο στη μετάβαση προς μια οικονομία και μια κοινωνία με χαμηλές εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα.

4.11 Σύμφωνα με τη δέσμευση της Επιτροπής να ενσωματώσει τους στόχους της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», ιδίως στον τομέα της αλλαγής του κλίματος, στα προγράμματα της Ένωσης και να αφιερώσει τουλάχιστον 20% του προϋπολογισμού της Ένωσης στους εν λόγω στόχους, η ΕΟΚΕ επικροτεί την προσέγγιση της Επιτροπής να χρησιμοποιήσει τον προϋπολογισμό της Ένωσης για την επένδυση και την επίτευξη πολλαπλασιαστικού αποτελέσματος που θα επιτρέψει την προσέλκυση ιδιωτικών κεφαλαίων. Για να μειωθεί ο ρυθμιστικός κίνδυνος και το κόστος του κεφαλαίου για τους τρίτους επενδυτές που αναζητούν επενδυτικές ευκαιρίες μακροπρόθεσμα και δεδομένου ότι η συμβατική χρηματοδότηση των επενδύσεων από δημόσια κεφάλαια καθίσταται όλο και πιο δύσκολη σε αυτή την περίοδο κρίσης, η χρήση χρηματοδοτικών μέσων νέου τύπου στην ΕΕ, σε στενή συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, θα αποτελέσει (με ορισμένες επιφυλάξεις - βλ. γνωμοδότηση ΤΕΝ 472) συμπληρωματική και καινοτόμο λύση για την προσέλκυση κεφαλαίων από συνταξιοδοτικά ταμεία, ασφαλιστι-

κές εταιρίες και άλλους φορείς της αγοράς κεφαλαίων που ενδιαφέρονται να επενδύσουν σε μακροπρόθεσμα ευρωπαϊκά έργα.

4.12 Αν και η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόθεση της Επιτροπής να βρει «καινοτόμες λύσεις για να κινητοποιηθεί επειγόντως μεγαλύτερο μερίδιο ιδιωτικών αποταμιεύσεων», πιστεύει ότι αυτές οι λύσεις δεν πρέπει να απευθύνονται μόνο στους μεγάλους και θεσμικούς επενδυτές, αλλά ότι θα πρέπει να διαμορφωθούν κατά τρόπον ώστε να προσελκύσουν και τους μικρούς.

4.13 Ελλείψει άλλης πιθανής λύσης, η ΕΟΚΕ εκφράζει τη λύπη της για την απροθυμία ή ακόμη και τις αντιρρήσεις ορισμένων κρατών μελών όσον αφορά τα ομολογιακά δάνεια για έργα υποδομής και ελπίζει ότι η πιλοτική φάση, στην οποία θα χρησιμοποιηθούν μέχρι και 230 δισεκατομμύρια ευρώ από τον τρέχοντα προϋπολογισμό της ΕΕ που προβλέπεται για την περίοδο 2012-2013, θα ενθαρρύνει τις αγορές κεφαλαίων, τα συνταξιοδοτικά ταμεία, τις ασφαλιστικές εταιρίες κ.λπ. να επενδύσουν σε μακροπρόθεσμη βάση και θα τα πείσει για τα πλεονεκτήματα των προτεινόμενων μέτρων.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με προσανατολισμούς για τα διευρωπαϊκά δίκτυα τηλεπικοινωνιών και την κατάργηση της απόφασης αριθ. 1336/97/ΕΚ»

COM(2011) 657 final — 2011/0299 (COD)

(2012/C 143/24)

Εισηγητής: ο κ. LONGO

Στις 15 και στις 30 Νοεμβρίου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 172 και το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποφάσισαν, αντιστοίχως, να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την:

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με προσανατολισμούς για τα διευρωπαϊκά δίκτυα τηλεπικοινωνιών και την κατάργηση της απόφασης αριθ. 1336/97/ΕΚ

COM(2011) 657 τελικό – 2011/0299 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 3 Φεβρουαρίου 2012.

Κατά την 478η σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 22ας Φεβρουαρίου 2012), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 126 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 4 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

Η παρούσα γνωμοδότηση εντάσσεται σε μία δέσμη 5 γνωμοδοτήσεων που κατήρτισε η ΕΟΚΕ σχετικά με τη **διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ΔΣΕ)** και τις σχετικές κατευθυντήριες γραμμές που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Οκτώβριο του 2011. Η δέσμη περιλαμβάνει τις γνωμοδοτήσεις **TEN/468** με θέμα τη **ΔΣΕ** (εισηγ. ο κ. HENCKS), **TEN/469** με θέμα Προσανατολισμοί για τα διευρωπαϊκά δίκτυα **τηλεπικοινωνιών** (εισηγ. ο κ. LONGO), **TEN/470** με θέμα Κατευθυντήριες γραμμές για τις διευρωπαϊκές **ενεργειακές** υποδομές (εισηγ. ο κ. BIERMANN), **TEN/471** με θέμα Κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη του διευρωπαϊκού δικτύου **μεταφορών** (εισηγ. ο κ. BACK) και **TEN/472** με θέμα Πρωτοβουλία για **ομόλογα** έργων (εισηγ. ο κ. DUTTINE).

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Ο στόχος της ψηφιακής στρατηγικής για την Ευρώπη –ο οποίος έγκειται στην υλοποίηση ψηφιακών ευρυζωνικών υποδομών υψηλής ταχύτητας για όλους με τη χρήση τόσο σταθερών όσο και ασύρματων τεχνολογιών– προϋποθέτει τη λήψη μέτρων με σκοπό, αφενός, την εξάλειψη των «ψηφιακών σημείων συμφόρησης», δηλαδή των κωλυμάτων που οφείλονται στην έλλειψη διασύνδεσης και τεχνικής διαλειτουργικότητας, και, αφετέρου, τη γεφύρωση του χάσματος που υφίσταται μεταξύ περιφερειών και κοινωνικών ομάδων τόσο σε εθνικό όσο και σε κοινοτικό επίπεδο.

Στην πρότασή της σχετικά με «Προσανατολισμούς για τα διευρωπαϊκά δίκτυα τηλεπικοινωνιών», η Επιτροπή προέβη σε απογραφή των έργων κοινού ενδιαφέροντος για την ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων και υποδομών ψηφιακών υπηρεσιών, με στόχο την αντιμετώπιση των κωλυμάτων που δυσχεραίνουν την ανάπτυξη της ενιαίας ψηφιακής αγοράς και του προβλήματος της ανεπάρκειας ευρυζωνικών επενδύσεων στην Ευρώπη, σε σύγκριση με τους ανταγωνιστές της.

1.2 Η ΕΟΚΕ προσυπογράφει την απόφαση της Επιτροπής να προωθήσει το σχέδιο «Συνδέοντας την Ευρώπη» και, ειδικότερα, θεωρεί ότι η προσπάθεια προώθησης των ευρυζωνικών δικτύων θα αποτελέσει σε μεγάλο βαθμό συγκεκριμένη και θετική απάντηση στις ανάγκες που προβλέπει το «Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη», διότι κατ' αυτόν τον τρόπο αντιμετωπίζεται το πρόβλημα της ανεπάρκειας των επενδύσεων στα ευρυζωνικά δίκτυα ⁽¹⁾.

1.3 Όπως έχει ήδη επισημάνει σε πολλές γνωμοδοτήσεις της, η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι η καθολική πρόσβαση στα ευρυζωνικά δίκτυα δεν αποτελεί μόνο απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη των σύγχρονων οικονομιών, αλλά και θεμελιώδες στοιχείο για τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, την αρτιότερη συνοχή, την ευημερία και την ψηφιακή ένταξη προσώπων και ολόκληρων περιοχών που μειονεκτούν στον οικονομικό και πολιτιστικό τομέα ⁽²⁾.

1.4 Ο καθορισμός στόχων και προτεραιοτήτων των σχεδίων κοινού ενδιαφέροντος ανταποκρίνεται στη θεμελιώδη ανάγκη για τη βέλτιστη δυνατή χρήση των οικονομικών πόρων και την επίτευξη συγκεκριμένων στόχων, αποφεύγοντας τη διασπορά των χρηματοδοτήσεων.

Υπό αυτή την έννοια, είναι καθοριστικής σημασίας τα έργα προς χρηματοδότηση να ανταποκρίνονται επίσης στην ανάγκη προώθησης της διασύνδεσης και της διαλειτουργικότητας των εθνικών δικτύων, χωρίς την οποία η ενιαία ψηφιακή αγορά θα παρέμενε ανολοκλήρωτη.

1.5 Η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή τη μέγιστη δυνατή επαγρύπνηση και αυστηρότητα όσον αφορά τα κριτήρια επιλογής των σχεδίων προς χρηματοδότηση, έτσι ώστε τα κονδύλια να χρησιμοποιούνται προκειμένου να διασφαλίζεται η διευρωπαϊκή διασύνδεση,

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα: «Διευκόλυνση "Συνδέοντας την Ευρώπη"» (Βλέπε σελίδα 116 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

⁽²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα: «Πρόσβαση για όλους στο Διαδίκτυο υψηλής ταχύτητας: Προβληματισμοί για τον επαναπροσδιορισμό της έννοιας της καθολικής υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών» ΕΕ C 175 της 28/07/2009, σελ. 8 και γνωμοδότηση με θέμα: «Ενίσχυση του ψηφιακού γραμματισμού, των ηλεκτρονικών δεξιοτήτων και της ηλεκτρονικής ένταξης», ΕΕ C 318 της 29/10/2011, σελ. 9.

να ευνοούνται οι περιφερειακές περιοχές, να ενισχύεται η πρόσβαση των ΜΜΕ στην ψηφιακή οικονομία και να βελτιώνεται η κοινωνική συνοχή. Για την ικανοποίηση των αναγκών αυτών, με παράλληλη ενημέρωση των θεσμικών φορέων και των πολιτών, θα ήταν σκόπιμο να προβλεφθεί η κατάρτιση περιοδικής έκδοσης εκ μέρους της Επιτροπής σχετικά με τη χρήση των κονδυλίων.

1.6 Η ΕΟΚΕ εκφράζει ορισμένες αμφιβολίες όσον αφορά τη σχετική ασάφεια του άρθρου 5, παράγραφος 6, το οποίο προβλέπει ευρεία εκχώρηση εξουσιών στην Επιτροπή «για την τροποποίηση της περιγραφής των έργων κοινού ενδιαφέροντος που περιλαμβάνονται στο παράρτημα». Θα πρέπει να περιορίζονται στο μέγιστο βαθμό αποφάσεις πολιτικής σκοπιμότητας (βλ. άρθρο 5, παράγραφος 7, στοιχείο β), το οποίο αναφέρεται σε «νεοεμφανιζόμενες πολιτικές προτεραιότητες») ή πιέσεις ομάδων συμφερόντων, δίνοντας αντιθέτως προτεραιότητα σε κριτήρια τεχνολογικής καινοτομίας, προστιθέμενης αξίας και συνάφειας με τους στόχους. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει ότι είναι σκόπιμο να τίθενται συγκεκριμένα όρια όσον αφορά τις κατ' εξουσιοδότηση πράξεις, τόσο από πλευράς χρόνου όσο και επί της ουσίας.

1.7 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τα έργα προς χρηματοδότηση θα πρέπει να συμμορφώνονται με την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας, η οποία είναι θεμελιώδους σημασίας για τη διασφάλιση της πραγματικής ελευθερίας πρόσβασης στο Διαδίκτυο. ⁽³⁾

1.8 Τα κονδύλια θα πρέπει να διοχετεύονται σε ανοικτές και προσίτες δικτυακές λύσεις χωρίς διακρίσεις, προκειμένου να καθίσταται δυνατή η είσοδος στην αγορά νέων φορέων εκμετάλλευσης, με τις πλέον αποδοτικές και οικονομικά προσίτες τεχνολογίες τόσο για τους πολίτες όσο και για τις επιχειρήσεις.

1.9 Η ΕΟΚΕ ευελπιστεί επίσης να συντονίσει καλύτερα η Επιτροπή τη διάθεση των κονδυλίων που προβλέπει ο κανονισμός σε συνδυασμό με τα κονδύλια άλλων πρωτοβουλιών, αποφεύγοντας αλληλεπικαλύψεις αφενός, αλλά και παραβλέψεις αφετέρου.

1.10 Είναι αναγκαίο να πραγματοποιηθεί το ταχύτερο δυνατόν η χαρτογράφηση σε ευρωπαϊκό, εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, με την οποία εύχεται και η Επιτροπή να εντοπίσει τα κενά της κάλυψης και να προωθήσει τις νέες πρωτοβουλίες δημόσιων και ιδιωτών επενδυτών.

1.11 Σημαντικό είναι επίσης το άνοιγμα στη συνεργασία με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανώσεις, έτσι ώστε να ενισχυθεί η διαλειτουργικότητα μεταξύ των αντίστοιχων τηλεπικοινωνιακών τους δικτύων.

1.12 Τέλος, για μια ακόμη φορά, η ΕΟΚΕ διατυπώνει την πεποίθησή της ότι προβάλλει πλέον επιτακτική η ανάγκη να ενταχθεί η σύνδεση με το Διαδίκτυο στην καθολική υπηρεσία ⁽⁴⁾ και υποστη-

ρίζει ότι αυτή αποτελεί μία από τις προτεραιότητες για το περαιτέρω «άνοιγμα» και την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της ΕΕ. Εν αναμονή της υλοποίησης του εν λόγω στόχου, απαιτείται η εξασφάλιση δημόσιας ή ιδιωτικής ευρυζωνικής πρόσβασης σε όλους τους πολίτες, με προσιτό κόστος.

2. Πλαίσιο και περιεχόμενο

2.1 Στις 29 Ιουνίου 2011 η Επιτροπή ενέκρινε νέους προσανατολισμούς για τα διευρωπαϊκά δίκτυα τηλεπικοινωνιών και δημοσίευσε πρόταση σχετικά με νέο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο για την περίοδο 2014-2020 ⁽⁵⁾ που προβλέπει τη δημιουργία νέου ολοκληρωμένου μέσου για την πραγματοποίηση επενδύσεων σε έργα υποδομών προτεραιότητας τα οποία παρουσιάζουν κοινοτικό ενδιαφέρον στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και των τηλεπικοινωνιών· το μέσο αυτό ονομάστηκε Διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ΔΣΕ). Το συνολικό χρηματοδοτικό πλαίσιο, με τη μορφή κοινοτικής συγχρηματοδότησης υψηλής προστιθέμενης αξίας, φτάνει τα 50 δισεκατομμύρια, εκ των οποίων 9,2 δισ. προορίζονται για ψηφιακά δίκτυα και υπηρεσίες, ενώ οι υπάρχουσες ανάγκες υπολογίζονται σε τουλάχιστον 270 δισ. ευρώ.

2.2 Επιπλέον, η Επιτροπή προτείνει την έκδοση ευρωπαϊκών ομολόγων (ομολόγων για τη χρηματοδότηση έργων) προκειμένου να μεγιστοποιηθεί η ικανότητα προσέλκυσης κεφαλαίων από τον δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα, με παράλληλη μείωση του κινδύνου για τους τρίτους επενδυτές. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο προϋπολογισμός της ΕΕ θα χρησιμοποιηθεί για τη χορήγηση στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ) των κεφαλαίων που προορίζονται για τη μερική κάλυψη του κινδύνου που αναλαμβάνει όταν συγχρηματοδοτεί επιλέξιμα έργα. Ο προϋπολογισμός της ΕΕ θα προσφέρει συνεπώς μια μορφή εγγύησης προκειμένου η ΕΤΕπ να χρηματοδοτήσει τα εν λόγω έργα, αλλά η Τράπεζα οφείλει να επωμισθεί τον εναπομένοντα κίνδυνο. Κατά τη διάρκεια ενός δοκιμαστικού σταδίου (2012-2013), θα μεταφερθεί στην Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων προϋπολογισμός ύψους 20 εκατ. ευρώ, προερχόμενος από αχρησιμοποίητα κονδύλια των ευρωπαϊκών τηλεπικοινωνιακών προγραμμάτων τηλεπικοινωνιών, και εν συνεχεία η ΕΤΕπ θα πρέπει –σύμφωνα με τις προδοκίες της Επιτροπής– να κινητοποιήσει και άλλους επενδυτές από τον δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα.

2.3 Στις κατευθυντήριες γραμμές για τα διευρωπαϊκά δίκτυα τηλεπικοινωνιών, η Επιτροπή ορίζει μια σειρά προσανατολισμών που αφορούν τους προβλεπόμενους στόχους και τις προτεραιότητες για τα ευρυζωνικά δίκτυα και τις υποδομές ψηφιακής υπηρεσίας στον τομέα των τηλεπικοινωνιών, με σκοπό:

— τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής οικονομίας, ενισχύοντας τις ΜΜΕ·

— την προώθηση της διασύνδεσης και της διαλειτουργικότητας των εθνικών δικτύων, καθώς και την πρόσβαση στα εν λόγω δίκτυα·

— τη δημιουργία μιας ενιαίας ψηφιακής αγοράς.

⁽³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα: «Το ανοιχτό διαδίκτυο και η δικτυακή ουδετερότητα στην Ευρώπη» (εκκρεμεί η δημοσίευσή της στην ΕΕ) και γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα: «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την καθιέρωση του πρώτου προγράμματος πολιτικής για το ραδιοφάσμα και Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών – Ευρωπαϊκά δίκτυα ευρυζωνικότητας: επένδυση στην ψηφιακά τροφοδοτούμενη ανάπτυξη», ΕΕ C 107 της 6/04/2011, σελ. 53.

⁽⁴⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα: «Πρόσβαση για όλους στο Διαδίκτυο υψηλής ταχύτητας: Προβληματισμοί για τον επαναπροσδιορισμό της έννοιας της καθολικής υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών» ΕΕ C 175 της 28/07/2009, σελ. 8, γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα: «Ένα ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη», ΕΕ C 54 της 19/02/2011, σελ. 58, γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα: «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την καθιέρωση του πρώτου προγράμματος πολιτικής για το ραδιοφάσμα», ΕΕ C 107 της 6/04/2011, σελ. 53 και πολλές άλλες γνωμοδοτήσεις.

⁽⁵⁾ Ανακοίνωση «Ένας προϋπολογισμός για την “Ευρώπη 2020”», COM (2011) 500 τελικό.

2.4 Ο κανονισμός αποβλέπει στη μείωση των σημείων συμμόρφωσης που εμποδίζουν την ολοκλήρωση της ενιαίας ψηφιακής αγοράς διευκολύνοντας τη σύνδεση με το δίκτυο, καθώς επίσης την πρόσβαση και σε μια υποδομή ψηφιακών δημόσιων υπηρεσιών. Σκοπός είναι να εξαλειφθούν τα προβλήματα στην πλευρά της προσφοράς, τα οποία αποδεικνύονται από τον μεγάλο αριθμό των επιχειρήσεων που χρεοκοπούν και από τη μείωση των επενδύσεων στην ευρυζωνικότητα και στις υπηρεσίες κοινής ωφελείας αλλά χαμηλής απόδοσης (επί παραδείγματι, η ηλεκτρονική υγεία eHealth, η ηλεκτρονική ταυτότητα, οι ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις eProcurement και η διασυνοριακή διαλειτουργικότητά τους). Η ζήτηση των υπηρεσιών μπορεί επίσης να αυξηθεί μόνον εάν όλοι οι πολίτες θα μπορούν να συνδέονται με ψηφιακά δίκτυα.

2.5 Η δέση προτάσεων προβλέπει καινοτόμα χρηματοδοτικά μέσα που θα μπορούν να υποστηρίξουν με πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα τις δημόσιες και ιδιωτικές επενδύσεις και τη συγχρηματοδότηση με επιχορηγήσεις στους τομείς των υποδομών για να επιτευχθούν μέχρι το 2020 οι στόχοι του ψηφιακού θεματολογίου για την Ευρώπη με καθολική κάλυψη στα 30 Mbps και δυνατότητα σύνδεσης με ταχύτητες άνω των 100 Mbps τουλάχιστον για το 50 % των οικογενειών.

2.6 Οι προτεραιότητες για τα έργα κοινού ενδιαφέροντος είναι:

- ευρυζωνικά δίκτυα πολύ υψηλής ταχύτητας που θα διασφαλίζουν ταχύτητες μετάδοσης δεδομένων από 100 Mbps και άνω·
- ευρυζωνικά δίκτυα για να συνδέονται οι νησιωτικές περιοχές και οι απόκεντρες περιοχές με τις κεντρικές περιφέρειες της Ένωσης, εξασφαλίζοντας στις περιοχές αυτές ταχύτητες ευρυζωνικής σύνδεσης που επιτρέπουν τη μετάδοση δεδομένων με τουλάχιστον 30 Mbps·
- υποστήριξη στις βασικές πλατφόρμες υπηρεσιών στον τομέα των υποδομών ψηφιακών υπηρεσιών·
- δράσεις που επιτρέπουν την υλοποίηση συνεργειών και διαλειτουργικότητας μεταξύ διαφόρων έργων κοινού ενδιαφέροντος στον τομέα των τηλεπικοινωνιών·
- έργα κοινού ενδιαφέροντος θα μπορούν να περιλαμβάνουν ηλεκτρονικές υπηρεσίες που παρέχονται ήδη στο πλαίσιο άλλων κοινοτικών σχεδίων, όπως το πρόγραμμα ISA «Λύσεις διαλειτουργικότητας για τις ευρωπαϊκές δημόσιες διοικήσεις»·
- προβλέπεται η συνεργασία με τρίτες χώρες και διεθνείς οργανισμούς για την προώθηση της διαλειτουργικότητας μεταξύ δικτύων·
- η Επιτροπή ζητεί έγκριση για απροσδιόριστο χρονικό διάστημα, προκειμένου να τροποποιήσει την περιγραφή των έργων κοινού ενδιαφέροντος που αναφέρονται στο παράρτημα.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Με σκοπό τη δημιουργία συνεργειών και υπό το πρίσμα μιας στρατηγικής προσέγγισης, η Επιτροπή προτείνει για πρώτη φορά

ένα ενιαίο μέσο χρηματοδότησης για τους τρεις τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και των τηλεπικοινωνιών. Η νέα αυτή προσέγγιση έχει τεράστια σημασία και μπορεί να χρησιμεύσει ως πρότυπο και για τις πολιτικές υποδομών των κρατών μελών. Επίσης, επιδιώκοντας τον στόχο της δημιουργίας ευφών, βιώσιμων και πλήρως διασυνδεδεμένων δικτύων, η ΔΣΕ θα συμβάλει σημαντικά στην υλοποίηση της ενιαίας ευρωπαϊκής αγοράς. Τέλος, παρέχοντας αξιοπιστία σε έργα υποδομών και μειώνοντας το προφίλ κινδύνου τους, θα μπορέσει να προσελκύσει νέες χρηματοδοτήσεις από τον δημόσιο και ιδιωτικό τομέα.

3.2 Σε αυτό το νέο σκηνικό, ιδιαίτερη σημασία αποκτά ο ρόλος των ευρυζωνικών δικτύων και υπηρεσιών. Η ΕΟΚΕ έχει επισημάνει ήδη τη σημασία να διασφαλισθεί στους πολίτες κατάλληλη πρόσβαση στην ευρυζωνικότητα εξασφαλίζοντας τα μέγιστα πλεονεκτήματα που προκύπτουν για τους χρήστες από έναν πραγματικό ανταγωνισμό μεταξύ των φορέων σε συνδυασμό με πολιτικές υποστήριξης των επενδύσεων σε υποδομές και στην καινοτομία εκ μέρους των κρατών μελών⁽⁶⁾.

3.3 Οι επενδύσεις στις τηλεπικοινωνίες και, ειδικότερα, στα ευρυζωνικά δίκτυα και στις υποδομές ψηφιακών υπηρεσιών, αποτελούν αναγκαία συνθήκη για μια ευφυή, αλλά και βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς οικονομική ανάπτυξη της Ένωσης. Με αυτήν τη χρηματοδότηση και τον εκτελεστικό κανονισμό, πλησιάζει περισσότερο ο στόχος που ορίστηκε στο ψηφιακό θεματολόγιο (τουλάχιστον 30 MB για όλους μέχρι το 2020 και τουλάχιστον 100 MB για το 50 %).

3.4 Η απόφαση της Επιτροπής «Συνδέοντας την Ευρώπη» συνιστά επιτέλους μια θετική απάντηση στις επιφυλάξεις που εξέφρασε η ΕΟΚΕ⁽⁷⁾ για μια σχετική «σύγχυση και ασάφεια» του σχεδίου δράσης που περιλάμβανε η ανακοίνωση «Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη» και για την ανεπάρκεια των επενδύσεων στα τηλεπικοινωνιακά δίκτυα, η οποία οφείλεται στις πενιχρές προοπτικές κέρδους σε πολλές καταστάσεις κοινής ωφελείας και στις αντικειμενικές δυσκολίες των περιφερειακών περιοχών. Αυτό αποτελεί σημαντικό εμπόδιο στη δημιουργία ενός ενιαίου ευρωπαϊκού χώρου που θα είναι προστός, ταχύς και βιώσιμος για τις τοπικές αρχές, τους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τις μη κερδοσκοπικές οργανώσεις.

3.5 Η ΕΟΚΕ έχει επισημάνει σε πολλές γνωμοδοτήσεις της ότι η καθολική πρόσβαση στα ευρυζωνικά δίκτυα δεν αντιπροσωπεύει απλώς μια απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη των σύγχρονων οικονομιών, αλλά αποτελεί και θεμελιώδες στοιχείο για την ευημερία και την ψηφιακή ένταξη ανθρώπων και ολόκληρων περιοχών που μειονεκτούν στον οικονομικό και πολιτιστικό τομέα⁽⁸⁾. Υπενθυμίζεται ότι η ανακοίνωση με τίτλο «Η γεφύρωση του ευρυζωνικού φάσματος» της 20ης Μαρτίου 2006⁽⁹⁾ επεσήμανε ήδη ότι «η εκτεταμένη ευρυζωνική πρόσβαση αποτελεί βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξη των σύγχρονων οικονομιών και είναι ένα από τα κύρια σημεία στο πρόγραμμα της Λισαβόνας».

⁽⁶⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα: «Δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών» (επιμέρους τίτλος), ΕΕ C 224 της 30/08/2008, σελ. 50.

⁽⁷⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα: «Ένα ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη», ΕΕ C 54 της 19/02/2011, σελ. 58.

⁽⁸⁾ Γνωμοδότηση με θέμα: «Πρόσβαση για όλους στο Διαδίκτυο υψηλής ταχύτητας: Προβληματισμοί για τον επαναπροσδιορισμό της έννοιας της καθολικής υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών» ΕΕ C 175 της 28/07/2009, σελ. 8 και γνωμοδότηση με θέμα: «Ενίσχυση του ψηφιακού γραμματισμού, των ηλεκτρονικών δεξιοτήτων και της ηλεκτρονικής ένταξης», ΕΕ C 318 της 29/10/2011, σελ. 9.

⁽⁹⁾ COM(2006) 129 τελικό.

3.6 Η ανάγκη για μια ισχυρή ευρωπαϊκή προσπάθεια σε αυτόν τον τομέα επιβεβαιώθηκε ομόφωνα και από την πρώτη σύνοδο του ψηφιακού θεματολογίου, η οποία διεξήχθη στις Βρυξέλλες στις 16-17 Ιουνίου 2011 υπό την προεδρία της Αντιπροέδρου της Επιτροπής, κ. N. Kroes, με τη συμμετοχή 1 000 και πλέον ενδιαφερόμενων φορέων⁽¹⁰⁾: παρόχων περιεχομένου, κατασκευαστών υλικού, επενδυτών και τηλεπικοινωνιακών φορέων των μεγαλύτερων επιχειρήσεων σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι συμμετέχοντες συμφώνησαν με την εκτίμηση της Επιτροπής, σύμφωνα με την οποία το σημερινό μοντέλο επενδύσεων στις τηλεπικοινωνίες είναι ανεπαρκές για να επιτευχθεί η εξάπλωση οικονομικά προσιτών ευρυζωνικών υποδομών υψηλής ποιότητας (ταχύτητα, σταθερότητα, βιώσιμο κόστος, προσβασιμότητα για όλους). Σχετικά με το σημείο αυτό, η ΕΟΚΕ θεωρεί χρήσιμο να διερευνήσει περαιτέρω την κατάσταση που επικρατεί στην Ινδία, όπου η ομοσπονδιακή κυβέρνηση ανακοίνωσε ότι θα συνδέσει 600 εκατομμύρια πολίτες με ευρυζωνικό δίκτυο έως το 2014, μέσω ενός συνδυασμού ενσύρματων και ασύρματων τεχνολογιών. Η κλίμακα του εγχειρήματος είναι συγκρίσιμη με την ΕΕ και, συνεπώς η ινδική πρωτοβουλία θα μπορούσε να αποτελέσει πηγή ορθών πρακτικών, μέσω της ενεργοποίησης της Στρογγυλής Τραπέζης ΕΕ-Ινδίας της ΕΟΚΕ⁽¹¹⁾.

4. Παρατηρήσεις και εκτιμήσεις

4.1 Στα έργα κοινού ενδιαφέροντος που η Επιτροπή θεωρεί ότι μπορούν να χρηματοδοτηθούν με αυτά τα κονδύλια συγκαταλέγονται: οι κεντρικές διευρωπαϊκές συνδέσεις υψηλής ταχύτητας για τις δημόσιες υπηρεσίες· η διασυνοριακή παροχή υπηρεσιών ηλεκτρονικής διακυβέρνησης που θα βασίζεται στην πλήρως διαλειτουργική ταυτοποίηση και αναγνώριση (διαδικασίες έναρξης επιχειρήσεων, διασυνοριακοί διαγωνισμοί, ηλεκτρονική δικαιοσύνη, ηλεκτρονικές υπηρεσίες υγείας και, κυρίως, υπηρεσίες ακτινοδιαγνωστικής εξ αποστάσεως)· η πρόσβαση εξ αποστάσεως στην πολιτιστική κληρονομιά· η ασφάλεια στο Διαδίκτυο για τους ανηλίκους και κατά της απάτης στο ηλεκτρονικό εμπόριο· οι υπηρεσίες ευφυούς ενέργειας.

4.2 Τα έργα αυτά συμβάλλουν στην οικονομική ανάπτυξη και εννοούν την ανάπτυξη της ενιαίας αγοράς, ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα της ευρωπαϊκής οικονομίας και στον τομέα των ΜΜΕ· βελτιώνουν την ποιότητα ζωής των πολιτών, των επιχειρήσεων και των δημόσιων υπηρεσιών, προωθώντας τη διασύνδεση και τη διαλειτουργικότητα των εθνικών τηλεπικοινωνιακών δικτύων και την πρόσβαση σε αυτά.

4.3 Η Επιτροπή είχε εντοπίσει ήδη τα βασικά προβλήματα που πρέπει να αντιμετωπισθούν για την πραγματική επίτευξη των στόχων που προβλέπει το ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη⁽¹²⁾ (μία από τις επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες της στρατηγικής Ευρώπη 2020). Για τον σκοπό αυτόν, η ΕΟΚΕ επεσήμανε ότι «η ανεπαρκής εφαρμογή των πολιτικών πρωτοβουλιών έχει συντελέσει στην περαιτέρω αδράνεια της ευρωπαϊκής ψηφιακής οικονομίας, η οποία προκλήθηκε από τον κατακερματισμό και τις ανεπαρκείς επενδύσεις»⁽¹³⁾.

⁽¹⁰⁾ Για τη σύνοδο του ψηφιακού θεματολογίου, βλ. http://ec.europa.eu/information_society/digital-agenda/daa/index_en.htm

⁽¹¹⁾ Βλ. τη δήλωση του ΑΚ.Bhargava, διευθύνοντα συμβούλου της ινδικής εταιρίας τηλεφωνίας MTNL (Manhagar Telephone Nigam Limited): «Προκειμένου να αυξηθεί η διείσδυση των ευρυζωνικών συνδέσεων, οι απανταχού υποδομές πρέπει να υλοποιούνται με πρόβλεψη της ζήτησης. Η ποιότητα των υπηρεσιών πρέπει να είναι υψηλή και, το κυριότερο, το κόστος πρέπει να είναι προστό.», *Broadband Tech India*, 12/9/2011

⁽¹²⁾ COM(2010) 245 τελικό/2

⁽¹³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα: «Ένα ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη», ΕΕ C 54 της 19/02/2011, σελ. 58.

4.4 Η πρόταση της Επιτροπής είναι αποδεκτή, καθώς ζητεί την έναρξη πρωτοβουλιών εκ μέρους των κρατών μελών με σκοπό να προσφερθεί στους πολίτες της ΕΕ ένα ολοκληρωμένο δίκτυο περιεχομένου και χρήσιμες υπηρεσίες, μολονότι δεν προβλέπει ακόμη την πιθανότητα δημιουργίας μιας ευρωπαϊκής ηλεκτρονικής ταυτότητας (eID) για κάθε πολίτη, προκειμένου να διευκολύνεται η παροχή ηλεκτρονικών υπηρεσιών και το ηλεκτρονικό εμπόριο που αποτελέσαν ήδη θέμα ειδικής γνωμοδότησης της ΕΟΚΕ⁽¹⁴⁾.

4.5 Το χρηματοδοτικό μέσο το οποίο ενέκρινε η Επιτροπή μπορεί να δώσει λύση σε ένα πρόβλημα που περιόριζε έως τώρα τις δυνατότητες μιας ισχυρής υποδομής. Η χρήση μόνον των διαρθρωτικών ταμείων και του προγράμματος «Ανταγωνιστικότητα και Καινοτομία» για υποδομές ψηφιακών υπηρεσιών και μόνο για πιλοτικά έργα δεν θα δημιουργούσε επαρκή κρίσιμη μάζα για σημαντική διάδοση των ψηφιακών υπηρεσιών. Σήμερα, οι επενδύσεις στην ευρυζωνικότητα είναι ανεπαρκείς σε πολλές περιφέρειες λόγω έλλειψης ανταγωνισμού και υψηλού κινδύνου της αγοράς, ενώ υπάρχουν δημόσιες υπηρεσίες χαμηλής ανάπτυξης και χωρίς δυνατότητα διαλειτουργικότητας λόγω κατακερματισμού των τεχνικών λύσεων. Συνεχίζοντας σε αυτήν την κατεύθυνση, δεν θα μπορούσε να δημιουργηθεί μια πραγματική ενιαία ψηφιακή αγορά και πολλοί ευρωπαίοι πολίτες θα παρέμεναν αποκλεισμένοι.

4.6 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τα έργα προς χρηματοδότηση θα πρέπει να συμμορφώνονται με την αρχή της τεχνολογικής ουδετερότητας, η οποία είναι θεμελιώδους σημασίας για τη διασφάλιση της πραγματικής ελευθερίας πρόσβασης στο Διαδίκτυο.⁽¹⁵⁾

4.7 Επίσης, εδώ και πολλά χρόνια η ΕΟΚΕ διατυπώνει με έμφαση την πεποίθησή της ότι είναι πλέον άμεση ανάγκη να ενταχθεί η σύνδεση με το Διαδίκτυο στην καθολική υπηρεσία⁽¹⁶⁾. Ακόμη μια φορά διαπιστώνεται ότι η Επιτροπή παρακάμπτει αυτό το σημαντικό ζήτημα, καθώς, στο πλαίσιο της επανεξέτασης της εμβέλειας της καθολικής υπηρεσίας, η Επίτροπος Kroes απέκλεισε την πιθανότητα να συμπεριληφθούν οι υπηρεσίες κινητών τηλεπικοινωνιών και οι συνδέσεις υψηλής ταχύτητας⁽¹⁷⁾. Η Επιτροπή στήριξε αυτόν τον αποκλεισμό στη δημόσια διαβούλευση που ξεκίνησε τον Μάρτιο του 2010, από την οποία ισχυρίζεται ότι προέκυψε μεγάλη επιβάρυνση για τη βιομηχανία και επιπτώσεις στις τιμές για τους καταναλωτές σε ορισμένα κράτη μέλη στα οποία οι εν λόγω υπηρεσίες είναι ακόμη αδύναμες.

4.8 Προκαλεί έκπληξη το γεγονός ότι, ενώ η Επιτροπή επιδεικνύει μεγάλη ευαισθησία όσον αφορά την ανάγκη να κάνει η Ένωση ένα αποφασιστικό ποιοτικό άλμα στον τομέα των υποδομών, παραμένει εντούτοις πολύ επιφυλακτική όσον αφορά τη σκοπιμότητα προσαρμογής της νομοθεσίας για την καθολική υπηρεσία στις τηλεπικοινωνίες, η οποία χρονολογείται πλέον από το 2002⁽¹⁸⁾.

⁽¹⁴⁾ ό.π.

⁽¹⁵⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα: «Το ανοιχτό διαδίκτυο και η δικτυακή ουδετερότητα στην Ευρώπη» ΕΕ C 24 της 28/01/2011, σελ. 139.

⁽¹⁶⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα: «Πρόσβαση για όλους στο Διαδίκτυο υψηλής ταχύτητας: Προβληματισμοί για τον επαναπροσδιορισμό της έννοιας της καθολικής υπηρεσίας ηλεκτρονικών επικοινωνιών» ΕΕ C 175 της 28/07/2009, σελ. 8, γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα: «Ένα ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη», ΕΕ C 54 της 19/02/2011, σελ. 58 και γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα: «Πρόταση απόφασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την καθιέρωση του πρώτου προγράμματος πολιτικής για το ραδιοφάσμα», ΕΕ C 107 της 6/04/2011, σελ. 53, και πολλές άλλες γνωμοδοτήσεις.

⁽¹⁷⁾ Ανακοίνωση της 23/11/2011, βλ. IP/11/1400.

⁽¹⁸⁾ Οδηγία καθολικής υπηρεσίας 2002/22/ΕΚ της 7ης Μαρτίου 2002.

Η ΕΟΚΕ, παρότι κατανοεί τις οικονομικές δυσχέρειες που επισημάνθηκαν από την Επιτροπή, επαναλαμβάνει ωστόσο ότι –εν αναμονή της απτής υλοποίησης του εν λόγω στόχου προτεραιότητας και μάλιστα το συντομότερο δυνατόν– απαιτείται η εξασφάλιση δημόσιας ή ιδιωτικής ευρυζωνικής πρόσβασης σε όλους τους πολίτες, με προσιτό κόστος από πλευράς τιμής και υλικοτεχνικής υποστήριξης.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές και την κατάργηση της απόφασης αριθ. 1364/2006/EK»

COM(2011) 658 final — 2011/0300 (COD)

(2012/C 143/25)

Εισηγητής: ο κ. Egbert BIERMANN

Στις 15 Νοεμβρίου και στις 29 Νοεμβρίου 2011 αντιστοίχως, και σύμφωνα με τα άρθρα 172 και 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποφάσισαν να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές και την κατάργηση της απόφασης αριθ. 1364/2006/EK

COM(2011) 658 final 2011/0300 (COD)

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 3 Φεβρουαρίου 2012

Κατά την 478η σύνοδο ολομέλειας της 22ας και 23ης Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 22ας Φεβρουαρίου) η ΕΟΚΕ υιοθέτησε με 131 ψήφους υπέρ, 1 κατά και 2 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

Η γνωμοδότηση αυτή αποτελεί μέρος ενός συνόλου 5 γνωμοδοτήσεων που εκπόνησε η ΕΟΚΕ σε συνάρτηση με την **Διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη»** που εξέδωσε η Επιτροπή της ΕΕ τον Οκτώβριο 2011. Το σύνολο αυτό αποτελείται από τις εξής γνωμοδοτήσεις: **TEN/468** για τη **Διευκόλυνση Συνδέοντας την Ευρώπη** (εισηγητής: Ο κ. HENCKS), **TEN/469**, κατευθυντήριες γραμμές για τα δίκτυα **τηλεπικοινωνίας** (εισηγητής: ο κ. LONGO), **TEN/469**, κατευθυντήριες γραμμές για τις **υποδομές ενέργειας** (εισηγητής: ο κ. BIERMANN), **TEN/471**, κατευθυντήριες γραμμές για τις **υποδομές μεταφορών** (εισηγητής: Ο κ. BACK) και **TEN/472** on the πρωτοβουλία **ομολόγων** για ενωσιακά έργα (εισηγητής: Ο κ. DUTTINE).

1. Συμπεράσματα και Συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το στόχο για τον εκσυγχρονισμό και την ανάπτυξη των ενεργειακών υποδομών στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Αποδοτικές, ασφαλείς ως προς τον εφοδιασμό και σταθερές ευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές αποτελούν παράλληλα με τη διαφοροποίηση των φορέων, των πηγών εφοδιασμού και των οδών μεταφοράς, βασική προϋπόθεση για τον ασφαλή και σταθερό εφοδιασμό της Ένωσης.

1.2 Όπως έδειξε η χρηματοπιστωτική κρίση, σταθερές βιομηχανικές δομές αλλά και σταθερές δομές ΜμΕ αποτελούν παράγοντες αξίας που επιταχύνουν την έξοδο από την κρίση. Και για τους δύο τομείς βασική προϋπόθεση είναι η ύπαρξη σταθερών ενεργειακών υποδομών που να διασφαλίζουν υψηλό βαθμό ασφάλειας του εφοδιασμού.

1.3 Στο μέλλον η ενέργεια θα πρέπει να μεταφέρεται συχνότερα, και σε μεγαλύτερες ποσότητες, και από μεγαλύτερες αποστάσεις από ό,τι συμβαίνει σήμερα. Για τον σκοπό αυτόν θα πρέπει πρώτα να δημιουργηθούν και να υλοποιηθούν οι προϋποθέσεις, όπως αναφέρεται και στην πρόταση της Επιτροπής.

1.4 Η μεταφορά ρεύματος υψηλής τάσης και συνεχούς ρεύματος πρέπει να πραγματοποιείται μέσω ενός σταθερού δικτύου που να καλύπτει ολόκληρη την ΕΕ. Οι γραμμικές συνδέσεις που χρησιμοποιούνται σήμερα δεν είναι ασφαλείς από βλάβες.

1.5 Για να αποφευχθούν εμπόδια, πρέπει να δημιουργηθούν ευρωπαϊκοί διασυνοριακοί κόμβοι. Η διαχείριση προβληματικών σημείων συμβάλει στην προώθηση της ασφάλειας του εφοδιασμού.

1.6 Μόνον όταν θα υπάρχουν διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές θα μπορούν όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ να αξιοποιήσουν τα συγκριτικά τους πλεονεκτήματα έναντι εθνικών ενεργειακών φορέων. Αυτό ισχύει όσον αφορά την εκμετάλλευση της υδροηλεκτρικής και αιολικής ενέργειας, αλλά και της εκμετάλλευσης της ηλιακής ενέργειας στη Νότια Ευρώπη. Με αυτόν τον τρόπο θα μπορούσε να βελτιωθεί και η χρήση των ορυκτών πηγών ενέργειας, όπως ο άνθρακας και το πετρέλαιο.

1.7 Μόνο με μία διευρυμένη ενεργειακή υποδομή μπορεί να επιτευχθεί η μετάβαση σε έναν βιώσιμο, ασφαλή και με χαμηλές ανθρακούχες εκπομπές ενεργειακό εφοδιασμό.

1.8 Η ΕΟΚΕ στηρίζει τη δημιουργία της διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη». Προς το παρόν διατίθενται μόνο εκτιμήσεις σχετικά με το απαραίτητο ύψος των επενδύσεων. Η υλοποίηση προϋποθέτει όμως τον ακριβή υπολογισμό των αναγκών σε επενδύσεις, καθώς επίσης την ύπαρξη καλύτερων βασικών όρων και πόρων για την καινοτόμο αναβάθμιση των ευρωπαϊκών ενεργειακών υποδομών. Όμως οι στόχοι αυτοί δεν πρέπει να υλοποιηθούν σε βάρος της εξίσου αναγκαίας επέκτασης των δικτύων διανομής στα κράτη μέλη και στις περιφέρειες. Είναι επίσης αναγκαίο να εφαρμόζονται σε όλα τα επίπεδα τέτοια πάγια τέλη δικτύου που να διευκολύνουν την πραγματοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων. Χρειάζονται, επίσης, αποτελεσματικά δημόσια προγράμματα εγγυήσεων και ενίσχυσης ώστε να αυξηθούν τα κίνητρα για την πραγματοποίηση επενδύσεων.

1.9 Εξαιρετική σημασία έχουν τα κριτήρια που εφαρμόζονται κατά την ανάθεση των έργων. Τα κριτήρια αυτά θα πρέπει να είναι διαφανή τόσο για τους ίδιους τους φορείς του δικτύου όσο και για τη βιομηχανία που παράγει ή καταναλώνει ενέργεια, καθώς και για τους πολίτες. Επικροτείται η δομή συμμετοχής των πολιτών και των περιφερειών όπως περιγράφεται στην πρόταση της Επιτροπής Για τον λόγο αυτόν, η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει τα κριτήρια που διατυπώνονται στο παράρτημα της πρότασης κανονισμού όσον αφορά την ανάθεση των έργων.

1.10 Είναι απαραίτητο να αναπτυχθεί η διασύνδεση των δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας στην ΕΕ ώστε να επιτευχθεί ο καλύτερος δυνατός επιμερισμός του κόστους, αλλά και προκειμένου να αξιοποιηθεί το δυναμικό όσον αφορά την αποτελεσματικότητα. Πρέπει να επιταχυνθούν αισθητά οι διαδικασίες χορήγησης αδειών, ώστε να μην αποβεί η ανάπτυξη των δικτύων εμπόδιο για την ανάπτυξη στην ΕΕ. Και σε αυτήν την περίπτωση αξιολογούνται θετικά τα μέτρα που προτείνονται στην πρόταση κανονισμού. Τα κράτη μέλη οφείλουν να προβούν στα βήματα που είναι απαραίτητα για την προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας.

1.11 Γενικά, η ΕΟΚΕ είναι της άποψης ότι χρειάζεται μεγαλύτερη αποδοχή και εντατικότερος διάλογος μεταξύ όλων των ενδιαφερομένων, προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις που συνδέονται με την ανάπτυξη του δικτύου.

1.12 Περισσότερες προσπάθειες πρέπει επίσης να καταβληθούν και στην έρευνα, ώστε να αντισταθμιστούν οι διακυμάνσεις στην παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας με την χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας χάρη σε ευφυή δίκτυα, σε αποθηκευτικές ικανότητες και σε έναν αποτελεσματικό συνδυασμό πηγών ενέργειας. Για την υλοποίηση χρειάζεται μεγαλύτερη νομική ασφάλεια σε επίπεδο ΕΕ.

1.13 Η προσοχή πρέπει να εστιάζεται στη σταθερότητα του ευρωπαϊκού δικτύου ηλεκτρικού ρεύματος δεδομένων των μεταβαλλόμενων συνθηκών και της αυξανόμενης χρήσης πτητικών ανανεώσιμων πηγών ενέργειας. Η τάση και η συχνότητα δεν πρέπει να διακυμαίνονται.

1.14 Η δημιουργία πανευρωπαϊκών ενεργειακών υποδομών προϋποθέτει την ευρεία αποδοχή από τους πολίτες. Οι δυνατότητες που προτείνονται στην πρόταση κανονισμού αποτελούν σημαντικό βήμα προς αυτήν την κατεύθυνση. Οι δυνατότητες αυτές θα πρέπει να μπορούν να αυξηθούν, σε περίπτωση ανάγκης, στα επιμέρους κράτη μέλη της ΕΕ.

1.15 Οι απαιτήσεις που τίθενται στους εργαζόμενους είναι πολύ υψηλές, τόσο όσον αφορά την κατασκευή όσο και την εκμετάλλευση διασυνοριακών δικτύων ενέργειας. Απαραίτητο στοιχείο για την υλοποίηση αποτελεί η κατάλληλη εξειδίκευση για τις δραστηριότητες αυτές. Ειδικότερα, χρειάζεται εξειδικευμένη συνεχή κατάρτιση υψηλά ειδικευμένων εργαζομένων, όπως διοικητικά στελέχη και μηχανολόγοι η οποία θα πρέπει να περιλαμβάνει την θέματα που αφορούν την καινοτομία, την έρευνα και την πρόληψη κινδύνων κατά την μεταφορά ενέργειας μεταξύ διάφορων κρατών, καθώς επίσης και την διαρκώς εξελισσόμενη εθνική νομοθεσία. Κατά την ανάθεση των έργων πρέπει να υπάρχει μέριμνα για την τήρηση των κοινωνικών προτύπων.

1.16 Η ΕΟΚΕ επιδοκιμάζει το γεγονός ότι διατηρείται το εκτενές δίκτυο φυσικού αερίου. Η ασφάλεια του εφοδιασμού αυξάνεται με την διασύνδεση των επιμέρους περιοχών εξόρυξης φυσικού αερίου.

1.17 Τα ερευνητικά έργα που έχει δρομολογήσει η ΕΕ για την αποδέσμευση και αποθήκευση CO₂ προχωρούν με πολύ αργούς ρυθμούς. Ασφαλώς θα πρέπει να προγραμματιστεί από τώρα ένα δίκτυο που θα συνδέει μεταξύ τους τα διάφορα κέντρα ερευνών και τους δυνητικούς τόπους αποθήκευσης ή θα χρησιμεύει για αποθήκευση. Υπό τις παρούσες συνθήκες είναι μάλλον αμφίβολο αν αυτό θα έχει επιτευχθεί ως το 2020. Η ΕΟΚΕ προτείνει για αυτό μία διαδικασία παρακολούθησης με σκοπό την περαιτέρω διερεύνηση και δοκιμή των δυνατοτήτων εφαρμογής αυτής της τεχνολογίας (βλ. επίσης 1203/2008, - αποθήκευση διοξειδίου του άνθρακα σε γεωλογικούς σχηματισμούς, εισηγητής ο. Wolf.)⁽¹⁾.

2. Εισαγωγή

2.1 Η διαμόρφωση του ενεργειακού μέλλοντος της ΕΕ αποτελεί μεγάλη πρόκληση για την ευρωπαϊκή πολιτική αλλά και για την ευρωπαϊκή κοινωνία. Η υλοποίηση αυτού του στόχου προϋποθέτει συνεπή, εύστοχη και ρεαλιστική δράση, π.χ. με μελέτες σκοπιμότητας. Παρόμοια δράση πρέπει να εντάσσεται σε ένα κοινό ευρωπαϊκό σχέδιο, πέρα από τα σύνορα των κρατών μελών-

2.2 Τη σπονδυλική στήλη μιας ενδεχόμενης κοινής ευρωπαϊκής δράσης πρέπει να αποτελούν οι τρεις στόχοι της ενεργειακής πολιτικής της ΕΕ, ήτοι η ασφάλεια του εφοδιασμού, η ανταγωνιστικότητα, και η βιωσιμότητα. Η επιδίωξη των στόχων αυτών συνεπάγεται όμως και την ανάληψη κοινωνικής ευθύνης, όπως η διασφάλιση της πρόσβασης όλων των πολιτών της ΕΕ σε οικονομικά προσιτή ενέργεια.

2.3 Στις 17 Νοεμβρίου 2010 η Επιτροπή υιοθέτησε την ανακοίνωση με τίτλο «Προτεραιότητες για την ενεργειακή υποδομή για το 2020 και μετέπειτα» Στην ανακοίνωση αυτή διατυπώνεται το αίτημα για μία νέα πολιτική στον τομέα των ενεργειακών υποδομών στην Ευρώπη. Σύμφωνα με την ανακοίνωση, η εξέλιξη των δικτύων θα πρέπει στο μέλλον να συντονίζεται σε πανευρωπαϊκό επίπεδο. Αυτό σημαίνει όμως επίσης ότι χρειάζεται μία αναθεώρηση και περαιτέρω ανάπτυξη των ισχυουσών στρατηγικών και σχεδίων σχετικά με τα διευρωπαϊκά δίκτυα ενέργειας.

2.4 Στις 19 Οκτωβρίου 2011 η Επιτροπή υιοθέτησε επίσης την «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές και την κατάργηση της απόφασης αριθ. 1364/2006/ΕΚ» Στόχος αυτής της πρότασης κανονισμού είναι η δημιουργία εσωτερικής αγοράς ενεργειακών υποδομών. Η απόφαση αυτή θα τεθεί σε ισχύ την 1η Ιανουαρίου 2013. Οι διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές αποτελούν συνεπώς μέρος του ευρωπαϊκού σχεδίου για την ενέργεια με ορίζοντα το 2020. Στο σχέδιο αυτό προβλέπεται η ένταξη όλων των κρατών μελών στο ευρωπαϊκό δίκτυο, η προαγωγή αειφόρου παραγωγής ενέργειας, η αύξηση της ενεργειακής απόδοσης, η μείωση των ανθρακικών εκπομπών και η ανάπτυξη ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.

2.5 Οι ενεργειακές υποδομές θα διαδραματίζουν στο μέλλον έναν πολύ σημαντικότερο ρόλο. Η επιτροπή δεοντολογίας «ασφαλής ενεργειακός εφοδιασμός», της γερμανικής κυβέρνησης, χαρακτηρίζει τις υποδομές αυτές ως «θεμελιώδες στοιχείο κάθε οικονομίας υψηλής τεχνολογίας»⁽²⁾

⁽¹⁾ ΕΕ C 27 της 3.2.2009, σ. 75

⁽²⁾ Έκθεση της επιτροπής δεοντολογίας «ασφαλής ενεργειακός εφοδιασμός», της γερμανικής κυβέρνησης, με τίτλο «Η ενεργειακή στροφή της Γερμανίας – ένα κοινό έργο για το μέλλον», Βερολίνο, 30 Μαΐου 2011, σ.37

2.5.1 Στην περίπτωση της μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος, αυτό προϋποθέτει την ανάπτυξη δικτύου μεταφοράς ρεύματος υψηλής τάσης και συνεχούς ρεύματος σε όλη την ΕΕ (λεωφόροι ηλεκτρικής ενέργειας), καθώς επίσης τη δημιουργία σημείων διασύνδεσης, την έρευνα και περαιτέρω κατασκευή μονάδων αποθήκευσης ρεύματος, την ανάπτυξη ευφών και αποκεντρωμένων συστημάτων διανομής ρεύματος («έξυπνα δίκτυα») και την καθιέρωση μίας συνετής χρήσης του ηλεκτρικού ρεύματος.

2.5.2 Το φυσικό αέριο θα συνεχίσει και στο μέλλον να διαδραματίζει κρίσιμο ρόλο στο ενεργειακό μίγμα της ΕΕ με στόχο την αντιστάθμιση των διακυμάνσεων όσον αφορά την παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος και τη διασφάλιση του βασικού εφοδιασμού. Πρέπει να επιταχυνθεί η κατασκευή αγωγών υψηλής πίεσης και ανάλογων δυνατοτήτων αποθήκευσης. Επειδή με τα σημερινά δεδομένα το κόστος της αποθήκευσης είναι σχετικά υψηλό, θα πρέπει να εξετασθεί αν η αποθήκευση φυσικού αερίου μπορεί να αντικατασταθεί, τουλάχιστον μερικώς, από άλλες πηγές παραγωγής ενέργειας.

2.5.3 Μεσοπρόθεσμα, η χρήση του πετρελαίου, ιδιαίτερα στις οδικές μεταφορές, θα συνεχίσει να διαδραματίζει κίριο ρόλο. Επομένως, χρειάζεται και σε αυτήν την περίπτωση η ανάπτυξη και η βελτίωση των δομών μεταφοράς, λαμβάνοντας υπόψη την ευρύτερη ασφάλεια του εφοδιασμού.

2.5.4 Σε αυτό προστίθεται και η κατασκευή υποδομών για τη μεταφορά CO₂. Επί του παρόντος εξετάζονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα αυτής της τεχνικής. Χρειάζεται επομένως διεξαγωγή πρόσθετης έρευνας, η ενίσχυση της ανάπτυξης και εντατικότερες προσπάθειες για την επίτευξη μεγαλύτερης αποδοχής, γεγονός που ασφαλώς θα καθυστερήσει την υλοποίηση αυτής της τεχνολογίας.

2.6 Οι εγχώριες πηγές ενέργειας που διαθέτουν τα κράτη μέλη πρέπει να ενσωματωθούν στις ενεργειακές υποδομές της ΕΕ. Οι σταθμοί παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας υψηλής τεχνολογίας που λειτουργούν με πετρέλαιο ή άνθρακα, μπορούν, για παράδειγμα, να συμβάλλουν στην αντιστάθμιση των διακυμάνσεων στην παραγωγή ηλεκτρικού ρεύματος.

3. Η πρόταση της Επιτροπής για κανονισμό του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

3.1 Βασικό στοιχείο της «Πρότασης κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές» είναι η υποχρέωση των κρατών μελών να συμμετέχουν στα μέτρα για τις διευρωπαϊκές υποδομές και να δημιουργούν συγχρόνως αποτελεσματικές δομές μεταφοράς. Δεδομένης της σταθερά αυξανόμενης ζήτησης ενέργειας η διασύνδεση των διευρωπαϊκών δικτύων ενέργειας είναι απολύτως απαραίτητη. Αυτό ισχύει για όλους τους τομείς της ενέργειας.

3.2 Στην πρόταση προβλέπονται 12 έργα και πεδία προτεραιότητας στις υποδομές ενέργειας. Όλα τα κράτη μέλη, στο βαθμό που τα αφορά, συμμετέχουν σε διάφορα έργα. Αυτά είναι:

— 4 διάδρομοι στον τομέα της ηλεκτρικής ενέργειας όπως, μεταξύ άλλων, η κατασκευή υπεράκτιου δικτύου των Βόρειων Θαλασσών και η κατασκευή δικτύου Βορρά-Νότου,

— 4 διάδρομοι που αφορούν το αέριο, μεταξύ αυτών η ανάπτυξη των ευρωπαϊκών αγωγών αερίου με στόχο την ασφάλεια του εφοδιασμού

— 1 διάδρομος παροχής πετρελαίου, και σε αυτήν την περίπτωση με προτεραιότητα την ασφάλεια του εφοδιασμού, καθώς επίσης και

— 3 θεματικά πεδία προτεραιότητας, όπως για παράδειγμα η δημιουργία ευφών δικτύων, η υλοποίηση λεωφόρων ηλεκτρικής ενέργειας και τα διασυνοριακά δίκτυα διοξειδίου του άνθρακα.

3.3 Στο έγγραφο της Επιτροπής προτείνονται 15 κατηγορίες ενεργειακών υποδομών (π.χ. λεωφόροι ηλεκτρικής ενέργειας, εγκαταστάσεις αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας, αγωγοί μεταφοράς φυσικού αερίου και αργού πετρελαίου, καθώς και ειδικοί αγωγοί για το διοξείδιο του άνθρακα). Αυτή η κατηγοριοποίηση είναι απαραίτητη προκειμένου όλοι οι ενδιαφερόμενοι να μπορούν να στηρίζονται σε ίδιες και από κοινού αποδεκτές έννοιες.

3.4 Το ίδιο ισχύει και όσον αφορά τους δεσμευτικούς κανόνες που θεσπίζονται στο έγγραφο της Επιτροπής όσον αφορά τη συνεργασία ομάδων με στόχο την υλοποίηση σε περιφερειακό επίπεδο. Οι κανόνες αυτοί ισχύουν για όλες τις περιφερειακές ομάδες και έχουν ως στόχο την ενίσχυση της συνεργασίας. Στις περιφερειακές ομάδες πρέπει να εντάσσονται όλα τα επίπεδα συμφερόντων. Επειδή τα έργα έχουν σημαντικές επιπτώσεις στην επικράτεια των κρατών μελών, αλλά και διασυνοριακές επιπτώσεις, αυτοί οι κανόνες και δείκτες είναι απολύτως απαραίτητοι.

3.5 Επειδή δεν διαφέρουν μόνο οι τιμές ηλεκτρικού ρεύματος αλλά και τα τέλη δικτύου μεταξύ των κρατών μελών, η πρόταση κανονισμού περιλαμβάνει μία μέθοδο για την ανάλυση κόστους-οφέλους με την οποία μπορούν να αναπτυχθούν προγνώσεις και να συγκριθούν επιμέρους τομείς της ενέργειας, όπως η ζήτηση, οι τιμές ή η παραγωγική ικανότητα.

3.6 Τέλος εισάγονται κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την διαφάνεια και τη συμμετοχή των πολιτών. Σε αυτό το πλαίσιο λαμβάνεται υπόψη το γεγονός ότι λόγω των διαφορετικών κανονιστικών ρυθμίσεων που ισχύουν στα κράτη μέλη χρειάζεται ένας ενιαίος τρόπος προσέγγισης. Προτείνεται η έκδοση εγχειριδίου διαδικασιών. Ο στόχος είναι η όσο το δυνατό μεγαλύτερη συμμετοχή των πολιτών. Οι δεσμευτικοί κανόνες που προτείνονται για το σκοπό αυτό θα ισχύουν σε ολόκληρη την ΕΕ. Με τους κανόνες αυτούς διασφαλίζεται η προσαρμογή των διαδικασιών (βλ. παράρτημα II της πρότασης).

3.7 Συγχρόνως, δημιουργούνται νέες δυνατότητες εφαρμογής πιλοτικών σχεδίων για την ενθάρρυνση της συμμετοχής των πολιτών, ώστε να εξελιχθεί η συμμετοχή σε ευρωπαϊκή παράδοση.

3.8 Η συμμετοχή των ΟΤΑ, οικονομικών παραγόντων και πολιτών αποκτά με αυτόν τον τρόπο μία εντελώς νέα ποιότητα. Δεν συμμετέχουν μόνον οι πολίτες ενός κράτους αλλά οι πολίτες όλων

των ενδιαφερόμενων κρατών μελών. Έτσι αναπτύσσεται μια διασυνοριακή συμμετοχή που μπορεί και πρέπει πράγματι να μετατρέψει τη συμμετοχή σε ευρωπαϊκή παράδοση. Η Επιτροπή των Περιφερειών έχει τονίσει επαρκώς την πτυχή αυτή στη γνωμοδότησή της με θέμα «Προτεραιότητες σε θέματα ενεργειακών υποδομών για το 2020 και μετέπειτα»⁽³⁾, και ιδιαίτερα στα σημεία 3 και 4.

3.9 Τη νομική βάση για τη θέσπιση κανονισμού αποτελεί κυρίως το άρθρο 171, παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, που είναι σαφές ως προς το θέμα αυτό, καθώς και το άρθρο 172 όσον αφορά τη διαδικασία συναπόφασης. Σημασία έχει, όμως, ότι διατηρείται η αρμοδιότητα των κρατών μελών όσον αφορά τον συνδυασμό των πηγών ενέργειας. Από αυτήν την άποψη είναι σκόπιμη η αρμοδιότητα της ΕΕ για τα διευρωπαϊκά δίκτυα και θα πρέπει να επεκταθεί περισσότερο.

3.10 Οι πιστώσεις που προβλέπονται για την ανάπτυξη των ευρωπαϊκών ενεργειακών υποδομών έως το 2020 εκτιμώνται σε περίπου 210 δισεκατομμύρια ευρώ⁽⁴⁾. Το ύψος της αναμενόμενης συμμετοχής ιδιωτών επενδυτών υπολογίζεται στο 50%. Προκειμένου επιτευχθεί αυτό το επίπεδο συμμετοχής, η Επιτροπή συζητά και μελετά διάφορα μέσα χρηματοδότησης. Η αξιολόγηση αυτών των μέσων χρηματοδότησης αποτελεί αντικείμενο της ομάδας μελέτης του τμήματος TEN "Πρωτοβουλία για ομόλογα έργων υποδομής στην «Ευρώπη 2020»".⁽⁵⁾

3.11 Η πρόταση αναμένεται να τεθεί σε ισχύ την 1^η Ιανουαρίου 2013. Αυτές οι αρχές χρηματοδότησης εντάσσονται στο προτεινόμενο δημοσιονομικό πλαίσιο της ΕΕ για την περίοδο 2014-2020.

4. Παρατηρήσεις της ΕΟΚΕ

4.1 Ο εφοδιασμός σε ενέργεια μέσω σύγχρονων ενεργειακών υποδομών αποτελεί θεμελιώδη προϋπόθεση για την ανάπτυξη της ευρωπαϊκής κοινωνίας. Για τον λόγο αυτόν η ΕΟΚΕ αξιολογεί θετικά την πρόταση της Επιτροπής ως σημαντικό βήμα προς την επίτευξη των στόχων της ενεργειακής πολιτικής με ορίζοντα το 2020.

4.2 Η προτεινόμενη λύση αποτελεί έναν ισορροπημένο συνδυασμό διαφάνειας της αγοράς, αναγκαίων ρυθμίσεων και ελευθερίας της αγοράς. Πρόκειται για μία θετική πτυχή. Οι αγορές ενέργειας των κρατών μελών διέπονται προς το παρόν από πολύ διαφορετικές κανονιστικές ρυθμίσεις. Αυτό θα μπορούσε ενδεχομένως να προκαλέσει σύγκρουση συμφερόντων. Για αυτό επιδιώκεται η ευθυγράμμιση των εθνικών αγορών με ταυτόχρονη συνεκτίμηση των εθνικών αναγκών.

4.3 Ιδιαίτερα με τους προτεινόμενους κανόνες και κοινούς δείκτες που θα είναι δεσμευτικοί για όλους, προσφέρεται μία ευκαιρία για την ανάληψη από κοινού και στοχοθετημένης δράσης. Με αυτόν τον τρόπο οι διαφορίες ως προς τους ορισμούς περιορίζονται ελαφρώς στο ελάχιστο.

⁽³⁾ ΕΕ C 259, 2.9.2011, σ. 48-53

⁽⁴⁾ Περίπου 140 δις ευρώ για συστήματα μεταφοράς ηλεκτρικού ρεύματος υψηλής τάσης, αποθήκευση και εφαρμογές ευφών δικτύων, περίπου 70 δις ευρώ για αγωγούς μεταφοράς αερίου υψηλής πίεσης περίπου 2,5 δις ευρώ για υποδομές μεταφοράς διοξειδίου του άνθρακα.

⁽⁵⁾ Βλ. γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα "Πρωτοβουλία για ομόλογα έργων υποδομής στην Ευρώπη 2020" (βλέπε σελίδα 3 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

4.4 Ο προτεινόμενος στόχος για τη δημιουργία υπερδικτύου της Ευρωπαϊκής Ένωσης που θα οδηγήσει στη δημιουργία αποκεντρωμένων ευφών δικτύων, περιέχει πολλαπλές θετικές επιπτώσεις, όπως

— Η δημιουργία περισσότερων και πιο ποιοτικών θέσεων εργασίας, ιδιαίτερα σε απόκεντρες περιοχές,

— Η θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως τόπου εγκατάστασης βιομηχανιών και υπηρεσιών ενισχύεται στον παγκόσμιο ανταγωνισμό, χάρη στον ασφαλέστερο ενεργειακό εφοδιασμό. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα για τις ΜΜΕ,

— Ο εκσυγχρονισμός και η ανάπτυξη των ευρωπαϊκών υποδομών στον τομέα της ενέργειας συμβάλει στην αύξηση της ενεργειακής απόδοσης,

— Με τη δημιουργία διασυνοριακών υποδομών και την ταυτόχρονη ανάπτυξη των εθνικών δικτύων επιτυγχάνεται η καλύτερη αντιμετώπιση των προβλημάτων στον ενεργειακό τομέα.

— Ο στόχος της ενίσχυσης του ανταγωνισμού στις αγορές ενέργειας μπορεί να συμβάλει στη σταθεροποίηση ή και στη μείωση των τιμών. Η ανάγκη θέσπισης κανονιστικών ρυθμίσεων, που σε ορισμένες περιπτώσεις είναι πολύ μεγάλη, λειτουργεί ωστόσο αντίστροφα και μπορεί να επιδράσει αρνητικά στις τιμές. Χρειάζεται επομένως να ξεκινήσει σε πολιτικό επίπεδο μία διαδικασία για την επίτευξη ισορροπημένης προσέγγισης στο θέμα αυτό.

4.5 Η προτεινόμενη συμμετοχή των περιφερειακών και των τοπικών αρχών συμβάλει στην αυξημένη αποδοχή από την κοινή γνώμη των καινοτομιών που προτείνουν οι αρχές αυτές στον τομέα των υποδομών. Η ΕΤΠ τόνισε ιδιαίτερα την πτυχή αυτή στη γνωμοδότησή της.

4.6 Επίσης χρειάζεται να προσαρμοστούν οι ρυθμίσεις που αφορούν τα δίκτυα. Θα πρέπει να βρεθεί ένας τρόπος ώστε οι φορείς εκμετάλλευσης να μην προσανατολίζονται προς το κέρδος αλλά προς μία ευρύτερη προσέγγιση. Σε αυτό το πλαίσιο ένα βασικό θέμα είναι βέβαια οι τεχνικές δυνατότητες υλοποίησης, αλλά και οι δυνατότητες υλοποίησης από οικονομική άποψη, από άποψη βιωσιμότητας και από κοινωνική άποψη.

4.7 Σημαντικό στοιχείο μίας σύγχρονης υποδομής στον τομέα της ενέργειας είναι η αποθήκευση ενέργειας για τη δημιουργία αποθέματος. Στη δημιουργία ενεργειακού αποθέματος θα προστεθεί και το απόθεμα ηλεκτρικού ρεύματος. Γενικά όμως δημιουργείται το ερώτημα αν σε αυτήν την περίπτωση πρόκειται για έργα κοινού ενδιαφέροντος ή για έργα εθνικού χαρακτήρα. Δεν υπάρχουν ακόμη κανονισμοί της ΕΕ που να ρυθμίζουν αυτό το θέμα και εδώ εγείρονται σοβαροί ενδοιασμοί νομικού χαρακτήρα. Καλείται για αυτό η Επιτροπή να καταρτίσει πρόταση για την επίτευξη νομικής ασφάλειας στον τομέα της αποθεματοποίησης ενέργειας. Στην πρόταση αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνονται, πέρα από τις ισχύουσες δυνατότητες για την αποθεματοποίηση ενέργειας, όλες οι διάφορες τεχνικές επιλογές που διατίθενται, πως συσσωρευτές, θερμικές μονάδες, υδρογόνο ή μεθάνιο. Θα ήταν σκόπιμο να προωθούνται παράλληλα με την εφαρμογή και ερευνητικά σχέδια.

4.8 Οι Οικονομικές και Κοινωνικές Επιτροπές, στα κράτη μέλη όπου υπάρχουν, θα πρέπει να διατυπώνουν τις θέσεις τους και να συμμετέχουν συμβουλευτικά στο σχεδιασμό και στην υλοποίησή.

4.9 Οι εθνικές νομικές ρυθμίσεις σχετικά με τη συμμετοχή των εργαζομένων θα αποτελέσουν μέρος των περιφερειακών έργων ενεργειακών υποδομών. Αυτό αποτελεί βασική προϋπόθεση για την απόδοση κοινωνικής διάστασης στις υφιστάμενες και μελλοντικές θέσεις εργασίας στον τομέα των ευρωπαϊκών ενεργειακών υποδομών.

4.10 Οι εργαζόμενοι σε έργα υποδομών θα πρέπει να διαθέτουν τις δεξιότητες που απαιτούνται για την άσκηση αυτών των απαιτητικών καθηκόντων ή να μπορούν να λάβουν κατάλληλη κατάρτιση ώστε να επιτευχθεί απρόσκοπτα η υλοποίηση.

4.11 Οι πολίτες της ΕΕ θα πρέπει να ενημερώνονται λεπτομερώς σχετικά με νέα έργα υποδομών. Χωρίς την ευρεία αποδοχή των πολιτών η υλοποίηση των έργων είναι ανέφικτη.

4.12 Το κόστος των υποδομών συμπεριλαμβάνεται στην τιμή που καταβάλει ο τελικός καταναλωτής για τη χρήση της ενέργειας. Στην πράξη το κόστος αυτό μετακυλιεται στην τιμή κατανάλωσης και υπάρχει κίνδυνος αποκλεισμού ορισμένων πολιτών από την παροχή ηλεκτρικού ρεύματος. Το θέμα αυτό θίγεται πολύ αδύριστα στην πρόταση. Παράλληλα, πρέπει να αναπτυχθούν σχέδια για την εξάλειψη της ενεργειακής πενίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Από αυτήν την άποψη είναι επίσης καθοριστικής σημασίας το ερώτημα αν θα επιτευχθεί στις αγορές ενέργειας ένας ανταγωνισμός που να εμποδίζει την αύξηση των τιμών.

4.13 Εν τέλει, το ευνοϊκότερο κόστος υποδομών επιτυγχάνεται παράγοντας την κατάλληλη ενέργεια στον καταλληλότερο τόπο. Συνεπώς η αιολική ενέργεια πρέπει να παράγεται σε περιοχές με

τους περισσότερους ανέμους και η ηλιακή ενέργεια σε περιοχές με την μεγαλύτερη ηλιοφάνεια. Με αυτόν τον τρόπο δεν βελτιώνεται μόνο η παραγωγή αλλά και η μεταφορά της ενέργειας.

4.14 Η βιομηχανία και οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις εξακολουθούν να αποτελούν σημαντικούς παράγοντες δημιουργίας αξίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Και σε αυτήν την περίπτωση όμως, βασική προϋπόθεση είναι η σταθερότητα του ενεργειακού εφοδιασμού σε ανταγωνιστικές τιμές στην παγκόσμια αγορά.

4.15 Αναπάντητο παραμένει το ερώτημα σχετικά με την προτεινόμενη κατασκευή υποδομών για τη μεταφορά διοξειδίου του άνθρακα. Οι συζητήσεις σχετικά με τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα αυτής της τεχνικής συνεχίζονται. Επειδή όμως βραχυπρόθεσμα οι ορυκτές πηγές ενέργειας όπως το πετρέλαιο, το αέριο και ο άνθρακας θα εξακολουθήσουν να αποτελούν μέρος του ενεργειακού μίγματος στην ΕΕ, είναι απαραίτητο να ληφθούν συνοδευτικά μέτρα για την προαγωγή αυτής της τεχνολογίας και τη δημιουργία των απαραίτητων υποδομών, ώστε να είναι εφικτή η υλοποίηση των μακροπρόθεσμων στόχων που έχει θέσει η ΕΕ για την προστασία του κλίματος. Δεν υπάρχουν όμως προς το παρόν σχετικά πιλοτικά σχέδια. Τίθεται το ερώτημα αν το θέμα αυτό θα έχει ρυθμιστεί έως το 2020 ή αν θα παραμείνει ανεπίλυτο και πέρα από αυτόν τον χρονικό ορίζοντα.

4.16 Υπό το φως των ανωτέρω παρατηρήσεων, η ΕΟΚΕ αξιολογεί θετικά την πρόταση κανονισμού για τις κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις ενεργειακές υποδομές και στηρίζει την ταχεία υλοποίησή του, με την επιφύλαξη των ανωτέρω παρατηρήσεών της.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές της Ένωσης για την ανάπτυξη του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών»

COM(2011) 650 final — 2011/0294 (COD)

(2012/C 143/26)

Εισηγητής: **ο κ. Stefan BACK**

Στις 15 και 30 Νοεμβρίου 2011 αντιστοίχως, και σύμφωνα με τα άρθρα 172 και 304 της Συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποφάσισαν να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την:

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές της Ένωσης για την ανάπτυξη του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών

COM(2011) 650 τελικό – 2011/0194 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 3 Φεβρουαρίου 2012.

Κατά την 478^η σύνοδο ολομέλειας, της 22^{ης} και 23^{ης} Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 22^{ης} Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 133 ψήφους υπέρ, μία κατά και 6 αποχές.

*Η παρούσα γνωμοδότηση εντάσσεται σε μια δέσημνη πέντε γνωμοδοτήσεων της ΕΟΚΕ με θέμα τη «Διευκόλυνση "Συνδέοντας την Ευρώπη"» και τις κατευθυντήριες γραμμές που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Οκτώβριο του 2011. Η δέσημη περιλαμβάνει τις εξής γνωμοδοτήσεις: **TEN/468** «Διευκόλυνση "Συνδέοντας την Ευρώπη"» (εισηγητής: κ. HENCKS), **TEN/469** «Προσανατολισμοί για τα διευρωπαϊκά δίκτυα τηλεπικοινωνιών» (εισηγητής: κ. LONGO), **TEN/470** «Κατευθυντήριες γραμμές για τις διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές» (εισηγητής: κ. BIERMANN), **TEN/471** «Κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών» (εισηγητής: κ. BACK) και **TEN/472** «Πρωτοβουλία για ομόλογα έργων στην "Ευρώπη 2020"» (εισηγητής: κ. DUTTINE).*

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή (ΕΟΚΕ) επικροτεί την ανακοίνωση με θέμα τη δέσημη μέτρων για την ανάπτυξη (εφεξής η «Ανακοίνωση») και την πρόταση κανονισμού σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές της Ένωσης για την ανάπτυξη του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών (εφεξής η «Πρόταση»). Η προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τα ρυθμιστικά μέτρα που αυτή εισηγείται μέσω της Πρότασης στον τομέα των μεταφορών συνάδουν σε μεγάλο βαθμό με τις θέσεις που έχει διατυπώσει σε παλαιότερες γνωμοδοτήσεις της η ΕΟΚΕ.

1.2 Ειδικότερα, η ΕΟΚΕ συμφωνεί ότι η ύπαρξη πολυτροπικών και άρτιων διακρατικών δικτύων και συναφών υποδομών –συμπεριλαμβανομένων του «τελευταίου χιλιόμετρου» και των λειτουργικών συνδέσεων με τρίτες χώρες– είναι στοιχείο ζωτικής σημασίας για την επιτυχή εφαρμογή της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» και την υλοποίηση των στόχων της Λευκής βίβλου του 2011 - Χάρτη πορείας για έναν Ενιαίο Ευρωπαϊκό Χώρο Μεταφορών (εφεξής: «Λευκή βίβλος για την πολιτική των μεταφορών»). Η ΕΟΚΕ εκτιμά τη σφαιρική προσέγγιση της πολιτικής των υποδομών και των τομέων των μεταφορών, της ενέργειας, και των ψηφιακών δικτύων με σκοπό την επίτευξη συνεργειών και αποδοτικής αξιοποίησης των πόρων. Εντούτοις, εκφράζει τις ακόλουθες επιφυλάξεις.

1.3 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι, δυστυχώς, ο στόχος της πραγματοποίησης συνεργειών με άλλα δίκτυα δεν περιλαμβάνεται στις προτεραιότητες του άρθρου 10 της Πρότασης.

1.4 Η ΕΟΚΕ εντοπίζει ασυνέπεια μεταξύ των μακροπρόθεσμων στόχων της Πρότασης και των πιο άμεσων και πρακτικών μέτρων ενόψει της χρονικής περιόδου 2020 - 2030.

1.5 Επιπροσθέτως, η ΕΟΚΕ είναι σύμφωνη με την προσέγγιση των δύο επιπέδων για τον σχεδιασμό ενός εκτεταμένου βασικού δικτύου και ενός κεντρικού δικτύου. Εντούτοις, η ΕΟΚΕ διερωτάται εάν οι διάδρομοι του κεντρικού δικτύου (εφεξής οι «Διάδρομοι») δεν θα έπρεπε εν τέλει να αποτελούν ένα τρίτο επίπεδο, το οποίο θα αντικαθιστά στις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές τα έργα προτεραιότητας. Τούτο τεκμηριώνεται από το γεγονός ότι το Κεφάλαιο IV της Πρότασης προβλέπει συγκεκριμένα κριτήρια για τον ορισμό των Διαδρόμων και την ανάπτυξή τους· έτσι τα κριτήρια αυτά προσλαμβάνουν ξεχωριστό χαρακτήρα, σαφώς διακριτό από το υπόλοιπο κεντρικό δίκτυο. Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει επίσης ότι τα προβλήματα της προβλεψιμότητας και της ασφάλειας δικαίου προέρχονται από το γεγονός ότι οι Διάδρομοι και τα σχετικά προκαθορισμένα έργα επισυνάπτονται στο παράρτημα της πρότασης κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη σύσταση της Διευκόλυνσης «Συνδέοντας την Ευρώπη» (εφεξής «πρόταση "Συνδέοντας την Ευρώπη"») με χρονικό ορίζοντα εφαρμογής αποκλειστικά την περίοδο 2014-2020· αντίθετως, τόσο οι Διάδρομοι όσο και τα εν λόγω έργα είναι μακροπρόθεσμου χαρακτήρα και πρέπει να τηθούν σαφώς ως προτεραιότητα πέραν του 2020.

1.6 Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι τα προαναφερθέντα προβλήματα της προβλεψιμότητας και της ασφάλειας δικαίου μπορούν να επιλυθούν είτε επισυνάπτοντας έναν κατάλογο των διαδρόμων του κεντρικού δικτύου και των προκαθορισμένων έργων σε παράρτημα της Πρότασης, είτε ορίζοντας ότι ο κατάλογος αυτός θα εξακολουθήσει να είναι σε ισχύ όσο διαρκεί και η ισχύς της Πρότασης, με την επιφύλαξη μελλοντικών τροποποιήσεων.

1.7 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία του συντονισμού και της οργάνωσης για την υλοποίηση των διαδρόμων του κεντρικού δικτύου. Εντούτοις, σημειώνει επίσης ότι θα πρέπει η οργανωτική δομή να είναι ευέλικτη, αποτελεσματική και οικονομικά αποδοτική με σαφή στόχο να διευκολύνει –με γνώμονα την αρχή της επικουρικότητας– τη βέλτιστη λειτουργία των διακρατικών διεπαφών σε όλα τα επίπεδα και να συντείνει στην αποφυγή συμφορήσεων στους διαδρόμους. Η ΕΟΚΕ ζητά να βρεθούν λύσεις προκειμένου να αποφευχθεί η παράλληλη δράση συναφών διαχειριστικών φορέων και η επικάλυψη αρμοδιοτήτων όταν συμπίπουν διαφορετικά συστήματα διαδρόμων (π.χ. οι διάδρομοι του κεντρικού δικτύου με ένα μέρος του ευρωπαϊκού δικτύου σιδηροδρομικών εμπορευματικών μεταφορών).

1.8 Η ΕΟΚΕ διερωτάται μήπως θα πρέπει να προβλεφθούν ρητές διατάξεις προκειμένου όλα τα κεντρικά δίκτυα –συμπεριλαμβανομένων των έργων θαλάσσιων αρτηριών μεταξύ λιμένων κεντρικών δικτύων– να υπάγονται σε έναν συντονιστικό μηχανισμό με σκοπό την κατάλληλη και έγκαιρη υλοποίηση του κεντρικού δικτύου και δη του διακρατικού τμήματός του. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη χρησιμότητα του μηχανισμού τόσο για την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ των εθνικών προτεραιοτήτων σε διάφορα επίπεδα και της ενωσιακής προστιθέμενης αξίας, καθώς και για την ανάδειξη της τελευταίας.

1.9 Όσον αφορά δε στη διαμόρφωση των Διαδρόμων, η ΕΟΚΕ καταγράφει τη σημασία που αποδίδει η Πρόταση στον πολυτροπικό και διακρατικό χαρακτήρα τους. Η διαμόρφωση των Διαδρόμων, όπως περιγράφεται στο Παράρτημα της πρότασης «Συνδέοντας την Ευρώπη», είναι προσανατολισμένη στους σιδηροδρομικούς εμπορευματικούς διαδρόμους, όπως αυτοί ορίζονται στον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 913/2010 σχετικά με το ευρωπαϊκό σιδηροδρομικό δίκτυο για ανταγωνιστικές εμπορευματικές μεταφορές. Δεδομένου ότι βασική επιδίωξη της Πρότασης είναι οι πολυτροπικές μεταφορές με αποδοτική αξιοποίηση των πόρων και η πρόβλεψη κάθε Διάδρομος να περιλαμβάνει τουλάχιστον τρεις τρόπους μεταφοράς, κρίνεται απαραίτητο να ληφθούν υπόψη και άλλα μέσα μεταφοράς.

1.10 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι οι διάδρομοι θα πρέπει να καθοριστούν με γνώμονα την πολυτροπικότητα και την αποδοτική αξιοποίηση των πόρων που προβλέπουν τα άρθρα 48 και 49 της Πρότασης. Επιπροσθέτως, οι διάδρομοι θα πρέπει να καλύπτουν τις σημαντικότερες διακρατικές και μεγάλες σε έκταση ροές του κεντρικού δικτύου, βελτιστοποιώντας έτσι τόσο τη χρήση κάθε τρόπου μεταφοράς όσο και τον συντονισμό τους. Θα πρέπει η υλοποίηση των Διαδρόμων να στηρίζεται σε αναλύσεις κόστους-ωφελείας με ζητούμενα την αποδοτικότητα, τη –οικονομική, οικολογική και κοινωνική– βιωσιμότητα, την έμφαση στην καινοτομία και στη συντροπικότητα. Υπό αυτό το πρίσμα θα πρέπει να εξεταστούν, κατά τη διαμόρφωση των Διαδρόμων, όλοι οι τρόποι μεταφορών, συμπεριλαμβανομένων των κόμβων.

1.11 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ιδιαίτερα σημαντική την πρόθεση που διατυπώνεται στην πρόταση «Συνδέοντας την Ευρώπη» να χορηγηθούν επιπρόσθετα κονδύλια με σκοπό την κάλυψη των αναγκών των χωρών συνοχής. Επίσης, κρίνει ότι αυτή η προτεραιότητα πρέπει να

αντανακλάται και στην Πρόταση (π.χ. μέσω της προσθήκης ενός ακόμα στόχου στο άρθρο 4 ή μιας επιπλέον προτεραιότητας στο άρθρο 10).

1.12 Η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι, σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 3 της πρότασης «Συνδέοντας την Ευρώπη», το 80 με 85% των διαθέσιμων κονδυλίων του προϋπολογισμού θα πρέπει να δεσμεύεται για τη χρηματοδότηση προκαθορισμένων έργων, κυρίως δε όσων αφορούν στους διαδρόμους του κεντρικού δικτύου και περιλαμβάνονται στο Παράρτημα της πρότασης «Συνδέοντας την Ευρώπη». Η ΕΟΚΕ διαπιστώνει ότι, δυστυχώς, δεν διευκρινίζονται τα κριτήρια με τα οποία επιλέχθηκαν. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει τον πολυτροπικό χαρακτήρα των διαδρόμων, ο οποίος προβλέπεται άλλωστε και στο σχέδιο ανάπτυξης διαδρόμου (άρθρο 53 της Πρότασης) και προϋποθέτει ουσιαστικά την εύλογη κατανομή επενδυτικών έργων μεταξύ των διαφόρων τρόπων μεταφοράς [άρθρο 53 παράγραφος 1 στοιχείο στ) της Πρότασης].

1.13 Δεδομένης της βαρύτητας του στόχου της βιωσιμότητας (δυνάμει λ.χ. των άρθρων 37 έως και 39 της Πρότασης), η ΕΟΚΕ κρίνει ότι η έννοια των «πράσινων διαδρόμων» θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί ως σήμα ποιότητας για την ανάπτυξη υπηρεσιών εμπορευματικών μεταφορών, όπως αυτές αναφέρονται στο άρθρο 38 της Πρότασης.

2. Εισαγωγή

2.1 Οι ισχύουσες κατευθυντήριες γραμμές των ΔΕΔ-Μ έχουν τη μορφή απόφασης και χρονολογούνται από 1996. Αποσκοπούν δε στην αναβάθμιση της συνδεσιμότητας και κατ' επέκταση στη βελτίωση της λειτουργίας της Ενιαίας Αγοράς.

2.2 Ωστόσο, οι κατευθυντήριες γραμμές του 1996, μετά την τροποποίησή τους, συνθέτουν ένα δίκτυο χωρίς συνοχή· τούτο ισχύει ιδίως στην περίπτωση των έργων προτεραιότητας, σκοπός των οποίων είναι η αντιμετώπιση ορισμένων σημείων του δικτύου όπου ανακύπτουν προβλήματα μεταφορικής ικανότητας ή συνδεσιμότητας.

2.3 Η εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών υπήρξε βραδεία και συνοδευτήκε από σημαντικές καθυστερήσεις, ιδίως ως προς τα έργα προτεραιότητας.

2.4 Η ΕΟΚΕ έχει διαπιστώσει επίσης ελλείψεις στον τρόπο εφαρμογής τους στα νέα κράτη μέλη από την Ανατολική Ευρώπη.

2.5 Η Ανακοίνωση και η Πρόταση (εφεξής η «Δέσμη μέτρων») που υπέβαλε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποτελούν τον καρπό μακράς διαδικασίας διαβούλευσης. Η ΕΟΚΕ έλαβε μέρος σε αυτή τη διαδικασία και υιοθέτησε το 2009 τη γνωμοδότηση «Πράσινη βίβλος - Αναθεώρηση της πολιτικής για το ΔΕΔ-Μ»⁽¹⁾ και, κατόπιν αιτήματος της Πολωνικής Προεδρίας του Συμβουλίου της ΕΕ, τη γνωμοδότηση με θέμα «Βιώσιμη ανάπτυξη της πολιτικής μεταφορών της ΕΕ και σχεδιασμός των ΔΕΔ-Μ».⁽²⁾ Επιπροσθέτως, η ΕΟΚΕ έχει πραγματοποιήσει ζητήματα σχετικά με τα ΔΕΔ-Μ στη γνωμοδότηση που υιοθέτησε με θέμα «Λευκή βίβλος - Χάρτης πορείας για έναν Ενιαίο Ευρωπαϊκό Χώρο Μεταφορών»⁽³⁾.

⁽¹⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα: «Πράσινη βίβλος - Αναθεώρηση της πολιτικής για το ΔΕΔ-Μ», ΕΕ C 318, 23/12/2009, σελ. 101.

⁽²⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα: «Βιώσιμη ανάπτυξη της πολιτικής μεταφορών της ΕΕ και σχεδιασμός των ΔΕΔ-Μ», ΕΕ C 248, 25/08/2011, σελ. 31.

⁽³⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα: «Λευκή βίβλος - Χάρτης πορείας για έναν Ενιαίο Ευρωπαϊκό Χώρο Μεταφορών», ΕΕ C 24, 28/01/2012, σελ. 146.

2.6 Η Δέσμη μέτρων αποσκοπεί στον καταρτισμό μιας ολοκληρωμένης πολιτικής για τις μεταφορές, την ενέργεια, και τα ψηφιακά δίκτυα, στην εξασφάλιση των προϋποθέσεων για τη δημιουργία συνεργειών, στη βελτίωση της κατανομής των πόρων, καθώς και στην αποφυγή συμφορήσεων, προβλημάτων μεταφορικής ικανότητας και απουσίας ζεύξεων.

2.7 Επίσης, η Δέσμη μέτρων αποβλέπει ρητά στο να συμβάλει στην υλοποίηση των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για μια βιώσιμη και ανταγωνιστική οικονομία της γνώσης με βέλτιστα δίκτυα αποδοτικής αξιοποίησης των πόρων.

2.8 Τα επιλεγθέντα μέσα για την πραγματοποίηση αυτών των στόχων είναι ξεχωριστοί κανονισμοί για κάθε τομέα με κατευθυντήριες γραμμές για τον σχεδιασμό, την επιλογή προτεραιοτήτων και την εφαρμογή με ένα κοινό χρηματοδοτικό πλαίσιο, τον κανονισμό «Συνδέοντας την Ευρώπη» για ην περίοδο 2014–2020. Στον εν λόγω κανονισμό επισυνάπτεται Παράρτημα με τους Διαδρόμους και τα προκαθορισμένα έργα που έχουν επιλεγεί για χρηματοδότηση ενόψει της περιόδου 2014–2020. Ωστόσο, ο κανονισμός «Συνδέοντας την Ευρώπη» δεν αποτελεί αντικείμενο ανάλυσης της παρούσας γνωμοδότησης.

2.9 Στην Πρόταση οριοθετούνται αρκετοί στόχοι του τομέα των μεταφορών. Σημαντικότεροι εξ αυτών είναι η καθιέρωση ενός κεντρικού δικτύου με συνοχή ικανού να υποστηρίξει τόσο τις πολυτροπικές μεταφορές με αποδοτική αξιοποίηση των πόρων εντός της Ενιαίας Αγοράς όσο και τις εξωτερικές συνδέσεις. Επιδίωξη της Πρότασης είναι η αντικατάσταση των αποσπασματικών κατευθυντήριων γραμμών που ισχύουν προς το παρόν για τις ΔΕΔ-Μ, η μεγαλύτερη προβολή του δικτύου και η διευκόλυνση της υλοποίησής του.

2.10 Ομοίως με τη Λευκή βίβλο για την πολιτική των μεταφορών, στόχοι της Δέσμης μέτρων είναι αφ' ενός μεν οι απρόσκοπτες ροές των μεταφορών εντός της Ενιαίας Αγοράς (μη εξαιρουμένων των υπηρεσιών υλικοτεχνικής υποστήριξης), αφ' ετέρου δε η βιωσιμότητα και η ανάπτυξη. Η Πρόταση αποσκοπεί στη διευκόλυνση του συντονισμού των κρατών μελών, στην αρτιότερη κατανομή των κονδυλίων και στον καλύτερο σχεδιασμό.

2.11 Η Πρόταση περιλαμβάνει στα μέτρα του δικτύου την ανάπτυξη ευφών συστημάτων μεταφορών (ΕΣΜ), τη βελτίωση των οικολογικών μεταφορών και την καινοτομία.

2.12 Η πρόταση διακρίνει το δίκτυο σε δύο επίπεδα, το εκτεταμένο και το κεντρικό. Οι ενωσιακοί πόροι και διαχείριση συγκεντρώνονται στο κεντρικό δίκτυο, το οποίο θα χαρακτηρίζεται από υψηλή ευρωπαϊκή προστιθέμενη αξία (αντιμετώπιση απουσίας διακρατικών συνδέσεων ή σημείων συμφόρησης, πολυτροπικοί κόμβοι). Το μεν κεντρικό δίκτυο προβλέπεται να έχει τεθεί σε λειτουργία πριν από τα τέλη του 2030, το δε εκτεταμένο μέχρι το 2050.

2.13 Εντός του κεντρικού δικτύου έχουν επιλεγεί αρκετοί διάδρομοι πολυτροπικών κεντρικών δικτύων με την υποστήριξη ενός ισχυρού διαχειριστικού μηχανισμού και του μεγαλύτερου μέρους του προϋπολογισμού.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ επικριμάζει την Ανακοίνωση και την Πρόταση και συμφωνεί ότι απαιτούνται λειτουργικές υποδομές για την ύπαρξη μιας εύρυθμης εσωτερικής αγοράς.

3.2 Η ΕΟΚΕ έχει επανειλημμένα διατυπώσει το αίτημα να ακολουθηθεί μια σφαιρική προσέγγιση μεταξύ των διαφόρων τύπων ΔΕΔ-Μ. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ εκτιμά τις προτάσεις που κατατέθηκαν σε αυτό το πνεύμα.

3.3 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι η Πρόταση προσεγγίζει μόνο ακροθιγώς το ζήτημα των δυνατοτήτων συντονισμού μεταξύ των διαφόρων τύπων δικτύων, σε αντίθεση με την πρόταση «Συνδέοντας την Ευρώπη», η οποία περιέχει πιο συγκεκριμένες διατάξεις.

3.4 Η ΕΟΚΕ κρίνει θετικά τη συνέπεια της Πρότασης με τους στόχους της συγκοινωνιακής πολιτικής που τίθενται στη Λευκή βίβλο των μεταφορών. Η ΕΟΚΕ έχει επισημάνει την ανάγκη μεγαλύτερης συνέπειας μεταξύ των στρατηγικών μέτρων που προτείνονται στη Λευκή βίβλο με χρονικό ορίζοντα το 2050 και των πιο συγκεκριμένων μέτρων με προοπτική το 2020–2030. Ανάλογα προβλήματα εντοπίζονται τόσο στην Ανακοίνωση όσο και στην Πρόταση.

3.5 Η ΕΟΚΕ υποθέτει ότι η διάκριση της Ανακοίνωσης και της Πρότασης σε δύο επίπεδα έχει να κάνει με την επιθυμία δημιουργίας ενός συνεκτικού δικτύου των σημαντικότερων μεταφορών αγαθών και επιβατών· πρόκειται δε για έναν χρήσιμο στόχο που απορρέει από την ανάγκη να τεθούν προτεραιότητες στην αξιοποίηση των ισχών χρηματοδοτικών πόρων.

3.6 Η ΕΟΚΕ αμφιβάλλει κατά πόσον οι Διάδρομοι του κεντρικού δικτύου –το πλαίσιο του οποίου αναφέρεται στην Πρόταση, ενώ αυτοί περιγράφονται στο Παράρτημα της πρότασης «Συνδέοντας την Ευρώπη»– δεν αποτελούν στην ουσία ένα τρίτο επίπεδο για τα προκαθορισμένα έργα προτεραιότητας ενόψει της δημοσιονομικής περιόδου 2014–2020. Η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στα προβλήματα της προβλεψιμότητας και της ασφάλειας δικαίου που ενδέχεται να ανακύψουν στους Διαδρόμους και στα σχετικά έργα που δεν θα έχουν ολοκληρωθεί έως τη λήξη της ισχύος της πρότασης "Συνδέοντας την Ευρώπη", στο τέλος του 2020.

3.7 Επομένως η ΕΟΚΕ κρίνει σκόπιμο να προσαρτηθεί ο κατάλογος των Διαδρόμων και των προκαθορισμένων έργων σε παράρτημα της Πρότασης. Φρονεί δε ότι οι Διάδρομοι καθ' εαυτούς συνδέονται περισσότερο με την Πρόταση –στην οποία ρυθμίζονται– παρά με τον κανονισμό "Συνδέοντας την Ευρώπη".

3.8 Συν τοις άλλοις, η ΕΟΚΕ διαπιστώνει πρόβλημα ασυνέχειας όσον αφορά στη διάδραση του κεντρικού δικτύου με τους Διαδρόμους, αναφορικά με τους οποίους η Πρόταση προβλέπει έναν ισχυρότατο και χρησιμότητα διαχειριστικό μηχανισμό. Μολονότι η ΕΟΚΕ αντιλαμβάνεται μέχρι ενός βαθμού γιατί οριοθετούνται τόσο αυστηρά οι προτεραιότητες για τη χρήση των πόρων, θεωρεί ότι ένας άρτιος συντονιστικός και διαχειριστικός μηχανισμός θα μπορούσε να αποβεί επωφελής για όλο το κεντρικό δίκτυο –τα χρονικά περιθώρια εφαρμογής του οποίου δεν είναι εν τέλει και τόσο μεγάλα– ως προς τον σχεδιασμό των υποδομών. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη χρησιμότητα του μηχανισμού τόσο για την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ του εθνικού σχεδιασμού και της ενωσιακής προστιθέμενης αξίας, όσο και για τη συμπερίληψη της τελευταίας στον εθνικό σχεδιασμό. Η ανάγκη για έναν άρτιο συντονιστικό και διαχειριστικό μηχανισμό καθίσταται ακόμα πιο επιτακτική για έργα εξ ορισμού διακρατικά όπως οι θαλάσσιες αρτηρίες.

3.9 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι οι Διάδρομοι θα πρέπει να είναι πραγματικά πολυτροπικοί. Τούτο συνεπάγεται ενίοτε σχετικά μεγάλους διαδρόμους που περιλαμβάνουν τόσο χερσαίες ή σταθερές όσο και θαλάσσιες ζεύξεις (π.χ. υπό τη μορφή θαλάσσιων αρτηριών). Θα πρέπει να ληφθεί δε κατάλληλη πρόνοια και για τις οδικές μεταφορές καθότι το δίκτυο θα πρέπει να βασίζεται και στις σημερινές απαιτήσεις. Μάλιστα, η αύξηση του όγκου των μεταφορών αναμένεται να ανέλθει σε 34% μεταξύ 2005 και 2020 (σημειωτέον ότι οι οδικές μεταφορές αντιστοιχούν σήμερα στο 75% του συνολικού όγκου). Κατά την ΕΟΚΕ, αυτός ο πολυτροπικός χαρακτήρας πρέπει να αντανακλάται και στην επιλογή έργων, τα οποία θα πρέπει να καλύπτουν όλο το φάσμα των τρόπων μεταφοράς.

3.10 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με την εκτίμηση της Ανακοίνωσης ότι ενδεχομένως η χρονική στιγμή να μην είναι εύθετη για την υποβολή προτάσεων σχετικών με τις υποδομές, δεδομένου ότι οι επενδύσεις σε αυτόν τον τομέα συγκεντρώνουν κατά την παρούσα περίοδο της οικονομικής κρίσης υπερβολική δημοσιότητα. Εντούτοις, η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η αξιολόγηση των χρηματοδοτικών δυνατοτήτων θα πρέπει να συμπεριληφθεί σε ένα πιο μακρόπνοο χαρακτήρα έγγραφο, το οποίο θα αναφέρεται στις προοπτικές ενόψει του 2030 και του 2050.

3.11 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει τον φιλόδοξο χαρακτήρα του σχεδιασμού του Παραρτήματος της πρότασης «Συνδέοντας την Ευρώπη» για την περίοδο 2014 - 2020. Εκτιμά τα θετικά αποτελέσματα που θα προκύψουν τόσο από την υλοποίηση του συντονιστικού και διαχειριστικού μηχανισμού για τους διαδρόμους του κεντρικού δικτύου βάσει τη Πρότασης όσο και από την προβλεπόμενη από την πρόταση «Συνδέοντας την Ευρώπη» εποπτεία. Ωστόσο, εφιστά την προσοχή στις δυσκολίες που ενέχει η πρόβλεψη της διάρκειας των διαδικασιών εθνικού σχεδιασμού, καθότι οι σχετικές αποφάσεις αποτελούν συχνά αντικείμενο ενστάσεων και, άρα, λαμβάνονται συνήθως κατόπιν σχοινοτενών διαδικασιών.

3.12 Στη γνωμοδότησή της με θέμα τη Λευκή βίβλο για την πολιτική των μεταφορών, η ΕΟΚΕ τονίζει τη σημασία της αλληλεπίδρασης των μεταφορών και διανομών μεγάλων αποστάσεων στις αστικές περιοχές. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ συμφωνεί εν προκειμένω με την προσέγγιση που προκρίνεται στην Πρόταση.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι κατά την εφαρμογή των κατευθυντήριων γραμμών ως προς τα τεχνικά κριτήρια θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι κατά τόπους ιδιαιτερότητες, υπό την προϋπόθεση ότι δεν υπονομεύονται η ασφάλεια ή η προστασία του κοινού. Θα πρέπει να υπάρχει δε η δυνατότητα ορθής αντιμετώπισης του ζητήματος μέσω της αποδοτικής αξιοποίησης των πόρων.

4.2 Η λειτουργία των θαλάσσιων αρτηριών δεν είναι απόλυτα σαφής ως προς τις θαλάσσιες αρτηρίες που συνδέουν λιμένες σε

διαφορετικούς Διαδρόμους, λιμένες διαφορετικού τύπου (π.χ. ένα λιμένα κεντρικού δικτύου με άλλον εκτεταμένου δικτύου) ή ακόμα και δύο λιμένες κεντρικού δικτύου που ανήκουν σε διαφορετικούς Διαδρόμους (π.χ. βλ. άρθρο 25 παράγραφος 2 στοιχείο γ της Πρότασης). Δυστυχώς, η ΕΟΚΕ διαπιστώνει έλλειψη σαφήνειας, η οποία θα μπορούσε να προκαλέσει πρακτικά προβλήματα κατά τη συναρμογή όλων των έργων θαλάσσιων αρτηριών.

4.3 Οι διατάξεις του άρθρου 38 της Πρότασης ουσιαστικά θίγουν το ζήτημα των «πράσινων διαδρόμων» (πβλ. το Σχέδιο δράσης για τις εμπορευματικές μεταφορές που εισήγαγε το 2007 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή). Η ΕΟΚΕ εκφράζει την απογοήτευσή της για το γεγονός ότι η συγκεκριμένη εμβληματική έννοια δεν αναφέρεται στην Πρόταση ως σήμα ποιότητας.

4.4 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τις απαιτήσεις που πρέπει να ικανοποιούν οι υποδομές οδικών μεταφορών του κεντρικού δικτύου (άρθρο 45 της Πρότασης). Οι βοηθητικές υποδομές και οι χώροι ανάπαυσης ανά περίπου 50 χιλιόμετρα στους αυτοκινητοδρόμους ή οι κατάλληλοι και ασφαλείς χώροι στάθμευσης για τους αυτοκινητιστές είναι στοιχεία πρωταρχικής σημασίας. Αυτές οι εγκαταστάσεις παρέχουν τη δυνατότητα ανάπαυσης με αποτέλεσμα να αναβαθμίζονται οι συνθήκες εργασίας των αυτοκινητιστών και να ενισχύεται η οδική ασφάλεια· συν τοις άλλοις, βοηθούν στην αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος.

4.5 Θα πρέπει να καταστούν πιο αυστηρές οι απαιτήσεις για τη διάθεση εναλλακτικών καθαρών καυσίμων λόγω της σημασίας τους στη σύνδεση των κατευθυντήριων γραμμών των ΔΕΔ-Μ με τη «Στρατηγική εναλλακτικών καθαρών καυσίμων» (ηλεκτρική ενέργεια, βιοκαύσιμα, συνθετικά καύσιμα, μεθάνιο, υγραέριο κ.τ.λ.), την οποία καταρτίζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προκειμένου να διευκολύνει την κυκλοφορία καθαρών και ενεργειακά αποδοτικών οχημάτων στα κεντρικά δίκτυα της ΕΕ. Υπό αυτό το πρίσμα, η ΕΟΚΕ κρίνει απαραίτητη τη δημιουργία κατάλληλης υποδομής ανεφοδιασμού με εναλλακτικά καύσιμα, προκειμένου να αυξηθεί ο αριθμός καθαρών οχημάτων στην αγορά της ΕΕ.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου τροποποιητικού της απόφασης αριθ. 1639/2006/ΕΚ, σχετικά με τη θέσπιση προγράμματος-πλαisiού για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (2007-2013) και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 680/2007, για τον καθορισμό των γενικών κανόνων για τη χορήγηση κοινοτικής οικονομικής συνδρομής στον τομέα των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών και ενέργειας»

COM(2011) 659 final — 2011/0301 (COD)

(2012/C 143/27)

Εισηγητής: ο κ. **Armin DUTTINE**

Στις 17 Νοεμβρίου και στις 12 Δεκεμβρίου 2011 αντίστοιχα, και σύμφωνα με τα άρθρα 172, 173, παράγραφος 3 και το άρθρο 304 της ΣΛΕΕ, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποφάσισαν να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την:

«Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου τροποποιητικού της απόφασης αριθ. 1639/2006/ΕΚ, σχετικά με τη θέσπιση προγράμματος-πλαisiού για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (2007-2013) και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 680/2007, για τον καθορισμό των γενικών κανόνων για τη χορήγηση κοινοτικής οικονομικής συνδρομής στον τομέα των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών και ενέργειας»

COM(2011) 659 final - 2011/0301 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές και κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 3 Φεβρουαρίου 2012.

Κατά την 478η σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 23ης Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε την ακόλουθη γνωμοδότηση με 161 ψήφους υπέρ, 2 κατά και 10 αποχές.

Η παρούσα γνωμοδότηση αποτελεί μέρος μιας δέσμης 5 γνωμοδοτήσεων που καταρτίζει η ΕΟΚΕ σχετικά με τη **Διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη» (ΔΣΕ)** και τις κατευθυντήριες γραμμές της που εξέδωσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Οκτώβριο του 2011. Σε αυτή τη δέσμη συμπεριλαμβάνονται οι γνωμοδοτήσεις των εξής φακέλων: **TEN/468** για τη **Διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη»** (εισηγητής ο κ. HENCKS), **TEN/469** με θέμα «Προσανατολισμοί για τα διευρωπαϊκά δίκτυα **τηλεπικοινωνιών**» (εισηγητής ο κ. LONGO), **TEN/470** με θέμα «Κατευθυντήριες γραμμές για τις διευρωπαϊκές **ενεργειακές υποδομές**» (εισηγητής ο κ. BIERMANN), **TEN/471** με θέμα «Κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη του διευρωπαϊκού δικτύου **μεταφορών**» (εισηγητής ο κ. BACK) και **TEN/472** με θέμα «Πρωτοβουλία για **ομόλογα έργων υποδομής στην «Ευρώπη 2020»**» (εισηγητής ο κ. DUTTINE).

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί, κατ'αρχήν, την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τη θέσπιση ενός μέσου επιμερισμού κινδύνου για τη δημιουργία ομολόγων έργων κατά την προβλεπόμενη πιλοτική φάση το 2012 και το 2013. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στους κινδύνους που μπορεί να προκύψουν στο πλαίσιο αυτού του μέσου. Πρωτόν συνεχιστεί η χρήση του κατά τη νέα δημοσιονομική περίοδο της ΕΕ 2014-2020, κρίνεται σκόπιμη η εντατική και ιδιαίτερος προσεκτική εκ των προτέρων αξιολόγησή του στο πλαίσιο ενός εκτενούς κοινωνικού διαλόγου. Παράλληλα θα πρέπει να συνεκτιμηθούν ειδικά τα διδάγματα που αντλήθηκαν από τις εμπειρίες που αποκομίστηκαν κατά τη διαχείριση έργων ΣΔΙΤ (συμπράξεις δημόσιου και ιδιωτικού τομέα).

1.2 Οι ευκαιρίες του προτεινόμενου μέσου εντοπίζονται κυρίως στη δυνατότητα κινητοποίησης σημαντικών επενδυτικών κεφαλαίων για την ενίσχυση της ανάπτυξης, της καινοτομίας, της ανταγωνιστικότητας και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης όσον αφορά έργα υποδομής στους τομείς των μεταφορών, των τηλεπικοινωνιών και της ενέργειας. Με την υλοποίηση των προβλεπόμενων έργων οι Ευρωπαίοι πολίτες θα βιώσουν το όφελος της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, με συγκεκριμένο τρόπο με αποτέλεσμα την ενδυνάμωση της ευρωπαϊκής ιδέας.

1.3 Εντούτοις, η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει και κινδύνους, οι οποίοι προκύπτουν ιδίως από την ενδεχόμενη ανάληψη ζημιών στα επενδυτικά έργα που έχουν δρομολογηθεί. Ενώ η νομοθετική πρόταση

της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θέτει σαφές ανώτατο όριο για την πιθανή ανάληψη κινδύνων από τον ενωσιακό προϋπολογισμό, βασίζεται στην υπόθεση ότι η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ), λόγω των μεμονωμένων συμβάσεων που συνάπτει με τους επενδυτές για κάθε έργο, καθώς και επειδή κατανέμει τους κινδύνους μεταξύ όλων των έργων που χρηματοδοτεί, δεν εκτίθεται σε περαιτέρω κινδύνους. Για να αποφευχθεί σε κάθε περίπτωση το ενδεχόμενο επιπτώσεων για την αξιοπιστία και τη φήμη της ΕΤΕπ, καθώς και για την κατάρτιση και υλοποίηση έργων που κατά παράδοση χρηματοδοτούνται από την ΕΤΕπ, εξαιτίας της εμφάνισης νέων κινδύνων, η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι η ΕΤΕπ θα πρέπει να εφαρμόσει τα συντηρητικά κριτήρια αξιολόγησης για τους κινδύνους των έργων και στα ομόλογα έργων. Συγκεκριμένα, κρίνεται σκόπιμο να αποσαφηνιστεί η ανάληψη κινδύνων από την ΕΤΕπ (!) και, εφόσον είναι αναγκαίο, αυτή να περιοριστεί. Αυτή η δυνατότητα θα πρέπει να ληφθεί ιδιαίτερος υπόψη σε συνάρτηση με την επέκταση του προτεινόμενου μέσου κατά τη νέα δημοσιονομική περίοδο της ΕΕ 2014-2020, ύστερα από την αξιολόγηση των εμπειριών που θα αποκτηθούν στην πιλοτική φάση.

(!) Πβλ. επίσης τη γνωμοδότηση της Επιτροπής Εκτίμησης Αντικτύπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ΓΔ ECFIN - *Impact Assessment on a proposal for a regulation on the Europe 2020 Project Bond Initiative*, σημείο C 2 (Εκτίμηση του αντικτύπου της πρότασης κανονισμού σχετικά με την πρωτοβουλία για ομόλογα έργων υποδομής στην «Ευρώπη 2020») (σχέδιο της 15ης Σεπτεμβρίου 2011) (αριθμός αναφοράς Ares(2011)1012531 - 23.09.2011). Σε αυτή τη γνωμοδότηση ζητείται να αποσαφηνιστούν καλύτερα οι κίνδυνοι που προκύπτουν για την ΕΤΕπ.

1.4 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι η πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής περιέχει πολύ λίγες αναφορές σε θέματα σχετικά με την αποπληρωμή έργων υποδομής που χρηματοδοτούνται από ιδιωτικούς πόρους. Ιδίως στον τομέα των μεταφορών θα πρέπει να συζητηθούν σε ευρεία κοινωνική βάση οι πιθανές συνέπειες της χρηματοδότησης εκ μέρους των χρηστών. Επιπλέον, η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι το προτεινόμενο μέσο δεν θα πρέπει να υπονομεύσει πολιτικές αποφάσεις και κοινωνικές συμβάσεις που αποσκοπούν στην υλοποίηση αιφώρων οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών στόχων. Για την ανάθεση έργων ΣΔΙΤ δεν πρέπει να δοθούν εσφαλμένα κίνητρα. Η ΕΟΚΕ υπενθυμίζει γι' αυτόν τον λόγο τη θέση της ότι τα κριτήρια που ορίζονται σχετικά με το χρέος για έργα ΣΔΙΤ πρέπει να συμμορφώνονται με τα κριτήρια που ισχύουν για έργα στο πλαίσιο της παραδοσιακής ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων.

1.5 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι με το προτεινόμενο μέσο επιμερισμού κινδύνου για την έκδοση ομολόγων έργων θα μπορούσε να κινητοποιηθεί ένα μέρος μόνον των απαιτούμενων επενδυτικών κεφαλαίων για επείγοντα έργα υποδομών. Για τον σκοπό αυτόν επισημαίνει ότι απαιτείται η ενεργοποίηση άλλων πηγών εσόδων για τους δημόσιους προϋπολογισμούς που προορίζονται για δημόσιες επενδύσεις. Σχετικά με αυτό, η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή κυρίως στις προτάσεις για την επιβολή φόρου στις χρηματοπιστωτικές συναλλαγές.

2. Εισαγωγή

2.1 Στις 19 Οκτωβρίου 2011 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε πολλές νομοθετικές και μη νομοθετικές προτάσεις σχετικά με την ανάπτυξη των διευρωπαϊκών δικτύων και υποδομών στους τομείς των μεταφορών, της ενέργειας και των τηλεπικοινωνιών σε ένα κοινό πλαίσιο, τη Διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη» με έμφαση στη νέα δημοσιονομική περίοδο 2014-2020. Οι προτάσεις αυτές αφορούν κυρίως τις κατευθυντήριες γραμμές επιλεξιμότητας, τα επιλέξιμα για ενίσχυση έργα, το ύψος των αναγκαίων επενδυτικών κεφαλαίων και νέα χρηματοπιστωτικά μέσα στους προαναφερόμενους τομείς. Η παρούσα γνωμοδότηση επικεντρώνεται στις χρηματοδοτικές πτυχές αυτών των προτάσεων. Οι άλλες πτυχές αποτελούν αντικείμενο περαιτέρω γνωμοδοτήσεων της ΕΟΚΕ (2).

2.2 Η υπό εξέταση νομοθετική πρόταση περιέχει τα ακόλουθα στοιχεία: επέκταση του πεδίου εφαρμογής του προγράμματος-πλαισίου για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία για την τρέχουσα δημοσιονομική περίοδο της ΕΕ (2007-2013) για να συμπεριληφθούν επενδύσεις σε υποδομές ευρυζωνικότητας· επίσης, τη σύσταση ενός μέσου επιμερισμού κινδύνου για ομόλογα έργων στους τομείς των Τεχνολογιών Πληροφοριών και Επικοινωνιών (ΤΠΕ) και της ευρυζωνικότητας, καθώς και των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών και ενέργειας (ΔΕΔ-Μ και ΔΕΔ-Ε).

2.3 Υπό το πρίσμα των προβλημάτων που έχει προκαλέσει η οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση, στόχο του προτεινόμενου μέσου αποτελεί η χρηματοδότηση μακροπρόθεσμων επενδύσεων με τη συνδρομή ιδιωτικών κεφαλαίων. Σκοπός είναι η άντληση πρόσθετων κεφαλαίων στις κεφαλαιαγορές για μακροπρόθεσμα έργα

υποδομών. Το προτεινόμενο μέσο συνίσταται σε ένα μέσο επιμερισμού κινδύνου για ομόλογα έργων μέσω του οποίου θα χορηγηθεί χρηματοδοτική συνδρομή από πόρους του ενωσιακού προϋπολογισμού προς την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ), ούτως ώστε αυτή να είναι σε θέση να περιορίσει τους πιστωτικούς κινδύνους για τους ομολογιούχους με τη βοήθεια δανείων μειωμένης εξασφάλισης ή εγγυήσεων χαμηλής εξασφάλισης.

2.4 Το προτεινόμενο νομοθετικό μέτρο αφορά την πιλοτική φάση για τα έτη 2012 και 2013. Αυτή την περίοδο πρόκειται να δοκιμαστεί η επίδραση του προγραμματισμένου μέσου επιμερισμού κινδύνου στην προσέλκυση ιδιωτικών επενδυτικών κεφαλαίων.

2.5 Οι κίνδυνοι επιμερίζονται μεταξύ της ΕΕ και της ΕΤΕπ με τη χρηματοδοτική συνδρομή του προϋπολογισμού της ΕΕ να περιορίζεται σε 230 εκατομμύρια ευρώ. Το 2012 και το 2013 θα διατεθεί ποσό μέχρι 200 εκατομμύρια ευρώ για έργα ΔΕΔ-Μ και μέχρι 10 εκατομμύρια ευρώ για έργα ΔΕΔ-Ε, καθώς και ποσό μέχρι 20 εκατομμύρια ευρώ για το 2013 για επενδύσεις στους τομείς των ΤΠΕ και των υποδομών ευρυζωνικότητας.

2.6 Λαμβάνεται ως δεδομένο ότι, συνολικά, με τη συνδρομή από τον ενωσιακό προϋπολογισμό, η ΕΤΕπ θα μπορούσε να καλύψει την «πρωτεύουσα ζημία» (First Loss) σε όλα τα υλοποιηθέντα έργα. Το ακριβές ύψος της μέγιστης ανάληψης κινδύνων από την ΕΤΕπ θα οριστεί συμβατικά για κάθε έργο ξεχωριστά. Στη θεωρία, ο μέγιστος κίνδυνος που αναλαμβάνει η ΕΤΕπ αντιστοιχεί στο ποσό των συμβάσεων που συνήφθησαν μείον τη συνδρομή από τον ενωσιακό προϋπολογισμό. Ωστόσο, η νομοθετική πρόταση της Επιτροπής δεν θεσπίζει ονομαστικό ανώτατο όριο για τον κίνδυνο που αναλαμβάνει η ΕΤΕπ στο σύνολο των έργων, όπως προβλέπει για τον προϋπολογισμό της ΕΕ, καθότι στην πρόταση διατυπώνεται το εξής: «Ο υπολειμματικός κίνδυνος που είναι εγγενής σε όλες τις πράξεις αναλαμβάνεται από την ΕΤΕπ». Ο ορισμός του υπολειμματικού κινδύνου αναλαμβάνεται από την ΕΤΕπ στο πλαίσιο της ανάλυσης κινδύνου που αυτή πραγματοποιεί.

2.7 Με το προτεινόμενο μέσο η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επιδιώκει την προσέλκυση πρόσθετων επενδυτικών κεφαλαίων, κυρίως από ιδιώτες επενδυτές και επιθυμεί να επιτύχει με αυτόν τον τρόπο αποτέλεσμα μόχλευσης. Επενδυτές-στόχοι είναι κυρίως ασφαλιστικά ταμεία, συνταξιοδοτικά ταμεία και κρατικά επενδυτικά ταμεία που αναζητούν εξασφαλισμένες και μακροπρόθεσμες επενδυτικές δυνατότητες.

2.8 Η κινητοποίηση κονδυλίων του προϋπολογισμού της ΕΕ κατά τη διάρκεια της πιλοτικής φάσης θα προέλθει αποκλειστικά από ανακατανομή. Συγκεκριμένα, θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για τον σκοπό αυτό χρηματοδοτικά κονδύλια που περισεύουν από το ήδη υφιστάμενο «μέσο Εγγύησης Δανείων για έργα ΔΕΔ-Μεταφορών» („Loan Guarantee instrument for TEN-transport projects“)(LGTT).

2.9 Ενώ στο πλαίσιο του υφιστάμενου μέσου επιμερισμού κινδύνων για έργα ΣΔΙΤ η ΕΤΕπ αντισταθμίζει τους κινδύνους των εμπορικών πιστωτών (τράπεζες), η υπό εξέταση νομοθετική πρόταση προβλέπει την αντιστάθμιση των κινδύνων από την ΕΤΕπ για επενδυτές σε ομόλογα έργων. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις επιδιώκεται

(2) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Διευκόλυνση "Συνδέοντας την Ευρώπη"», γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Προσανατολισμοί για τα διευρωπαϊκά δίκτυα τηλεπικοινωνιών», γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Κατευθυντήριες γραμμές για την ανάπτυξη του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών» (βλέπε σελίδα 130 της παρούσας Επίσημης Εφημερίδας).

η κάλυψη των χρεών εταιρειών ειδικού σκοπού που έχουν αναλάβει την εκτέλεση έργων υποδομής, πράγμα το οποίο, στην πράξη, αφορά κυρίως επενδύσεις με τη μορφή χρηματοδοτήσεων έργων και άλλων συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΠ). Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι χορηγοί έργων, όπως κατασκευαστικές επιχειρήσεις, επενδυτικά κεφάλαια σε έργα υποδομής, εταιρείες εκμετάλλευσης και εν μέρει δημόσιες επιχειρήσεις, είναι αυτοί που, κατά κανόνα, αναλαμβάνουν πέρα από την κατασκευή, τη λειτουργία, τον σχεδιασμό και προπάντων τη χρηματοδότηση των επενδυτικών έργων.

2.10 Τα έργα που θα χρηματοδοτηθούν κατά την πιλοτική φάση δεν έχουν επιλεγεί ακόμη. Από τον τομέα ΔΕΔ-Μ θα χρηματοδοτηθούν τρία έως έντεκα έργα, από τον τομέα ΔΕΔ-Ε ένα έργο και από τον τομέα ΤΠΕ/ευρυζωνικότητα ένα έως δύο έργα. Από τις εμπειρίες κατά την πιλοτική φάση θα πρέπει να συναχθούν συμπεράσματα για την νέα δημοσιονομική περίοδο της ΕΕ 2014-2020.

2.11 Στη νομοθετική της πρόταση και στα σχετικά συνοδευτικά έγγραφα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπεισέρχεται οριακά μόνον σε πτυχές της αποπληρωμής. Παρόλα αυτά, από ένα έγγραφο της ΕΤΕπ σχετικά με τις εμπειρίες με έργα ΣΔΠ προκύπτει σαφώς ότι το προτεινόμενο μέσο επιμερισμού κινδύνου θεωρείται κατάλληλο, ιδίως για έργα που χρηματοδοτούνται από τους χρήστες (?). Το ίδιο αναμένεται να εφαρμοστεί και για έργα που εμπίπτουν στην παρούσα υπό εξέταση νομοθετική πρόταση.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ επικροτεί, κατ'αρχήν, την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σχετικά με τη θέσπιση ενός μέσου επιμερισμού κινδύνου για τη δημιουργία ομολόγων έργων κατά την προβλεπόμενη πιλοτική φάση το 2012 και το 2013. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ εφιστά την προσοχή στις ευκαιρίες που παρατίθενται κατωτέρω, αλλά και στους κινδύνους, καθώς επίσης στις προτάσεις και τις προϋποθέσεις που εκτίθενται στη συνέχεια, κυρίως σε ό,τι αφορά την επέκταση του προτεινόμενου μέσου μετά την πιλοτική φάση.

3.2 Οι ευκαιρίες εντοπίζονται κυρίως στη δυνατότητα κινητοποίησης πρόσθετων επενδυτικών κεφαλαίων, με τα οποία μπορεί να ενισχυθεί η επίδραση των κονδυλίων του προϋπολογισμού της ΕΕ. Αυτό μπορεί να συμβάλει καθοριστικά στην ώθηση της ανάπτυξης και της καινοτομίας, στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της ευρωπαϊκής οικονομίας, στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», καθώς και στη διατήρηση και δημιουργία θέσεων απασχόλησης. Με την υλοποίηση των επιδιωκόμενων έργων οι Ευρωπαίοι πολίτες θα μπορέσουν να βιώσουν με συγκεκριμένο τρόπο το όφελος της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης με αποτέλεσμα την ενδυνάμωση της ευρωπαϊκής ιδέας.

3.3 Εντούτοις, η ΕΟΚΕ εντοπίζει και κινδύνους. Στο πλαίσιο αυτό εφιστά την προσοχή στην εγγενή συνάφεια μεταξύ του ύψους της μόχλευσης και της ανάληψης κινδύνων από τον δημόσιο τομέα. Οι κίνδυνοι προκύπτουν ιδίως από την ενδεχόμενη ανάληψη ζημιών στα επενδυτικά έργα που έχουν δρομολογηθεί. Ενώ η νομοθετική πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής θέτει σαφές ανώτατο

όριο για την πιθανή ανάληψη κινδύνων από τον ενωσιακό προϋπολογισμό, υποτίθεται ότι η Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ), λόγω των μεμονωμένων συμβάσεων που συνάπτει με τους επενδυτές για κάθε έργο, καθώς και επειδή κατανέμει τους κινδύνους μεταξύ όλων των έργων που χρηματοδοτεί, δεν εκτίθεται σε περαιτέρω κινδύνους. Για να αποφευχθεί σε κάθε περίπτωση το ενδεχόμενο επιπτώσεων για την αξιοπιστία και τη φήμη της ΕΤΕπ, καθώς και για την κατάρτιση και υλοποίηση έργων που κατά παράδοση χρηματοδοτούνται από την ΕΤΕπ, εξαιτίας της εμφάνισης νέων κινδύνων, κρίνεται σκόπιμο να περιοριστεί σημαντικά η εφαρμογή του μέσου καταμερισμού κινδύνου, όσον αφορά τον βαθμό ανάληψης κινδύνων από την ΕΤΕπ, βάσει μιας διαφανούς παρουσίασης της ανάληψης κινδύνων εκ μέρους της ΕΤΕπ. Συγκεκριμένα, κρίνεται σκόπιμο να αποσαφηνιστεί με διαφανή τρόπο η ανάληψη κινδύνων από την ΕΤΕπ⁽⁴⁾ και, εφόσον είναι αναγκαίο, αυτή να περιοριστεί. Αυτή η δυνατότητα θα πρέπει να ληφθεί ιδιαίτερος υπόψη σε συνάρτηση με την επέκταση του προτεινόμενου μέσου κατά τη νέα δημοσιονομική περίοδο της ΕΕ 2014-2020, ύστερα από την αξιολόγηση των εμπειριών που θα αποκτηθούν στην πιλοτική φάση.

3.4 Η αξιολόγηση της πρότασης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής εξαρτάται από τους εκάστοτε πολιτικούς στόχους του δημόσιου τομέα, ο οποίος εκπροσωπεί τα συμφέροντα των πολιτών και τα οικονομικά συμφέροντα των αγοραστών ομολόγων έργων. Αυτά μπορεί να προσανατολίζονται προς την ίδια κατεύθυνση ή να είναι αντικρουόμενα. Η ΕΟΚΕ προτείνει να συνεχιστεί και να εντατικοποιηθεί ο κοινωνικός διάλογος σχετικά με τις ευκαιρίες και τους κινδύνους πριν από τη θέσπιση του νέου μέσου, ιδίως για τη δημοσιονομική περίοδο 2014-2020. Σε αυτόν θα πρέπει ειδικά να συκεκτιμηθούν τα διδάγματα που αντλήθηκαν από τις εμπειρίες που αποκομίστηκαν κατά τη διαχείριση χρηματοδοτήσεων έργων και έργων ΣΔΠ.

3.5 Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι, η υλοποίηση των χρηματοδοτήσεων έργων καθιστά αναγκαία την αποπληρωμή των χρεών που προκύπτουν από τα έργα μέσω των εσόδων που συνδέονται με τα έργα. Στο πλαίσιο αυτό προκύπτει το θέμα της χρηματοδότησης εκ μέρους των χρηστών. Ενώ στους τομείς της ενέργειας και των τηλεπικοινωνιών αυτού του είδους η χρηματοδότηση αποτελεί σήμερα ήδη βασικό χαρακτηριστικό, λόγω των ελευθερώσεων και των ιδιωτικοποιήσεων που έχουν υλοποιηθεί, αντιθέτως, στον τομέα των μεταφορών και ιδίως στην περίπτωση των μεταφορών με ιδιωτικά οχήματα, αυτή η πρακτική εφαρμόζεται μόνο σε ορισμένα κράτη μέλη της ΕΕ, κυρίως στους αυτοκινητοδρόμους. Αυτή η πιθανή συνέπεια πρέπει να συζητηθεί στο πλαίσιο ενός εκτεταμένου κοινωνικού διαλόγου πριν από την εκτέλεση προγραμματισμένων έργων μεταφορών.

3.6 Η ΕΟΚΕ συνιστά να εξεταστεί η δυνατότητα διαμόρφωσης της ονομαστικής αξίας των ομολόγων έργων κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να μπορούν να συμμετέχουν στο μέσο αυτό και μικροεπιχειρηματίες, πέρα από τους θεσμικούς επενδυτές.

3.7 Στόχος της συγκρότησης του προγραμματισμένου μέσου επιμερισμού κινδύνου δεν πρέπει να είναι μόνο η επίτευξη της μέγιστης δυνατής μόχλευσης για την προσέλκυση πρόσθετων επενδύσεων από τον ιδιωτικό τομέα, αλλά πρέπει να διασφαλιστεί πέραν

⁽³⁾ Πρβλ. Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων: Μέσο Εγγύησης Δανείων για έργα ΔΕΔ-Μεταφορών – Ενδιάμεση επανεξέταση (2011), Λουξεμβούργο 14 Ιουλίου 2011, σελίδα 4.

⁽⁴⁾ Πρβλ. επίσης τη γνωμοδότηση της Επιτροπής Εκτίμησης Αντικτύπου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ΓΔ ECFIN όπως αναφέρεται στην υποσημείωση 1.

τούτου ότι το προτεινόμενο μέσο δεν θα υπονομεύσει πολιτικές αποφάσεις και κοινωνικές συμβάσεις που αποσκοπούν στην υλοποίηση αιεφόρων οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών στόχων⁽⁵⁾. Τα επενδυτικά έργα που χρηματοδοτούνται από ομόλογα έργων δεν θα πρέπει, για παράδειγμα, να στηρίζονται στην παραβίαση των κοινωνικών, περιβαλλοντικών και ποιοτικών προτύπων. Κατά την εκτέλεση των έργων πρέπει να συνυπολογίζονται η ποιότητα κατασκευής και συντήρησης των έργων, η περιβαλλοντική συμβατότητα, η τήρηση των συλλογικών συμβάσεων εργασίας και της αρχής του τόπου απασχόλησης, η στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, η τόνωση της καινοτομίας, ο υπολογισμός των δαπανών βάσει του κόστους του κύκλου ζωής των έργων, καθώς και οι κοινωνικοί και περιβαλλοντικοί όροι της διαδικασίας εκπόνησης⁽⁶⁾, όπως είναι η εξασφάλιση της προσβασιμότητας για τα άτομα με αναπηρία, εφόσον μπορούν να ελεγχθούν με αντικειμενικό τρόπο και αποτελούνται από κριτήρια που δεν εισάγουν διακρίσεις. Κρίνεται απαραίτητο να αποφευχθούν αδικαιολόγητες χρεώσεις για τους χρήστες. Αυτό ισχύει ιδίως για εκείνους που χρησιμοποιούν συχνά ή ακόμη και σε καθημερινή βάση ένα έργο υποδομής μεταφορών, ειδικότερα όταν δεν υπάρχουν εναλλακτικές υποδομές.

3.8 Από τις ανωτέρω απαιτήσεις συνεπάγεται ότι η ΕΟΚΕ ζητεί οπωσδήποτε να συνεχιστεί και να εντατικοποιηθεί η έγκαιρη αξιολόγηση της πιλοτικής φάσης της πρωτοβουλίας που αφορά ομολογιακά δάνεια για εκτέλεση έργων σε ευρεία κοινωνική βάση, προτού ληφθεί η πολιτική απόφαση για την ενεργοποίηση του μέσου επιμερισμού κινδύνου όσον αφορά τα ομόλογα έργων υποδομής κατά τη νέα δημοσιονομική περίοδο της ΕΕ 2014-2020. Στο πλαίσιο αυτό θα πρέπει επίσης να συνεκτιμηθούν οι εμπειρίες που αποκτήθηκαν με τα έργα του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών (ΕΔΔΜ). Ειδικότερα, πρέπει να εξασφαλιστεί διαφάνεια σε ό,τι αφορά τα χρηματοδοτούμενα έργα, τις διαδικασίες κατανομής των πιστώσεων και των επαγωγικών επενδυτικών ροών, στόχος για τον οποίο απαιτείται μόνιμος έλεγχος της επιτυχούς εκτέλεσης των έργων και έγκαιρη παρακολούθηση, ούτως ώστε να μπορούν να συναχθούν συμπεράσματα σε εύθετο χρόνο. Στην αξιολόγηση θα πρέπει να συμμετάσχουν οι υπεύθυνοι χάραξης πολιτικής σε ευρωπαϊκό, εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο, οι κοινωνικοί εταίροι, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στους τομείς των επιστημών, της προστασίας του περιβάλλοντος και των καταναλωτών, χωρίς ασφαλώς να λησμονείται η επιτακτική συμμετοχή της ΕΟΚΕ και της Επιτροπής των Περιφερειών. Ενόψει της νέας δημοσιονομικής περιόδου, οι ευρωπαίοι νομοθέτες οφείλουν να λάβουν μια απόφαση. Η υποδηλούμενη, βάσει των εγγράφων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αξιολόγηση το 2016 ή το 2017 κρίνεται από την ΕΟΚΕ ως υπερβολικά καθυστερημένη.

3.9 Όσον αφορά τις χρηματοδοτήσεις έργων και τα έργα ΣΔΙΤ, η αποπληρωμή των χρεών των οποίων εξασφαλίζεται μέσω δημοσιονομικών πόρων, ο δημόσιος τομέας έχει ταυτόσημες χρηματοδοτικές υποχρεώσεις στην αναχρηματοδότηση των επενδυτικών έργων,

όπως και στην περίπτωση των παραδοσιακά χρηματοδοτούμενων έργων μέσω της ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων. Για να διασφαλιστεί η δέουσα δημοσιονομική διαφάνεια, να αποφευχθούν πρόσθετοι δημοσιονομικοί κίνδυνοι καθώς και εσφαλμένα κίνητρα για την ανάθεση έργων ΣΔΙΤ και να εξασφαλιστεί η ελεύθερη επιλογή των αρμοδίων αρχών μεταξύ έργων ΣΔΙΤ και παραδοσιακά χρηματοδοτούμενων έργων, η ΕΟΚΕ επαναδιατυπώνει την απαίτησή της ότι τα κριτήρια που ορίζονται σχετικά με το χρέος για έργα ΣΔΙΤ οφείλουν να συμμορφώνονται με τα κριτήρια που ισχύουν για έργα στο πλαίσιο της παραδοσιακής ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων⁽⁷⁾.

3.10 Πολλά έργα υποδομής στους τομείς της ενέργειας και των τηλεπικοινωνιών χρηματοδοτούνται σε γενικές γραμμές από ιδιωτικούς πόρους, διαφορετικά απ' ό,τι συγκεκριμένα έργα μεταφορών στην ΕΕ, και αναχρηματοδοτούνται μέσω των τελών χρήσης που υπόκεινται σε κανονιστική ρύθμιση. Αυτό ισχύει για το σύνολο των υποδομών δικτύου. Η ΕΟΚΕ διερωτάται ποια πρόσθετα έργα επιθυμεί να προωθήσει ο ευρωπαίος νομοθέτης στο πλαίσιο του προτεινόμενου χρηματοπιστωτικού μέσου, η χρηματοδότηση των οποίων προφανώς δεν δύναται να υλοποιηθεί πλήρως μέσω των τελών χρήσης που υπάγονται σε κανονιστική ρύθμιση. Φρονεί δε ότι για καθένα από τα σχεδιαζόμενα έργα στους τομείς της ενέργειας και των τηλεπικοινωνιών χρειάζεται λεπτομερής παράθεση των λόγων για τους οποίους, παρά την έλλειψη δυνατοτήτων αναχρηματοδότησης, κρίνεται επιλέξιμο για χρηματοδότηση για την προώθηση της ανάπτυξης της ΕΕ. Ο έλεγχος τέτοιου είδους έργων από τον ευρωπαίο νομοθέτη είναι απολύτως αναγκαίος.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Το προτεινόμενο μέσο επιμερισμού κινδύνου αποτελεί μια δυνητική έξοδο από τα προβλήματα που παρουσιάζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σχετικά με την ανεπάρκεια δημοσίων επενδύσεων και την αναζήτηση κεφαλαίων κυρίως από θεσμικούς επενδυτές για την πραγματοποίηση επενδύσεων. Ωστόσο, ανακύπτουν επίσης πολλά τεχνικά φύσεως ερωτήματα, τα οποία πρέπει να τεθούν λίαν των απαιτήσεων πολιτικής που διατυπώνονται στο κεφάλαιο 3. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ συνιστά να διασαφηνιστούν αυτά τα ερωτήματα προτού θεσπιστεί το προτεινόμενο μέσο καταμερισμού κινδύνου, το αργότερο όμως πριν από την επιδιωκόμενη εισαγωγή του κατά τη νέα δημοσιονομική περίοδο της ΕΕ 2014-2020.

4.2 Η ΕΟΚΕ εκτιμά εν τέλει ότι η ΕΤΕπ και ο ενωσιακός προϋπολογισμός δεν θα πρέπει να αντισταθμίζουν μόνον τους κινδύνους, αλλά και να συμμετέχουν κατά εύλογο τρόπο στα κέρδη ("fair risk sharing"). Αυτό θα πρέπει να εξασφαλιστεί μέσω της συστηματικής εφαρμογής της πολιτικής κινδύνου και της τμολογιακής πολιτικής της ΕΤΕπ, καθώς και των μέτρων που προτείνονται στην παρούσα γνωμοδότηση σχετικά με τον περιορισμό των κινδύνων για την ΕΤΕπ.

⁽⁵⁾ Στο πλαίσιο των σχετικών διαβουλεύσεων, η Κοινότητα Ευρωπαϊκών Σιδηροδρόμων (CER) εξέφρασε τις επιφυλάξεις της όσον αφορά τη χρήση του προτεινόμενου μέσου καταμερισμού κινδύνου στις σιδηροδρομικές μεταφορές. Πρβλ. Stakeholder Consultation on Europe 2020 Projekt Bond Initiative, Response of the European Railway and Infrastructure Companies (CER) – Διαβούλευση με τους ενδιαφερόμενους φορείς σχετικά με την πρωτοβουλία για ομόλογα έργων στην «Ευρώπη 2020», απάντηση της Κοινότητας Ευρωπαϊκών Σιδηροδρόμων και Διαχειριστών Υποδομών, 6 Μαΐου 2011, είναι διαθέσιμη στην ιστοσελίδα http://ec.europa.eu/economy_finance/consultation/written_responses_en.htm.

⁽⁶⁾ Πρβλ. επίσης τη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ευρωπαϊκή αγορά δημοσίων συμβάσεων», ΕΕ C 318 της 29ης Οκτωβρίου 2011, σ. 113.

⁽⁷⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Ιδιωτικές και δημόσιες επενδύσεις», ΕΕ C 51 της 17 Φεβρουαρίου 2011, σ. 59· πρβλ. επίσης House of Commons, Treasury Committee, *Private Finance Initiative, Seventeenth Report of Session 2010-2012*, Λονδίνο 18 Ιουλίου 2011: Στην έκθεση επισημαίνεται ότι λόγω του μη καταλογισμού των έργων ΠΙΧ (Πρωτοβουλία Ιδιωτικής Χρηματοδότησης) και ΣΔΙΤ (Συμπράξεις Δημόσιου-Ιδιωτικού Τομέα) στο δημόσιο χρέος προκύπτουν εσφαλμένα κίνητρα που υπονομεύουν τον στόχο «Καλύτερη σχέση κόστους/ωφελείας». Ο πρόεδρος της δημοσιονομικής επιτροπής της βρετανικής Βουλής των Κοινοτήτων κ. Andrew Tyrie (Συντηρητικό κόμμα) τάσσεται σαφώς υπέρ της συμπερίληψης των έργων αυτών στους κανόνες για το δημόσιο χρέος (πρβλ. <http://www.parliament.uk/business/committees/committees-a-z/commons-select/treasury-committee/news/pfi-report/>).

4.3 Επίσης, ο ακριβής ρόλος των συμφεροντούχων δεν είναι αρκετά σαφής. Είναι ιδίως ασαφές από ποιον θα αντικατασταθεί ο ρόλος των ασφαλιστών ομολόγων (Monoliners) ως μοναδικού ελέγχοντα πιστωτή και με ποιον τρόπο αυτό θα υλοποιηθεί. Ως προς αυτό, ιδιαίτερα ασαφής είναι ο ρόλος που καλείται να διαδραματίσει στο πλαίσιο αυτό η ΕΤΕπ. Η σχετική απόφαση θα πρέπει να ληφθεί αποκλειστικά στο πλαίσιο μελλοντικών συμφωνιών με τους επενδυτές και μιας σύμβασης μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της ΕΤΕπ. Η ΕΟΚΕ καλεί τον ευρωπαϊκό νομοθέτη να αποσαφηνίσει, το αργότερο πριν από την ενδεχόμενη επέκταση του προτεινόμενου μέσου κατά τη νέα δημοσιονομική περίοδο της ΕΕ 2014-2020, τις τεχνικές λεπτομέρειες όσον αφορά το καθεστώς κατανομής των κινδύνων και το εύρος λειτουργίας του ελέγχοντα πιστωτή, ρόλο που καλείται να αναλάβει η ΕΤΕπ στο πλαίσιο της επικείμενης νομοθετικής διαδικασίας, προκειμένου να εξασφαλιστεί ένα κλίμα βεβαιότητας για τους επενδυτές και τον δημόσιο τομέα. Το σχεδιαζόμενο μέσο επιμερισμού κινδύνου δεν θα πρέπει σε καμία περίπτωση να υπονομεύσει την αξιοπιστία και τη φήμη της ΕΤΕπ.

4.4 Κρίνεται σκόπιμη η συστηματική αξιολόγηση των εμπειριών που αποκτήθηκαν από τα έργα ΕΔΔΜ βάσει των κριτηρίων που διατυπώνονται στο κεφάλαιο 3, ώστε να συναχθούν συμπεράσματα σχετικά με τον κατάλληλο σχεδιασμό του μέσου επιμερισμού κινδύνου για ομόλογα έργων και να προληφθούν οι επιπτώσεις⁽⁸⁾.

Όμως, στο πλαίσιο αυτό πρέπει να διευκρινιστούν οι διαφορετικές εκτιμήσεις (assessment), που διαπιστώνονται κατά την αξιολόγηση έργων ΣΔΙΤ από διάφορους συμφεροντούχους.

4.5 Όσον αφορά τις θετικές, αλλά και τις πολυάριθμες αρνητικές εμπειρίες, όπως λόγου χάρη οι κίνδυνοι που μπορεί να προκύψουν στο πλαίσιο έργων ΣΔΙΤ όσον αφορά τη διάρκεια των συμβατικών διαπραγματεύσεων, την πολυπλοκότητα των συμβατικών όρων και των σχέσεων μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων, καθώς και την αβεβαιότητα του αντίκτυπου στη ζήτηση, η ΕΟΚΕ διερωτάται μήπως η καλύτερη λύση θα ήταν να εξασφαλιστούν για τους δημόσιους προϋπολογισμούς οι απαιτούμενοι πόροι, προκειμένου να υλοποιηθούν επενδυτικά έργα στο πλαίσιο της παραδοσιακής διαδικασίας δημοσίων συμβάσεων⁽⁹⁾. Σχετικά με αυτό, η ΕΟΚΕ επικροτεί τις προτάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την επιβολή φόρου στις χρηματοπιστωτικές συναλλαγές και υπενθυμίζει στο πλαίσιο αυτό την υποστήριξη που είχε διατυπώσει όσον αφορά τη δημιουργία μιας τέτοιας πηγής εσόδων για τους δημόσιους προϋπολογισμούς⁽¹⁰⁾.

4.6 Ως προς αυτό, η ΕΟΚΕ τονίζει ότι οι επενδυτικές ανάγκες που εκτιμά η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για τη Διευκόλυνση «Συνδέοντας την Ευρώπη» δεν μπορούν να καλυφθούν μόνον με την έκδοση ομολόγων έργων υποδομής. Για τον σκοπό αυτόν παροτρύνει την κινητοποίηση άλλων πηγών εσόδων για δημόσιες επενδύσεις.

Βρυξέλλες, 23 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽⁸⁾ Και για το σημείο αυτό πρβλ. την υποσημείωση 3, όσα αναφέρονται για την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων: Ωστόσο, πολλά από τα κριτήρια που διατυπώνονται στο κεφάλαιο 3 δεν εξετάζονται σε αυτό το έγγραφο.

⁽⁹⁾ Αυτή η προσέγγιση μιας βέλτιστης και μιας δεύτερης βέλτιστης λύσης συνάγεται από τη γνωμοδότηση της Κοινότητας Ευρωπαϊκών Σιδηροδρόμων και Διαχειριστών Υποδομών (CER, Community of European Railway and Infrastructure Companies) στο πλαίσιο της διαβούλευσης που πραγματοποιήθηκε για την υπό εξέταση νομοθετική πρόταση. Πρβλ. CER, τα στοιχεία που παρατίθενται στην υποσημείωση 5.

⁽¹⁰⁾ Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Φόρος επί των χρηματοπιστωτικών συναλλαγών», ΕΕ C 44 της 11ης Φεβρουαρίου 2011, σ. 81 και γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ με θέμα «Έκθεση de Larosière», ΕΕ C 318 της 23^{ης} Δεκεμβρίου 2009, σ. 57.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/126/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις άδειες οδήγησης που διαθέτουν λειτουργικές δυνατότητες κάρτας οδηγού»

COM(2011) 710 final — 2011/0327 (COD)

(2012/C 143/28)

Εισηγητής: ο κ. SIMONS

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στις 17 Νοεμβρίου 2011, και το Συμβούλιο, στις 14 Δεκεμβρίου 2010, αποφάσισαν, σύμφωνα με τα άρθρα 91 και 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής για την

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/126/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις άδειες οδήγησης που διαθέτουν λειτουργικές δυνατότητες κάρτας οδηγού

COM(2011) 710 τελικό – 2011/0327 (COD).

Το ειδικευμένο τμήμα «Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 3 Φεβρουαρίου 2012.

Κατά την 478η σύνοδο ολομέλειάς της, που πραγματοποιήθηκε στις 22 και 23 Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 22ας Φεβρουαρίου 2012), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε, με 122 ψήφους υπέρ, 5 κατά και 12 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ πιστεύει ότι προκειμένου να επιτευχθεί η ενιαία εφαρμογή της νομοθεσίας και να αποτραπούν οι διαφορετικές ερμηνείες της από κάθε χώρα, θα ήταν σκόπιμο να επιλεγεί η μορφή του κανονισμού αντί της οδηγίας.

1.2 Η ΕΟΚΕ συμφωνεί με τον απώτερο στόχο της πρότασης της Επιτροπής, που είναι η ενσωμάτωση στην άδεια οδήγησης λειτουργικών δυνατοτήτων της κάρτας οδηγού, πράγμα που αναμένεται ότι θα συμβάλει στην καλύτερη εφαρμογή των κοινωνικών διατάξεων σχετικά με τις ώρες οδήγησης και ανάπαυσης. Ωστόσο, για να επιτευχθεί σαφής, εφαρμόσιμη και αποτελεσματική νομοθεσία, πρέπει πρώτα να επιλυθούν ορισμένα προβλήματα, των οποίων μια μη εξαντλητική απαρίθμηση παρέχεται στο σημείο 4.

1.3 Σε περίπτωση που δεν μπορέσουν να επιλυθούν αυτά τα προβλήματα, η ΕΟΚΕ συνιστά να διενεργηθεί μελέτη, προκειμένου να ξετασθεί η συμβατότητα της ισχύουσας νομοθεσίας στον τομέα αυτόν και η τροποποίησή της κατά τρόπο ώστε να αποφεύγεται οποιαδήποτε απώλεια αποτελεσματικότητας, σε όλες τις γενέες ψηφιακών ταχογράφων. Η ΕΟΚΕ συνιστά να διεξαχθεί η μελέτη αυτή σε συνεργασία με τους κοινωνικούς εταίρους, τους παραγωγούς ταχογράφων και τις αρχές ελέγχου.

1.4 Η ΕΟΚΕ εκφράζει αμφιβολίες όσον αφορά τον περιορισμό της διοικητικής επιβάρυνσης⁽¹⁾ κατά 100 εκατομμύρια ευρώ ετησίως, που αναφέρει η Επιτροπή. Κατά τη γνώμη της, χρειάζεται πιο εμπειριστατωμένη τεκμηρίωση, δεδομένου ότι η ανάλυση αντικτύπου της Επιτροπής δεν είναι επαρκώς αξιόπιστη.

1.5 Αν ο απώτερος στόχος είναι να ενσωματωθεί η κάρτα οδηγού στην άδεια οδήγησης, η ΕΟΚΕ συνιστά να συναφθούν σαφείς συμφωνίες, όχι μόνον με τις άλλες χώρες της συμφωνίας ΑΕΤΡ (Ευρωπαϊκή Συμφωνία για την εργασία των πληρωμάτων των οχημάτων που εκτελούν διεθνείς οδικές μεταφορές), αλλά και με τις χώρες που δεν έχουν προσχωρήσει σε αυτήν τη συμφωνία, ώστε να

διασφαλιστεί ότι η ισχύουσα νομοθεσία θα εφαρμόζεται και θα ελέγχεται με ενιαίο και ισότιμο τρόπο.

1.6 Η ΕΟΚΕ κρίνει απαραίτητο να διευκρινίσει η Επιτροπή με ποιον τρόπο σκοπεύει να επιλύσει τα προβλήματα που θίγονται στο σημείο 4 της παρούσας γνωμοδότησης και τα οποία συνδέονται με την ενσωμάτωση της κάρτας οδηγού στην άδεια οδήγησης, μέσω της χρήσης μόνον ενός μικροεπεξεργαστή. Μία λύση θα μπορούσε να είναι η ενσωμάτωση δύο διαφορετικών μικροεπεξεργαστών στην άδεια οδήγησης, αλλά μάλλον ούτε και αυτό θα είναι αρκετό για να επιλυθούν όλα τα προβλήματα.

2. Εισαγωγή

2.1 Στις 11 Νοεμβρίου 2011, η Επιτροπή δημοσίευσε την «Πρόταση για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/126/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις άδειες οδήγησης που διαθέτουν λειτουργικές δυνατότητες κάρτας οδηγού» (COM(2011) 710 τελικό). Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο ζήτησαν από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, με βάση τα άρθρα 91 και 304 της ΣΛΕΕ, να γνωμοδοτήσει επί του θέματος.

2.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για αυτήν την αίτηση γνωμοδότησης, δεδομένου ότι το θέμα αυτό έχει σημασία για τη βελτίωση της κοινωνικής νομοθεσίας στον τομέα των επαγγελματικών οδικών επιβατικών και εμπορευματικών μεταφορών.

2.3 Η πρόταση της Επιτροπής αποτελεί συνέχεια της πρότασης κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3821/85, σχετικά με τη συσκευή ελέγχου στον τομέα των οδικών μεταφορών («κανονισμός για τον ταχογράφο») και τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 561/2006 σχετικά με τον χρόνο οδήγησης και ανάπαυσης των οδηγών.

2.4 Όσον αφορά τους κανονισμούς που αναφέρονται στο σημείο 2.3, η ΕΟΚΕ υιοθέτησε σχετική γνωμοδότηση κατά τη σύνοδο ολομέλειας της 7ης Δεκεμβρίου 2011⁽²⁾. Στη γνωμοδότηση

⁽¹⁾ Το ολλανδικό κείμενο της πρότασης της Επιτροπής κάνει εσφαλμένα λόγο στην αιτιολογική έκθεση για περιορισμό του «διοικητικού κόστους».

⁽²⁾ ΕΕ C 43 της 15.2.2012, σ. 79.

αυτή, η ΕΟΚΕ σχολιάζει την πρόταση της Επιτροπής ως εξής: «Η ΕΟΚΕ επικριμάζει την επιδίωξη της Επιτροπής να ενσωματωθούν οι λειτουργίες των καρτών οδηγού σε αυτές της αδειας οδήγησης, προκειμένου να αυξηθεί η ασφάλεια και να μειωθούν οι διοικητικές επιβαρύνσεις στον βαθμό που κάτι τέτοιο είναι δυνατό στην πράξη».

2.5 Η πρόταση της Επιτροπής αφορά τη συγχώνευση της κάρτας οδηγού με την άδεια οδήγησης, η οποία θα συντελέσει, κατά την άποψη της Επιτροπής, στον περιορισμό των περιπτώσεων απάτης και του διοικητικού φόρτου, με το σκεπτικό ότι θα εκδίδεται και θα υποβάλλεται ένα έγγραφο αντί δύο. Η Επιτροπή εκτιμά ότι με τον τρόπο αυτόν θα εξοικονομούνται 100 εκατομμύρια ευρώ ετησίως.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει μία εναρμόνιση της νομοθεσίας κατά τρόπο που να μην αφήνει περιθώρια για παρανοήσεις ή παρερμηνείες. Η Επιτροπή έδωσε στην πρότασή της τη μορφή οδηγίας, μάλλον επειδή η νομοθεσία σχετικά με την άδεια οδήγησης περιλαμβάνεται επίσης σε μία οδηγία, η οποία δίνει στα κράτη μέλη περιθώρια ερμηνείας. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ διερωτάται μήπως η μορφή κανονισμού αρμόζει περισσότερο στο συγκεκριμένο θέμα.

3.2 Η ΕΟΚΕ συμφέρει τον βασικό στόχο της πρότασης της Επιτροπής, που συνίσταται στη βελτίωση της εφαρμογής των κοινωνικών κανόνων στις οδικές μεταφορές και ταυτόχρονα στη μείωση της απάτης και της διοικητικής επιβάρυνσης. Ωστόσο, η ΕΟΚΕ κρίνει ότι θα πρέπει προηγουμένως να έχουν επιλυθεί ορισμένα άλλα προβλήματα, όπως αυτά που αναφέρονται στο σημείο 4 κατωτέρω.

3.3 Όσον αφορά τον εκτιμώμενο ετήσιο περιορισμό της διοικητικής επιβάρυνσης κατά 100 εκατομμύρια ευρώ, τον οποίο προβλέπει η Επιτροπή με βάση την αξιολόγηση αντικτύπου, η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι η ενσωμάτωση της κάρτας οδηγού στην άδεια οδήγησης αυτή καθαυτή δεν αποτελεί εγγύηση μιας τέτοιας μείωσης. Η συγχώνευση εγγράφων δεν συμβάλλει αυτομάτως σε μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα και εξοικονόμηση πόρων.

3.4 Η ΕΟΚΕ διερωτάται αν η πρόταση της Επιτροπής σχετικά με την ενσωμάτωση της κάρτας οδηγού στην άδεια οδήγησης παρέχει ικανοποιητικές εγγυήσεις στους οδηγούς όταν εκτελούν μεταφορές σε χώρα της συμφωνίας AETR εκτός της ΕΕ και υπόκεινται σε έλεγχο. Εκείνο που προέχει κατά την εισαγωγή νέας νομοθεσίας είναι να συναφθούν σαφείς συμφωνίες σχετικά με την εφαρμογή και τον έλεγχο της εφαρμογής της, όχι μόνον με τις άλλες χώρες της συμφωνίας AETR, αλλά και με τις χώρες που δεν έχουν προχωρήσει σε αυτήν τη συμφωνία.

3.5 Σε περίπτωση που δεν μπορέσουν να επιλυθούν όλα τα προβλήματα που συνδέονται με την πρόταση της Επιτροπής και τα οποία απαριθμούνται ιδίως στο παρόν και στο επόμενο σημείο, η ΕΟΚΕ συνιστά να διενεργηθεί μελέτη, προκειμένου να εξετασθεί η συμβατότητα της ισχύουσας νομοθεσίας στον τομέα αυτόν και η

τροποποίησή της κατά τρόπο ώστε να αποφεύγεται οποιαδήποτε απόλεια αποτελεσματικότητας σε όλες τις γενικές ψηφιακών ταχογράφων. Κρίνεται σκόπιμη η συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων παραγόντων και ιδιαίτερα των κοινωνικών εταίρων, των παραγωγών ταχογράφων και των αρχών ελέγχου.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

4.1 Κατά τη γνώμη της ΕΟΚΕ, η Επιτροπή δεν διευκρινίζει επαρκώς με ποιον τρόπο σκοπεύει να επιλύσει τα προβλήματα που συνδέονται με την ενσωμάτωση της κάρτας οδηγού στην άδεια οδήγησης μέσω της χρήσης μόνον ενός μικροεπεξεργαστή.

4.1.1 Ένα παράδειγμα αποτελεί η παραβίαση των κανόνων για τον χρόνο οδήγησης και ανάπαυσης, που συνεπάγεται την αφαίρεση της άδειας οδήγησης. Σε πολλές περιπτώσεις αυτό θα έχει δυσανάλογα μεγάλες συνέπειες.

4.1.2 Οι προδιαγραφές για τον μικροεπεξεργαστή της κάρτας οδηγού διαφέρουν από τις προδιαγραφές για την άδεια οδήγησης. Μήπως αυτό σημαίνει ότι πρέπει να προσαρμοστεί η νομοθεσία σχετικά με τον ψηφιακό ταχογράφο;

4.1.3 Επίσης, διαφέρουν οι κανόνες σχετικά με την αφαίρεση της κάρτας οδηγού από τους κανόνες για την αφαίρεση της άδειας οδήγησης. Οι κανόνες αυτοί θεσπίζονται τόσο στην νομοθεσία της ΕΕ όσο και στη νομοθεσία των κρατών μελών και επομένως είναι δύσκολο να εναρμονιστούν.

4.1.4 Σε ορισμένες χώρες η άδεια οδήγησης μπορεί να χρησιμοποιηθεί και ως δελτίο ταυτότητας. Όταν ο οδηγός θέλει να αποδείξει την ταυτότητά του με αυτήν την άδεια, πρέπει να την αφαιρέσει από τη συσκευή καταγραφής. Όμως, η αφαίρεση της κάρτας οδήγησης από τη συσκευή καταγραφής κατά την καταγραφή, την οδήγηση ή κατά οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα απαγορεύεται.

4.1.5 Ορισμένα κράτη μέλη έχουν ενσωματώσει επίσης στην άδεια οδήγησης την άδεια άσκησης επαγγέλματος των επαγγελματιών οδηγών. Η ενσωμάτωση της κάρτας οδηγού θα συντελέσει στην ευρύτερη διάδοση αυτού του τύπου συνδυασμένης κάρτας.

4.1.6 Η ενσωμάτωση της κάρτας οδηγού στην άδεια οδήγησης μπορεί να έχει επιπτώσεις για τη συμφωνία AETR. Οι επιπτώσεις αυτές πρέπει να διευκρινιστούν και να επιλυθούν πριν από την υιοθέτηση της πρότασης της Επιτροπής.

4.1.7 Σύμφωνα με την πρόταση της Επιτροπής, ο μικροεπεξεργαστής για την άδεια οδήγησης πρέπει να περιλαμβάνει και τις εφαρμογές της κάρτας οδηγού. Όμως, οι διαφορετικές προδιαγραφές αυτών των δύο εγγράφων δημιουργούν πρόβλημα. Η ΕΟΚΕ νομίζει ότι θα μπορούσαν να ενσωματωθούν δύο διαφορετικοί μικροεπεξεργαστές στην άδεια οδήγησης.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών στις σχέσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Χιλής»

(2012/C 143/29)

Εισηγητής: **ο κ. Filip HAMRO-DROTZ**Συνεισηγητής: **ο κ. Francisco SILVA**

Την 1η Αυγούστου 2011, και σύμφωνα με το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζήτησε με επιστολή του από την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή να συντάξει διερευνητική γνωμοδότηση με θέμα

Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών στις σχέσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Χιλής.

Το ειδικευμένο τμήμα «Εξωτερικές σχέσεις», στο οποίο ανατέθηκαν οι σχετικές προπαρασκευαστικές εργασίες, διοργάνωσε επίσκεψη μελέτης στη Χιλή τον Σεπτέμβριο του 2011 και υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 24 Ιανουαρίου 2012.

Κατά την 478^η σύνοδο ολομέλειάς της, της 22ας και 23ης Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 22ας Φεβρουαρίου 2012), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 138 ψήφους υπέρ και 7 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση.

1. Συστάσεις

1.1 Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζήτησε την παρούσα γνωμοδότηση από την ΕΟΚΕ, προκειμένου να αναλυθεί στο πλαίσιο των σχέσεων ΕΕ-Χιλής ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών της Χιλής και η κατάσταση του άρθρου 10 της Συμφωνίας Σύνδεσης (ΣΣ) που υπεγράφη μεταξύ της ΕΕ και της Χιλής το 2002. Το εν λόγω άρθρο προβλέπει τη σύσταση μιας Μεκτικής Συμβουλευτικής Επιτροπής (ΜΣΕ) της κοινωνίας των πολιτών ΕΟΚΕ-Χιλής, η οποία δεν στάθηκε ποτέ δυνατόν να συγκροτηθεί εξαιτίας της απουσίας αντίστοιχου θεσμικού οργάνου στη χώρα αυτή.

1.2 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για τις καλές πολιτικές σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και της Χιλής, οι οποίες αναμφίβολα διευκολύνθηκαν με τη σύναψη της ΣΣ. Η ΕΟΚΕ είναι υπέρ μιας αναθεώρησης της ΣΣ που θα επιτρέψει την προσθήκη ενός τμήματος σχετικά με την αειφόρο ανάπτυξη, τη λήψη μέτρων στήριξης για την ουσιαστική αναγνώριση και εφαρμογή των θεμελιωδών συμβάσεων της ΔΟΕ και τον αναπροσανατολισμό της συνεργασίας υπέρ της ενίσχυσης της κοινωνίας των πολιτών και της ανάληψης προγραμμάτων σε τομείς κοινού ενδιαφέροντος, όπως π.χ. η καινοτομία, η βιώσιμη ανάπτυξη, η προστασία των καταναλωτών και η κατάρτιση.

1.3 Η ΕΟΚΕ ζητεί από τα συμβαλλόμενα μέρη της ΣΣ και τους αρμόδιους διεθνείς οργανισμούς που εδρεύουν στη Χιλή να παράσχουν όλη την απαραίτητη θεσμική, πολιτική, επιχειρησιακή και οικονομική υποστήριξη στις χιλιανές οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών για την ενίσχυση και την ανάπτυξη των ικανοτήτων τους, ώστε να μπορέσουν να αποτελέσουν έγκριτους συνομιλητές τόσο στον κοινωνικό διάλογο όσο και στον διάλογο των πολιτών σε εθνικό επίπεδο και ομολόγους της ευρωπαϊκής κοινωνίας των πολιτών σε διμερές επίπεδο.

1.4 Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει τη θεμελιώδη σημασία του κοινωνικού διαλόγου μεταξύ των εργοδοτών και των συνδικαλιστικών οργανώσεων, ως απαραίτητης βάσης για την επίτευξη της οικονομικής και κοινωνικής συναίνεσης που είναι αναγκαία για μια ανάπτυξη με κοινωνική συνοχή και ως σημείου αφετηρίας για την ανάπτυξη ενός ευρύτερου διαλόγου μεταξύ των πολιτικών αρχών και των οικονομικών και κοινωνικών φορέων. Όλα αυτά πρέπει να οδηγήσουν σε καλύτερη αναδιανομή του πλούτου, με πιο ανοικτή πολιτική και πιο σημαντικό ρόλο των κοινωνικών εταίρων και των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών.

1.5 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει τη σημασία της σύστασης μιας Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (ΟΚΕ) ή αντίστοιχου οργανισμού στη Χιλή, ο οποίος θα ενίσχυε τις δυνατότητες εδραίωσης του διαλόγου μεταξύ των διαφόρων παραγόντων της κοινωνίας των πολιτών και μεταξύ αυτών των παραγόντων και των αρχών, δημιουργώντας ταυτόχρονα τις προϋποθέσεις για την όσο το δυνατό ταχύτερη πρακτική εφαρμογή του άρθρου 10 της Συμφωνίας Σύνδεσης. Η ΕΟΚΕ είναι πρόθυμη να συνδράμει αυτές τις προσπάθειες με βάση την πείρα της από παρόμοιες δραστηριότητες με άλλες χώρες.

1.6 Όπως συμφωνήθηκε με τις χιλιανές οργανώσεις κατά τη διερευνητική αποστολή που πραγματοποίησε στη χώρα τον Σεπτέμβριο του 2011, η ΕΟΚΕ θα διοργανώσει, με την υποστήριξη της χιλιανής κυβέρνησης και της ΕΕ, σεμινάριο με τη συμμετοχή των πιο αντιπροσωπευτικών φορέων της χιλιανής κοινωνίας των πολιτών, σε συνδυασμό με την έβδομη συνάντηση της οργανωμένης κοινωνίας των πολιτών ΕΕ-Λατινικής Αμερικής και Καραϊβικής (Σαντιάγο, Χιλή, 2012). Στο εν λόγω σεμινάριο θα εξεταστεί το ενδιαφέρον και τα μέσα για τη σύσταση ενός συμβουλευτικού οργάνου της χιλιανής κοινωνίας των πολιτών, το οποίο θα μπορεί να λειτουργεί ως ομόλογος της ΕΟΚΕ σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 10 της Συμφωνίας.

1.7 Θα μπορούσαν επίσης να εξεταστούν και άλλα θέματα κοινού ενδιαφέροντος για τους φορείς της κοινωνίας των πολιτών, όπως οι δυνατότητες ανάπτυξης των ικανοτήτων, η ανάγκη να συνεχιστεί και να βελτιωθεί η ανταλλαγή πληροφοριών και η δυνατότητα περιοδικής διοργάνωσης άλλων κοινών δραστηριοτήτων στο μέλλον. Για τη συνεργασία αυτή είναι απαραίτητη η οικονομική ενίσχυση των συμβαλλόμενων μερών της ΣΣ.

2. Πολιτική, οικονομική και κοινωνική κατάσταση στη Χιλή

2.1 Πολιτική κατάσταση

2.1.1 Η Χιλή είναι μία από τις πιο σταθερές και ευημερούσες χώρες της Νότιας Αμερικής και αποτελεί σημείο αναφοράς χάρη στη βιώσιμη οικονομική της ανάπτυξη, η οποία προωθείται από την τιμή των πρώτων υλών, την άνοδο αντιπροσωπευτικών πολιτικών κομμάτων στην εξουσία, τον ολόένα και σημαντικότερο ρόλο της χώρας σε διεθνές επίπεδο και τον αυξανόμενο εμπορικό προσανατολισμό της προς τη λεκάνη του Ειρηνικού.

2.1.2 Μετά από δύο δεκαετίες δημοκρατικής διακυβέρνησης του συνασπισμού της κεντροαριστεράς *Concertación*, από το 2006 και μετά υπό την ηγεσία της Michelle Bachelet, ο Πρόεδρος Sebastián Piñera ανέλαβε καθήκοντα στις 11 Μαρτίου του 2010 για θητεία τεσσάρων ετών, ύστερα από την εκλογική του νίκη επί της κεντροδεξιάς «Συμμαχίας για την Αλλαγή» (*Coalición por el Cambio*).

2.1.3 Τους τελευταίους μήνες η πολιτική κατάσταση στη Χιλή σημαδεύτηκε από σημαντικά κοινωνικά κινήματα διαμαρτυρίας με πρωταγωνιστές τους φοιτητές, οι οποίοι είχαν και τη στήριξη των συνδικαλιστικών οργανώσεων. Άλλα σημαντικά στοιχεία της τρέχουσας πολιτικής κατάστασης είναι οι κοινωνικές ανισότητες και η στήριξη που παρείχε η κυβέρνηση στο αμφιλεγόμενο έργο «Hidro-Aysén», το οποίο προβλέπει την κατασκευή πέντε υδροηλεκτρικών φραγμάτων στο χιλιανό τμήμα της Παταγονίας. Πρέπει να γίνει ιδιαίτερη αναφορά στις διαδηλώσεις και τις καταλήψεις σχολικών κτιρίων με αίτημα μια εκπαιδευτική μεταρρύθμιση που θα παρέχει πρόσβαση σε δημόσια εκπαίδευση υψηλής ποιότητας σε όλες τις κοινωνικές κατηγορίες και σε όλες τις περιφέρειες της χώρας.

2.1.4 Κατά την άποψη της χιλιανής κοινωνίας των πολιτών, οι διαμαρτυρίες αυτές αποτελούν παραδείγματα της δυσφορίας των πολιτών, οι οποίοι ζητούν καλύτερη αναδιανομή του πλούτου, περισσότερη κοινωνική συμμετοχή και πιο ανοιχτή πολιτική. Οι κοινωνικές οργανώσεις γνωρίζουν τη σημασία της παρούσας πολιτικής περιόδου στη Χιλή, η οποία, σύμφωνα με τις προσδοκίες τους, θα πρέπει να ολοκληρωθεί με την τροποποίηση ενός Συντάγματος που είχε θεμελιωθεί από τον Pinochet, την αλλαγή ενός εκλογικού συστήματος που δυσχεραίνει την πολιτική ανανέωση και του σημερινού κοινωνικοοικονομικού συστήματος, που προωθεί μίαν ανάπτυξη βασισμένη στην εξαγωγική ικανότητα περιορισμένου αριθμού πρώτων υλών, συμβάλλοντας έτσι στην άνιση κατανομή του πλούτου.

2.2 Οικονομική κατάσταση

2.2.1 Η Χιλή είναι χώρα ανώτερου μέσου εισοδηματικού επιπέδου. Ο ρυθμός ανάπτυξης της το 2010 ανήλθε σε 5,2 %.

2.2.2 Η Χιλή είναι, με διαφορά, ο μεγαλύτερος παραγωγός χαλκού παγκοσμίως. Ο χαλκός αντιπροσωπεύει το 60 % των εξαγωγών της χώρας. Ο τραπεζικός τομέας είναι πολύ εύρωστος και συσσωρεύει υψηλά κέρδη χάρη, μεταξύ άλλων, στα πολύ υψηλά επιτόκια και στη διαχείριση των συνταξιοδοτικών ταμείων. Ωστόσο, παρά την ευρωστία του τραπεζικού και άλλων οικονομικών τομέων, οι υψηλοί ρυθμοί ανάπτυξης της Χιλής δεν κατάφεραν να αναχαιτίσουν τον κατακερματισμό άλλων τομέων του παραγωγικού της συστήματος, όπως ο διατροφικός κλάδος και η αλιεία. Οι επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης έπληξαν την οικονομία της Χιλής το 2008, αλλά σε μικρότερο βαθμό από ό,τι πολλές άλλες οικονομίες στον πλανήτη, όπως σε όλες σχεδόν τις οικονομίες της Λατινικής Αμερικής.

2.3 Κοινωνική κατάσταση

2.3.1 Η Χιλή είναι μία από τις χώρες με τις μεγαλύτερες ανισότητες από άποψη κατά κεφαλήν εισοδήματος. Σύμφωνα με στοιχεία που δημοσιεύθηκαν στα μέσα του 2010, την περίοδο 2006-2009 η φτώχεια φαίνεται να αυξήθηκε στη Χιλή στο 15,1 % και η ακραία φτώχεια στο 3,7 %, έναντι 13,7 % και 3,2 % αντιστοίχως το 2006.

2.3.2 Το 2010, η ανεργία αυξήθηκε στο 9,6 %, κυρίως λόγω των επιπτώσεων της παγκόσμιας κρίσης που έπληξε τη Χιλή τα δύο προηγούμενα έτη. Τα θύματα της ανεργίας είναι κυρίως οι νέοι και

οι γυναίκες. Πολλές από τις θέσεις απασχόλησης που δημιουργήθηκαν τον τελευταίο καιρό ανήκουν στον τομέα των υπηρεσιών, ενώ υψηλό είναι το ποσοστό της άτυπης απασχόλησης.

2.3.3 Η Χιλή κατέχει την 45η θέση επί συνόλου 169 χωρών στον δείκτη ανθρώπινης ανάπτυξης του Προγράμματος Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών (PNUD) το 2010, γεγονός που την τοποθετεί στην κορυφή των χωρών της Λατινικής Αμερικής. Η χώρα έχει βελτιώσει τα πρότυπά της στον τομέα της στέγασης, της εκπαίδευσης και της υγείας. Παρ' όλα αυτά, οι εισοδηματικές ανισότητες έχουν αυξηθεί. Το πλουσιότερο 5 % των νοικοκυριών έχει 830 φορές υψηλότερο κατά κεφαλήν εισόδημα από το φτωχότερο 5 %. Το 75 % των εργαζομένων κερδίζει χίλια περίπου δολάρια ΗΠΑ, τη στιγμή που το κατά κεφαλήν ΑΕγχΠ ανέρχεται σε 16 000 δολάρια· το γεγονός αυτό δείχνει ότι η αγορά εργασίας δεν διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην αναδιανομή του εισοδήματος. Τα συνταξιοδοτικά προγράμματα σπανίζουν. Τα παιδιά, οι νέοι, οι γυναίκες και οι ιθαγενείς⁽¹⁾ είναι οι κατηγορίες του πληθυσμού που πλήττονται περισσότερο από τη φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Τα στοιχεία δείχνουν συσχέτιση μεταξύ της φτώχειας και του ποσοστού σχολικής φοίτησης, μεταξύ της φτώχειας και της ανεργίας και μεταξύ της φτώχειας και της ανεργίας των γυναικών⁽²⁾. Η ανισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών είναι σημαντική και τοποθετεί τη Χιλή στην 75η θέση μεταξύ 109 χωρών όσον αφορά την ανισότητα των φύλων. Γενικά, η εργατική νομοθεσία είναι αδύναμη (υπάρχουν περιορισμοί στις συλλογικές διαπραγματεύσεις και στο δικαίωμα απεργίας), το ποσοστό των εργαζομένων που καλύπτονται από συλλογική σύμβαση εργασίας δεν υπερβαίνει το 6 %, δεν υπάρχουν νομικές διατάξεις που να προωθούν τις συλλογικές διαπραγματεύσεις και η φορολογική επιβάρυνση είναι χαμηλή και διαρθρωμένη κατά φθίνουσα κλίμακα.

2.3.4 Η συζήτηση σχετικά με το εκπαιδευτικό μοντέλο αποκτά σήμερα ολοένα και μεγαλύτερη σημασία για την κατάσταση στη Χιλή. Όχι μόνο επειδή πολλές οικογένειες είναι υπερχρεωμένες λόγω των εκπαιδευτικών δαπανών των παιδιών τους, αλλά και επειδή το αίτημα να θεωρείται η εκπαίδευση δικαίωμα που πρέπει να διασφαλίζεται από το κράτος, ώστε να ανοίγονται ευκαιρίες για όλους, έχει βρεθεί στο επίκεντρο του εθνικού διαλόγου και έχει κινητοποιήσει ολόκληρη τη χιλιανή κοινωνία. Βασικό πρόβλημα είναι το γεγονός ότι η εκπαίδευση παρέχεται στο επίπεδο των δήμων. Ενώπιον των συνεχιζόμενων διαμαρτυριών, η κυβέρνηση ξεκίνησε διαπραγματεύσεις με τους ενδιαφερόμενους φορείς για τη μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος.

2.4 Η Χιλή στο σημερινό διεθνές περιβάλλον

2.4.1 Μετά την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 1990, η Χιλή επέδειξε ενεργητικότητα στις πολυμερείς σχέσεις, αναλαμβάνοντας εποικοδομητικό ρόλο στα Ηνωμένα Έθνη και στους οργανισμούς τους και συμμετέχοντας στις δραστηριότητες διατήρησης της ειρήνης του ΟΗΕ και της ΕΕ. Η Χιλή είναι περιφερειακή έδρα σημαντικών διεθνών οργανισμών όπως η ΔΟΕ, η Διεθνής Ένωση Καταναλωτών, τα Ηνωμένα Έθνη και η Οικονομική Επιτροπή για τη Λατινική Αμερική και την Καραϊβική (ECLAC).

2.4.2 Σε διεθνές επίπεδο, η Χιλή αποτελεί δραστήριο και εποικοδομητικό μέλος του Συμβουλίου Ανθρώπινων Δικαιωμάτων των Ηνωμένων Εθνών. Το 2009 η Χιλή κύρωσε το καταστατικό του Διεθνούς Ποινικού Δικαστηρίου (ΔΠΔ) και τη Διεθνή Σύμβαση για την προστασία από βίαιη εξαφάνιση. Ένας αρκετά μεγάλος

(1) Περίπου το 4,6 % του πληθυσμού, στην πλειονότητά του από τη φυλή Mapuche.

(2) Στοιχεία του ΟΟΣΑ και της έρευνας για την εθνική κοινωνικοοικονομική κατάσταση 2009 – www.ministeriodesarrollosocial.gob.cl.

αριθμός διεθνών σημαντικών θέσεων κατέχεται από Χιλιανούς, όπως π.χ. η θέση του εκτελεστικού διευθυντή του φορέα του ΟΗΕ για τις γυναίκες, του γενικού διευθυντή της Διεθνούς Οργάνωσης Εργασίας (ΔΟΕ) και του γενικού γραμματέα του Οργανισμού Αμερικανικών Κρατών (ΟΑΚ) ⁽³⁾. Τον Ιανουάριο του 2010 η Χιλή υπήρξε η πρώτη χώρα της Νότιας Αμερικής που έγινε μέλος του ΟΟΣΑ.

2.4.3 Η Χιλή είναι μέλος του Φόρουμ Οικονομικής Συνεργασίας Ασίας-Ειρηνικού (APEC) και συνδεδεμένο μέλος της Mercosur και της Κοινότητας των Άνδεων. Την περίοδο αυτή ασκεί την προεδρία της Ομάδας του Ρίο και της Ομάδας της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής, καθώς και την συμπροεδρία, από κοινού με τη Βενεζουέλα, της Κοινότητας των Κρατών της Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής (CELAC).

2.4.4 Η εμπορική πολιτική της Χιλής επικεντρωνόταν κατά παράδοση στη σύναψη όσο το δυνατόν περισσότερων συμφωνιών ελεύθερων συναλλαγών. Από ενεργειακής πλευράς, η Χιλή εξαρτάται από τις εισαγωγές για να καλύψει τα τρία τέταρτα των ενεργειακών της αναγκών: δεν διαθέτει πυρηνική ενέργεια και αγοράζει υδροποιημένο φυσικό αέριο από χώρες της περιοχής του Ειρηνικού και της Βόρειας Θάλασσας. Τα ορυκτά ενεργειακά της αποθέματα είναι περιορισμένα και η πολιτική που ακολουθεί στον τομέα της ενέργειας βασίζεται στον άνθρακα, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για το περιβάλλον. Σε στρατηγικό επίπεδο, η μακροπρόθεσμη ενεργειακή πολιτική της Χιλής θα πρέπει να ενισχυθεί και να διαφοροποιηθεί.

2.4.5 Σε σύγκριση με τις περισσότερες άλλες χώρες της Λατινικής Αμερικής, η Χιλή διαθέτει σήμερα αναπτυγμένη υποδομή, συμπεριλαμβανομένων των νέων τεχνολογιών.

3. Οι σχέσεις ΕΕ-Χιλής

3.1 Οι σχέσεις μεταξύ της ΕΕ και της Χιλής, οι οποίες βασίζονται στη Συμφωνία Σύνδεσης του 2002, είναι, σε γενικές γραμμές, άριστες και περιλαμβάνουν ένα ευρύ φάσμα επαφών, καθώς και συντονισμό τόσο στον πολιτικό και εμπορικό τομέα όσο και στον τομέα της συνεργασίας. Επί του παρόντος, οι τομεακοί διάλογοι μεταξύ της ΕΕ και της Χιλής καλύπτουν τα εξής θέματα: περιφερειακή πολιτική, προετοιμασία για την αντιμετώπιση φυσικών καταστροφών, το μέλλον της διμερούς συνεργασίας, πολιτική απασχόλησης και ανθρώπινα δικαιώματα.

3.2 Η ΕΕ είναι ένας από τους κυριότερους εμπορικούς εταίρους της Χιλής και η σημαντικότερη πηγή άμεσων ξένων επενδύσεων. Η Συμφωνία Ελευθέρων Συναλλαγών ΕΕ-Χιλής, η οποία έδωσε σημαντική ώθηση στις διμερείς εμπορικές ροές την τελευταία δεκαετία, καλύπτει το εμπόριο αγαθών και υπηρεσιών, τις επενδύσεις, τις δημόσιες συμβάσεις και τον ανταγωνισμό. Η ΕΕ αποτελεί τον κυριότερο προορισμό των εξαγωγών της Χιλής και το ισοζύγιο είναι ευνοϊκό για τη Χιλή, που εμφανίζει πλεόνασμα 45 δισεκατομμυρίων ευρώ. Ωστόσο, η ΣΣ δεν ανταποκρίνεται στις προσδοκίες που δημιουργήσε όσον αφορά την απασχόληση, τη συνεργασία και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

3.3 Η ευρωπαϊκή αγορά απορροφά σημαντικό όγκο εξαγωγών προϊόντων των τομέων των γεωργικών τροφίμων, του οίνου και του καπνού, της βιομηχανίας ξύλου και του χαλκού, μεταξύ άλλων. Η Ευρώπη είναι σημαντική πηγή ενδιάμεσων προϊόντων και κεφαλαίου για τη χιλιανή οικονομία. Η Συμφωνία προβλέπει ότι αμφότερα τα μέρη οφείλουν να προβούν στην ελευθέρωση του εμπορίου των γεωργικών προϊόντων και των υπηρεσιών.

3.4 Κατά την περίοδο 2007-2013 η ΕΕ θα διαθέσει συνολικά 41 εκατομμύρια ευρώ για τη συνεργασία με τη Χιλή. Η ενδιάμεση αναθεώρηση, η οποία ολοκληρώθηκε το 2010, επιβεβαίωσε τη σημασία της διατήρησης των βασικών τομέων προτεραιότητας, συγκεκριμένα της κοινωνικής συνοχής, της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας, της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και του περιβάλλοντος. Ωστόσο, η αναπτυξιακή συνεργασία με τη Χιλή, δεδομένου του υψηλού οικονομικού επιπέδου της χώρας, πρέπει να προσανατολιστεί σε άλλους στόχους. Η ίδια η Χιλή ζητεί προσπάθειες να αναπτυχθεί μια στρατηγική σχέση βασισμένη στη σύνδεση και περισσότερο προσανατολισμένη προς θέματα κοινού ενδιαφέροντος. Και η ΕΕ, όμως, εξετάζει τη δυνατότητα να προστεθούν, κατά την αναθεώρηση της Συμφωνίας το 2012, στοιχεία που θα εστιάζονται περισσότερο στις κοινές αξίες.

3.5 Η χιλιανή κοινωνία των πολιτών δεν αξιολογεί ιδιαίτερα θετικά τα αποτελέσματα της ΣΣ. Συνδικαλιστικές οργανώσεις, ΜμΕ, ΜΚΟ, οργανώσεις της κοινωνικής οικονομίας και ενώσεις καταναλωτών βλέπουν τη ΣΣ ως μια απλή συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών και εκφράζουν τη λύπη τους για το γεγονός ότι δεν είχαν κανένα όφελος από τη συμφωνία, ούτε καν στο πεδίο των προγραμμάτων συνεργασίας, όπου καταγγέλλουν άμεσες παρεμβάσεις της κυβέρνησης χωρίς προηγούμενη διαβούλευση με τις υποτιθέμενες ωφελούμενες οργανώσεις. Οι οργανώσεις ζητούν να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή σε προγράμματα μακροπρόθεσμης ενίσχυσης της κοινωνίας των πολιτών, καταπολέμησης των ανισοτήτων, κοινωνικής συνοχής, κατανάλωσης και προώθησης των συνδικαλιστικών κινήματων στους επιμέρους τομείς δραστηριότητας (12 000 συνδικαλιστικές οργανώσεις σε επίπεδο επιχειρήσεων, 39 000 επιχειρηματίες μόνο στον τομέα των μεταφορών). Θα ήταν επίσης επιθυμητό τα ευρωπαϊκά κονδύλια να μην προορίζονται μόνο για τις ΜΚΟ, αλλά και για οργανώσεις της κοινωνικής οικονομίας, όπως οι καταναλωτές και οι μικρές επιχειρήσεις. Εκτός από το άρθρο 10, υπάρχουν και άλλα στοιχεία της Συμφωνίας Σύνδεσης που αφορούν τη συνεργασία, όπως τα άρθρα 41 και 48, στο περιεχόμενο των οποίων μπορούν να συμβάλουν με εποικοδομητικό τρόπο οι φορείς της κοινωνίας των πολιτών.

3.6 Βάσει του άρθρου 11, η ΕΕ ζήτησε τη γνώμη της χιλιανής κοινωνίας των πολιτών σχετικά με την εφαρμογή της Συμφωνίας, για παράδειγμα επ' ευκαιρία του πρώτου Κοινωνικού Φόρουμ το 2006 και του δεύτερου Κοινωνικού Φόρουμ τον Σεπτέμβριο του 2011. Οι χιλιανοί παράγοντες έδειξαν μεγάλο ενδιαφέρον για περισσότερες ανταλλαγές πληροφοριών με τους Ευρωπαίους ομολόγους τους, καθώς και για την πρακτική εφαρμογή του άρθρου 10 της Συμφωνίας. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή και η ΕΥΕΔ φαίνονται αποφασισμένες να συνεχίσουν τις διαβουλεύσεις και να δώσουν προτεραιότητα στον ρόλο της κοινωνίας των πολιτών.

4. Η κοινωνία των πολιτών στη Χιλή: τρέχουσα κατάσταση και προοπτικές συνεργασίας

4.1 Η αξιολόγηση των χιλιανών οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών για τον διάλογο και τη συμμετοχή δεν είναι ιδιαίτερα ενθαρρυντική. Κατά την άποψή τους, στη Χιλή λείπει η πολιτική βούληση για τη δημιουργία ενός συμβουλευτικού οργάνου της κοινωνίας των πολιτών, κάτι που οφείλεται εν μέρει σε πολιτικούς/ιδεολογικούς λόγους και εν μέρει στον φόβο μήπως το όργανο αυτό μετατραπεί σε τρίτο νομοθετικό σώμα, ανταγωνιστικό των υπαρχόντων. Παρότι φαίνεται πως υπάρχουν διάφορα επίπεδα και μορφές επαφών με τους φορείς της κοινωνίας των πολιτών κατά την προετοιμασία των νέων νομοθετικών πράξεων, οι επαφές αυτές είναι, από ό,τι φαίνεται, ελάχιστα διαρθρωμένες. Γενικά, δεν υπάρχουν μηχανισμοί συμμετοχής των πολιτών που θα επέτρεπαν τον έλεγχο των κοινωνικών συγκρούσεων και θα αποσοβούσαν κοινωνικές

⁽³⁾ Michelle Bachelet, Juan Somavía και José Miguel Insulza αντίστοιχα.

εκρήξει όπως αυτές που σημειώνονται την περίοδο αυτή. Σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο αξίζει να επισημανθεί η έλλειψη αντιπροσωπευτικότητας των περιφερειακών και των δημοτικών αρχών, που διορίζονται απευθείας από την κυβέρνηση.

4.2 Η Χιλή έχει τρεις μεγάλες κεντρικές συνδικαλιστικές οργανώσεις. Η μεγαλύτερη είναι η Κεντρική Ομοσπονδία Εργαζομένων (CUT), από την οποία αποσπάστηκαν διαδοχικά η Αυτόνομη Κεντρική Ένωση Εργαζομένων (CAT) και η Εθνική Ένωση Εργαζομένων (UNT). Εσωτερικές έριδες εμποδίζουν την ανάπτυξη ενός συντονισμένου διαλόγου μεταξύ τους, καθώς και μεταξύ των τριών αυτών οργανώσεων και των εργοδοτών. Ωστόσο, όλες τους συγκλίνουν στην άποψη ότι στη Χιλή υπάρχουν σοβαρές ελλείψεις σε θέματα κοινωνικού διαλόγου, ότι πρέπει να υποστηριχθεί η δημιουργία αποτελεσματικών μηχανισμών κοινωνικού διαλόγου και μιας χιλιανής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής και ότι είναι ανάγκη να θεσπισθεί ένας μηχανισμός διαλόγου με την ευρωπαϊκή κοινωνία των πολιτών στο πλαίσιο της ΣΣ.

4.3 Ο συνδικαλισμός στη Χιλή καλύπτει από 12 έως 13 % των εργαζομένων, με πολύ υψηλά ποσοστά στα ορυχεία, στις τράπεζες και στο εμπόριο και με πολύ μεγάλο αριθμό (περίπου 12 000) συνδικαλιστικών οργανώσεων, στην πλειονότητά τους σε επίπεδο επιχειρήσεων. Ως εκ τούτου, ο κοινωνικός διάλογος στη Χιλή είναι κατακερματισμένος. Οι συνδικαλιστικές οργανώσεις δεν διαθέτουν διαπραγματευτική ισχύ, ιδίως σε τομεακό επίπεδο, και η διάσπαση των μεγάλων συνδικαλιστικών ομοσπονδιών εμποδίζει τον αναγκαίο συντονισμό τους πριν από την έναρξη του διαλόγου. Οι συννομιλίες μεταξύ της Κεντρικής Ομοσπονδίας Εργαζομένων (CUT) και της Συνομοσπονδίας της Παραγωγής και του Εμπορίου (CPC) που δρομολογήθηκαν δύο φορές από τη ΔΟΕ δεν δημιούργησαν το απαραίτητο κλίμα εμπιστοσύνης ώστε να μετατραπούν σε σταθερή διαδικασία.

4.4 Η κυριότερη ομοσπονδία εργοδοτών της Χιλής είναι η Συνομοσπονδία Παραγωγής και Εμπορίου (CPC), στην οποία συμμετέχουν όλοι οι μεγάλοι οικονομικοί τομείς της χώρας. Η CPC συνεργάζεται με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις σε συννομιλίες επί συγκεκριμένων θεμάτων και με τη ΔΟΕ στο πλαίσιο ενός τριμερούς σώματος σχετικά με την αξιοπρεπή εργασία. Ωστόσο, δεν έχει εξετάσει ποτέ από κοινού με τις συνδικαλιστικές οργανώσεις το ενδεχόμενο της συγκρότησης Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής ή της θέσπισης διαρθρωμένου διαλόγου για τις εργασιακές σχέσεις. Οι μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις της Χιλής εκπροσωπούνται από την οργάνωση CONUPIA.

4.5 Η μικρή βιομηχανία της Χιλής είναι υπανάπτυκτη, με χαμηλό βαθμό οργάνωσης, χαμηλής ανταγωνιστικότητας και επισφαλής, προσφέρει χαμηλούς μισθούς και δεν συμμετέχει στον εξαγωγικό τομέα. Παρ' όλα αυτά, ο τομέας αντιπροσωπεύει το 80 % της απασχόλησης (επίσημης και ανεπίσημης). Από την άλλη πλευρά, στη Χιλή παρατηρείται μεγάλη συγκέντρωση λίγων οικονομικών φορέων με μεγάλο εκτόπισμα και σημασία για τους πολίτες, όπως π.χ. οι τράπεζες, που υπόκεινται σε ελάχιστη ρύθμιση.

4.6 Οι κυριότερες οργανώσεις των καταναλωτών είναι η Conadecus και η Odecu, αλλά ο ρόλος και η επιρροή τους στην κοινωνία είναι πολύ περιορισμένες. Και οι δύο οργανώσεις διεκδικούν μεγαλύτερη συμμετοχή στα προγράμματα συνεργασίας της ΕΕ στο πλαίσιο της ΣΣ.

5. Συμπεράσματα

5.1 Η ΕΟΚΕ εκτιμά ότι, παρόλο που η ΣΣ δεν αντιμετωπίζει σοβαρά προβλήματα κατά την εφαρμογή της, η συμφωνία πρέπει να ανανεωθεί, μεταξύ άλλων για να προστεθεί ένα τμήμα σχετικά με την αειφόρο ανάπτυξη στο εμπορικό κεφάλαιο της συμφωνίας, με

βάση και τις πρόσφατες εμπορικές συμφωνίες. Η συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών αποτελεί κείμενο στοιχείο για τη συνέχιση των σχέσεων που βασίζονται στον σεβασμό των οικονομικών, κοινωνικών, εργασιακών, περιβαλλοντικών και καταναλωτικών δικαιωμάτων. Από την άλλη πλευρά, το κεφάλαιο της συνεργασίας πρέπει να διευκολύνει την ενίσχυση και τη συμμετοχή των κοινωνικοοικονομικών φορέων και να αναπροσανατολίσει τους στόχους από την κλασική αναπτυξιακή συνεργασία προς στόχους μεγαλύτερου κοινωνικού ενδιαφέροντος, όπως η εκπαίδευση, η καινοτομία ή η ανάπτυξη του παραγωγικού ιστού. Η ΕΟΚΕ θεωρεί αναγκαία τη συμμετοχή των οργανώσεων της χιλιανής κοινωνίας των πολιτών στις διαδικασίες αξιολόγησης της ΣΣ.

5.2 Η ΕΟΚΕ δηλώνει πρόθυμη να συνεργαστεί με την ΕΕ στους τομεακούς διαλόγους με τη Χιλή σε ζητήματα ενδιαφέροντος όπως η εκπαίδευση, η κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων, η αειφόρος ανάπτυξη, ο κοινωνικός διάλογος, η απασχόληση, η προστασία και η ενημέρωση των καταναλωτών ή η κοινωνική συνοχή.

5.3 Η ΕΟΚΕ εκφράζει την ικανοποίησή της για το γεγονός ότι τόσο οι κυβερνητικές όσο και οι κοινοβουλευτικές αρχές της Χιλής αναγνώρισαν τη μη συμμόρφωσή τους προς το άρθρο 10 της Συμφωνίας και εξέφρασαν δημόσια την πρόθεσή τους να αποκαταστήσουν την παράλειψη αυτή. Επίσης, έλαβε υπό σημείωση τα πρόσφατα σχέδια της χιλιανής κυβέρνησης να αναπτύξει συστηματικά μηχανισμούς πληροφόρησης και διαβούλευσης με την κοινωνία των πολιτών σε όλους τους τομείς διακυβέρνησης. Η ΕΟΚΕ, αν και επικροτεί τη βούληση αυτή, εκφράζει ωστόσο —με τη δέουσα σύνεση— ορισμένες επιφυλάξεις σχετικά με κάποιες προτάσεις που κινούνται περισσότερο προς την κατεύθυνση του πολλαπλασιασμού των προσωρινών και διάσπαρτων μηχανισμών, οι οποίοι θα καλύπτουν επιμέρους θέματα ή τομείς, αντί της δημιουργίας ενός γενικού και ενιαίου συμβουλευτικού οργάνου, που θα συμπληρώνει, σε κάθε περίπτωση, τα ειδικότερα όργανα.

5.4 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι η κοινωνία των πολιτών στη Χιλή έχει ανάγκη από μια τεράστια προσπάθεια πολιτικής υποστήριξης και εσωτερικής εργασίας, προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης και της ανάπτυξης των ικανοτήτων των οργανώσεων της και της αναγνώρισής τους ως εποικοδομητικών συνομιλητών τόσο στο πλαίσιο της γενικότερης θεσμικής διαβούλευσης (διάλογος των πολιτών) όσο και στο πλαίσιο των εργασιακών σχέσεων (κοινωνικός διάλογος).

5.5 Η ΕΟΚΕ είναι υπέρ της συγκρότησης ενός χιλιανού θεσμικού οργάνου για τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών που θα αντικατοπτρίζει την πολυφωνία της κοινωνίας των πολιτών της Χιλής. Όπως και η ΕΟΚΕ, θα πρέπει να βασίζεται στις αρχές της αντιπροσωπευτικότητας, της ανεξαρτησίας και της νομιμοποίησης των οργανώσεων που θα το συναπαρτίζουν. Η πείρα της ΕΟΚΕ υποδεικνύει ότι προκειμένου να καταστεί δυνατή η σύσταση ενός θεσμικού οργάνου με αυτά τα χαρακτηριστικά, πρέπει οπωσδήποτε να καταβληθεί προσπάθεια για να επιτευχθεί συναινέση μεταξύ των επιμέρους εμπλεκόμενων τομέων της κοινωνίας των πολιτών. Η ΕΟΚΕ είναι πρόθυμη και ικανή να συνδράμει αυτές τις προσπάθειες, με βάση την πείρα της από ανάλογες δραστηριότητες σε άλλες χώρες. Ανάλογα θετικά παραδείγματα στη Λατινική Αμερική είναι η συνεργασία με συμβουλευτικά όργανα της κοινωνίας των πολιτών όπως το CDES της Βραζιλίας, η CC-SICA της Κεντρικής Αμερικής ή το FCES της Mercosur.

5.6 Κατά την άποψη της ΕΟΚΕ, η ύπαρξη κοινωνικών ανισοτήτων και τα κινήματα διαμαρτυρίας που εμφανίζονται αυτήν την περίοδο στη Χιλή αποτελούν έναν επιπλέον λόγο για να δημιουργηθούν σημαντικοί δίαυλοι για τον διάλογο και τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών στις δημόσιες αποφάσεις και πολιτικές.

5.7 Ένα συμβουλευτικό όργανο θα διευκόλυνε επίσης την ανάπτυξη των σχέσεων μεταξύ των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών της Ευρώπης και της Χιλής και θα αποτελούσε ένα θετικό βήμα προς την κατεύθυνση της σύσφιξης των σχέσεων μεταξύ της ΕΕ και της εν λόγω χώρας, χάρη στη συντομότερη δημιουργία της ΜΣΕ που προβλέπεται στο άρθρο 10 της ΣΣ.

5.8 Η ΜΣΕ ΕΕ-Χιλής θα πρέπει να συμμετέχει στην ανάπτυξη, στην παρακολούθηση και στην εφαρμογή της ΣΣ. Αποστολή της θα είναι να εκδίδει γνωμοδοτήσεις κατόπιν αιτήσεων της Επιτροπής Σύνδεσης ή του Συμβουλίου Σύνδεσης για όλα τα ζητήματα που

καλύπτονται από τη Συμφωνία. Θα μπορεί επίσης να καταρτίζει γνωμοδοτήσεις ή να διατυπώνει συστάσεις με δική της πρωτοβουλία σχετικά με τα ζητήματα που άπτονται της Συμφωνίας. Για τον σκοπό αυτόν, η ΜΣΕ θα πραγματοποιεί ετήσιες συνεδριάσεις με τη Μεικτή Επιτροπή ΕΕ-Χιλής.

5.9 Η ΕΟΚΕ ευχαριστεί τη Μεικτή Κοινοβουλευτική Επιτροπή ΕΕ-Χιλής για το ενδιαφέρον και την υποστήριξή της για την εφαρμογή του άρθρου 10 της Συμφωνίας Σύνδεσης. Η ΜΚΕ και η μελλοντική ΜΣΕ θα πρέπει να διατηρούν τακτική επαφή με στόχο την ανταλλαγή απόψεων για την παρακολούθηση της Συμφωνίας.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Τροποποιημένη πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 726/2004 όσον αφορά την ενημέρωση του κοινού σχετικά με τα φάρμακα που προορίζονται για ανθρώπινη χρήση για τα οποία απαιτείται ιατρική συνταγή και όσον αφορά τη φαρμακοεπαγρύπνηση»

COM(2011) 632 final — 2008/0255 (COD)

(2012/C 143/30)

Στις 28 Νοεμβρίου 2011, και σύμφωνα με τα άρθρα 114 και 168, παράγραφος 4, σημείο γ) της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

"Τροποποιημένη πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 726/2004 όσον αφορά την ενημέρωση του κοινού σχετικά με τα φάρμακα που προορίζονται για ανθρώπινη χρήση για τα οποία απαιτείται ιατρική συνταγή και όσον αφορά τη φαρμακοεπαγρύπνηση"

COM(2011) 632 final – 2008/0255 (COD).

Δεδομένου ότι η ΕΟΚΕ έχει ήδη εκφέρει γνώμη επί του θέματος στη γνωμοδότησή της CESE 1025/2009, που υιοθέτησε στις 10 Ιουνίου 2009 (*), κατά την 478^η σύνοδο ολομέλειας, της 22^{ης} και 23^{ης} Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 22^{ης} Φεβρουαρίου), η ΕΟΚΕ αποφάσισε με 119 ψήφους υπέρ, και 6 αποχές να μην καταρτίσει εκ νέου γνωμοδότηση επί του εν λόγω θέματος, αλλά να παραπέμψει στη θέση που υποστηρίζει στο προαναφερόμενο έγγραφο.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

(*) EE C 306 της 16.12.2009, σ.33.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Τροποποιημένη πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/83/ΕΚ όσον αφορά την ενημέρωση του κοινού σχετικά με τα φάρμακα για τα οποία απαιτείται ιατρική συνταγή και όσον αφορά τη φαρμακοεπαγρύπνηση»

COM(2011) 633 *final* – 2008/0256 (COD)

(2012/C 143/31)

Στις 28 Νοεμβρίου 2011, και σύμφωνα με τα άρθρα 114 και 168 παράγραφος 4, σημείο γ) της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Συμβούλιο αποφάσισε να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την

Τροποποιημένη πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/83/ΕΚ όσον αφορά την ενημέρωση του κοινού σχετικά με τα φάρμακα για τα οποία απαιτείται ιατρική συνταγή και όσον αφορά τη φαρμακοεπαγρύπνηση

COM(2011) 633 τελικό – 2008/0256 (COD).

Επειδή έχει ήδη εκφέρει γνώμη για το θέμα αυτό στη γνωμοδότησή της CESE 1022/2009, που υιοθέτησε στις 10 Ιουνίου 2009 ⁽¹⁾, κατά την 478^η σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23^{ης} Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 22ας Φεβρουαρίου 2012), η ΕΟΚΕ αποφάσισε με 135 ψήφους υπέρ και 7 αποχές να μην καταρτίσει εκ νέου γνωμοδότηση για το εν λόγω θέμα, αλλά να παραπέμψει στη θέση που υποστηρίζει στο προαναφερόμενο έγγραφο.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ ΕΕ C 306 της 16.12.2009, σ. 18.

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2004/40/ΕΚ περί των ελάχιστων προδιαγραφών υγείας και ασφάλειας όσον αφορά την έκθεση των εργαζομένων σε κινδύνους προερχόμενους από φυσικούς παράγοντες (ηλεκτρομαγνητικά πεδία) (18η ειδική οδηγία κατά την έννοια του άρθρου 16 παράγραφος 1 της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ)»

COM(2012) 15 final — 2012/0003 (COD)

(2012/C 143/32)

Την 1η Φεβρουαρίου 2012 και την 2α Φεβρουαρίου 2012 αντιστοίχως, το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αποφάσισαν, σύμφωνα με το άρθρο 153 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής σχετικά με την:

Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2004/40/ΕΚ περί των ελάχιστων προδιαγραφών υγείας και ασφάλειας όσον αφορά την έκθεση των εργαζομένων σε κινδύνους προερχόμενους από φυσικούς παράγοντες (ηλεκτρομαγνητικά πεδία) (18η ειδική οδηγία κατά την έννοια του άρθρου 16 παράγραφος 1 της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ)

COM(2012) 15 τελικό – 2012/0003 (COD).

Επειδή θεωρεί ότι η πρόταση είναι απολύτως ικανοποιητική και δεν χρήζει περαιτέρω σχολίων εκ μέρους της, η ΕΟΚΕ, κατά την 478η σύνοδο ολομέλειας, της 22ης και 23ης Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 22ης Φεβρουαρίου), απεφάσισε, με 138 ψήφους υπέρ, 4 κατά και 9 αποχές, να εκδώσει θετική γνωμοδότηση για το προτεινόμενο κείμενο.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1217/2009 του Συμβουλίου, για τη δημιουργία δικτύου γεωργικής λογιστικής πληροφόρησης όσον αφορά τα εισοδήματα και την οικονομική λειτουργία των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα»

COM(2011) 855 final — 2011/0416 COD

(2012/C 143/33)

Στις 13 Δεκεμβρίου 2011 και στις 2 Φεβρουαρίου 2012 αντιστοίχως, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο αποφάσισαν, σύμφωνα με το άρθρο 43 παράγραφος 2 και το άρθρο 304 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, να ζητήσουν τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα:

Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1217/2009 του Συμβουλίου, για τη δημιουργία δικτύου γεωργικής λογιστικής πληροφόρησης όσον αφορά τα εισοδήματα και την οικονομική λειτουργία των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα

COM(2011)855 final – 2011/0416 COD.

Επειδή θεωρεί ότι η πρόταση είναι απολύτως ικανοποιητική, η ΕΟΚΕ, κατά την 478η σύνοδο ολομέλειας, της 22ας και 23ης Φεβρουαρίου 2012 (συνεδρίαση της 22ας Φεβρουαρίου 2012), αποφάσισε, με 130 ψήφους υπέρ και 9 αποχές, να εκδώσει θετική γνωμοδότηση για το προτεινόμενο έγγραφο.

Βρυξέλλες, 22 Φεβρουαρίου 2012.

Ο Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Staffan NILSSON

2012/C 143/14	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις αγορές χρηματοπιστωτικών μέσων και για την τροποποίηση του κανονισμού (EMIR) για τα εξωχρηματιστηριακά παράγωγα, τους κεντρικούς αντισυμβαλλομένους και τα αρχεία καταγραφής συναλλαγών» COM(2011) 652 final — 2011/0296 (COD)	74
2012/C 143/15	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2004/109/EK για την εναρμόνιση των προϋποθέσεων διαφάνειας αναφορικά με την πληροφόρηση σχετικά με εκδότες των οποίων οι κινητές αξίες έχουν εισαχθεί προς διαπραγμάτευση σε ρυθμιζόμενη αγορά και της οδηγίας 2007/14/EK της Επιτροπής» COM(2011) 683 final — 2011/0307 (COD)	78
2012/C 143/16	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1081/2006» COM(2011) 607 final — 2011/0268 (COD)	82
2012/C 143/17	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη θέσπιση προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την κοινωνική αλλαγή και την καινοτομία» COM(2011) 609 final — 2011/0270 (COD)	88
2012/C 143/18	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών» COM(2011) 813 final — 2011/0390 (CNS)	94
2012/C 143/19	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση του προγράμματος “Υγεία για την ανάπτυξη” του τρίτου πολυετούς προγράμματος δράσης της ΕΕ στον τομέα της υγείας για την περίοδο 2014-2020» COM(2011) 709 final — 2011/0339 (COD)	102
2012/C 143/20	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ασφάλεια των υπεράκτιων δραστηριοτήτων αναζήτησης, εξερεύνησης και παραγωγής πετρελαίου και φυσικού αερίου» COM(2011) 688 final — 2011/0309 (COD)	107
2012/C 143/21	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου περί δημιουργίας κοινοτικού συστήματος καταχώρισης των μεταφορών ραδιενεργών υλικών» COM(2011) 518 final	110
2012/C 143/22	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Συμβουλίου για τον καθορισμό βασικών κανόνων ασφαλείας για την προστασία από τους κινδύνους που προκύπτουν από ιονίζουσες ακτινοβολίες» COM(2011) 593 final — 2011/0254 (NLE)	113
2012/C 143/23	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τη σύσταση της διευκόλυνσης “Συνδέοντας την Ευρώπη”» COM(2011) 665 final — 2011/0302 (COD)	116
2012/C 143/24	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με προσανατολισμούς για τα διευρωπαϊκά δίκτυα τηλεπικοινωνιών και την κατάργηση της απόφασης αριθ. 1336/97/EK» COM(2011) 657 final — 2011/0299 (COD)	120

2012/C 143/25	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις διευρωπαϊκές ενεργειακές υποδομές και την κατάργηση της απόφασης αριθ. 1364/2006/ΕΚ» COM(2011) 658 <i>final</i> — 2011/0300 (COD)	125
2012/C 143/26	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές της Ένωσης για την ανάπτυξη του διευρωπαϊκού δικτύου μεταφορών» COM(2011) 650 <i>final</i> — 2011/0294 (COD)	130
2012/C 143/27	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου τροποποιητικού της απόφασης αριθ. 1639/2006/ΕΚ, σχετικά με τη θέσπιση προγράμματος-πλαίσου για την ανταγωνιστικότητα και την καινοτομία (2007-2013) και του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 680/2007, για τον καθορισμό των γενικών κανόνων για τη χορήγηση κοινοτικής οικονομικής συνδρομής στον τομέα των διευρωπαϊκών δικτύων μεταφορών και ενέργειας» COM(2011) 659 <i>final</i> — 2011/0301 (COD)	134
2012/C 143/28	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2006/126/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τις άδειες οδήγησης που διαθέτουν λειτουργικές δυνατότητες κάρτας οδηγού» COM(2011) 710 <i>final</i> — 2011/0327 (COD)	139
2012/C 143/29	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών στις σχέσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Χιλής»	141
2012/C 143/30	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Τροποποιημένη πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 726/2004 όσον αφορά την ενημέρωση του κοινού σχετικά με τα φάρμακα που προορίζονται για ανθρώπινη χρήση για τα οποία απαιτείται ιατρική συνταγή και όσον αφορά τη φαρμακοεπαγρύπνηση» COM(2011) 632 <i>final</i> — 2008/0255 (COD)	146
2012/C 143/31	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Τροποποιημένη πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2001/83/ΕΚ όσον αφορά την ενημέρωση του κοινού σχετικά με τα φάρμακα για τα οποία απαιτείται ιατρική συνταγή και όσον αφορά τη φαρμακοεπαγρύπνηση» COM(2011) 633 <i>final</i> — 2008/0256 (COD)	147
2012/C 143/32	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2004/40/ΕΚ περί των ελάχιστων προδιαγραφών υγείας και ασφάλειας όσον αφορά την έκθεση των εργαζομένων σε κινδύνους προερχόμενους από φυσικούς παράγοντες (ηλεκτρομαγνητικά πεδία) (18η ειδική οδηγία κατά την έννοια του άρθρου 16 παράγραφος 1 της οδηγίας 89/391/ΕΟΚ)» COM(2012) 15 <i>final</i> — 2012/0003 (COD)	148
2012/C 143/33	Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα «Πρόταση κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1217/2009 του Συμβουλίου, για τη δημιουργία δικτύου γεωργικής λογιστικής πληροφόρησης όσον αφορά τα εισοδήματα και την οικονομική λειτουργία των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα» COM(2011) 855 <i>final</i> — 2011/0416 COD	149

Τιμή συνδρομής 2012 (χωρίς ΦΠΑ, συμπεριλαμβανομένων των εξόδων ταχυδρομείου για κανονική αποστολή)

Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρές L + C, μόνο έντυπη έκδοση	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	1 200 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρές L + C, έντυπη έκδοση + ετήσιο DVD	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	1 310 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρά L, μόνο έντυπη έκδοση	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	840 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρές L + C, μηνιαίο συγκεντρωτικό DVD	22 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	100 EUR ετησίως
Συμπλήρωμα της Επίσημης Εφημερίδας, σειρά S — Δημόσιες συμβάσεις και διαγωνισμοί, DVD, μία έκδοση την εβδομάδα	πολύγλωσσο: 23 επίσημες γλώσσες της ΕΕ	200 EUR ετησίως
Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ, σειρά C — Διαγωνισμοί	γλώσσα(-ες) ανάλογα με τον διαγωνισμό	50 EUR ετησίως

Η συνδρομή στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, που εκδίδεται στις επίσημες γλώσσες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, είναι δυνατή σε 22 γλωσσικές εκδόσεις. Περιλαμβάνει τις σειρές L (Νομοθεσία) και C (Ανακοινώσεις και Πληροφορίες).

Για κάθε γλωσσική έκδοση απαιτείται ξεχωριστή συνδρομή.

Σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 920/2005 του Συμβουλίου, που δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα L 156 της 18ης Ιουνίου 2005, τα θεσμικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν υποχρεούνται, προσωρινά, να συντάσσουν και να δημοσιεύουν στα ιρλανδικά όλες τις πράξεις. Γι' αυτό, η Επίσημη Εφημερίδα στα ιρλανδικά πωλείται ξεχωριστά.

Η συνδρομή για το Συμπλήρωμα της Επίσημης Εφημερίδας (σειρά S — Δημόσιες συμβάσεις και διαγωνισμοί) περιλαμβάνει 23 επίσημες γλωσσικές εκδόσεις σε ένα ενιαίο πολύγλωσσο DVD.

Με απλή αίτηση, οι συνδρομητές της *Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης* έχουν δικαίωμα να λαμβάνουν διάφορα παραρτήματα της Επίσημης Εφημερίδας. Ενημερώνονται για την έκδοση των παραρτημάτων με «Σημείωμα προς τον αναγνώστη» που δημοσιεύεται στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Πωλήσεις και συνδρομές

Συνδρομές σε διάφορες τιμολογημένες περιοδικές εκδόσεις, όπως η *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, διατίθενται στους εμπορικούς μας αντιπροσώπους. Κατάλογο των εμπορικών μας αντιπροσώπων θα βρείτε στο Διαδίκτυο, στη διεύθυνση:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_el.htm

Το EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) παρέχει άμεση και δωρεάν πρόσβαση στο δίκαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο ιστοχώρος αυτός επιτρέπει την πρόσβαση στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης* καθώς και στις Συνθήκες, στη νομοθεσία, στη νομολογία και στις προπαρασκευαστικές πράξεις.

Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση: <http://europa.eu>

